MDK

Gyulay László

Betlehemesek, of.

M.táj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Mücs.

1927. jan.

Gyntai L.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1868.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bis 1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1

Gyulay László MDK

Szárazmalom

Műcsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

MDK

Gyulai László

Művével szerepelt a Műcsarnok 25 éves jub. kiállításon.

Cikk: A Műcsarnok jub.kiáll.

Vas.Ujs. 1886. 46.sz. 742.l.

Gyulai László MDK

Tanyai kép, olf.

Mücsarnok 1884. őszi kiáll.

Gyulai László MDK

Esti ájtatoskodás, olf.

Műcsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

Gyulai László MDK

Betlehemjárás, repr.

Műcsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

Gyulai László MDK

Betlehemjárás, olf.

Mücsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

Gyulai László MDK

Kőrös alatt, olf.

Műcsarnok 1897. téli kiáll.

Gyulai Hírlő
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1963 OKT 6.

1021

1963. október 6.

Színvonalas program Gyulán a Múzeumi Hónap keretében

Ma leplezik le Gyulai László festőművész emléktábláját

Az Országos Múzeumi Hónap alkalmából október 6-án, vasárnap 12 órakor leplezik le Gyulán, *Gyulai László* festőművész emléktábláját, a Béke sugárút 4 szám alatti ház falás. Ez alkalommal *dr. B. Supka Magdolna* műtörténész mond beszédet, majd délután 1 órakor a múzeumban a Nagy István grafikái című kiállítást nyitja meg. Este 6 órakor Mai képzőművészetünk és a modern építészet címmel *dr. Pogány Ö. Gábor*, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója tartja meg a Múzeumi Hónap első előadását az Erkel Ferenc Múzeumban.

Október 10-én ugyanitt Néprajzi kutatóúton a Balkánon címmel *dr. Katona Imre* kandidátus előadására kerül sor, délelőtt pedig *Koszta Rozália* festőművész lesz a tárlatvezető a Nagy István grafikái című kiállításon. A gyulai múzeum október 13-án Geszten, október 27-én pedig Eleken rendez múzeumi napot.

Szilánkok

Ha ez így megy tovább...

Tetemesen megnövekedett gyógyszerfogyasztásunk indokoltá tenné — a népszerű mopresszók mintájára — gyógypresszók felállítását, ahol a kedves vendég feketéjét kavargatva, kényelmesen ücsörögve költhetné el napi gyógyszer-kontingensét. Egy ilyen gyógypreszszóban hallhatjuk majd:

Ismervén atyját, az egyetemista fiú imígyen táviratozik Pestről a vidéken élő családfőnek: Apa, küldj azonnal pénzt, különben a Dunának megyek! Gyors és lakonikus a drótválasz: Pénz nincs, Mohácsnál várlak.

•

Milyen boldog lehetne némely ember, ha a mások dolgával éppoly keveset törődnék, mint a sajátjával.

misztériumáról. Másnap azzal állít be, hogy hasonló korú osztálytársaitól megkérdezte, hogyan jöttek a világra.

— Az egyiket karácsonyi angyal hozta, a többit a gólya — így Évike. — De tudod, mama, annyi kellemetlensége, mint neked, egyik anyukának sem volt.

•

Egy üzem leltározási utasításában olvas-

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-720

Gyulai Líviusz
grafikusművész

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT

'84 MÁJ

Gyulai Líviusz metszete

1071

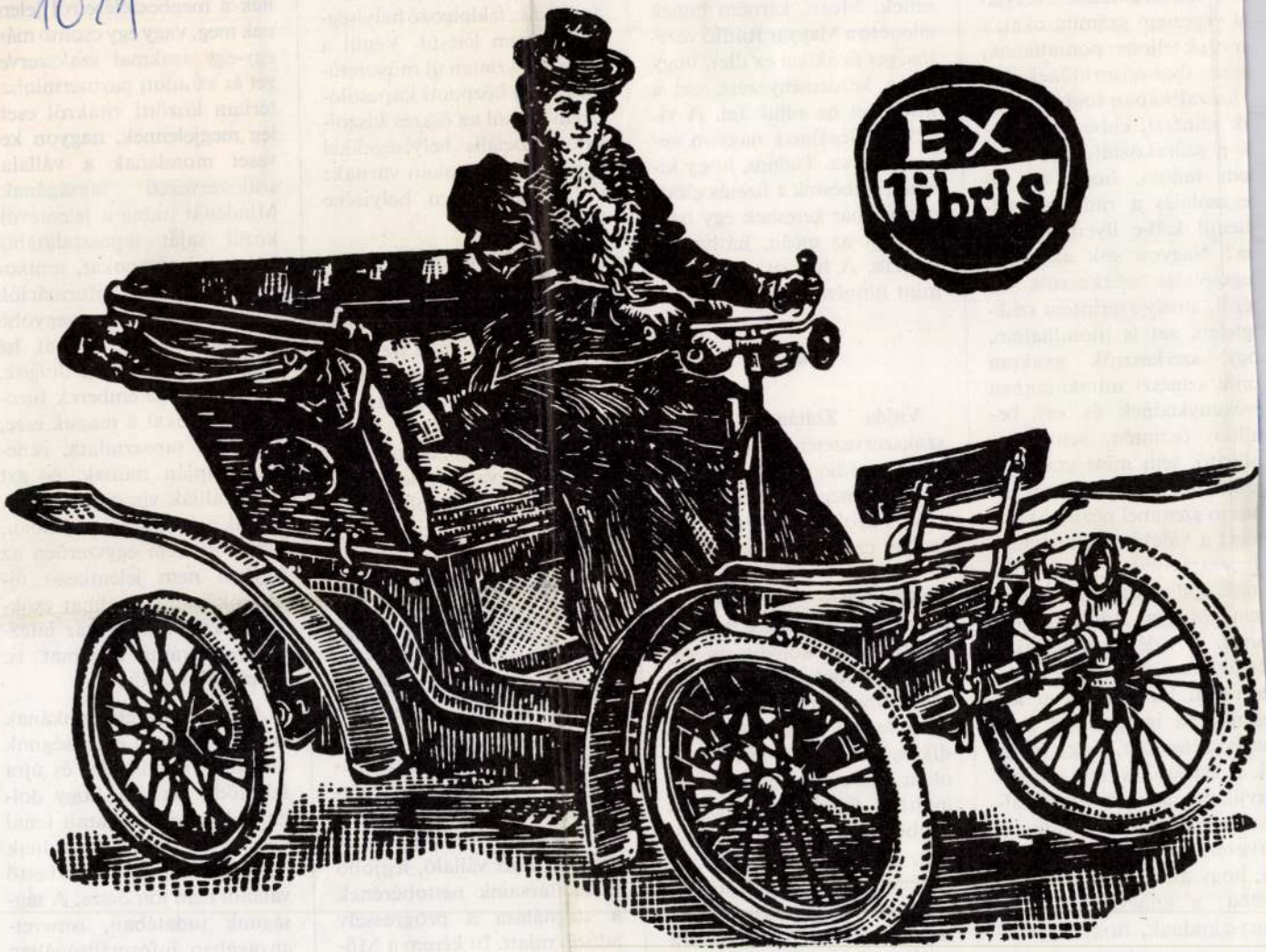

ny emlékeztet még mindig
ak töredéke, morzsája an-
k, ami tulajdonképpen a
dióban mint effektív színész-
ény felmerülhetne. Nagyjá-
ól végeztem számításokat, s
r ezek teljesen pontatlanok,
az összműsoridőnek kb.
százalékában foglalkoztat-
k színészt, ebbe beletarto-
k a szórakoztató műfaj is.
em tudom, hogy az élő
egszólalás a rádióban fel-
tlenül kell-e ilyen mérték-
n? Nagyon sok az olyan
egszólalás szerkesztők ré-
éről, amely szerintem szük-
gtelen, azt is mondhatom,
gy szerkesztők gyakran
inte színészi munkakörben
évékenykednek és ezt, be-
allom őszintén, sem mint
allgató, sem mint szakszer-
zeti funkcionárius nem tu-
m jó szemmel nézni. Másik
nd: a vidéki színészek fog-
lkoztatásának, alkalmazá-
nak pillanatnyi állapota.
em a Magyar Rádió az oka
nek. A vidéki színházakat
értük nem egyszer a szak-
zervezeti bizottságokon ke-
esztül, az igazgatókat is a
negbeszéléseken, hogy küld-
ék el legalább a havi műsor-
ervüket és a színészek foglal-
oztatottságára vonatkozó
ervezetüket a magyar rádió-
a, hogy az tudja őket hívni.
Hiába: a színész szervezők
anaszkodnak, hogy egysze-
ruen képtelenség kapcsolatot
létesíteni néhány vidéki szín-
házzal, mert elzárkóznak at-
tól, hogy a rádióval egyeztes-
senek. Mégis, kérném ennek
ellenére a Magyar Rádió veze-
tőséget és akiket ez illet, hogy
ezt a kezdeményezést, ezt a
kísérletet ne adjuk fel. A vi-
déki kollégáknak nagyon ne-
héz a sorsa. Tudom, hogy ki-
emelt színészek a fizetés előtti
napon már keresnek egy har-
mincast az utcán, hátha ott
fekszik. A helyzet drámaibb,
mint hinnénk.

●

Vajda Zoltán, a rádió szakszervezetének elnökségi tagja a rádió új üzemépületének a megépítéséről ejtett szót, s azokról az előnyökről, melyet ez az épület ígér. Szólott az étkeztetés megoldódó problémájáról is: a földszinten és az első emeleten egy 2000 adagos konyha és egy kulturált, dolgozóik igényeit mindenben kielégítő étteremkomplexum létesül. A második és a harmadik szint megoldja végre a Magyar Rádió múltból felhalmozott legnagyobb értékét, gyűjteményének, a hangszalagok, hangfelvételek tárolásának a kérdését, a második szinten egy 350 ezer tekercs befogadására alkalmas raktár, a harmadik szinten pedig ennek az óriási állománynak a feldolgozását, nyilvántartását lehetővé tevő archívum, feldolgozó helyiségkomplexum létesül. Végül a negyedik szinten új műsorstúdiók és új központi kapcsolóterem létesül az összes kiszolgáló, szociális helyiségekkel együtt. S amit sokan várnak: az épület minden helyisége klimatizált lesz.

Bán Béla, a rádió politikai adások főszerkesztőségének képviseletében:

— 1975-ben, majd tíz évvel ezelőtt a rádiós újságírók voltak a szakma átlagában — azonos kategóriában — a legmélyebb ponton. Akkor megpróbáltunk valamiféle egyezségre jutni. És kidolgoztunk egy olyan tervet, amelyet következetesen végigvittünk. Nem dicsekvésképpen mondom — ki dicsekszik a bérekkel? —, de eljutottunk odáig, hogy ma nem jóval, de tisztességesen a szakma átlaga fölött vagyunk. Elégedettek lehetünk a mai helyzetet figyelembe véve, de elégedetlenségünknek mindig van valamilyen forrása. Ez pedig a magasabb jövedelmű vezetők, a többet vállaló, legjobb munkatársaink nettóbérének a stagnálása a progresszív adózás miatt. Itt kérem a Mű-

szakszervezeti tagságának. Mindenki tudna a jelenlévők közül saját tapasztalatából felsorolni olyanokat, amikor ismeretei és az információk között kisebb vagy nagyobb szakadék tátong. Tehát ha szaporodnak azok a dolgok, amelyekről az emberek bizonyos dolgokat a maguk esze, a maguk tapasztalata, ismerete alapján tudnak, és azt nem hallják viszont, nem olvassák a nyomtatott sajtóban, akkor ez nem egyszerűen az ügyben nem jelentkező újságírók iránti bizalmat csökkenti, azt is, hanem az intézmények iránti bizalmat is. És ez halmozódik.

A szakszervezeti munkának is örökké, a mi elnökségünk ülésén is mindig újra és újra felvetődő kérdése, hogy dolgozunk, csináljuk, amit tenni kell, az emberek tapasztalnak másfelől dolgokat és a kettő valahol nem jön össze. A tagságunk tudatában, ismeretanyagában, informáltságában

Gyulai Líviusz 2

„Velence" c. rézkarca

emlitve

Magyar Nemzet 1971 junius 2

4. old.

Gyulai Livius 1

Műve szerepel a „Magyar grafika Ziállítása Dürer emlékesetére" a Nemzeti Galériában.

Magyar Nemzet 1971 június 2
4. old.

Gyulai Líviusz grafikus

„Boldog családja" c.

linóleum metszetével elnyerte Olaszországban az Idegenforgalmi Hivatal

aranyérmét a firenzei Palazzo Strozziban

rendezett II. Nemzetközi Grafikai Biennálén

Nápolyban 1970 július 7

Zoltán.

Gyulai Líviusz

Illusztrációja a 13. oldalon

– Vasárnapi Könyvespolc –

Magyar Nemzet 1971 április 18

Gyulai Líviusz, grafikus

– résztvesz a firenzei II. Nemzetközi Képzőművészeti Biennálén.

–: Nemzetközi biennálé
Magyar Ifjúság, 1970. V. 8. 2. l.

Gyulai Líviusz, grafikusművész

3. „Csokonai Vitéz Mihály: Melyik a legjobb csók? (címlap)"
tollrajz, 16 x 9.5, 1984 (repr.)

3 Gyulai Líviusz: Csokonai Vitéz Mihály: Melyik a legjobb csók? (címlap), tollrajz, 16x9,5, 1984

4–5. „Illusztrációk Laurence Sterne művéhez", tollrajz, 14 x 11 cm, 1976. (repr.)

4–5 Gyulai Líviusz: Illusztrációk Laurence Sterne művéhez, tollrajz 14x11 cm, 1976 (fotók Hais L.)

Művészet, 1984. aug. 44–45-old,

Gyulai Líviusz, grafikusművész

8 Gyulai Líviusz: Villon Hadova és Hamuka című balladájának illusztrációja, 45,5×39 cm, linómetszet, 1971

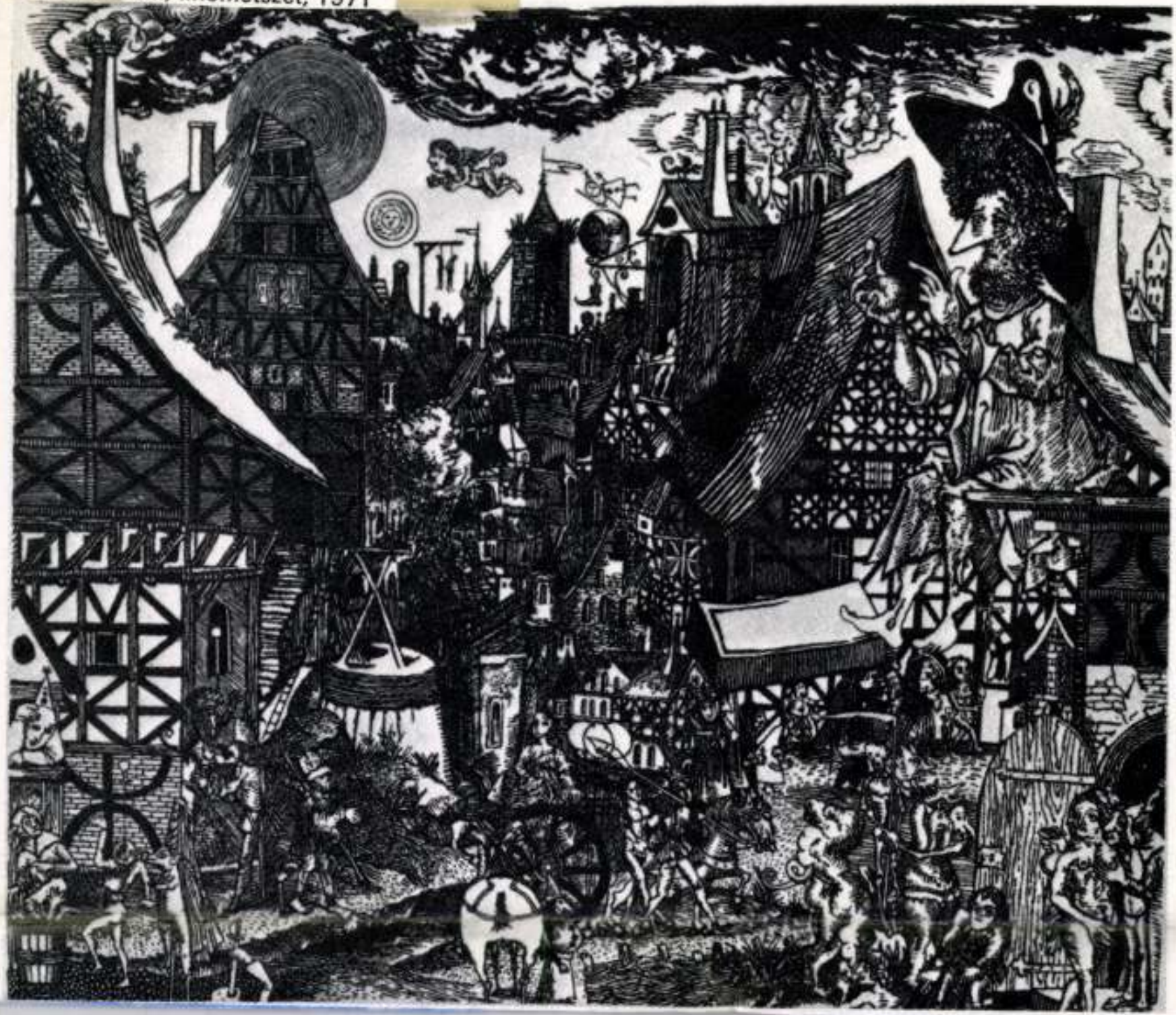

Művészet, 1984. aug. 44-old.

Tanuljunk japánul!

A Távol-Kelet gondolkodása és esztétikája egy budapesti plakátkiállításon

Attól tartok, azoknak a látogatóknak túlnyomó többsége, akik betévedtek a Budapesti Történeti Múzeumban (miért éppen ott?) március–áprilisban rendezett japán plakátkiállításra, legfeljebb a „jaj, de szép!" üres élményével távozott.

A budapesti Japán Napok e rendezvényét a Japán Grafikusok Társasága, Japán Nemzetközi Kapcsolatainak Alapítványa és a vendéglátó múzeum (két magyar főhatóság támogatásával) együtt szervezte. S ennyi erő összegződése nyomán sem sikerült a „konfekcionált" vándorkiállítás (előregyártott, méretes fémkeretbe, plexilemez alá szorított száz elsőrangú nyomat) darabjait magyar nyelvű feliratokkal ellátni. Csak a húsz rangos művész neve szerepelt az etiketteken, angol átiratban.*

1

De nem ezért kell japánul tanulnunk. Hiszen valószínűtlen, hogy a látogató a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP
1970 AUG 2
1021

Gyulai Líviusz

Gyulai Líviusz illusztrációja
Alba de Céspedes A baba című regényéhez

12

Nyári napköz

Minden jelentősebb településen megnyíltak a nyári napközik (Budapesten táborok), egyenes folytatásaként a tanév közbeni iskolai napköziknek. Jellegük természetesen más, mint a tanítási időben működőké, és különböznek az úttörőtáboroktól, valamint az üzemi és SZOT-üdülőktől is. A legtöbb szülő noha tudja ezt, a gyakorlatban olykor mégsem veszi figyelembe. Pedig a megváltozott körülményekhez *a családi nevelésnek is alkalmazkodnia kell.*

A nyári napközik lakói rendszerint több iskolából jönnek, másrészt nemegyszer *cserélődnek* a csoporttársak is. Előfordulhat, hogy hetenként más és más pedagógus foglalkozik egy-egy közösséggel. Mindebből következik, hogy tanácsos rendszeresen *érdeklődni* a gyerektől, új barátait pedig igyekezzünk megismerni.

Az új pedagógus nem ismerhet azonnal minden tanulót, hát ne várjuk tőle, hogy már az első napokban egyéni bánásmódban részesítsen bárkit is. Hogy egy végletes példát említsünk: amelyik nevelő még nem „szokta meg" növendékei ruházatát, érthető, ha nem veszi észre, hogy X. reggel pulóverben érkezett, és anélkül megy haza. Következésképpen a táborban nagyobb szerepet kap *a gyermek önállósága,* és a család fokozottabb ellenőrzésére is szükség van. Tanácsos az is, hogy a rászoruló már az első napon közölje, ha.... mondjuk felmentették a testnevelés alól, rossz a szíve, esetleg vérzékeny stb.

A foglalkozások zöme *játék:* strandolás, mozi, sport — de nem győzzük eleget hangsúlyozni, hogy a nyári napközi fel-

mégsem zsu
zajló életre.
napköziben t
valamiféle
magát. Törel
zi" táborban
leg töltsön p
nainál is. Ma
egészséges
egész nyáro
„téblábolnak
akár otthon
ságot. Nevel
nos, ha *az i*
termelőmun

Az időjárá
igen terjed k
rán munkáb
ző nap este
öltözékgarni
idő esetén a
pokon a me
a használtal
doskodjunk
otthon fürd
könyvét (ha
hogy legyer
vigyen mag
elég közös
veszítheti.
keresse, ha
mely valam
ne „talált

Vasárnap
napköz
lehetőleg *t*
hatásúak a
már igen

Gyulai Liviusz

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1970 JUN 13

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021

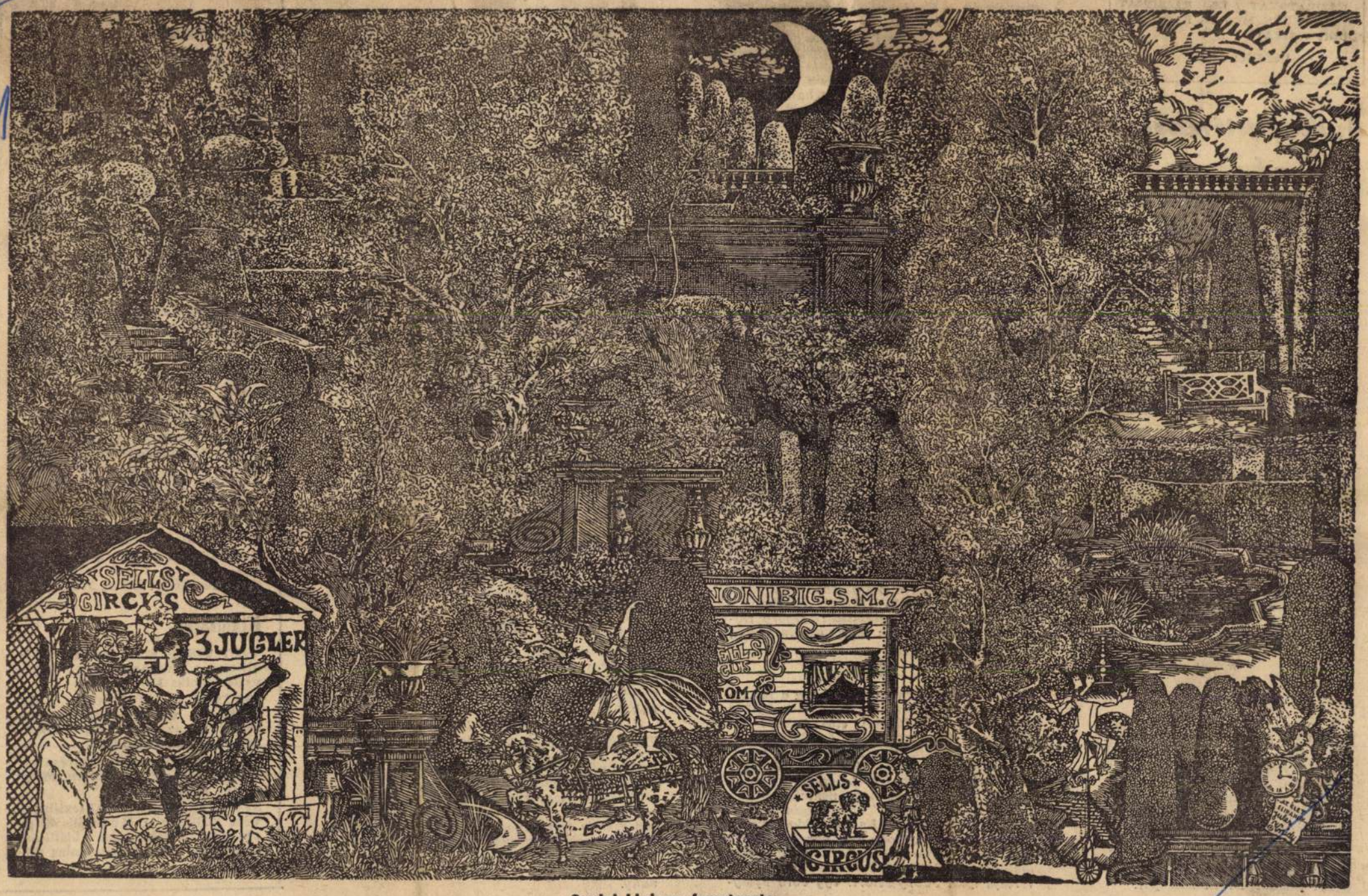

Gyulai Liviusz fametszete

ÁRA 2.50 Ft

negyedévre: 30 forint, félévre: 60 forint, egész évre: 120 forint.

KÉZIRATOKAT ÉS RAJZOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA!

INDEX: 25.244

A „Beszélgető rózsafa" - fusiban

Május 9-i számunkban glossza jelent meg, Beszélgető rózsafa címmel, amely a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalatát bírálta, amiért bizonyos Horváth Rudolf anyák napját köszöntő „versét" megjelentette.

Mint kiderült, Horváth Rudolf (aki különben bőrfeldolgozó kisiparos) a kiadóvállalat képeslapjára több példányban *engedély nélkül* nyomatta rá saját „versét", és ezt ismerősei között terjesztette.

Május 16-i lapunkban jeleztük, hogy a kiadóvállalat által indított vizsgálat eredményére visszatérünk.

A Képzőművészeti Alap Kiadóvállalatának igazgatója most rendelkezésünkre bocsátotta az üggyel kapcsolatos iratokat. Bebizonyosodott, hogy a nyomatokat a Ganz-MÁVAG házi nyomdájának dolgozói munkaidő alatt (!) „fusiban" készítették. Az üzem illetékes vezetőinek tájékoztatása szerint az ebben részt vevő nyomdászok fegyelmi büntetést kaptak.

A Képzőművészeti Alap Kiadóvállalatának tehát semmi szerepe nincs a verses köszöntő megjelenésében.

*

NÉVELÍRÁS

A nyomda ördöge múlt heti számunkban két nevet is átkeresztelt. Létay Vera színikritikusunk Szabo György Napóleon és Napóleon című darabjáról szóló kritikájában *Kempelen Farkas* helyett Kelemen Farkas jelent meg. Egyik tudósításunkban pedig, amely a határon túli magyar kiadók könyvnapi kiadványait ismertette, az újvidéki *Bogdánfi Sándor* író Bogdányi Sándor néven szerepel.

tűzoltósággal és díszőrségekkel zárt hatalmas négyszög közepén — száznál több szalagos koszorú, s virág Szlovákia, Magyarország, a Vajdaság és Erdély fiaitól.

A „Hidak és árkok" — és annyi más antifasiszta és kardos-humanista esszé, s könyv írójának kis, gyermeknyi, keskeny tölgyfa-koporsója is híd lett különféle árkok fölött. A „remetelak"-on gyászdrapéria, a koporsó fejénél díszsorban álló fekete és vörös zászlók lengtek, majd fent (a Stósz-fürdői fenyves szélén) a sziklás meredélyen megbújt, parányi temető sírhantjain harangvirágot, törökszegfűt himbált a hegyi szellő. Eső szitált, majd futó zápor kerekedett. A jó másfél ezres Stósz ezen a délutánon kétszer annyi embert számlált, mint amennyien lakják.

●

Fábry Zoltánt saját halottjának tekinti az egész magyar kulturális élet és írótársadalom is. Saját halottamnak tekintem magam is.

Hányatott életem egyik mágnespólusa volt: költői pályám tájoló-kompaszát jól befolyásoló Északsark. Akkor is, ha vonzotta, akkor is, ha — ötvenből csak egy tucatnyi évig — taszította a tájoló iránytűjét. Kar-karban, vagy külön utakon: de mindig fegyverbarátságban, a vidékiből európai horizontok felé. Sokszor, jogos büszkeségemre, s igaz örömömre sűrűn használta idézetként, sőt érvként verseimet. Legbővebben a másfél évtizedig letiltott, 1946-ban írt „A vádlott megszólal" című brosúrájában, a soviniszta-nacionalista beneši-koalíciós elnyomás igaztalanságai ellen.

A gyászbeszéd hangsúlyozta, hogy „pártonkívüli bolsevik" volt, de igaz és hűséges marxista. Nekem halálunk utánig tartó kitüntetés ez a gyönyörű, s vakmerő Fábry-brosúra, amely nyomtatásban csak 22 év múlva jelent meg a „Stószi délelőttök"-ben. Örültem dedikációjának: „Győry Dodónak, e könyv egyik főargumentumának, baráti öleléssel."

●

Neki köszönhetem jórészt, hogy a felszabadulás után nekem csak 12 évet kellett várnom versantológiám első itthoni kiadására, amit odaátról az ő „Elégtétel a költőnek" című forró, átadó-előszava, s a ma már miniszter közös íróbarát hosszabb fogadó-tanulmánya tett lehetővé.

Neki köszönhetem, hogy nemcsak a Sarlót szülő Gombaszögi Tábor megteremtésében segédkezhettem Balogh Edgáréknak, hanem abban is, hogy egy évre rá, 1929-ben, az Országos Diákszövetség élére sarlóstöbbségű elnökség kerüljön. Ennek históriája igazi Fábry-sztori: egy évre újság-

●

Különbözőségünk is volt: ő csak könyvtárszobájában tudott írni, én csak kávéházban, vonaton, kiskocsmában. Üres már a háza. Lebontották az én „Két veréb" csárdámat is.

Párhuzamos líra és fájdalom: a szülői ház maradék két-két szobáját közcélra, magyar kulturális célra akartuk hagyni. Neki sikerült. Nekem, sajnos, nem... Neki nem voltak testvérei.

Egy régi versemet olvastam fel a sírjánál, néhány szóval. 1924 őszén, még első találkozásunk előtt írtam neki, kettőnkről, neki dedikálva; benne van új verskönyvemben, az „Emberi hang"-ban is. „Ezért még érdemes élni" a címe. Ő volt a vers „szárnytisztese": a lövészárki képén is könyvet szorongató, „gyerekarcú hadnagy".

Utoljára feleséggel és egy íróbarátommal jártam nála. Tavaly. Rossz bőrben volt. Asztalán „kikészítve" Móricz cikke, margójára híres jegyzete: „Életem nagy tévedése". Mellette kézirat-kötet: „Önéletrajzféle is. Fura címe lesz: Ne sírj, kislány." (Hallom, sablonizálni akarják. Nagy kár volna e címért.) „Strophantin-kúra ide, és oda. Még vannak terveim!" — búcsúzott és szokása ellenére meghatódott. Megölelt és megcsókolt bennünket. Az autóban orvos-feleségem elsírta magát: „Utoljára láttuk". E hó közepén készültem hozzá, orvosai szerint is jól volt. Vidám, derűs, utolsó napján is. A vészcsengő nem szólalt meg a szemközti baráti Schreiber-házban. A villanyégő sem, a „rosszul vagyok" jel sem gyúlt ki éjfélig. Reggel 6-kor vette észre a kedvenc kislány „Csacsi" a lámpafényt. Ágyában feküdt, haláltusa nélkül aludt, Ady szavaival: „fehéren és halottan." Dobos László olvasta fel végrendeletét: mindenét a CSEMADOK-ra hagyta.

●

Adósai vagyunk — írta a múlt héten szép, okos cikk e hasábokon. „Fábry Zoltán jelentőségét későn vettük észre..." Csatlakozom: „Elégtételt Fábry Zoltánnak!"

A sír szájánál virág helyett új könyvemet koporsódra téve, így sommáztam a tizenkét szónok méltatását: Nemcsak nagy ember volt, hanem emberi Nagyság is. És aztán beledördült az Internacionaléba az erdészek félszeg, szegényes, de háromszoros díszsortüze. Ekkor csuklott fel hangosan ezer és ezer zokogás a kis betonkamra, Löffler szobrászművész temetőrző műve fölött, és kibukkant a nap.

És felragyogott — valóban — egy szivárvány.

Színházak

SZIGLIGETI EDE: TRÓNKERESŐK. Történelmi dráma. Bemutató a Gyulai Várjátékokon, június 14-én.

MOZART: SZÖKTETÉS A SZERÁJBÓL. Fred Teschler vendégjátéka az Operaházban, június 16-án.

MAJLÁTH—ABAI—KALMÁR: NE SZÓLJATOK BELE! A Kaposvári Csiky Gergely Színház vendégjátéka Nagykanizsán, június 15-től.

Hangversenyek

HANGVERSENY A PEST MEGYEI TANÁCS DISZUDVARÁN, június 13-án. Közreműködik a váci Vox Humana és a Musica Humana, az OKISZ Erkel Ferenc művészeti együttes és a Debreceni MÁV Szimfonikusok. Vezényel: Maklári József.

CHRISTA LUDWIG dalestje, június 15-én, az Erkel Színházban. Zongorán kísér: ERIK WERBA.

Kiállítások

VILT TIBOR szobrászművész kiállítása a Műcsarnokban. Megnyitó: június 13-án.

FESTESZET 1900—1925. Az UNESCO művészi reprodukciós kiállítása az Ernst Múzeumban. Megnyitó: június 13-án.

PETŐ JÁNOS grafikusművész kiállítása a Dürer Teremben. Megnyitó: június 17-én.

SZILVITZKY MARGIT textilművész kiállítása a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítási termében. Megnyitó: június 19-én.

Gyulai Líviusz

Villon-illusztráció.
(sepr.)

Budapest, 1941. nov. 35. old.

Gyulai Liviusz

A müvész "Velence cimü lapján kiteljesedett és átrendeződött korábban is vérbő iróniája"- irja Szabó György: "Dürer arcai" c. kritikájában, amely a Magyar Nemzeti Galériában rendezett grafikai kiállitásról szól.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. május 29.
XV. évf. 22. sz. 12. lap

Gyulai Lívius

5 műve szerepel a Buenos Aires-i nemzetközi grafikai kiállításon novemberben.

Magyar Nemzet 1968 szept 20

Szulai Liviusz

Említve

Dr. Tóth Ervin: Kiemelt grafikák szereg-
szemléje a Medgyessy-teremben
Hajdu-Bihari Napló, Debrecen 1970. jul. 7

MDK

Gyulai Livius, grafikus

Németh Imre: Az ősi szó c. regényének második kiadása Gyulai Livius rajzaival jelenik meg.

— : □ Németh Imre .... 2.

ESTI HIRLAP, B.t. 1970. okt. 10.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 JAN 29.

ÉLET ÉS IRODALOM

Gyulai Líviusz

1021

Gyulai Líviusz: Illusztráció (részlet)

1972. JANUÁR 29.

ak a mű a fontos. A vers. A
zta, igazi költészet. Berda Jó-
ef költészete.

Zelk Zoltán

kesztyűt féltérden összeszedni, de a könyököm minduntalan beleütközött a szép, fényes, valószínűleg új kocsi szép, fényes lökhárítójába. Eltartott vagy öt-hat percig, míg szégyenlősen, amiért fennakadást okozok, s buzgó igyekezettel, mindent összekapartam.

MAKK MEG A FURULYA

A tökre esett a

a ez zuhant volégiscsak jól csiés bölcs, Uram,

róla, hogy ekkor
dlette:
azt hiszed, hogy
zette a tököt a
g a fa tetejére?
t tette!

ez így. Hiszen
kre, félek, hogy

nd — zúgott a

tölgyfa. — Az én makkom azért nő idefönn, hogy jobban érje a nap.

A tök is beleszólt:

— Én meg azért növök idelent, mert odafent nem birna el az ág, és lepottyannék, még mielőtt megérek.

S az ember akkor belátta, hogy igazuk van: a makk nem az ő kedvéért nőtt odafönn, a tök meg odalenn, hanem mind a maga kedvéért, s nem ezért van a világ úgy berendezve, ahogy van, hogy neki szolgáljon. Dacosan felemelte fejét:

— Csak álom volt, hogy isten van az égben, és én vagyok a világ közepe. De akkor kinek énekelek?

És a furulyája elhallgatott.

S ekkor zúgást hallott. Hangjuk volt a fáknak, a bokroknak, a töknek, a rigónak, mindegyiknek külön hangja. S ő fölemelte a fejét:

— Kis pont vagyok a földön, éppoly kicsi, mint a tölgy vagy a tök. Mindegyik maga körül kering, s egyik sem törődik a másikkal. Süketek hangversenye a világ, kiki a maga nótáját fújja. Senki sem tudja, hogy élünk. Minek itt sírni is?

3.

Három évig élt még így az erdőn, de az arca komor volt és dermedt. Úgy tetszett neki, hogy mindig sötét van. A negyedik tavasszal hallja ám, hogy a tök indáján új sárga virágok kiáltanak bele az erdőbe. A szíve már-már új dallal felelne nekik, de ő elhessegeti a dalt:

— A tök nem hozzám beszélt.

Aztán mégis szájához illeszti furulyáját:

— Igen, kis pontok vagyunk, de mind középpontok. A tök, a makk, a harkály, az ökörszem is a világ közepe, s én nem volnék az? Mindenki a maga nótáját fújja, miért ne fújjam én is a magamét?

Aztán észrevette, hogy ha jól figyel, mindent lát és ért. És felelt is a kiáltásokra, bár nem tudni, hogy a fák, az ökörszem, a föld és az ég tudott-e minderről. Talán mégis van valaki, aki hallja az ő dalát? Van talán egy karmester is? Ő nem hitt benne. S mikor furulyája megint megszólalt, szomorúbban, de szebben szólt, mint valaha.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Gyulai Líviusz

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 NOV 27

10.1

Gyulai Líviusz: Villon-illusztráció

1971. NOVEMBER 27.

AKTÍV Mez...

ALKATRÉSZ Görög félisten, a kocsiversenyek hőse. Zeusz megáldotta a láthatatlanná válás képességével.

AZÁLEA Örökzöld cserje, melyet már a régi rómaiak is termesztettek, főleg a Rubicon túlpartján. Julius Caesar híres természbeszámolójából ma is idézik a megállapítást: „Azálea el van vetve."

BALLÁROK Spanyol operaházakban a bal E páholy alatt húzódó zenekari árokrész.

BIDÉ (Alphonse). Elefántcsontpart egészségügyi minisztere.

BUMFORDI Gépkocsi-karambolt túlélt ügyetlen vezető.

CAPABLANCA Afrikai város, a sakkvilágbajnoki párosmérkőzések színhelye.

CSACSACSA Dadogó nőstényszamár.

FÉKOSZ Mitológiai alak. készített ,antik mérték

FLÓBERT Francia íróró

GÍBIC A legkíváncsibb meteorológiai jelenség, megszólal, nyomban kit

GRIMBUSZ Meseautó.

HABAKUKK Prófétikus tólag előre megmondja hátra.

HEPCIÁS Náthás bibili

HIPNOPÉDIA Altatásos

INCSELEG Araszol. (An

INZERT (Helmuth). Ném

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021

Gyulai Líviusz

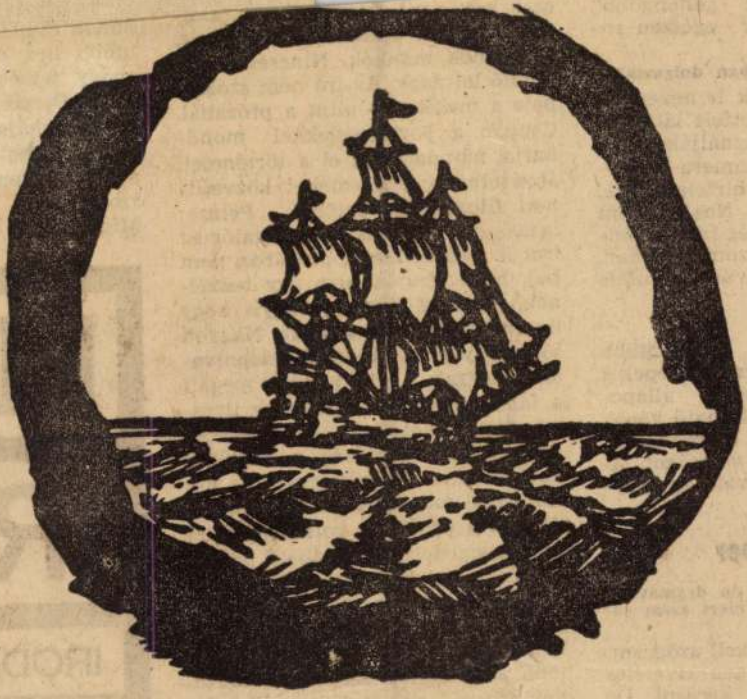

Gyulai Líviusz: Hajó

ıya pe...
negírtak közül —, aztán a Cello
ölde, a Cirkusz az „ellengőbb"
ajtából, meg néhány egészen rö-
id kis írás.

— Tehát két stílusban dolgozik?

— Kétféle stílusnak is nevezhet-
ıénk, vagy inkább kétféle láttatás-
ıak. A filmesek használják ezt a
ifejezést: *varió*. A kamera lencsé-
ének elforgatásával hirtelen közel
ozzák a távoli képet. Nos, eszerint
n is: a jelenséget még inkább fel-
agyítani szándékozom, jobban,
ıint ahogy felnagyul bármiféle
ásban.

— Mitől függ ez?

— Lelkiállapottól. Nyugodtabb
llapotaimban a látható képeket
brázolom, nyugtalanabb állapo-
ıimban beletúrok a látható képek
özé, mögé. De így is mondhat-
ám: van, amikor a valóságot lá-
om, s van amikor a valóság árny-
épeit.

Esti ember

— Nemcsak prózát, de drámát is ír. Drámát azért ír-e, mert azzal sokat lehet keresni?

— Azt mindjárt le kell szögezni,
ogy drámával csak igen kivételes
setben lehet sokat keresni. De
csak azt, amit minde
lógussal kell építkezn
Nincsenek mankók. N
hidaló leírások. Az író
bele a mesébe — min
Csupán a párbeszéde
hatja, mondathatja el
ábrázolhatja a jelleme
heti filozófiáját, satöl
igazi, jó dialógusokk
írni is igen nehéz. A p
baj, ha a figurák nen
nek, mint az életben,
ha az író szavával szólnak. Nagyon
jó regények párbeszédei csapnivalóan rosszak, a könyv mégis megáll
a lábán. De a drámában az ilyesmi elképzelhetetlen. A párbeszéd
az egyetlen lehetőség a karakter
ábrázolására. És mindenre. És kerülni kell mindenféle irodalmiaskodást — a prózában voltaképpen ez
is megengedett, elfogadható. Mindezen túl érdekfeszítő cselekményt,
vagy a cselekményt helyettesítő
szituációt kell találni. Számolni
kell azzal, hogy a mű egyszerre
több száz ember szeme elé kerül.
Felöltöznek, elsietnek a színházba,

ELET
IRODA
IRODALMI ÉS PO

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

ÉLET ÉS IRODALOM

1972 FEB 19

Gyulai Liviusz

Gyulai Liviusz: Illusztráció (részlet)

1021

TALÁLKOZÓI

A baráti országok irodalmi lapszerkesztőinek első találkozóját 1970-ben Moszkvában rendezték. A sikeres találkozót a múlt év végén követte a második — Szófiában.

A *Voproszi Lityeraturi* című szovjet folyóirat januári száma közli *Jovánovics Miklós* felszólalását a szófiai találkozón. Az *Új Írás* főszerkesztője arról beszélt, milyen fontos a személyes kapcsolat, és a közös feladatok, munkamódszerek, tapasztalatok megbeszélése, a hasznos vita ki-

berget nevezték ki. A középkorú polgárokból á zönség erélyesen tiltakoz háborodott olvasói levele ják el a helyi sajtót. A l visszaköveteli „az operá operettek halhatatlan me „Nem akarunk politikai proble ma-darabokat!" „Nem engedjük átdolgozni a klasszikusokat!" És már valamivel fenyegetőbben: „Stoltzenberg úrnak semmi keresnivalója Heidelbergben!"

Stoltzenberg — saját szavaival — úgy érzi magát, mintha kioldott kézigránáton ülne. Főleg a fiatalokban reménykedik. Érzékeltetni szeretné a színházi kultúra legalább ötvenéves fejsét, amelyből a

Irország

(Vöröstéglás terek)

Dublin legszebb, zárt terei és hossz kás utcái, amelyeket hol *square* nek, hol *place*-nek neveznek, úg hasonlítanak London legszebb zá tereire és hosszúkás utcáira, ho az ember várja, mikor tűnik fel

Gyulai Liviusz

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1970 MAJ 23

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021

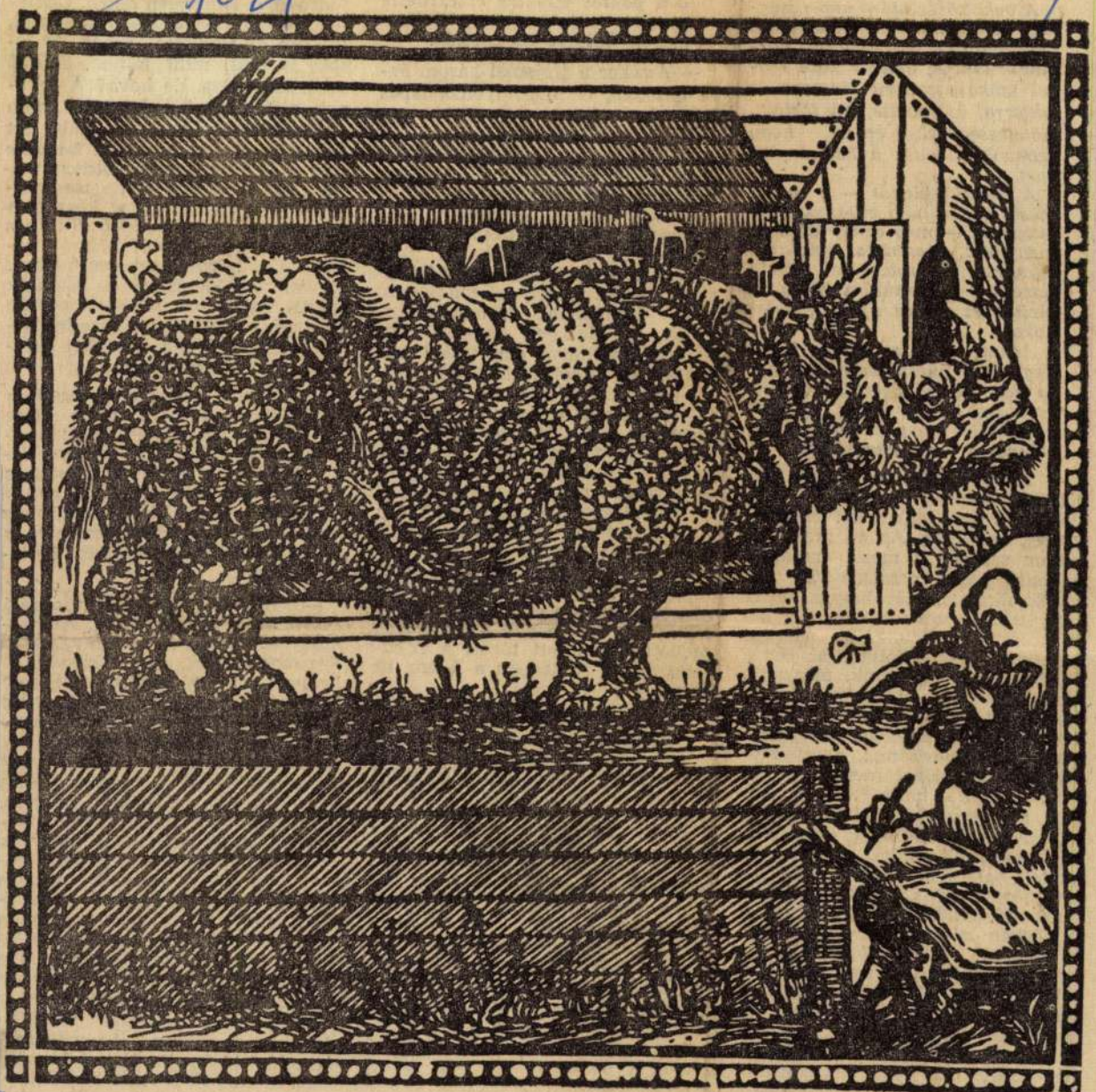

Gyulai Liviusz: Az orrszarvút rajzoló Dürer. (A művész 500. születésnapjára)

rültünk a bíróság elé...

A beköltözés utáni nap vasárnap volt. Géza bácsiék aludtak, nem mutatkoztak, de a ház harmadik lakója, amikor kora reggel szokása szerint kiment az udvarra, észrevette, mi történt. Kötelességének érezte, hogy azonnal értesítse a háztulajdonost.

A háztulajdonos — a város másik végén lakó villanyszerelő kisiparos — még aznap délután megjelent, bement a jogtalanul elfoglalt lakásba, s szó nélkül leszedte, teherautóra rakta és elvitte az összes ajtókat, ablakokat.

Aznap ennek az amúgy is hideg télnek különösen hideg napja volt. Géza bácsi adott kölcsön egy kanna szenet, fűtöttek egész éjjel, reggelre mégis megfagyott a víz a kancsóban.

— Amikor 1964-ben először feljöttünk Pestre, tizenkilenc éves voltam, s még csak a két nagyobb gyerek volt meg. Az én uram sohasem szerette a mezei munkát, odahaza pedig nemigen van más munkaalkalom. Két bátyja akkor már itt dolgozott Csepelen a gyárban, látta, jó munkájuk van, jó keresetük. Szóval folyton az járt a fejében, hogy utazzunk, utazzunk. Egyszer aztán szerencsénk lett. A bátyja írt Pestről: egy ismerőse hozzáépített a házához két helyiséget, mosókonyhának, nyárikonyhának, de mivel megbetegedett, csak a falakat tudta felhúzni. Annak, aki bepucolná, aki tetőt tenne rá, kiadná albérletbe. Az uram rögtön csomagolt, indult. Egy hónap se telt bele, írta: fogjam a két kicsit, jöjjek utána. Szóval így jutottunk akkor lakáshoz. Az egyik helyiségben laktunk mi, a másikban a sógorom. Mikor feljöttem, az uram már dolgozott, s engem is bevitt a gyárba. Eleinte kicsit szokatlan volt, de hamar belejöttem. Alkatrészt csomagoltam, az volt a dolgom. A szobánk kicsi volt, cementpadlós, de csak 150 forintot fizettünk érte. Kerestünk rendesen, úgyhogy vettünk bútort, rádiót, a sógorom vett tévét, átjártunk hoz-

Egy brigád az asz[z]ben pontos méretre az ajtó, ablakerete[t] gezték, helyére ille[sz]

— Amikor a férjeme[t] re elitélték, én már [á] állapotos voltam. Az azt mondták, van még valahogy éreztem, jobb előbb hazautaznom az hoz. A gyárban leszám[o]torunkat eladtam, ru[h]minkat összecsomagolt[a] böröndbe, két kis tá[s]indultam a Keletiből, személyvonatra vettem jegyet, azt gondoltam, mire hajnalban Nyíregyházára érünk, jól kialszom magam. Ott kellett átszállnom egy másik vonatra. No, abból az alvásból semmi sem lett. Később azt mondták, túl nehéz volt a nagy táska, amit cipeltem. Ez volt-e az oka vagy sem, nem tudom, csak az biztos amint elindultunk a Keletiből, engem valami rémes fájdalom fogott el. Harmadszor születtem, tudtam, milyen fájdalmak ezek. Igaz, eleinte csak öt-hat percenként jöttek, de olyan erővel, hogy ide-oda tekeregtem kínomban. Persze nem akartam, hogy a sok idegen ember lássa, mi van velem. Az ablak mellett ültem, ott lógott a kabátom, abba takartam a fejem, az arcom.

Az amúgyis elsötétített vasúti fülkében valóban nem figyelt fel senki az egész éjjel hang nélkül gyötrődő fiatal asszonyra.

— Amikor hajnalban végre megérkeztünk Nyíregyházára, borzasztó szomjas voltam. Úgy elepedtem, mintha az egész belsőrészem kiszáradt volna. Szerencsére az állomáson akkor már nyitva volt egy büfé. Gondoltam, iszom egy málnát. De aztán a három csomaggal nem tudtam odaférni a pulthoz. Olyankor, ugye, mindenki munkába megy, félnek, hogy lekésik a vonatot, félretoltak az útból. Azon a vonaton adott egy bögre teát egy asszony, amelyikre át kellett szállnom. Hazáig már csak egy órát tartott az út, de én mégis azt

künk. Egy hónapig azt sem tudtam, mi van vele, de aztán írt, jöhetünk utána. Talált egy albérleti szobát, igaz, négyszáz forint a bére havonta, dehát ha mind a ketten keresünk, ki tudjuk fizetni...

Február elején a tárgyaláson elejtették a Géza bácsi ellen emelt vádat, megállapították viszont az önkényes, jogtalan beköltözés tényét. Kötelezték a törvénysértő családot, 15 napon belül ürítsék ki, bocsássák a háztulajdonos rendelkezésére a jogcím nélkül elfoglalt bérleményt.

— Engem visszavettek a régi helyemre, a csomagolóba. Az asszonyok örültek, amikor megláttak. Szeretnek, mert nekem mindig jó kedvem van: aki nem ismer, el sem hiszi, én bizony már tíz éve asszony vagyok. Az uram darabológép mellé került, meg volt elégedve, csak könnyebb munka az, mint meszet talicskázni, téglát hordani. Nem hánytorgatták fel neki a börtönt, nem bántották, sőt segítettek bennünket. A gyerekeket elhelyezték óvodába. Kaptunk ezer forint előleget, hogy bútort tudjunk venni és kétszer is segélyt kaptunk a szakszervezettől. Szóval megint minden rendben lett volna, csak hát a lakás, a lakás... Bent laktunk már amikor megtudtuk, ezt a helyiséget nem is lett volna szabad kiadni, a háztulajdonost többször megbüntették már miatta. Az még csak hagyján, hogy alig fért el benne a dupla rekamié. Ha este kinyitottuk a székeket fel kellett tenni az asztalra. A legnagyobb baj az volt

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1972 JAN 31

Gyulai Líviusz

1021

Gyulai Líviusz metszete (részlet)

Medve Andr

MÁGORI ERZSÉBET:

Kezdjünk-e

Az óév utolsó és az új esztendő első napjaiban a rádió szerkesztői, riporterei átismételtették velünk az egész évi műsoranyagot. A fonto-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 438-068, 337-748, 340-726

1970 JUL 7

NÉPSZABADSÁG
Budapest

KULTURÁLIS HÍREK

MARGARET TYNES, a világhírű operaénekesnő, a Margitszigeti Szabadtéri Színpad előadásainak egyik vendégszereplője vasárnap Budapestre érkezett, s hétfőn Komor Vilmos karmester vezényletével megkezdte Verdi Aida című operájának próbáit.

AZ ESZTERGOMI BAZILIKÁBAN vasárnap rendezték meg az idei első nyári hangversenyt a Szegedi Szimfonikus Zenekar és a Szegedi Zenebarátok Kórusa közreműködésével.

A HUSZADIK országos vasutas képzőművészeti kiállítás csütörtök este nyílik meg a Vasutasok Szakszervezetének Népszínház utcai központi képzőművészeti iskolája helyiségeiben.

A BAKONYBÉLI szabadtéri néprajzi múzeumot vasárnap ünnepélyesen megnyitották; Tihany és Nagyvázsony után ez a harmadik skanzen Veszprém megyében.

GYULAI LIVIUSZ grafikusművész Bohóc és családja című linóleummetszetével elnyerte Olaszországban az idegenforgalmi hivatal aranyérmét a firenzei Stozzi-palotában rendezett nemzetközi grafikai biennalét.

Gyulai Lívius

...ok reszére falut építettek Hollandiában Arnhem mellett. A lakásokba csengetésre segítség érkezik, a járdák fedettek. A munkahelyekre különautóbuszok viszik a járóképteleneket.

— **Halálos gyermekszerencsétlenség.** Tószeg határában Perjési József tsz-tag tanyáján Perjési Mária 11 éves kislány egy vályogból épített sertésól ajtaját megrántotta, s az ól fala a gyerekre dőlt. A szerencsétlen kislány a kórházba szállítás közben belehalt sérülésébe.

— **Robbanássorozat** rázott meg vasárnap hajnalban egy autóbuszgarázst a texasi Longview-ben. A rendőrség szerint valaki a garázsban nitroglicerint tartalmazó üvegcsét kötött a motorokhoz, majd robbantott. Harminchárom iskolai autóbusz szenvedett súlyos sérüléseket.

KÖZLEMÉNYEK

Gyulai Liviusz

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 JUL 7

NÉPSZAVA

Budapest

zont

1021

— Gyulai Liviusz grafikusművész „Bohóc és családja" című linóleummetszetével elnyerte Olaszországban az idegenforgalmi hivatal aranyérmét a firenzei Palazzo Stozzi-ban rendezett második Nemzetközi Grafikai Biennálén.

és mezős-
ben.

A vietnami szakszer-
zeti küldöttség hétfőn el-
utazott. Búcsúztatására a
Ferihegyi repülőtéren
megjelent Kiss Károly, a

Gyulai Liviusz

MAGYAR HÍRLAP SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 JUL 7

NÉPSZAVA

Budapest

izont 1021

— Gyulai Liviusz grafikusművész „Bohóc és családja" című linóleummetszetével elnyerte Olaszországban az idegenforgalmi hivatal aranyérmét a firenzei Palazzo Stozzi-ban rendezett második Nemzetközi Grafikai Biennálén.

OROK

küldöttség hétfőn el-
utazott. Búcsúztatására a
Ferihegyi repülőtéren
megjelent *Kiss Károly*, a
SZOT alelnöke. Ott volt

Gyulai Liviusz

A müvész fametszetének repr.-ját bemutatja a lap cimlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. juni. 13.
XIV. évf. 24. sz. cimlap

Szulai Liviusz

1. Brecht illustr. 1963. verl.
2. Villon — " — 1964. fametsz. 24,7×27

Meggy Hüneret 1945–1969
Mürsamel 1969 sep–okt

Szulai Livius

grafikái. – Bp. Dürer Terem, 1966. – 3 sz.
B. Supka Magdolna, Művészet, 1967. 8. sz.
3. sz. 41. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Írt. 1970. 1. sz. 68-107. l./

91. l.

Gyulai Lajos

Grafikus

Soholdalú művész. A sokszorosító szakmák lehetőségei rovzár.

P. Brestyanszky Ilona: Kontyrmüzeszlünk

Műveszet, 1970. augusztus – 15 kap

Gyulai Lévinsz
grafikus

Varga Domokos: Kutyatülűek c.
könyvét ikusztrálta
Kötéstérv Repo.
Díjazott könyv / szép magyar könyv
66./

Magyar grafika 1967.

Gyulai László
Grafikus

Mészöly Dezső: Villon és a többiek
c. művét illusztrálta. Díjazott
könyv / Népművelési könyv 66./

Magyar grafika 1967.

Gyulai Lévinsz

Néutvett a XI. magyar képzőművészeti kiállításra.

A XI. magyar képzőművészeti kiállításra
Északmagyarország 1968 ápr. 28. 7

Gyulai Liviusz

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1970 MÁJ 7

1021

Gyulai Liviusz: Illusztráció

Most az égett patak
Hóval púpozott szív
Az eldobott félgömb
Lánctalpak lenyoma
De te ne fújd el a lá

Templom, de meg n
ikonosztáz, de széljárta keretek,
az imapadok főutcáján
tetves por szárnyai,
köpések csillagai.
A távcső kajüt-ablakában
fekete férfi fuldokol.

6

Kukorica-koszorú, csontcsöngettyű.
Száraz ágon pattogatott virág.
Két fal között a kancsal hős
két marokra fogja állkapcsát.
Továbbá gyertyák az ablakban.
Élj boldogul. Vágtass vőlegény.
Ágyadban feküdj keresztben, evezz;
szalma-menyasszony, vízre szállj.

7

P+J az egy fiatal pár,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gyulai Liviusz

ÉLET ÉS IRODALOM

1964 FEB 22

1021

JÓNÁS II.

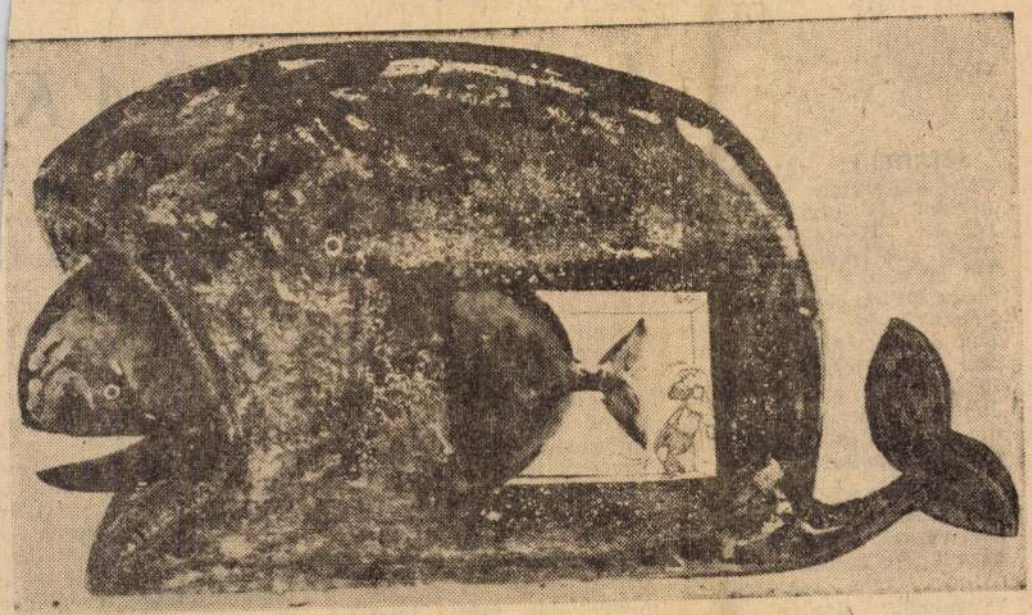

Gyulai Liviusz karikatúrája

S mert e kor fia vagyok én is, Vas István kortársa, s mert egyik feladatom a magyar irodalom legújabbkori szakaszának tudományos vizsgálata, nem állhatom meg, hogy valamit tanulságként is ki ne emeljek ebből a regényből. Aki együtt élte át Vas Istvánnal az irodalom életét századunk derekán, aki ma az ő vezetésével követi nyomon a mi letűnő nemzedékünk útját, annak föl kell figyelnie arra, hogy sohasem a mégoly nagy, lelkesítő és elbűvölő múltbeli példák váltak az élő irodalom inspirálóivá, hanem mindig a kortársak. Vas István egész irodalmi habitusa, Vas István költői nyelve önmagában elárulja, hogy ma kik az eszményképei, olyan példásan különbözik tőlük, illetve olyan meghatóan viszi tovább, amit kapott tőlük. De e könyv világossá teszi, hogy Kassák, hogy Déry, hogy Illyés, de a náluk kisebbek, ma már feledett névtelenek is többet adtak az indulás kezdő sebességéhez, mint a tegnap és tegnapelőtt legnagyobbjai. Ha van könyv, mely propaganda-szándék nélkül is igazolja a tájékozódásnak azt a friss vonulatát, mely először is a mában akarja otthonossá tenni íróinkat, akkor Vas István könyve az.

Pedig ez a könyv regény, azok közül a regények közül való regény, melyet fölüt az ember és olvassa-olvassa naphosszat, visszakívánkozik hozzá munkájából, a falat kényszerében sem teszi le kezéből. Ha csak egy árnyalattal engedett volna az önéletrajz-vonzásának, nem tenné ezt a vonzást. De mert lemondott önmagáról a líra kedvéért, ezért mindnyájan úgy olvassuk, mint a saját önéletrajzunkat, versírók, versolvasók egyaránt. Várjuk a folytatását!

VITA A NÉPESEDÉSRŐL

IFJÚ VADAK

SZÍNHELY: egy budapesti külterületi leánygimnázium IV. osztálya. Szereplők: 17—18 éves lányok, kék iskolaköpenyben. Fél év múlva, vagy ha az utcán látjuk őket, hölgyek. Néhány év múlva talán már anyák. Anyák? Valóban azok lesznek? Erről folyik most is a vita. Tárgya: Jobbágy Károly Ezer év című, az Élet és Irodalomban megjelent cikke.

TANÁR: Arra kérem önöket, mikor véleményt alkotnak, vegyék tekintetbe, hogy bármit ír cikkében a költő, nyilván igen sok irányú vizsgálódás alapján igyekezett hű és objektív képet kialakítani az ifjúságról, hiszen diákszerető tanár-ember, s csak a népéért, nemzetéért való aggoda-

gyon modern): Senkinek sincs joga sommásan kijelenteni, hogy a fiatal lányokból kiveszett volna az anyai érzés. Még ha tanár a cikk szerzője, akkor is kevéssé ismerheti a fiatalok valódi érzéseit. A fiatalság nem azonos egyetlen elvakult lányosztállyal. Én igazán elég modern vagyok, egyes tanárok még kissé huligánosnak is tartanak, de gyereket igenis akarok: kettőt.

F. (szolíd és menyasszonyjelölt): Ha mi a jövendőbelimmel százszor is meggondoljuk, hogy lesz-e gyerekünk, nem ezért tesszük, mert az autó és a gyerek között kell választanunk. Éppen ellenkezőleg. Gyereket szülni nagy felelősség. Albérletben, rossz lakásviszonyok között világrahozni, éppenséggel a gyerekkel szembeni merényletnek érzem. Nem akarom olyan körülmények között nevelni, amilyenekben nekünk volt részünk. Ha lesz tisztességes lakásunk, lesznek gyerekeink is.

R. (nem menyasszony, nem osztályidegen, nem polgári

ivadék): Engem talán c kusnak tartanak, de ha érettségiztem, igenis uta és szórakozni szeretn Nem akarok gyereket. A ját családom élete nem v olyan, hogy annak példáj életcélommá tehetném szülést és a gyereknevelés Ami pedig a testvéri szer tetet illeti, mást sem csiná tam eddigi életem sorá mint lemondtam az öcsé kedvéért. Neki mindent sz bad, nekem semmit. Ő fiú

Ismét **E.** jelentkezik sz lásra: Nagyon jól tudjátok hogy nálunk se volt mind minden rendjén a családba de éppen azért határoztuk a jövendőbelimmel, hog olyan családi légkört alak tunk, amelyben a mi gyere keink már emberi körülmé nyek közt nevelkedhetnek.

P. kér szót (jóval később kezdett szórakozni, fiúkka járni, mint az osztály átlag Szülei igen szigorúan „fog ják": Akárhogy megdöb bentetek is, R. legalább ki mondta amit gondolt. Én i szórakozni akarok néhány évig. Nem akarom a fiatal ságomat gyerekszüléssel töl teni. Harmincéves korom

KINEK MI FÁJ

El kell ismerni, nem igen akad olyan gondunkbajunk, amiről a Szabad Európa rádió ne nyilvánítana véleményt, s bár korántsem lehet vádolni a tényekhez való kicsinyes ragaszkodással, viszont amibe lehet, beleakaszkodik. Újabban a népesedésünk körül támadt vita váltotta ki a müncheni szerkesztők érdeklődését.

Többek között arról tájékoztatták hallgatóikat, hogy nálunk egy időben ilyen plakátok voltak: „Asszonynak szülni kötelesség, leánynak szülni dicsőség!" (?) Akkor ugyanis háborúra készültünk, sürgősen katonákat kellett szülni.

Közben, úgy látszik, vagy a háborúról mondtunk le, vagy a csecsemők azonnali frontra-küldéséről; mindenesetre megváltozott a

D vecseri Gábor: Féltékeny istenek

1

Az istenek féltékenyek. Nem a földi halandókra, ahogyan a különböző mítoszok tartják. Egymásra. De ebben aztán könyörtelenek, még a jövőre is gondolnak.

Tizenöt éves voltam, mikor diáklapunk, a *Hangszóró* megindult. A Református Gimnázium igazgatója nem fogadta el az iskola hivatalos diáklapjának, és ez volt a sokszorosított folyóiratocska szerencséje. Mert ha elfogadtatik, sok hivatalos bárgyúság került volna bele. Így viszont tele volt egyéni bárgyúságokkal, amit magunk termeltünk, kísérletezve, vidáman fontoskodva, s titáni lázban is; mellettük pedig jóegynéhány nagyon szép munka: elbeszélés is, kritika is, vers pedig nemegyszer olyan, amit ma sem hagynának ki válogatott gyűjteményükből azok, akik írták: Karinthy Gábor, az akkor költőnek indult Szendrő József, és én. Szerkesztői, időrendben: Kertész Tamás, Szendrő József, majd Benedek István és Szilágyi Endre. Mintegy tíz száma jelent meg; abba bukott bele, hogy az utolsó kettő már nem sokszorosítva, hanem nyomtatásban készült, s az a nyomdaszámla, azt hiszem, máig kifizetetlen. Hanem az utolsó számban még Babits Mihálynak is megjelent egy csak a *Hangszóró* számára adott első közlésű írása, egy Horatius epodos fordítás, amit Szilágyi Bandi kért el tőle. Az említetteken kívül Zolnay Vilmos, Sárkány Géza, Pintér József és mások szerepeltek írásaikkal e lapban, amely az akkori irodalmat és irodalmi életet még szinte gyerekszemmel, de talán éppen ezért sok friss meglátással figyelte s vett részt benne.

Ebben a lapocskában írtam Tersánszky Józsi Jenő elragadó produkciójáról, a Nyugatbarátok Körének kávéházi termében bemutatott *Képeskönyv Kabaré*-ról.

Akkor már hónapok óta jártunk Tersánszkyékhoz — és róttuk a város utcáit Tersánszkyval. Azóta járok én olyan gyorsan az utcán, hogy akivel épp megyek, mindig meg-megállít; mert megszoktam ezt a tempót az akkor negyvenegynéhány éves, magas és kétharmadrészt láb Tersánszky mellett. (De legyünk pontosak: azóta eltelt több mint harminc év, ma már csak Tersánszky jár olyan gyorsan.)

Tersánszkyék Lenke (ma Kosztolányi Dezső) tér közeli lakásában már alkalmunk volt az istenek egymás közötti féltékenységét tapasztalni. Ha nem is teljes komolyságút. Mert Tersánszky nem volt igazán féltékeny Móricz Zsigmondra, hiszen Móricz Zsigmond nem tudott egyszerre fütyülni és énekelni, mint ő, s Tersánszky erre sokkal büszkébb volt, mint remekmívű regényeire; de azért nemigen telt el félóra anélkül, hogy Móricz neve ne említtessék, legtöbbször a *Képeskönyv*-vel kapcsolatosan, mert a Nyugatbarátok Körében ő volt az egyik házigazda, s Tersánszkyék azt emlegették, mennyire élvezi a *Képeskönyv*-et, s hogy mit szeret benne, s hogy talán azt, hogy *Képeskönyv* és nem regény. Akkoriban Illyés Gyula ott lakott a közelben; rá a Tersánszky-házaspár sosem tett irónikus megjegyzést, érthetően, hiszen Illyés lírai költő, az Olümposz egy másik fellegdarabján otthonos tehát; az ő szidását Erdélyi József végezte Pilisszántón, szenvedélylyel és alaposan, hamar fejhangúvá váló kiabálással, mikor ott meglátogattuk. S hallgattuk, mint zengő vihart, e kitöréseket, és tiszteltük nagynagy áhítattal az átkozódót is, meg azt is, akit átkozott.

S erről jut eszembe: első mesterünk, „az átkozott költő" nem átkozott senkit. Illetőleg csak szerkesztőket, hatalmasságokat, háziurakat. Aki csak egyetlen verssort is leírt, az Somlyó Zoltánnak, e méltóságteljes sötét arcú angyalnak, már szent volt, akit rossz szó nem érhet.

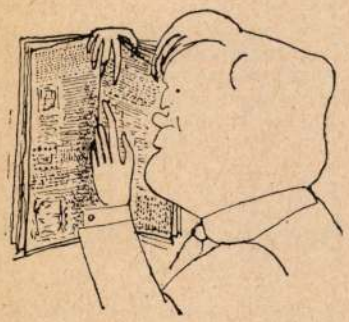

De miért is mondtam, hogy a mi lágymányosi isteneink féltékenységükben a jövendőre is gondoltak? A következőkért.

Látom magam előtt, amint Frici bácsi, Karinthy, áll a Verpeléti (ma Karinthy Frigyes) úti lakás gyerekszobájából a hallba nyíló ajtóban. Mögötte a szoba, Karinthy Gabi gondos, sőt mániákus rendbe rakott könyveivel, amelyeknek azonban mindegyike vérfoltos, mert van nekik egy mókusuk a vendégek froclizására, mindig úgy tesz, mintha hagyná magát megsimogatni, s az utolsó pillanatban elugrik, Hatvany Bertalan mondta is neki egyszer, magas hangon és dühös jóindulattal: „Mért nem vársz meg, te ökör!"; de a mókus nem tanult, még az emeletről is leugrott — a hatodikról! —, ám élve maradt, megőrizte frisseségét, tovább ugrált a gyerekszobában, csak felhorzsolt orra vérével kente be igazságosan és egyenletesen a könyveket, minden darabra jutott belőle. Állt ebben az ajtóban Frici bácsi, és a *Hangszóró*-t olvasta, benne az én

Az angliai legszebb könyvek versenyén minden évben több könyvvel nyer díjat. A raktáron lévő 1900 címből mintegy 900 a szépirodalom. Angol szerzőkből — többek között — Galsworthy, C. P. Snow, Graham Greene könyveit adja ki, G. B. Shaw, Maugham összes műveit jelentette meg. A külföldiek között Tolsztoj, Zola, Flaubert, Camus, Kafka, Rimbaud, Jevtusenko stb. szerepelnek. Általában kétszer annyi régi címet ad el, mint újat. Mivel állandó raktárkészlettel rendelkezik, több egyetem és iskola állítja össze a kötelező olvasmányok jegyzékét a Penguin raktárlistája alapján.

A Penguin másik jellegzetessége, hogy az eredeti, paperback számára írott művek száma igen magas. Tudományos sorozatának, a Pelicannak majdnem minden címe eredeti mű. Mint érdekességet érdemes megemlíteni, hogy a Pelican első szerkesztője a volt indiai hadügyminiszter, Krisna Menon volt. A Penguin—Pelican-nak igen jelentős érdemei vannak az ismeretterjesztő és tudományos irodalom népszerűsítésében.

A kiadók és a kiadott könyvek száma az utóbbi években sokkal gyorsabban növekedett, mint a vásárlók száma. Lényegesen több a kiadott könyv, mint amennyit a könyvkereskedők, újságárusok, pavilonok kellőképpen a közönség elé tudnak tárni. A kiadók között a legnagyobb harc folyik a helyért, ahol a közönség figyelmét kiadványaikra felhívhatják. A bemutatóterület növelése érdekében a legtöbb kiadó különböző speciális könyvállványokat bocsát a kereskedők rendelkezésére. A kiadók és terjesztők minden erőfeszítése a választék hallatlan növelése ellenére nem emelk[illegible]lényegesen a könyvvásárlás, e[illegible]edig az átlagos példányszám c[illegible]kkenéséhez vezetett. A kiadók számának növelése fokozta a konkurrenciát, emelkedtek a szerzői jogdíjak. Tovább mélyítette a problémát, hogy Angliában az utóbbi években emelkedtek a nyomdai árak. A kiadók ezekre a jelenségekre azzal reagáltak, hogy folyamatosan emelték az új kiadványok árait. Ma már több olyan „paperback" sorozat van, amely ára miatt nem tekinthető paperbacknek. Az angol könyvkiadók keresik a kiutat, és az export emelésével igyekeznek csökkenteni gondjaikon.

A mi számunkra az angol paperback, különösen pedig a Penguin-kiadó fejlődése egyes vonatkozásokban hasznos példát mutathat.

SARLÓS LÁSZLÓ

Bolgár könyvkiállítás

A Bolgár Népköztársaság felszabadulásának 20. évfordulója alkalmából rendezett könyvkiállításon mintegy 1000 könyv adott képet a bolgár könyvkiadás jelenlegi helyzetéről és elért eredményeiről.

A kiállítás képet nyújtott többek között a két ország könyvkiadási kapcsolatairól, mely visszanyúlik a bolgár könyvkiadás kezdeti időszakáig.

A klasszikus és mai bolgár szépirodalom széleskörű bemutatása mellett bő választékát találtuk a világirodalom klasszikus és mai alkotásainak is. A kiállításon látottakból kitűnik, hogy az utóbbi két évtizedben a bolgár könyvkiadásban a fő hangsúlyt a szépirodalomra, az ifjúsági és a gyermekirodalomra helyezték.

Igen gazdag az ifjúsági művek választéka. A klasszikus és élő bolgár szerzők művei mellett szép számmal találunk más nyelvből fordított ifjúsági és gyermekkönyvet. A kiállított anyagban talán legszebbek az ebben a csoportban kiállított könyvek, amelyeket változatos forma, gazdag illusztrációs anyag jellemez. Az ifjúsági művek tervezését, illusztrálását a legnevesebb bolgár könyvművészek, grafikusok végzik.

Figyelemre méltóak a társadalomtudomány, a filozófia és politikai gazdaságtan köréből megjelenő művek. A marxizmus—leninizmus klasszikusainak összegyűjtött sorozatain kívül a bolgár szerzők művei mellett a más országokban e témakörben megjelent jelentős műveket is megtalálhatjuk.

Bulgária gazdasági fejlődését a műszaki és mezőgazdasági irodalom kiadásának növekedése is mutatja. A felszabadulás óta 8250 műszaki könyvet adtak ki, mintegy 16 millió példányban, és 4500 mezőgazdasági könyvet 15 millió példányban.

Kiemelkedően szépek a művészeti könyvek és fotoalbumok, általában a honismereti anyag. Ezek közül is külön említésre méltóak *A mi Fekete-tengerünk*, a *Bulgária*-album, *A szamakovi templom fafaragásai*, a *Bolgár grafika*, a *Tirnovó*, a *Rila kolostor*, a *Panaguristei aranylelet* és a magyar nyelven is megjelent *Szófiai nemzeti galéria* c. albumok.

A tudományos és művészeti könyveik közül a legkiemelkedőbbeket több nyelven is megjelentetik. Láthattunk a kiállításon német, angol, francia, orosz, spanyol, eszperantó és arab nyelvű kiadványt is.

Ez a kiállítás is bizonyítja, hogy az utóbbi években sokat haladt előre a bolgár könyvművészet, és képet ad Bulgária hatalmas kulturális fejlődéséről.

Tersánszky-cikkemmel. S látom, ahogy egyszerre, haragja szokott jeleként, csücsörödik föl a fölső ajka az orra felé, és amikor már egészen fönt van, ki is tör a duzzogása, csöppet sem tréfásan:

— Karinthy, az én vagyok!

És mutatja nekem szegény mondatomat:

„Aki csak egyszer is látta Tersánszky kabaréját, vagy akár olvasta Victor és Karinthy írásait, az tudja, menynyire megfelel ennek a követelménynek."

— Lehet — teszi hozzá kékeszöld szeméből olümposzi szikrákat lövellve, valamint leszegett fővel „görbén fölfele nézve" —, hogy lesz majd olyan idő, amikor ha azt írod, Karinthy, Gabit értenek rajta; most még Frigyest!

És csak akkor enyhül meg, mikor figyelmeztetem a cikk kezdetére: „... Először Victor János írt róla..., januárban pedig Karinthy *Gábor* foglalkozott vele részletesen..." Bal kezét nyújtja, már hátrafelé, mert jobbjával a félig szívott cigarettát veszi föl a hamutartóból, hogy egy kis hamut szórjon a nadrágjára, s utána a cigarettát a szőnyegre dobja; és már indul is a Hadik kávéházba, hogy lekanyarítsa aznapi érdekes cikkét vagy ugyancsak napilapnak szánt, ám örökkévaló versét, kifejezetten ő. Frigyes.

2

Megnyomom a Budaőrsi úti, kaszárnyaszerű városi házak egyikében az egyik, sötét lépcsőházból nyíló sötét lakás csengőjét. *Tudom*, hogy sötét előszobába fogok lépni, s hogy a lakás is majd legalábbis mélybarna színekkel fogad, hisz az *Aggok a lakodalmon* költőjének otthonába lépek. S fülemben e költeménynek mélybarna barlanghanjai:

Mert tudd meg ó barátom,
Gyászdalt még szivesebben
komponálok.
De mért örülni néked ember s
hazug ünnepeidnek
S mért az ünnepi fénytől
elkáprázva mondani dalt...
Holott ó Kajetán,
Néha álmomba' hallom:
Hajnalban dörgő szekereken viszik
a barmokat ölni!

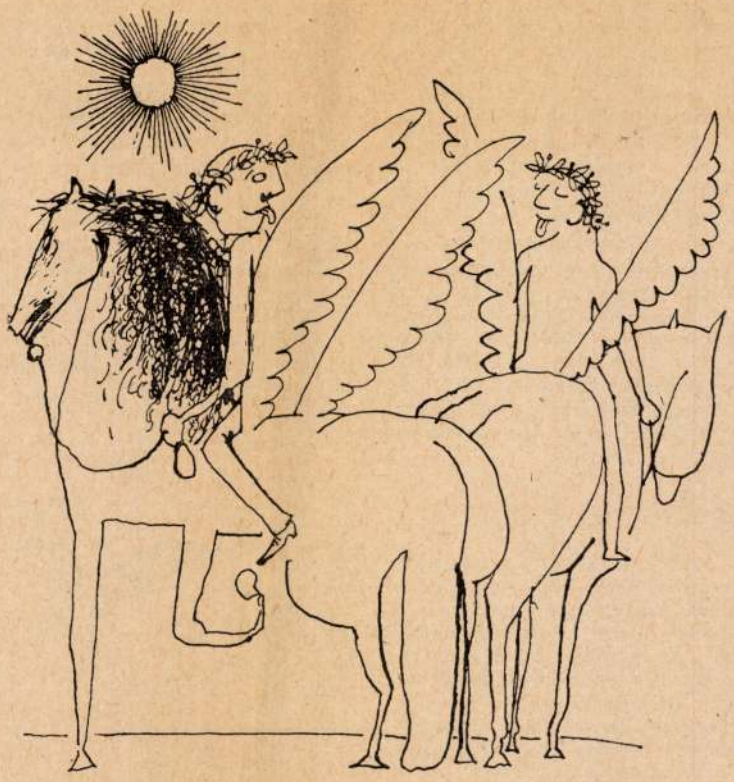

S e versnek — (melynek idézését be nem szívesen hagyom abba!) — költőjét látogatom. Zsebemben a magam verseivel. ítélete elé bocsátani. Tizenöt éves vagyok, ám költőnek vénséges vén: inkább nagyobb mint kisebb megszakításokkal, de csaknem tíz éve írok már. S az utóbbi években sűrűn, rendszeresen.

A látogatásra pedig így került sor:

— Milán — mondta anyám vagy a Hadik Karinthy-asztalánál vagy Füstéknél vagy valamely városi összefutásukkor —, a fiam lépést sem tesz a köteted nélkül.

A *Változtatnod nem lehet* volt ez a verseskönyv.

— Üdvözlöm azt a kedves fiút! — volt a válasz. Nyájasan hangzott, szinte püspökien. A *kedves* szót még külön meg is nyomta. Vagy ahogyan Ferenc József szólt: „Népeimhez". De hogy már akkor megszeretett, abban nem kételkedtem. Hiszen egyik gyönyörű költeményében ez áll: „S amit nem ismerek, — látod, már én is csak azt szeretem". S hát még akit nemcsak hogy nem ismert, de még azt is tudta róla, hogy az ő versei bűvöletében él!

Most pedig a Sashegyre néző ablakon beáramló fényben is valóban mélybarna lakás mélybarna íróasztalánál olvassa, nézegeti figyelmesen a verseimet. Van, ahol bólogat, megengedő hangsúllyal igenel; van, ahol csak maga elé néz, mintegy azon gondolkozva, jele-e egyik-másik versszakasz valaminek egyáltalán, s ha igen, minek. Egyszerre felkiált:

— Ezt egy sárforrásból merítitek!

S megismétli:

— Nemcsak te. Ti mind. Egy sárforrásból!

Látom, hol, melyik szakasz melyik fordulatánál tart. Tudom, hogy tudja, hogy tudom, mire céloz. Két irányban is gyöngéd tisztelettel hallgatok. A fordulat babitsi.

Mikor a sötét előszobába maga kísér ki, s hajában a homályban némely ezüst szál is megcsillan, s már nyitja is az ajtót, észrevesz arcomon valamiféle csüggetegséget. Nem

benne csalódtam. Boldog voltam (s máig az vagyok), hogy megismerhettem. A magam bemutatkozását képzeltem másképp. Azt vártam, hogy a verseim olvastakor felgyújtja a papírt az ő felfedező örömének a lángja? Azt bizony, a kamasz-költők egészséges szerénytelenségével.

— Mit vártál, fiam? — néz gondolatolvasó csodálkozással a szemembe, s nyájas — királyi — udvariassággal előrehajolva. — *Általában* tetszenek nekem a verseid. Mi többet akartál volna hallani? Egy öregember mondja ezt neked.

Három évvel volt fiatalabb, mint én most.

3

Újabb csöngetés, kilenc évvel később. Épp huszonnégy éves születésnapomon teszem egyik látogatásomat a második Attila utcai lakásban, Babits Mihály betegágyánál. A szobában már sokan vannak. Belépek, köszönök. Visszaköszönés helyett csap rám Gellért Oszkár a kérdéssel:

— Mi jut eszedbe erről: „Ady óta"?

— Idióta — felelem habozás nélkül.

— Tessék! — fordul Gellért Babitshoz, olyan széles karmozdulattal, amiben ez van benne: „Ugye, megmondtam?" A látogatókon próbálták ki, lehet-e Babits akkor összeállított tanulmánykötetének a címe ez. Nemcsak nekem, az érkezők mindegyikének ugyanez jutott eszébe a javaslatra. Így lett a kötet címe *Írók két háború között.*

De a második kérdés Babitsé volt:

— Mondjatok olyan mondatot, amiben benne van az is, hogy Sturm, az is, hogy Drang.

Senki se fejti meg a talányt.

— Füst *úr másodrangú* drámaíró — így Babits.

Nagy nevetés. Illyés, fejét és kezét rázva, nevetés közben is jelzi, hogy nem ért egyet a megállapítással, csak a szóbravúrt élvezi. Én magam Illyésnek helyeslek, de vele együtt vigyázva, hogy meg ne sértsem a különben is tréfáló Babits érzékenységét. Mert igaz, hogy idősebb lettem, de Füst azóta a *Negyedik Henrik*nek is, Babits a *Versenyt az esztendőkkel*-nek is költője. Soha nem fogom illőnek érezhetni, hogy vitatkozzam velük. Még ha egymást döngölik is abban az olümposzi magasban.

Ellenben elmondom a szójátékot Balkányi Sárinak, a kitűnő gyermekpszichológusnőnek, akit akkoriban görögre tanítottam.

Ő meg a következő órán közli, hogy elmondta Sárközi Györgynek, aki azonnal meg-

óvta a megfejtést, minthogy csak Sturm és Drang van benne, de nem Sturm und Drang.

— Füst *úr mund-rángató* drámaíró — így Sárközi, célozva Füstnek egy azóta levetkezett szokására, az ideges szájrándításra.

Amiből látható: az istenek csatáját nemcsak a villámmal, a hármas szigonnyal, hanem olykor a *Békaegérharc* sáslándzsáival is vívták.

4

De ha már itt tartunk: nemcsak az irodalom s legkivált a lírai költészet területén voltak féltékenyek az istenek. Bőséges alkalmam nyílt ilyesmit tapasztalni az ókortudomány ormain is. A legklasszikusabb történetet csak közvetve tudom, Trencsényi-Waldapfel Imrétől. Vári Rezső idézte dúltan maga elé egy tanítványát, aki Hornyánszky Gyula sírjánál a növendékek nevében búcsúztatót mondott —: hogy állíthatott olyat, hogy [illegible]nyánszkytól tanulták a leg[illegible]bet, mikor itt van ő, Vári! Jelen volt Kerényi Károly. Egy darabig hallgatta a mennydörgéseket, aztán Várihoz fordult:

— Nem te haltál meg — magyarázta csitítólag —, várj türelemmel.

Dehát Váriék csak negyed-, vagy nyolcadistenségek voltak. Hanem éppen ő, a mi első ókortudós mesterünk, a ma Svájcban élő Kerényi Károly ókortudósi mivoltában is sokkal jelentősebb volt, a költészet dolgaiban pedig legalábbis félisteni hevülettel szokott ítélkezni. A világköltészet nevében egy darabig elnéző mosollyal hallgatta beszélgetésünket Ady és Babits egymással mérőztetett költői nagyságáról, aztán kijelentette: egyik sem érdekes, csak az ókori költők a költők, s mellettük Hölderlin és Marczonnay Tibor.

No meg a vogulok.

A medveénekek névtelen szerzői.

Nekünk ugyan megmaradtak saját elképzeléseink a költők rangsorát illetően, de a vogul medveénekeket mi is nagyon szerettük. És nagyon szerettük Kerényit, pénteki óráit, s a vasárnapi kirándulásokat, amelyeken barátait s tanítványi körét fáradhatatlanul hurcolta a hegycsúcsokra. A csúcsokon pedig — mikorra már mind kimerültünk a fáradtságtól — rendszerint elővett valamilyen szöveget, Mimnermoszt, Catót, vagy mást: lássunk vidám munkához.

A BOTE nagyvillámi menedékházában — a szöveghez illő kemény téli napon — éppen a vogul énekeket vette elő. Lelecsukló pillákkal ültünk körötte: felesége, feleségem (akkor menyasszonyom), öcsém, Szilágyi János György, Dobrovits Aladár, Dömötör Tekla és még jó néhányan, és Szerb Antalt irigyeltük. Ő volt az egyetlen, aki nyugodtan szunyókálhatott. Először is szemüvege volt, és az olykor a lehúnyt szem fölött is tudott éberen csillogni; másodszor pedig sem a hitvesi tapintat (mint Kerényinét), sem a közvetlen tanítványi tiszteletadás (mint bennünket) nem kötelezte arra, hogy csatát vívjon az elhatal-

Gyulai Liviusz
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1964 OKT

Gyulai Liviusz rajzai

masodó álmossággal szemben. Mi viszont mind birkóztunk az eleinte nem kellemetlen, de épp e birkózás folytán már-már az ájulásig növő, hegymászás szerezte fáradtsággal. De nem volt kegyelem. A professzor egy csöppet sem volt fáradt. Gyönyörködve, friss csengő hangon olvasta föl a vogul verseket, amelyekkel az egész azóta hanyatló költészetet kívánta bombázni, s olykor diadalmasan és helyeslést várva szétnézett. Ezek a pillanatok a legveszélyesebbek; észre ne vegye, hogy alszunk.

— Mert mint a háromszor kilenc forgón nyíló, nyírfából faragott, mint a kilencszer háromszor csukódó nyírfából faragott huszonegy lakatú, kilenczárú ajtó, mint a kilencszer három forgón nyíló fenyőből faragott, mint a háromszor faragott ajtó — olyan az asszony! — olvasta.

— Hát nem olyan?! — tette hozzá tizedmásodpercnyi szünetet sem tartva, ezüst fürtjeit előbb jobbra majd balra hirtelen megrázva, nemes vadként szimatolón körülnézve és a tekintetünket keresve.

S ez volt éppen a baj.

De Szerb Tóni megmentette a helyzetet.

Kinyitotta a szemüveg alatt az egyik szemét, és tudományos precizitással ezt mondta:

— Osz-posz.

És tovább aludt.

Most hozták hírül Háy Gyuláék Svájcból, hogy Kerényi neheztel rám. Mert egyszer azt írtam, hogy ő a mesterem, aztán meg azt írtam, hogy Marót Károly. Bizony, mindketten azok voltak. S még mások is. *Mindent* még Kerényitől sem tudtam megtanulni húszéves koromban. Másfél évtizeddel később, Homérosszal birkózva — mint írtam — a legényéveken is túl újabb inaséveket tölthettem Marót Károly mellett. S még mindig van sok tanulnivalóm. Remélem, még sok mesterem lesz. Ezek az istenek . . . !

5

Edmund Wilsont, az irodalomtörténetien jelentős [illegible] kai írót, az O'Neil- és Hemingway-nemzedék kimagasló alakját, akinek két szenvedélye van, antik időmértékes versek megvalósítása angolul és magyar versek olvasása *magyarul*, vittem el három egyfelvonásos operának — amelyek közül a középsőt, *A telefon*-t, feleségem fordította és rendezte — a főpróbájára. „Jobb, mint a New York-i előadás" — gratulált, örömünkre, a Menotti-operához. Kedvességét viszonozni vágyva, Odüsszeusz-drámámat adtam át neki, s félig tájékoztatásul, félig tréfásan megjegyeztem: a homéroszi hősök meglátásában e munka a középutat választotta Homérosz és Erskine között. Erskine-t — akinek épp Odüsszeusz-regényét, a *Pénelopé férj*-t anyám fordította — bizonyos mértékig ugyancsak mesteremnek érzem a homéroszi világ derűs, irónikus, ám csöppet sem áhítattalan megragadásában. Szeretem humorát, komoly lélekrajzát, fölényes írni-tudását. Vártam, hogy Wilson, Erskine nevének említésére, milyen gyöngéd megjegyzést tesz. Ezt tette:

— Soha nem vettük komolyan mint írót.

Megnyugodtam. Ha valaha is azt hittem volna, hogy az istenek féltékenysége magyar kü[illegible] magas-, mély- és síkvonásu[illegible] tak. A gratika, ertem ezalatt a

KÖNYVBARÁT

A grafika és közönsége

„De van egy műfaj — panaszolja Baudelaire száz évvel ezelőtt írott *Festők és rézkarcolók* című cikkében —, amely még a metszetnél is halottabb: a rézkarc. Valljuk be, hogy e pompás, választékos, őszinte és mély, vidám és komoly művészet, mely meglepően egyesíti a legkülönbözőbb tulajdonságokat, s amely oly hűen tükrözi a művész egyéni karakterét, sohasem örvendezett nagy népszerűségnek a tömegek között. Valóban, a gyűjtőkön kívül ki ismeri ma már előző századok sokféle formájú, remek rézkarcoló művészetét...?"

Érdekes tetten érni 1862-ben azt a feltámadó idegenkedést, a képzőművészeti ízlés grafikától való elfordulásának kezdetét, a látáskultúra eltunyulásának meginduló folyamatát. Ez a folyamat, melyet az éles szemű költő szinte csírájában észrevett, tulajdonképpen csak kibontakozott azóta, még akkor is, ha bizonyos grafikai műfajok, például a litográfia, egy-egy nagy művészegyéniség munkálkodásának eredményeként rövid időre fel is virágoz-

Reich Károly rézkarca

élénk színeken, egyszerű benyomásokon, a plakátok rikoltásával beszélő képeken nevelődött, vagy pontosabban szólva, félrenevelődött szemnek.

Gondoljunk csak arra, hogy az impresszionizmus... az érzékl... csök csá...

dekesen alakult. A képzőművészeti életet áttekintve, de akár csak a nemzeti kiállításokat figyelve, évről évr... gosabbá lett... laképfe...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gyulai Liviusz

ÉLET ÉS IRODALOM

1964 FEB 15.

1021

JÓNÁS I.

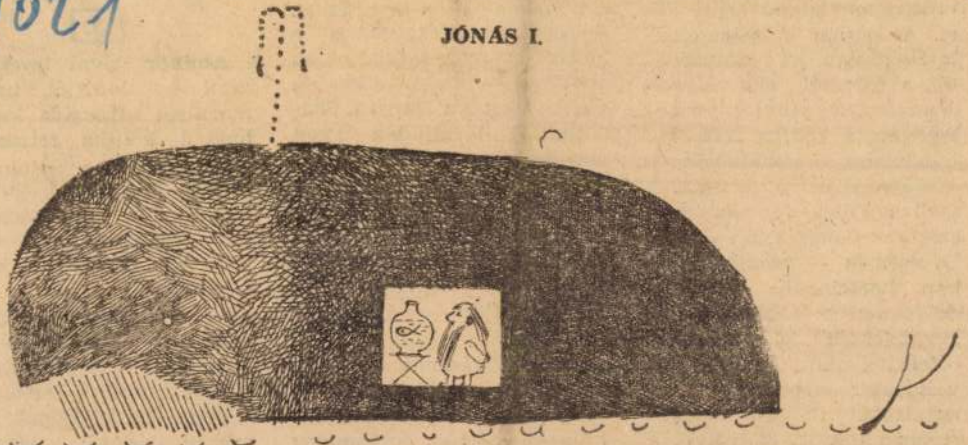

Gyulai Liviusz karikatúrája

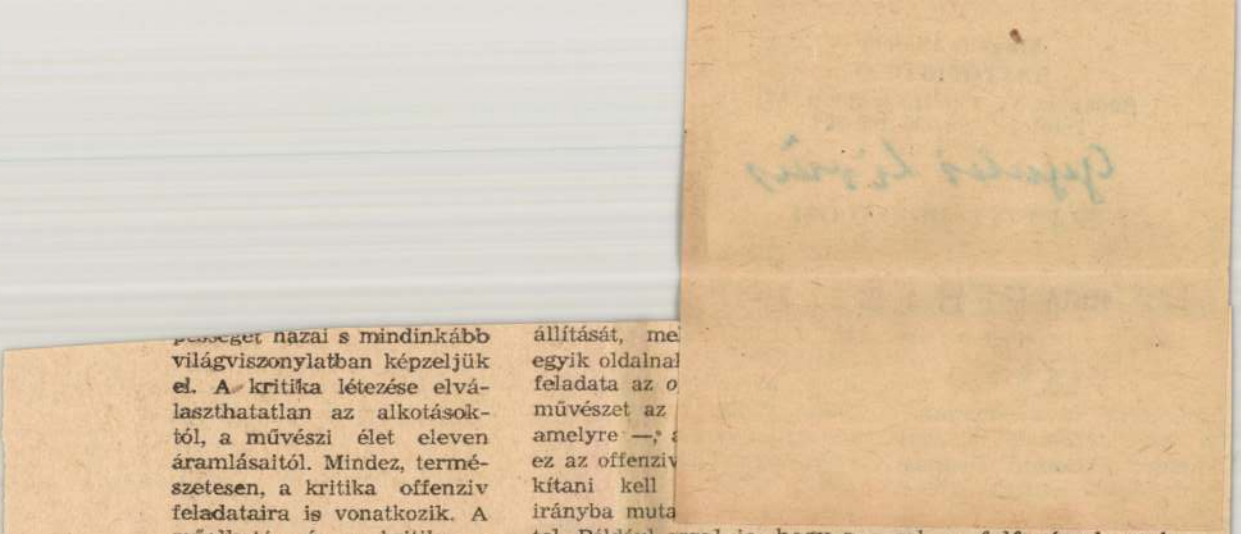

pedig nazai s mindinkább világviszonylatban képzeljük el. A kritika létezése elválaszthatatlan az alkotásoktól, a művészi élet eleven áramlásaitól. Mindez, természetesen, a kritika offenziv feladataira is vonatkozik. A műalkotás és a kritika a szellemi élet folyamatában szorosan összefüggő — ideális esetben — kölcsönhatásban funkcionáló tényezők, de *felcserélhetetlenek*. Ez a „képtelenség" a marxista offenziva szempontjából sem változhat „képességgé". A műalkotás művészi kategóriákban tükrözi (beleértve a állítását, me
egyik oldalna
feladata az o
művészet az
amelyre —,
ez az offenziv
kítani kell
irányba muta
tel. Például azzal is, hogy a művészeti-kulturális életben a kritika a párt és állami irányítás leghatékonyabb eszköze és legérzékenyebb szférája. Nem. A művészetek pártirányításának, eszmei orientálásának legfőbb tényezője magának a pártnak a politikája, a marxizmus—leninizmus folyamatos zal a felfogással, amely a művészetek pártirányítását szimplifikálva, elsősorban vagy kizárólagosan a kritika feladatának tekinti a művészi élet eszmei alakítását; amikor azoknak a nézeteknek a veszélyes voltára figyelmeztetünk, amelyek a kritika funkciójának a bürokratizálódását segíthetik

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Gyulai Líviusz

1021

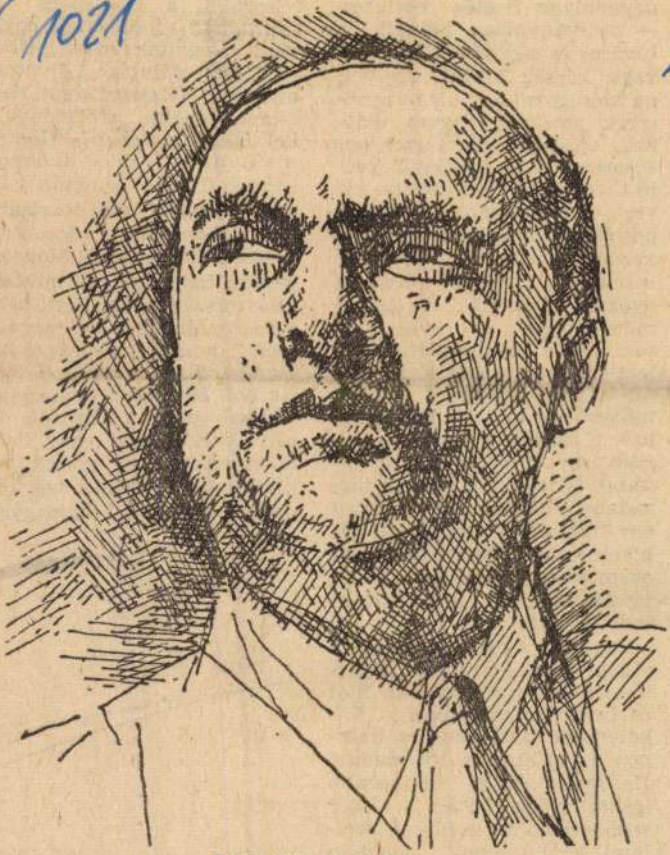

Pablo Neruda 60 éves

Gyulai Líviusz rajza

ugyanolyan fizetés esetében — nyilvánvalóan fennáll a főváros és egy távoli kisváros vagy község között. Jó volna kidolgozni egy olyan rendszert, amely az egyes vidékek, városok adottságait (elsősorban a Budapesttől való távolságot) figyelembe véve, meghatározott összegű pótlékot biztosítana a pályakezdő tanároknak, könyvtárosoknak, népművelőknek, gyógyszerészeknek és agrármérnököknek két évig. Az sem lenne haszontalan, ha a letelepedni szándékozó fiatal értelmiségieknek valamilyen segítséget nyújtanának a lakásszerzésben — hiszen egy ifjú tanár munkájának is legalább akkora társadalmi haszna van, mint egy futballista góljainak. (A lehetőségek ismeretében az orvosok és mérnökök külön javadalmazását nem tartom indokoltnak.)

Sok szó esik manapság a vidéki ipartelepítésről. Említés történt erről már az Élet és Irodalom vitájában is. Tökéletesen igaz, hogy ez hasznos és szükséges intézkedés. Ha ötven évvel hamarabb láttak volna hozzá, akkor sem lett volna korán. A *szellemi* önállóságnak azonban — úgy vélem — nem feltétele az iparosodás. Hiszen

felsorolni, a szocialista és kapitalista országokból egyaránt. Vegyünk most példának egy nálunk „divatos" országot: Olaszországot, ahol — a történelmi előzményekkel összefüggésben — Román kívül még számos tudományos-kulturális centrum van. (Itália sokkal szerencsésebb helyzetben volt a decentralizálást illetően mint Magyarország bármikor. A mostani Olaszország csak körülbelül száz éve létezik, s azt megelőzően hosszú évszázadokig számos kisebb-nagyobb államból állt. Mai legnagyobb városai mind fővárosok, királyi székhelyek vagy önálló városállamok voltak.) A körülbelül száztíz-százhúsz napilap közül a legnagyob-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gyulai Liviusz

ÉLET ÉS IRODALOM
1964 SZEP 26.

1021

Gyulai Liviusz rajza

gukat a néző szí-
zerkesztő, *Békés*
meri a képernyő
mert jól tudja,
zők a vetélkedők
után sem tér-
endre az ügy fe-
ahogy a versen-
t is olyan szenve-
ieklődéssel kísér-
emmel a verseny-
t, hogy nemegy-
tették álláspont-
vizsgálására a ki-
ket). A versenye-
nult (tehát nem-
nt) sok-sok okos,
komoly, ügyes és
fiú és leány
csolatot teremtett
s nézősereggel,
a televíziót meg-
énelemben hiába
példát. Egy ki-
enki gyermekévé,
testvérévé fo-
t — s most a vi-
sokkal többet
mint egy-egy jól
nűsorszám meg-
. Mennyit vál-

badon is könnyen megtermő dilettantizmusnak? S ami mindennél lényegesebb: a gyors sikerért és népszerűségért nem kell-e sok fiatalnak hosszú ideig tartó, vagy egészen soha el nem múló keserűséggel, mellőzöttségi érzéssel fizetnie? Magamat is, másokat is sokszor kísértett a gond: megéri-e egy-egy üde, érdekes s a sok fiatal miatt már „önmagától" is pezsgő műsor ezt a kockázatot?... A most lezajlott próba, a szinte zabolátlan vidámságú összefoglaló, bizony, rajtunk aggodalmaskodókon is jól mulatott. Nem vált itt rabjává senki sikerének. Vagy igazolta, vagy okosan elhelyezte életében. A fiatal „tudósok" közül az egyik azóta már nemzetközi matematikai versenyt nyert Moszkvában, a másik részt vett az oxfordi egyetemen rendezett művészeti vitá-

esetre elfogódottság nélkül állnak a kamera elé, alig van bennük félszégség, sutaság: megszokták a szeretetet, talán azért olyan jókedvűek. S van egy terület — ezt is meg kell mondani —, ahol a „felnőtt" művészetnek is van mit tanulnia tőlük: ez a vidám műfajok világa. Természetes humoruk, az élet és a társadalom fonákságai felett való ifjúi csodálkozásuk és nevetésük, friss szemük és csúfolódó kedvük: teljesen színpadképes. S ennek a meglehetősen elfáradt és sémákba merevedett műfajnak ihletője, frissítő forrása lehet.

ban eljátszott
dű-zongoraszó
idős, betegsé
zeneszerző és
már világhírű
akkor találko
mélyesen, az
lás során az
alatt bensőség
kult ki kettej
igazi művészb
„Úgy éreztük,
évek óta ismer
mást" — emlí
később Menuh
évvel az első t
akkor azonbar
halott volt.

Különös véle
Bartók halálán
cedik évfordul
ként üdvözölhe
ban Yehudi M

Gyulai Livinsz

Festményei vannak Budapest fürdőváros történetéről a Duna Intercontinental Kálóban

Másta Sárvári: Duna Intercontinental – ein Kunstausstellung

Budapester Rundschau 1970 I. 30

M.D.K.

Gyulai Livius

"Souvenir" c. metszetének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1968. dec. 21.
XII. évf. 51. sz. 3. lap

Gyulai Liviusz

Szabó Pál arcképe.

Rajz, reprodukció.

Újlnés, 1965 1. szám. 6. l.

Ayulai Livius

Ratkó József arcképe.

Rajz, reprodukció.

Új Írás, 1965 1. szám, 35. l.

Gyulai Liviusz M.D.K.

Müvei a kiállitáson

Perzsa mesék

Oelmacher Anna: Studio 64.

Fiatal képzőművészek kiállitása

Magyar Nemzet 1964. december

Gyulai Líviusz
grafikus

M.D.K.

Illusztráció

Kolozsvári Grandpierre Emil: Interjú mai módra.
Élet és Irodalom, 1965. április 24 – 11 lap.

Gyulai Livius
Grafikus

M.D.K.

Illusztráció.

Galabaidi Loltán: Az utolsó bakonyi betyár
Élet és Irodalom, 1965. máj 8. – 11 lap.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP KFT.
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1970 JAN 24.
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Gyulai Líviusz

1021

Gyulai Líviusz: Illusztráció

NNA:

DERMEIER

Szombathelyi, akit Anna
hogy mitől ilyen görbe ez
hajlott korú, már nyolc-
ndta. És Politzer bácsi, a
ıl? Ó kilencvenöt, mondta
na Politzer nénitől tanult
úgy illett, hogy egy ilyen
y délutánonként felvegye a
kötényét (szalagjaiból gyö-
kötött nagymama) és át-
ctő kezű Politzer nénihez,
, reszkető kezével és resz-
odálatos fehér harisnyát
de még meg is tanitotta
eket, melyek nála gyakran
ni, és a ragacsos, izzadt
ırnult remekművű fehér
ejezése után kimosta, úgy,
na is megvolt elégedve.
rt tett a tiszta harisnyába,
ny minta is jobban kitűnt.
ymamával szemben laktak,
sarokházban. Az ablakok
n kezdődtek és nem voltak
ık. A félkör alakú, ala-
ut nehéz volt kinyitni, a

kos
és
pot
pek, japán szalmából [illegible]
tömött tarka madarak ültek kis ágakon a falon, a fényes nehezékkel lehúzható finom lámpában már gázláng égett, a konyha fazekait és lábasait ragyogó vörösréz karikák övezték. az udvaron hosszú sorban álltak nagy, zöldre mázolt félhordókban a virágzó leánderek — de nagymama egyedül volt.

Valami elűzhetetlen árvaság vette körül. Magasan hordott fejét haláláig fekete haj borította. Kontya fekete maradt. Nyakán az örök fekete bársonyszalag, a finom elefántcsont függővel örökkévalónak látszott.

És jó volt a Szombathelyi! Mindent megadott Annának: nyári forró délutánon, amikor egyszerre megszólalt a sürgető kézben vadul megrázott csengő, amikor gyerekhangok repültek ki vadul csapódó kapuk mögül, amikor a fagylaltos kocsija pirosan villogott nikkelturbánjaival már az utca sarka felől, nagymama sietve pénzt nyomott egyik kezébe, üvegtányért a másikba és biztatta, hogy fusson a fagylaltos után. „De ügyesen, szívecském, el ne ess!" A tányér öble felől síkosan sima, tenyere felől csupa jégcsapszerű dudor. És futni kellett, mielőtt eltűnik a fagylaltos. A tele tányérral már ráért volna lassan bandukolni, de akkor megolvad és attól félni kell, mert kifolyik. De nagyon jó a hidegnek és édesnek együttes íze! Az a csodás eperfagylalt! És még egy szelet vaniliás

M.D.K.

Gyulai Liviusz

"Illusztráció" cimmel hozza a lap müvének repr.-ját.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. május 1.
XIII. évf. 18. sz. 4. lap

M.D.K.

Gyulai Liviusz

"A bohóc és családja" c. müvét emliti meg Perneczky Géza: "A pátosztól a groteszkig" c. kritikájában, melyet a Mücsarnokban rendezett jubileumi kiállitáson szereplő müvekről ir. Képzőmüvészet c. rovat.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. január 4.
XIII. évf. 1. sz. 9. lap

M.D.K.

Gyulai László

"A fáradt vadász" c. müvével szerepel a Képzőművészeti Társulat Mütárlatán, -adja hirül a lap "Ujdonságosk" c. rovata.

Egyetértés és Magyar Ujság, Bp. 1875. aug.18.
IX. évf. 117. sz.

M.D.K.

Gyulai Liviusz

"Párisba járt az ősz" c. rajzát hozza a lap, melyet az "Emlékezés Ady Endrére" c. emlékcikk sorozat illusztrálására készitett a müvész. Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. január 25.
XIII. évf. 4. sz. 4. lap.

Gyulai Lévinusz
grafikus

Rajza Repr.

Új Irás, Bp. 1968. I. kritón

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1979 MÁR 26

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Liviusz Gyulai

1021

Corvina-Werkstatt

LIVIUSZ GYULAI

András Bán: Gyulai Liviusz
Corvina Verlag, Budapest, 1978.
ISBN 963 13 03 241
ISSN 0134—1804

Das vom Corvina Verlag herausgegebene Werk enthält eine Sammlung von Liviusz Gyulais Grafiken und Buchillustrationen.

Der 1937 geborene Künstler wählt eine Welt, die sich nicht aus Riten und Zeremonien zusammensetzt, sondern auf der Ironie basiert, die seiner Meinung nach die wahre Realität darstellt: der Studentenstreich, das derbe Lachen der Hüttenbewohner, der allumfassende Spott, die pikanten Anekdoten, die Vision der aus vollem Halse lachenden und schimpfenden Mythen, der Ketzerei und des Asketismus. Diese Welt meinte Gyulai in dem Vagabund Villon aufzuspüren, aber diese Anschauungsweise gilt auch für andere seiner Buchillustrationen.

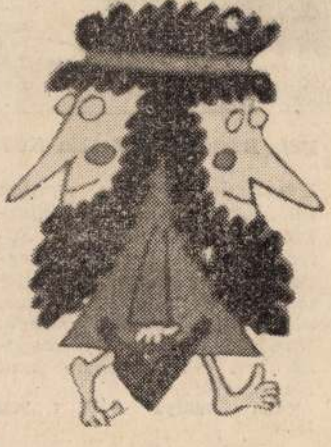

Figurenentwurf zu dem Zeichentrickfilm „Die neuen Bewohner"

In dem Corvina-Band sind auch Sätze aus einer Selbstdarstellung des Künstlers angeführt, in denen es unter anderem heißt: „Gegen Ausstellungen hatte ich übrigens immer eine Abneigung, sind sie doch meines Erachtens eher Exhibitionismus als echter Kontakt mit den Menschen. Eine Ausstellung ist weitaus weniger wirksam als ein Buch. Unsere Aufgabe ist es nun einmal, so viel Menschen wie möglich mit der bildenden Kunst vertraut zu machen, und die Illustrationen scheinen dafür im Bereich der Kleingrafik immer mehr Möglichkeiten zu bieten. Es beginnt bereits in der Kindheit: Es ist sehr wichtig, welche Bücher die Kinder bekommen, damit ihr natürlicher und großartiger Geschmack, ihre angeborene Blickweise erhalten bleiben."

An einer anderen Stelle schreibt er in bezug auf das Handwerk: „Unser Jahrhundert bietet die wunderbare Möglichkeit, zwischen den Epochen und Stilen Nachlese zu halten — die Möglichkeit der Synthese. Ein lebendiges Symbol dafür war Picasso. Einst lebten die Menschen wirklich intensiv, in der bildenden Kunst und vielleicht in allen Bereichen des Lebens herrschte sehr tiefe Ruhe. Heute prasselt viel mehr auf uns herab. Bedingt durch seine Funktion beschäftigt sich der bildende Künstler viel empfindlicher mit all dem, betrachtet er die Welt mit weit größeren Augen. Foto und Kino haben die Malerei von jenen Aufgaben entbunden, die sie früher erfüllen mußte... Ich habe noch so viel zu lernen, und es bleibt so wenig Zeit... Natürlich hält man sich an die Vorbilder, sucht dort Kraft zu schöpfen, wo es am meisten davon gibt."

VOR SECHZIG JAHREN

Aus dem Musikleben der U

„Die Nachricht von den historischen Ereignissen des heutigen Tages überbrachten dem Publikum im Opernhaus fünf junge Kommunisten. Man spielte gerade den zweiten Akt der Fledermaus..., als die fünf jungen Männer den Zuschauerraum betraten. 'Die Diktatur des Proletariats wurde ausgerufen. Es lebe die Sowjetrepublik', riefen sie laut in den überfüllten Saal. Die Aufführung wurde sofort unterbrochen, ein Teil des Publikums sprang erregt von seinen Sitzen. Mehrere Leute beruhigten jedoch eilends die Menschen und ließen zusammen mit den Ankömmlingen die Sowjetrepublik hochleben. ‚Wir wollen die Marseillaise!' forderten daraufhin die jungen Männer, worauf das Orchester die Hymne der Proletarier anstimmte, das Publikum sich von seinen Plätzen erhob und in den Gesang einstimmte. Danach forderten die fünf Boten die Schauspieler auf, die Vorstellung fortzusetzen und entfernten sich."

(Historische Nachricht in der Oper. Aus „Világ" vom 22. März 1919)

„Heute hat das Proletariat alle Macht in den Händen. Und es bringt diese Macht überall zur Geltung, auch auf dem Gebiet der Kultur. Es ergriff von allen institutionellen Mitteln Besitz, die zur Verbreitung der Kultur notwendig sind, es ergriff von allen Erzeugnissen der Kultur Besitz, mittels deren die Menschen Kontakt zur Kultur aufnehmen. Doch stellt dies alles nur eine Möglichkeit dar. Das Bild, das Buch, die Schule gehört nicht dem, der tatsächlicher oder rechtmäßiger Besitzer ist, sondern demjenigen, der

dung und Erkenntnis begraben bleiben. Eine grundlegende Wende kann nur die Reformierung des Gesangsunterrichts an den Volksschulen bringen. — An den Volksschulen müßte ein dreijähriger Gesangsunterricht obligatorisch sein, bei dem auch das Absingen vom Blatt, und das Schreiben des Notenbildes einfacher Melodien gelehrt würde."

(Interview mit Béla Bartók. Aus „Színházi Élet" vom 23.—29. März 1919)

„... Auch das Programm der Konzerte wurde zusammengestellt. Sofern es die

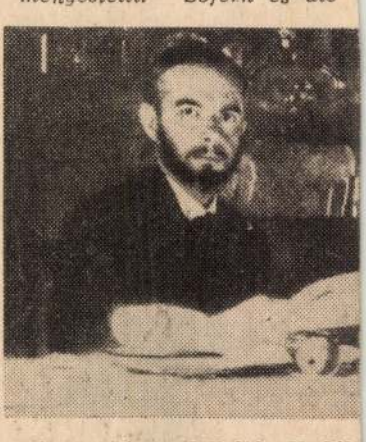

Béla Bartók und Zoltán Kodály

Umstände erlauben, werden im Monat Mai 120 Arbeiterkonzerte gegeben... Die Solistengruppe der Musikervereinigung sucht die Mitwirkenden unter denen aus, die keinen Verdienst haben. Vorläufig fördern wir hauptsächlich die Kammer- und Hausmusik..."

(Aus „Fáklya" vom 1. Mai 1919)

„Hier geht es nicht um die Sinfonie selbst, um Haydns unendlich einfallsreiche, frische Schöpfung.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-048, 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG
Budapest

1988 NOV 28

1021

Souvenir

GYULAI LÍVIUSZ LINÓLEUMMETSZETE

újságíróknak a Magya
zában a művészeti re
kal díszített *1970-es*
összesen hatvanféle új
szült a kiadó gondozá
együttes példányszám
zeliti a *félmilliót.*

A magyar naptárak
népszerűek külföldön
brémai *naptár-vil*
például, ahol 54 orsz
ezer naptárát mutatták be,
mintegy másfél százat díjaztak, a
magyar naptárak — az NSZK
után — az előkelő második helyezést nyerték el, s *tíz oklevelet* szereztek.

Az előző években a naptárak jobbára a külkereskedelmi vállalatok, exportáló nagyüzemek külföldi propagandáját szolgálták, de az idén *13-féle színes reprodukciós naptárat,* összesen mintegy 170 ezer példányban már a belkereskedelem is árusít.

Időben felkészült a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata a *karácsonyi és újévi képes üdvöz-*

Decemberben megkezdik a művészi kivitelű, Japánban készült *háromdimenziós* balatoni és budapesti képeslapok árusítását is.

Theodorakisz és az ifjúság

A gyermeki jogokról a napokban Budapesten tartott nemzetközi konferencia alkalmából Theodorakisz és az ifjúság címmel matinét rendez vasárnap délelőtt 11 órai kezdettel a Kossuth Klubban a DIVSZ, közösen a TIT nemzetközi szakosztályával.

Gyulai István
grafikusművész

1980. V. 4. Kossuth 17,35 Áné

Láttuk, hallottuk...

- Hajdu István a Magyar Nemzeti Galériában járt, ahol két kiállitást is látott. Rögtön a földszinten 1848-as honvédfotókat.

- A fotókat Plohn József hódmezővásárhelyi fotográfus készitette még a mult század '90-es éveiben. Valami egészen különös célja lehetett a fényképésznek, hiszen 100 Vásárhelyen, vagy Vásárhely környékén élő öreg '48-ast vett föl, akik, vagy amik közül most 30 látható a Galériában. És megmondom őszintén egészen megdöbbentő a kiállitás. Jó értelemben.
Nagyon rég lehetett látni ennyire tiszta, egy müfajon belül ennyire tiszta, ennyire szép, a szónak mindenféle értelmében, és bizonyos mértékig megható kiállitást. Azok a bácsikák, öreg parasztok, kispolgárok, birtokosok, akik a kamera előtt majdnem 50 évvel a forradalom után fölöltötték az atillájukat és a kardjukat az oldalukra kötötték, és kitüntetéseiket feltüzték, és valami elképesztő büszkeséggel, vagy szomorusággal, vagy fájdalommal bámészkodnak a kamera felé, azok valami egészen különös üzenetet hordoznak. Most ez persze a dolgoknak az érzelmi, a szenvedélyes oldala.
A másik oldala viszont az, hogy ezek kitünő fotográfiák. Nagyjából egyforma pózban ülnek, vagy állnak az öregek, mégis mindegyik külön életet él, ahogy a pipáját tartja, ahogy fityiszt mutat a kamerának, ahogy a paralitikus száját nem tudja egyenesre állitani, ezek mind olyan megdöbbentő élmények, amelyeket azt hiszem, hogy ebben az esetben csak a fotók és csak ez a fotó, a maga vidékiességével, a maga esetlegességeivel, a maga rosszul berendezett mütermével tud nyujtani.

- Két emelet és egy évszázad választja el a két kiállitást egymástól, ugyanis a 2. emeleten a Rajz 1945-1980-ig cimü kiállitás látható.

- Igen, a két emelet és az egy évszázad nemcsak azt jelenti, hogy időben és műfajban valamennyit utaztunk, hanem ez az utazás magában hordozza az összes alapvető különbséget a két kiállitás által sugallt tartalmak között. Magyarul ez azt jelenti, hogy amennyire tiszta és egyértelmü Plohn József fotóinak kiállitása, annyira összetett, bonyolult, olykor viszont zavaros is a rajzkiállitás.

- Miért?

- Ugy tünik, hogy a kiállitás, amelyik elvileg egy az évfordulós kiállitások közül, azért kiemelkedik ebből a sorból, és miközben a rendezés gyakran következetlen, például a ma alkotó Gyulai Liviuszt, aki gyakorlatilag Kovács Tamások, tehát a különös romantikus ujrealista iskola mellett kellene, hogy szerepeljen, az valahová hátra kerül az '50-es évek alkotói közé. Másrészről, minthogy a kiállitás cime Rajz, az ember elvárná, hogy csak rajzok szerepeljenek, itt szerepelnek akvarellek, különféle más technikával készült munkák is, tehát nem csak rajzok. Néhány alkotó, ahogy az előbb emlitett Gyulai Liviusz is, elkering azoktól a társaitól, akik közé tartozna.
De ettől függetlenül a kiállitás mégis ad egy nagyon alapvető képet az elmult 35 év magyar rajzmüvészetéről, mégpedig azt az alapvető képet, ami esetleg egy jóslat is lehet, hogy a '70-es évek végén a '80-as évek elején, a magyar rajzmüvészet nagyon erősen érintett a fotográfiától, nagyon erősen érintett a hiperrealizmustól, tehát a fotószerü ábrázolástól, és végre nagyon erősen érintett az erős gondolati tartalmakat közlő konceptuális eljárásoktól.

M.D.K.

Gyulai Líviusz, grafikus

a. 1937-ben Baróton, Háromszék megyében. A Képzőművészeti Főiskolát 1956-62 között végezte el, mint Csernáki András, Fónyi Géza, Ék Sándor és Kmetty János növendéke. Alig egy év alatt számtalan könyvet illusztrált - egy itáliai és angliai utazása mellett. Ez utóbbi nagy hatással van

/1/

ALFÖLD, Debrecen, 1966. XVII. évf. 8. sz. - old.

leírás borítólap külsején + egy rajz a belső oldalon

M.D.K.

Gyulai Liviusz, grafikus

... művészetére: egyaránt kerd érdeklődni a történelmi mult és a szinez jelen dolgai iránt" - írja Szij Rersö. 1966 folyamán szines lisztokat készitett középkori verserhez (Villonhoz) és Fejes Endre novelláihoz. Művészi látását a humor és a groteszk iránti érzék jellemzi. A lipcsei könyvillusztrációs pályázaton 1964-ben Brecht illusztrációira díjat kapott. 1966-ban meghivásos alapon résztvett a Brünni Nemzetközi Grafikai Biennalen. 1966-ban önálló kiállitása volt a Dürer teremben.

ALFÖLD, Debrecen, 1966.XVII.évf. 8 sz. - old.

hátsó borítólap külsegén + 1 rajz: 46."

Gyulai Lívius
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1966 NOV 28

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

GYULAI LÍVIUSZNÁL

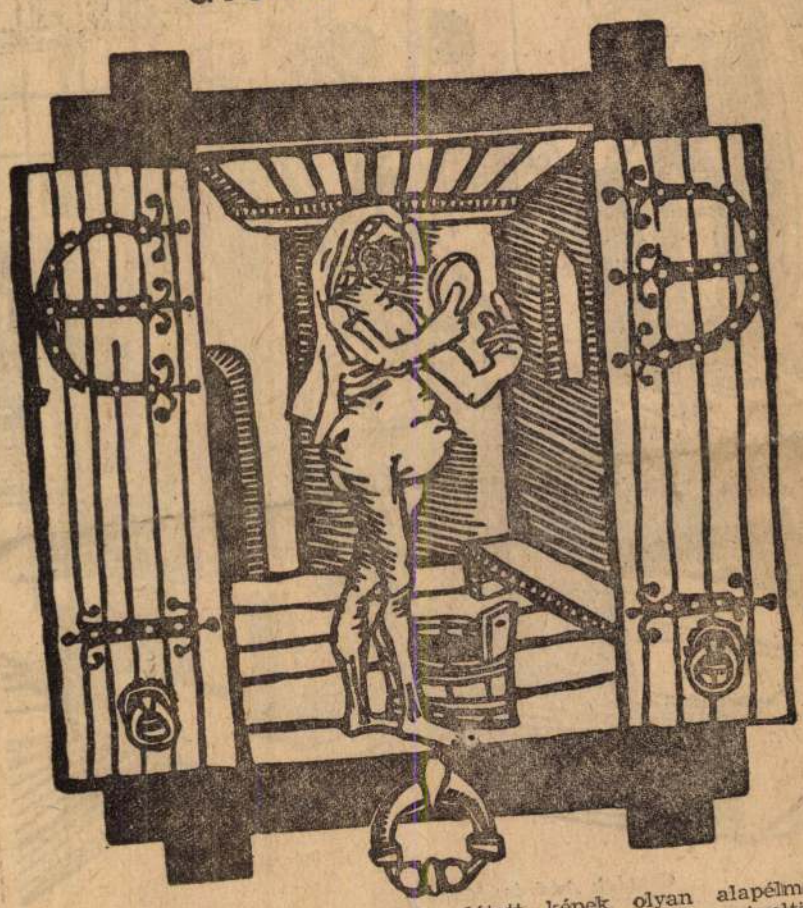

Főiskolai tanulmányait mindössze négy éve fejezte be, mégis előkelő rangja van már a magyar grafikában, sőt a nevét a nagyközönség is jól ismeri. A Fiatalok Stúdiójának a kiállításain tűnt föl, tavaly már Lipcsébe is kivitték munkáit, idén pedig Ljubljanába, Brnóba, Tókióba és Ankarába küldték ki grafikáit, különböző kiállításokra. Önálló tárlata a Dürer teremben most zárult. Sikere volt.

Ezt a műtermi beszélgetést egyszer, vagy két hónapja, már elkezdtük, csak közben a művész Egyiptomba utazott.

— Milyen élményt nyújtott az egyiptomi út Gyulai Liviusznak — mint képzőművésznek?

— Az egyiptomi művészet emlékeit már láttam a British Múzeumban és az Ermitázsban. De igazán csak a helyükön lehet őket csodálni a saját maguk által kialakított atmoszférában. Az egyiptomi faliképeket — én, az illusztrátor — lényegében illusztrációnak érzem. A művész mesélő kedve az akkori életet jelenítette meg — *képi módon*. Azért, mert ez a mesélőkedv egy töről fakad az irodalmi mesélőkedvvel, még nem jelent képzőművészeti renegátságot. Ilyen mesélőkedv készтette a középkori kőfaragót, vagy a holland kismestereket az alkotómunkára, és ilyen mesélőkedvből táplálkozom én is az önálló lapjaimnál. A sok kis történetecske, amit a művész összezsúfol, adja meg a dombormű, vagy akár a grafikai lap hangulatát.

— Ilyen fiatal művésznél bizonyára élénk még a tanulóévek emléke. Kik voltak azok a mesterei, akikre a legszívesebben emlékszik vissza, akiktől legtöbbet tanult?

— Elsősorban Kmetty. Mindig grafikusnak készültem, de mégis Kmetty mester festészeti óráit szerettem a legjobban. Kmetty megtanított bennünket a művészi etikára. És a műhely szeretetére nevelte a növendékeit. Ragaszkodott hozzá, hogy amihez az ember hozzáfogott, azt meg kell oldania. Így, vagy úgy, mindenki a maga módján. A képnek igényei vannak — mondta mindig — és azokat ki kell elégíteni. Szigorú tanár volt, de emberségével feloldotta bennünk a szorongást. Mindenkit komolyan vett! Tudom, most is figyelemmel kísér mindnyájunkat.

— Az egész osztálynak megvette mindig a festéket — a saját pénzén. Mintha az természetes volna. Ezt ne írja meg, a Mester rossznéven venné.

— De megírom. Az ilyet igenis meg kell írni.

— És nagyon sokat tanultam Kondor Bélától. Nem mintha tanított volna valaha. Akkoriban nem is ismertem. Ő akkor végzett, amikor én kezdtem. De Kondor a Főiskolán olyan szellemet hagyott ránk, melynek a lényege a mesterség, — hogy úgy mondjam — a nyomdaszag tiszteletben tartása. Ilyen levegő fogadott bennünket ott akkor — Kondor jelenléte nélkül. Nem lettünk „kondorosak" de Kondor Béla példát mutatott a termékenységével, a hitével, hogy a képzőművészet nincs halálra ítélve. Most is felbecsülhetetlen számunkra Kondor művészete. Azt jelenti, hogy van mérce. Nem tévedünk el.

— A saját munkásságának döntő része az illusztráció ..

— Felelősségteljes dolog az illusztrálás. A könyvekben, először látott képek olyan alapélményt adnak az embernek, ami eltörölhetetlen. Mint a gyermekkorban olvasott Verne-könyvek acélmetszetei. Az olvasmányaim életem jelentős hányadát töltik be. Nagyon szerencsés dolog, hogy olvasmányaimhoz rajzokat csinálhatok. Például amikor a *Villon*-illusztrációkra megbízást kaptam, már volt otthon Villonhoz készített lapom. Amikor másnap megmutattam a kiadóban, csodálkoztak, hogy ilyen gyors vagyok. Pedig nem vagyok gyors, igényesen, nagyon lassan dolgozom, fejlesztem grafikáimat.

— A könyv kivált belőlem egy élményt, de vannak olyan könyvek is amelyek nem engedik magukat illusztrálni. Akkor jó az illusztráció, ha „belefér" a könyvbe, ha a kép kiegészíti a könyvet, szerves része lesz. Csak olyan könyvet illusztrálok, melyek engem is szóhoz engednek jutni; enélkül, hogy tiszteletlen lennék, anélkül, hogy ráerőszakolnám magam a könyvre.

A képeket a kiállításon, jobban mondva a tárlat bontása után a mappában nézzük meg. A Gyulai-féle illusztráció jellegzetessége, hogy az eljárása legtöbbször a sokszorosító grafika nemes műfaja, a rézkarc, még inkább a linólelummetszet. A linómetszet tulajdonképpen a fametszet hagyományokat követi. Tehát ez fametszet-modor, mivel a művész nem foltra, hanem vonalra metszi az ábrát — a mondanivalóját. Gyulai Líviusz az elmúlt századok modorait használja, neki ez a formanyelve. És illusztrál, tehát mások — költők, írók — mondanivalóját interpretálja, de úgy, hogy újat alkot egyúttal. Ilyen modor, és olyan modor minuciózus betartása mellett teljesen önálló művész marad ez a grafikus. Ez a trouvaille Gyulai Líviusznál. Ő a direktségével áttételes. Segítője az irónia (önirónia, de mást sem kímél), és ez segíti a legyőzhetetlen akadályok — látszólag derűs áthidalásában.

— Úgy látom minden munkájára jellemző valamilyen archaizálás. Kizárólag „kosztümös" grafikái, illusztrációi vannak?

— Modern tárgyú könyvet nem is tudnék illusztrálni. Számomra a régen elmúlt korok sugallnak gondolatokat; én ezt a rádiumszerű kisugárzást érzem.

— Tervei?

— Reménykedem, hogy lesz belőlem valami. Most bújtam ki a tojásból, még az is nagyképűség, hogy művésznek nevezem magam. Ez a rang keveseket illet meg. Még a kiállításomat is elhamarkodott dolognak tartom, nem is kérvényeztem.

(Fentieket nemcsak a jellemzés miatt írom ki, hanem azért, mert Gyulai művei alapján a véleményem ellenkezik a nyilatkozat utóbbi bekezdésével. És ez a magatartás nem pózos.)

— Szeretném, ha minél több időm lenne, hogy önálló lapokat rajzolhassak. Régi vágyam a *Rabelais* és a Biblia illusztráció. Szeretnék valamit felhasználni egyiptomi emlékeimből. Nem is az óegyiptomiból. Abból, amire egy arab város inspirál, vagy a sivatag. Jó lenne valami ürügyet találni, hogy ezeket az adott illusztrációs feladataimba beleépíthessem egyszer. Úgy mint a *Jónás könyvénél* keleti tájat, az orientális elemeket. Igaz, hogy ezeket a lapjaimat az egyiptomi utazás előtt rajzoltam.

Frank János

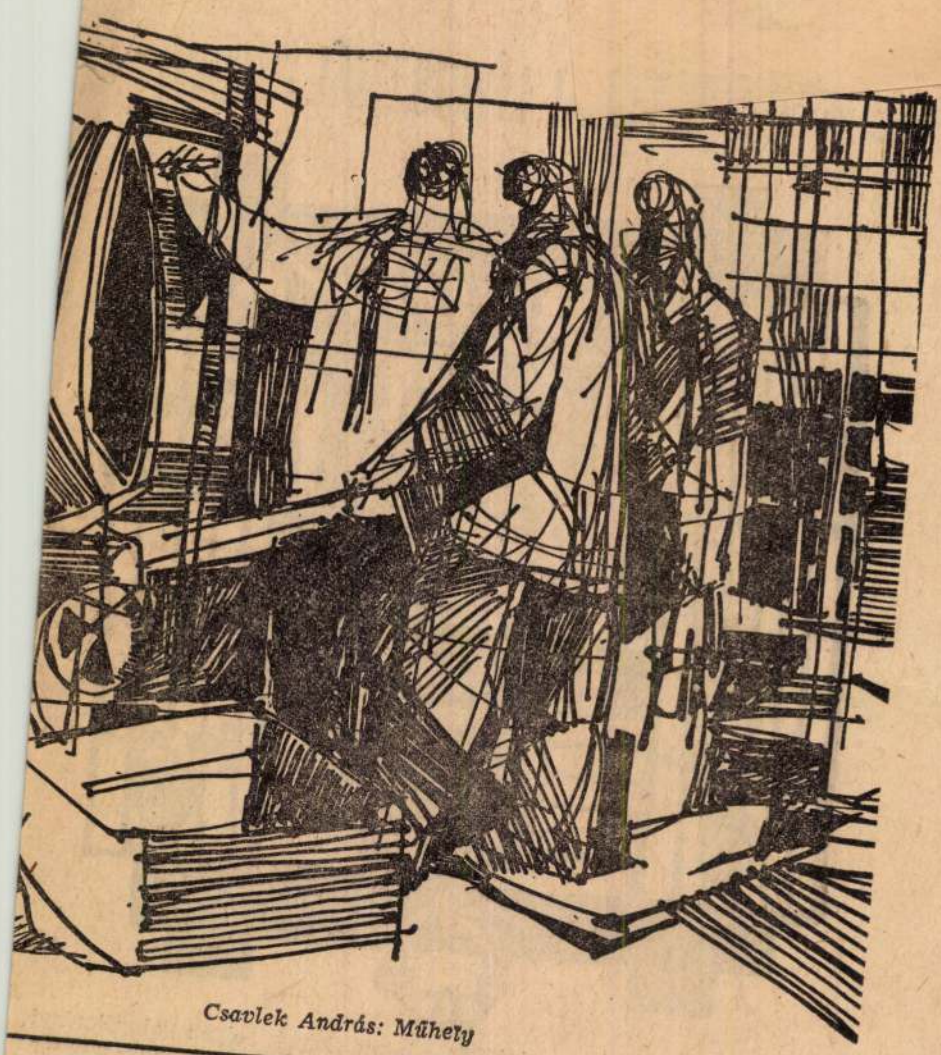

Csavlek András: Műhely

ptóig nem egy oly tipikus
agasabb és öntudatosabb iro-
— könyvgyűjtő, műbarát,
odalomrajongó, literátor és
aki mind csak gazdagítja, s
fenn is tartja az irodalmi
folyamatosságot, s Kürti Pál
otókedv, energikusabb báto-
5bb körülmények híján, in-
rátor maradt, akit azonban
csülni, vagy félrevetni, mert
„literátor" nemegyszer na-
van az irodalmi műveltség-
s művelődőknek, mint akár-
termő, de csak a pillanat
elégítő „alkotó", s az a tény,
n szerepel sem az új hatkö-
történetben, sem a három-
ni Lexikonban, inkább e ki-
nintsem Kürtinek a szégye-
rangú műkedvelők sosem
gyon nálunk, de voltak; ki
Petrovics Elekre, Pulszky
rer Bélára, Lukács Móricra,
, s annyi szemérmesebb tár-
maguk eszközeivel, hatható-
ndig a magyar kultúra eme-

léséhez, nemegyszer sokkal hathatósabban, mint azok a fürge tollú és szapora termésű írástudók, akik sokszor egyebet se tesznek, csak ismétlik fáradhatatlanul irodalmi életünk közhelyeit.

Vajon lesz-e egy jövendő, egy igazabb irodalomtörténet, amely majd Kürtit, s a hozzá hasonló irodalmárokat is megemlíti? Tudja-e majd méltányolni az ő írásait és egyéniségét, s veszi-e majd a fáradságot, hogy behatoljon, ha nem is az egyén, de a típus legmélyébe? Hogyan halt meg? s hogyan élt az utolsó években? Csak azt tudjuk egy napilap szerint, hogy „temetéséről nem történt gondoskodás", ami íróink rangsorában a legalsó fokot jelentheti, mert hisz, úgy látszik, nincs testület, amely egy másik formula szerint „saját halottjának tekintené". Az utolsó években Kürti mindig Spanyolországba vágyott, talán a gőgös Montherlant, vagy a fegyelmezett Mérimée hatására: ki tudja, ha eljut odáig, talán mégis megírta volna azt a drámát, novellát, vagy útirajzot, azt a bizonyos remekművet, amelynek vágya, mint Baudelaire művészét, a halál percében is megkísérthette?

---

tem, azok a fejükhöz kaptak. „*E-egy* parkba? Az magának egy park? Az a Central Park volt, Isten áldja meg!" Szánom-bánom bűnömet, sem akkor, sem azóta nem találtam a Central Parkban semmi vonzót, kivéve, ha az ember öthat emelet magasságból, a park melletti nagyon drága lakások ablakából nézi a fák tetejét. Igaz, ma még kopaszok a fák, de lombosan is hiányzik belőlük az az eredetiség és báj, az a valódiság, ami a mi Margitszigetünket és, hogy a helyi hazafiság gyanújába ne keveredjem, a londoni Hyde Parkot oly meghitté teszi.)

Hátradültem a taxi ülésén. New Yorkból egyszerre ennyi sok. Félfüllel hallottam, amint Helen mondja, hogy ez volt a Pennsylvania pályaudvar, felültem és kinéztem, miért volt? Mert bontják. (Most nagyot ugrom: mire hazautaztam, már kő kövön nem maradt belőle, de a forgalom egy napra sem szünetelt.)

(Egy felismerés, sőt kettő.)

Olyan jól döcögtünk, hogy hamarosan kipihentem magam, újra kinéztem a kocsi ablakán. Szegényes városrészben jártunk, az utcán most már valóban annyi az ember, amennyi egy tízmilliós városhoz illik. (Ettől mindig megrémülök, ha kimondom és leírom: annyi lakosa van, mint egész Magyarországnak. Meg kell ezt érteni ahhoz, hogy az amerikaiakat megértsem. Milyen szemmel nézhetnek ők át az óceánon vagy le, tulajdon kontinensük déli felére, ahol egy-egy országnak még annyi lakosa sincs, mint New Yorknak vagy Chicagónak? Egy fiatal nemzet sokszor kamaszos önérzetét, meg-nem-értéseit és félremagyarázásait részben magyarázzák ezek a számbeli különbségek, kiváltképpen akkor, ha az ember rájön, hogy mindent szeretnek számokkal kifejezni.) Nézem a járókelőket, kora tavasz van, a levegő csípős, de sokan járnak kabát nélkül. Nyilván nem azért, mert nincs pénzük felöltőre, hanem mert... Nem tudom. Ezt még fel kell derítenem.

Nézem az embereket és most veszem észre, hogy fekete arcot alig látok. Megmondom Helennek Csodálkozik, de nagyon. Micsoda? Mit mondok? Nézzem csak meg jobban, az utca tele van négerrel. „Nézze, nézze, nézze." Nem vitatkoztam. Más szemmel nézzük a világot. Száz járókelő közül három fekete nekem nem sok, a kedves hölgy szemében soknak tűnt fel. Pedig Helen, mint később megismertem, az, amit liberális amerikainak neveznek. Az amerikaiak szemfenekén kell lennie egy fényérzékeny emulziónak, amely a fekete színt jobban kiemeli, ahogyan bizonyos filmek a kéket vagy a sárgát.

„Ez a 23. utca", mondta Helen. „Biztos, hogy csakugyan a Chelsea Hotelben akar megszállni?"

Biztos voltam, Arthur Miller ajánlotta, neki itt van az állandó New York-i lakása. (Huszonnégy óra alatt megértettem, miért kérdezte ezt Helen.)

„Rendben van", felelte egyelőre. Kiszálltunk. A kapura mutatott. „Valóban irodalmi szálló."

A kapu mellett a falon három emléktábla volt. Itt halt meg Thomas Wolfe. Innen indult utolsó útjára Brendon Brehan, az ír forradalmár író. Itt töltötte utolsó éjszakáját Dylan Thomas.

„Gondolja, hogy ha itt szívinfarktust kapok", kérdezem szerénytelenül Helentől, „számíthatok egy kis emléktáblára?"

Megnyugtat, riadozva, hogy nem. Csak tudnám, mire értette, az infarktusra-e vagy az emléktáblára?

Fraul János: Szóra bírt műtermel
Bp. 1975 Megvető

GYULAI LÍVIUSZ

(Főiskolai tanulmányait mindössze négy éve fejezte be, mégis már előkelő rangja van a magyar grafikában, sőt nevét a nagyközönség is jól ismeri, könyvillusztrációiról és a lapokban megjelent rajzairól. A Fiatalok Stúdiójának a kiállításain mutatkozott be, tavaly már Lipcsébe is kivitték a munkáit, idén pedig Ljubljanába, Brnóba, Tokióba és Ankarába küldték ki grafikáit. Önálló tárlata a Dürer-teremben most zárult. Sikere volt. – Ezt a műtermi beszélgetést egyszer, vagy két hónapja már elkezdtük, csak közben a művész Egyiptomba utazott.)

– Milyen volt az egyiptomi út?

– Az egyiptomi művészet emlékeit már láttam a British Museumban és az Ermitázsban. De igazán csak a helyükön lehet őket csodálni, a saját maguk által kialakított atmoszférában. Az Egyiptomi faliképeket – a reliefeket, festményeket – lényegében illusztrációnak érzem. A művész mesélőkedve az akkori életet jeleníti meg – képi módon. Azért, mert ez a mesélőkedv egy tőről fakad az irodalmi mesélőkedvvel, még nem jelent képzőművészeti renegátságot. Ilyen mesélőkedv késztette a középkori kőfaragót vagy a holland kismestereket az alkotómunkára, és ilyen mesélőkedvből táplálkozom én is az önálló lapjaimnál. A sok kis történetecske, amit a művész összezsúfol, adja meg a dombormű vagy akár a grafikai lap hangulatát.

– Bizonyára még élénk a tanulóéveid emléke. Kik voltak azok a mestereid, akikre a legszívesebben emlékszel vissza, akiktől legtöbbet tanultál?

– Elsősorban Kmettytől. Mindig grafikusnak készültem, de mégis

Kmetty mester festészeti óráit szerettem a legjobban. Kmetty megtanított bennünket a művészi etikára. És a műhely, az atelier szeretetére nevelte a növendékeit. Ragaszkodott hozzá, hogy amihez az ember hozzáfogott, azt meg kell oldania. Így vagy úgy, mindenki a maga módján. A képnek igényei vannak – mondta mindig –, és azokat ki kell elégíteni. Szigorú tanár volt, de emberségével feloldotta bennünk a szorongást. Mindenkit komolyan vett! Tudom, most is figyelemmel kísér mindnyájunkat.

– Az egész osztálynak megvette mindig a festéket – a saját pénzén. Mintha az természetes volna. Ezt ne írd meg, a Mester rossz néven venné.

– De megírom. Az ilyet igenis meg kell írni.

– És nagyon sokat tanultam Kondor Bélától. Nem mintha tanított volna valaha. Akkoriban nem is ismertem. Ő akkor végzett, amikor én elsőéves lettem. De Kondor a főiskolán olyan szellemet hagyott ránk, melynek a lényege a mesterség, a – hogy úgy mondjam – nyomdaszag tiszteletben tartása. Kondor felélesztette a dürer i, a rembrandti hagyományokat. Ilyen levegő fogadott bennünket ott akkor – Kondor jelenléte nélkül. Nem lettünk „kondorosak", de Kondor Béla példát mutatott a termékenységével, a hitével, hogy a képzőművészet nincs halálra ítélve. Most is felbecsülhetetlen számunkra a Kondor művészete. Ez azt jelenti, hogy van mérce. Nem tévedünk el.

– A saját munkásságod döntő része az illusztráció . . .

– Felelősségteljes dolog az illusztrálás. A könyvekben először látott képek olyan alapélményt adnak az embernek, ami eltörölhetetlen. Mint a gyermekkorban olvasott Verne-könyvek acélmetszetei. Olvasmányaim életemnek jelentős hányadát töltik be. Nagyon szerencsés dolog, hogy az olvasmányaimhoz rajzokat csinálhattam.

Például amikor a Villon-illusztrációkra megbízást kaptam, már volt otthon Villonhoz készített lapom. Amikor másnap megmutattam a kiadóban, csodálkoztak, hogy ilyen gyors vagyok. Pedig nem vagyok gyors, nagyon lassan dolgozom, fejlesztem a grafikáimat.

– Mármost a könyv kivált belőlem egy élményt, de vannak olyan könyvek is, amelyek nem engedik magukat illusztrálni. Akkor jó az illusztráció, ha „belefér" a könyvbe, ha a kép kiegészíti a könyvet, szerves része lesz. Csak olyan könyveket illusztrálok, melyek engednek engem is szóhoz jutni; anélkül hogy tiszteletlen lennék, anélkül hogy ráerőszakolnám magam a könyvre.

– Úgy látom, minden munkádra jellemző valamilyen archaizálás. Kizárólag „kosztümös" grafikáid, illusztrációid vannak?

– Modern tárgyú könyvet nem is tudnék illusztrálni. Számomra a régen elmúlt korok sugallnak gondolatokat; én ezt a rádiumszerű kisugárzást érzem.

– A terveid?

– Reménykedem, hogy lesz belőlem valami. Most bújtam ki a tojásból, még az is nagyképűség, hogy művésznek nevezem magam. Ez a rang keveseket illet meg. Még a kiállításomat is elhamarkodott dolognak tartom, nem is kérvényeztem.

(Fentieket nemcsak a jellemzés miatt írom ki, hanem azért, mert Gyulai művei alapján a véleményem ellenkezik a nyilatkozat utóbbi bekezdésével. És ez a magatartása nem pózos.)

– Szeretném, hogy minél több időm legyen, hogy önálló lapokat rajzolhassak. Régi vágyam a Rabelais- és a Biblia-illusztráció. Szeretnék valamit felhasználni az egyiptomi emlékeimből. Nem is az óegyiptomiból. Abból, amire egy arab város inspirál, vagy a sivatag. Jó lenne valami ürügyet találni, hogy ezeket az adott il-

lusztrációs feladataimba beépíthessem egyszer. Úgy, mint a Jónás könyvénél a keleti tájat, az orientális elemeket. Igaz, hogy ezeket a lapjaimat az egyiptomi utazás előtt rajzoltam.

(1966)

Anna Margit: Virágos kalap

Gyula: Liviusz
Frank Sauer: Góra bírt mútemez
Bp. 1975 Magyető

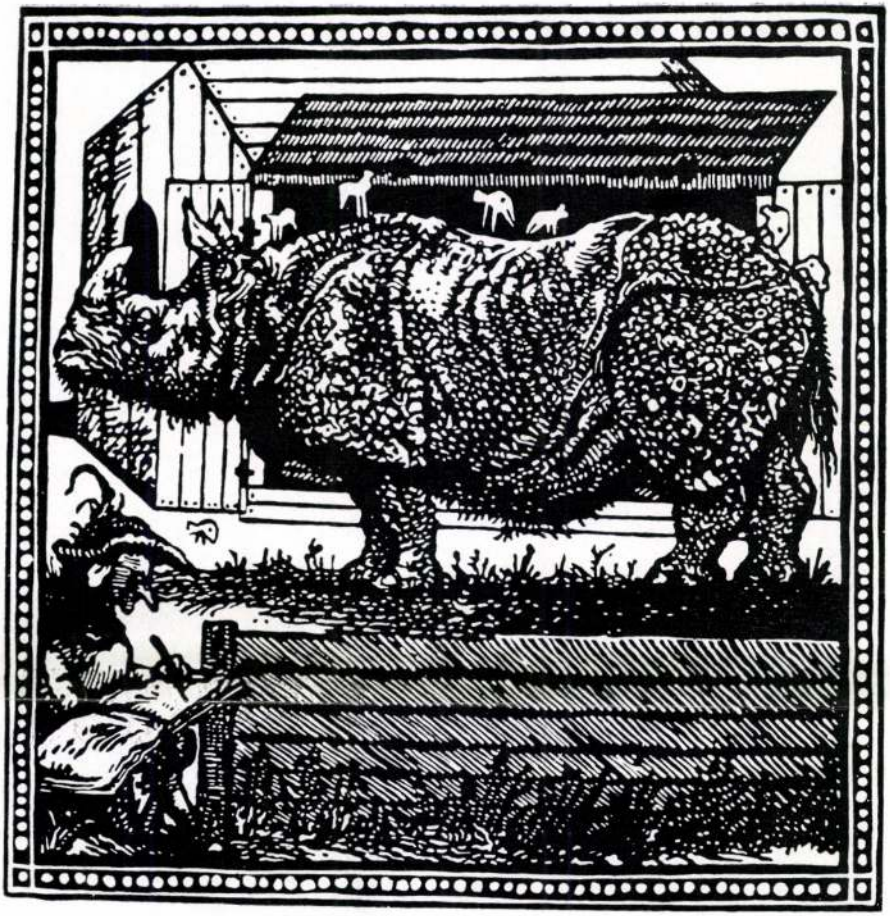

Gyulai Líviusz: Orrszarvú

Magyar Nemzet 1981. X.13

Gyulai Líviusz

Gyulai Líviusz rajzai

a Dorottya utcai kiállítóteremben

AZ ÚJ MAGYAR GRAFIKA barátainak jó ismerősei *Gyulai* Líviusz munkái. Korábbi tárlatokról emlékezetes maradt számunkra a most is kiállított *Bajnok*, a kitüntetéseivel büszkén feszítő sportférfiú, hasznavehetetlen, mert *szögletes* kerekű velocipédje mellett, ez a régi fotográfiák vilmos-császár-bajszú fenoménjeit finoman megfricskázó tollrajz (1975); önirónikus önportréra vélünk ismerni, amikor *szánakozva* mulatunk a rácsai közt hintázó, madárszárnyú emberkén, s a kalitka résein át a kinti szabadság felé szimatoló orrán (*Souvenir*, linóleummetszet, 1966); mosolyra derít ma is a *Nagymamák tengerpartja*, az egykori „fürdőélet" elgroteszkült tartozékaival (színezett toll, 1975).

Ezek és még néhány önálló grafika mellett elsősorban könyvillusztrációit állította most ki Gyulai Líviusz a Dorottya utcai teremben. Önkéntelen rokonszenvünket már első megjelenése idején, 1968-ban elnyerte *Pszyché*-je, ez a Weöres Sándor művéhez méltó címlapfigura, ez a huncutul érzelmes tekintetű nőalak, szétnyíló köntöse alól kiszabadult „szebb keblei"-vel. Azt a gyermeki irka-firka srácot is szerettük, aki Egon Erwin Kisch *Szenzáció, szenzáció!* című könyvében fintorgott ránk a Prágából elszáguldott riporter Medve utcai szülőházának kapuja elől (1974). Ez a kriksz-kraksz figura vándorolt tovább Fuller *Egy komisz kölyök naplója* című könyvének lapjaira (1975), míg a régi karcokat idéző Psyché-stílus Sterne *Érzelmes utazás*-ának szív alakba komponált tollrajzain folytatódott technikájában és hangulatában. Egyébként, ha kissé alaposabban megnézzük őket, úgy rémlik, az egyik — az „ebadta" — egy kissé Sajdik-os, a másik — a zsáner — egy kissé Hogarth-i ... s a jelen kiállítás katalógusának szellemes szövegében, *Bán* András elemző soraiban meg is jelenik egy fontos jelző, a *„vállalt eklektika"* kifejezés.

Mit jelent ez? Hogy Gyulai Líviusz nem fél magába olvasztani mindenféle hatásokat, nem igyekszik szeműnk elől elrejteni mindazokat, akik eszébe jutnak — s teheti, mert *egyéniség!* Itt van például egy *Villon-illusztrációja* 1972-ből, egy linóleummetszet, melynek szálkás körvonalú alakjai mintha a nehézkesebb fadúceljáráshoz készültek volna, ősnyomtatvány német Bibliához, szövegmagyarázatként akár; a figurák méretarányainak összevisszasága, a perspektivikus látás hiánya ugyancsak régi emlékeket idéz, netán ponyvaillusztrációkat. A felhőfoszlányok bodor foltja ellenben már Masereel-es, a Nap pedig op-artos, s mindez összeolvad, ha úgy tetszik, boschi zsúfoltságban ... Vagy itt van a kitűnő *Carmina burana-sorozat* (1980), melyen a középkorias jel- és képelemek (a mindenkori Szerelmesek, a Kaszás, a sziklás táj, a szamár, a ló) népművészetünktől ihletett növényornamentika közepett mutatkoznak, s a *lángsugarú* Nap egyenesen Petőfi-*fordítás* ... Aminthogy Dürer-idézet az orrszarvú a kiállítás plakátjául is szolgáló, *Orrszarvút rajzoló férfi* linómetszeten: a páncéltestű nagy állat, mintegy a tankönyv lapjai közül kilépve, modellt áll, azaz komolytalanná válik, eredetijétől elidegenül.

Ámde tíz éve ismert munkája ez is Gyulai Líviusznak. Kár, hogy az az íratlan illemszabály, miszerint a művészeknek kiállításuk alkalmából, *a kiállításra!* illik valami egészen újjal is előrukkolniuk, kezd feledésbe merülni ...

Ember Mária

A közelmúltban a mai magyar irodalom két újabb alkotása került, egyenként félszázezer példányban az orosz olvasók kezébe. A Progressz Könyvkiadó jelentette meg Fejes Endre műveinek gyűjteményét, amelyben a többi között a Rozsdatemető és a Vonó Ignác is szerepel. A Hudozsesztvennaja Lityeratúra kiadásában Örkény István műveiből jelent meg válogatás, amely a Rózsakiállítás című kisregényt és számos egyperces novelláját tartalmazza.

◆

Toulouse-ban szombaton rendezték meg a hagyományos nemzetközi énekestalálkozót. A verseny férfigyőztese az amerikai Lawrence Bakst lett, a magyar Németh Gábor második díjat nyert. A női versenyzők közül az amerikai Connie Cloward bizonyult a legjobbnak.

a bányákban, ahol csökkentették a munkaidőt, száz százalék alatti teljesítmény sehol sem volt, sőt, Tatabányán húsz-huszonkét százalékkal *növekedtek a teljesítmények* és ennek arányában a bérek is. A tapasztalatok alapján november 1-től a mecseki szénbányák tizennégyezer dolgozója részére is bevezetik a csökkentett munkaidőt.

A kis vállalatok létrejötte, a magánkezdeményezések fokozódása is alaposabb vizsgálódásokra késztette a kollektívákat. Sok javaslat hangzott el, amelynek célja, hogy a munkakörülmények javításával, a jobb munkafeltételek megteremtésével tartsa vissza a vállalat azokat a dolgozókat, akik számára vonzóbbak az új vállalkozások. Általános tapasztalatok ugyanis, hogy *a dolgozók megbecsülésüket értékelik a legtöbbre*, s magasabb bérért sem hagyják ott munkahelyüket, ha ott jól érzik magukat.

rítja őket, s megengedi a tévedés jogát is, hiszen az alulról felfelé formálódó, kialakuló állásfoglalások, kezdeményezések a kollektíva segítségével mindenképpen helyes mederbe terelhetők.

A munkahelyi demokrácia kérdéseivel foglalkozik az október 16-i ülésén a Szakszervezetek Országos Tanácsa is. Ezzel kapcsolatban *Sali* Ferenc, a SZOT szervezési és káderosztályának vezetője elmondta, hogy a tanácskozást *minden formális vonástól meg akarják szabadítani.* Megkérték a SZOT tagjait, hogy lehetőleg ne írásban készüljenek felszólalásukra, hanem a kialakuló vitához csatlakozzanak. Nem a megszokott „szabályos" felszólalásokra számítanak, hanem olyan vitára, esetleg csupán néhány mondatos reagálásokra, amelyeket a SZOT tagjai nem az emelvényen, hanem helyükön mondanak el.

Gyulai Liviusz

mesélő szatirikus grafikusművész. Kompozíciói tagoltak, fő motívumokra épülők. Fametszeteit, linoleummetszeteit nagyfokú finomságig fejleszti. Rajzi szatirája kiemelkedő hatású.

Solymár István: Mai Magyar Rajzművészet, Budapest, 1972. 22 l. 15 l.

Gyulai Líviusz

nagyobb rajzkészségről és a jellemzés tehetségéről tesz tanúságot művein.

Köpnek Éva: Studio 66. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1966. 24. k. 182 l.

M.D.4

Gyulai Liviusz
grafikus

Művén valami multba vállyedt
világot rekonstruál.

Miklós Pál: Mai magyar grafika
Élet és Irodalom, 1968. márc. 16-7 lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Gyulai Liviusz

1971 SEP 1

10.21

Bemutatjuk

GYULAI LIVIUSZT

Grafikusművész, született 1937-ben Baróton, Háromszék megyében. Tanulmányait a budapesti Képzőművészeti Főiskolán 1962-ben fejezte be.

Szeretettel gondol Kmetty Jánosra, akinek egy évig növendéke volt. Már kezdetben Kondor Béla művészetének magasrendűsége, mesteri tudásának, emberi tartásának példája segítette.

Gyulai első munkáit — főiskolás korában — az Élet és Irodalom publikálta. Szerepelt csaknem valamennyi magyar grafikai kiállításon, továbbá a Lipcsében, Ljubljanában, Tokióban, Ankarában, Kielben, Essenben, Nápolyban stb. rendezett grafikai biennálékon, bemutatókon. Évről évre részt vesz Bolognában a gyermekkönyv biennálékon.

1970-ben a firenzei grafikai biennálén aranyérmet nyert. Egyéni kiállítása 1966-ban volt a Dürer-teremben. Nagyméretű faliképet festett a Hotel Duna Intercontinental számára. Számtalan könyvet illusztrált. Lehetőleg régi, „kosztümös" könyveket. Olvasmány-élménye nyomán kedves könyveit gyakran megbízás nélkül is illusztrálja.

Gyulai Liviusz archaizáló művész. formanyelve az elmúlt századoké. De mindig szuverén marad és modern emellett. Kedvenc grafikai eljárása — a sok közül — a linóleummetszet, a fametszethez ez a szelíd rokona. Ám a művész linói nem valamilyen pszeudó fametszetek, önálló linóleum-nyelvet teremtett magának, olyasmit, amit másoknál nem találunk, sem a régiek között, sem nálunk, sem külföldön. Gyulai Liviusz a saját nyelvén beszél. Egyre szabadabban.

Frank János

ÉLET ÉS IRODALOM

IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

XV. évfolyam, 37. szám 1971. szeptember 11.

HETI JEGYZET

Piszokban nem lehet egészséges társadalmat építeni. A köztisztaság fél civilizáció.

Az ókori Róma nagyságához és fényéhez hozzátartozott a Cloaca Maxima, meg a birodalom szennycsatornáinak és vízvezetékeinek hálózata. A barbárság képzetét viszont a szennyel és a piszokkal társítjuk, a sötét középkorral, amelynek szentjei világi hívságnak, bűnnek tartották a kézmosást, s krónikáink is csak legkiemelkedőbb királyainkat

Természetes vizeinket, uszodáinkat, erdőinket, rétjeinket, városainkat nemcsak az ipari szennyeződés veszélyezteti, hanem azok is, akik szemétládának, köpőcsészének, szennykirakodóhelynek tekintik a természetet és az ember alkotta környezetet. Szemetesek az utcák, nem fertőtlenítik a kukákat, de ha egyszer egy mennyei tisztiorvos fölemelné a pesti háztetőket, bizony sok konyhában tiltaná meg a főzést. Mert akik „kint" elszórják az ételmaradékot, miért is volnának tiszták „bent", otthonukban. A szemetelés, a mocsok, sok éve

Gyulai Liviusz

"Nagymamák tengerpartja" c. müvét a lap bemutatja cimlapján.
Repr.
Frank János: "Bemutatjuk Gyulai Liviuszt" c.-mel ir a müvészről: "grafikusmüvész, született 1937-ben, Baróton, Háromszék megyében. Tanulmányait a Bp.-i Képzőmüvészeti Főiskolán 1962-ben fejezte be." Kmetty János tanitványa volt Nagy hatással volt rá Kondor Béla müvészete.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. szept. 11.
XV. évf. 37. sz. cimlap és a 2. lap

Gyulai Liviusz

A művész első munkái,-még főiskolás korában- az Élet és Irodalom lapjain jelentek meg.
Majdnem valamennyi hazai, grafikai kiállitáson szerepel, ezenkivül Lipcsében, Ljubljanában, Tokióban, Ankarában, Kielben, Essenben, Nápolyban és másutt rendezett biennálékon és bemutatókon. Minden évben résztvesz a gyermekkönyv biennálékon Bolognában.
197o-ben a firenzei grafikai biennálén aranyérmet nyert. 1966-ban a Dürer-teremben egyéni kiállitása volt.
Élet és Irodalom, Bp. 1971. szept. 11.
XV. évf. 37. sz. 2. lap

Gyulai Liviusz

A Hotel Duna Interkontinental számára készitett nagyméretü faliképet. Számos könyvet illusztrált.
"Archaizáló müvész, formanyelve az elmult századoké, de mindig szuverén marad és modern emellett. Kedvenc grafikai eljárása -többek között- a linoleum metszet." -irja Frank János.
"Villon-illusztráció" c.-el kép a 3.4.11.13.la
"Gulliver-illusztráció" " " 5. lapon.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. szept. 11.
XV. évf. 37. sz. fenti lapokon.

Gyulai Liviusz

Illusztráció cim nélkül a beszámoló keretében.
"Orrszarvut rajzoló férfi" cimmel kép 7. lap.
"Illusztráció" c. kép 9. "
"Mehemed" cimmel kép a 10.és a 15. "
Két metszet cim nélkül 12. "
Metszet "Souvenir" felirattal 14. "
Fiatal leányt ábrázoló kép "Flóra" c. 16. "

Élet és Irodalom, Bp. 1971. szept. 11.
XV. évf. 37. sz. fenti lapokon.

Gyulai Líviusz
grafikus

Méltatás

K.Kovalovszky Márta: Szenes Zsuzsa grafikái.
Művészet, 1973. július - 24. oldal

Gyulai Liviusz

Csók István Galéria

Gyulai Liviusz Munkácsy-díjas grafikusművész kiállítása

Augusztus 21.–szeptember 4.
(kisterem)

— Kiállítási naptár
Művészet, 1975. aug. – 45 oldal

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Gyulai Líviusz
ALFÖLD
1966 8

Ára: 6,– Ft 1021

Az Alföld Képcsarnoka

GYULAI LÍVIUSZ

Látni a művészt – in statu nascendi – hogyan alakul, formálódik az első komoly lépéstől kezdve a kibontakozásig: izgalmas élmény a művészettörténésznek is. Gyulai Líviusz esetében ilyen jelenség előtt állunk. 1937-ben született, Baróton, Háromszék megyében, e sorok írásakor tehát még a harmincadik évét sem töltötte be. 1956–62 között végezte a Képzőművészeti Főiskolát s mesterei – Csanádi András, Fónyi Géza, Ék Sándor, Kmetty János – közül különösen az utóbbi előadásaira emlékszik vissza gyakran, a szakmának, a mesterségnek arra a komoly művészethez nélkülözhetetlen légkörére s ennek hőfokára, amely nélkül értékes műalkotás létre sem jöhet.

A Főiskola elvégzése után egy év sem múlt el, de ő máris egyik figyelemreméltó alakja az új magyar grafikának. Pedig mind ez ideig alig tudott nyugodtan dolgozni. Szerb Antal: A királyné nyakláncához a rézkarc illusztrációkat egy hét alatt kellett elkészítenie. Illusztrálta Calvino: Eleink, Sremac: Papháború, Ilf–Petrov: Elsöprő egyéniség, Biehler: Bonifác s Vargha Domokos: Kutyafülűek c. könyvét, 1966 folyamán színes linókat készített középkori versekhez, köztük Villonhoz és Fejes Endre novelláihoz. – (S e négy évbe beletartozik egy itáliai és angliai kiruccanás is. Az *itáliai* nyolc napos tanulmányút igen erős – s mindmáig felbonthatatlan összhatást gyakorolt rá, amely idővel nyilván átáramlik művészetébe is. Mindeddig azonban inkább az *angliai* útja bizonyult hatásosabbnak, ami azért is érdekes, mert ez a világ egyszerre konzervatív és modern s ebből a feszültségből termékenyítő szikrák érik azt, aki nyitott lélekkel fordul a történelmi múlt és a színes jelen dolgaihoz. Anglia óriási régiségboltként tárult elébe, ahol a múlt időileg s történetileg nagyobb, mint a jelen.) Az angol színház magas színvonala éppúgy megragadta, mint Shakespeare háza múzeumi értékeivel, vagy a táj félelmetes színessége, amely hazai és nemzetközi motívumokból tevődik össze s amely ezért az egész világot elibe varázsolta. Hozzá képest Róma, Assisi, Firenze egyelőre csak fönséges látvány, amihez nyúlni ma még szentségtörés lenne.

Művészi látását a humor és groteszk iránti érzék jellemzi. Karakterizáló képessége, amely máris erős, idővel bizonyára tovább mélyül s ha ennek arányában találja meg a hozzá illő egyéni formát, nem lehet kétségünk művészete kiteljesedése felől. Sremac könyvének a szatirikus rajzai, lelket láttatóbbak és elmélyültebbek, mint az Ilf–Petrov-hoz készült rajzai. A Kutyafülűek apróbb rajzai inkább gyakorlatok, bár ő egész eddigi munkásságát stúdiumként fogja föl, ami egyéniségét még rokonszenvesebbé teszi. A hivatás előtti alázat, a póztól mentes magatartás egyik biztosítéka a tehetségének. A társadalom iránti felelősségét nemcsak érzi, hanem művészete eszközeivel tettekkel is kifejezi.

A lipcsei könyvillusztrációs pályázaton 1964-ben Brecht illusztrációira díjat kapott, 1966-ban meghívásos alapon résztvett a Brünni Nemzetközi Grafikai Biennálén. Önálló kiállításon 1966-ban mutatkozott be a Dürer teremben.

SZÍJ REZSŐ

Gyulai Liviusz rajza

Budapest 1979/4

Gyulai Líviusz

Bán András írása Haris László fotói

Az illusztrátor-mesterség

GYULAI LÍVIUSZ MŰTERMÉBEN

Aranykor volt? Vagy csak a könyvolvasók és a szakemberek emlékezetében él a könyvillusztráció aranykoraként ez az időszak, a 60-as évek? Mára kétségtelenül megritkultak a szépen illusztrált kötetek. Ám visszalapozva kiderül, hogy nem mind arany, ami emlékeinkben fénylik. A hatvanas évek elején számos életerős, jellegzetes grafikai tendencia kapott helyet a könyvművészetben. Párhuzamosan, nem pedig egymás rovására, könyvkiadásunk élénksége, szinte habzsoló tempója folytán. Az 50-es évek bénultsága után a képzőművészetnek ez a fellendülése volt az első regisztrálható szellemi mozgás.

Hincz Gyula rajzos, dekoratív irányát például Würtz Ádám, Reich Károly, Kass János folytatta; az előző évtized egyetemes művészetének tendenciáira Csernus Tibor, Bartha László reagált; Borsos Miklós Ferenczy Béniéhez hasonló, finom vagy finomkodó vonalkultúrát fejlesztett ki; Szántó Piroska a legszemélyesebb lírát rögzítette lapjain; Szász Endre pedig a virtuozitás önmagát meghamisító végleteihez is eljutott. És ki feledkezhetne meg Szabó Vladimír, Kondor Béla, Gross Arnold máshoz nem hasonlítható, a legmagasabb mércével mérhető teljesítményéről?

A könyvtárnyi illusztrált könyv végiglapozása azonban nemcsak egykét méltatlanul félreismert grafikus (mint például a Hihiként kipipált Hegedüs István) munkásságának valós dimenzióit vétetné tudomásul, de néhány glóriát is megtépázna: kiderülne, hogy a jól csengő név nem mindig fed lényeges, érvényes illusztrátori teljesítményt. A magasra értékelt grafikai eszközök és a szövegek közt gyakorta épp csak felületi volt a kapcsolat. Nem alkalmazkodtak adekvát megfogalmazású grafikai művek a könyvművészetben elsődleges – tartalmi vonatkozásokat is hordozó – nyomdai-technikai lehetőségekhez, kötelmekhez.

A közelmúltban kezünkbe került Egon Erwin Kisch egybeszerkesztett riportjainak, tárcáinak második kötete. Újra megmártózhattunk Kisch századelős Prágájában, fel-feltámadó irigységgel e kisstílű, de értelmes világ iránt. A

Weöres Sándor: Psyché, tollrajz 1972.

Villon: Hadova és hamuka, linómetszet 1966.

és szél kúszálja lombhajját,
meglátja hölgye ablakában
a gyors, felvillanó fényt,
az elmulasztottnak hitt jeladást.

— — — — — — — — — — — — —

És meglepődik a lovas,
aki azt hiszi, fennsíkon poroszkál,
s egyszerre látja, hogy az árkok
óriási homlokbarázdák,
s meglepődik a vándor,
ha egy rézsútos ösvény kaptatóján
útjába áll
az átugorhatatlan orrsövény.

Meglepetések

(Kálnoky szóalkimista műhelyének figyelemre méltó terméke az utolsó három sor, ahol a tájat arccá változtató nagy mutatványt másfajta átváltozás is kíséri: az ösvényt a majdnem azonos hangzású sövény rekeszti el.)

„Város- és önarckép 1955"

Ritka eset, hogy Kálnoky datálja a versét. Ez az egyik a kettő közül. S nemcsak a dátuma bizonyos, hanem a modellje is: félreérthetetlenül Budapest „e város, hol feszengve élek".

De mégsem azonos ez a város Budapesttel, inkább annak rajzfilmesített mása, ahol

A házak sárga elefántok,
a járdák szürke tigrisek.

Az események is pontosan összehangoltattak ezekkel az elefántokkal és tigrisekkel. Például:

Tüzes liliomok forognak
kalauznők fogai közt.

S mitől lesz *önarcképpé* is egy ilyen rajzfilmpanoráma? Attól, hogy a költő még itt is túl kockázatosnak látja létét, s még messzebbre vágyna bujdokolni, saját alakját, sőt lényét cselesen megváltoztatva.

Bár lennék boldog pörsenés
gyógytornász egyengette háton,
légy a kávéház asztalán,
hol a cimersas két feje
zártkörű klubot alapított,
a tarkón hajszál, mit maradék
utasüdítővel locsol
a szórakozott agronómus!

Mi képviseli itt történelmi érvénnyel a címben megadott évet? Az utasüdítő-e, ez a förtelmes folyadék, annak is a maradéka, az is egy agronómustarkó utolsó két hajszálára locsolva?

Nem, ezek a képek nem önmagukban, nem egyenként jellemzik azt az időszakaszt, hanem összefüggéstelen összefüggésükkel, kemény disszonanciájukkal.

Az átváltozás meghiúsul, a költő nem léphet át az első fokú fantasztikumból a másodfokúba: saját-magaként kell végigélnie, amit kiróttak rá. Kik?

. . . úszólecke közben
a fuldoklót kell játszanom,
hogy mélyvizből kihúzzanak
halálra rémült üldözőim,
és kést fogjanak rám a parton . . .

— — — — — — — — — — —

Sajnáljam-e hát, nem tudom,
ha megfeszíttetésemet
egyelőre, a kedvezőtlen
időjárás miatt lemondja
a vidám-parki rendezőség . . .

Van ennek a versnek egy régi, egri párja. Az *Őszi képek kisvárosból* ciklus záróverse, a *Völgykoporsó*.

Címe azt a nyomasztó képet előlegezi, hogy a hegyek koszorúja a város körül: halotti koszorúk sora, a város maga pedig kollektív ravatala lakóinak. Az embereket — őt magát is — a semmi öli itt.

Az élet oly unalmas és
egyhangú, mint az egyszeregy.
Vasárnapi ebéd után
az ember nyujtózik bután,
s telt hassal futballmeccsre megy.

— — — — — — — — — — —

A nagytemplom órája kong.
Hangja gyorsan hal el a híg
levegőben. Az őr tutul.
A megkínzott agy elbutul,
és rémképekkel álmodik.

A sarkon gyermek áll; sovány
kezében egy darab kenyér.
Az óra azt ütötte le,
az őr is azt tutulta le,
hogy életem semmit sem ér.

„Egy magánzó emlékirataiból"

Eger emlékét egészen másképp támasztja föl legújabban, mint ahogy valamikor látta az erdőkoszorúzta ravatalon. A „koporsókísérő bohóc" nem temet és nem sirat. Érdes kacajjal kíséri hőseit a versbeli halhatatlanságba. Mivel érdemelték ki a halhatatlanságot? Jeles tettekkel, akárcsak a homéroszi hősök.

Illik is némelyikükhöz az eposzi hang, sőt hangvétel, a „Fegyvert s vitézt éneklek . . ."

Ez a verssorozat, amelyet *Egy magánzó emlékirataiból* címmel ad közre a költő, hetykén önironikus. Olybá veszi korábbi verseit, mint gyógyult beteg, akinek lázálmában mondott szavait idézik.

Ó, hogy rá tudtok nehezedni az emberi lélekre
mázsányi súlyotokkal, égi és földi hatalmak!
Küszködik veletek a gyarló, halandó lény, de hiába.
Küzdelme olyan, mint hogyha haragvó kisded
dörömbölne parányi ökleivel egy óriás
boltozatos mellkasán. Ekként kiáltanak
átokszavakat alanyi költők a puszta űrbe,
s zagyválnak össze tücsköt-bogarat a létezés
rémségeiről.

Igen, alanyi költők sok mindent irkálnak, egyebek közt átokszavakat is. De *A létezés rémségei* címmel más nem írt — tudtommal — versciklust, csak Kálnoky László. O'yan szép versciklust, hogy bárkit kész volnék párbajra kihívni, aki ilyen alpári módon fitymálná, mint ahogy ő teszi. Az persze más; a költőnek ehhez is joga van.

Magát sem kíméli az emlékiratokat író magánzó. Megírja, hogy egész életére kiható első irodalmi élményeire egy falusi budiban tett szert, nemolvasásra kirakott ponyvaregény-szeletekből. S bevallja azt is, hogy egyszer-másszor meglegyintette tudatát az okkult jelenségek túlvilági szele.

Gyerekkorában Egerben történt egy nyári vasárnap délután. Édesanyja a barátnőjével együtt az első emeleti ablakban könyökölt, virágmintás díványpárnán.

Odalent
egy fiatal katonatiszt haladt, igen szép fajkutyával
oldalán.

„Jó lenne, ha feljönne hozzánk az a gyönyörű
kutya."
— szólt a barátnő halkan.
(A tiszt az utcazajban semmiképp nem hallhatta
meg.
Különben is, anyámék a kutya ismeretségére
vágytak, nem az övére.)
Kevéssel utóbb mindketten elhagyták az ablakot,
hogy uzsonnához készüljenek. E pillanatban
nagyot csattant az előszoba rézkilincse,
— az ajtó nappal nem volt kulcsra zárva —,
s a szép kutya ott állt az előszobában,
gazdája nélkül.
Beinvitáltuk a kedves állatot, s kínáltuk volna
ezzel-azzal,
de ő csak körüljárta a szalont, hagyta ugyan fejét
megsimogatni, mégis, mint aki kívánságunknak
csupán udvariasságból tesz eleget,
jelezve, hogy nincs sok ráérő ideje, eltávozott,
ahogyan jött. Többé sosem láttuk viszont.
Hadd tegyem hozzá, hogy az ablak helyzetéből
nem találhatta ki az utcai járókelő,
melyik a lakás ajtaja.
Mert az mégiscsak elképzelhetetlen,
hogy a kutya leolvasta az ajtóról apámnak
fémlemezre vésett nevét.

A körülményeknek ez a perrendtartásszerű ismertetése hasonló Arany János *Szent László* legendájának ahhoz a bizonyságához, hogy „. . . a templomnak egy nem szavajátszó őre" tanúskodott a megtörtént csodáról. A tény az tény, a szép kutya följött. Ésszerű magyarázat azóta sincs rá.

Ésszerű érvek csak arra adódnak, hogy nem jöhetett föl.

Egri szállóige

Mulatságos anekdotákat ír meg Kálnoky ebben a verssorozatában. De vajon igazán mulatságosak-e és anekdoták-e egyáltalán? Egy lángésznek tartott muzsikus, akinek pályája alkoholba fúl, egy ügyvéd, aki ügyfelei fogytán a város polgármestere ellen indít reménytelen, donquijotei akciókat — inkább siralmas alakok, ha egyszer-egyszer kacagtató helyzetbe pottyannak is. És a költőt évtizedeken át nyomasztotta, hogy ilyen figurák közt élve belőle sem lehet más, mint a helyi panoptikum egyik csodabogara. Mert ugyan hányan tudnák megítélni a városban, hogy van-e lényeges különbség az ő versei és azon verses mottók között, amikkel F. János ékesíti bírósági beadványait?

A leginkább anekdotikus hőstett Z. Aladár alezredesé, aki kardcsörtetve követelt elégtételt a helyi lap báli tudósítójától. Egy kezdő újságíró ugyanis a Nőegylet jelmezbáljáról írva abba a tévedésbe esett, hogy Z.-né libát (!) alakított tolldíszes jelmezében. A férj tiltakozásának meglett az eredménye. A következő számban ezt írták, kiemelt szedéssel:

Az Egri Római Katolikus Nőegylet
farsangi jelmezbáljáról közölt tudósításunkba
sajnálatos hiba csúszott. Ez úton tájékoztatjuk
lapunk olvasóit, hogy vitéz Z. (teljes név)
Aladárné az említett alkalommal nem liba,
hanem ízléses postagalamb volt.

Ez a túlságosan is sikerült helyreigazítás új szállóigét termett: „Nem liba! Ízléses postagalamb."

Szokássá lett, hogy társaságban ezzel igazították helyre a tévedéseket az egriek. Kálnoky kétkedik, hogy fennmarad-e ez a szállóige, hiszen már kevesen vannak, akik emlékezhetnek az esetre. Azt hiszem, nem kell aggódnia. Ahogy Bartók és Kodály újra megtanította a nemzetnek a kihalófélben összegyűjtött népdalokat, úgy gondoskodott róla ő versével, hogy a városi szállóige-folklórnak ez a nagybecsű terméke ne vesszen ki.

könyvet Gyulai Líviusz illusztrációi díszítik. Illetve: Gyulai Líviusz esetében meglehetősen pontatlan a szokásos fordulat. Rajzai nem díszítik a könyvet (a könyveket), együtt élnek vele: alkalmazkodva a szöveghez, folytatva a szöveget. S még egy fontos tény: idén kiadott könyvről beszélünk! Távol az aranykortól (és távol saját lelkes pályakezdésétől) Gyulai azt csinálja ma is, amit csinált — jót.

Nem az önálló lapok során épült Gyulai Líviusz munkássága; a gyengébb teljesítmények, gondok és tévedések, a zsákutcák jótékonyan könyvekbe bújva pihennek a könyvespolcokon; java terméséről meg talán nem is tudjuk, hogy ő az alkotója: könyvekhez, novellákhoz, versekhez kapcsolódnak ezek a rajzok, metszetek, s nem a rajzoló nevéhez az olvasó ember emlékei közt. Paradox: még ha rajzol is, sokszorosított grafikát művel illusztrációival. A hasznos grafika gondolata, a jó ízlés publicitásának gondolata, de saját világának mindenkori feszítő elégedetlensége is aktivitási körének szélesítéséhez vezette: így jutott az animációs filmhez. A könyvek mellett most már sorra készülő rajzfilmjeit is számon kell tartanunk, ha követni akarjuk pályáján a művészt.

Hálás feladat az illusztrálás? Persze, csak az irodalmi nyersanyag dramaturgiájában kell a grafikusnak tökéletesen jártasnak lennie, meg a korban, meg a szerző világában, meg az olvasó várható reagálásával kell tisztában lennie. Aztán már csak a történetet kell saját műveltségében átfogalmaznia, olvasásélményén feldúsítani, egyéniségén átszűrve előállítania valami olyasféle emblémát, amely nem töri meg a mese folyását, csak épp felejthetetlenné sűríti azt a kis történetszakaszt. Azonosul tehát az íróval, meg annak külvilágával is, és azonosul az olvasóval — ez sem mindig egyszerű, hiába olvasó ő maga is —; lélekben, térben, időben ott van, ugyanakkor itt is.

Egy humanista morális példázatát jobb talán cselekménybe oldani, a kalandos regény lényegét meg találóbb egyetlen rajzba sűríteni, de azt aztán lengje át filozófia és kaland, szentimentalitás és a valódi érzelmek minden sekélyessége és minden mélysége — s a holnapi megbízás talán már egy mesekönyvre szól. A művész

Fuller: Egy komisz kölyök naplója, tollrajz 1975.

Gesta Romanorum, tollrajz 1977.

E. T. A. Hoffmann: Murr kandúr, tollrajz 1975.

Laurence Sterne: Érzékeny utazások, tollrajz 1976.

Bajnok, tollrajz 1975.

pedig — mi sem egyszerűbb — közben végig önmaga marad, eltéveszthetetlenül.

Gyulai Líviusz életrajzát előadni, ezek után belátható, fölösleges. Sajátja csak a gyerekkor Baróton, Sopronban. Aztán a főiskola révén magához ragadta a grafika, s innen az életrajz csaknem azonos a munkák sorával. Emellett maguk a főiskolai évek fontosak mindenképp, bizonyosan legalább duplán számítanak egy műközpontú életben; hirtelen forrott ki mindaz, ami ma már csak lassan-keservvel változik.

Gyulai nem „száll be" a képzőművészet léte fölötti vitákba, számára a művészet léte, fontossága evidencia. A megoldás milyensége, a teljesítmény hatása — ez érdekli. Nem törekszik arra, hogy módszere általánosíthatóvá váljék, munkássága valamiféle modell legyen — nem is az. Változékony stílusa gyakran talál érintkezési pontokat kortársi teljesítményekkel, jelenléte — egészében — azonban mégis magányos, sőt kissé különc, bizarr: akárcsak Szabó Vladimíré vagy Gross Arnoldé. Ennyiben, egyediségében szellemi rokonuk is. Ahogy a most szárnyra kapó nemzedék(ek)ből sem fog hiányozni az ilyen, magának való, játékos és elmélyülő egyéniség. Mindannyiuk esetében egy hajszál választja el az élvezetes és tiszteletet kiváltó művészi bravúrt a vásáritól, a giccsestől, a közhelyestől, az édeskéstől. Bravúrjuk épp ez az alig megfogalmazható mozzanat, ez a határtalanul finom kis valami, amivel a köznapian üres, a banális egyénivé, varázslatossá válik a kezük alatt.

És Gyulai Líviusz másik életrajza, a szakmai? Nem a ritka kiállítások, díjak, nem az ilyesfajta események a a lényegesek abban sem, és nem az illusztrálni kapott könyvek szeszélyes egymásutánja. Az egyes műveket

Magányos lovas, tollrajz 1975

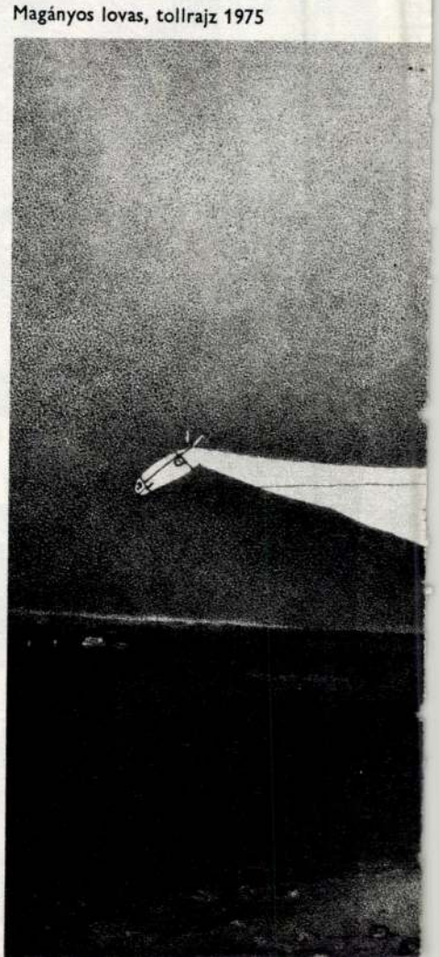

Laurence Sterne: Érzékeny utazások, tollrajz 1976.

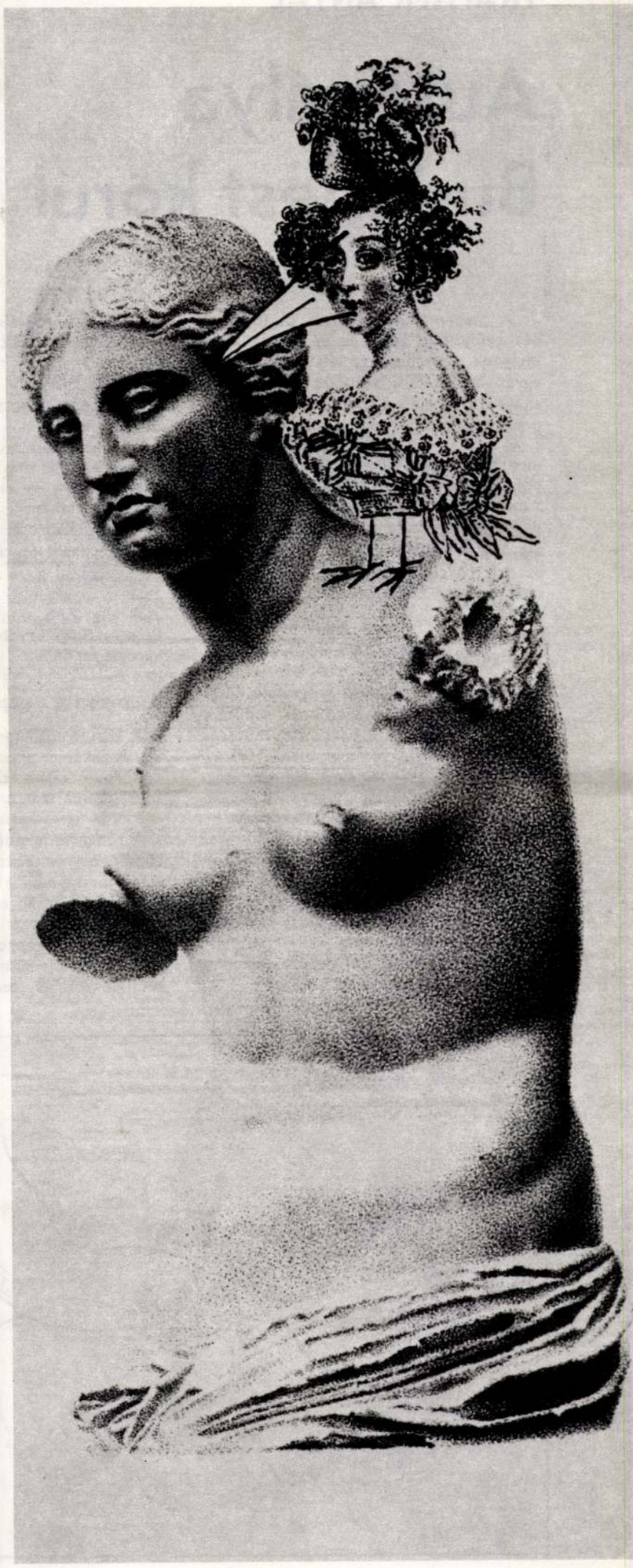

Csokonai: Dorottya, tollrajz 1976.

kell kiemelnünk, sorrendtől függetlenül, a sikerülteket, ahol feltételek és lehetőségek összejátszottak, s amelyek nem avulnak, hanem hatnak ma is, ha könyvespolcunkhoz nyúlunk Weöresért, Villonért, Sterne-ért, Faulknerért, Szerb Antalért, Kischért. És döntő az egymástól időben talán távol született rokon művek megszőtte életmű, a grafikus csendes és határozott jelenléte, jellegzetes hangja művészetünkben: az ígéret, hogy a könyvesboltok pultján keresgélve-lapozgatva újabb és újabb jó műveket ajánl figyelmünkbe, segít hozzájuk közelebb.

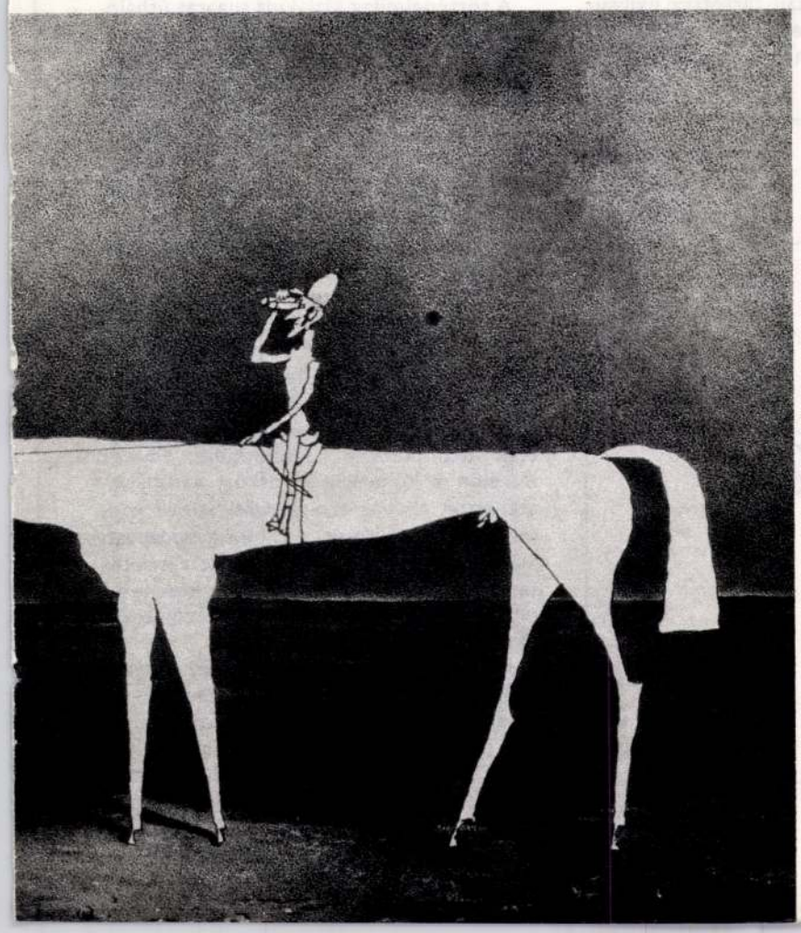

TRAFNEK ANTAL

FÓRUM

Autópálya Budapest körül

„A magyar kereskedelem és iparfejlődés gyűlpontja Pest, ez az ország szíve, melynek irányában úgy lehet tekinteni az egyes közlekedési vonalakat, mint megannyi főeret, mely a szívből a vérforgást az ország véghatáráig eszközli."

Az idézet az első magyar közlekedési miniszter, Széchenyi István közlekedéspolitikai „Javaslat"-ából való, melyet 1848-ban terjesztett elő a magyar közlekedés ügyének rendezése érdekében. Méltán tekinthetjük programját — mely az 1848. évi 30. törvénycikkelyben realizálódott — az első magyar közlekedéspolitikai koncepciónak.

A sugaras úthálózat

Széchenyi nagyszabású programja kidolgozásakor az akkori viszonyok tanulmányozásából indult ki. A lakosság többsége vidéken lakott, s zömmel mezőgazdasági termeléssel foglalkozott. A fejletlen közlekedési eszközök nem segítették megfelelően a kereskedelem kibontakozását.

Széchenyi tudatában volt annak, hogy az ország felvirágoztatását a gazdasági tevékenység serkentésével kell elősegíteni: támogatni az ipart a városokban, a fővárost pedig nyugati mintára az ország gazdasági központjává, világvárossá kell fejleszteni. Mindezek előfeltétele az ország közlekedési hálózatának kialakítása volt.

Részletes programot dolgozott ki a vasút és közút koordinált kiépítésére, ami megalapozta a közutak rendszerét és a hálózati fejlesztés irányát is.

A szabadságharc bukása után a közlekedés hol lassan, hol gyorsuló ütemben, de mindenkor Széchenyi elképzeléseit követve fejlődött. A II. világháború kitöréséig — a vasút mellett — kialakult a közúthálózat sugaras rendszere, melynek „gyűlpontja" az ország fővárosa, Budapest lett.

A Széchenyi koncepciója óta eltelt egy és negyedszázad alatt rendkívül sokat változott az ország első városa. Az akkor még csak alig több, mint 102 000 főt számláló Pest és Buda egyesült, és 2 milliós világvárossá fejlődött.

A szekértől a gépkocsi uralmáig

A közúti közlekedésben az 1950-es évekig a szekér uralkodott. A gépkocsi a századforduló táján honosodott meg, de az autók száma csak az utóbbi 20 évben gyarapodott ugrásszerűen.

A rohamos fejlődést bizonyítja, hogy az elmúlt öt év alatt a személygépkocsik száma országosan a kétszeresére emelkedett, s hamarosan eléri az egymilliót. Budapesten 1958-ban még alig több, mint 10 000 személygépkocsit tartottak nyilván, ma ez a szám jóval meghaladja a kétszázezret. Az áru- és személyszállításban egyre nagyobb feladat hárul a közúti közlekedésre. A nemzetközi tranzitforgalomban is egyre nagyobb szerepet játszanak az autóutak.

A felszabadulás utáni évek tervszerű útkorszerűsítési munkájának köszönhető, hogy Magyarország a közepes minőségű utakkal rendelkező országok sorába lépett. Minőségi fejlődés az új közlekedéspolitika eredményeként az utóbbi 15 évben következett be. Ennek alapelve, hogy a közlekedés fejlesztését összhangba kell hozni a népgazdaság általános fejlesztésével. Ez a lépéstartás követelte meg azt, hogy a hatvanas évek elején nagy erővel lássanak hozzá a főútvonalak korszerűsítéséhez és az autópályák építéséhez.

Fővárosunk az ország társadalmi, gazdasági és kulturális életének központjává vált. A sugaras rendszerű főúthálózatból következően a belföldi- és az idegenforgalom elsősorban Budapestet terheli.

Döntő szerepet játszik ebben az is, hogy a keleti és nyugati országrészből Budapestre érkező főutakat a városcentrumban épült Duna-hidak kapcsolják össze. A háború pusztításából utolsóként — tizenöt évvel ezelőtt — újjáépített Erzsébet-híd átadásakor a hat közúti Duna-híd még kényelmes áthaladást biztosított minden személy- és tehergépkocsinak. Azóta azonban a motorizáció és a közúti közlekedés nagyot fejlődött, és a főváros középső harmadán elhelyezkedő hídjaink egyre kevésbé tudják az átkelési igényeket forgalmi dugók nélkül kielégíteni. Ma már — a reggeli és a délutáni csúcsidőkről nem is beszélve — a nappali órákban is telített a hidak többsége. Különösen vonatkozik ez a teherforgalmat is viselő Árpád- és Petőfi-hídra, amelyek szélesítése, illetve felújítása a közeljövő sürgető feladata.

Tekintsünk a jövőbe

A történelmileg kialakult sugaras úthálózat olyannyira meghatározóvá vált hazánk közúti közlekedésében, hogy városközi autópályáink is sugár irányokban épültek, illetve épülnek. Már a fővárosba érkezik, illetve innen indul az M 3 és M 7, épül az M 1 és M 5 autópálya. Néhány év múlva tehát további két városközi autópályaszakasz éri el Budapest határát és a fővárosi főúthálózaton át a Duna bal, illetve jobb partját.

A közlekedéspolitikai koncepció egyik közútfejlesztési törekvése, hogy a sugaras rendszert fokozatosan sugaras-gyűrűs hálózattá építse át, amelynek első — talán legfontosabb — láncszeme a budapesti autópályagyűrű. Autópálya-hálózatról ugyanis csak attól kezdve beszélhetünk, amikor létrejön a különálló városközi autópályaszakaszok azonos szolgáltatási szintű kapcsolata. Ezt kell megvalósítani a budapesti autópályagyűrűnek — amelynek részletes tanulmánytervét a közelmúltban készítette el az UVATERV, számos más tervezőintézet aktív közreműködésével.

Javasoltuk, hogy az autópálya-gyűrűt „M 0" betű- és számjellel nevezzék el, amely tartalmazza a nemzetközi autópálya jelzést: M (*Motorway*, az autópályák angol elnevezése), valamint a városközi

„E" utak nyomvonalai Magyarországon

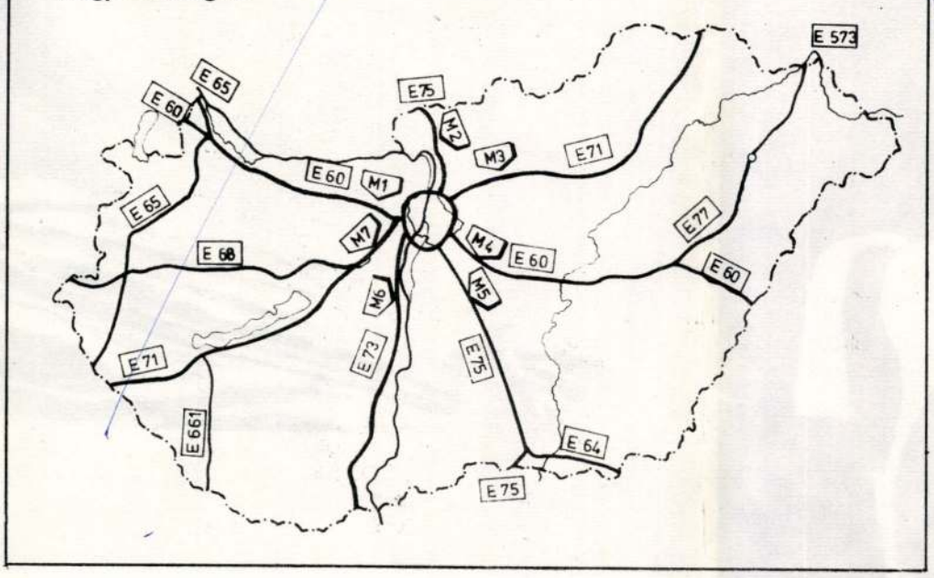

Gyulai Livius

Budapest fürdőéletéből vett jelenetei a kompresszusi teremhez vezető lépső ajtaján vannak a Duna Inter-Continental Kálóban

G.J.: Budapest új gyöngyszeme

Magyar Nemzet 1970 I.1

Szymkai Lívius

Kiállítása a Dürer-teremben

Berkovits György: A galériák művészete
Pestmegyei Hirlap, Bp. 1969. szept. 6. 4. l.

Gyulai Livius
Grafikus

M.D.K

Jean Paul Sartre - ról készült
lapja.

Rév Pál: Jean - Paul Sartre és a Nobel díj.
Élet és Irodalom, 1964. okt 31. - 12 lap.

Gyulai Livius
Grafikus

M.D.K.

Illusztráció

Kolozsvári Grandpierre Emil: Új ismeretség
Élet és Irodalom 1964. október 31 - 11 kép.

Gyulai Lívius
Grafikus

M.D.K

Illusztráció

— : Akik a Brehmtől kimaradtak
Élet és Irodalom, 1964. nov. 21 – 4 lap

Gyulai Líviusz, grafikus

HDH

Rézkarcai magas színvonalat
képviselnek

Rózsa Gyula: Grafikus Képzőművészeti
Kiállítás Miskolcon 9. 1.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1964. dec. 31.

Gulai Lívius
Grafikus

M.D.K

„Jónás"

Élet és Irodalom, 1965. jan 30-10 lap

Gyulai Livius

Sánta Ferenc arcképe.

Rajz, reprodukció.

Új Írás, 1965. 1. sz. 57. l.

Gyulai Líviusz

Buda Ferenc arcképe.

Rajz, reprodukció.

Új Ifjúság, 1965 I. 57. 87. l.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-746, 340-726
1969 OKT 31

BUDAPESTER RUNDSCHAU
Budapest

1021

Parabel der Geschichte
Liviusz Gyulais Villon-Illustration

Gyulai Liviusz

planten wir für 1968 eine passive Budgetbilanz ein. Der Umfang des Defizits war klein und entsprach im wesentlichen dem errechneten Betrag. Jene Wirtschaftsgründe, die das Defizit in Erscheinung treten ließen (z. B. die großen Verpflichtungen des Budgets auf dem Gebiete der Investitionen, in zahlreichen Fällen eine nur übergangsweise notwendige Unterstützung auf einzelnen Gebieten der Produktion und des Vertriebes usw.), hören innerhalb eines Jahres nicht auf zu wirken. So rechneten wir auch für das Jahr 1969 mit einem passiven Budget, waren aber dahingehend bemüht, durch vernünftige Sparsamkeit und Regelung der Wirtschaftsvorgänge das Defizit in Schranken zu halten.

Eine Mäßigung des Wirtschaftswachstums in der ersten Jahreshälfte brachte auch eine Verminderung der Budgeteinnahmen mit sich. In der zweiten Jahreshälfte ist eine Beschleunigung der Produktion und des Vertriebes zu erwarten, es bestehen auch Anzeichen zur Belebung der Tätigkeit der Unternehmen. Wir erwarten als Ergebnis dieser Tendenzen — obwohl noch beinahe ein Vierteljahr bis dahin Zeit ist —, daß sich ähnlich wie im Vorjahr, ein Passivum von 1—2% zeigen wird. Dieses Passivum kommt unter Verhältnissen zustande, da der Staat Anstrengungen macht, um die zur Entfaltung der Reform notwendigen Kraft-

P. V.: D
veau der
erster Lini
daß die Ur
laufe der
1. Januar
tendmachu
Lage — k
preisen ei
winn er
im voraus
Wir warer
bestrebt, d
zu entziehe

nicht, weil wir nicht wußten, wie hoch ersein würde. Das Unterstützungsniveau wurde von uns 1968 dem vorauserrechneten Gewinn entsprechend dimensioniert, also einem niedrigeren als dem tatsächlichen Gewinn entsprechend; so ist der Umfang der Unterstützungen etwas zu groß geworden, und das hat dazu beigetragen, daß die Unternehmen in eine „bequeme" Lage gelangten, stellenweise den Markteinwirkungen gegenüber eine „Schonzeit" eingeräumt bekamen. All das hat nicht die Verbesserung des Produktions- und des Vertriebsorganismus auf diesen Gebieten gefördert. Der große Unterstützungsumfang bedeutete aber auch gleichzeitig Lasten für das Staatsbudget. Deswegen ergeben sich für die Wirtschaftsleitung zwei Aufgaben in der Unterstützungspolitik.

Einesteils muß die unbegründet hohe Subvention vermindert werden, und man muß danach streben, daß sich

Die Spannung des Investitionsmarktes ist noch immer bedeutend, doch wirken jene Anreize immer stärker, die die Investierenden zu kurzen Durchlaufzeiten anspornen. Bei staatlichen Investitionen sind das die mit der Durchführungszeit proportional zu zahlenden Investitionsbeiträge, bei den Investitionen der Unternehmen die zu zahlenden Kreditzinsen und die entfallenden Einlagezinsen. Diese spornen die Unternehmen schon zur Verkürzung der Durchlaufzeit an, und ihre Wirkung wird sich in Zukunft noch verstärken.

Günstige Erscheinungen sind auch bei den staatlichen Investitionen zu verzeichnen. Das Durchführungstempo der größten Einzel-Großinvestitionen ist — seit langen Jahren beispiellos — in diesem Jahre ausreichend. Da die Zahl der neuen Großinvestitionen heute wesentlich geringer ist als jene, die sich dem Abschluß nähern, verursacht die sukzessive Vollendung der im alten Mechanismus begonnenen Großinvestitionen auch eine

ÉLET ÉS IRODALOM
1964 OKT 14.

1021 Gyulai Líviusz

BAJOR NAGY ERNŐ RIPORTJA:

KAPOSVÁRI BESZÉLGETÉSEK

A bikák lázadása. Nyolc esztendeje mesélte egy pályatársam, s azóta hetenként eszembe jut ez a kaposvári történet.

Eladtak külkereskedőink egyik nyugati üzletfelüknek vagy ötven szűzbikát. És hol találtak volna ehhez szebb jószágot, mint Somogyban! Kaposvárott vették át a dühtől és erőtől remegő bikacsapatot a külföldi cég emberei. A bevagonírozás során baj történt. Egyik bika szétrúgta azt a terelőpalánkot, ami a vasúti kocsihoz vezető útját szegélyezte. S egy pillanat múltán már félszáz bika robogott a résen át a pályaudvar területére. Megjelenésük pánikot keltett, s emiatt huszonhat perc késéssel indult a pesti gyors.

Elunva a sínek közöttij botladozást, hamarosan a városba indult a lázadó csoport. Végigszáguldtak egy fasoron, szétugrasztották a kannás-kócsögös asszonypiacot, ügyetlenül udvarolni kezdtek egy gyanútlan parasztember szekerébe fogott két tehénkéjének, s néhányuk példás jámborsággal beballagott a litániázó öregaszszonyokkal teli istenházába. Riasztva volt tűzoltóság, rendőrség, katonaság, csak éppen egyik sem tehetett semmit, mivel hogy már idegen állam jószágával állt szemben, s már akkor is tudta mindenki a bűverejű szót: *kemény valuta.*

— Hát hogy volt az a bikalázadás? — kérdeztem az Állatforgalmi Vállalatnál, hogy végül is megtudjam, miként fejeződött be a filmkomédiába illő exportálási kaland.

— Bikalázadás? — Nem emlékeztek rá.

A tanácsnál sohasem hallottak róla. A rendőr, akit faggattam a skandalumról, így felelt.

— Nyolc éve? Én akkor még karikáztam Nagyatádon... Azokat a bikákat nem hallottam. De ha igaz történetek érdeklik, nézze meg ezt a házat! Vitéz Mihály megírta, hogy milyen nagy farsangolás esett meg itt valamikor... Legalábbis belekeverte.

A Dorottyába „belekevert ház" józanul szutykos kapualjával ellene szól a föltevésnek, hogy az lett volna Csokonai híres vígeposzának a színtere. De ki feleselhetne e kérdésben magával a poétával, aki szerint „... a tartomány, a helység, sőt a ház is praecise ki van téve, ahol a dorottyai intrigék estek. — Somogyban! Kaposváron! A herceg kastélyában!..."

Miért mondom ezt el? Csak azért, mivel ez az eset számomra álmélkodtató egyszerűséggel igazolta a tételt, hogy a vaskos igazságnál százszor igazabb lehet a kitalációi — ha méltó tehetség cselekedte.

Virágos város

E történet malaclopó köpönyege alatt máris bejutottunk Kaposvár kellős közepére. Ez az út bőséges szemléltető anyagot kínált egy stílustörténeti órához. Házak tucatjain mutathat rá az ember a szecesszió jegyeire, s nem kevésen arra, amit általában építészeti eklektikának nevezünk. Ha művészettörténeti órán a klasszicizmus kerül szóba, a kaposvári megyeháza előtt felsorakoztatott osztálynak maga a látvány mondhatja el, milyen is volt a magyar klasszicizmus. A — méreteiben — Vígszínházzal vetekedő 1400 férőhelyes színház épületén jól tetten érhetők a késő barokk díszítő kísérletei. Nem kevés ház példázza a romantika szó építészeti jelentését, s a szemlélődő türelem elidőzhet a malter hajdani művészeinek nem egy jellegzetes alkotásán.

Tudott dolog, hogy a kaposvári kertészeknek legalább olyan részük volt a városkép kialakításában, mint az épületek megálmodóinak. Míg legtöbb helyt csak jámbor óhajtás a jelszó: legyen városunk a virágok városa — Kaposvárott dús növényzetű parkok és kánák vörösétől lobogó utcai virágágyak bizonyítják, hogy a virág városképi tényező lehet. Mint ahogy azok az utcák futását terelgető dombok, vagy az a szerény tény, hogy itt folyik a Kapos.

Tagadhatatlan, hogy a városkép egésze közelebb van a tegnapelőtthöz, mint a mához. A világvárosi mértékkel mérten is korszerű megyei könyvtár szinte elrejtőzik egy mellékutcában, a Latinka kultúrházat magába foglaló modern épületegyüttes díszkréten csak félprofilját mutatja a legelevenebb életű útvonal, a Május 1 utca járókelőinek. Az átutazó könnyen kimondhatja az ítéletet: a mai kedves és gyönyörködtető Kaposváron csak hellyel-közzel fedezhető fel a maj építő ember keze nyoma.

Tétova változások

Pedig lekicsinyelhetetlen erőfeszítéssel törekedtek a kaposváriak, hogy közelebb jussanak a XX. század második felének városszemlényéhez. Például a Textilművek épületei, a siketnéma intézet új óvodája, a Gábor Andor téri lakóépületek, a Latinka tér cityszerű kiképzése erről vallanak. Mégis tétovának tűnnek e változások. Valahogy olyannak, mint az a beszélgetésem, aminek főszereplője Kaposvár egyik megbecsült műszaki embere volt.

Azt kérdeztem a szemérmesen őszülő szakembertől:

— Van itt valami terv a városrendezésre?

— A VÁTI készítette — hörpintett feketéjéből a kérdezett. — Más baj van itt. A jobbösszekötőnk...

— A terv lényege? — firtattam csökönyösen.

— Húszéves terv — gyújtott rá türelmetlenül. — Húsz éves, tudja mennyi idő az?... Tehát ami a jobbösszekötőnket illeti, két gyerekem van, de még azok is azt mondják, hogy az a fiú eltolja a jövőjét.

— És megmarad a peremeken a mostani falu vége jelleg? — vágtam szavába kíméletlenül.

Köhhentett két ünnepélyeset.

— Hogy és mért maradna? — Aztán sietve, nyomatékkal: — Egy fővárosi, nagy csapat megszédítette a gyereket. Rippl-Rónai élhetett vidéken, egy jobbösszekötő, akinem szakmája sincs, az nem maradhat meg Somogyban?

Költő a múzeumban

Nemcsak Rippl-Rónai vagy a nemrég elhúnyt Kunffy Lajos bizonyította be, hogy művész és Európa szellemi vérkörében élő ember maradhat valaki itt is. Talán patetikusan cseng a szó, mégis, szinte tömeges *vallomástételként* hatott rám a helyi szimfonikus zenekar próbája. Este héttől tízig dolgozott az együttes. A hangszerek megszólaltatói a Szigligeti Színház muzsikusai mellett főként pedagógusok, de van közöttük honvédtiszt, művezető, bíró, matematikus. Ketten már 1922 óta arra áldozzák szabad idejük javát, hogy kaposvári illetőséget szerezzenek Bach, Mozart, Bartók és Csajkovszkij műveinek. Mások ennyi erőfeszítéssel házat szereznek...

A legismertebb példa azonban a Költőé. A Költőé, aki múzeumigazgató. És úgy múzeumigazgató, hogy színes rajzainak tárlatához a magyar vidék egyik legjelentősebb képzőművésze, Martyn Ferenc írt férfias, mégis megilletődött tiszteletadásnak tűnő katalógusbevezetőt.

Profilja Pátzay Pál ezüsthajjal — bajusszal keretezett arcára emlékeztet, életútja meg Móra Ferencére. Volt tanonciskolai oktató, gimnáziumi tanár, 26 éves koráig azt hitte, a piktúra lesz az élete. Hívta Pest, de jobban marasztotta Somogy, ahol abban az iskolában ismerte meg a betűk rajzát, ahol szépapáink azt írták a ház homlokzatára: „A haza kis polgárainak". Fél emberöltő óta múzeológus. Eddig 17 kötetnyi írása jelent meg, ebből 3 regény, 1 elbeszélés, 1 pedig tanulmány. Napjai az egyedül állóan gazdag Ripplgyűjtemény az 1400-as évekből származó zselicszentjakabi kőfaragványok, az ólaki dűlőben lelt gyönyörű római Vénusz-szobor és a mai pályatársak gyakran érkező levelei között telnek. A gyaloglást dicsérő Móricz Zsigmond példáját követi; bejárta a millió dombú megyét, műtermévé szelídült Koppány földje a becsei Balaton-parttól a Dráváig. S munkatársává lett a faragó pásztoroktól, a falusi tanítóig mindenki, aki csak szereti Somogyországot.

— Még a kaparászó tyúk is bennünket segít — nevetett, s fölmutatott egy, a mohácsi vész idejéből való, remek szép fémgyűrűt. Egy tyúk kaparta ki Toponáron.

A városhoz való ragaszkodás imént említett megnyilvánulásai segíthettek abban, hogy Kaposvár lakossága a megyeszékhelyek átlagát messze meghaladó mértékben forduljon a könyvek, a folyóiratok s az ismeret egyéb forrásai felé. A nemrég végzett fölmérés szerint itt lakosonként évente 5,2 könyvet kölcsönöznek a könyvtárak. (Kecskeméten 3,34, Nyíregyházán 2,45, Székesfehérvárott 2,68, Szombathelyen 3,52 könyvet.) A Nagyvilág 1 ' eladott példányára Kaposvárott 1280 lakos jut. (Cegléden 5600, Nagykanizsán 3800, Dunaújvároson 2920, a vidéki egyetemi városok közül is csak Debrecen statisztikája kedvezőbb, ott 1000 lakosonként kel el egy példány e folyóiratból.) S hogy itt nemcsak a statisztika valamiféle időszaki szeszélyéről vagy pillanatnyi irodalmi divatról van szó, azt talán az Élet és Tudomány példája igazolja. Ebből az ismeretterjesztő hetilapból Kaposvárott a felmérés idején minden 33 lakosra jutott egy példány. (Miskolcon 55-re, Debrecenben 46-ra, Pécsett 38-ra, Szegeden 45-re, Veszprémben 44-re.)

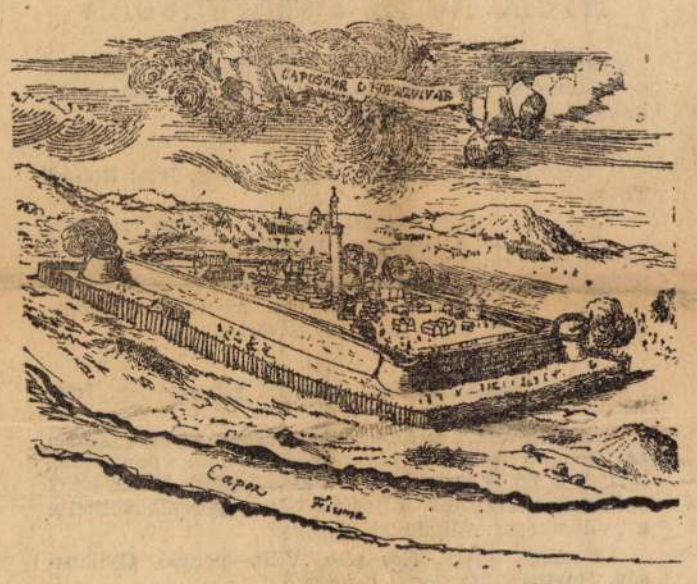

Gyulai Líviusz rajza

Pillantás a megyére

Ha itt abbamaradt volna ez a beszámoló, bárki úgy vélhetné, valami modern pannon idill látványa fogadott a zselicségi dombok vidékén. És ha ehhez még hozzászámítjuk azt, amit Kaposvárról az iskolásgyermek is tud — hogy 1949 és 1960 között népessége 10 000 fővel gyarapodott; hogy 1952 óta övék az ország egyik legnagyobb, legmodernebb fonodája; hogy az itteni gyárban állítják elő a magyar cukor tizedrészét — akkor úgy vélheti az ember, ebben a városban ritka látogató a gond.

Hát nem az. És hogy miért nem az, annak megítéléséhez, ha futtában is, de szemügyre kell vennünk a Kaposvárt körülfogó és éltető megye helyzetét. Somogy az ország egyik legnagyobb megyéje, s valamennyi megye közül a leggyérebben lakott. Az országos 108-cal szemben itt mindössze 60 az egy négyzetkilométerre jutó népsűrűség. Ez is csökkenőben van. Az elmúlt másfél évtized alatt vagy 30 ezren vándoroltak el erről a tájról.

Miért?

Bányája nincs, ipara viszonylag fejletlen (s az is nagyrészt csak idénymunkát biztosít), bár csak 1950 és 1960 között majdnem 3 milliárdot fordítottak itt beruházásra, a felszabadulás előtti, elmaradott gazdálkodású nagybirtokok helyén még ma sincs elegendő olyan színvonalú szocialista nagyüzem, ami a kor követelményeinek megfelelne.

Somogyban az ország ipari munkásságának alig több mint 1 százaléka él. Az 1 lakosra jutó teljesített beruházás 1962-ben (ez a legfrissebb adat) az országos 4358 forinttal szemben mindössze 2649 forint volt. Az 1 hold termőterületre fordított évi beruházás is több mint 1000 forinttal volt kevesebb az országosnál, a tsz-tagoknak a közös gazdaságból eredő jövedelme pedig fejenként több mint 1000 forinttal maradt a hazai átlag mögött.

A helyi vezetők ezekben látják az okát annak, hogy a legutóbbi népszámláláskor Somogyban 67 ezer felnőtt nem dolgozhatott rendszeresen. Ennek az évnek az első felében 16 113-an jelentkeztek munkára a helyi munkaerő-irányító szerveknél. A megfelelő foglalkoztatási lehetőségek híján 10—12 ezer somogyi ember dolgozik a megye határain kívül.

Garzon nagycsaládoknak

A leggyérebben lakott megye székhelye Budapest után a legsűrűbben lakott magyar város. Kaposvár minden négyzetkilométerére 988 lakos jut. Szeged népsűrűsége 885, Győré 871, Ózdé 609, Kazincbarcikáé 416, Mezőtúré 81, Túrkevéé 62.

Ugy is fordíthatjuk a dolgot, hogy kicsi Kaposvár területe. Ez pedig fontos tényező a községfejlesztési alap bevételeinek alakulásánál. Míg Somogy megye székhelyének évi bevétele 1 307 000 forint volt, ugyanakkor a kevésbé jelentős, ám nagyobb határú városok közül Gyula 2 781 000, Hajdúböszörmény 2 796 000, Makó 3 707 000 forinttal gazdálkodhatott évente. S hogy a gyenge másfélmillió forint mennyi egy város életében, az kitűnik abból, hogy 1 kilométer elsőrendű út megépítése fölemészt vagy 1 milliót. Márpedig Kaposvárott legalább 50 kilométer új útra volna szükség.

— Elmúlik sokszor a délután, hogy lakásomon egy csepp víz sem jön a csapból.

A városi tanács vezetője mondta ezt. Nem panaszként, nem kuriózumként. Abból a napi 6100 köbméter vízből, amit a kaposvári vízművek szolgáltatnak, 4400 köbmétert az ipar él föl. Ilyenformán az egy főre jutó háztartási vízfogyasztásban Kaposvár még az első 50 magyar város közé sem kerül be. Magasabban levő városrészeinek alig jut e nélkülözhetetlen elemből.

Semmiképp sem lehet meglepő, hogy az országos lakásgondok ezt a várost sem hagyják érintetlenül. Viszont nem árt elgondolkodnunk azon, hogy abban a városban, ahol a lakásigénylők száma 2700 (köztük legalább 500 olyan, amelyben a családtagok száma 5, vagy 6), abban a városban, ahol az idén 262 lakás fölépítését tervezték állami erőből, az idén kapacitáshiány miatt csak 112 lakás készül el. És ráadásuk az eddig átadott 52 lakásból 26 garzon. Előfordult, hogy egy mindenképpen elhelyezésre szoruló, népes családot 2 külön garzonban kellett elhelyezniük.

Igaz, hogy az építők sok esetben dolgoznak elismerést érdemlő igyekezettel, és eredménnyel, még sem ritka munkájukban az otromba selejt. Egyik tavaly elkészült, 12 lakásos épület már az idén újra vakolásra szorult. Ugyanez a sorsa az 1963-ban épített új gimnáziumnak. A megyei könyvtár különben nagyon szép — az elmúlt hónapokban átadott — épületében lehangoltan tapasztaltam, hogy a mennyezet nagy darabon beázik, a könyvszállító felvonó egy percig sem volt üzemképes (a könyvtárosok 80 ezer kötetet az ölükben hordtak fel az emeletre) a lépcsők, folyosók oly síkosak, hogy arra külön föliratban kell felhívni a látogatók figyelmét... Az sem utolsó dolog, hogy a város szívében kerek három esztendeje mint egy bombadúlt ház ácsorog a volt Korona Szálló átalakításra szánt, újra meg újra félbe hagyott épülete. (Bár ezért, mint mondják, voltaképpen „senki sem felelős".) Az pedig hihetetlen, amit a néhány éves kenyérgyárról hallottam. Építése közben állítólag megfeledkeztek volna arról, hogy gépek kerülnek falai közé, mégpedig elég termetesek, s a beszerelés idején több falát szét kellett verni, hogy a gépek fedél alá jussanak.

De mégsem ez Kaposvárott a legfőbb gond és boszszúság. Nagyobb gond ennél az, hogy évente vagy 1500-zal növekszik a város lakossága, a munkahelyek száma viszont nem növekszik ilyen ütemben. Mihamarabb új — főként nőket foglalkoztató és a megye mezőgazdasági adottságaihoz simuló — ipari üzemekre volna itt szükség. Erről beszélt a sokgyerekes pályamunkás, erről a cukrászda vezetője, ezt fejtegette gonddal és felelősséggel a városi tanács vezetője, s ezt hangsúlyozta a megyei pártbizottság első titkára.

Az utóbbi, munkával zsúfolt nap után fogadott, s addigra a fiatal férfin látható nyomot hagyott az előző 10—11 óra fáradalma. Alkonyodott, s a megyebizottság előtti parkban csak a kontúrjai látszottak Németh István szobrának. E szobor Kaposvár 1896—1911 közt volt jeles polgármesterének emlékét hirdeti, aki oly sokat tett azért, hogy a helység valóban várossá emelkedjék. Míg csak láttam az emlékművet, szüntelen azzal a gondolattal játszottam, vajon kinek az ércalakja áll majd azon a talapzaton, amin arról beszél a felirat, hogy ez az ember fáradhatatlanul és feledhetetlenül sokat tett *a szocialista Kaposvárért.*

Csoda és csodavárás

Aztán ha csak egy felvonásköznyi időre is, láthattam a Gyermek- és Ifjúságvédő Intézet életét. Ebben az átmeneti otthonban 3—18 éves korú olyan gyermekeket gondoznak, akiket családi körülményeik vagy erkölcsi veszélyeztetettségük miatt ki kellett szakítani környezetükből. A tiszta ágyak, a jó kollégiumokra emlékeztető tanulószoba, a rendet és barátságot áraszto légkör szinte valószínűtlenné teszik azt a sok pedagógiai kalandot, aminek az itteni nevelők a szereplői..., néha szenvedői. Mert bizony, az árvaságra jutott, kenyeret és szeretetet áhító gyermekek mellett kerül ide lopós is, csavargó is, az alvilágból kiemelt bakfis és suhanc is. Dumas alighanem hasznát látta volna az itt elhangzott szökési históriáknak. Néha Makarenkó is meghökkent volna, azt tapasztalván, hogy a pedagógiai problémák változatai megszámlálhatatlanok, hiszen itt egymás mellett él az olyan gyermek, akit lelketlen szülője az ágy lábához kötve éheztetett, és az olyan, aki megverte éjjelnappal érte fáradó édesanyját.

A gondozók egy része ottjártamkor indult ki a megyébe, hogy új ruházattal lássa el a nevelőszülőkhöz kihelyezett gyermekeket. Az igazgató helyettese azt vette számba, hogy ezen az őszön Somogy megyében ipari tanulónak szerződtettek 14, középiskolába írattak 38 állami gondozott gyermeket. S jelen lehettem annak a telefonüzenetnek az érkezésekor, amelyik hírül adta: holnap avatják doktorrá egyik gondozottjukat a pécsi orvosegyetemen.

Ő annak idején úgy jutott egyik napról a másikra teljes árvaságra, hogy apját-anyját gombamérgezés ölte meg. Minek nevezzük azt, ami a temetés óta történt a kisdiákkal? Hogy árva létére is orvossá lehetett? Van, aki csodának mondja van aki rideg szóval szociálpolitikának.

... A pályaudvar felé mentemben találkoztam egy aszszonnyal, akinek férje fél esztendeje menthetetlenül beteg.

— Hová? — kérdeztem csak szokásból.

— A Róma-hegyre — mondta szárazon.

Róma-hegy... Rippl-Rónai villa... Tudós orvos lakja most, néha annyi a gyógyulást remélő betege, hogy előzönlik a parkot... Legutóbb a pécsi egyetemen a rosszindulatú daganatok orvoslásának általa javasolt gyógymódjáról tartott előadást... — Ezeket hallottam a Róma-hegyről.

— Lehet, hogy az a doktor fölfedezte a rák gyógyszerét? — kérdeztem zavaromban.

Az asszony arca érzelem nélküli, és kemény volt:

— Kaposváron, egy dombon?

De a hangja szinte sóvárogta a csodát: igen, bárcsak fölfedezné Kaposváron, a dombon. Történt már csoda azon a dombon. Rippl művészete nem az volt?

Az úton szüreti mulatságosok szekere rohant a szőlőhegy felé, ahol beteljesül a népdal szava: „Jó bort mérnek Füreden és Kaposvárba..."

Élet és Irodalom

Irodalmi és politikai hetilap.
Főszerkesztő:
NEMES GYÖRGY
Szerkesztő:
JOVÁNOVITS MIKLÓS
Szerkesztőség Bp. V., Alpári Gy. u. 22. Tel.: 111—424. Kiadja: Lapkiadó Vállalat. Lenin körút 9—11. Telefon: 221—285. Felelős kiadó: Sala Sándor. Nyomta: Szikra Lapnyomda. Terjeszti a Magyar Posta Külföldiek részére a KULTÚRA Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat. — Előfizetés negyedévre Ft. 18.—, félévre Ft. 36.—. Megjelenik minden pénteken.
KÉZIRATOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA.
Index: 25 244

LAPOKBAN OLVASTUK

TÁRGYALÁS ÉS TÁRGYISMERET

Két bírósági tárgyalásról is olvashatunk az **UJ IRÁS** októberi számában. Két novella írója választotta a bíróságot, a tárgyalás konkrét társadalmi színpadát írása fő színteréül.

Nem rossz választás. Az élére állított helyzet, a világos konfliktus, a szükségképpen tömör dialógus, a hely, az idő körülhatároltsága — mindez a mondanivaló világosságát szolgálja.

Egy ilyen jó helyzet, jó helyszín megtalálása fél siker.

Természetesen, csak akkor, ha az író ismeri a választott terepet.

Galambos Lajos például ismeri. A *Delfinek*-beli bírósági tárgyalás kimondott és kimondatlan valóság-rétegeivel, a paragrafusok számáig terjedő precízitásával nem csak a cáfolhatatlan valóság érzetét kelti, de meggyőz az író szenvedélyesen vallott igazáról is.

Baráth Lajos azonban nem tudja, milyen a bírósági tárgyalás. *Itélet* című novellájának bírója az ítélethirdetés után még szót akar adni az elítéltnek. Ezt a bíróságot nem csak nem érdeklik az állítólagos bűntett körülményei, de nyilvánvalóan nem is sejti, hogy mi mindenről kellene hivatalból érdeklődnie.

Lehet, hogy nem az író jogi ismereteinek és bírósági tapasztalatainak gyér volta kelti az olvasóban a sajnálatos hiányérzetet. Ne beszéljünk most erről. A világért sem akarom a két novellát esztétikailag értékelni, vagy éppen összehasonlítani.

Csak egyetlen törvényre szeretnék emlékeztetni: az író ismerje tárgyát. Az embereket, társadalmat, intézményeket, amelyekről ír.

Az írónak természetesen joga van sok mindent nem ismerni. Hiszen senki sem tudhat mindent. Másrészt az írónak joga van akármiről írni — ebbe senki nem szólhat bele. Egy valamit azonban nem tanácsos művelnie: olyanról írni, amiről nincsenek ismeretei. Még annyi sem, mint az átlag újságolvasónak.

(m)

NEM TUDTA A JOBBKÉZ...

Azt mondják, az önbírálat képessége az egyik legszebb emberi erény. Nos, Vámos Imrének az **ÉLET ÉS IRODALOM** szeptember 26-i számában megjelent „Mozart városában" című cikke, (és Kárpáti Jánosnak a következő számban megjelent glosszája) immár másodszor ad alkalmat szerkesztőségünknek e szép erény gyakorlására.

Kárpáti megbírálja Vámost, amiért Mozart kamaszhumorú leveleit a nagy mester muzsikájával hasonlítja össze. Szíve joga ez a zenekritikusnak — a bírálatnak ezzel a részével nem is kívánunk újra foglalkozni. Ám Kárpáti azt is kifogásolja: miért *éppen most* jutott eszébe a „Mozart városában" című cikk szerzőjének, Mozart *ötven esztendeje közismert* levelezéséről írni.

Elárulhatjuk a titkot: Vámos a Mozart levelek *új német kiadásának* alkalmából írta cikkét, s ezt a tényt a cikk szövegében is, alcímében is feltüntette. Nem különösebb csoda viszont, hogy mindez elkerülte kitűnő zenekritikusunk figyelmét; a cikk idevonatkozó részei ugyanis a lapból, nyomdatechnikai okokból kimaradtak.

A cikk, meg a glossza, a nyomda, a szerkesztőség, és a szerkesztőség különböző rovatai között, úgy látszik, megismétlődött a balkéz cselekedeteiről kellően nem informált jobbkéz közmondásos — nem éppen örvendetes — históriája.

A PAJZÁN SZENT

Michelangelo Utolsó ítéletének átpingálásáról, a meztelen alakok prüd „felöltöztetéséről" ír, s mutat be képeket a **VILÁGOSSÁG** szeptemberi száma. A XVI. századbeli história felelevenítése és szemléltetése valóban hasznos népművelő, felvilágosító feladat, sokat árul el az érdekelt egyházfők bornirt művészetellenességéről, s általában a hipokrízis természetrajzáról.

Annyit azonban nem árt hozzáfűzni, hogy az ilyen — és más — írások erején sokat növel tárgyi hitelességük. Kivált olyan kérdésekben, amelyekben az ideológiailag célba vett, meggyőzendő olvasó vélhetően tájékozott. Az egyik kép Szent Katalint ábrázolja pucéran, a másik a már meghamisított, „erkölcsössé" felöltöztetett műremeket. Mögötte egy alak, akiről cikkíró úgy véli, hogy „egy szent két fésűvel kezében nézi a teljesen meztelen Szent Katalin gyönyörű alakját". S hogy utóbb ezt a „pajzán szentet" is felruházták.

Fent említett fésűket nem tudnám jó szívvel ajánlani a cikkírónak reggeli toalettje eszközeiül, mert hogy nem annyira fésűk, mint inkább kínzóeszközök. Valószínűsíteni lehet, hogy azért kerültek a szent kezébe, mert nem szent, hanem hóhér, a vértanú Katalin megkínzója. Tovább könnyít az agnoszkáláson a mozdulat, s a szöges kerék. Ja és, hogy el ne feledjük, a köztudott kultúrhistóriai tény, hogy Michelangelo Katalin megkínzatását festette ide, s nem a némi erotikus színezetű fantáziával — bár hatásosan — ideképzelt jelenetet.

Ami viszont — nem győzzük ismételni —, a dolog érdemi részét illeti, nagyon indokolt volt a tartalmas cikk kivonatos ismertetése. Némi általános tanulsággal szolgál, túlmutat konkrét jelentésén. Hiszen a vallásos eredetű hipokrízis bizony még most is szépen tartja magát, ha az érvelés szóbeli kelléktára mutat is néminemű formális korszerűsödést.

A. B.

NYOLC NŐ AZ EGÉRFOGÓBAN

Szeretem forgatni a **PESTI MŰSORT**, olvasgatni a darabok tartalom ismertetéseit. S íme, mire bukkantam ez évi 40. számában!

13. lap:

Nyolc nő. Bűnügyi játék két részben. Irta: Robert Thomas.

„... egy világtól elzárt elegáns villában vagyunk. ... A ház urát a szobában meggyilkolva találják. A jelenlevők mindegyike gyanússá válik. Kint hóvihar dühöng, a házat teljesen elzárja a külvilágtól, bent fokozódnak az izgalmak... és csak az utolsó pillanatban derül fény arra, hogy mi is történt..."

15. lap:

Az egérfogó. Bűnügyi történet két részben. Irta: Agatha Christie.

„A gyilkosság a Monkswell-házban történt, abban az újonnan megnyílt barátságos családi penzióban, melyet a hó teljesen elzárt a külvilágtól. A ház lakói egérfogóba kerültek. Közülük bármelyik elkövethette a gyilkosságot. Mindenki gyanús."

Bűnügy. Játék. Két rész. Villa—penzió. Gyilkosság. Hóvihar. Mindenki gyanús.

És gyanús a hasonlatosság is. Mintha a nyolc nő benne lenne az egérfogóban.

(morvay)

NYUGTALANÍTÓ MEGNYUGTATÁS

A **MAGYAR TUDOMÁNY** (a Tudományos Akadémia értesítője) 8—9-i számában igen érdekes és meggondolkoztató cikket írt Rózsa György a milliós állományú Akadémiai Könyvtárról, egyik legjelentékenyebb, nemzetközileg is nagyrabecsült nemzeti kincsünkről. Noha, a tárgy elsősorban illetékes szakemberek számára okozhat szellemi izgalmat — egynémely gondolata feltétlenül szélesebb körben is figyelemreméltó.

A tudományos könyvtárakat — írja — olyan intézményekként kell felfognunk, amelyek rengeteg kulturális-tudományos, „kalóriadús" anyagot, energia-hordozókat rejtenek magukban, s idő kérdése csupán, hogy szorgos kutatók feltárják mindezeket és közkinccsé tegyék."

Lehet ugyan mélázni kevéssé, hogy ha már egyszer napvilágot látott valami, miért kell könyvtárak, levéltárak mélyén kallódnia, s csak hosszú idő után felszínre kerülnie, dehát erről nem a könyvtárak tehetnek. A tudományos könyvtáraknak éppen nem bűne, hanem felmérhetetlen erénye, hogy számos, a maga idejében meg nem értett remekművet, értékes eszmét, tudományos felfedezést megőriz későbbi korok számára. Bátran tehet, alkothat az ember, mert az igazi érték soha sem pusztul el, legfeljebb átmenetileg eltűnik valamely tudományos könyvtár mélyén. Kellemes megnyugvással álldogálhatok hát például az Akadémiai Könyvtár előtt, ha arra gondolok, hogy olyan szellemi raktárat látok itt, amelyben az emberiség által főleg az utóbbi időben létrehozott csaknem minden fontos érték benne-rejtezik. Ám nyugtalanít, ha arra gondolok: mennyi minden szunnyadhat ott, amire nem az utánam-jövőknek, hanem már nekem is szükségem lenne?!

Rózsa György írja: „... amikor a kibernetikáról jóformán még az az álláspont uralkodott Magyarországon, hogy burzsoá-maszlag, az Akadémiai Könyvtár jónéhány tucat fontos művet szerzett be a kibernetikáról" s amikor aztán végre nálunk is megindultak a szervezett kutatások, már rendelkezésre állt bizonyos szakirodalmi bázis.

Bár különösnek és komolytalannak tűnhet, de felmerül az emberben: milyen jó lenne, ha „elszegényednének" a tudományos könyvtárak abban az értelemben, hogy fokozatosan lecsökkennének az élve eltemetett gondolatok s egyre kevésbé ismétlődnének a fentihez hasonló példák.

Talán nem haszontalan ebből a szempontból, ha felidézünk itt egy másik, közelmúltban megjelent írást is.

A VALÓSÁG 9-i számában Szelényi Iván és Vidor Ferenc nagy hozzáértésről tanúskodó tájékoztatást adott néhány korszerű szociológiai problémáról, mindenekelőtt a városszociológiai kiutalások legfrissebb tartalmi és módszertani eredményeiről. Rövid ismertetőjükben a témán belül számos olyan problémát érintenek, amelynek honi vizsgálata mindinkább égetőbbé válik, ám hivatkozásaik úgyszólván kivétel nélkül nyugatiak — a megjelölt forrásmunkák úgyszintén, méghozzá idegen nyelven, tehát csupán a legszűkebb körű, specializált kutatók számára hozzáférhetők. A jelzett forrásmunkák többsége az Akadémiai Könyvtárnak is birtokában van, ám ilymódon pillanatnyilag eléggé elzárt értékként, amit bizonyára érdemes lenne valamely könyvkiadó vállalatnak még az eltemetődés előtt „felszínre" hozni, s élő életünk tulajdonába is átadni.

(Csák)

CSOKONAI GYÖNGYKAGYLÓBAN

Megjegyzések egy rádióelőadásra

A legtöbb ember alighanem a Kossuth-adó szeptember 7-i műsorából értesült először, hogy a legnépszerűbb Lilla-dalt — A Reményhez — Csokonai eredetileg hazafias éneknek szánta: a köztársasági mozgalom bukását, a magyar jakobinusok kivégzését siratta el benne.

Vonzó szerénységgel arra hivatkozott ugyan az előadó, hogy ő „törmelék adatokból" állította össze tájékoztatóját, mégis jelentőségéhez méltó helyet kapott a Rádió vasárnap délelőtti műsorán. Ez a remekmű valóban megérdemli, hogy végre egész mivoltában megismerje az ország. Mindjárt a rovat címe is sokat ígérő, amelyben elhangzott: *Gyöngykagyló*... Úgy hallom, ma már nagyüzemszerűen is lehet gyöngyöt előállítani, egy-egy kagylóba illesztett porszem segítségével. Kár, hogy ez a rádió-gyöngy is egyetlen adattörmelékből jött létre; a többit jórészt az előadó fantáziálta hozzá. A Reményhez csakugyan évekkel a komáromi szerelem előtt keletkezett. De azt hiszem, sürgős közérdek a hibás következtetéseket lefejtenünk erről az egyébként hasznos előadásról; — általános tapasztalat tudniillik, hogy nincs ragadósabb, tehát veszélyesebb, mint a féligazság, hát még a harmad- vagy még annyi sem.

Ami magát a felfedezést illeti, hogy A Reményhez hazafias ének, véletlenül én már megírtam tavaly nyáron, a debreceni egyetem magyar irodalomtörténeti intézetének közleményeiben, a vers kuruc formájára vonatkozóan is adva némi magyarázatfélét. Rámutattam ott az *Óh, szegény országunk*..., sőt Csokonai egy másik ellenzéki versének ritmusrokonságára is, A „gyöngykagyló" ehelyett *Az otahajtát* társítja ide légből kapott érvekkel. Azt természetesnek találom, hogy egy éven belül senki sem marasztalható el, miért nem szerzett tudomást arról, mi áll egy vidéki egyetem évkönyvében. De legalább azt a gyűjteményt nézte volna meg a „gyöngykagylós", amely idestova tíz esztendeje már, hogy közkézen forog a Szépirodalmi Kiadó jóvoltából, elsőnek hasznosítva bibliofil sorozatában az én Csokonai-kronológiámat. Abban ugyanis mind *Az otahajta*, mind az *Óh, szegény országunk* a maga valódi helyén áll már.

Idők folyamán ez a kronológia finomult ugyan, de arról Csokonai tulajdon kezetanúskodik, hogy *Az otahajta* készen volt már 1795. május 15-e előtt, sőt a nyár elejéig bele is tisztázta kiadásra szánt első kéziratos kötetébe — amint erről tavaly beszámoltam az Alföld 7. számában. Eredetileg ezt az allegóriát csakis az Uránia szerkesztőinek küldhette, közéjük sóvárogván a kollégiumból. Gáspár Pálra, Szatmár megye főjegyzőjére csak hónapok múlva alkalmazta ezt, az augusztusi vásár után. Elesnek hát azok a regényes magyarázatok, amelyek rávonatkozóan a rádióban elhangzottak.

De mi értelme is lett volna, hogy zempléni birtokos család egy szomszéd megyebeli urat bízzon meg: *írasson ő* a Patakra invitált diákkal valami vigasztalót fogságra vetett atyjukfiának, Szulyovszky Menyhértnek? Köztudomású, hogy Kazinczyra ez a szájhős vallott rá a Martinovics-pörben; együtt is raboskodtak aztán. A tökéletesen beavatott Kazinczy jegyezte föl, hogy Szulyovszky családja „rendelte meg" Csokonainál a reményelégiát. Nem kellett nekik ehhez közbenjáró. De semmiképpen nem képzelhető az sem, hogy az osztrák börtön foglyához olyan nyílt kuruc, Bécs ócsárló éneket mert volna csempészni valaki, mint az *Óh, szegény országunk*. Csupán *burkolt* költemény jöhetett számításba: épp olyan, mint A Reményhez. (Volt arra példa nem egy, hogy az elnyomott ország szerelmi szimbolikával fejezte ki fájdalmait.) Szulyovszkyék meg is értették jól, annyira hogy Kazinczy utóbb tiltakozott a „Lillák-trillák odarángatásáért egy költemény végére, amelyet ő még közösségi tartalmúnak szokott meg. Ma viszont akad természetesen olyan vélemény is, amely szerint vakmerő belemagyarázás nemzeti mondanivaló terhét rakni erre a gyöngéd egyéni sóhajra. De ha ezt a vakmerőséget maga a költő követte el fordítva: nemzeti énekét oltva át szerelmi dallá? Évkönyvünkben azt is közöltem, hogy Sárospatak kézirattárában máig megtalálható A Reményhez 3 strófás összevege. Ideje, hogy világosan lássuk keletkezését. Alkotója nagyságát mi bizonyíthatná fényesebben, mint az, hogy teljes sikerrel komponálta egybe a *Lilla*-ciklusban 1793—1802 termékeit, hol némi elhagyás, hol hozzátoldás árán, úgy hogy olvasói máig azt képzelik: amit Lilla néven kiadott, az mind vele és Vajda Juliával történt meg.

De ismétlem, senki nem marasztalható el, ha A Reményhez „adattörmelékei"-ről idáig nem szerzett tudomást. Van azonban probléma az *Óh, szegény országunk* korai időzítésével kapcsolatban is. Lássuk csak a befejezését:

Hacsak bécsi lelket
Rókától nem kér,
Méltóságos telket
A magyar nem nyér.
Igy lett úrrá holmi Nitzki
És Grassalkovics;
Holmi német itzki, fitzki,
Holmi rác ics, vics.

Igy olvasható ez az összes Versek idézett kiadványának I. kötete 683. oldalán, az 1799-es művek között. Fakadhatott volna-e ilyen panaszra egy haladó magyar éppen 1795-ben, amikor a jakobinus vértanúk közt Martinovics és Laczkovics volt a „főbűnös"? Csokonaitól különben is távol állt, hogy származása miatt támadjon valakit. (Hű tanítványa, hagyatékának gondos megőrzője, emlékének holtig mindenkivel szemben elszánt védője, Gál László jegyezte föl, hogyan leckéztette meg őt Csokonai egy vörös hajú zsidó kifigurázása miatt!)

Kivételes megbántódottság kellett ahhoz, hogy az icsvicsek ellen fakadjon ki Csokonai — Pálóczi Horváth Ádám közelében, akinek egész természetével egybehangzott, amikor a „tót ickificki"-ket ócsárolta. Költőnk számtalan címjegyzékén ez a vers mindössze egyszer fordul elő, későn, 1802-ben, a *Fragmentá*k csoportjában. Ismerjük jól a körülményeit, miért sérthette meg őt halálosan 1799-ben gróf Festetics György, amikor ő maga rémült leginkább holtra, hiszen a debreceni garaboncás az ő tulajdon füle hallatára merte elénekeltetni a *Cultura* előadása közben a tiltott Rákóczi-nótát. Csakis asztalfiókjának szánhatta ezt a legkorábbi kuruc műdalt; még szűk baráti körnek sem adta oda másolásra, pedig be örömest terjesztették volna. A vers keletkezésének ezt az egyetlen elfogadható csurgói magyarázatát idáig senki kétségbe nem vonta. *Legkevésbé 1795-ben*, a rab Szulyovszkynak készíthetett volna ilyen vigasztaló dalt a költő.

★

Rövid élete végén már tudatosan csak a XX. és XXI. század számára volt képes alkotni Csokonai. Ime, még ma sem könnyű mindenestől befogadnunk. Magam idestova másfél évtizede foglalkozom hagyatéka földolgozásával; s igaz, külső okok is — tartós betegség, fiatal munkatársaim sorradőlte stb., stb. —, hátráltatnak mindmáig életműve méltó közzétételében; de maga az anyag „ömlesztett" állapota szintén bőven szolgált megtépetésekkel — s ki tudja, mi jöhet még mindig? Remélem, *születése kétszázadik évfordulójáig* kiteljesedhet ez a munka.

Annak nem sok jelét látom ma sem, hogy akik hozzányúlnak, *kéziratait is tanulmányoznák*. Hadd ajánljam föl eddigi eredményeimet. Megtettem ezt már tíz évvel korábban is, egy olyan valakinek bocsátva rendelkezésre akkor kronológiámat, aki azóta, a Magyar Irodalmi Lexikon Csokonai-cikkében, a nevem is elfelejtette már. Vállalom az alaplektorálását bármelyik fórumnak, ahol meg akar jelenni a költőről valami érdemleges közlemény. Ne ismételjük már tovább kritikátlanul a polgári irodalomtörténetírás ferdítéseit, s főleg ne szaporítsuk róla újakkal az alaptalan kitalálásokat.

Juhász Géza

M.D.K.

Gulai Liviusz
grafikus

Remenyik Zsigmondról
készült rajza.

Rónay György: Búcsú Remenyiktől
Élet és Irodalom, 1963. jan 5 — 2 lap

Gyulai Livius
grafikus

M.D.V.

Illusztráció

Thurzó Gábor: Csak egy hutya
Élet és Irodalom, 1963. jan. 5 — 4 lap

M.D.K.

Gyulai Líviusz
grafikus

„Dedikálás"

—: Az Élet és Irodalom szilveszteri
Élet és Irodalom, 1962. dec. 29. - 8 lap

M.D.K.

Gyulai Liviusz
grafikus

„Könyvsikeres"

Élet és Irodalom, 1962. dec. 29 – 10 lap

M.D.K

Gyulai Liviusz
grafikus

A betűszomjas tüzoltó

Élet és Irodalom, 1962. dec. 29 – 11 lap

Gyulai Livius
grafikus

M.D.V.

Ács Károly
Iván V. Lálics
Alexandar Szpasov
} rajzai

Vujicsics D. Sztoján: A kölcsönös megismerésért szkasem...
Élet és Irodalom, 1962. december 22 - 2 lap

Populus Liriun

Rideg Sándor portréja.

Rajz, reprodukció.

Néprajza, 1964 sept. 27. 7. l.

Gyulai Líviusz

Madách-portré.

Rajz, reprodukció.

Népszava, 1964 ~~szept~~ okt. 4. 7. l.

Gulai Liviusz
grafikus

M.D.K.

Illusztráció.

Mándy Iván: Filmerés kaputalj
Élet és Irodalom, 1963. jan 19 – 4lap

Gyulai Livius
grafikus

M.D.K

Illusztráció

Tersánszky J. Jenő: Szó - olvasó találkozó
Élet és Irodalom, 1963. február 2 - 9 lap

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1963 AUG 24.
1021

Gyulai Líviusz

EMLÉKEZÉS KARINTHY FRIGYESRE

ASCHER OSZKÁR:

A „homo ludens"

Bal 1-es ablak a Hadik-kávéházban: itt dolgozott, a kis térre, a szánalmas Gárdonyi-szoborral „díszített" parkocskára néző oldalon. Első találkozásunk után már itt kerestem fel, bátortalanul, majd látva, tapasztalva a szíves fogadtatást, egyre kevesebb szorongással.

Közösen átélt hétköznapi kis események cementezték össze barátságunkat. Ilyenek egész sora támad fel emlékezetemben. Egyet meg kell, hogy említsek. Egy délután a Hadik-kávéházban elmeséltem neki a pár nappal azelőtti élményemet, amelynek nyomasztó hatása alól csak az elbeszélés oldott fel; egy építkezéshez készítendő vasszerkezet megbeszélése céljából el kellett mennem egy Thököly-úti lakatosmesterhez, pinceműhelyéből a hátsó kijáraton vitt ki — és a vakító nyári napban egy förtelmes házsor állt előttem: a Thököly-úti házak hátsó frontja a Grassalkovich utcára nézett — soha nevét se hallottam addig — és a szemben lévő utcaoldal kétemeletes, egyforma bérkaszárnyákból állt förtelmes piszkosra fakult, egykor más-más színű házakból, a szűk kapualjakból sötét, meredek lépcső vitt felfelé — Alfred Kubin lázas víziójú rajzaira emlékeztetett az egész! S végig, az utcasoron, fényes délben, a már mindenünnen kimustrált, förtelmes, alaktalan öreg prostituáltak tucatjai, nyílt alkudozásban hozzájuk hasonló „férfiakkal" és körülöttük hancurozó, piszkos kis srácok — mintha egy rossz álom lett volna! Két napig nem tudtam, mitől van rajtam a fejemet, mellemet szorító nyomás, míg a második estén belém villant: „a Grassalkovich utca!" Másnap elmeséltem Karinthynak, utcanév nélkül, a nyomasztó élményt, mire felkiáltott: „tudom: a Százház utca!" — Nem — mondtam —, a Grassalkovich utca. — Hát az az! Ismertem gyerekkoromban! Gyerünk! — és felugrott, s azonnal elzarándokoltunk oda, a Keleti-pályaudvar mögé, hogy felidézze ő is magában a régi képet. Utána hosszú beszélgetés a nyomorról, prostitucióról, a „nagyvárosok rejtelmei"-ről

Máskor: unalmas, üres fecsegés a törzsasztalnál, Karinthy hirtelen a lábamba rug és a fejével int, menjek utána. Elindul a mosdó felé, aztán hirtelen a kávéház udvarra néző ajtaján ki a mellékutcába; én utána. „Nem bírtam tovább" — mondja — sétáljunk, játszunk „kicsodamicsodá"-t. Ez az általa feltalált játék abból állott, hogy fel kellett adni egy vers néhány sorát úgy, hogy minden egyes szava helyett az annak a szónak pontosan megfelelő kérdő névmást kellett mondani, s ebből a játék-partnernek ki kellett találnia a verssorokat. Példa: „Micsodára kicsoda, mit csinál a micsoda?" Felelet: „Talpra magyar, hí a haza!" Ezt a legnehezebb versekkel, verses drámákkal gyakoroltuk. Ez alkalommal elsétáltunk a Dunaparton Kelenföldig és vissza, ezzel a játékkal, Karinthy mindent kitalált, a Cyranoból, az Ember tragádiájából vett verssorokat is. Már majdnem visszaérkeztünk a Hadikhoz, amikor eszembe jutott, hogy saját versét kérdem: „a kicsodát mit csinálja micsodával micsoda, micsoda és mit csinálja micsodával, a micsoda?" Töprengett, megállt, kinlódott — nem találta ki. „Szabad a gazda!" — mondta, mire diadalmasan rávágtam: „Az élőt kínálja gyümölccsel tavasz, nyár és kínálja borral a tél!" („Halott című verse.) Erre olyan dühös lett, hogy rámförmedt: „Hát nem is jó vers ez, rossz a ritmikája!" Inkább ezt, mint hogy alulmaradjon az „elmesport"-ban? Hogy tudott játszani! Igazi „homo ludens" volt!

* Részletek a szerző készülő önéletírásából.

KESZTHELYI ZOLTÁN:

Tanár úr, kérem

– SANSZON –

Tanár úr, kérem, nem is úgy akartam...
De láttam, hogy a kosár helyet ád,
A kosár hívott, bebújtam s a bajban
Így védelmeztem az ön mosolyát;
Tanár úr, kérem, álmot gyűjtögettem
És óvatosan széjjelraktam én,
Tanár úr, kérem, hangtalan nevettem,
Hogy jókedvében nem hajolt fölém.

Tanár úr, kérem, higgye, nem akartam,
Hogy rossz legyek és kedvrontó betyár,
Csak azt akartam, hogy nagy bánatomban
Megadjam önnek titkon, ami jár...
Csak azt akartam, hogy szeressen engem,
A szégyenében búvó bús fiút,
S ne kergessen világgá szégyenemben,
Mert vad mélységek feléránt az út...

Tanár úr, kérem, én nem úgy akartam,
Hogy bűn terhével bújjak Ön elől;
Az a kosár lett menhelyem a bajban,
Belémdöfött a szégyen, könnyű tőr;
Csak bánatom volt és mókázni féltem
S tréfára venni az Ön humorát:
Hadd viszonozzam, ó, tanár úr, kérem,
Szívembe tépő, tréfás mosolyát.

Gyulai Líviusz: Karinthy Frigyes

ILLÉS ENDRE:

EMLÉKEZÉS KARINTHY FRIG[illegible]

GELLÉRT OSZKÁR:

Karinthy Frigyes és a Nyugat

Még nem töltötte be a huszonegyedik életévét, amikor költőként, novellistaként, kritikusként és gondolkodóként egyszerre mutatkozott be a Nyugatban, abban a folyóiratban, melyben mindvégig a leginkább érezte magát otthon.

Haláláig negyvennél több írás jelent meg róla a Nyugatban. Hogy elsősorban halott kortársaira hivatkozzam, *Babits* hétszer írt a műveiről, *Kosztolányi* ötször, *Nagy Lajos* háromszor, *Tóth Árpád* kétszer; s mindannyian a legnagyobb elismeréssel, a nagyszerű költőt, remek novellistát, Swifthez méltó karikaturistát ünnepeltek benne. *Móricz* és *Heltai* szerzői estjeit vezették be, *Bálint György* a dialektikusan gondolkodót jellemezte meggyőzően. S a ma is élő kortársai közül *Ascher Oszkár, Füst Milán, Kardos László, Komlós Aladár, Tersánszky* rajzolt róla olyan portrét, mely nem szorul azóta sem retusra.

1909-ben megjelent első írásaiból most, halála 25-ik évfordulóján, azért frissítek fel néhányat, mert ezekből a rügyekből és bimbókból lombosodott és virágzott ki a magyar irodalomnak az a fája, melyre büszkén mutatott rá mindegyik kortársa a Nyugatban.

Első versében Beethovent hallja egy hangversenyen s azt írja, hogy tőle kell majd megtanulnia a szívhezszólás nagyszerű tanát. De legszebb verseiben sem a szívhez, hanem az értelemhez szólt.

Első novellájában az állatból emberré lett Ádámot írja meg, ahogy megszületik benne az első Gondolat és az első Tett, amikor bükkfadárdájával halálra döfi Csőrszájú ellenségét. Ez a novella már a fantasztikumra és groteszkre hajló Karinthyt leplezi le.

Első kritikája a relativistát: Shaw Caesarjáról ír; Shaw átértékelte, angollá és modernné kalapálta Caesart, lefosztotta róla a történelmi távlat misztícizmusát, s ezért az ő Caesarját igazabbnak és emberibbnek tartja Shakespeare Caesarjánál.

De 1909-ben cikket ír a mozgófényképről is, melyet — plánne ha majd hangos is lesz — az emberi lelemény legcsodálatosabb alkotásának nevez. *„S ne legyen többé arról szó — írja —, hogy nem az ember maga az isten. A hat nap csodája beteljesült: legyőzve a Természet földön, vizen és levegőben, s íme, a hetedik napot újabb csodával szenteli meg a Szellem: megállítja a futó percet, mint Jozsué a hegyen".*

És bár csak közvetve, megismerkedhetünk 1909-ben a karikaturista Karinthyval is a Nyugatban: Nyílt levelet ír a folyóirat szerkesztőjéhez. Mintegy másfél éve, tehát tizenkilenc évesen, humorisztikus cikksorozatot indított egy vicclapban; irodalmi karikaturának nevezné azt a műfajt, melynek az a jellege, hogy érdekes és eredeti írók egyéniségének modorosságait figurázza ki. Ezt tette Arcübasev regényével, a Szanin-nal is, s utána az ügyészség vádat emelt ellene vallásellenes izgatás és istenkáromlás címén, holott Arcübasevvel szemben éppen a krisztusi eszmét védte meg, de úgy látszik, remegnie kell minden szónál amit leír, mert ha isten helyet istenkét ír, kigúnyolta a vallást és izgatta a népet.

A karikatúráiért senki sem sértődött meg. Csak azokról írt, akiket becsült. S egyike volt ama keveseknek, akik nem irigyelték senki kortársukat. S ezért inkább azok sértődtek meg, akikről nem írt. És a Nyugat írói egyetemlegesen azt sem vették tőle rossz néven, hogy amikor megjelent a plakát, hogy a Nyugatot minden művelt ember olvassa, ő azt mondta rá: *„A többiek pedig írják".*

Viszont ha nem irodalmi karikatúráról, hanem komoly irodalmi kritikáról van szó, Karinthy véleménye erről az, hogy: *„ha a kritika műfaja nem is olyan nagy dolog, mint a szépirodalmi műfajok, komoly és felelősségteljes szerepet játszik az irodalom kultúrájában, s vigyázni kell erre a műfajra, mert természeténél fogva késsel dolgozik, mint a sebészek".* Ezzel a véleményével pedig egy fiatal kollégáját oktatta ki, aki helytelen bírálatot írt egy könyvről. Egyébként ez volt Karinthy utolsó írása 1937-ben a Nyugatban. Most azonban még 1909-nél tartunk, Karinthy írói indulásánál.

Tehát 1909-ben a tudomány beláthatatlan fejlődéséért rajongó Karinthy a repülő emberről ír abból az alkalomból, hogy Blériot 1909. július 25-én Calais és Dover közt átrepülte a La Manche tengerszorost.

Ez a cikke pedig azért él különös frissen az eblékezetemben, mert *Osvát Ernő* az augusztus elsejei szám élén az én versemet és az ő cikkét egymás mellett közölte. Akkor történt, hogy Karinthyval, akit személyesen már ismertem, témában is találkoztam; én versben írtam meg, amit ő a cikkében, hogy érzi a mámort: a repülő ember új szépségeket fog megismerni, s lehetetlen, hogy ennek nyoma ne maradjon a lélekben.

De Karinthy számára a repülés nemcsak elméleti téma volt. Élményévé vált az.

Egy Wittmann nevű aviatikus barátjával többször repült fel, s impresszióiról cikket írt. Azután ez a pilóta barátja lezuhant és meghalt. És Karinthy az ő emlékének ajánlotta azt a kis könyvet, melyben a végtelen ürben való kalandozásairól jegyezte fel megfigyeléseit. S ezt a könyvét éppen *Havas Gyula*, a Nyugat kiváló írója ismertette, aki az első világháború idején agytumorban halt meg, s akiről Karinthy az Utazás a koponyám körül című könyvében, az önmegfigyelés e páratlan remekében, szintén megemlékezett.

De miért is említem most Karinthynak éppen a repülésről írt könyvecskéjét és e könyvecske kritikusát? A felelet kézenfekvő. A zseni műveiből minden korszak elsősorban azt választja ki, ami a legidőszerűbb.

Ma, az ember űrrepülése idején, azt a Karinthyt kellett idéznem, aki minden magyar írótársa közt a leginkább élte át a földtől elszakadt, repülő ember élményeit. Az értelem addig elért eredményeit is túlszárnyaló élményeket.

Továbbá idéznem kell azt a Karinthyt is, akit a világpolitikai helyzet és a társadalmi viszonyok is mindig érdekeltek. 1919-ben, a magyar Tanácsköztársaság idején éppúgy, mint 1933 után, Hitler uralomrajutásakor és a fasizmus alatt. Mikor először látta meg a Dunán a német hajókon a horogkeresztes zászlókat, ő mondta ki előttem elsőként s aggódva:

— Meglátod, ebből pestis lesz. Egész Európán végig fog söpörni. És talán Európán túl is.

És ő, aki talán minden nagy, világhírű humorista elődjétől abban különbözött, hogy nemcsak művei egy részében volt humorista, de az életben is mindig megőrizte a derűs kedélyét — én legalább sohasem láttam mogorvának —, Ausztria náci megszállása után a magánérintkezésben is komorrá vált.

De ez csak az egyik Karinthy.

A másik az, aki a repülő ember mellett a földön élő ember és különösen az író számára egy kötelességet ismer: a harcot a békéért.

Már az első világháború idején írt háborúellenes novellái és cikkei tanuskodnak erről. És 1935-ben, amikor már a második világháború közeledett és a Nyugat ankétot rendezett arról, hogy mit tegyen az író a háborúval szemben: ebben a témában újra találkoztunk a Nyugat hasábjain.

Magától értetődik, hogy ma, a békéért harcoló világban, ez a Karinthy éppolyan időszerű, mint a repülésért lelkesülő. Görbe tükrében bizonyítgathatta, hogy minden másképpen van, hogy a valóság is groteszk, ha alaposan megnézzük. Karinthy, aki a humorban nem ismert tréfát, az író háborúellenes magatartásában sem ismert tréfát. Ebben holtáig a valóság fanatikusa volt.

DEVECSERI GÁBOR:

Olivecrona városa

Stockholm. Az élet egy pillanata.
Múltnak s jövőnek nyílik ablaka.
Félig rejtik a tavaszi lombok a
nagy kórházat, mert először oda
hajtunk — kísér az emlékek hada —:
ím innen indult el a koponya
körüli út regénye, szerteszét
nézve itt fogta össze életét
a mi Karinthynk: első tisztelet
téged illet, te rejtett épület,
s csak utánad suhanunk végig a
tengerparton. Aranyzöld s ibolya
hullámaival házigazdaként
fogad a tenger, aztán elkísér
be a városba — mert hol itt, hol ott
bukkan föl ismét. Álom-alakok
libegnek az utcákon, kedvesek,
mosolygósak és kétméteresek,
neonfényből viselnek glóriát:
minden modern, — s most egy boltíven át
operadíszlet villan hirtelen,
négy évszázadot hátrál a jelen:
csöpp tér, keskeny, színes házak sora,
s nem vénítette évszázak sora
se múzeummá — mindegyikbe laknak;
s alján a szobros roppant oszlopoknak
s a galambszürke órjás házsoroknak
meg a vidám, színes játék-falaknak
ott tükrösül a tenger: habra hab
hömpölygeti, míg évre év szalad,
most is felém emlék-sugárodat,
Stockholm, te szép, aranyzöld pillanat.

M.D.K

Gyulai Líviusz
grafikus

Lengyel József
Illés Endre
Benedek Marcell
} portréi

—: Az irodalmi Kossuth-díjasok kiszántása
Élet és Irodalom 1963. március 16 - 1 lap

1962 SZEP 29

/1021

RÓNAY GYÖRGY:

A tolvaj unokaöccse

1.

A megyében mindenki tudta, hogy a főbíró lop, de erről nem beszéltek. Különben sem volt olyan egyszerű a dolog, mint mikor egy szobalány elemel egy selyemharisnyát. Nem, ez sokkal finomabb volt, sokkal árnyalatosabb, bonyolultabb.

A főbíró meglehetősen elhanyagolt állapotban vette át a birtokot. A rossz homok alig három-négy mázsa rozsot hozott holdankint. A szarvasmarhát tavasszal kicsapták a Duna felé húzódó nagy turjánba, ott elvolt őszig, akár száz esztendővel azelőtt. Szántani még mindig kajlaszarvú, lassú járású, fehér magyar ökrökkel szántottak. Minden úgy ment, mint ősapáink idejében.

A főbíró rohant az árvaszékre.

Föl-alá járt az elnöki szobában, gesztikulált, bajuszát rágta.

— Barátom, ez így nem mehet. Ennek a szegény gyereknek betévő falatja sem lesz, mire felnő. Ezt az én lelkiismeretem nem tűrheti. Inkább lemondok.

Az elnök iskolatársa volt, meggyőzte róla, hogy maradnia kell.

— Éppen az volna lelkiismeretlenség, ha lemondanál. Mi lesz azzal a szegény fiúval?

— Kölcsönt kellene fölvenni — mondta a főbíró. — Beruházások. Invesztálni kell, invesztálás nélkül nincs haszon. Én csak hosszú látra tudok gazdálkodni. Nem vállalom.

Megbeszélték, mire van szükség. Traktor kell, új istállók, hűtőház a tehenészethez. A szőlőből ki kell dobni az ócska tőkéket, újat telepíteni.

— Csemegét, öregem. Szőlőskertek királynéját. Teherautón visszük föl a hajnali piacra.

Teherautó is kell. Uj présház. S mindehhez pénz. Sok pénz.

— Tégy előterjesztést — mondta az elnök. — Szerzünk dollárkölcsönt. Nem hagyhatjuk pácban ezt a fiút, ha már egyszer a gyámja lettél.

Az előterjesztést maga az elnök adta át a Tolcsányi-ügy referens ülnökének. Az ülnök húzódozott.

— Kérlek alássan, megterhelni egy tiszta birtokot, gazdasági fantazmagóriák kedvéért... Minden jel arra vall, hogy dekonjunktúrának nézünk elébe. A kölcsön kamatait fizetni kell; új kölcsönt fogunk fölvenni, s annak a törlesztésére megint új kölcsönt. Ismerem az ilyen lavinát.

—A te felelősséged — vont vállat az elnök. — Figyelmeztetlek rá, a szakértői jelentés...

A szakértői jelentés alapján a főbírót föl hatalmazták a szükséges kölcsönök fölvételére.

A tárgyalás után megállt a folyosón.

— Öregem, tündérkertté varázsolom azt a vacak homokot. Beindítom az üzemet; nézzétek meg, mi lesz ott négy-öt év mulva. Tündérkert.

2.

Fölépültek az új istállók. Uj magtár épült. Uj présház Hűtőház is. Mindez sok pénzt emésztett. Megjött a dekonjunktúra is.

— Tehetek én róla? — harsogta a főbíró. — Szél ellen én se tudok, ez az igazság. Átvészeljük ezt a pár évet, aztán majd meglátjátok. Kezet csókol még nekem az a Tolcsányi gyerek.

Kúnkevén mondta, az új háza tornácán. Szép, új háza volt, tornácos, piros tetős. Az öreg Násfaynak mondta, dühösen.

— Igenis, kezet fog csókolni. Hiába vészmadárkodol. Majd én megmutatom. Majd én legyőzöm a világválságot. Igenis, legyőzöm. Arany van abban a földben. Csak hagyjatok egy kis időt, hogy kiássam.

A kamatok törlesztésére új kölcsönt vettek föl, magasabb kamatlábbal. Az adóval is hátralékban voltak; az adóhivatalt azonban a főbíró türelemre intette. Nagyobb baj egyelőre nem történt. L-ben a Dunamenti Bank igazgatója is osztálytársa volt a főbírónak.

Néha kivitte a kúnkevei urakat a birtokra. Olyan lipicai négyese volt, amilyet Kúnkevén még nem láttak, pedig ott csupa lóbolond úr lakott. Ilyenkor többnyire Lajkó hajtott, a főbíró unokaöccse. Feszes derékkal ült a bakon; néha megfordult, hátramosolygott a főbíró lányára. Hanna kacagott, haja röpült a szélben, arca kipirult. Két három hete jött meg Lausanne-ból.

Rántott csirkét ettek, rétest ettek, homoki bort ittak.

— Tündérkert — bólogattak az urak. — Igazad van, tündérkert. Boldog lehet az a Tolcsányi gyerek, hogy ilyen gyámja van.

A főbíró homloka elborult.

— Tündérkert, de kinek? Rá se néz, csak a könyveit bújja. Meg se látja, mi van itt, nincs is szeme hozzá. Csak az a sok rohadt betű, az a sok irka-firka...

Szót ejtettek erről olykor a kúnkevei kaszinóban is. Főképp, ha a főbíró nem volt ott; hogy ne fájdítsák a szivét.

— Nem érdemli az a pulya, hogy annyit törje magát érte.

— No — mondta valaki —, azért nem kell sajnálni. Megtalálja a számítását. Ahol annyi elcsurog, neki is csöppen valami.

— És ha lop! — vágta le újságját az öreg Násfay. — Jól teszi. Lopjon. Ugy kell annak a mamlasz Tolcsányi kölyöknek. Lopja ki a szemét is. Legalább köztünk marad. Inkább ő lopja ki, mint valami jöttment, senkiházi.

— Ami igaz, igaz — jegyezte meg valaki. — A lelkét is kiteszi, mégse tud embert nevelni ebből a penészvirágból. Vett neki vadászfegyvert, hátaslovat, három agarat; azt hiszitek, örült neki? Oda se nézett. Még ahhoz is mafla, hogy a cselédlányt lekapja a folyosón!

Mindenki tudta, Lajkó mindenkinek elmesélte.

— Képzeljétek, még azt a kis kurvát se! Mi ez, pap, vagy nincs is neki?

S nagyot nevetett hozzá. Tizenhetedik évében járt, serkedt a bajusza, öblös hangon káromkodott, s veregette a lányok tomporát. Kint a Tolcsányi birtokon; mert hetekig ott élt, a főbíró szerette volna, ha öszszebarátkoznak: ha az a mafla Tolcsányi gyerek tanul egy kis emberséget az unokaöccsétől.

— Van ott az a húsos kis szolgáló; mondom neki: te, este, vacsora után lekapjuk, rámászunk. Csak néz rám a hülye, mint aki nem érti. Gondoltam, tán fél, hogy a lány visít. Betömjük a száját modom neki; de nem fog visítani; csak gyorsan neki, akkor már egy se visít. Az a ló meg csak sarkon fordul; kis híja, hogy pofon nem teremtettem. Szavamra, ha nem a vendége vagyok, az ő házában, úgy pofon cserdítem, hogy a szeme kiugrik. Engem okít, a barom. Hogy szociális érzés, meg istennyavalya. Nekem. Ez a szarrágó.

El is utazott a Tolcsányi fiú; a főbíró unokaöccse maga lovagolt a hátaslovon, maga vadászott a vadászfegyverrel, maga agarászott a három agárral. Sok volt akkortájt arra a nyúl, rendes mezei, meg üregi is, kanigli, rengeteg. Lajkó lődözte őket; fölvillant egy fehér nyúlfenék a homokparton, odasózott neki, durr! Tizet, tizenötöt is vitt haza egy-egy lesből. Csak ült a vadkörte alatt és durrogatta a kaniglikat.

Egyszer estefelé gyalog ment át a nagy udvaron. Egy kutya nekiugrott. Lelőtte.

— Az istenfádat! — üvöltött rá a béresre, akié a kutya volt. — Az istenfátokat. Ha még egyszer előfordul, belétek eresztem a sörétet! Ha nem vigyáztok a rohadt kuvaszotokra.

Ugy járt-kelt, pörölt, rendelkezett, mintha minden az övé volna.

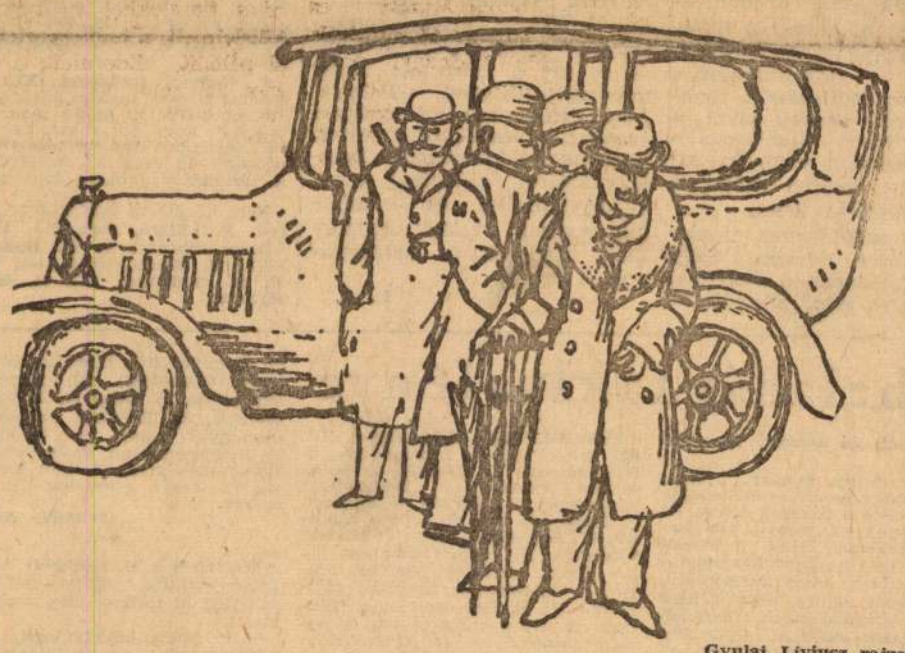

Gyulai Líviusz rajzai

3.

A Tolcsányi fiú egyetemre járt, bölcsészetre. Mire is járt volna.

— Bölcsész! — mondták Kúnkevén. — Bölcsész! Jó, hogy nem gyepmester!

Ittak rá, hig szódásbort, nevettek. Igaz is. Jó, hogy nem gyepmester. Bölcsész, a marha, könyvkukac, könyvmoly. Hogy az az Uristen se nézi meg, kinek adja a földet. Ennek a nyamvadtnak adta. Ahelyett, hogy Lajkónak adta volna. Az bezzeg tudná, mit csináljon vele.

Akkor már sokat járt a Tolcsányi-birtokra köhögős kis Opelján a végrehajtó. Egyszer meg az árvaszék szállt ki, urak Pestről, sötétkék autón. Az ügyész is. Uj elnök volt, a régit szél ütötte, nem sokkal az után, hogy egy kisgazda képviselő kiteregette a parlamentben a Tolcsányi-birtok dolgát. Hogy a főbíró lop, s az árvaszék a cinkosa. A választáson sok borsot tört a főbíró a képviselő orra alá.

A vizsgálatot már az új elnök rendelte el, és erre a szemlére az árvát is megidézték.

Vonaton jött, kocsit kellett küldeni elé az irányi állomásra. A főbíró unokaöccse is kiment elé; egy kicsit elbeszélgetnek az úton, nehogy még marhákat mondjon, ha kérdik.

A Tolcsányi fiú unott képpel csetlett-botlott az urak közt. Nem érdekelte a szemle. Később a házban a tárgyalás sem érdekelte. Ha az ügyész kérdést intézett hozzá, zavartan, ostobán felelgetett. Időnkint az órájára pillantott. Mindenképpen vissza akart menni Pestre a délutáni vonattal.

— Mit nézed azt az órát? — mordult rá a főbíró. Idegesítette a vizsgálat, szerette volna kiadni a mérgét. — Sietsz?

— Holnap nyolckor órám van Horváth professzornál. Nem szeretném kihagyni.

— A szentségedet! — vágott az asztalra vörösen a főbíró. — Hát téged jobban érdekel egy kukacos professzor, mint a birtokod sorsa?

A Tolcsányi fiú udvariasan, kicsit rövidlátón mosolygott.

— A középkori költészetről beszél. Magam jegyzem; mindig hitelesebb, ha az ember maga jegyzi. Ha volna szíves intézkedni, bátyám, hogy a kocsi...

— Te vagy a gazda, intézkedj magad! — mondta a főbíró.

Az urakra pillantott, az ülnökre, meg az ügyészre. Hogy így van. Tessék. Egy ilyen penészvirág. Azt akarta mondani: hát igen, ezért van. Lehet ezzel valamire menni? De nem szólt; az urak nem viszonozták a pillantását. Az ülnök gondterhelten kibámult az ablakon. Az ügyész az iratokat piszkálta.

A Tolcsányi fiú fölállt, meghajolt az urak felé és kiment.

— Bocsánat...

Az ülnök tovább diktálta a jegyzőkönyvet.

— Serdülőkorú, az ügyésznek arra a kérdésére, volt-e tudomása róla, miszerint...

A fiú kilépett a tornácra. Tavasz volt, tavasz vége; megcsapta a méhzsongás és az akácillat. Egy percig káprázva nézte a fehér fürtöket, aztán az istállók felé indult, hogy szóljon a kocsisnak.

Ott találta a kapuban. Köszönt neki, köszörült a torkán.

— Szeredi, kérem. Az ötös vonattal vissza kell utaznom. Legyen szives, fogjon be negyed ötre. — És zavartan, mert sósem szokott parasztokkal beszélni, hozzátette: — Kérem...

Harsány hahota csattant a háta mögött.

A főbíró unokaöccse volt. Az egyik kis akácfának támaszkodva nevetett. Rázta a nevetés; rázkódott tőle a vékonyka fa, rázkódtak rajta a fehér fürtök.

— Nahát, öregem! — Ellépett a fától, a Tolcsányi fiú vállára csapott. — Még ilyet, becsületistenemre! A kocsisoddal... Mint egy geróffal... Nahát...

Ugy nevetett, hogy belegörnyedt; csapkodta hozzá a térdét.

— Esküszöm, mint egy geróffal...

Többé nem is találkoztak.

4.

A birtok zár alá került, aztán elárverezték.

Akkor egy ideig emlegették Kúnkevén a kaszinóban, hogy a főbíró bizony tehermentesen vette át a birtokot; meg hogy jól megszedte magát, annak a hülye Tolcsányi gyereknek a rovására. Ur az ilyen? Fenét úr: tolvaj, látszik, hogy a nagyapja még molnár volt a Dunántúlon.

A képviselő még egyszer interpellált, a lapok is szellőztették a dolgot. Akkor egy-két hétig bojkottálták a főbírót. Ha belépett a kaszinóba, az urak újságukba temetkeztek, vagy némán verték a blattot, A főbíró mintha ott se volna.

Az árvaszéki ügyészség hivatalból még egyszer vizsgálatot indított. Közben megbukott a kormány. Uj kormány jött; a belügyi államtitkár is iskolatársa volt a főbírónak. A dolog elakadt, nem mozgatta senki; az új választásokon kibukott a kisgazda képviselő. A Tolcsányi-ügy elaludt. A főbíró kapott valamilyen közbeszóló határozatot. Nem őt terheli a felelősség. Nehéz gazdasági viszonyok voltak. Különben is, a jó gazda lelkiismeretességével járt el.

Mikor legközelebb nem volt negyedik a tarokkhoz, az öreg Násfay beleszólt a levegőbe.

— No, Bandi.

A főbíró fölneszelt a bőr fotöjben, ahol a Pesti Hírlapot olvasta. Nézte, neki szólnak-e. Ő is Bandi. De nem mondta, hogy tessék.

— Jössz egy huszonegyfogásra?

A főbíró beült a partiba. Éppen ott volt az unokaöccse is. Debrecenben jogászkodott; de őszre, a vadászidényre, hazajött. Várta a jószerencsét; s addig is, kibicelt a kaszinóban.

Keverés közben az öreg Násfay odafordult hozzá.

— Kijöhetnél valamelyik nap a tanyára.

— Annyi az idén a kacsa, hogy a vizet se látni tőlük.

— Boldogan, kedves bátyám — ragyogott föl Lajkó és összeütötte a szék alatt a bokáját. — Boldogan.

— Puskád van? — kérdezte az öreg Násfay, mikor lejátszották a kört.

— Hogyne! — bólintott vidáman a főbíró unokaöccse.

Mikor utoljára kint járt a birtokon, még a zárlat előtt, szerencsére magával hozta a Tolcsányi fiú vontcsövű angol vadászfegyverét.

— No, ha van, akkor jó — dünnyögte az öreg Násfay. Kortyolt a szódásborból, szétteregette a lapját. Mosolygott: nála volt a skíz is, a huszonegyes is. Három lapot kért; bejött még három nagy tarokk. Számolta, mehet-e volátra. Nem ment: a tizenkilences hiányzott. Majd a partner. És bemondta: — Segít a húszas a tulival, négy királlyal.

— Voláttal — mondta a főbíró. Nála volt a tizenkilences.

5.

Amikor a Tolcsányi fiú elérte nagykorúságát, a főbíró egy hétig nyugtalanul aludt.

— Még utóbb fölkavarja a dolgot — mondta az unokaöccsének. — Az én lelkiismeretem tiszta; de ezek a rohadt újságok bármikor készek a hajszára. Szenzáció kell nekik. Valaki fölbiztatja; képes pert indítani az árvaszék ellen; vagy szerez megint valami ellenzéki képviselőt...

Lajkó legyintett.

— Ugyan, Bandi bátyám, csak nem képzeled? Az a hülye?

— Azonnal sajtópört indítok — mondta a főbíró. — Jogállamban élünk, nem lehet csak úgy belegázolni valakibe.

A Tolcsányi fiútól azonban nem kellett félnie. Egy ideig szemmel kísérte, aztán hagyta, menjen az útján. Nem volt veszélyes. Tanár akart lenni, de nem kapott állást. Alkalmi munkára szerződött egy kiadóhoz. Megnősült; Albertfalva határában laktak, kertek közt; május végén rengeteg akác virágzott arrafelé. Esténkint kiállt az erkélyükre, szimatolta az akácokat. Eszébe jutott az a késő délelőtt, amikor a kocsist kereste, és egy percig boldogan állt az akácillatban.

Már írásai jelentek meg egy-egy folyóiratban. Néha Balzac-hősnek érezte magát, egy kibogozhatatlan pör szálai közt, megfejthetetlen hitelügyek dzsungelében. Birtokát már elárverezték, de még mindig küldték utána a fizetési meghagyásokat, illetékeket, birságokat. Ha csöngettek náluk, éveken át az volt az első mozdulatuk, hogy egyetlen perzsaszőnyegüket berúgták a dívány alá. Sosem lehetett tudni, nem a végrehajtó jön-e. Mindenük le volt foglalva; állandóan a piros cédulák utolsó figyemeztetésének fenyegetésében éltek.

— Micsoda regényanyag! — mondta egyszer egyik barátja.

— Ez? — kérdezte utállattal. — Moslék. Gondolni sem akarok rá.

Pedig regényt tervezett, de olyat, melyben a hős egyetlen napja bonyolult asszociációfolyamában egész életét végigéli, és ez az élet egyben az emberiség életét is tükrözi, az őskortól, napjainkig. Proustért és Joyceért lelkesedett. Két cím közt habozott. Az egyik *Orpheus* lett volna, utállással a lét mágikus költői jellegére. A másik *Eurydiké*, ez az orfikus létnek az alvilágba enyésző Szerelem utáni örök sóvárgását jelképezte volna.

Közben rohangált a pénzügyigazgatóságra, fellebbezett, halasztást kért, részletfizetésért folyamodott. Átgázolt a hínárokon, aztán, csendes éjszakákon, belevetette magát képzelgéseibe. Álmaiba az orfikus regényről, mely a mítosz síkján összefoglalja és megfejti a létet.

Kúnkevére nem gondolt; a kúnkeveiek se gondoltak őrá. A főbíró nyugalomba vonult és békésen gazdálkodott kis birtokán.

(Folytatás a 10. oldalon)

Kortárs-matiné a Nemzeti Színházban

A Kortárs szerkesztősége és a TIT irodalmi szakosztálya a vidéki sikerek után a Nemzeti Színházat választotta fővárosi matinéja színhelyéül. Nem csalódtunk várakozásunkban: valóban szépszámú — elsősorban középiskolás fiatalokból álló — közönség töltötte meg a nézőteret, s a megjelent írók programon kívül könyveiket is dedikálták. Ezeken a kis magán-könyvnapokon az egészséges népszerűség körvonalai tetszettek fel, s erősödtek meg a színpadra lépő költőket köszöntő tapsokban.

A siker fontos tényezője volt a műsor példás összeállítása. A számok váltogatása, a lendületes pergés, a kitűnően eltalált hangnem jóvoltából pillanatra sem jelent meg a hosszadalmasság fantomja, valamennyi irodalmi műsor ősellensége. (Kár, hogy a televízió nem látogatott ide kameráival; legközelebbre figyelmébe ajánljuk.) *Osváth Béla* szerkesztőségi bevezetőjében joggal hivatkozott a Nyugat-matinékra; szükségünk van e haladó hagyomány folytatására. A programban *Földeák János, Garai Gábor, Illyés Gyula, Vas István, Váci Mihály* és *Zelk Zoltán* verseiből, *Baráth Lajos* és *Illés Béla* elbeszéléseiből olvasott fel. *Szabó Magdától* regény-, *Mesterházi Lajostól* drámarészletet, *Veres Pétertől* pedig a Számadás készülő második kötetének egy passzusát hallottuk. *Major Tamás* két *József Attila*-költemény elmondásával emlékeztetett az „örök talajra", honnan élő irodalmunk kisarjadt. *Básti Lajos* Németh Lászlónak érdekes, finoman irónikus felhangokkal színezett magánlevelét olvasta fel Az írói érzékenységről, kiválóan. *Palotai Erzsi* értőhajlékony előadása méltán aratott sikert Illyés Gyula költészet és valóság viszonyáról öngúnnyal elmélkedő, percenként nevetést fakasztó prózarészletével. *Török Erzsébet* Kodály és András Béla népdalfeldolgozásait énekelte *Arató Pál* zongorakíséretével.

A matiné legfőbb értéke az általa teremtett *közhangulat* volt, mely igérete és biztosítéka az élő irodalmunk iránt őszintén növekvő érdeklődésnek.

HORVÁTH GYÖRGY

A tolvaj unokaöccse

(Folytatás a 9. oldalról)

melyet gyámi éveiben szerzett. Lánya férjhezment. Unokaöccsét bedugta egy kényelmes kis állásba a megyeházán. Sok vidéki kiszállás járt az állással; a kiszállások jórészt a vadászidénybe estek. Egy-egy kiszállás előtt Lajkó megolajozta az angol vadászfegyvert.

Egyébként pepita kabátot hordott és zöld, zergetollas kalapot. Délben lejárt hivatali barátaival pörköltre, sörre a Kis Piszkosba. Kedélyesen elbeszélgettek, vadásztörténeteket meséltek, ifjúkori kalandokat.

— Öregem, azok a régi szép idők a Tolcsányi-birtokon! Azóta se volt több olyan nyaram.

— Tolcsányi? — kérdezte valaki. — Nem Károly?

— De.

— Aki írogat?

— Á, fenét.

— De. Tolcsányi Károly. Mondom, hogy írogat. A feleségem olvassa a Délibábot, abban látom néha a nevét. No, majd legközelebb elhozom.

Elhozta; az állt a novella alatt: Tolcsányi Károly.

— Szóval skribler — mondta a főbíró unokaöccse. — Irigál...

Eltűnödött, aztán hirtelen földerült.

— Tudod, milyen pasas ez, öregem? Hát ide süss, elmondom neked. Hogy ez milyen egy hólyag.

Elmondta először az egyik történetet: hogy nem akarta lekapni a cselédlányt; aztán a másikat: a kocsissal.

— Becsületistenemre, öregem... mint egy geróffal... a bugris kocsisával.

Térdüket csapkodták, rázta őket a nevetés.

6.

Tolcsányi évekig halmozta a jegyzeteket az Orpheushoz. Az ostrom alatt elpusztult az egész.

Romtakarítás, lódög-temetés közben megpróbálta fölidézni magában a tervet. Nem ment, semmi értelme sem volt már. És nem volt gerince, egyetlen szilárd pontja sem volt, amelynél megfoghatta volna.

Behúzták a foszló dögöket egy-egy bombatölcsérbe, álltak a bűzben a kráter szélén és méregették, mennyi rengeteg föld kell egy ilyen dögre. S nem elég csak ráhúzni valamennyit, mert jön a tömbparancsnok és azzal fenyegetődzik, hogy kihívja a tisztiorvost. Mi egy ilyen bombatölcsérhez képest a világ orfikus értelmezése!

Nem hitt többé benne. Az orfikus világértelmezésben. Nem hitt a regényében. Az asszociációkban sem hitt már. A katonára gondolt, aki az ölében haldoklott a pincében. Egész éjjel egyetlen asszociációt suttogott. Blu. Egész éjjel ezt mondta, szabályosan, mint az óraketyegés. Blu. Blu. Blu. Később érte jöttek a társai. Szánkóra tették, fölhúzták a Várba. Másnap belőtték a ház oldalát. Harmadnap fölszabadultak.

Mikor kimerészkedtek a pincéből, kint a havon, kis, fehér virágok libegtek, kékeres szirmok, némelyiknek megpörkölve a széle. Mozgatta, sodorta, dobálta őket a szél. Az *Orpheus* jegyzeteit.

Lassan minden dögöt eltemettek és minden szemetet elföldeltek a környéken. Nagyjában a házat is rendbehozták. Meleg napok jöttek, a domb egyik napról a másikra zöldbe borult.

A házzal szemközt volt egy gazdátlan kis rét. Elhatározták: azt fölássák, krumplit vetnek bele, meg babot. A katonák után sok bab maradt, zacskókban, vetőmag; valahonnét Óbudáról hurcolták föl.

Ásta a rétet, a nehéz, kövecses földet; pihenőül rátámaszkodott az ásó nyelére. A nap leáldozóban volt, rőten lángolt a túlnani hegy fölött. Kis szél is fújt, sodorta Buda romjai fölött a port. Egy szem por a szemébe hullott. Lehúnyta a szemét; jólesett lehunyni, a napfény miatt is.

Ekkor, a szemhéján átderengő vörösségben mintha egy kocsi tűnt volna föl, porfelhőben. A főbíró lipicai négyese. A bakon Lajkó, s mellette a főbíró. A tanyaház elé hajtanak. A főbíró leugrik a kocsiról. Az udvaron szapora léptekkel szalad a kulcsár.

Fölnézett; a nap éppen eltűnt a Jánoshegy mögött. S ő megint lehunyta a szemét, mintha még egyszer végig akarna pillantani magában ezen a hirtelen fölmerült belső birodalmon. Valami bőség borította el, valami gazdaság érzése; állt, mint egy nagy örökség küszöbén.

Egyszerre akácillatot érzett. Pedig még nem is virágzott a dombon az akác.

7.

A főbíró kiment Nyugatra, de unokaöccse itthon maradt. Szerencsésen átesett az igazolásokon. Állásában is meghagyták. Jelentéktelen kis állás volt, nem sok vizet zavart benne.

Delente most már nem lehetett lejárni a Kis Piszkosba. Nem tellett volna rá, meg a hivatali fegyelem is nagyobb lett. Így aztán szerda esténkint találkozgattak a józsefvárosi kisvendéglőben. Akik megmaradtak a régi kompániából. A hajdan volt időket emlegették, a régi vadászatokat.

— Megvan még a vontcsövű angol puskád?

A főbíró unokaöccse legyintett.

— Hol van az már...

Eltűnt, elveszett, elvitte a háború. Ez fájt a legjobban, ez a remek vadászfegyver. Soha nem lesz többet ilyen vadászfegyvere.

— Minek? Azt hiszed, fogunk mi még vadászni?

— Akkor is — mondta a főbíró unokaöccse. — Ugy a szívemhez nőtt.

És mesélni kezdte a régvolt szeptembereket: a rengeteg kaniglit, az agarakat, a turjánban a szárcsákat, a kanálison a kacsákat.

— Öregem, annyi volt, a vizet se láttam tőlük. A Tolcsányi-birtokon is, meg Kúnkevén is, az öreg Násfaynál...

— Aki olyan nagy tarokkos volt?

— Honnan tudod? — húlt el Lajkó.

— Olvastam. A Tolcsányi regényében. Másképp hívják ugyan, de ahogy mondod, mindjárt ráismerek Várj csak, hogy is hívják?

— Mindegy — mondta a főbíró unokaöccse türelmetlenül. — Nem fontos, hogy hívják. De hogy mit ír róla.

— Semmit. Hogy nagy tarokkos volt. Hogy ő volt Kúnkevén a legnagyobb huszonegyfogó.

— Ezt írja róla.

— Ezt. Valami birtokról szól. Elkezelték, vagy mi; a feleségem olvasta, én csak átszaladtam rajta, mert vissza kellett vinni a könyvtárba, lejárt. Tudod, hogy zabálja a könyveket. Nekem arra nincs pénzem; mondtam neki: íratkozz be a könyvtárba, ha úgy odavagy a könyvekért.

— Másról nem ír?

— Mondom, hogy csak átszaladtam rajta. Ezt a részt elolvastam, a tarokk miatt. Valaha én is tarokkoztam. Megvan: Návay. Az öreg Návay. Persze, Kúnkeve se Kúnkeve benne. Kúnháza. Leírja, hogy ülnek a kaszinóban és tarokkoznak. Meg hogy valami birtokot elkezeltek, de ezt nem tudom pontosan, mondom, hogy csak átlapoztam, A Jolán jobban tudja; azt mondja, egész jó dolog.

— Széttöröm a pofáját — mondta a főbíró unokaöccse. Vörös volt, szeme eres az indulattól. — Tudod, miféle rongy alak az? Hát én megmondom neked. Aztán megmondhatod a feleségednek. Hogy én — vágott a mellére — én a kezembe nem venném Azt a mocskot. Hogy volt hozzá pofája, közénk furakodott, azzal az álszent pofájával, és most kiírja. Micsoda rohadt fráter. Pfuj. Képzelem, miket összehazudozik. Azt csinálnak amit akarnak. Hazudoznak, rágalmaznak. De esküszöm, széttöröm a pofáját.

Dühösen ivott, megtörölte bajuszát, az öklét nézte: hogy azzal töri szét a Tolcsányi pofáját.

— Olyan nyápic alak volt — mondta —, hogy ha elsütötte volna azt a vadászfegyvert, széttört volna tőle a pofája.

Szemét kutatva, keményen rászögezte arra, akinek a felesége a Tolcsányi könyvét olvasta. De annak meg se rezdült az arca: leszegett fejjel morzsákat piszkált az asztalon.

A RÁDIÓKÉSZÜLÉK mellől

Dosztojevszkij „játékos"-a

Nemcsak az egyik legnagyobb, de egyik legrögeszmésebb alakja is a világirodalomnak: különféle lélekállapotok rabja, izgatott elemzője és regényeiben megszállott ábrázolója. A Raszkolnyikovban a bűnös pszichológiája és a bűn világa, a Holtak házában a szenvedések golgotája és a szenvedők képe — A játékos naplójában pedig a játékszenvedély rabjainak páratlan lélekrajza tárul ki az olvasó előtt.

Ez, és mi még? Gazdag tenyészet ez, nála még egy elbeszélésben is világok férnek meg egymás mellett. Zagonjanszkij tábornokban bemutatja — és elítéli — a múlt század tipikus figuráját, a külföldön élő orosz nemest. A bábuskában és környezetében a hazai feudális rend végletességükben is tipikus figuráit kapjuk. Megismerjük nemzedékének vélekedését Európáról. A nemes és nemtelen szerelemről vallott felfogását az orosz és a francia nő: Polina és Blanche alakjával kapcsolatban. A nevelőben az elnyomott és a hűbérvilág ellen lázadásra vágyó, de lázadni képtelen orosz köznemesértelmiség belső tragédiáját. E típus képviselőjének valóban logikus menedéke a játékasztal: rokonszenves vakmerősége itt züllik a páros és páratlan közötti választás groteszk kockázatvállalásává. És persze mindenekfölött — saját tapasztalásból — a hazárdőr patológiáját írja meg: egyéb dokumentumokból is tudjuk, hogy ez volt számára a legfontosabb.

Maga a történet, amelyben mindez bemutatásra kerül, meglehetősen esetleges és mindenképpen mellékes. Inkább csak a cselekményben való megjelenítés esztétikai kényszere sugallja fordulatait. Ebből következik, hogy a regény kevéssé alkalmas dramatizálásra, mert mindazok a történések, amelyek egy dráma gerincéül szolgálhatnának, másodlagos fontosságúak benne. Az írói szándék nem a cselekményben manifesztálódik. Így minden színpadra alkalmazási kísérlet felett a kudarc veszélye lebeg.

Néhány szép jelenet és eleven dialógus ellenére Szily Leontin jó szándékú átdolgozó munkájának sem sikerült az emberábrázolás és a szenvedélyek rajza dosztojevszkiji remekléseit — mint a fentiekből következik — e drámába átmentenie. Az már azonban csupán neki róható fel, hogy a játékból kimaradt a regény utószóba zárt, mégis leglényegesebb fordulata. Kiderül ugyanis, hogy a reménytelen szerelem mégsem reménytelen, hogy az orosz asszony mégis szereti a nevelőt. Ez azonban már annyira mániákusa a csontgolyónak, szemei már oly menthetetlenül csak a pergő rulettkorongra csillannak fel, hogy egy vállrándítással elmegy boldogulásának, a tisztességes életbe vezető útnak legnagyobb lehetősége mellett. A játékőrület erősebb: „a szerelem a lélek második sorába vonult vissza". Itt teljesedik ki az író ítélete a játékos, a veszendő lélek felett, s tán ez még szimbólumnak is értelmezhető.

Mindebből a rádióváltozatban egy szó sincs; a cselekmény indokolatlan helyen és módon egyszerűen félbeszakad. Erre a tényre a dramaturgiának is fel kellett volna figyelnie.

A rendező, *Baksa Sós László* nem segíthetett lényegesen a csonkán maradt történeten. (Ámbár még ő is vétózhatott volna.) Megfelelő ütemet diktált a cselekménynek, eredményesen igyekezett a mű sajátos légkörét visszaadni és játéktermi jelenetei igen sikeresek. Különösen a groteszk orosz vénasszony-pátriárka, a bábuska játékbafelejtkezésének és szenvedélyfellobbanásának bemutatása kiváló: egy vonzó és izgató, de ugyanakkor pusztító mánia fellobbanásának mesteri rajza ez; a hatásfokozás technikai és zenei bravúrja is, csak rádióban érhető el.

A bábuska szerepét *Sulyok Máriára* szabták: remekelt. *Bánki Zsuzsa* visszafogottan, egyszerű eszközökkel keltette életre ezt a bonyolult Dosztojevszkij-nőalakot, Polinát. *Lőte Attila* színészi eszközei azonban kevésnek bizonyultak a házitanító jellemének megjelenítésére: különösen szenvedély-kitörései és indulathullámzásai voltak egyformák, laposak és hatástalanok.

L. A.

ÜZEN a Szerkesztő

Suli Juli Bp. VIII. Kultúra utca 13. Leveleden jót mulattunk. Reméljük, hozzájárulsz ahhoz, hogy olvasóinkkal is ismertessük. Íme:

„Kedves Szerkesztő Bácsi!

Nagyon tecet Erdélyi bácsi növénytani dolgozata az Adonisz-virágról. Csak Malvin tanítónéni monta, hogy Adoniszt nem Arész katonatiszt ölte meg, hanem egy sarzsi nélküli vadkan. Meg, hogy a kökörcsin lett a virágja a pogány nőknek. Hogy Linné bácsi (ez egy svéd növénytudós lehetett), ez nevezte el a héricset Adonisz phoeniceusnak, mer olyan, mint a le csepegő vér. Malvin néni aszongya, hogy a Költőnek minden szabad, így még Anyakönyvezetővé is lehet, összeadhattya nem ugyan a latin Vénuszt, aki sose találkozhatot Adoniszal, hanem Aphroditét Aresszel, a házibarátjával, bár még az igazi ura, Hephaistos is élt és el se vált tőle, hanem egy aranyhálóban összefogta hűtelen Kigyó nejét Areszel, amikor rajtakapta őket valami csintalanságon. De lehet, hogy Malvin néni roszul tugya. A Költemény többi része jó és szép hoszú.

Erdélyi bácsi és a Szerkesztő bácsi kezit csókolja:

Suli Juli
IV/B. tanuló"

M. János, Debrecen: Sajnos, ez a novella sem sikerültebb az előzőnél. A történet és a szereplők sablonosak, édeskések.

V. György, Budapest, XII.: Ezekből az írásaiból is látszik a tehetség, de a közölhetőség szintjét még nem érik el. A Házastársak csak pillanatkép, a figurák is elnagyoltak. A Szeptemberi sétában nagy lehetőség rejlik, de sajnos, csak epizód sikerült belőle. Várjuk új írásait.

T. József, Alcsisziget: Elbeszélő kedve, aprólékos megfigyelései biztató jelek verseiben; az önálló hangvétel, a költői látásmód azonban egyelőre még hiányzik.

M. Judit, Veszprém: Pufogó frázisokat versformában leírni — még nem költészet!

T. Nándor, Budapest, VIII.: Többszöri hasztalan kísérletezés után így ír: „Az írásról nem mondok le ezután sem, de csak magamnak, meg azoknak írok, akik szeretik formába öntött gondolataimat, s majd az útját is megfogom találni, hogy hozzájuk eljuttassam." — Verse kezdetleges rigmus. Továbbra sem biztatjuk, de — mint már annyiszor hangsúlyoztuk — a verselésről senkit sem beszélünk le. Sőt! Ha ez Önnek és kedves ismerőseinek lelki szükséglet, írjon csak tovább.

V. Lajos, Nagykanizsa: Ebből a rövid írásából nem lehet megállapítani, tehetséges-e.

Cz. Zita, Alcsisziget: A költemény csak úgy nyerhet művészi rangot, ha az új mondanivalót új módon dolgozza fel. Versei sajnos, még egyik követelménynek sem felelnek meg. Ennek ellenére a verseiben fellelhető flatalos szenvedély azt sugallja, hogy ne utasítsuk véglegesen el. Fél év múlva szívesen olvassuk újabb probálkozásait.

T. Hedvig, Budapest, XI.: Beküldött három novellájának közös hibája, hogy túl sokat magyaráz, ahelyett, hogy ábrázolna. Igyekezzék mellékalakjait is plasztikussá rajzolni, ne csak a főszereplőket. A történet egyébként kedves.

Nem közölhető kéziratokat küldtek: **P. László, Budapest, V., H. Sándor, Sárvár, V. M. Budapest, XIII., B. József, Budapest, VIII., N. K. Budapest, IX., H. István, Hatvan.**

A haladás fáklyafénye

Így beszélt az asszony Martinovicsnak:

— Fel a fejjel, Ignác!... Nem lehet az, hogy ne diadalmaskodjék a kiváló elme a butaság felett. Az egész világon az emberi ész diadalának századát éljük. A század vége ragyogó üstökösökkel népesíti be az emberi elme horizontjait. Nyugat felől szinte tűzcsóvaként lobog a felvilágosultság forradalma Franciaországban. Gyönyörű időket élünk! A butaság sötét éjszakáját fáklyaként világítják meg a mindenfelől föllobbanó emberi elmék. Királyok, papok és nemesek, az emberi butaság teremtményei riadtan húzódoznak még a sötétség felé, de... 1. és 6. vízszintes — 28., 41. és 42. függőleges.

(A rejtvény öt sorában elrejtett idézet megfejtését kérjük beküldeni, **1962. október 8-ig.** — A megfejtők között tíz példányt sorsolunk ki Krúdy Gyula „A magyar jakobinusok" és „Ál-Petőfi" című kötetéből.)

★

VIZSZINTES (Kétbetűsek: DJ, IT.): **— 1. és 6. Az idézet első és második része.** 12. Kiszorult valahonnan. 13. Lajoska. 14. Ekképpen. 15. Vajon ad? 16. Falatozó. 18. Igen kicsi. 20. Történelmi mese. 22. Névelővel: vészhír. 25. Olasz, régi csúfnevén. 26. A 20-as, névelővel. 27. A sorrendi megjelölése. 29. A 68-as sor fordítottja. 31. Két szolmizációs hang. 32. Egyik legnagyobb művésze: Bartók. 33. Igen ritka női név. (Kisfaludy, az író nő). 34. Névelővel: a növény része. 35. EDN. 36. Rágószervük. 38. Számnév. 39. Más néven. 40. Csakis egy másik napon. 43. Gyarmatáru és csemege nagykereskedés volt a felszabadulás előtt. 44. Az orkeszterben játszik. 46. ... Young: angol író. 48. Kellemetlen érzés. 50. Új — németül. 52. Jókai női regényalakja. 54. Félig ócskák. 55. Lyuk, tájszólással. 57. Nyugat-európai ország. 59. A derékszögű háromszög leghosszabb oldala. 61. Visszaérek. 62. A Duna mellékfolyója. 63. Herélt sertés. 64. Hatással van. 65. Nyugat-európai folyó. 67. Szíriai város (ENTAH). 69. Fiú-e vagy lány? 70. Újfajta autóbusz és villamos. 73. Német névelő. 75. Fém. 76. Vágány. 77. Megriad. 78. Csevegés.

FÜGGŐLEGES (Kétbetűsek: ZE, EL, DA, FÉ.): — 1. Szándéka. 2. Kinyomozza. 3. Vénülő. 4. Földmívelő eszköz. 5. Dél-európai pénzegység. 7. Térkép — angolul. 8. Olasz női név. 9. Elüt a többitől. 10. Meyerbeer operája. 11. Bútordarab. 17. Idegen férfinév. 19. „A barna fehérnép lelkes arccal..." (Arany: A nagyidai cigányok.) 21. Latin személyes névmás. 23. Ilyen szótagot kap a felemelt zenei hang. 24. A töredelem szava. **28. Az idézet harmadik része.** 30. Kereskedik. 32. Egy olasz tartományból való. 33. Névelővel: gépolajozás. 35. Hibásan jegyezte fel. 37. Az ENSZ egyik specializált szervezete. 39. Skálahangok. **41. és 42. Az idézet negyedik és ötödik része.** 45. Ilyen csésze is van. 47. Cselekedete. 49. Egykori császári kastély Trieszt közelében. 51. Spanyol író, filozófus és politikus (1864—1936). 53. Névelővel: sült tészta. 55. Lepihen. 56. Bizonytalanok. 58. Kasszem országa. 60. Ósmagyar vezér. 61. Gyötrelem. 63. Kertiszerszáma. 66. Kevéssé. 68. Dologtalan méh. 71. Pán hangszere. 72. Japán aprópénz. 74. Viszszaver.

(Fenyősy Antal)

★

Megfejtés a 37. számból: Az rendesen elmúlik magától, míg havon megfagyott medvét még senki sem látott.

JUTALMAZOTTAK:

Jókai Mór „Az új földesúr" című regényét nyerték: Farkas Andrásné, Füzesabony; Kováts Éva, Balatonvilágos; Laskó Lászlóné, Eger; Vass Ildikó, Várpalota; Dékány Katalin, Kistelek. — Vadas László, Fábián István, Aradi Anna, Gémes József és Kalmár István, budapestiek. — **A jutalomkönyveket postán elküldjük.**

M.D.K.

Gyulai Liviusz
grafikus.

„Rideg Sándor dedikál"
" repro

Élet és Irodalom, 1960 jún. 3 - 23 szám

M.D.P.

M.D.K.

Gulai Líviusz
Grafikus

„Rajz"-a

Élet és Irodalom, 1960. máj. 6-19 szám.

Chers tous

Profitons

Bonjour à

Ciel à Toulouse, 1er janvier – 19 mini

Gyulai Liviusz, grafikus MDK

Érett művészként mutatkozik be.

Rózsa Gyula: Grafikusnövendékek kiállítása a Képzőművészeti Főiskolán 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. jún. 6.

M.D.K.

Gyulai Lucinsz
grafikus

„Illusztráció"
"

Tamási Áron: Nakodi nagy vitéz
Élet és Irodalom, 1963. március 16-9 lap

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1962 SZEP 8

Gyulai Liviusz rajza

Ez olyan, mintha védekezne. Marhaság.

— Melegem van, fiúk — mondja.

— Miért nem veted le a kabátot? — kérdezi Berta. — Vesd le a kabátodat és bontsd ki a nyakkendőt.

Nincs kedve mozdulni. Savanyú íz van a szájában. Kényelmetlen a szék. Ezeknek a modern székeknek alacsony a támlájuk. Arra a régi verekedésre gondol. A futballpálya sarkánál vártak a szakaszparancsnokra. Nagyon félt. Ha Barta előtt nem szégyelli magát, elszalad. Csak azért maradt, mert megunta már, hogy mindenki Mulyának hívja.

— Egészségedre! — mondja Barta.

Isznak.

— Én már kerestelek volna...

A szemüveges elhallgat. Néz. Haja kócos lesz, ahogy simogatja.

— Gyere csak, Péter, bármikor... Akármikor — mondja Gáli. — De előbb telefonálj oda, nehogy hiába gyere.

— Igyunk — legyint a szemüveges.

— Az angyalföldiekre!

Isznak.

— A lányodra!

— A fiaidra!

— Az igazgatókra!

— A kazánszerelőkre!

— A nőkre!

— Az esztergályosokra!

Gáli önti magába a söröket. Gépiesen emeli az italt. Szája nem érzi a korsó peremét.

— Eljössz hozzánk — mondja Barta.

— Meghívsz? — kérdezi örömmel.

— Szeretném, ha eljönnél.

— Helyes — feleli Gáli.

— Most.

— Rendben van. Most.

— Tíz éve nem láttalak — mondja Barta. — Feleségem is örülni fog.

A söröskorsók nedves karikákat hagynak az asztalon. A karikák összefolynak, felosztják egymást.

Gáli magához húzza Barta fejét.

— Öreg barátom... — mondja.

Sírni szeretne. Vagy énekelni valamit. Szemei előtt teljesen tisztán megjelenik a Duna

— Nagyobbik fiam neve rajta van a plakátokon — mondja Barta.

— Igazán?

Egy hirdetőoszlophoz húzza Gálit.

— Itt. Látod? Ifj. Barta Péter.

— Tényleg — mondja Gáli.

— Öt éve zeneiskolába jár. A kultúrház gyerekműsorain játszik.

Állnak a hirdetőoszlopnál. Gáli akkor veszi észre a kocsit. Integetni kezd. A sofőr felismeri, az út széléhez kanyarodik, megáll.

— Várj egy kicsit — mondja Gáli a szemüvegesnek.

Átvág az úttesten. A sofőr már kiszállt, kinyitja előtte a hátsó ajtót.

— Sikerült megcsinálni? — kérdezi Gáli.

— Nagyjából — válaszolja a sofőr.

— Nem lesz vele baj?

— Szervízre kell majd vinni.

— Várjon meg itt — mondja Gáli. — Nemsokára jövök.

— Mennyi idő múlva?

A sofőr arca kedvetlen. Ráncolja a homlokát. Türelmetlenség van a ráncokban.

Gáli ingerülten szól:

— Mit tudom én?... Fél óra.

A sofőr órájára néz. Bólint.

Gáli ráver a vállára.

— Fél óra múlva — mondja barátságosabban.

Zsebrevágott kezekkel sétál vissza. Csörgeti zsebében az aprópénzt.

Barta nincs ott a hirdetőoszlopnál.

— Péter — mondja.

Áll, nézi az utat. Fiatal pár megy a járdán, válluk szorosan egymásnak feszül. Egészen közelről egy kéziköszörű nyers hangja hallatszik.

— Péter! — kiáltja Gáli.

A sarokhoz rohan. A mellékutca üres. Hunyorogva gyulladt fel egy sor neonfény.

— Péter! — kiáltja megint.

Félelmet érez. Valami tompa fájdalom ér a gerincéhez. Szorítja markában az izzadtságtól nedves alumíniumpénzeket.

A sofőr cigarettázva áll a kocsinál. A stoplámpák vörösen vibrálnak. Behunyják, kinyitják vörös szemüket, mint a kialvatlan, fáradt emberek.

állt közöttünk; együtt élt és lélegzett folyóiratunk életével." Erről az életről, ezekről a küzdelmekről, a kifelé vívottakról is, a titkosabb belsőkről is maga Gellért Oszkár adott érdekes és plasztikus képet a „Kortársaim"-ban, a

nek tö
kár m
nem: :
sa egy
is vol
demes
vid es
jobb, legértőbb kalauzok Ge

allja
min-
li —
ömé-

ETE"
két

kötelet igért Gellért Oszkár. Most, nyolcvanadik születésnapján szépszavú jókívánságok helyett erre az ígéretére figyelmeztetjük; s nem ez-e a legjobb jókívánság? Ünneplésnek pedig nem az a legillőbb-e hozzá, ha újra elolvassuk egy-egy emlékezetünkben élő szép versét, a „Krónus a máglyán"t, a „Bábjáték"-ot, a „Fekete meszelő"-t, a „Zizegő, zümmögő"-t, vagy „A költő jót akart" című: „Költő... Te jót akartál... — maradt utánad — Egy kosárra való. — Hibátlanul ért, nemes — Gyümölcs. S mag: vetni erdemes."

VÁCI MIHÁLY:

Naponta gyilkolom

Kinőttem, mint a szamárköhögést,
a felnőtt férfiak
minden betegségét:
a gépkocsi utáni sóvár vágyak
onániáit és a kis-magántulajdon
pubertáskori erotikájának
pattanásait, a jólét
keserves nyögésű székrekedését.

Nem spórolok sem házra, sem telekre.
Olcsó kis feketékben kortyolom
jövendő biztos tőkémet, s a házam.
A munkabér pitypangbóbitáit
a fényes szárnyú idő szelébe tartom,
s ráfujok én is. Öreg napjaimra
nem üldögélek majd a félretett pénz
kis sámliján s az ifjúság
megkoplalt örömein nem veszek meleg alsót.

Az életem nem üzlet. Nem vagyok
öreg korom biztosító ügynöke,
hogy saját rokkantságomra spekuláljak
és szenvedélyeimtől elraboljam,
s a bankba rakjam jogos részüket.
Robotba nem szolgálok a vénült úrnak,
aki majd én leszek és aki már
szolga adószedőit küldi, hogy behajtsa
ma még szép erőim, termésem legjavát:
az első és utolsó legjobb ízű kortyot,
a legjobb falatot kivenné a számból,
nagy vándorlásaimról lebeszélne,
nem engedné, hogy könyvet és virágot
vigyek haza, egy pohár bort fizessek.
Már várja, hogy én görnyedezzek érte,
izzadjak néki, pállott napjaira
szerezzek csámcsogó örömöket;
áruljam magam, hogy ő majd
egy Duna-parti villából vihogjon
és kússzak én most szennyek közt hogy ő majd
gerincét külföldön kenegesse.
Már küldi parancsait,
hogy herélt erkölcsei szerint éljek,
bénasága kormányozná már a tetteim.

Az érelmeszesedő öregkor uralma
hódítja lassan nemzedékemet.
Jelvényeit már szíveik fölé kitűzik,
s ravasz kis hadicseleikkel dicsekednek.

Én nem szolgáltam semmi urat — őt sem!
Ne jöjjön el az ő hatalma, inkább
úgy élek én, hogy tetteimmel
naponta gyilkolom magamban,
s gyorsan ölő szép szenvedélyeim
szivemnek szegezem.

VERES PÉTER:

„... Ország

(— Sokszor hallottuk már Péter bácsitól, írva is, mondva is, hogy: országban, népben-nemzetben gondolkozni, de mindig csak így egy mondatban, vagy éppen csak mellékmondatban odavetve. Nem volna kedve egy kissé bővebben kifejteni, hogy pontosabban mit ért alatta?)

— Megpróbálhatom, de muszáj neki egy kis feneket keríteni, ámbár mégis szeretném, a háló száját jól összefogni. Talán így:

A világméretekben terjedő és nemsokára az egész emberi nemre kiterjedő technikai fejlődés és a nyomában következő szakosodó civilizáció, a soha nem képzelt méretű és szétágazó munkamegosztás és az ezekhez kapcsolódó, az általános művelődésből is, az emberi természetből is, de a jobb keresetekből következő igénynövekedés is: „gondviselő kormányzatokat" kíván. Olyan mértékben, mint még soha az emberi nem történetében, mert mind-mind kevesebb lesz az olyan ember, akivel nem kell törődni, megél az Isten mezején mint az égi madár vagy a pusztai sakál. Nincs is, és a jövőben még kevésbé lesz lehetősége senkinek, hogy ott és úgy éljen, ahogy akar, mert sem a mások tulajdonában, sem a termelőközösségek vagy az állam tulajdonában (gazdátlan föld nincs már) levő föld termésehez nem nyúlhat hozzá, de nem is igen fér hozzá.

M.D.K

Gyulai Líviusz
grafikus

Sabaria" illusztráció

"

Bajor Nagy Ernő: Hej, hej, Szombathely
Élet és Irodalom, 1964. aug. 8. – 12 lap.

M.D.K.

Gulácsi László
grafikus

Illusztráció

Kopjár József: Este a rigeten
Élet és Irodalom, 1964. aug. 15. - 10 lap

M.D.K.

Gyukai Liviusz
grafikus

Faiz Ahmed } portrei
Sajjad Zaheer }

Élet és Irodalom, 1963. augusztus 31 - 2 lap

M.D.K.

Gulai Livius

grafikus

Harinthy Frigyes portréja

—: Emlékezés Harinthy Frigyesre.

Élet és Irodalom, 1963. aug. 24. – 3 lap

Gulai László
grafikus

M.D.K.

Illusztráció

Szentgallay Géza: Táblácskák
Élet és Irodalom, 1963. augusztus 17. - 4 lap

Gyulai Líviusz
grafikus

M.D.K.

Illusztráció.

— : Ez élmény hangja
Élet és Irodalom, 1964. febr. 8 - 9 lap

Gyulai Livius
grafikus

M.D.K.

Illusztráció

Fehér Klára: Egy napig se szeretlek
Élet és Irodalom, 1964. május 2. 12 lap.

Gyulai Livius
grafikus

M.D.K.

Karikatura

Élet és Irodalom, 1964. febr. 15 – 4 lap

Gyulai Liviusz, grafikus

MDK

Három karikatúrája.

Repr.

Gábor Zoltán: A vevő is érdekes

11

A KÖNYV, Bp. 1963. március

III/3

M.D.Y.

Gyulai Livinsz
grafikus

Május 1. (rap.)

Élet és Irodalom, 1964. május 2. – 1 lap.

Gyulai Liviusz M.D.K.

Mijet nyert a pályázaton

Fiatal grafikusok sikere az illusztrációs pályázaton

Magyar Nemzet 1964. június 18. 10. 1.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Gyulai Líviusz
ÉLET ÉS IRODALOM
1964 XII. 1.

pencsak egy kicsit.

1021

Görögök alkonya

Heilász oktatásügyi bölcseinek feltűnt, hogy a főgymnasiumok végzős növendékei egyre nagyobb számban kérik felvételüket az orvosi főiskolákra és a színiakadémiára, míg a többi szakma iránt erősen lanyhult az érdeklődés. A lányok pályaválasztási vágyát még kirívóbb adatok jellemezték: csaknem valamennyien a szépítőiparban kívántak elhelyezkedni. A tudomány főemberei már nem tudtak saját hatáskörükben megbirkózni az egyetemekre jelentkezők áradatával, ezért a legfelső államvezetéshez fordultak beavatkozásért. Az Aggok Tanácsa Szokratészt rendelte ki az Ifjúság Továbbképzése Kormánybiztosának. Szokratész nagy és őszinte barátja volt a fiataloknak, nemrég kapta meg a „Kiváló Bölcs" címet a ciprusságakkal, de mint afféle filozófus, a gazdasági élet gyakorlati összefüggéseit nem tudta áttekinteni. Elrendelte tehát, hogy nem szabad gátat vetni a tudásszomjnak, s biztosítani kell, hogy minden ifjú kitanulhassa azt a szakmát, amihez kedve van. Új és új egyetemeket létesítettek az eljövendő gyógyászok és aktorok számára, és hatalmas csarnokokat emeltek a lányoknak, hogy kedvükre hódolhassanak a női arcápolás és hajbodorítás tudományának.

Csak úgy özönlöttek az ifjak az áhított szakmákba és vagy tizenöt évfolyam kapta meg a diplomát, mire az első bajok mutatkozni kezdtek. Igaz, alig volt már csúnya ember és csúnya nő Athénban, de éppen ezért megfogyatkoztak a rendelők és szalonok páciensei is. A színházak is rosszul mentek, mert mióta a közönség egyre nagyobb számban előadóművésszé képeztette magát, nem volt kivel megtölteni a nézőtereket. Közben újabb hatszázezer fővel gyarapodott az értelmiségiek tábora, de státust már a leodemokratikusabb összeköttetéssel is alig lehetett kapni. Az orvosok egy része eladni kényszerült kétkerekű kocsiját, némelyek már hajlandók lettek volna arra is, hogy lemenjenek Attikába.

Ekkor vált vészessé a munkaerőhiány a kézművesipar valamennyi ágában. Fiatalok már régen nem vállaltak kétkezi munkát, az öregek voltak kénytelenek előállítani helyettük a közszükségleti cikkeket. Amikor az idő múlásával az öregek egyre nagyobb számban dőltek ki, a helyzet válságosra fordult. A polgárok rongyos peploszokban jártak, mert nem voltak takácsok, akik újakat szőjenek; a mezőgazdaság elnéptelenedett és be kellett vezetni a jegyrendszert, leálltak az építkezések és megszűnt a kereskedelem. Egyre többen fohászkodtak az istenekhez, de azok sem értettek semmilyen iparhoz, egyedül Hephaistos vállalt volna néhány segédje számára kovácsmunka-bedolgozást, de határozottan kijelentette, hogy csakis készpénzfizetés ellenében, az meg nem volt.

A kormány először gondolt arra, hogy hadsereget szervez. Ez azonban nem volt kivihető, mivel a főiskolai hallgatók felmentést élveztek a katonai szolgálat alól.

A kudarc után tárgyalásokat kezdtek a spártai hatóságokkal a Tajgetosznál kiselejtezésre kerülő munkaerőfölösleg átvételéről. A görög állam tíz diplomást és magas kamattal később fizetendő háromszáz drachmát ajánlott föl minden púpos cipészsegéd-jelöltért és szellemgyenge üstfoltozó inasért, a spártaiak azonban nem álltak kötélnek, mondván, hogy náluk is oktatási reform készül és egyetlen nyomorékot sem hitelezhetnek.

Egy-két külvárosban méregdrága sóslepények és megfizethetetlen saruk kerültek forgalomba. A törvényhozás palotája előtt fölvonuló kétmilliós éhes értelmiségi nyomására vizsgálatot rendeltek el, s a nyomozás szálai Szokratész családjához vezettek. Az opportunizmussal vádolt öreg filozófus büszkén hangsúlyozta, hogy a bölcsek sajátja belátni tévedésüket, ezért adta fiait péknek és kelmekészítőnek. Vidáman itta ki a méregpoharat, mondván, hogy az ifjúságot nem megrontani kívánta, amit az is bizonyít, hogy pallérozott elméjű utódokra hagyta az eljövendő jobb kor alapjainak lerakását.

Nem számolt azonban azzal, hogy a kőművesszakma is régen kihalt már, az elpuhult emberfők már saját jelenüket sem tudták kezük munkájával megmenteni, nemhogy kései nemzedékek sorsával törődhettek volna.

Így halt ki a világból a görög kultúra.

Kaposy Miklós

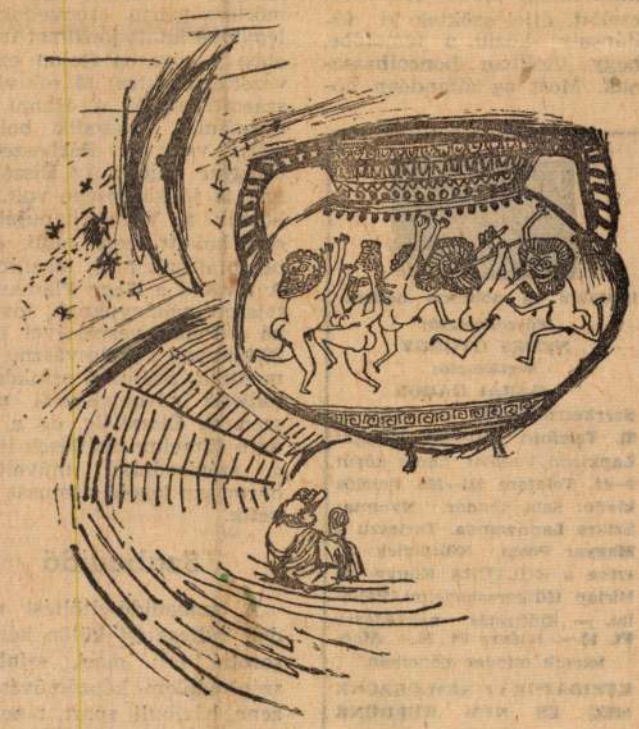

Gyulai Líviusz rajzai

visszahúzódásra — eltűnik a szemináriumi maszk és lassan kibomlik a félig felnőtt, félig serdülő egyénisége, kirajzolódik egy-egy vázlatos profil és aztán talán az összkép — a pesti medikus alakja, 1964-ből.

A műveltség elemei egységes rendszerbe fonódva, lehatolnak a mindennapok cselekvésformáiig, az erkölcsi ítéletekig, a hivatásérzetig és a betegekkel való foglalkozás — kicsit eltúlozva — technikusi vagy művészi felfogásáig, a világkép útközben átszeli a vallási nézetek, az embereszmény, a társadalmi felelősség régióit.

Ezt az utat követjük majd végig, hogy aztán eljussunk a végső kérdésekig: milyen ember és milyen orvos lesz a mai medikusból két év múlva, vagy — meg fogják élni — kétezerben?

Szakbarbárok?

Napjaink divatos vitája a Szakbarbárok országában szerencsétlenül járt humán-műveltségű hittérítők és könyvtárosok beszámolói alapján, olyan érzékletesen írja le annak a bizonyos *két kultúra* határán húzódó szakadéknak tátongó mélységeit, hogy még a legbátrabb bölcsészek is megijednek. Pedig lehet, hogy csak sekély ároK az egész. A húszéveseknek ezzel a nemzedékével foglalkozva fontos tanulság adódott: *a két kultúra-vitának lassanként szociológiai tartalmai, kísérleti alapot, statisztikai hátteret kellene adni.*

Az orvostanhallgató, tanrendje szerint, töményen természettudományos: fizikából és biológiából felvételizik, a marxizmuson kívül humán jellegű tárgyat hat évig nem hallgat. Amit a humán kultúra területéről összegyűjt, afelé nemcsak egyszerűen önként, belső igényből fordul, hanem örök időzavarban, tanulmányai ellenére, anatómiától és kórélettantól lopva az időt; éjjel olvas regényt, mint ahogy elődei 400 évvel ezelőtt, éjjel szöktek ki fóliánsaik közül a temetőbe, hogy titokban boncolhassanak. Most az állandóan nö-

Élet és Irodalom

Irodalmi és politikai hetilap.

Főszerkesztő:
NEMES GYÖRGY
Szerkesztő:
GARAI GÁBOR

Szerkesztőség Bp. V., Nádor u. 31. Telefon: 111—424. Kiadja: Lapkiadó Vállalat. Lenin körút 9—11. Telefon: 221—285. Felelős kiadó: Sala Sándor. Nyomta: Szikra Lapnyomda. Terjeszti a Magyar Posta. Külföldiek részére a KULTÚRA Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat. — Előfizetés negyedévre Ft. 18.—, félévre Ft. 36.— Megjelenik minden pénteken.

KEZIRATOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA.

Index: 25 244

Whisky szódá
Babitscsal;
Ordasai közöt
„kultúrszakad
partján Józse
A Rozsdatem
vatkönyvek s
zalékos előfo
látszik, a tané
öntörvényű
dés kötelező olvasmánya lett.

Színház

A színdarabok számaránya az olvasáshoz hasonlít: itt négy színdarab az átlag, ezek fele a tévé műsorából. A színház a reprezentatív darabokkal vezet: Hamletért, Tanner Johnért, A vágy villamosáért volt leginkább érdemes a havi átlagösztöndíj 10 százalékát kifizetni. Az Operettszínház a jelek szerint kevés medikust látott e félévben, operába se sokkal több járt; de aki Dürrenmattot olvas, az Ötödik Frankot nézi meg; aki nem olvas semmit, az nem is néz meg semmit; a könyvbéli vegyes csoporthoz pedig a megfelelő színházi élmény is könnyen kínálta magát a Ki megy a nő utántól az Andorrán át Dosztojevszkijig, Zróráig.

Múzeum

A múzeumlátogatás sűrűbb, mint várni lehetett. Ők nem „megtekintenek egy kiállítást", mint az egészen felnőtt polgárok, hanem minden látnivalót gyorsan kikutatnak, a fehérvári Csontváry-kiállítást, meg a francia fotókiállítást már csak az egyetemi társadalom illemszabálya szerint is meg kellett nézni, az előbbit összekapcsolva az autostoppal. Egy őszi vasárnap délelőtt pedig a Nemzeti Galériában, vagy a Műcsarnokban is eltelik, és „a kislány látja, milyen kulturált fejek vagyunk".

Mozi

Az utóbbi hónapok filmélményei. A lusták vagy memóriazavarban szenvedők a *legutóbb* látott jó filmet írták ebbe a rovatba (talán ezért vezet az Elektra). Mások visszaemlékeznek a Hamu és gyémántra (második helyezett), vagy a Párbeszédre (magyar csúcs). Az Éjszakának is jó közönsége volt, és köztük a Vihar kapujában sem bukott meg, mint első bemutatásakor a mozikban. A tévéből a Nagy Flamarion tetszett néhányuknak, továbbá a Pupos vezetésével 15—20 lánynak a szélesvásznú romantika. Széles a színkép a csillogó párbajgiccstől egészen az Éjszakáig, de a kiugró filmcím-ismétlések itt is a szépirodalmi műveltség hármasan tagoló ritmusát követik.

Szabadidő

A szabadidő-eltöltési módok változatait külön kérdés sorolta fel: mozi, színház, szépirodalom képzőművészet, zene, házibuli, sport, tánc, és egy szabadon kitölthető rovatba kértük a hetes osztályozási rendszer szerint (7 a

sör vagy lengyel vodka kíséretében terjedt el és vált — a fiúk kezdeményezése folytán — a társas érintkezés egyik fő formájává.

Zene

A zenét aztán a kérdés tovább bontotta zenei műfajokra (tánczene, operett, hangverseny, opera, népdal, magyarnóta-cigányzene, szimfonikus dzsessz, egyházi zene). Mondani sem kell, hogy vezet a tánczene, hatos átlago kapott, az egyházi zenét so kan a hangversenyzenéve vonták össze és negyedik helyre került; a magyar nót végig hármas, gyenge ered ményével még mindig meg előzi a népdalt (azt mondják hogy nagyritkán szeretne mulatozni is és az jobban si kerül cigányzene mellett, népdal valahogy kimarad a életükből). A leglátványosab ban bukik meg az operett Nem riadnak vissza a minus hetes szabálytalan osztályzat tól, sőt a „brrr" felkiáltástó sem. Talán ők lesznek az első nemzedék egy évszázad után amelyik nem a Csárdáskirálynő alattvalójaként éli majd le színházi életét?

Ha most továbblépünk a világnézeti alapok feltárásában, érzékelhetőbbé lesz, élettel telik meg eddigi vázlatunk.

A KISZ

A KISZ megítélésében a „bizonyos mértékig" való megelégedettség a medikusközvélemény átlagítélete. A „mindenki kedvére"-irányzatot viszonylag sokan (kó-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM
1964 MÁJ 2

1021 Gyulai Liviusz

Gyulai Liviusz: Május 1

beszél az ifjúság?

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A Magyar Nyelvőr új száma közli a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvművelő Munkabizottságának pályázati felhívását, *olyan szavak, kifejezések, szólások és beszédfordulatok gyűjtésére, amelyek az ifjúság nyelvében használatosak.* Ugy gondoljuk, érdemes ismertetnük e felhívást; talán olyanok is kedvet kapnak a gyűjtéshez, akik lapunkból szerezhetnek csak tudomást róla.

A felhívás szerint a pályázaton bárki részt vehet, akár e szójegyzéket feldolgozó tanulmánnyal. A bizottság arra kéri a pályázókat, hogy legalább száz-százötven szót és kifejezést tartalmazó gyűjteményt küldjenek be; betűrendben vagy forgalmi körönként csoportosítva. A szójegyzéknek vagy tanulmánynak a következő adatokat kell tartalmaznia:

1. A beküldésre kiszemelt szót vagy kifejezést, ha több változatban él, akkor alakváltozatait is (például *hári* vagy *háré*, *kasa* vagy *kassa*).

2. A szó pontos jelentését. Ha több jelentése van, akkor a többit is (például *csöves a)* „vagány, csavargó", b) „csőnadrágot viselő").

3. Egy-két olyan példamondatot, amelyből kiderül, hogy a beküldött szónak, kifejezésnek milyen szerepe van a beszédben. Az „abbahagyja a beszédet" jelentésű *leveszi a lemezt* szókapcsolat használata például ilyen mondattal szemléltethető: „Most már *vedd le a lemezt*, öregem, elég volt a süket dumából!"

4. A szó stílusértékét és használati körét. (Például: Ritkán vagy sűrűn használják? Tréfás, kedélyes vagy gúnyos, sértő színezete van? Csak fiúk, csak lányok használják, vagy mindkét nembeliek? Csak diákok, csak ifjúmunkások, csak parasztfiatalok használják, vagy nincs ilyen tagozódás? Csak egészen fiatalok, például általános iskolások használják vagy idősebbek is?)

A pályázatokat 1964. augusztus 31-ig kell beküldeni a bizottság folyóiratának

Brutyó Ján
vezetek Orsz
nak főtitkára
rilis 29-én
SZOT-díjakat
ként tízezer f
következők k

IRODA

Fekete Gyula, Az orvos halála és **A hű asszony meg a rossz nő** című regényeiért, és az író-olvasó találkozókon kifejtett népművelő tevékenységéért.

Dobozy Imre, Holnap folytatjuk című drámájáért és az író-olvasó találkozókon kifejtett népművelő tevékenységéért.

Péchy Blanka, Regény című művéért és munkás-

iamint a színész-munkás találkozókon kifejtett népművelő tevékenységéért.

Olsavszky Éva színművész, művészi alakításaiért és népművelő tevékenységéért.

FILMMŰVÉSZET

Fehéri Tamas operatőr-rendező, a **Kinek higgyek?** című dokumentumfilm rendezéséért és népművelő tevékenységéért.

Fehér Lajos tájékoztatója az Írószövetségben

Május 7-én délután 3 órakor az Irószövetség klubjában Fehér Lajos elvtárs, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Minisztertanács elnökhelyettese tájékoztatót tart időszerű belpolitikai kérdésekről.

★

A Brazíliából hazánkba érkezett Rónai Pál irodalomtörténész és műfordító május 8-án délután fél 4 órakor az Irószövetség klubjában A mai brazil irodalom címmel tart előadást.

Bakonyi hetek Zircen

A zirci műemlék rendház a 60 000 kötetes Reguly Antal könyvtárral és a hatalmas 30 holdas arborétum, kedvelt kirándulóhely. Könnyen megközelíthető innen a Cseszneki vár, s a Bakonybéli Borostyánkút. Ünnepi kulturális program bonyolódik itt május 23 és június 7 között.

Reguly Antal, a nagy finnugor nyelvész és etnográfus emlékére kiállítást rendeznek. A megnyitó ünnepélyen Ortutay Gyula emlékezik meg róla:

A Jankovich Lajos kulturális szemle május 31-i bemutatója, a szentkirályszabadjai cigányegyüttes *In-*

KESZTHELYI ZOLTÁN:

Hosszú volt

Hosszú volt bennem a tél,
fagyban aludtak a fák, a fo
bennem és körülöttem, s m
üvöltött a vad, rohanó tél.
Sejtelemben vajudott még
sejtelmek igérték nekem r
elhalt évek feltámadni aka
Ravasz idő vitt rejtekébe
De most kibomlik sejtelme
érett alakod,
ódivatú rajongás unszol fel
látom, amint hirtelen zava
májusi pirt lopsz arcodra é
felém, nekem, a magányoss
Istenem, igaz-e, hogy te ho
igaz-é, hogy te hozod a m
az első virágot, a boldogsá
Igaz-e, hogy életre kelted
a bennem dermedten alvó k

a fagyhalálban örökre elal
— Szeretlek — mondom —,
iramló lábad, hivó szemed,

elsóhajtom neved,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Gyulai Liviusz

ÉLET ÉS IRODALOM

1964 JUN 13.

1021

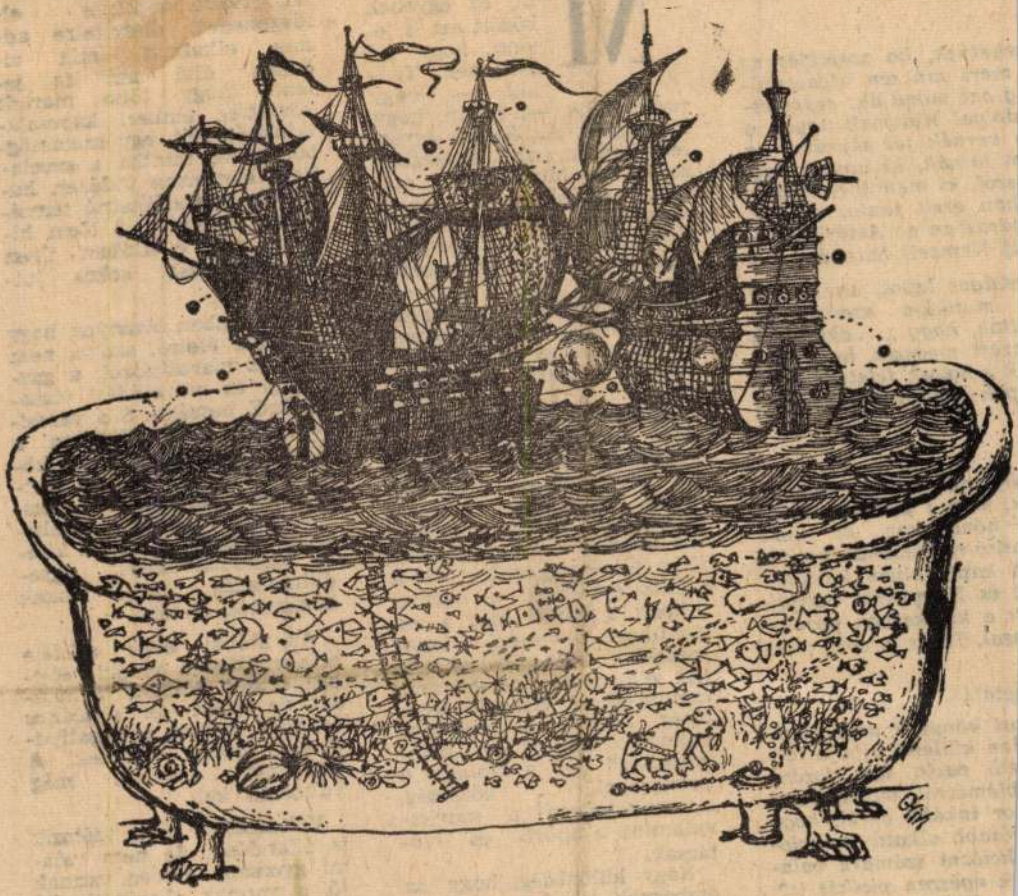

Gyulai Liviusz: A válság megoldása

az esti általános iskolá-
belpolitikai szemináriu-

ány órára a villany, mert
nem telik új transzfor-
telik új háztartási gé-
ja a terhelést.

ehetnek, ha szemetes az
mert nincsen utcaseprő-
g azt mondják: sepertes-
dolga! Kiállnak ugyan a
vernék fel seprűvel a
n látnák, ki hová megy,
szól, ki mennyire részeg,
ban ezek fontos dolgok,
árosban az Astória-alul-
új Nemzeti Színház?

ságos lapot, amikor az
munkája szerint...",
tták, hogy „...aki nincs
zért megesik, hogy szó-
k s holtak felett, s a fe-
pok aktualitást vesztett

eljutnak az új magyar
c, még a párhetes hira-
hónapokon át csak
sító-reklámokat vetite-
t kapni olyan könyve-
s és Nagyváros boltjai-
t a kirakatban poroso-
zal. Tojás is volt, min-

gtalan.

si könyvek ama ábrá-
len küllemi hibája lát-
élő pacin sem fordul
blémáiról mostanában
or inkább arról, hogy
ósabb alkatú funkcio-
kcionizni számára vala-
k egészen picikét is?
ondhatjuk legyintve:
mióta Kisváros fenn-

len — sebet. É
haza mindig cs
nem gyógyult.
külni kellett...

Mert
ni,
köz
len
ism
ják
tudni vélik —, rólam, hogy ki vagyok. Az életem egyetlen körben, zárt egységben zajlik le. Munkahely, otthon, szórakozás, közélet, szenvedély, botlások, magánélet mind elválaszthatatlanok. Ahol dolgozom, pontosan tudják, milyen férj vagyok, ismerőseim tájékozottak munkateljesítményemről és szakszervezeti bizalmiként végzett tevékenységemről.

Viszont a főváros, és kisebb mértékben néhány nagyváros sokak számára jól elválasztható régiókra oszlik. Egyikben van a munkahely, másikban a család (esetleg ez is megoszlik: itt a feleség-gyerekek, ott a szülők-testvérek), a harmadikban a baráti kör, a negyedikben valami ismét másokkal közös szórakozás. (Az elhatárolás persze nem mindig éles.) Hasonló lehetőség adódik a kétlakiak számára. Például az „alvóvárosban" van a család, a patriarchalis közösség, a munkahelyen a munkavalamint a sport- és ivótársak.

Nagy különbség, hogy az embernek minden szerepét ugyanegy közösség előtt kell-e eljátszania, vagy alkalma van itt ezt, ott azt

közvetlen emberi kapcsolatainkból. Sőt, egy szemszögből nézve mintha a szocialista életforma vidéken hamarabb megtalálhatná természetes kereteit...? Nem hiszem, hogy e vitában ilyen általánosítással sokra jutnánk.

Az azonban bizonyos, hogy a vidéki életről szólva nem elég az iparosításról, a gazdasági és művelődési viszonyokról beszélni. S a városiról szólva sem. Vidéken a túl-ellenőrzöttség, és a következmények minden életszférára kiterjedő hatása, míg nagyvárosban a „szabadabb" légkört gyakran kísérő kapcsolatvesztés, egyedülmaradás rontja sokak közérzetét, életét.

Az utóbbi évek sokféle ablaknyitása a vidéki életben erősen érezteti jó hatását, de éppen az általános fejlődés mellett a negatívumok is jobban kitűnnek. A légkörnek azonban még változnia kell.

Változott is már, változik is állandóan, de nem valami gyorsan. Bőven vannak jó, s vannak elkedvetlenítő példák. Ezek általában azt mutatják, hogy az áhított változások ritkán indulnak ki felülről. A vidék, a kisvá-

Gyulai Livius
grafikus

„Autehvárium"

Élet és Irodalom, 1963. dec 7 – 6 lap

Gyulai Lirius, grafikus MDK

Öt rajza.

Repr.

Gera Mihály: Ön, kérem, szakbarbár?

16-18

A Könyv, Bp. 1963. november III/11

Gyulai Livius, grafikus MDK

Parádia.

Bárány Tamás: Kocsis Pál: Pont én ne fedez-
zek fel semmit? 59.

A Könyv. Bp. 1963. december III/12

Gulai Livius
grafikus

M.D.K.

Illusztráció

Kapony Miklós: Görögök alkonya
Élet és Irodalom, 1964. április 11 – 11 lap

M.D.K.

Gyulai Liviusz
grafikus

„Készül a forgatókönyv"

Élet és Irodalom, 1964. január 11 – 6 lap.

Gyulai Lúrius
grafikus

M.DK

Előtérben a Nemzeti Szinház"
" illusztráció

Élet és Irodalom, 1964. március 14 – 8 lap

M.D.4

Gyulai Livius
Grafikus

Karikaturája

Élet és Irodalom, 1964. febr. 22. - 6 leg

Julai Lívius
grafikus

M.D.K.

Nagymarosi hár (fino-
(vegro)

Élet és Irodalom, 1963. július 27 - 11. lap

Gyulai Liviusz

rajz Italo Calvino A fáramászó báró c. művéhez.
reprodukció

Nagyvilág, 1962. 12. szám, 1865. oldal

Gyulai Liviusz M.D.K.

Részt vett a kiállításon

Illusztrációk

Sárvári Márta: Fiatal grafikusok kiállítása Képzőművészeti Főiskolán

Magyar Nemzet 1964. május 30. 4.l.

Gyulai Líviusz
grafikus

M.D.k.

Pablo Neruda arcképe,
60. éves születésnapja
alkalmából.

Élet és Irodalom / 1964. július 18. - 6 lap.

M.D.V

Gyulai Líviusz
grafikus

Illusztráció

Dobák István: Ő, Te, Mi,
Élet és Irodalom, 1964. július 4 – 10 lap

Gyulai Livinsz
grafikus

M.D.K

Illusztráció

Thomas Mann: A Varázshegy
Élet és Irodalom, 1964. január 18 – 11 lap

Gyulai Livinsz
grafikus

M.D.K.

Villa Tivoliban
Olajfák Tivoli közelében } repro
Róma

—: Nyolc nap Itali'aban
Elét és Irodalom, 1963. október 26-4 lap

M.D.K.

Gyulai Livius
grafikus

Sinkó Ervin
Georgi Sztardelov 7 portréi

—: A jugoszláv írókiküldöttség találkozása a magyar írókkal

Élet és Irodalom, 1963. október 26 – 12 lap

Gyulai Livius
Grafikus

M.D.V.

Illusztráció

Ceres Tibor: Sport tudósítás
Élet és Irodalom, 1963. szeptember 14 – 4 lap

Gyulai Liviusz

Salvatore Quasimodo Nobel-díjas költő karikatúrája.

reprodukció

Nagyvilág, 1961. 8. szám. 1253. oldal

Gyulai Liviusz, grafikus MDK

Rajza. Repr

Timár György: Kinnkaktusz Bennjázmin László, a parodista
Kis Magyar Bántalógia LXIII. 58.

A KÖNYV, bp. 1964. Jelmár IV/2

Gyulai Liviusz
grafikus

M.D.K.

Illusztráció.

Pálya Tamás: Idegenben
Élet és Irodalom, 1964. szept 12 – 10 kép

Gyulai Liviusz M.D.K.

Müve a kiállitáson

Madách-portré

S.M.: Madách a mai képzőművészetben

Kiállitás a Dürer-termben

Magyar Nemzet 1964. október 9. 4.l.

M.D.V.

MDK

Gyulai Lirius, grafikus

Új gyermekkönyvet illusztrált.

[Perrault: Csinnás Kandár]

Falus Róbert. Könyvszemle

7

Népszabadság Bp. 1967. aug. 18.

Gyulai Líviusz

Illusztrációi szerepelnek a „Szép magyar könyv '66" c. kiállításon.

Csongrádmegyei Hírlap 1967. jún. 23.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

Gyulai Líceum

1967 JUL 23

102

Uj kiállítások

Meseillusztráció — naivan kedves állatfigurák, gyerekek, kacsalábon forgó várak vezetik föl az embert a Móra Ferenc múzeum csarnokában a könyvkiállításig. Az elmúlt év legszebb könyveit, illusztrációit, legszínvonalasabb nyomdatermékeit mutatja be a közönségnek a *Szép magyar könyv 66* című kiállítás, melyet tegnap délben *dr. Bálint* Alajos múzeumigazgató vendégeket köszöntő szavai után *dr. Brestyánszky* Ilona, a könyvművészeti és grafikai gyűjtemény vezetője adott át — megnyitójában — a közönségnek.

A könyvillusztrációk mellett — amelyet tehetséges grafikusok: *Gyulai* Liviusz, *Kass* János, *Würtz* Ádám, *Szántó* Piroska, *Reich* Károly, *Réber* László, *Orosz* János, *Szász* Endre neve fémjelez —, a szép kiállítású könyvek sokaságában a Szegedi Nyomda is bemutatta legszebb könyveit, amelyek a többivel együtt méltán képviselhetik könyvművészetünket a közeljövőben megrendezésre kerülő frankfurti nemzetközi könyvkiállításon.

S ugyancsak tegnap nyílt meg a Móra Ferenc múzeumban a *folklór kiállítás*, a múzeum régi néprajzi anyagának felújításával — az országos idegenforgalmi hivatal támogatásával és rendezésében. A szegedi tájat, a népélet sajátosságait, kenyeret adó sajátos mesterségeit, munkaeszközeit bemutató kiállítást *dr. Csikós* Ferenc, a városi tanács végrehajtó bizottságának titkára nyitotta meg.

A kiállítás anyagát német, angol, magyar nyelvű tárlatvezető prospektus is ismerteti. Az itt vásárolható képeslapokat kiállítási bélyegzővel küldhetik Szegedről a látogatók.

Ma ismét nyílik egy kiállítás a városban: az Iparművészeti Főiskola hallgatóinak munkáiból rendezett bemutatót *dr. Pogány* Frigyes, a főiskola igazgatója nyitja meg déli 12 órakor a Tömörkény gimnáziumban.

a talpam alatt morzsolódtak.
en a nedves fák illata lengett.
távolból érkező férfi és női
meghallottam, a fák között la-
örevetettem magamat.
hívtál magaddal? Nekem nem
déglátás! — kérdezte egy ma-
, aki színes bundasapkát és
részköpenyt hordott. Lova az
vet csipegette, remegő, nedves
omóba szedve a zöld szálakat.
y hollófekete csikón ült, lábá-
en lobálta a kengyelt, a tábo-
készte. Tartásában volt valami
de mintha ugyanakkor görcsö-
ott volna, nehogy valamelyik
leessék. Napbarnította arca
vonásaival és tiszta, kék sze-
te érzéketlennek tűnt.
l, Viktor, ismeretlen emberek...
ni történhet. Nem látok a hom-
é... Hiszen annyira állhatato-
!
, dehát azok is geológusok! Ta-
lem tudtad, hogy ez mit jelent?
élsz, visszafordulhatsz! — ve-
Nyina. — Valahogy csak meg-

am uralkodni magamon: s még
mint a sült bolondok! Felké-
fogadására, valami ünnepé-
számítunk... És ő...
assza magát! — mondtam ne-
em az útra. — Vadászni men-
Csak két nap múlva térnek

omban megértett mindent...
et, hogy semmit sem értett.
atot vett a lovával és gyors
gta a jószágot. Viktor vissza
ni, de én megfogtam.
menjen csak — mondtam. —
emmi baja. Menjünk hozzánk.
n a tieitek vadászni mentek.
maradtak... Menjünk.
sátorba léptünk, csodálkozó
el találkoztunk.
t rosszul érzi magát — vála-
ugodtan a ki nem mondott

egeredt a hó, súlyosan. Ned-
dő. De valamiért gyöngyvirág-
em. Arra gondolok most, hogy
ámsapkás, karcsú lánytól van
a folyóparton. Március van. A
virág, a parti lépcsőt fekete víz
A magasszárú cipő átnedvese-
zegélyén apró vízcseppek re-
a a lányra gondolok csak, aki
sít csak képzeletem szült...
jjel esik a bolyhos hó, mégis
illatot érzek. De nyomtalanul
ikor az illat forrását kere-

FERENCZ GYÖZÖ fordítása

---

gmondja rólam, milyen em-
jöttem rá, hogy varázsló-
tól a felismeréstől annyira

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 MÁJ 24.

LOBOGÓ

Gyulai Líviusz

MEIZELAITIS EDUARDAS:
KARDIOGRAM

Jelentős modern költőt mutat be a magyar olvasónak ez a kötet, amely az 1963-ban Lenin-díjjal kitüntetett litván alkotó harminchárom évi munkájának java termését gyűjti össze. A könyvet Gyulai Líviusz színes rajzai díszítik. (Magvető)

Csensziovak precíziós
rendezés

MAGYAR NEMZET
Gyulai Líviusz
1967 JUL 9
1021

VASARNAPI KÖNYVESPOLC

Ember fia és farkasa

Cseres Tibor elbeszélései

Elbeszélések? Az a szűkszavú, visszapillantásokkal tarkított, visszatekintésekkel feszített műfaj, amelyet *Cseres* Tibor teremtett meg, bonyolultabb kissé.

Természetesen elbeszélések ezek a fojtott, szigorú írások, mert a novella klasszikus szabályai szerint kezdetük, kifejletük és... már azt akartam írni, hogy végük, befejezésük van. De alig van olyan novellája, amely a szó hagyományos értelmében befejezett volna. Cseres elbeszélései éppen ezzel a visszafogott, kevéset eláruló, befejezetlen voltukkal és állapotukkal tűnnek ki. Az írónak nincsenek kerek történetei. Inkább zaklató vallomásai, bár a homálynak nyoma sincs írásaiban. Cseres öntépő eszközökkel, bonyolult képzettársítással, a hagyományos szerkezetet felborítva (vagy szerkezetet újjáteremtve) írja világos nyelvezetű, nagyon egyszerű históriáit. Hogy ezek a tiszta nyelvezetű, egyszerű történetek sercegni, égni kezdenek a papírlapon, az onnan van, hogy Cseresnél — nem tudom, de gyanakszom rá — egy novella gondolati kimunkálása sokkal tovább tart, mint a megfogalmazás.

Elbeszélések ezek az *Ember fia és farkasa* címmel összegyűjtött írások, elbeszélések is. Többnyire azonban emlékezések, emlékek fölvillantása, kibontása, tűnődés fölöttük, de úgy, hogy az olvasó — akár az író — több időt tölt el e novellák fölötti gondolkozással, mint az elbeszélések elolvasásával. Ezek a nem hosszú írások voltaképpen igen terjedelmes elbeszélések, mert befejezetlenségük ellenére is folytatódnak, de már az olvasó eszméletében, önvizsgálatában, a magyarázatok kutatásában és meglelésében. Az író maga semmit nem »magyaráz«. Korát meséli el — főként az idők nagy korfordulatát —, »meséi« mögött azonban minden piroslik, örvénylik, zúg, bár az író kibékítően szelíd s egyszerű ember. Így is ír.

Mégis — talán a téma és az író természet ilyen nagy ellentétének hatása ez — fölkavar.

Elbeszélések és emlékezések ezek az írások, de olykor — a legnagyobb hagyományokra gondolok — a riport forrásával, igazi lüktetésével is szólnak az olvasóhoz.

Cseres műfaját meghatározni nehéz. Szerkesztése még bonyolultabb. Mindent »in medias res« kezd el, mintha az olvasó szereplőinek teljes előéletét, a teljes helyszínt régen ismerte volna már. Ezzel még jobban sűrít és feszít, de a módszer nem keresett nála, hanem írói természete. Általában semmi manír, semmi csinált ság nincs Cseres írói munkásságában, még akkor sem érzem ezt, mikor a legmaibb városi vagy falusi kérdést (vagy drámát) tájszavakkal ékes, gyöngyöző székely anyanyelvén szólaltatja meg.

Kevés annyira takarékos írót ismerek elbeszélő irodalmunkban, mint ő. Lehet, úgy dolgozik, hogy az első megfogalmazás után, nekiül a novellának és szigorú vörös ceruzával kihúz, kiiktat minden felesleges jelzőt vagy mondatot, vagy egyenesen bekezdést. Szorosan zár; a merész szigorúságig szűkszavú, olyannyira, hogy néha vissza kell lapozzak, hogy újra olvassak egy-egy részletet. Cserest villamoson vagy szerkesztőségben — zaj közt — olvasni nehéz. Ehhez az íróhoz mély csend illik; minden szavára figyelni kell.

Minden novellája dráma, vagy majdnem dráma, amelyben gyakran szerepel a halál, a váratlan, erőszakos halál. Nagyon találónak érzem az elbeszélés-kötet írói önvallomásának, fülszövegének befejező mondatát: »...a módszer (Cseres írói módszerére gondol) legyen kegyetlen, de a megvalósult művek fölött ott lebegjen a kegyelem, a teremtő isten és a megértő olvasó kegyelme«. Egy helyt módosítanám — a kötet elolvasása után — e vallomást. Abban, hogy a szigorú, önvizsgáló, kegyetlen mondanivalót az a megbocsátó, kegyelmi állapot oldja föl, amely ebben a humanista íróban él. *(Szépirodalmi Könyvkiadó)*

(r. p.)

Hirtelen ébredés

Rónai Mihály András válogatott és új versei

Találó cím került *Rónai* Mihály András *Hirtelen ébredés* című verseskönyvének (Szépirodalmi Könyvkiadó) fedőlapjára. Hirtelen ébredés, meglepő megszólalás olyasvalakitől, akinek 1931-ben jelent meg az első versgyűjteménye, az *Első ének* és 1937-ben a második, a *Két háború közt.* (Publicisztika mellett csak műfordításaival maradt aktív: 1943-ban *Dante szonettjei*vel, 1956-ban *Heine Németországá*val, 1957-ben pedig *Nyolc évszázad olasz költészetével* és 1964-ben *Itália virágoskertjé*vel.

Nem árt most a válogatott régibb és az összes új verseket megfelelő szakaszok szerint felsorakoztatni 1927-től 1967-ig, a tizennégy éves fiú első szárnypróbálgatásaitól az ötvennégy éves férfi verseinek összegyűjtéséig.

Költői menetrend kerül az olvasók elé. Ez ma már magyarázatot tud adni Rónai Mihály András lelki fejlődésének egészére. Különösen közéleti költészetének ilyen széles megmutatása teszi lehetővé, hogy jól meglássuk a költő érzelmi útjának és világszemléleti kifejlődésének alakulását is.

Úgy érezzük: ide kell iktatnunk néhány nagy, maradandó közéleti versének a címét! Például: a *Gaisin Grozda balladáját*, amelyet akkor írt, amikor 1941 nyarutóján a szegedi Csillag-börtön udvarán Horthyék »kommunista bűncselekményekért« bitófára húzatták Kiss Ernő zombori munkást, utána pedig Gaisin Grozda huszonegy éves újvidéki szerb leányt, aki szülővárosában gyújtóbombát dobott az ottani náci könyvesboltba. Vagy: a *Párisi regét*, azt a töredéket, amelyet Károlyi Mihály emlékének ajánlott, Fényes László, Kéri Pál, Hevesi András és Forgács Antal emlékét is idézve.

Nagyon szépek a nagy versgyűjtemény tájképei, főleg azok, amelyek Pest szerelmesének mutatják Rónai Mihály Andrást.

Nem szabad megfeledkeznünk a portré-versek hosszú soráról sem, akár Karinthy Frigyes, Zsolt Béla, Tóth Árpád, akár Szép Ernő, Bálint György, Fenyő László belső, lelki vonásait vagy külső arcvonásait örökítik meg.

S. E.

'A HÉT KÖNYVEI

AKADÉMIAI KIADÓ:

Otto Gombosi: Der Lautenist Valentin Bakfark Leben und Werke (1507—1576).

CORVINA KIADÓ:

Molnár Zsuzsa: Nemes-Lampérth

GONDOLAT KIADÓ:

Hérodotosz: A görög—perzsa háború
James Kendall: Davy élete
K. O. Kiepenheuer: A nap
I. M. Majszkij: Utazás a múltba
L. S. Penrose: A humángenetika alapjai

KOSSUTH KIADÓ:

Dr. Jávorka Edit: A fogyasztói árak és a dotációk
Keserű János: A mezőgazdaság és az új gazdasági mechanizmus

MEDICINA KIADÓ:

Füzesy Zoltán: Balegyenes, jobbhorog
Madarász István—Szórádi Zoltán: Támadójáték a kézilabdában
Tarnawa Ferdinánd: A röplabdázás fejlődése Zempléni-hegység

SZÉPIRODALMI KIADÓ:

Horváth Imre: Szürke szivárvány
Kemény Zsigmond naplója
Mikszáth Kálmán: A Noszty-fiú esete Tóth Marival
Németh László: Iszony
Szabó Béla: Évek sodrában

ZENEMŰKIADÓ:

Abody Béla: Az opera fellegvárai
Földes Andor: Zongoristák kézikönyve
Gárdonyi Zoltán: J. S. Bach ellenpont-művészetének alapjai
Till Géza: Opera-kézikönyv

Gyulai Líviusz illusztrációja Hermann Melville Barthleby, a tollnok című művéhez, amely a Magyar Helikonnál jelenik meg

ORMAY IMRE

Beethoven budai utazása

Ma már bizonyított történelmi tény, hogy Beethoven 1800. május 7-én hangversenyt adott a budai Várszínházban. E néhány napos budai—pesti tartózkodás köré építette fel *Ormay* Imre érdekes Beethoven-regényét. Ez a rövid idő nem elegendő arra, hogy előttünk formálódjon ki a zenetitán egyénisége, jelleme és művészete, s így azokból a vonásokból építi fel hőse arcképét, melyek általában már ismertek.

Beethoven ebben a regényben is a forradalmi haladás híve, ebből a szemszögből nézi és érzi a francia forradalom magyarországi hatását, a magyar jakobinusok, Martinovics és társai balsorsát. A regény Beethovenje inkább szemlélődő, befelé forduló filozófus, mint érzelmekkel telt, robbanó muzsikus, vagy éppen szerelmes történet hőse. Ilyen tulajdonságai csak időnként villannak fel.

Annál gazdagabb a korrajz, a jellegzetes korabeli valóságos és költött személyek ábrázolása. Rajtuk keresztül válik hitelessé a regény légköre, s ezt a hitelességet fokozza a mű mértéktartóan archaizáló, gondosan csiszolt nyelvezete. *(Zeneműkiadó)*

(m)

Könyv az UNESCO-ról

Több mint húsz esztendeje, 1946. november 4-én alakult meg Párizsban az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete, a francia rövidítésből közismert nevén UNESCO. Ennek a nemzetközi szervezetnek a munkájában hosszú ideje hazánk is tevékenyen részt vesz, a nemzeti bizottságon és a különféle albizottságokon kívül több magyar UNESCO-iskola erőteljes hangsúllyal ápolja a béke és a népek közötti barátság hagyományait.

Az UNESCO-ról most a francia nyelvű eredeti alapján érdekes magyar kiadvány jelent meg, amely részletesen és sokoldalúan mutatja be ezt a széles körű kulturális tevékenységet végző nemzetközi intézményt. A könyv fejezetei példamutató tömörséggel szólnak az UNESCO felépítéséről — innen tudhatjuk meg például, hogy a Párizsban székelő központ titkárságának 1680 alkalmazottja van, és körülbelül ugyanennyi munkatárs dolgozik a 120 tagországban — pénzforrásairól, legfőbb feladatairól és az UNESCO-nak a nagyközönséggel való sokoldalú kapcsolatáról.

Roppant érdekesen elemzi a kiadvány az UNESCO munkásságát, és ezeket nem általános igazságokkal, hanem négy konkrét példával szemlélteti. Közülük különösen érdekes a nemzetközi oceanográfiai együttműködésnek, valamint annak a tevékenységnek az ismertetése, amelyet az UNESCO az alapfokú oktatás bővítéséért végez Latin-Amerikában.

Az alig 120 oldalas könyvből mindazt megtudhatjuk, ami az UNESCO munkájából valamennyiünk számára [illegible] tanulságos lehet. A magyar kiadást, amely az UNESCO támogatásával készült, a *Tankönyvkiadó Vállalat* gondozta.

FÖLDEÁK JÁNOS

Apák lánya

»Segíts hát, kedves barátom, hogy végre számomra is befejeződhessék a háború« — ezekkel a szavakkal zárja le új regényét *Földeák* János. A háború, amelyről a könyv hőse beszél, már csak az ő egyéni háborúja; másoknak két évtizeddel előbb befejeződött, neki még mindig nem ért véget, sem békeszerződéssel, sem ideiglenes fegyverszünettel.

Sajátos, furcsa történet a magja az *Apák lánya* című Földeák-regénynek, amelyben a II. világháború késői hatása is érdekesen, árnyaltan tűnik elő. Egy fiatal katona a háborúból hazajövet megtudja, hogy lányának valójában nem ő az apja. Becsületből mégis vállalja a gyereket, nevét is adja neki, de amikor tizennyolc év után a leány felbukkan a feledésből, és titkát kérdi, hogy ki hát az az ember, akinek nevét viseli, a férfi nem tud válaszolni. Két ember gyávaságáról és megtorpanásairól, meg egy fiatal lány vergődéséről szól a könyv, néha kissé dacolva ugyan a realitás kívánta logikával, de többnyire ügyes meseszövéssel. A háború által okozott sebek még ily sok idő után is sajognak — ezt hirdeti Földeák könyve — és az ötletes szerkesztés, meg a találó korrajz szerencsésen húzza alá a regény gondolatát.

E becsületes szándékú olvasmányos könyvben legfeljebb az okozhat zavart, hogy Ojtó Péter, az *Apák lánya* főhőse, kissé bonyolultan és mesterkélten, néha pedig túlságosan gyors logikai váltásokkal meséli el barátjának, a miniszternek a lányhoz fűződő kapcsolatát. A kötet legfontosabb tanulsága azonban, hogy tisztességgel szembe kell nézni önmagukkal, hibáinkkal, így is világosan kiderül Földeák János legújabb regényéből, amely, mint korábbi munkái is, őszinte humanizmussal van átitatva. *(Magvető)*

JERZY STEFAN STAWINSKI

Pingvin

Egy Pingvin csúfnevű fiatalember érdekes és izgalmas monológja ez a kisregény. Az egyetemista fiatalember beatzenét hallgat, nagy értékű lemezgyűjteménye van, a modern fiatalok nemzetközi szlengjét beszéli, s egy lányt, a társaság rajongásának és ugratásainak célpontját, őszintén szeret. Érte bonyolódik kemény kalandokba, érte verik meg a huligánok, érte fekszik most a betegágyon.

Jerzy Stefan *Stavinski* regénye a mai fiatalok belső világát kutatja és ábrázolja őszintén, megértéssel, magas irodalmi színvonalon. A kiadó Salinger Zabhegyezőjéhez hasonlítja, tartalmilag viszont szembeállítja Stavinski könyvét, s méltán: a téma és a stílus rokon, a színvonal is, de a mondanivaló eltérő. A Pingvin különböző életszemléletű, erkölcsű és értékű embereket — fiatalokat és idősebbeket — ütköztet össze, s félreérthetetlenül [illegible]okhoz áll, akik a mi mai világunkban is a tisztaság, a helyes értelemben vett romantika, a közös felelősség emberei.

Háló

Nemes György regénye

Napjaink irodalmában megszokott jelenség, hogy némely könyv a semmiséget is bőbeszédűen regéli el; így hát különleges megbecsülés illetheti *Nemes* Györgyöt, aki fontos dolgokról roppant szűkszavúan tud beszélni. *Háló* című kisregénye ugyanis, amely annak idején az *Új Írásban* már jogos érdeklődést keltett, roppant lényeges, és ha úgy tetszik, meglehetősen kényes kérdést feszeget: az öregedését.

Sokféle rétege van ennek a könyvnek. Felületéről egy köznapi és divatos sztori olvasható ki az éltes korú, nagy művész és a hódoló, ifjú hölgy házasságáról, nagyon sok ismert minta nyomán. A mélyebb rétegekből azonban mesteri portré formálódik ki, egy hetvenöt éves festőművész, egykori nagy művészi csatározások hősének mozgalmas, nagy színfoltokban megelevenedő élete. Avariusz János írói arcképe önmagában is szórakoztató, életes korrajz, markáns vonásokkal, művészi megjelenítő erővel, bölcs szűkszavúsággal megrajzolva. És éppen ettől az írói ökonómiától, a mondatok és az epizódok feszességétől oly színes, mozgalmas, sokat mondó a kép.

Alighanem a *Háló* legfontosabb és legmélyebb rétegében az öregkor izgató kérdéseire igyekszik felelni az író. Mert a bizarr szerelmi történet, a maga szándékos nyerseségével, a művész életének számtalan epizódja, mind-mind azt a későbbi kort készíti elő, amelyben a megcsontosodás, a fiatalokkal való szembenállás veszélye fenyeget és riaszt.

Nemes Györgyöt, hazai és határainkon túli írótársaival együtt, az a probléma érdekli, hogyan lehetne elkerülni a betokosodást, a szellemi restséget, az agy és a lélek öregkori tunyaságait, a gonoszkodó zsörtölődést. Ehhez az igényes problémakörhöz a szerző igényes kísérleti alanyt is választ: az egykor forradalmi hiten élő, valaha még az aktív forradalmi harcot is vállaló, nagy festőművészt, akinek szerelmei, küzdelmei és megtorpanásai egyaránt a nagy kérdéshez, az öregkori magatartáshoz szállítanak értékes, vitázó érveket.

Nem így kell élni — mondja Nemes György —, amikor sajátos szerkezetű regényében fanyar iróniával tettenéri az idős művészt, és amidőn csöndes gúnnyal, malíciával megütközteti őt modern eszmevilágú, gyors felfogású festősüvölvényekkel. Hogy miként kellene élni, ezt némiképpen a könyv második befejezésében fejti ki, valamivel erőtlenebbül, az ifjú feleség, az Avariusz Jánost hálóba kerítő, gyönyörű Hanna negyven mondatán át. A válasz így hát nem elég erőteljes és nem elég árnyalt, de a gond megfogalmazása nagyon világos. Mert közös gondunk úgy élni, úgy gyűjteni az élményeket és az emlékeket, meg a győzelmi trófeákat is, és úgy szenvedni el a sebeket, hogy öregkorunkban is vállalni tudjuk azt, amit fiatalon tettünk. A Vörösmarty-megfogalmazta »Mi dolgunk a világon« sajátos, érdekes regény-változata a *Háló*, egy bőséges élettapasztalatú, bölcselkedő író könyve, amely bennünket is gondolkodtatni késztet. *(Szépirodalmi.)*

(g. l.)

BUGYONNIJ

Lovasroham

A legendás lovashadvezér önéletírásának második kötete ez a mű. A szemtanú érzékletes és hiteles leírása az első lovashadseregnek a lengyel fronton 1920-ban vívott harcairól. *Bugyonnij* könyve gazdag tényanyagot tartalmaz — a kort tanulmányozók, a hadművészet iránt érdeklődők még kézikönyvnek is használhatják —, de nem hiányzik belőle a harcok izgalma, a parancsnokok és az egyszerű katonák hősiességének, emberi tulajdonságainak művészi ábrázolása. Drámai helyzetek, súlyos konfliktusok abban az időben naponta adódtak. A fiatal munkás- és parasztezredek szüntelenül fegyver-, lőszer-, élelem- és ruhahiánnyal küzdöttek. Lovaiknak nem volt takarmánya, de a vörös lovasok a tavaszi úttalan utakon mégis több mint 1200 kilométert tettek meg 52 nap alatt, Majkoptól Umanyig, s menetből törték át az ellenség arcvonalát. A háborúk története ilyen példát nem ismer. A leírt sok kis epizódból és történetből összeáll több neves hadvezér, Vorosilov, Tuhacsevszkij, Ordzsonikidze és mások valósághű portréja is.

A nyomda azonban — a szép kötés mellett — a szöveg nyomására is nagyobb gondot fordíthatott volna, hogy a könyv közepén ne találjon az olvasó hat üres, fehér oldalt. *(Zrínyi Kiadó.)*

HALASI MÁRIA

A lépcsőháztól balra

A gyermekek világának őszinteségét és igazságát állítja szembe s ütközteti össze a felnőttek különféle problémáival *Halasi* Mária ebben a kedves leányregényben. *A lépcsőháztól balra* egyértelműen a gyermekek oldalán áll: Zsuzsi, a történet főszereplője, a maga módján a gyermekek igazságára formálja át a körülötte levő felnőtt-világot. Az érdekesen szőtt mese tíz éven felülieknek kínál korszerű erkölcsi tanulságokat. Az illusztrációk *Hegedűs* István munkái. *(Móra Ferenc Könyvkiadó)*

Október lángjai

Rendkívül hasznos vers- és prózagyűjteményt állított össze *Ladányi* István alapos tájékozottságra valló, értő válogatásában és szerkesztésében a *Pest megyei Népművelési Tanácsadó.* A tipográfiájában harmonikus, szép kis füzet segítséget kíván nyújtani a művelődési otthonok, a KISZ-szervezetek színjátszó együtteseinek a *Nagy Októberi Szocialista Forradalom félévszázados évfordulójának megünnepléséhez* azzal, hogy a világméretű történelmi esztendők, események, legkifejezőbb írói, költői, zenei válogatását fűzte változatos, sokszínű csokorba. Megtaláljuk ebben a körültekintően összeállított tanácsadóban *Tolsztoj Golgota* regényrészletétől kezdve *Gorkij* és a legkiemelkedőbb szovjet írók verseit, írásait. *Lenin* beszédeinek részleteit, *Thorez, Togliatti* feljegyzéseinek töredékeit, s természetesen nem maradt ki a válogatásból a magyar költészet sem. *Ady, Dutka* Ákos, *Tóth* Árpád, *Földeák* János, *Kassák, Komját* Aladár, *Polgár* István, *Várnai* Zseni forradalmi versei szerepelnek a javasolt műsorszámok között. Dicséretre méltó vállalkozás, mely mint első fecske, már júniusban kézbe adja tanácsait az októberi ünnepségek méltó, színvonalas előkészületeire, megkönnyíti az együttesek munkáját azzal is, hogy bőséges jegyzékben foglalja össze a dráma- és prózairodalmat, a kórusműveket és a forradalom eseményeivel kapcsolatos szovjet filmek gazdag termését.

WLODZIMIERZ ODOJEWSKI

Menedék-sziget

Egy fiatal, poznani születésű lengyel újságíró—író, Wlodzimierz *Odojewski* sorra aratja sikereit odahaza és világszerte: javarészt egy fiatal szerelmespár szerepel novelláiban és regényeiben. Ez a Pjotr és ez a Katarzyna a *Menedék-sziget* főszereplője is. Filozofikus mélységeket lélektani részletező ábrázolásban közelít meg ez a szép, érdekes, sokatmondó könyv. A tudatos, jövőt építő élet titkát kutatja a történet főszereplője és mutatja fel bravúros stílusban megírt könyvében a szerző. A fordítás *Kerényi* Grácia kiváló munkája. *(Európa Könyvkiadó)*

Tisztelt Szerkesztőség!

Pató Pál házak

Felhívjuk az illetékes HKI figyelmét, hogy a VII., Akácfa u. 65. sz. ház homlokzata is életveszélyeket rejt. Néhány héttel ezelőtt ugyan rudakkal lelökdösték a második emeletig az omladékokat, de még így is maradt életveszélyesen lógó vakolat és tégla. A kapu alatt is életveszélyes járni a lehulló omladék miatt — arról nem beszélve, hogy a kapu alatti két lépcső milyen nyaktörő állapotban van.

A VII., Akácfa u. 65. lakói

*

Házunkban az üvegtető és a csatornák annyira hibásak, hogy esőben a harmadik emeleten a közlekedés életveszélyes. A folyosókat már három helyen alátámasztották. A ház társasház lévén, az öröklakástulajdonosoknak már három évvel ezelőtt be kellett fizetniük a rájuk eső költségeket, de a munkát még a mai napig sem kezdték meg.

Dr. Lukács János,
V., Bajcsy-Zsilinszky út 62.

*

Kérem a T. Szerkesztőséget, foglalkozzon továbbra is e témával. Feltehetnék a kérdést, vajon nem lehetne a házak tatarozásának sorrendjét oly módon megszabni, hogy a vakolat állapota legyen az elsődleges döntő szempont? Szemléltető példával is szolgálok, s mivel mindenkit a saját cipője szorít a legjobban, azt a házat említem, ahol mi lakunk. Az V., Szalay u. 3. sz. ház — egybeépítve a Honvéd u. 18-cal — frontján, főként a Szalay utcain, úgyszólván nincs már vakolat, csak itt-ott egy-egy kisebb darab; ezek veszélyesek, ha vihar vagy eső jön. Az első emeleti balkont már csak az ég tartja, alóla kilógnak a vasbeton tartói. A ház lakóbizottsága évek óta sürgeti a teljes tatarozást. Most azt látjuk, hogy a környéken a miénknél sokkal jobb állapotban levő házakat tataroznak, s ezért kérdezzük: nem volna lehetséges a tatarozást a ház állapotától függővé tenni? Így a jövőben talán elkerülhetőek lennének az Üllői útihoz hasonló tragikus balesetek.

V. Zs., V., Szalay u. 3.

*

Gyakran járok látogatóba a XI., Társ u. 7. számú házba, idős barátaimhoz: mindig félelemmel megyek végig a kapuhoz vezető úton, mert állandóan hull a vakolat, szélben a ház teteje is. A tetőgerendák is lógnak. A ház lakói joggal féltik gyermekeiket. Életveszélyes a ház előtti kövezet is, az utcai világítás sem elegendő. Fel kell hívnom a figyelmet a Társ u. 3. számú házra is: úgy látszik, nem vonatkoztatják magukra, hogy télen az ő gondjuk a járda tisztán tartása, hintése. A gyanútlan járókelők gyakran elcsúsznak itt.

Özv. dr. Kovács Kálmánné,
Budapest

*

A VIII. Üllői út 58. számú házról június 18-án délután 6 órakor elénk esett egy kb. két kilogramm súlyú terméskő. Bevittük a házmesterhez (csak a fia volt otthon), kérve, hogy az esetet jelentsék az illetékeseknek. Arra is megkértük a fiatalembert, hogy jöjjön ki velünk az utcára, megmutattuk neki, hogy az emeleti párkányon még két kő készül leesni. Megtudtuk, hogy e házban és a szomszédos 54/56. számú házban az esőcsatorna melletti lakások falai átáztak. Egyetlen tekintettel megállapíthattuk, hogy a ház külső fala teljesen átázott. Mindezt azért közlöm, nehogy megismétlődjön az Üllői út 21. előtti szerencsétlenség, és a lehullott kő- és tégladarabok újra halált okozzanak.

Falus Pál,
V., Bajcsy-Zsilinszky út 62.

GYÓGYÍTTASSA
ÍZÜLETI
BÁNTALMAIT
HARKÁNYBAN!
SZÁLLODA
TURISTASZÁLLÓ
FIZETŐVENDÉG-SZOLGÁLAT
KEMPING
*
FELVILÁGOSÍTÁS:
BARANYA MEGYEI
IDEGENFORGALMI
HIVATAL
Pécs, Széchenyi tér 9.
Telefon: 14—00

Tihanyi apróságok

Tihany csodálatosan megszépült, rengeteget fejlődött az utóbbi években. Épp ezért fokozottan bántóak és kirívóak az ott tapasztalt hiányosságok. Vegyünk sorra néhányat.

A gyönyörű kilátást nyújtó Rege és a Balaton-parti Sport eszpresszóban meleg időben nem lehet a teraszon ülni, egyetlen ernyő sincs, hogy a tűző nap ellen védelmet nyújtson. A Motel presszóban kitűnően megoldották ezt a problémát.

Rengeteg autós turista keresi fel a magyar tenger e gyöngyszemét, de aki először jár ott, nagy bizonytalanságban van, mert kevés az idegen nyelvű tábla. Nincs elegendő a nemzetközileg ismert KRESZ-jelzésekből sem. Például a parti út és a falu felé vezető út elágazásánál minden külföldi lefékezi kocsiját és kérdezősködik, mert nincs kint az a közismert tábla, amely a révátkelést hivatott jelezni.

A magasúttól az említett elágazásig gyönyörűen kiszélesítették, gyalogjárdával látták el a szerpentint, most tehát nem olyan veszélyes, mint régebben volt. Ennek ellenére szükséges, hogy kitegyék a kettős kanyart jelző KRESZ-táblát, esetleg maximális sebességet is állapítsanak meg erre a szakaszra.

E hiányosságok kiküszöbölése még kellemesebbé tenné a pihenést.

Sz. M.

A munkaidő-csökkentés kérdéséhez

Kétségtelennek tartom, hogy a nagyszerű új rendelkezés gyakorlati megvalósítása elsősorban az üzemek gazdasági szempontjaitól függ, mégsem lesz talán érdektelen e problémát a dolgozó ember művelődése, egészsége, családi élete szempontjából megvizsgálni.

Dolgozók esti iskolájában tanítok, s tisztelettel és meghatottsággal nézem a hallgatók — 16 éves fiataloktól nagypapa és nagymama korúig — tudásvágyát, amellyel legyőzik a fáradtságot, a pihenés, szórakozás, s család utáni vágyat. Vannak közöttük, akik egyidejűleg iparitanulóiskolát is végeznek, kötelező szaktanfolyamokra járnak vagy nyelvet tanulnak.

Sok azonban a nehézségük. Többen később érkeznek az órákra a munkaidő utáni csúcsforgalom vagy túlórázás miatt, mások a fáradságtól elbóbiskolnak, nem tudnak figyelni, hiszen kora reggel óta dolgoztak. Készülni az órákra meg éppen kevesen tudnak, ehhez túl zsúfolt a napjuk. Ezért örültem a munkaidőcsökkentésnek. Mit jelent majd a továbbtanulás szempontjából a hosszabb szabad délután — nem lesz több elkésés, jut egy kis pihenés is és felkészülési idő iskola előtt a továbbtanulóknak —, de sokat jelent a sportolásra, aktív pihenésre vágyó többi dolgozónak is. A családanyák, a társadalmi munkát végzők számára is hatalmas nyereség, olyan életszínvonalemelkedés, ami felér egy alapos fizetésemeléssel.

Ami azt illeti, hogy néhány vállalat változatlan munkaidő mellett kéthetenként egy szabad szombatot akar beiktatni: ez első pillanatra vonzónak tűnhet, de nem szolgálná úgy az életszínvonal emelkedését, mint a napi munkaidő csökkentése. A rendszeres tanulást például nem lehet kéthetenként egy napra sűríteni, sem a gyermeknevelést, sem az egészséget fenntartó sportolást. A csökkentett napi munkaidő alatt — kifáradásnak kevésbé kitéve — a több és tetszés szerint felhasználható szabad idő perspektívájával feltétlenül emelkedne a teljesítmény.

Jó volna, ha e szempontokat is figyelembe vennék, különösen azokban az üzemekben, ahol sok a továbbtanuló, vagy a családanya.

Pedagógus olvasó

„IV. kerületi országjárás"

A levélíró eléggé általánosságban határozza meg azt az igényt, amelyet az autóbuszközlekedéssel szemben támaszt. Ugyanis a levélből kitűnik, hogy országjáró kirándulásokról van szó, amelyeket különjárati autóbuszokkal bonyolítanak le, részben úgy, hogy az idegenforgalmi szervek által (pl. IBUSZ) szervezett különjáratokon vesznek részt, ahol az idegenforgalmi szervek biztosítják az egyéb szolgáltatásokat, így többek között szállást és étkezést, s ezeken az utasok egyénileg jelentkeznek és fizetik meg a részvételi díjat.

A másik formája a kirándulásnak az, amikor valamely intézmény, szervezet vagy vállalat dolgozói részére szervezneknek országjáró utakat, és ehhez az autóközlekedési vállalattól különjárati autóbuszt igényelnek. Ez esetben az autóközlekedési vállalat (MÁVAUT) az autóbuszt bizosítja, és az igénylő vállalat, intézmény részére a különjárat befejezése után a kilométer teljesítménynek megfelelően a felsőbb szervek által jóváhagyott díjtételek alkalmazásával számlázza, és az érdekelt szervezet a vállalat dolgozóitól részarányosan szedi be a felmerülő költségeket. Esetleg előfordulhat, hogy a költségek egy részét a vállalat, vagy intézmény jutalomképpen a dolgozók javára írja, illetőleg a költségek egy részét átvállalja.

Az autóközlekedési vállalatok e tekintetben a díjszabástól eltérni nem tudnak és külön kedvezményt nem biztosíthatnak.

Befejezésül hangsúlyoznunk kell, hogy különjárati díjtételeink 1951 óta nem változtak, és így érthetetlen az a megállapítás a levélből, mely szerint az országjárást nehezíti az a tény, hogy az autóbusz díjtételek emelkedtek.

Autóbuszközlekedési
és Autóbuszjavító
Vállalat
Sárdi János
kereskedelmi osztályvezető
Tóth Mihály
forgalmi szakosztályvezető

Padot a Krisztina téri villamosmegállóhoz

Örömmel látjuk, hogy fővárosunk sok szép parkjában annyi padot állítottak fel, és a pihenni, jó levegőt szívni vágyók bőven találnak erre alkalmat. Annál bosszantóbb, hogy olyan sűrűn lakott, nagy forgalmú helyen, mint a Krisztina téri villamosmegállónál, egyetlen pad sincs. A kis park is, amely tavaly üde színfolt volt, most elhanyagoltan éktelenkedik, még a fele pázsitot is kivágták. Reméltük, hogy odakerül majd egy-két pad, de már itt a július és semmi sem történik.

A Krisztina városi lakók nevében kérjük, hogy a kis teret — már a nagy idegenforgalmú, új Zöldfa vendéglőre tekintettel is — sürgősen hozzák rendbe és adjanak egy-két padot a fáradt dolgozóknak és idősebbeknek.

Ha kevés a pad, olyan megállóktól, ahol hat is van, át lehetne legalább egyet hozni.

S. L.-né, I., Attila út 73.

„Keszthelyiek panasza"

A Magyar Nemzet június 11-i számában megjelent olvasólevélnek teljes egészében egyetértünk. A szükséges intézkedéseket már a levél megjelenése előtt megtettük és június 11-én az üdülést szolgáló minden objektumunk üzemelt. Az ez évi nyitást az hátráltatta, hogy most folyik városunk szennyvízcsatornával történő közművesítése. A kivitelező vállalat a gerincvezetéket határidőre nem készítette el, a csatlakozásokat sem a strandon, sem a kempingekben eszközölni nem lehetett, így a szociális létesítmények üzemelése nem volt biztosítható. Ezek nélkül pedig az üzemeléshez szükséges engedélyt az egészségügyi hatóságok nem adták meg. Bízunk benne, hogy a csatornahálózat végleges kiépítésével az előző években sok problémát okozó szennyvízelvezetés végérvényesen megoldást nyer és az elkövetkező időben semmi akadálya nem lesz annak, hogy az üdülést szolgáló létesítmények időben a vendégek rendelkezésére álljanak.

Keszthelyi Városi Tanács VB titkársága,
Takács Béla, vb-titkár

Nyissák meg a városmajori presszót

Gyakran előfordul, hogy a Városmajor vadgesztenyefái alatt, vagy nézegetem a sakkasztalon dúló, csöndes harcmozdulatokat. Nemrégen felújították a parkot, bővebb játszóteret varázsoltak a gyerekeknek. Igazán pompás pihenőhely itt a város mellett. Némelyik fatörzsön tábla hirdeti: Megnyílt a Mopresszó! Sajnos, a hirdetések nem tükrözik a valóságot. Ugyanis hosszú ideje szünetel ez a jobb sorsra méltó vendéglátói intézmény. Mint tikkadt vándorok a pusztában az oázist, úgy lesik sokan, mikor tárja ki kapuit végre, hiszen jól esne egy pohár hideg sörp, fagylalt, egy dupla fekete, s valami kis harapnivaló. Tavaly még a kertmozi túlsó végében üzemelt egy bódé, ezt azután lebontották (helyesen), vurstli-jellege miatt. Maradt tehát a gyéren csordogáló ivókút!

Tegyék még kellemesebbé a presszó megnyitásával az itteni, szép időtöltést, csupán ennyi a szerény kívánsága a Városmajor hűséges szerelmeseinek...

Csomay Gábor, Budapest

Junior modellek

Az Iparművészeti Főiskola végzős növendékei nemrégiben vizsgáztak. A ruhatervező szakon *Deés* Enikő diplomamunkája a *»Junior-kollekció«* volt. Az ifjú tervező a főiskola elvégzése után a Ruházati Mintatervező Vállalathoz szerződött. A fiatalok öltözködése általában sok vitára ad okot. Ezért beszélgetünk most *fiatal* tervezővel, aki *fiataloknak* tervez. Nézzük csak, milyen ruhát visel ő maga: eperszínű vékony szövet szoknyát, fekete alapon rózsás kasmír kabátkával. Vállig érő haját fagyöngygyel összefonva lófarokban viseli. Arca festetlen, csak a szeme van divatosan »kihúzva«.

— Diplomamunkámban — mondja — a fiatalok részére főleg több változatban hordható modelleket terveztem. Például a rajzon látható barna-fehér csíkos pantalló, kávé színű kabáttal. Az enyhén trapéz vonalú kabát a keresztvágástól felfelé kétsorosan gombolódik. A jobb oldali rajzon *a kabáttal hordható kávészínű narancssárga kockás, hosszított vonalú sortot* mutatjuk. A rajzon jól látható a kabát hátszabása. Az együttes *harmadik* darabja a kávészínű köténykuha, amelyet a kabáthoz hasonlóan zsebek díszítenek. Narancsszínű vagy türkizzöld pulóverrel képzeltem el.

Mi a véleménye az ifjú divattervezőnek a miniszoknyáról?

— Sajnos, én már kinőttem belőle. Csakis az egészen fiataloknak való. Ez a divat szép hosszú lábszárat és szép térdet kíván. Hiába divatos valami, ha előnytelen.

A fiataloknak készülő modelleknél mit tart a legfontosabbnak?

— Az egyszerűséget. Díszítésnek a tűzést, a cipzárat, a most rendkívül divatos nyakkendőt, a zsebet és az övet szeretem. Igen fontos a minták és a színek egyeztetése is. Úgy érzem, aki fiatal, mindent viselhet, ha ízléssel állítja össze ruhatárát. A mai divat elsősorban a tizennégy—húszéveseknek kedvez. Munkahelyemen is, főleg nekik szeretnék tervezni.

Csak a fiataloknak tervez?

— Nem, sőt, még *úgyneműt* is terveztem. El is mondok egy modellt. Sötétkék sifon paplanhuzat és nagypárna, fehérkék pettyes pikó díszítéssel. A kispárna fehér, ugyancsak pikóval díszítve.

Ez valóban eredeti és különleges, jó lenne, ha a kereskedelem is felfigyelne rá.

(f. b.)

KERESZTREJTVÉNY

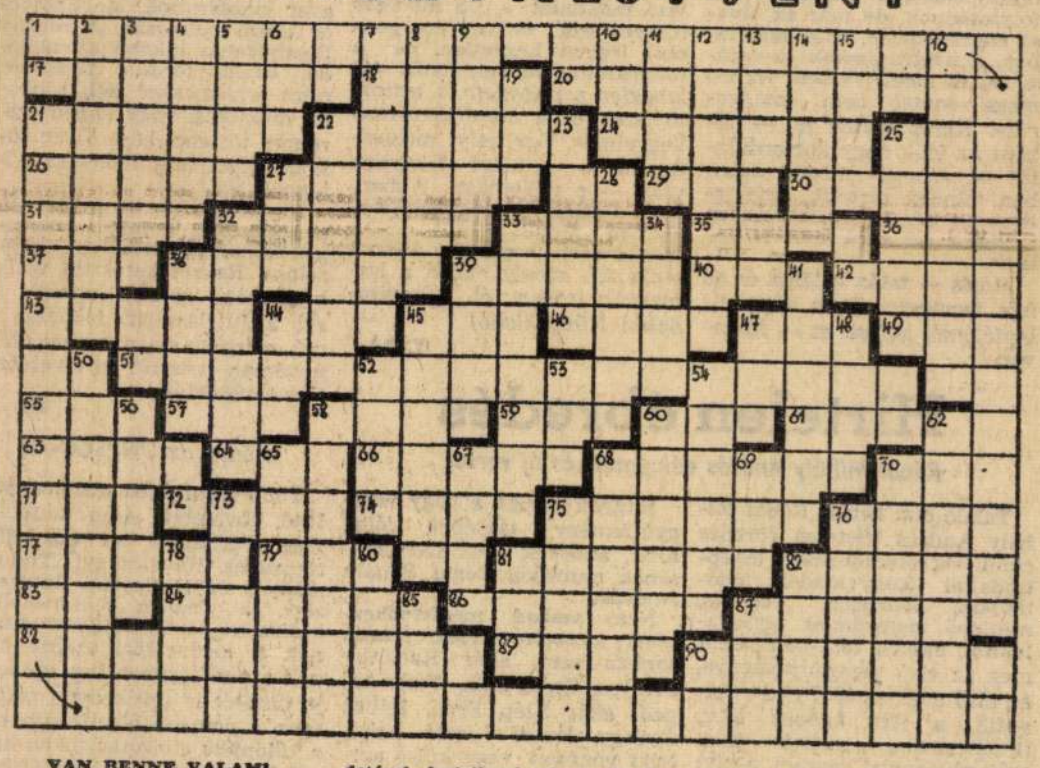

VAN BENNE VALAMI

A gazdaságirányítás új rendszerében fokozottabban kerül előtérbe a termelés műszaki fejlesztésének régóta napirenden levő kérdése is.

A gondolat befejező része — és csattanója — a rejtvény vízszintes 1. és 51., valamint függőleges 21. soraiban.

VÍZSZINTESEN (kétbetűsök: IN, EB, LA, TE). 17. Érintkezési, társalgási mód. 18. Befejeződik. 20. Lándzsás levelű fafajta. Termős fáját díszfának ültetik. 21. Napóleon egyik tábornoka volt (Jean-Baptiste). 22. Megértettem! 24. Páncélfiók. 25. ETF. 26. Becsülni, tisztelni, németül. 27. Nagyvárosunk. 29. Rövid alkalom. 30. Észak-franciaországi, nagy ipari központ. 31. Lehel vezér nevének egyik alakja. 32. Eszközök, szerszámok. 33. Az Iraki Köztársaság elnöke. 35. Az USA harmadik legrégibb egyeteme. New Haven városban. 36. Talál. 37. Háziszárnyas. 38. Az anyag porcikája, névelővel. 39. Kellemes íz és illat. 40. Erre a helyre. 42. Város az NDK-ban, a Zeiss optikai művek központja. 43. Női név. 44. Szín. 45. Régi római üdvözlés. 46. Háztáji kis gazdaság. 47. A betűsor eleje. 49. Német világtáj. 55. Tibeti gyapjas szarvasmarha-fajta. 57. NBM. 58. Tiszta, derült, németül. 59. Mondatrész. 60. Híres belga üdülő- és fürdőhely az Ardennek erdős vidékén. 61. Két énekes együttes szereplése. 63. Egyforma betűk. 64. A latin szeretni ige egyik alakja (egyes szám, első személy). 66. Az erkölcsi jóra irányuló, állandósult törekvés. 68. Piros, fehér, zöld. 70. Harang-hang. 71. A keserűség példaképe. 72. Szoba, angolul. 74. Trójai játékszer. 75. A berendezést állítja össze. 76. Sérülése. 77. Kötöttségektől mentes (az első négyzetben kettősbetű). 79. Fejemre! 81. Oltóanyag. 82. Esetlen, nagy kocsi. 83. Idegen hármas. 84. Levágja a gabonát. 86. Régi vármegye. 87. Modern építőanyag. 88. Szófejtés: a nyelvtudománynak a szavak eredetével foglalkozó része. 89. Pán mester hangszere volt, névelővel. 90. Nagy hóban való közlekedésre használt lábbeli, hócipőféle.

FÜGGŐLEGESEN (kétbetűsök: AM, ÖS, NS, EF, EJ, IN, TE, LR, IH, AÜ, SI, AS). 2. Baleset, kellemetlenség, franciául (malőr). 3. Kilátásba helyezed. 4. Drótkötél. 5 Hírt küld. 6. LÁR. 7. Az afrikai negroid népek, valamint az ezek Amerikában stb. élő leszármazottainak összefoglaló elnevezése. 8. Bizalmas megszólítás. 9. A világot átérik, s mégis a tyúk átlépi. 10. Mutatószó. 11. Orosz női név. 12. Érzelgős vagy édeskés jellegével erkölcsi-esztétikai undort kelt. 13. Összeesik. 14. Rejtvényújság címe az NDK-ban. 15. Irak volt diktátor-miniszterelnöke (-esz Szaid). 16. Csalfán. 19. Kölyök, angolul. 22. Kóstolás. 23. Heves megyei község. Várhegyének csúcsán XIV. századi gótikus várrom. 25. Kipuhatol. 27. Szép Ernő. 28. A Szovjetunió síkságairól Háromszék vidékére beáramló, hideg, száraz szél. 32. Gyors tempójú, modern társasági tánc (eredetileg brazíliai néger népi tánc volt). 33. Író, az olasz reneszánsz kivételes tehetségű szatirikusa és vígjátékírója (Pietro). 34. Amerikai földbirtok. 38. Forrongó brit protektorátus. 39. Régi nomád nép. 41. Étkezik. 44. Ürmérték rövidítés. 45. Módszeres és erős elhatározás. 47. Trentinói városka. 48. Zár. 50. A folyó egyik oldaláról való (pl. Pest). 52. A héber ábc egyik betűje. 53. Szám. 54. Görögországi vidék a Jon-tenger és Albánia mellett. 56. A Horthy-korszak egyik miniszterének gúnyneve volt. 58. Az ország legkisebb megyéje. 60. Színészörőm. 62. Neves táncdalszerző és zenekarvezető. 65. Idegen erkölcs. 67. Igen vág. 68. A lábasfejűek osztályába tartozó tengeri állat (tintahal). 69. Tagadás. 70. Nincs több hely. 73. Zenei és énekversenyek céljaira szolgáló épület neve a régi Görögországban (számos európai színház neve is). 75. Alkohol. 76 Csendes-óceáni szigetek Polinéziában. 78. Gyümölcs. 80. Megszólítás. 81. Szerb Antal. 82. Futballhátvéd. 85. Alumíniumföld. 87. Az USA központi, irányító kémszolgálatának röv. neve.

Való Emil

Beküldendő a vízszintes 1. és 51., függőleges 21. sorok megfejtése. Határidő: július 20.

*

Megfejtés a június 25-i számból: Növezetők az egy év folyamán végzett tizenkét sárhányójavítás után a tizenharmadikat nem fizetik.

Tíz-tíz lottószelvényt nyertek: Bende Lászlóné, Bp. VIII., Szentkirályi u. 29—31. Kéry Jánosné, Bp. XI., Egry J. u. 23. Keleti Ödön, Bp. XIII., Csanády u. 4/b. Malatinszky István, Bp. I., Attila u. 109. Magyar Bálint, Bp. III., Vihar u. 2/b. Ángyán József, Siófok. Dr. Müllner László, Törökbálint. Széll Tibor, Zirc. Tarnavölgyi András, Nyíregyháza, Virágh Ferencné, Bögöt.

A nyerteseknek a lottószelvényeket postán elküldjük.

VÁLLALAT ELCSERÉLNÉ
központban levő,
50 négyzetméter,
igen jó karban levő,
világos, telefonos,
három helyiség
és mellékhelyiségből álló
UTCAI IRODÁIT,
pesti, XIV. ker.-nél
nem távolabbi
ASZTALOSMŰHELY
CÉLJAIRA
IGÉNYBE VEHETŐ,
földszinti vagy
egészséges szuterén
HELYISÉGRE,
melyhez raktárpince is tartozik
„ALUMÍNIUM" JELIGÉRE
a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ÉLET ÉS IRODALOM
1967 NOV 1 81

1021

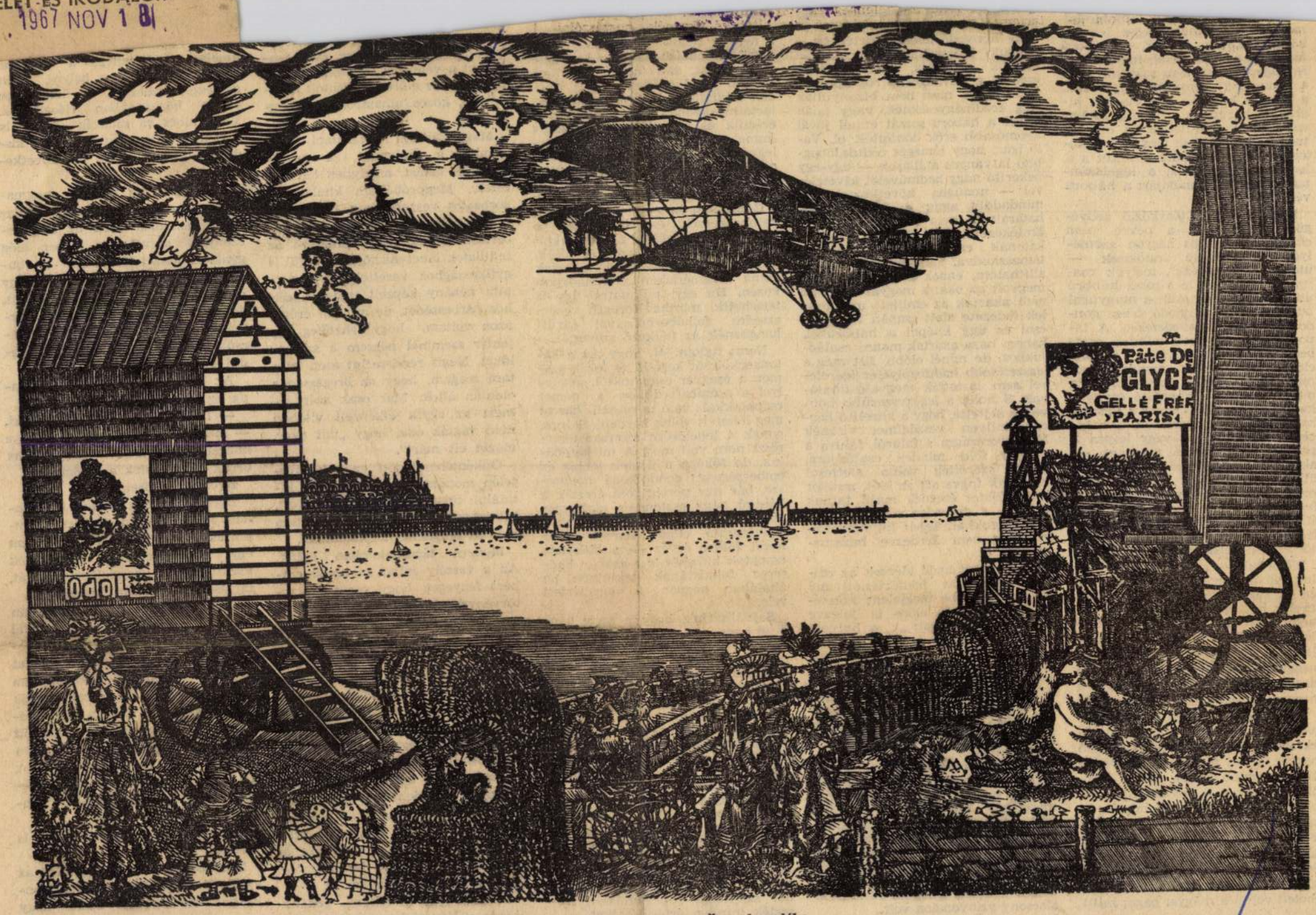

Gyulai Liviusz metszete: Öregek emléke

…nyugodalmat ígérő — szabadságos levelek közül. Hulltak, hulltak, a háború második esztendejétől fogva egyre nagyobb számban szálltak ezek a nyomtatott tenyérnyi papírosok, a magyar katonák lába elé s a hiábavaló harcról s a háború hiábavalóságáról értesítették az olvasni tudókat s nyomban meg is csillantották lelkük számára a békét s a legelkeseredettebbek, a legelszántabbak számára mindjárt a háború végét is.

Hosszacska és tényközlő szövegük volt ezeknek a névre nem címzett, de mégis nagyon személyes rendeltetésű iratoknak — utóbb „okiratoknak", melyek magyarul lepleztek le a rossz háború urait és parancsnokait s magyarul buzdítottak megújhodó friss gondolatokra és cselekedetekre. A lapocskák zárófejezete minden esetben kövér és keretbe szedett cirill betűs orosz mondatokban magyarázta meg a helyzetet — a majdan cédulát felmutató magyar katona helyzetét — annak a szovjet hadseregbéli fegyveresnek, aki éppen kezéhez kapja, vagy kapta a papírlapot lobogtató magyart —, akár két arcvonal között, akár két ütközet szünetében: bánjék vele emberségesen és kímélettel. Mert a fegyveres, vagy fegyvertelen átállásra, tehát a háború egyéni befejezésére noszogattak ezek az égből érkező felszólítások.

Előfordult — s elég gyakran fordult elő a megkevert harcok idején —, hogy a légi úton terjesztett levelek hosszadalmasabb része németül hullt a magyar fiúk és férfiak elé. Sőt, az is előfordult, hogy olaszul, vagy románul próbálták meggyőzni a honvédeket. Ezeket az idegen nyelvű nyomtatványokat a magyar katonák elhajigálták, mint a felhők fölött elzúgó repülők tévedéseit. A magyar fiúk is tévedtek azonban, amikor ezeket a nem magyar igéket tartalmazó röpcédulákat semmibe vették, hiszen bármilyen nyelven is próbáltak hozzájuk szólni, a cédulákon mindig a hangsúlyos orosz nyelvű szöveg volt a fontos, s ezek a mondatok szó szerint megegyeztek az összes cédulákon s várható hatásukban ugyanolyan biztos volt, vagy biztos lehetett volna a magyar baka, mint

…eddig megjelent nagy monográfia öt vaskos kötete (A nagy honvédő háború története — Kossuth Könyvkiadó), bár szovjet szerzők munkája, nem szólnak ezekről a felvilágosító röplapokról, talán azért, mert nem bizonyultak elég eredményeseknek, vagy talán mivel a háború sorsát ennél jóval nyomósabb erők döntötték el. Való igaz, hogy tömeges cédulalobogtató látványos átállások — egy-egy bekerítő nagy hadművelet kivételével — nemigen következtek be mindaddig, amíg a magyar föld határait el nem érte a háború. Emlékezetemre s mások, akkori katonák emlékező elbeszéléseire támaszkodva, szégyenkezés nélkül állíthatom, ennek a vonakodásnak megvolt az oka: a magyar katonák nem akartak az említett menlevelek fedezete alatt csupán fogságba esni és úgy kilépni a háborúból, hanem haza akartak menni családjukhoz, de minél előbb. Ezt még a legszelídebb hadifogolyélet ígéretével sem tartották megvalósíthatónak. S noha a legegyszerűbb honvéd is sejtette, hogy a közelítő harcok milyen veszdelmet visznek Magyarországra s faluról falura a magyar föld minden családjára, mégis szerették volna siettetni kezdettől fogva azt az időt, amikor hazai földet éreznek majd talpuk alatt — s szabadon rendelkezhetnek magukkal. Tehát feljebbvalóikat meg nem kérdezve hazamehetnek.

És itt most hadd idézzek az említett hatalmas hadtörténeti mű ötödik, legutóbb megjelent kötetéből néhány sort, előre is jelezve vitázó szándékomat: „...a harcoló (magyar) csapatok is egyre fokozódó széthullás állapotában voltak. A hadsereg létszáma gyorsan csökkent, a katonák és tisztek erkölcsi állapota rendkívül alacsony színvonalon volt, a szökés általánossá vált. 1945. március elején minden harmadik katona megszökött a hadseregből."

Nem a szökevények számát kevesellem a szovjet hadtörténetben — úgy tetszik, az említett időt megelőző félévben civilruhába bújt, vagy a röpcédulát feje fölött lengető fegyvertelen százezreket nem számítják a hadtörténészek a szököttek közé. Az a megállapítás ütött szíven, hogy a katonák és tisztek erkölcsi állapota rendkívül alacsony színvonalon volt.

…hogy erkölcsi állapotunkra […] a nagy érzékenység volt jellemző s nem a rendkívül alacsony színvonal. Gondolkodásunkat és magatartásunkat, ami a morált illeti, inkább emelkedőnek vagyis minden addigihoz képest erkölcsileg tartalmasabbnak és értékesebbnek éreztük és képzeltük. Ha addig ímmel-ámmal bár, de tettük, cselekedtük, aminek helyességéről nem voltunk meggyőződve, ezúttal elhatároztuk, hogy szembefordulunk minden céltalan cselekvéssel.

Gondolom én s tudom is, hogy a katonaszerzők és történészek a magyar sereg mélyre taksált erkölcsi színvonalát nem azért fájlalják, mintha méltóbb ellenféllel akartak volna megmérkőzni a Duna-Tisza közén. Ha egy pillanatra úgy is tetszhetik, mintha Beregffi vezérezredes felháborodásával együtt hangoznék az ítélkező szöveg...

Nem: tudom jól, hogy azt a katonaerkölcsöt keresik és kérik számon a magyar csapatoktól, amelylyel a szembefordulást a német csapatokkal való azonnali harcot meg lehetett volna kezdeni. Sajnos, ennek a lehetősége azonban nagyrészt nem volt meg. A mi katonáink, de főképp a tisztek jobbik és emberségesen gondolkodó nagyrésze, bár egy percig sem érezték a háború négy esztendeje alatt magukénak s a maguk feladatának a Szovjetunió elleni harcot —, de hazai földre érvén — a hitlerista csapatok kiűzését is a szovjet hadsereg feladatának tekintette, ha általában nagyon is egyetértett vele.

Sajnálhatjuk, hogy a nagy honvédő háború története ezeket a körülményeket nem mérlegeli, bár egyébként nagy adatgazdagsággal és objektivitással ír, foglalja össze a harcok Magyarországra eső szakaszát is. Meglehet ugyan, hogy ez más műre tartozik. De bizonyos, hogy ide kívánkoznék annak az ellenállási mozgalomnak tömör ismertetése, amely mégis csak legjobban érzékeltetné és jellemezné a legbátrabbak akcióit. Mert az elhatározások bizony nem értek cselekedetté az otthon közelét érző százezrekben. És hogyan is lehetett volna biztos tájékozódást, gyors elhatározást, teljes erkölcsi helytállást várni és elvárni azoktól a százezrektől, akik úgyszólván a felhőkből szállongó röpcédulákból szerezték minden értesüléseiket.

…egész, csak a puszta, […] közölte: egy hetvenegy éves asszonyt a vele egy lakásban élő lánya és veje előre megfontolt szándékkal, közös elhatározással meggyilkolt.

Megpróbáltam felállítani magamban a helyszínt, a szobakonyhás lakást, amelyben hárman éltek. Megpróbáltam kitalálni a sorozatos veszekedések okát, egymásra raktam a sok apró szúrást, sértést, piszkálódást, amelyek az indulatok láncreakciójával végül is gyilkossághoz vezettek. Lejátszottam néhány képzelt ingerült, dühös párbeszédet, de minden erővel azon voltam, hogy lehetőleg objektív szemmel nézzem a szereplőket. Mégis rendszerint azon kaptam magam, hogy az öregasszony oldalán állok. Már csak azért is, mert az egyik elképzelt vitában neki vágták oda, hogy „mit akar, eleget élt már!".

Önkéntelenül jött ez a könyörtelen mondat, ezt nem kellett kitalálni: túlságosan is „valódi" volt, túlságosan is sokszor hallottam már az öregekkel kapcsolatban.

Modern társadalomban élünk. Az a veszély mind kevesebb embert fenyeget, hogy véres farkastörvényeknek esik áldozatul, ha egyszer kikopik a munkából és az élet utolsó szakaszához ér. Az állam megpróbál intézményesen is gondoskodni az öregkorúakról, hogy elviselhetővé tegye sorsukat. A gerontológia tudománya kísérleteket tesz, hogy megvalósítsa a legnagyobb ábrándot: az emberi élet meghosszabbítását.

Humanitás, mondjuk. És azt mondjuk: mindent az emberért. Azt mondjuk: tisztelet az öregeknek. De közben itt lappang a primitív érzéketlenség, a durvaság, a gátlástalan önzés. A farkastörvények tudati maradványai.

Eszembe jut a vékony, pedáns öregúr a Népszínház utcából, aki-

…gyarázhatatlan […] lással gondolok arra az öregasszonyra, akivel egy időben elég gyakran összetalálkoztam a buszon. Nemrégen hallottam, hogy öngyilkos lett. Nyugdíjat kapott, nem betegeskedett, viszonylag normális lakásban élt, és mégis. A búcsúlevelében azt írta, hogy egyedül volt.

Az öngyilkosok jelentős hányada az idősek közül kerül ki.

— Ingerelnek — mondta valaki. — Megőrjít a tompaságuk, a hülye konzervativizmusuk. Csöpög az orruk és rálépnek a cipőmre.

Ilyenek az öregek?

Ilyenek is meg mások is. Minden korosztályban vannak tompultak és maradiak, közülünk nem egy megirigyelhetné az öregek tisztességes gondolkozásmódját, tartását és szellemi képességeit.

Természetes az, hogy sokakban a korral, az évek szaporodásával arányosan csökken az alkalmazkodási képesség a változó világgal szemben. Ruházatuk elkopik, nem ritkán az elveik is, nem értjük zárkózottságukat, s buta kicsinyességnek látjuk a beléjük rögződött precizitást. Nem értjük vagy nem akarjuk érteni a bátortalanságot, az esetleges gyanakvást és kétkedést, amivel közeledésünket fogadják.

Olyanok, mint amilyenek mi is leszünk.

Mostanában sokszor figyelem az anyámat és az apámat. Tulajdonképpen csodálkozom azon, hogy

(Folytatás a 2. oldalon.)

ÉVFOLYAM 46. SZÁM ÁRA. 1,50 Ft 1967. NOVEMBER 18.

Gyulai Líviusz

Öt műve szerepel a Buenos Aires-i nemzetközi grafikai kiállításon

Népszava 1968 szeptember 20
2. old.

Szalai Livius

Hotel Duna Intercontinental - beli tolóajtó-képét említi:

Szinyei Merse Anna: Gross Arnold olajfestménye a Hotel Duna-Intercontinental cukrászdájában.

Budapest, 1970. 3. sz. 48. l.

Gyulai Liviny

Grafikája szerepelt a „Studio 58-68" c. kiállításon a Műcsarnokban

Népszava 1969 január 4
2. old.

Gyulai Líviusz

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG

Budapest

1970 DEC 8

S HÍREK 1021

NÉGY MAGYAR GRAFIKUS-MŰVÉSZ mutatja be alkotásait a VII. tokiói nemzetközi grafikai biennalén. A december 10-én megnyíló világszemle részvevői: Gyulai Líviusz, Raszler Károly, Rékassy Csaba és Rozanits Tibor.

... kiegényét

Kairestbe közlekedő gép; csa
kedd reggel szállhat fel. Ugyan
akkor nem érkezett meg a Feri
hegyre a párizsi gép

Gyulai Lévíusz

Illusztrációját közli a lap

Faulkner „Míg fekszem kiterítve" c.

művéhez a 13. oldalon.

Magyar Nemzet
1970 december 6

– Vasárnapi könyvespolc –

Gyulai Líviusz

művével részt vett Tokióban

a VII. nemzetközi grafikai biennálén.

Magyar Nemzet 1970 december 8

4. old.

Napló

Gyulai Líviusz

A Humana Hungarica c. kötet egyik illusztrátora.

P. Bresztyánszky Ilona: Humana H.; Magyar Grafika, 1970. 2. sz. 44. l.

Gyulai Livius

művével szerepel az órsak olasz-
országi Carpiban ma nyíló nemzetközi fa-
metszet kiállításon.

– Napló –

Magyar Nemzet 1969 jan. 22
12. old.

Gyulai Lívius

műveivel szerepel a XI.

Magyar Képzőművészeti Kiállításon

– említve

Pestmegyei Hírlap 1970 április 28

8. old.

Czeglédi László

A párizsi grafikai biennálén 5 munkájával szerepel.

Műgyűjtő, 1970. I. sz. 25. l.

MDK

Gyulai Líviusz, grafikus

Magyar Imre: Ruth c. könyvének illusztrációit készítette.

Falus Róbert: Könyvnemle - 7.

Népszabadság, Bp. 1971. ápr. 9.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

MAGYAR NEMZET

1971 JUL 4

Gyulai Liviusz

NÉMETH IMRE

Az ősi szó nyomában

Reguly Antal kutatóexpedícióját elevenítí föl *Németh Imre* regénye *Az ősi szó nyomában* címmel; Reguly a múlt század derekán a magyarság rokonait kutatta az akkori Oroszország messzi északi tájain. Az érdekes regény — *Gyulai* Liviusz illusztrációival — második kiadásban jelent meg. *(Móra Kiadó.)*

val. 45. Nógrád. 49. Vicc. 50. 47. Figyelmeztetés. 49. Vicc. 50. Neves magyar táncművész család. 51. Pézsmaszagú macskafajta. 53. Kályha-márka. 54. Köszöntés. 55. Francia költő (Tristan), a dadaiz-

Gyulai Livius

Szerepel az alábbi tárlatok

Horváth György: Magyar grafikai
Kiáll. Dürer Emlékezetére a
Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1971 VI. 2

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
MAGYAR HÍRLAP

Gyulai Liviusz

1021 1971 MÁR 30

MAGYAR HÍRLAP

Gyulai Liviusz rajza Magyar Imre Ruth című regényéből (Magvető)

MAGYAR H

Barangolás jelek között

A nyelv, amelyen beszélünk, mindnyájunk számára azért érthető, mert *egységes jelrendszer* Egységes és közérthető annak ellenére, hogy vannak olyan kifejezései, amelyek nem érthetőek rögtön mindenki számára, annak ellenére, hogy ezeknek a jeleknek egy része elhal, hogy helyette mások szülessenek. Az ilyen elhalt, már nem közismert kifejezések az Értelmező Szótárban megtalálhatók, a még nem ismert, köztudatba át nem ment nyelvi jeleket pedig a különböző szaklexikonokban bárki megtalálhatja. Ez a jelrendszer annak ellenére érthető, hogy a valóság *teljes* absztrakciója.

Kevésbé ismert, hogy nemcsak a nyelv egységes jelképrendszer, hanem ilyen jelek a *látás* konkrétabb területén is találhatóak. Ezek egy része érvényében túlterjed a nemzeti határokon. Más vizuális jelek ellenben esetleg csupán törzsi jellegűek, helyhez kötöttebbek, csupán a kisebb közösségek tagjai ismerik.

Vizuális jelrendszere volt a régi vallásoknak, van a keresztény egyházaknak is, de a munkásmozgalomban és mindennapi életünkben ugyancsak megtalálhatók. Gondoljunk a sarlóra és kalapácsra, vagy a galambra, mint a béke jelképére.

S folytassuk tovább a *színek* birodalmában: a piros nemcsak a munkásmozgalom színe (s mint ilyen, egyetemes), hanem egyes néger törzseknél a gyász színe (és csak helyi jelentőségű), de lehet általános értelemben lélektani hatása is — tűz, élet, öröm.

A színek fiziológiai hatását éppen legújabban a *színdinamika* tudománya kutatja, dolgozza ki, és jelentősége a reklámgrafikában vagy a propagandában éppen

a hirdetés tartalmát. A csigaház jelképe több értelmű: jelöl házat, vándorlást, üresen hagyott lakhelyet. Éppen többértelműségében rejlik a hatása, hiszen a biztosítás mindegyik esetre vonatkozhat.

Az ilyen jelekben közlések találhatók, ezt tudományosan úgy szoktuk mondani, hogy *a kódok információkat rejtenek*. A közönség ezeket *az információkat a formákból dekódolja*, vagyis a jelek tartalmát megfejti. Tulajdonképpen egész vizuális kultúránk ilyen dekódolásokból áll. A turista térképet „olvas", a mérnök, a szakmunkás műszaki rajzok értelmét fejti meg, az utcai járókelő pedig naponta gyakorolhatja vizuális barchóbakészségét a politikai és reklámgrafikákon.

Tornáztathatja azonban elméjét irodalmi művek illusztrációin is, és megkísérelheti, hogy egybevesse a két különböző formanyelven beszélő művészet egymásra vonatkoztatott párhuzamait. Itt természetesen nem azokra az illusztrációkra gondolok, amelyek képileg jelenítik meg azt, *amit* az irodalmi mű szavakkal ír le — mondjuk: egy-egy tájat, épületet, cselekvést —, hanem arra az áttételesebb módra, amikor a képzőművész hangulatában és tartalmában saját formanyelvében *fogalmazza újra* azt, *amiről* az írott szöveg szól.

Az ilyenfajta művek dekódolása nehezebben megy, mint a plakátok megfejtése, hiszen itt egyezményes vizuális jelek helyett éppen *a művészeti alkotás egyediségéről van szó*. Miért azonban az, hogy a zenét kedvelők könnyebben fejtik meg a zenei nyelv jelképrendszerét, mint a tárlatlátogatók?

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR
NEMZET
DEC 6-

1021

Gyulai Líviusz

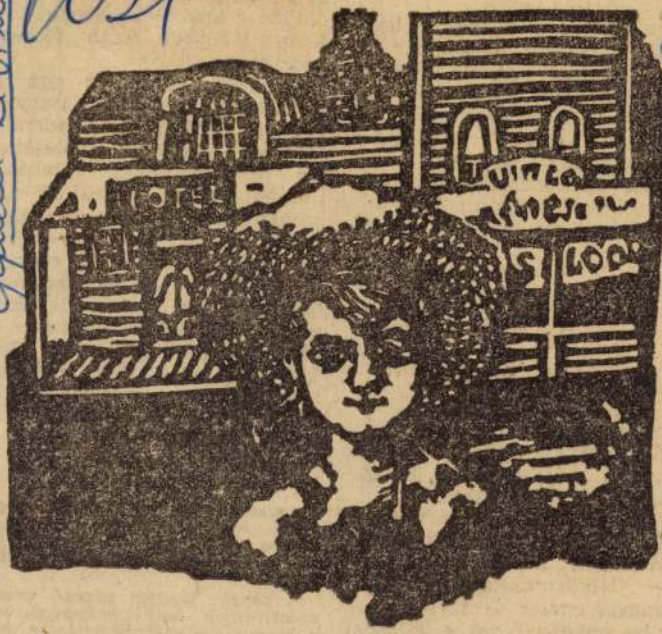

Gyulai Líviusz illusztrációja Faulkner Míg fekszem kiterítve című művéhez. A könyv a Magyar Helikon gondozásában jelenik meg, a Helikon Kiskönyvtára sorozatban.

...seg!

országutat, s a
rát, felkiáltott:
zai terepen jár
meglepődtek a
rajzi tájékozód
tán, de ő nevet
az elismerő s
nyos rázkódás
testrésze informálta csupán,
jármű elérte szeretett pátriá-
ját.

Csuti Tibor
gimnáziumi tanár
Dombóvár

...és az ifjúság

lok itt olyanokra, mint Münnich Ferenc, vagy Szakasits Árpád. Hasznos lenne, ha életükről film készülne.

Sok múlik a tanárokon, a nevelőkön is. Az egyik ceglédi iskolában a történelemtanár — lelkiismeretes, hivatását szerető ember — az órára elvitte magával azt a korabeli Pesti Hírlapot, amelyben Kossuth írása volt. A tanulók megilletődéssel és meghatódottsággal olvasták a lapot, a történelemóra pedig maradandó élménnyé vált, a fiatalok-

szakemberek és nem szakemberek igényeit egyaránt kielégítő ismertetésével. A cikkek jól szolgálták azt az általános igényt, hogy a közvélemény minél szélesebb körben, a szakszerűséget biztosító közérthetőséggel érdemi tájékoztatót kapjon a magyar tudomány jelentős problémáiról, feladatairól."

Didergő utasok

November 1-i számukban megjelent fenti című cikkel kapcsolatban vizsgálatot tartottunk és az alábbiakat hozzuk tudomásukra:

A panasz tárgyát képező vonat szerelvényét felülvizsgáltattuk, s a hiányosság megszüntetésére intézkedtünk. 1970. november 10-től felügyeleti dolgozóinkkal folyamatosan ellenőriztettük a fűtést és azóta fűtési nehézség a 6442-es számú vonatnál nem fordult elő.

Esetenként szükséges villamosfűtési főbiztosíték cseréjének el-

Gyulai Liviusz

"Piroska" cimmel női fejet ábrázoló képének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. január 23.
XV. évf. 4. sz. 11. lap

Gyulai Lívius grafikus

neve emlitve

„A galériát művészete"

Pestmegyei Hírlap 1969 szeptember 6
4. old.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1970 DEC 27

Gyulai, L.

WOCHE

Im internationalen Biennale von Tokio (10. Dezember bis 24. Januar) nehmen auch die ungarischen Graphiker *Liviusz Gyulai, Károly Raszler, Csaba Rékassy* und *Tibor Rozanits* teil. Das Ausstellungsmaterial wird zwischen dem 16. Februar und dem 14. März 1971 auch im Museum der Modernen Künste von Kyoto zur Schau gestellt.

MDK

Ungvári Tivadar, grafikus

Megemlítve. (Petőfi Irod. Múzeum
Kiállításán.)

Sz. R.: Illusztrációk Babits Mihály
költeményeihez

427. l.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1967. július XVII/7.

MDK

Gyulay Lívius, grafikus

A „Studio 58–68" c. kiállításon szerepel.

Németh Lajos: Új törekvések a magyar képzőművészetben 34–37. o.

KRITIKA, BP.] 1969. április VII/4

Gyulai Liviusz

neve emlékre

Képzőművészet

V. pl. 1970 május
345. old.

Gyulai Liviusz

MDK

Mithurst-i emlék, rézkarc

Krudy illusztráció, rézkarc

Táj kentaurral, rézkarc

VIII. Miskolci Orsz. Képzőm. Kiáll. 1964

MDK.

Gyulai Liviusz

Kiállitási hir

Esti hirlap 1967 okt.12.

Gyulai Liviusz

Meseillentrációkkal nagyobb a Fiatal művészek Studiója kiállításán az Ernst Múzeumban

Kortárs 1965 III. n. 502 old.

Gyulai Liviusz

A "Studió 66" tárlatán az Ernst Muzeumban szerepel

müve, Villon költeményeihez készitett metszetei.

Vigilia 1966. VI. 416.l.

Gyulai Livinsz

Szerepel a II. nemzetközi grafikai biennálen Brnoban

Nagmara 1966 feb. 22

Gyulai Livinsz

Fejes Endre: Vidám Limbovák

~~[illegible]~~ c. könyvét

illuntrálta (emlitve)

Nagyvarga 1966 v 25, 2 old.

M.D.Y

Gyulai Livius
grafikus

Öregek emlékei (mitszet)

(repro)

Élet és Irodalom, 1967. nov. 18 - 2 lap.

MDK

Gyulai hírlap, grafikus

Kiállít.

(4.A.): Grafikai hét 2.

ESTI HIRLAP, Bp., 1967. okt. 12.

Gyulai Liviusz MDK

Londoni állatkert, rézkarc

Perzsa mesék illusztrációi I-IV. szines tollrajz

Ernst Muzeum 1964.Fiatal Képzőm.V. kiáll.

MDK

Gyulai Liviusz

Carmina Burana illusztr. fam.

" " " "

" " " "

3. Miskolci O. Grafikai Beinnale.

Nemz. Szinház 1965.

MDK

Gyulai Liviusz

Az illegális Szabad Nép terjesztése, rk.

" nyomda megtalálása, rk.

A Vörös ujság értesit az északi front..., rk.

M. képzőművészek a fasizmus ellen, M.Gal.

1965.

MDK

Gyulai Liviusz

Villon: Ének, melyet Villon anyja kérésére szeré
zett, linóm.

" : A hajdanszép csiszárnéról, linóm.

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Muz.

Gyulai Livinsz

(Carmina Burana illustrációkról
(említve)

szerepel a III. Miskolci grafikai
Biennálén

Nyomtatás 1966 I.n. 38 old.

MDK

Gyulai Livius

Illusztráció

Studio 66. fiatal művészek 6. kiáll. Ernst Muz.

1966. máj.

MDK

Gyulai Livius, grafikus

Illusztrációi ról kiállít

a múzeum.

—: Könyvmúzeum Budapesten 6

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. jan. 8.

MDK

Gyulai Líviusz, grafikus

Kiss Sándor kötetének
címlapját rajzolta.

(f.f.): „Gyalog Balázs" humora 2

ESTI HÍRLAP Bp., 1968. jan. 2.

Hungarian Review
1968/1

1021

A man's a man as long

Drawing by Liviusz Gyula

1. The lake in Budapest City Park

2. Window cleaners

3. Winter mood

4. The Hévíz hot-water lake

5. Lake Balaton

2

3

4

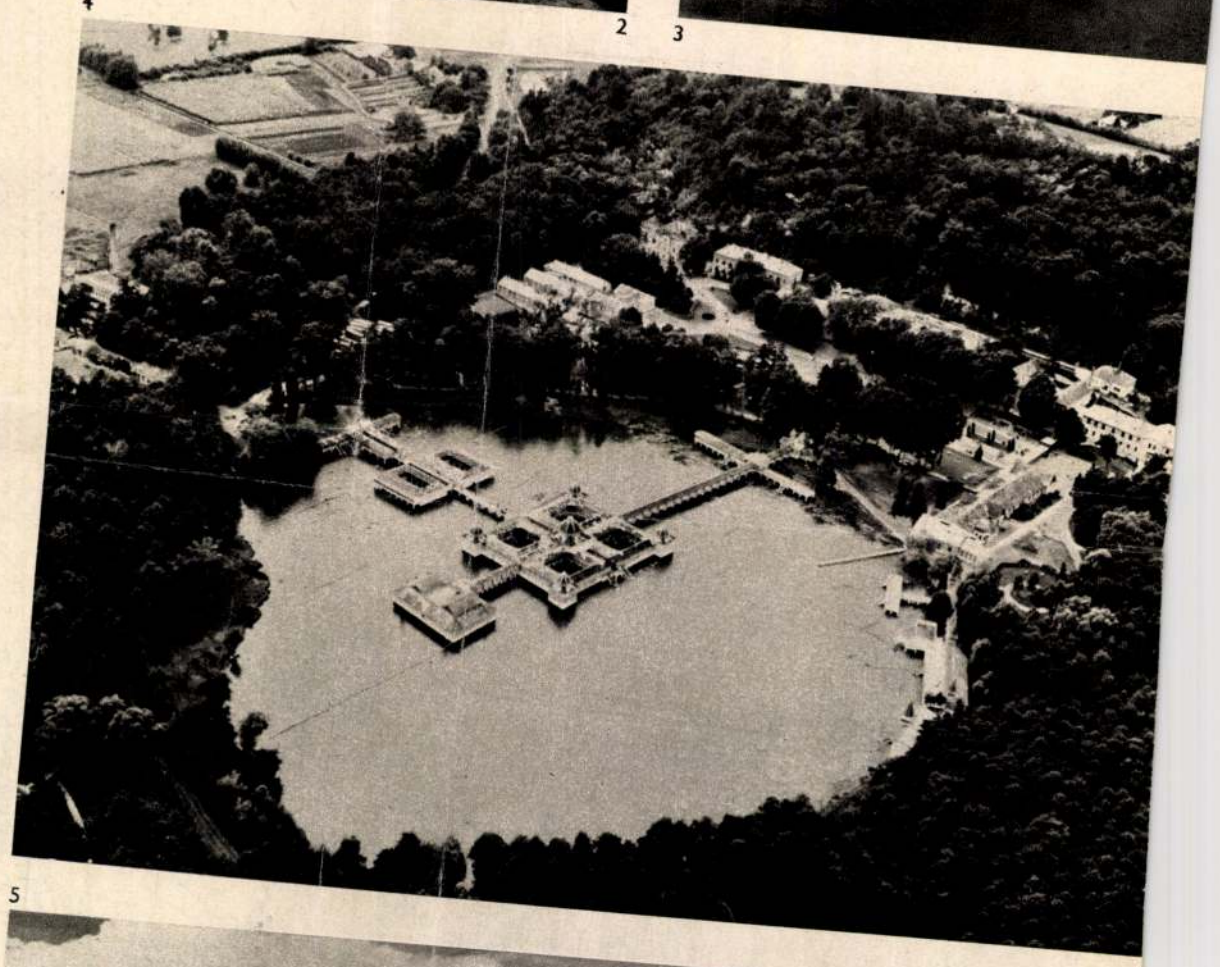

5

MDK

Gyulai Livius

Exlibris

Uj irás 1968 jan.

MDK

Gyulai Liviusz

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 febr.p.4.

MDK

Gyulai Liviusz

repr.:

Illusztráció

~~studióx66.~~

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Muz.

MDK

Gyulai Liviusz

Villon: Ének, melyet Villon anyja kérésére szerzett, linó

" A hajdanszép csiszárnéról, linó

" Hadova és hamuka, "

" Ének Villonról meg a duci Margot-ról, linó

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Muz.

Gyulai Livius

A illegális „Szabad Nép" terjesztése

1944-ben /repró/

Magyar Hírszóg 1963 XI. 2

Gyulai Livius

A jó felkészültségü, önálló arculatu népes fiatal gra fikusgárda tagja, müvei a Magyar Nemzeti Galéria Mai magyar grafika kiállitásán szerepeltek

Vigilia 1968. máj. 351.l

MDK

Gyulai Liviusz

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1968 febr.29

MDK

Gyulai Liviusz

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1968 febr.29

Gyulai Liviusz

Szerepel a grafikai biennálén

Miskolcon

Bolyás Kálmán: Miskolci távlat

Magyar Ifjúság 1965 XII. 11

Gyulai Líviusz

Grafikákkal szerepel a Stúdió 66 kiállításon az Ernst Múzeumban

Szíki Erzsébet: Stúdió 66

Magyar Ifjúság 1966 10. 30

Gyulai Livius grafikát

348. Canterbury mesét, sz. fm. 101×115 mm. j. b. l. Canterbury mesét. j. j. l.: Gyulai 1966, Repro.: Alföld, 1966. 10. sz.

349. Parsifal lovag, sz. fm. 165×100 mm. j. b. l.: Parzival lovag j. j. l.: Gyulai 966. Repro.: Alföld, 1966. 10 sz.

Szij Rersö, Gyűjteményem (Katalógus). Olaj, temp., arv. gouache. Bp. 1966

36. l.

Gyulai Liviusz grafikák

352. Villon illusztrációs sz. fm. p. 130 x 110 mm. Jn.-Aláírás: Villon: A hajdanszép fegyverkovácsné panasai Gyulai 1966.

353. De Rouch kopilány, vkc. 145 x 137 mm. Jn.-Aláírás: Krúdy: De Rouch kopilány Kalandjai Gyulai 1964. Szij Rezsőnek Gyráti szerelettel Bp. 1966. ápr.

Szij Rezső, Gyűjteményem (Katalógus). Olaj, lemp. arv. gouache. Bp. 1966

38. l.

Gyulai Livius grafikái.

350. Villon: Ének a hajdani nőtről. fm. felső: 100 x 98 mm. alsó: 550 x 126 mm. Jn. - Aláírás. Villon: Ének a hajdani nőtről. Gyulai 1966.

351. Villon: Hadova és hamuta. lino. k. 250 x 270 mm. Jn. Alatta szöveg. Villon: Hadova és hamuta, Szij Rezsőnek szeretettel Gyulai Livius 1966.

Szij Rezső, Gyűjteménye (Katalógus). Olaj, temp., arv. gouache. Bp. 1966

36.

Gyulai Liviusz

Bieler: Bonifác c. könyvét ilmuntrálta, a kötést és a burkolót tervezte (ewl.)

„A négy magyar könyv" pályázaton diszéretet kapott

XI. XI: A négy magyar könyv 1965

Magyar Grafika 1966 III. mell.

Gyulai Líviusz

Rajzok (repr.)

Magvető-almanach 1965/1. 153–5., 157–8., 200, 202–4. l.

Gyulai Livius

szerepel a „Mai magyar grafika"
c. kiállításon

Horváth György: Mai magyar grafika

Kortárs 1968 V. 56 old.

MDK

Gyulai Livius, grafikus

kiállít az ének itáliai
Pesciában.

— : Emlékkiállítás Kufstein börtönében
2

Esti Hírlap, Bp. 1968. júl. 5.

Gyulai Líviusz

Grafikák (repr.)

Magyető-almanach 1966/1. 121–4. l.

MDK

Gyulai Líviusz, grafikus

Részt vesz Pescidben a grafikai biennálén.

—: Magyar kiállítások Hollandiában... 8

.....

Népszabadság, Bp. 1968. júl. 5.

M.D.K.

Gyulai Liviusz, festő

A Petőfi Irodalmi Múz.-nak 1966, XII.17.-én megnyilt "Babits Mihály legszebb verseinek illusztrációi".c. kiállitásán müveivel szerepelt. 203.o.

Babits illusztrációk kiállitása. 203.o.

A Petőfi Irodalmi Múzeum évkönyve. I.1967-68. Bpest. Múzeumi ismeretterjesztő központ. Bp.

.../...

MDK

Gyulai Liviusz, grafikus

Bieler Gyula: Bonifác c. könyve Gyulai Liviusz illusztrációi val fog megjelenni.

Három rajz: Repr.

— : „A közeljövőben ....." 4. lap.

A Könyv Bp. 1965. január

V. évf. 1. n.

Gyulai Livius, grafikus MBh

Kiállít Buenos Airesben.

– : Zománc Bérben, grafika Tokiótan 2

ESTI HIRLAP Bp. 1968. szept. 19.

MDK

Gyulai Líviusz, grafikus

Szerepel Buenos Airesben

– : Kiállításai 9

Népszabadság, Bp. 1968. szept. 12.

MDK

Gyulai Liviusz

Kiállitási kritika

Északmagyarország 1968 á r.28.

Gyulai Liviusz

illusztrációja Hermann Melville
Bartley: A tollnok c. műrehez

Magyar Nemzet, 1967. VII. 9. 13. o.

M.D.K.

Gyulai Liviusz
Grafikus

Az 1964-es Studió 64-en vett rest.

Bolgár Kálmán: Tízeves a Fiatal Képzőművészek Stúd.
Művészet, 1969 januar - 14 lap

Gyulai Livinsz

Linómetszete szerepel a „Studió 58-68" c. kiállításon a műcsarnokban

Zs. A.: Studió 58-68

Csongrád Megyei Hírlap 1968 XII. 29

Gyulai Liviusz

Grafikákkal szerepel a „Studió 58-68" c. kiállításon a Műcsarnokban

Havas Lajos: Két kiállítás a Műcsarnokban

Nagyvarsa 1969 I. 4.

MDK

Gyulai Liviusz, grafikus

„Néhány rajza is, amely a kötetet díszíti," bizonyítja, hogy Gyulai Liviusz „Calvinóhoz méltót tud alkotni."

Gera Mihály: Jóvi arcképek – Italo Calvino 276-277. l.

A KÖNYV Bp. 1965. augusztus

V/8

10°

MDK

Gyulai Líviusz, grafikus

Két rajz.

Repr.

— : Kaleidoszkóp 370.

A KÖNYV, Bp. 1965. november

V/11

M.D.K.

Gyulai László
Grafikus

Először könyvillusztrációt készített
jelentkezett, majd mint önálló
művész.

B.L.: Grafika
Művészet, 1969. január - 20 lap.

M.D.K.

Gyulai Líviusz
grafikus

Villon illusztrációit mutatták be.
Brecht művekhez készített rajzaiért
díszoklevéllel tüntették ki a mű-
vészt a lipcsei könyvkiállításon.

T. Gorki.: A mai magyar grafika moszkvai kiállításáról
Művészet, 1969. január – 32 lap

Gyulai Liviusz, grafikus

MDK

öt rajz. Rejer

Devecseri Gábor: féltékeny istenek 350-353.

A KÖNYV, Bp. 1964. október

IV/10

MDK

Gyulai Líviusz grafikus

Szerepel a Stúdió 58-68
Kiállításon.

Rónai Gyula: Fiatalok tárlata? 7.

Népszabadság! Bp. 1969. jan. 10.

Gyulay Livinsz

„Der Clown und seine Familie" c. mühe (emb.) nekrepel a Studió 58-68 c. tárlatban

Géza Perneczky: Studió 58-68

Budapesti Rundschau 1969 I. 17

MDK

Gyulai Livius, grafikus

Három rajza

Repr.

Bajor Nagy Ernő: Egy antiquarium-látogató jegyzetei 209-211

1965. június

A KÖNYV Bn.

V/6

Gyulai Liviusz

Illusztrációja Hans J. Rehfisch:
„Luzisztrate menyegzője" c. művéhez

Magyar Nemzet, 1967. XII. 14. 6. o.

Gyulai Livius

grafikus
született 1937-ben
A képzőművészeti Főiskolát 1962-ben végezte el.
Kmetty János tanítványa volt
Tanulmányúton Olaszországban és Angliában utazott
Kiállított a Fiatal Művészek Stúdiójában és a
Miskolci Grafikai Biennálén.
1966-ban önálló kiállítása a Dürer-teremben.
Meghívták a miskolci Nemzetközi Grafikai Biennálére is.
1964-ben a Lipcsei Könyvművészeti kiállításon a
Brecht-illusztrációiért oklevelet kapott.

Ungarische Kunst der Gegenwart, Museum Folkwang,
Essen, 1968.
26.o.

MDK

Gyulai Liviusz

Kiállitási hir

Népszabadság 1968 szept.12.

Gyulai Livius

Kiállított művei

Villon-illusztráció, 1964, fametnet, 24,7 x 26,9 cm
Londoni állatkert, 1965, rézmetnet, 11,8 x 18,6 cm
Emlékezés Nidhurstra, 1965, -"-, 27,2 x 15,6 cm
Anagymoma tengeri strandja, 1967, linoleum, 34,5 x 50,3 cm
Leacock-illusztráció, 1967, -"-, 34 x 39,5 cm

Ungarische Kunst der Gegenwart, Museum Folkwang, Essen, 1968.

26.

Gyulai Livius

Somogyi Lajos - rézkarc Bp.1962.

250x195 mm 87.-Ft.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek /összeállitotta: Munkácsi Piroska /
O.Sz.K. kiadványai Bp. 1965. 202.l.

Czulai Lívius

Villon-illustráció
A magyar tengeri fürdője
Leacock illustráció

Repr.-r.

Ungarische Kunst der Gegenwart, Museum [redacted], Februar
35.0. Essen, 1968.

MDK

Gyulai Liviusz

Souvenir, linó

Nagymamák tengerpartja, linó

Leacock illusztráció, "

11. M. Képzőm. kiáll. Műcs. 1968.

Gyulai Livius

Pesciában (Ének-olonosn) jul. 13-án nyílik az nemzetközi grafikai biennálé, témája: A vízág a mai répromüvénetben, melyen ~~[illegible]~~ Gy. L. is nerepelt.

Nepnabadság, 968, jul. 5. Magyar kiállítás or Hollandiában, Franciaon. bon kbb. – A juliusi kiállítási naptárból. —

Gyulai Liviusz

A Vörös Ujság hirt ad - rézkarc Bp.1962.
220x310 mm. 110.-Ft.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek /összeállitotta: Munkácsi Piroska/
O.Sz.K. kiadványai Bp. 1965. 239.l.

Gyulai Livius

Linometszetekkel szerepel a „Studió 58-68" kiállításon a Műcsarnokban

N. N.: Studió 58-68

Ének-Magyarország 1969 I. 5

Gyulai Livinsz

A bohóc és családja c. lapja (eml.)
szerepel a Fiatalok Studiója
kiállításán a Műcsarnokban

Perneczky Géza: A pátosztól
a groteszkig

Élet és Irodalom 1969 I. 4. 9old.

Gyulai Livius

Szerepel az alábbi tárlatok

Rózsa Gyula: Fiatalok tárlata?
A Studió 58-68 kiállításról

Népszabadság 1969 I. 10

Gyulai Ligiusz

Linómetszete

szerepel az alábbi tárlatok

rs. a.: Studió 58-68. Fiatalok
kiállítása a hűvösvölgyben

Somogy Megyei Néplap 1969 I. 8.

Gyulai Líviusz

grafikus részt vett a magyar grafikai kiállításon a Magyar Nemzeti Galériában.

Pernecky Géza: Mai magyar grafika
Magyar Nemzet 1968. febr. 29. 4.o.

Gyulai Livius

Babits illusztráció (rajz)
(repr.)

Új Szás VI. évf. 1966. okt., 9. sz. Borító III.

Gyulai Liviusz

Villon illusztráció (rajz.)
(repr.)

Új Irás VI. évf. 1966. okt., 10. sz. Borító II.

Gyulai Livius

Krudy illusztráció (rajz)
(repr.)

Új Irás VI. évf. 1966. okt. 10. sz. Mü-
melléklet 4.

Szalai Lívius

Vénusz ünnepe (rej.)
(repr.)

Új Írás III. évf. 1966. okt., 10. sz. Címlap.

Gyulai Líviusz

Carmina varia (rejt.)
(rejt.)

Új Írás VI. évf. 1966. okt., 10. sz. Mű-
mellékelet, 1.

Gyulai Livius

Villon illusztráció (nagy)
(repr.)

Új Szés VI. évf. 1966. okt. 10. sz. Mű-
melléklet 2.

Gyulai Livius

Villon illusztráció (regi)
(repr.)

Új Szás VI. évf. 1966. okt. 10. sz. Mü-
melléklet 2.

Gyulai Livius

Villon illusztráció (rejz)
(repr.)

Új Irás VI. évf. 1966. okt., 10. sz. Mü-
melléklet 3.

Gyulai Líviusz

Villon illusztráció (rajz)
(repro.)

Új Írás VI. évf. 1966. okt. 10. sz. Mű-
melléklet 3.

Gulai Lívius

Jó reggelt, Cilea úr! (rajz)
(rajz.)

Új Írás VI. évf. 1966. okt., 10. sz. 114. l.

Gyulai Liviusz

Akik... figyelik fiatal képzőművészeinte jelentkezését... örömmel jegyezhettek meg néhány évvel ezelőtt egy új, nagytehetségű grafikusművész, Gyulai Liviusz nevét.... illusztrációiban, linó- és fametszeteiben, rézkarcaiban... tréfa-kedv és mitosz, a kódexek primitív bája, a lovagkor..., babiloni és asszír utalások halmozódnak egybe...

Juhász Ferenc: Gyulai Liviusz

Új Irás VI. évf. 1966. okt., 10. sz. Műmelléklet, 1.

Gyulai Lívius

Ex libris (nejt)
(repr.)

Új Idők VI. évf. 1866. okt. 10. sz. Borító IV.

Gyulai Livius

grafikus szerepel a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállításon.

(2-a) Kiváló művének - érdemes alkotások
Pest megyei Hirlap 1968. ápr. 28. 8. o.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM
1969 JAN 25

EMLÉKEZÉS AD

1021

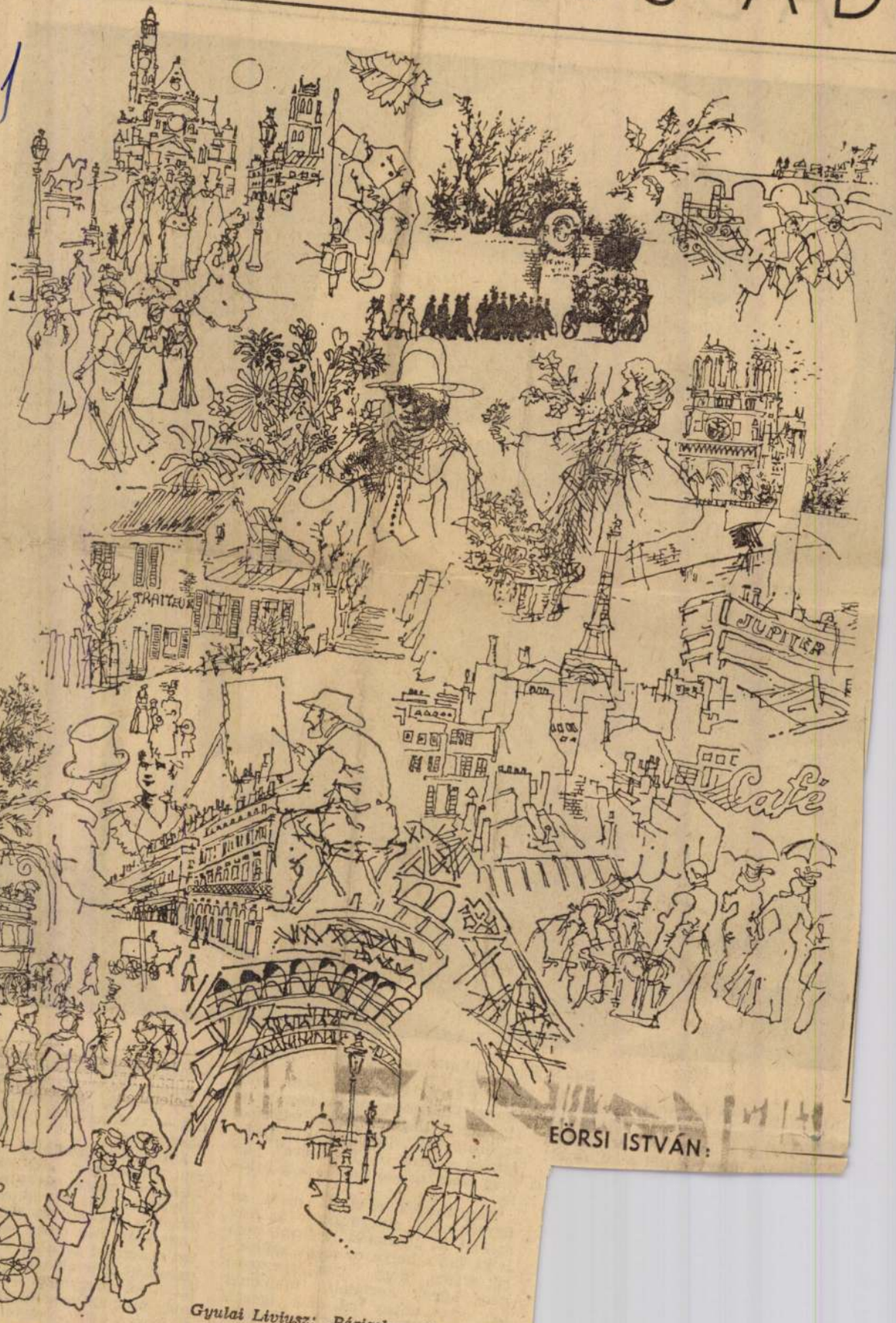

Gyulai Liviusz: „Párizsban járt az ősz"

EÖRSI ISTVÁN:

MÁTYÁS FERENC:

S ADY ENDRE

Bálint Endre: „Emlékezés egy nyár-éjszakára"

új létérzékelést teremtett. Igazuk
van, de ezt minden nagy költőre rá
lehet mondani. Én inkább azt hang-
súlyozom, hogy Adynál a költészet

Mert az már Petőfi óta nem volt benne. Túlságosan hozzászoktunk a Habsburg-világhoz és az „európai egyensúlyhoz", irodalmunk a perifériára szorult és „litératura", de még szórakoztató ipar is lett belőle.

Nem kezdek itt vitát erről az ügyről, nem magyarázom az Ady szavait az „irodalmi" írókról, nem is itt van a helye, de mégis szükségét érzem, hogy megjegyezzem: nem vagyok korlátolt, mindenki úgy írjon, ahogy tud, csak igazán belülről jöjjön. Igaz legyen. Tudom, hogy a harmatgyenge literatúrában is lehet lélekformáló, tehát emberformáló, tehát sokszoros áttételben

irodalomnak kell lennie! Sőt: annál inkább! Mert az „ügynek" — bármely ügynek, „isteninek", emberinek — csak az igazi nagy költészet használhat.

Elképzelem azonban, hogy sok mai fiatalember, aki műveltnek hiszi-érzi magát, látva most a sok Adyról szóló írást, felteszi önmagának a kérdést: Hát tényleg olyan nagy költő volt volna ez az Ady? Ezt a kérdést azonban csak ezzel a másikkal lehetne helyreütni: Vagy talán mi vagyunk olyan kicsik, hogy még azt sem tudjuk, hogy ki az igazán nagy, miért és miben nagy?

Minden ember önmagában hordozza a sorsát: Ady csak Ady-vá

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1967 DEC 14

Gyulai Líviusz

NYVESP

1021

Gyulai Líviusz illusztrációja Hans J. Rehfisch »Lüzisztráté menyegzője« című, az Európa Könyvkiadónál készülő művéhez

mber

alig ég szemében. Egyszer azonban még fellángol. Mielőtt feladták volna Északi-Spanyolországot, a Cordillera Cantabrica hegységben *partizáncsoportokat hoztak létre.*

— Ezt a vidéket csak 1947-ben sikerült Francónak megtisztítani a kommunista gerillák tól...

Franciaországba menekült. *A háború kitörésekor bekapcsolódott a francia ellenállási mozgalomba.* Felesége a különböző ellenállási csoportok összekötője volt. A Gestapo 1943-ban Jász Dezsőt letartóztatta. Két évet töltött internálótáborban, Vernet-ben. Amikor a második front megnyílt, a németek biztosabb helyre igyekeztek szállítani a rabokat. Dachauba.

Kettesben a Szovje

Taxiva

A kaland megy tovább. A hátára vett és repít hegyek, folyók, végtelen kiterjedésű síkságok felett. A légiút Moszkva és Szimferopol között pontosan 1 óra 40 percig tartott. Ahogyan a kedvesen kántáló, kis stewardess ígérte. A helyi járatokon ugyanis nincs mikrofon; végigjárja az utastereket, sorban valamennyit, és újra meg újra elmondja, hogy a gép parancsnoka köszönti az utastársakat, kellemes utazást kíván, a gép 9500 méteren repül, 850 kilométeres sebességgel. A hegyeket is, síkságot is, mindazt, ami odalent van, a fantáziámra bízta. Ugyanis vattapuhaságú, határtalan felhőtenger gomolyog, háborog, hullámzik alattunk.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.

1960 FEB 6

MAGYAR NEMZET

Gyulai Líviusz

JONATHAN SWIFT

Gulliver utazása Liliputban

Negyed évezred után is friss, fiatal, érdekes Swift meséje, *Gulliver utazása Liliputban*. Karinthy Frigyes nagyszerű fordításában, Vajda Endre gondozásában, Gyulai Líviusz korszerű illusztrációival jelenik most meg újra ez a kitűnő, tanulságos, közkedvelt könyv. (Móra Ferenc Könyvkiadó.)

lésben részesülnek, ...s
vevők.

A MÉH-telepek az országban több száz városban és községben állnak a vevők szolgálatára. (Budapesten szombaton nem tartanak nyitva.) Megítélésünk szerint a telepeinken árusításra kerülő

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

JÖVŐ MÉRNÖKE

1967 DEC 16

1021

kéthetikrónika

Külföldi—magyar barátsági est volt a vári Schönherz Zoltán Kollégiumban. Egy képkocka a jól sikerült előadásról.

Először büszkélkedem: jó híre van a városban a BME első évfolyam fiúhallgatóinak! A Madách Imre Gimnázium II. d. lányosztálya ugyanis táncos klubdélutánra hívta őket.

★

A képzőművészetek barátainak volt alkalmuk vágyaikat kiélni. Az Ezerszemélyes fiúdiákotthonban Gyulai Líviusz grafikusművész mutatta be alkotásait, Masznyik Iván festőművész vezetésével pedig tárlatlátogatáson láthatták az érdeklődők Käthe Kollwitz grafikáit és Ernst Barlach szobrait.

★

Pintér Lajosné, a Fotólaboratórium és Mikrofilmtár osztályvezető-helyettese „A reprográfia legújabb irányai" címen vetített képes előadást tartott.

★

Egyetemünk óvodája közkedvelt vendéget, a Mikulás bácsit hívta meg, és amint képünk is bizonytítja, a meghívást elfogadták, a gyerekek legnagyobb örömére.

★

És ha már a nemzetközi híreknél tartunk, beszámolunk egyetemünk nemzetközi-tudományos életéről is.

Ruza Krstluovics professzorno, a spliti egyetem tanszékvezetője előadást és konzultációt tartott. Az ipari üzemek világításával kapcsolatos kérdésekről viszont Ernst Riemann, az ilmenaui Műszaki Főiskola professzora tartott érdekes beszámolót. René Pelissier professzor, a Franciaországi Villamosművek igazgatója „A mátrixszámítás újabb alkalmazásai nagy körhálózatok üzemére és fejlesztési vizsgálatára" címen tartott érdekes előadást.

★

A műanyagok jelene és jövője címmel tartott előadást Juhász Kálmán, a műanyag- és gumiipari tanszék docense.

★

Kovács Eta követelte, hogy közöljük mindenkivel: nem azonos azzal a Kovács Etával, akit előző számunk utolsó oldalán bemutattunk. Sajnálattal konstatáltam, hogy tényleg nem azonos!

★

A Sarajevói Egyetem és a BME között együttműködési szerződés alapján, november 26-tól december 2-ig nyolctagú jugoszláv egyetemi oktatóküldöttség tanulmányozta egyetemünk oktatási és kutató munkáját.

Kérdésünk: mennyi albérleti díjat fizet? Miért nem igényel főbérletet? És vajon működik-e a lift?

★

— Három szovjet professzor, A. Sz. Ginsburg, a Moszkvai Élelmiszeripari Technológiai Intézettől, V. K. Szemencsenko, a Moszkvai Lomonoszov Egyetemről, és L. R. Neumann, a Leningrádi Politechnikai Intézettől meglátogatták egyetemünket, ahol előadásokat is tartottak.

— karácsonyi —

Fotó: Tamás Zoltán és Nagy Lóránt, BME Fotókör, és Diószeghy Marica, fotólabor

★

Ismét egy nemzetközi esemény: a vári koleszban Görög Napok keretében az Irodalmi Színpad „Kövek" címen előadást tartott.

Ő
ÉRNÖKE
ZAKI EGYETEM LAPJA
FILLÉR 1967. DECEMBER 16.

gi mechanizmus egyetem

új mechanizmus minden más egyéb elvi és gyakorlati kérdését is.

Az új országos tankönyv megírását *dr. Benke István* egyetemi tanár, *dr. Devics József* egyetemi tanár, rektorhelyettes és *Radó Judit* docens vállalták. Az új tankönyv még ebben az évben megjelenik.

A tanszékek speciálkollégiumokat is szerveznek, amelyeken *az új mechanizmus speciális problémáit tárgyalják*, mint pl. a műszaki fejlesztés, áru- és pénzviszonyok, a vállalati önállóság, a gazdasági növekedési elméletek kérdéseit. A végzős hallgatók részére külön speciál tanfolyamok indulnak. A tanszékek megnövekedett munkájának zömét *belső erőkkel oldják meg*, de az előadások megtartásába bevonnak külső ipari és gazdasági szakembereket is.

A tanszékek nemcsak a hallgatók felkészítésével foglalkoznak, hanem *az oktatók között is végeznek felvilágosító munkát*, mint pl. ebben a hónapban a Műszaki fejlesztés az új mechanizmusban címmel tartottak érdekes előadást az oktatók részére.

Érdemes megemlíteni, hogy az egyetemünkön a jó hagyományokkal rendelkező *TDK konferencián is* sok, a mechanizmus problémakörébe tartozó előadás hangzott el. Külön meg kell említeni, hogy ezek az előadások zöme úgy készült, hogy *a feldolgozók meglátogattak egy-egy budapesti üzemet*, és annak konkrét problémáit (hogyan készíti elő a bérezést az üzem az új mechanizmusban stb.) dolgozták fel.

A tanszékek oktatói lehetőleg minden olyan, érdekesebb vitán, ankéton részt vesznek, ahol az ipari és közgazdasági életünk szakemberei egy-egy részproblémát beszélnek meg, így az oktatók mindig első kézből értesülnek a mindennapi konkrét és lényegbe vágó kérdésekről.

K. I.

Tíz éves tanszék

A gépészkari finommechanikai optikai tanszék fennállásának 10. éves jubileumát ünnepli 1967. december 16-án, szombaton délelőtt 10 órakor, a K-épület I. emeleti tanácstermében.

Cserészerződés 1968-ra

Ünnepélyesen aláírták december 7-én a Drezdai Műszaki Egyetem és a Budapesti Műszaki Egyetem ifjúsági szervezeteinek megállapodását az 1968. évre.

A drezdaiak képviseletében *Röhner Michael*, az FDJ Diákklub vezetőhelyettese és Kreisleitung tagja, *Lechler Detlef*, az FDJ Diákklub vezető-helyettese és *Dietrich Diebel*, az FDJ Kreisleitung munkatársa volt jelen, a Budapesti Műszaki Egyetem részéről *Kalmár László*, a KISZ VB titkárhelyettese, *Varga Tamás*, a KISZ VB kultúrfelelőse és *Endresz György*, a Nemzetközi Kapcsolatok Bizottságának vezető-helyettese.

Még a szerződés aláírása előtt beszélgettünk *Röhner Michaellel*, a delegáció vezetőjével, aki elmondotta, hogy az 1968. évi megállapodás szerint — az előző évektől eltérően — mindössze két, 25 fős csoport cseréjére kerül sor, s a 25 főből legfeljebb 6—7 a lány. Kisebb létszámú csoportokat különösebb anyagi erőfeszítés nélkül, intenzívebben lehet foglalkoztatni, sokrétűbb és tartalmasabb kulturális programot lehet számukra összeállítani. A cél az — mondotta *Röhner Michael* —, hogy a hallgatók a munka révén, személyes kapcsolatot teremtve a munkásokkal, elmélyülten és alaposan megismerjék a vendéglátó ország életét. A lányok igen kevés számát a meglehetősen nehéz testi munka indokolja.

A szerződés a fentieken kívül lerögzíti, hogy a magyar brigád az NDK-ban építkezésen (nem Drezdában), a német brigádok nálunk ugyancsak építkezéseken dolgoznak. A munkát lehetőség szerint a vendéglátó ország hallgatóival együtt végzik. Ami az üdülést illeti: *a magyar diákok a Keleti-tengernél, a német diákok a Balatonnál tölthetik az üdülésre szánt időt.* A cserepartnerek diákklubjai is megállapodást kötöttek a szerződésen belül, többek között arra, hogy a BME grafikai kiállítást rendez Drezdában, a Drezdai Műszaki Egyetem részt vesz Budapesten egy nemzetközi fotópályázaton, tapasztalatcserét terveznek a művészeti vetélkedők között kölcsönös látogatás formájában.

Az önköltséges cserecsoportokkal kapcsolatban a februárban kiutazó magyar delegáció dönt véglegesen, amikor megkötik az 1968. évi szerződést a KTW és az NKB között.

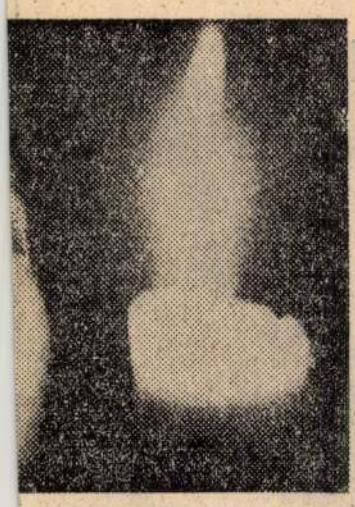

SONYI ÜNNEPEKET
EN GAZDAG,
ENDŐT KÍVÁN
RKESZTŐBIZOTTSÁGA

Gyulai Líviusz

az országos grafikai hét keretében 14 nidéki városban több művész tárlata nyílik meg, nemcsen szerepelnek művei is.

(spisák): Kiállítás Kisvárdán, Mátészalkán.
Keletmagyarország, 1974. aug. 13.

Gyulai Liviusz, grafikus

Két rajza:

Repr.

Dr. Grétsy László: Magyar nyelv, anno 1974

579 - 583.

Élet és Tudomány, Bp. 1974. márc. 29.

XXIX
13.

Gyulai Liviusz, grafikus

Grétsy László: Anyakönyvünk játékai c. könyvet illusztrálta.

— : Új könyvek 236.

Élet és Tudomány, Bp. 1975. jan. 31. XXX/5.

Gyulai Livius, grafikus

A Grétsy-Kötetben kérített

rajzokat.

↓

— : Anyanyelvünk játékai 2.

ESTI HIRLAP, Br. 1975. jan. 9.

Gyulai Líviusz, grafikus

Gretzy Károly: Anyanyelvünk játékai c. könyvét illusztrálta.

Szabó Jenő: A játék örömével

M. V.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. jan. 12.

Gyulai Líviusz, grafikus

Terepel I

—: Megkezdődött az országos grafikai hét 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. szept. 27.

Gyulai Liviusz

Szerepelni fog a Könyvmuzeum Mundráció kiállításán

Esti Hirlap 1968 I. 8

MDK

Gyulai Líviusz, grafikus

Szerepel a Nemzeti Galériában.

Rózsa Gyula: Mai magyar grafika
9

Népszabadság, Bp. 1968. március 31.

Gyulai Livius

Villon Illusztrációja prepró

szerepel a Studió 1966 c.

kiállításon az Ernst

Múzeumban

Kritika 1966 VI. n. 50 old.

Gyulai Líviusz

Villon illusztrációiról (emlékezés)

szerepel a „Studió 1966"
c. kiállításon az Ernst
Múzeumban

Korunk 1966 VIII. n. 1337 old.

MDK

Gyulai Liviusz

Villon: Hadova és hamuka, linóm.

" : Ének Villonról meg a duci Margot-ról, linóm.

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Muz.

MDK

Gyulai Liviusz

Illusztráció, repr.

Grafikai kiáll. Képzőm. Főisk. 1964.

MDK

Gyulai Liviusz

Illusztárió I., lit.

" II., toll

Grafikai kiáll. Képzőm. Főisk. 1964.

Ciudad Trujillo

Universidad I., 1[illegible].

" II., 1[illegible]

[illegible]

MDK

Gyulai Liviusz

Cimlapterv, lit.

A pisilés, sz.tusr.

Grafikai kiáll. Képzőm. Főisk. 1964.

MDK

Gyulai Liviusz

Illusztráció, sz.lit.

" tollr.

Grafikai kiáll. Képzőm. Főisk. 1964.

Gyulai Livius, grafikus M.D.K.

réci vásári jelenetet ábrázoló kisrajzát közli a lap német nyelvű, évente egyszer megjelenő különszámában.

-h-z.: Vom Medardusmarkt zur Budapester Internationalen Messe

BUDAPEST, Bp. 1967. V. évf. április ~~ez.~~ 43. old.

Gyulai Liviusz, grafikus

MDK

Souvenir — linoleummetszet:

Repr.

Gyulai Liviusz: linoleummetszete 7.

Népszabadság Bp. 1969. nov. 28.

Gyulai Livius

Szekepel a nemzetközi fametszés

Liáhitáson Csepiban (Ézsak Olasz-o)

Budapester Rundschau 1969 VI. 27

Gyulai Líviusz

a századvégi kommersz metszetek forma-
nyelvének ironikus kezelésével találkozunk
„Nagmamák tengerpartja" c. lapjain

Képzőmův. Almanach Bp. 1969. 26. o. Németh:
Mai magyar grafika

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Gyulai Livius

~~spellencs~~ Linometszetei a Studio 58-68-as fiatalok kiállítása a Műcsarnokban

Pestmegyei Hírlap 1968. dec. 23. 4. o. 2s. A: Studio 58-68

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

Gyulay László

Grafikákkal szerepel a
„Stúdió 58-68" c. tárlaton
a Műcsarnokban

Németh Lajos: Új törekvések a
magyar képzőművészetben

Kritika 1969 IV. n. 34 old.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Gyulai Livinsz

3 metszete szerepel Carpiban
(Eszak Olaszorszag) a nemzetközi
fametszet kiállitason

Magyar Nemzet 1969 VI.22

MDK.

Gyulai Líviusz

Kiállitási hir

Népszabadság 1966 dec.1.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 OKT 7

Budapester Rundschau

Liviusz Gyulai

1021

ungarischer zusammenarbeit

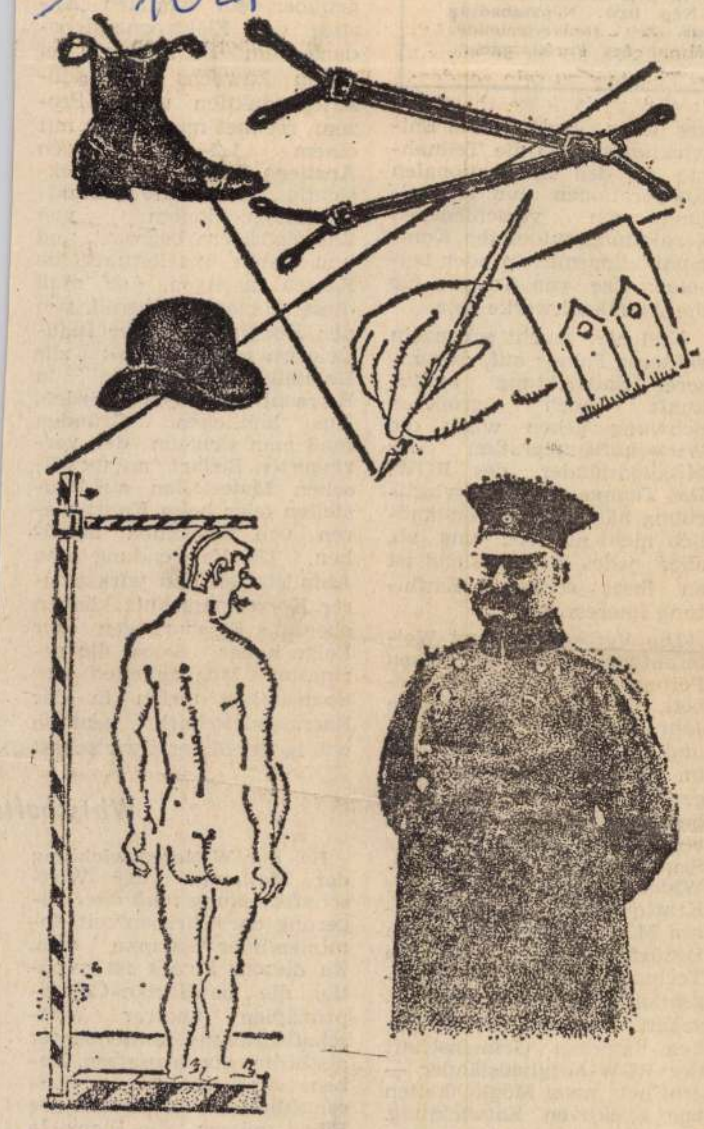

Liviusz Gyulai:

Illustration zu „Der Untertan" von Heinrich Mann

haupt nicht, daß die nichtlandwirtschaftlichen Arbeiter in den Städten, die landwirtschaftlichen Arbeiter aber in den Dörfern wohnen... Die nichtlandwirtschaftlichen Arbeiter sind in der Gesellschaftsstruktur der verschiedenen Siedlungstypen fast gleich stark vertreten; wesentlich größere Unterschiede gibt es dafür zwischen dem Anteil der geistigen und der landwirtschaft-

in Technik und Wissenschaft ist die jüngste Ausgabe von

n 1945 unterrichtete er
hulen und Universit
Mitarbeiter des Zent
der kommunistischen
1954 in den Redaktio
ad Nép bzw. Néps
, zur Zeit stellvert
redakteur des Partei

ges neues, bede
wicklungsgebiet
me an den int
Kooperationen zur Herstellung von verschiedenen Fernleitungsautomaten, Kommunikationsmitteln oder beispielsweise von Anlagen für die Atomkraftwerke sein.

Und hier taucht schon ein weiterer Faktor auf, der unserer Entwicklung in Zukunft noch größeren Schwung geben wird: die Wirtschaftsintegration der Mitgliedsländer des RGW. Das Tempo ihrer Verwirklichung hängt selbstverständlich nicht nur von uns ab, aber jedes Mitgliedsland ist an ihrer schnellen Entfaltung interessiert.

Die Verbreitung und Weiterentwicklung dieser neuen Formen der Zusammenarbeit, die sich in den letzten Jahren herauskristallisierten, und die Verwirklichung der im Komplexprogramm vorgeschriebenen sonstigen Ziele beseitigen ein für alle Mal vor unserer Entwicklung die Schranken, die sich aus den Widersprüchen unserer Kraftquellen, unserer inneren Möglichkeiten und den Bedürfnissen der modernen Technik ergeben. Die Integration unserer Volkswirtschaft — in der 370 Millionen starken Gemeinschaft der RGW-Mitgliedsländer — eröffnet neue Möglichkeiten zur selektiven Entwicklung.

Es ist keine heutige Forderung, in Ungarn vor allen Dingen die arbeitsaufwendigen Zweige zu entwickeln. Aber infolge der gegenwärtigen und zukunftigen Richtungen auf dem Weltmarkt können diese Forderungen zu einem Gebot werden. Die

sichtigt, daß die Beschaffungsmöglichkeiten von Energieträgern begrenzt sind und deren gesellschaftliche Kosten ansteigen, so muß dieser Umstand überall, von den Konzeptionen der Industrieentwicklung bis zur Herstellungstechnologie in Betracht gezogen werden. Aus ähnlichen Gründen muß man sich um den verringerten Bedarf an spezifischen Materialien auf Baustellen oder beim Konstruieren von Maschinen bemühen. Die Verwendung von Abfallstoffen und wirksamerer Korrosionsschutz können ebenfalls Einsparungen zur Folge haben. Selbst die geringsten Möglichkeiten der Sparsamkeit dürfen in der Energiewirtschaft genauso wie in der Materialwirtschaft

Wirtschaftsl

Bei der Weiterentwicklung der Methoden der Wirtschaftslenkung muß die Steigerung der Wirksamkeit dominierender Gedanke sein. Zu diesem Zweck ist es nötig, die bewährten Grundprinzipien unserer Wirtschaftsordnung konsequenter als bisher durchzusetzen. Neben der besseren wissenschaftlichen Fundiertheit der Pläne müssen die Planziele und die Mittel der ökonomischen Regulierung besser als bisher aufeinander abgestimmt werden. Es muß erreicht werden, daß die Einkommen der Betriebe und ihre Entwicklungsmöglichkeiten die Unterschiede in der Wirksamkeit deutlicher aufzeigen. Durch steigende Kostenempfindlichkeit der Unternehmen und ihre Verpflichtung, die staatlichen Investitionszulagen zurückzuzahlen, ist die Schaffung einer strengeren, die Verbesserung der Wirksamkeit anregenden Wirtschaftssphäre nötig, in der die Entscheidungen der

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR NEMZET
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Magyar Nemzet

1974 NOV 28

Gyulay Líviusz

1021

Radnóti-emlékkiállítás az Irodalmi Múzeumban

Radnóti Miklós életéről és munkásságáról nem sok dokumentum van még a múzeum birtokában. Nem élt sokáig, kortársai, barátai, özvegye talán több ereklyét őriznek, mint a Petőfi Irodalmi Múzeum. Az egykori Szegedi Fiatalok, Radnótit kivéve élnek és dolgoznak, *Tolnai* Gábor és *Ortutay* Gyula éppúgy jelen vannak a tudományos életben, mint *Baróti* Dezső, aki az új Radnóti-kiállítást összeállította, rendezte.

Halálának 30. évfordulójára inkább fotómontázzsal és festményekkel emlékezik a Petőfi Irodalmi Múzeum. Néhány eredeti kézirat látható csak a tárlókban, a híres Pepita füzetet sehol sem találják. Ortutay Tamás tervezett Radnóti-emlékművéből állítottak ki egy részletet, Radnóti híres sorai egy széttört, repedezett kőtáblán. Versei nem egy jelentős képzőművészünket ihlették meg. *Gyulay* Liviusz készített illusztrációt a *Negyedik ecloga*-hoz és a *Száll a tavasz*-hoz, *Kass* János a *Boldog hajnali vers*-hez, *Würtz* Ádám a *Nem tudhatom* felejthetetlen soraihoz készített grafikát. A *Himnusz a békéről* című vershez két festő is készített illusztrációt, *Csohány* Kálmán és *Máthé* András. *Buday* György fametszetei az *Újhold* című kötet első kiadásában láttak napvilágot. *Varga* Imre Radnóti-szobra realista, érzésektől fűtött alkotás, ugyancsak expresszív hatású *Vigh* Tamás portrészobra, amelynek azonban csak fotóját láthatjuk a kiállításon.

Szabóky Zsolt fényképeit nem először láthatjuk a Petőfi Irodalmi Múzeumban, a József Attila kiállítást is az ő művészi fényképei díszítik. De míg ott éles kontúrokat, kontrasztokat használ, a Radnóti-kiállítás fotói, montázsai lágyak, legömbölyítettek, helyenként elmosódottak. Hatalmasra nagyított kezek, kopasz fák képei illusztrálják a táblákra kinagyított fakszimileverseket és önéletrajz-idézeteket, egészen az utolsó *Razglednyicáig*, amely mögött egy esteledő háttérben feszülő szögesdrót jelzi a tragédiát.

Az irodalom kedvelői között sokan akadnak, akik azt mondják: egy költőt nem kedves tárgyai, nem szivartárcája, tolla vagy sétabotja reprezentál, még csak nem is egy pufók, gyerekkori fénykép, hanem a művek. A Petőfi Irodalmi Múzeum kiállításai legtöbbször nem ilyen intimitásra törnek, az írót, az író életét hozzák közelebb a látogatóhoz, ezt a célt pedig ezúttal is elérték.

(k—l)

delem október végén 38,8
liárd forint értékű áru
lettel rendelkezett, ez 1,5
liárddal haladja meg a
lyit.

Az élelmiszerszakma fo
ma októberben az át
meghaladó mértékben,
százalékkal növekedett az
előbbi év hasonló időszakához viszonyítva. Élénk forgalmat bonyolított a *Csemege Kereskedelmi Vállalat*, amelynek bevétele 16,1 százalékkal volt több. Részletezve az áruforgalmat, megállapítható, hogy tőkehúsból és húskészítményekből a tavalyinál 6,5 százalékkal *több került a boltokba*. Bőséges volt a tojáskínálat és baromfiból is a rendeléseknek megfelelően szállítottak. Zsír és zsírszalonna iránt élénkült a kereslet. A tej és tejtermékek forgalma a vaj kivételével, jelentősen meghaladta az előző évit. *Cukorból a tavalyival szemben* mint tavaly ebben a hónapban. A kereslet különösen *az őszi—téli cikkek iránt megélénkült*. Jelentősen megnőtt az esernyők iránti kereslet, az olcsóbb fajtákból nem volt folyamatos a kínálat.

Választékos volt a férfi- és női cipők kínálata, elegendő divatcsizma, bundacipő került forgalomba. Jelentősen emelkedett a gyermekruhák iránti kereslet is, amelyet a kereskedelem megfelelő színvonalon ki tudott elégíteni. A csecsemőruházati cikkek iránti nagyméretű kereslettel azonban a tavalyit meghaladó kínálat *sem tudott megbirkózni*.

Az év elejétől a Merkur 21,1 százalékkal nagyobb forgalmat bonyolított le autóeladásból. A tavalyi tízhavi 53 616 darabbal szemben az idén október végéig 64 317 autót adtak el.

Importáruk beérkezése eredményeként bővült a választék háztartási kisgépekből, eszközökből, vastömegcikkekből. Javult az ipar szállítóképessége alufix és zománcedényekből, kuktafőzőkből. A híradástechnikai cikkek kínálata általában kielégítő színvonalú volt. A lemezjátszók választéka újabb csehszlovák, lengyel és svájci típusokkal bővült. Élénk volt a kereslet a kerékpárok iránt, az ellátás azonban a hazai típusokból *nem javult*.

G. J.

K
LLODÁBAN
BOROK KEDVELŐIT!
8

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gyulai Liviusz

MAGYAR NEMZET

1969 JUN 8

1021

J. D. WYSS

Robinson család

A filmről már ismert *Robinson* család történetét a kiadó azzal ajánlja, hogy „a magányos hős helyett egy egész kis közösség harcolja ki magának emberi létkörülményeit a természettől. Itt valóban társadalmi fejlődés útján lesz ember az ember". Látsztra ez így igaz, hiszen a négygyermekes házaspár kalandjaiban az emberi együttélés külsőségei adva vannak; a történet mégsem több érdekes, színes kalandregénynél. *Gyulai Liviusz* rajzai is tartózkodóak. A fordítás és az átdolgozás *Fazekas* László munkája. *(Móra Ferenc Könyvkiadó.)*

nélkülözhetetlen munkabért idejekorán fizetni kell, mert reménnyel és propagandaszólamokkal táplálni senkit nem lehet.

Miklós Imre
Budapest

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
Magyar Nemzet
1974 SEP 15
Gyulai Líviusz
1021

KÖNYVESPOLC

Mai magyar próza

Dobai Péter: Csontmolnárok — Nádudvari Anna: Fogjunk kutyát

Egy bemutatkozó verseskötet (Kilovaglás egy őszi erődből) után a prózaíró *Dobai* Péter is kötettel lépett az olvasók elé. Regénye, a *Csontmolnárok (Magvető)* történelmi tematikájú, a bukott szabadságharc, 1848—49 hőseit kíséri el az emigrációba. A győzelmek, a csatavesztések ideje már a múlté, de részesei még itt vannak, török földre. Viddinbe menekültek és megkezdik a politikai emigráció tragédiákkal terhelt életét. Mit tegyenek? Kossuth mellé, Bem mellé álljanak? **Keresztények maradjanak vagy térjenek át a mohamedán hitre? Európába, Amerikába készüljenek vagy Törökországban maradjanak?** Újrajátsszák, újraélik a tegnapi valóságot. Érveket, okót igazolást és felmentést keresnek. És közben az idő halad. A honvédek jelentős része, a majdani, a hitt, a remélt új harc „tervezett" katonái — vállalva a besorozási kényszert — hazamennek. Azt ottmaradtak pedig elindulnak. Kossuth és tábora Sumlába, Bem és hívei a szíriai Aleppóba. Bem vár. Törökország gyenge, hadserege korszerűtlen, lehetetlen, hogy ne ragadja meg az alkalmat, amit a képzett katonák jelentenek. Az idő pedig múlik. Aleppó arab lakossága fellázad s a lázadás leverésében Bem még egyszer megcsillantja katonai zsenialitását. De ez már a hattyúdal: az elgyötört, elcsigázott test feladja a harcot. Bem meghal s halálával bomlásnak indul az aleppói emigráció is.

„Egy múlt századi magyar regény" a Csontmolnárok alcíme, de vajon valóban regény a Csontmolnárok? A kérdés így, ebben a formájában megválaszolhatatlan. Az újabb alkotói törekvések oly mértékben roppantották [illegible] gyományos r[illegible] ta tovább gazdagította a forradalom elméletét és gyakorlatát.

A Csontmolnárok, Dobai Péter első regénye, határozott alkotás — kettős értelemben is. Határozott (tehát kiérlelt) szemléletről, írói látásmódról és imponáló anyagformálásról tanúskodik. Talán ellentmondásnak tűnik, de veszélyét is ez rejti, éppen azzal, hogy e határozottság könnyen a véglegesség álarcát öltheti. De ez már csak feltételezés, próbája a következő műre marad.

*

Egy fiatal, húszegynéhány éves lánynak fáj a foga. Csillapítókat szed, majd elindul megkeresni a külvárosban lakó barátnőjét. Eltéved, de végül mégis odatalál. Beszélgetnek, szerelmes leveleket olvasnak, kávét isznak, majd hazamegy. Aztán a fogorvoshoz is. Egy lukas fogát betömik, egy másikat pedig kihúzzák. A befejezés: „Nem is tudom, de velem mindig történik valami, most várom, mi lesz legközelebb."

A novella címe: Kaland. Kaland? — kérdezhetjük, mi ebben a mindennaposan szürke történetben a kaland? Nem több és nem kevesebb annál, hogy *Nádudvari* Anna hőseinek ez az élete. Az élete, ami egyben a kaland is. Az, hogy a hazatérő kislány zárva találja a lakást (Kívül az ajtón); valaki megbukik a vizsgán (Micsoda? Ellenőrzés?); a szülők összevesznek és kibékülnek (Ha azt mondom, csak innét, ki gondolna arra, hogy messziről?).

Nádudvari Anna hősei a mindennapokat élik, tanulnak, dolgoznak, lelkesedés és jajongás nélkül. Végzik a dolgukat, [illegible]záng öröm nélkül, de tisztes[illegible] Nem [illegible]öngetik [illegible]tül

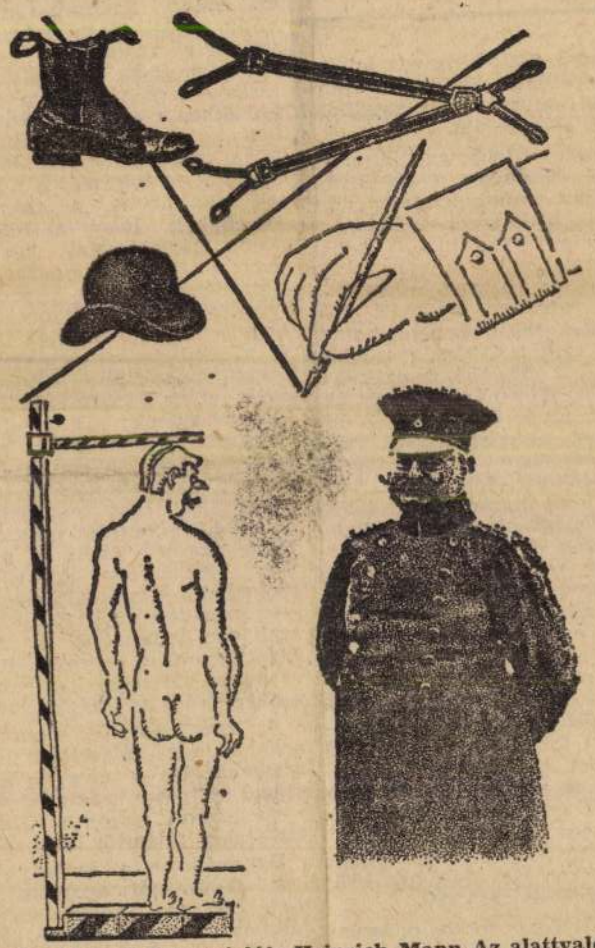

Gyulai Líviusz illusztrációja Heinrich Mann Az alattvaló című regényéhez, amely hamarosan újra megjelenik az Európa Könyvkiadó Századunk mesterei sorozatában.

VÉGKIFEJLET

Pilinszky János kötete

Ma már alig van olyan versolvasó, aki kétségbe vonná *Pilinszky* János jelentőségét, ismételhetetlen tömörségét, verseinek márványkeménység szikárságát. Egy Pilinszky-kötet megjelenése esemény az irodalmi életben, annál is inkább, mert ritkaságiban olyan mélységeket sejtet, ami Pilinszky legnagyobb korszakának verseivel ér fel. Megteremti világát négy sorban: *„egy ház áll rajta s egy bokor, / egy néma, néma állat és / egy nadrágszár a szürkületben."* Legjellemzőbb szófaja nem a jelző, amely az impresszionista[illegible]

Kilátó

Sükösd Mihály tanulmánykötete

Kezdetben volt néhány fiatal esszéista, de mintha különkülön pályán futottak volna. *Gyurkó* László, *Ungvári* Tamás, *Vekerdi* László vagy *Sükösd* Mihály más és más esszéformát vállaltak maguknak, és az olvasó tudatában valahogy össze sem mérődtek. Olykor — a szerkesztők vagy a véletlenek szeszélyéből — egymás mellett is megjelentek, de még ekkor sem tűnt fel, hogy a versenypálya azonos. S egyáltalán: hogy itt *versenypálya* van, éppúgy, mint az irodalomban. Aztán egyszerre csak kiderült, hogy itt is érvényesek a másutt oly szigorú versenyszabályok, hogy vannak olyanok is, akik észrevétlenül elfutnak a szélen, és érett íróvá fejlődnek, s a versenypálya szabályai szerint maguk mögött hagyva másokat. Sükösd is ilyen esszéíró, lassan fejlődött, aztán hirtelen kiugrott: egyszerre előtűnt tanulmányírói egyénisége. Sajátos hangvételt hozott magával, az ismertetésbe oltott, információgazdag, ám gunyoros, szarkasztikus alaphangon fogalmazódó érdekfeszítő esszéformát. Amit „kikalapált" magának, az nem is annyira a tételek, az elméleti vívmányok rendezése — mint inkább az írásmodor, az az élvezhető-érdekes látásmód, ahogy meg tud forgatni egy-egy írót, mozgalmat vagy jelenséget. Ezért a *Kilátó* című kötet legfrappánsabban erről az önálló írói sajátságáról árulkodik.

Ezzel a laza, olykor pimaszul szigorú, felszínességet játszó, filológiát elleplező, de magvas ítéleteket is hordozó hangvétellel sikerült levetkőznie esszéírásunk egyik alapbetegségét, azt az édeskés fölényességet, mely valahogy ránkragadt az ötvenes-hatvanas években. Sükösd régi tanulmányai ettől a „haverkodó" kíméletlenségtől válnak elviselhetővé ma is.

elemzések elvontságának veszélyét. Ez a műfaj nála születik, mert vállalni meri esetleges korlátait. Olykor nem bomlik ki a teljes problémaanyag, előbb fejeződik be a tanulmány érdekfeszítő izgalma, mint az író, a jelenség problematikája. Fura módon a kötet legsokoldalúbb dolgozatai — Gorkij Klim Szánginjának elemzése, vagy a Hemingway-elemzés — keltik fel az olvasóban ezt a hiányérzetet a többi tanulmánnyal szemben. A pazarul megrajzolt arcél vagy mozgalom szinte filmszerű gyorsasággal bomlik az olvasó előtt — nem lehet letenni a tanulmányt; aztán mikor úgy érezném, hogy most következik a lényeg — egyszerre befejeződik az írás. Ha a Hemingway- és a Gorkij-analízis nem ugrana fejest a probléma mélyvizeibe, nem is vennénk észre ezt a „leállást". Mert Sükösd természetesen azt is tudja, hogyan lehet ezt az esztétikai-szociológiai mélyréteget érdekfeszítően megközelíteni. Csak olykor kikapcsolja a tanulmány horizontjából ezt a vizsgálati szintet. Kétségtelen: frappánsabb, a ma sietős értelmiséget gyorsabban kielégítő tanulmányforma a rövidebb, magvasabb, kíméletlenebb esszé. De ugyanezek az eszközök — maga Sükösd mutatja meg — mélyebbre is képesek világítani.

Persze, egy kötet színvonalát a legjobb dolgozatok mérik: így a *Kilátó* jól vizsgázik, azon a versenypályán is, melyen Sükösd az utóbbi évek során oly látványosan tört az élre. *(Szépirodalmi)*

Almási Miklós

A HÉT KÖNYVEI

EURÓPA KIADÓ:

JOGÁSZSZEMMEL

Illetményföld

Sokan vannak, akik — munkakörük, beosztásuk folytán — illetményföldet (ingyenes használatba adott mezőgazdasági művelésre alkalmas földterületet) használhatnak. Ez az illetményföld tulajdonképpen munkabér-kiegészítés, illetve illetménykiegészítő természetbeni juttatás. Rovatunk általában munkaügyi kérdésekkel nem foglalkozik, hogy most mégis e jogterületet *is* érintő kérdésre világítunk, annak az a magyarázata, hogy olyan kérdésről lesz szó, *melyet végső soron a polgári jog és a mezőgazdasági jog szabályoz.*

Az illetményföld járandóságot három tényező teszi jelenleg még szükségessé. Először is az, hogy a különböző területeken dolgozók életfeltételeiben eltérések vannak; másodszor az, hogy az anyagi létszükséglet társadalmi kielégítési formáiban, azok kielégítési szintjeiben (üzlethálózat) ma még differenciák vannak; és harmadszor az, hogy a kialakult társadalmi gyakorlat (bevett szokás) a munkások és alkalmazottak egyes kategóriáiban már hozzáidomult ahhoz, hogy itt a munka végzésével személyi földhasználat jár együtt. Az illetményföld azonban nemcsak jogi, de gazdasági kategória is; így a társadalmi-gazdasági feltételek változásával, fejlődésével módosul majd ennek feltétele is.

Kik kaphatnak illetményföldet? „Az illetményföld-használati jog alanya csak jogszabályban meghatározott munkakörben foglalkoztatott és az előírt jogszabályi feltételeknek megfelelő dolgozó lehet. Illetményföld alanya csak olyan munkás, illetve alkalmazott lehet, aki jogszabályban (12/1968. [III. 16.] MÉM. sz. rendelet) meghatározott munkahelyen dolgozik és a rendelkezésekben meghatározott feltételek szerint a termelőszövetkezetben, állami gazdaságban, községben és külterületen dolgozó tanító, tanár, szakoktató, óvónő; a MÉM-felügyelet alá tartozó közép- és alsófokú tanintézetek pedagógusai és diákotthon vezetői; a vízügyben (OVH felügyelet) foglalkoztatottak bizonyos kategóriái (például a csatornaőrök, a zsilipőrök, a szivattyútelepi gépészek stb.); az IM célgazdaságaiban határozatlan ideig (állandó munkaviszony) foglalkoztatott dolgozók.

Akiknek jár (alanyi joguk van) az illetményföld használatra: az állami gazdaságban dolgozóknak; a nem fővárosi mezőgazdasági és erdészeti kutatóintézetben dolgozóknak; a fővárosban azoknak, akik a kutatóintézetek telepein dolgoznak. Dolgozókon mindenütt az állandó munkaviszonyban állókat értjük. De azoknak a nyugdíjasoknak is jár az illetményföld, akik állami gazdaságban dolgoztak és ugyanezzel az állami gazdasággal kötöttek nyugdíjas munkaszerződést.

A két csoport nemcsak a szubjektív tényezőket — vagyis a személyi és családi körülményeket, a munkaviszony időtartamát — veszi alapul, hanem az objektív tényezőket is; nevezetesen az illetményföld használatra alkalmas földterületek korlátozott mennyiségét is. Az illetményföld céljára kijelölt földterületet ugyanis — mint azt a jogszabály kimondja — nem lehet növelni, csak bizonyos feltételek, például: területtel, munkával arányos munkavállalói növekedés esetén.

Mekkora lehet az illetményföld? Általában a 800 négyszögöl nem haladhatja meg. De ha a dolgozónak másfajta jogcímen (tulajdon, bérlet használat stb.) is van földje, akkor az illetményföld és a más jogcímen használt föld együttes területe nem haladhatja meg az 1600 négyszögölet (például: 800+800, de csak 600, ha 1000 ölet már bérel, és akkor is csak 800, ha 200 ölet használ, vagy egyáltalán nincs használatában mezőgazdasági hasznosítású föld). Az 1600 öles felső határ tekintetében *a pedagógusokra és az állami gazdaság dolgozóira más szabályok vonatkoznak.* Ugyanis a nekik kiadható illetményföld mértéke — tekintettel az illetményföld keresetkiegészítő jellegére és a szerzett jogokra — a használatukban levő földterület beszámításával 1600 négyszögölig terjedhet (például: a falusi tanító bérel 200 öl földet, illetményföld járandósága ez esetben 1400 öl; nem használ semmilyen földet: járandósága 1600 öl). Tehát, ha nincs más föld a használatukban, akkor járandóságuk 1600 négyszögöl és nem 800.

És végül egy fontos passzus: az illetményföld használata a dolgozót személyesen illeti meg, saját maga — családjával együtt — köteles megművelni, használati jogát semmilyen címen (részes művelés, haszonbérlet stb.) nem adhatja át.

Túlépítés, ráépítés

Arról már beszéltünk ebben a rovatban, hogy mielőtt valaki ingatlant vásárol, bölcsen teszi, ha megnézi a telekkönyvet. Most arról szeretnék beszélni, hogy milyen veszélyek fenyegethetik azt, aki úgy építkezik, hogy telkét nem jegedélyt, ingyenes vagy ellenszolgáltatásért kötött *írásbeli szerződés* alapján. *A ráépítő* építménye teljes egészben — jogosultság nélkül — idegen telken áll. Ebben különbözik az alcímben szereplő két fogalom egymástól.

jon ellenértéket, természetben vagy pénzben. Ha a szomszéd telek területének egynegyedét meghaladja a túlépített rész — és emiatt használhatatlanná válik a telek többi része, vagy valamely foglalkozás, avagy jog gyakorlása — például átjárás — lesz emiatt lehetetlenné, akkor a szomszéd követelheti, hogy a túlépítő az egész telket vásárolja meg. *Rosszhiszemű túlépítésnél* a feltételek szigorúbbak. A szomszéd követelheti, hogy a túlépítő adjon kártalanítást; követelheti a beépítés nagyságától függetlenül, hogy a túlépítő a telket vegye meg; követelheti, hogy a túlépítő a saját telkét és az épületet az értékkülönbözet megtérítése ellenében adja el a szomszéd telek tulajdonosának; követelheti, hogy az épületet bontsa le. A lebontást csak akkor, ha ez az okszerű gazdálkodással nem ellenkezik. Egy négyszintes társasház lebontását már nem lenne okszerű kérni és megítélni. A sérelmet szenvedett szomszéd — mindkét esetben — a megadott variációk között szabadon választhat. A bíróságot azonban nem köti a szomszéd választása, ítéletében ettől eltérően is intézkedhet.

A rosszhiszemű szomszéd azonban nem választhat ilyen szabadon. Ha a túlépítő jóhiszemű volt és a szomszéd volt rosszhiszemű, akkor a választás joga a túlépítőt illeti meg.

Ugyanezeket a szabályokat kell alkalmazni azokban az esetekben is, amikor valaki másnak a tulajdonában álló ingatlanon, a tulajdonos beleegyezése nélkül — jó- vagy rosszhiszeműen — építkezést nem kívánó beruházást végez. Például szőlőt, gyümölcsöst telepít. Ezt betelepítésnek vagy rátelepítésnek nevezi a jogászi szaknyelv.

Joób F. Tamás

Beszélj

Ezzel a mondattal fejezte be a *Fővárosi Kézműipari Vállalat* őszi—téli sajtótájékoztatóját *Bossányi* György, a vállalat igazgatója. A divatbemutató színhelye már hagyományosan a Béke Szálló kupolaterme.

FEKETE SOROZAT,

jelenti be a konferáló *Kovács P. József*, a tévé bemondója az első jelenetet. El-

mondja, hogy mindegyik modell nevet kapott. Például Cynthia, Lili stb.

Engedtessék meg nekünk, hogy a fantázianevek helyett *a manökenek nevén* emlékezzünk a legszebb darabokra. A fekete sorozatból például *Sztenye* fehér szőrme sálgalléros, fekete juhnappa kabátjára, vagy *Dóri* hasított bőrrel paszpólozott remek szabású bőr kiskosztümjére. A kabát vonala és a kosztüm szoknyája az új divat szerint bővülő. Nem túlzott, hanem finom, elegáns. Így a hosszúság is: a térd alatt körülbelül öt centiméter.

BARNA SOROZAT

Juli barna-fehér eszterházi kockás kabátján, feltűnik a barna szövettel pántozott érdekes vállborítás, s a nagy téglalap alakú zseb. *Zsuzsa* tejeskávé színű kiskabátját és a kabát alá való mellénykét sárga tűzéssel díszítették.

FEKETE-FEHÉR SOROZAT

Ismét *Dóri*, fehérrel paszpólozott, fekete-fehér mintás kötött kosztümben, amelyet Chanel módra fehérrel, feketével paszpóloztak. Turbánja a kosztümmel azonos anyagból készült. (Bal oldali rajz.) *Bea* fekete-fehér mintás kötött nadrághoz, Chaneles kiskabátot visel. (A mindig divatos Chanel stílus most is több modellnek hozott sikert.)

ESTI SOROZAT

A szoknya legtöbbször maxi hosszúságú. Vidám összeállítás *Kati* barna-piros mintás jerseyszoknyája, puffos ujjú piros pettyes, barna kis pulóverrel és háromszögletű, hosszú rojtos, tűzpiros kötött kendővel. Gyönyörű *Sztenya* barna-fehér színösszeállítású, *lakócsai népi szőttes* mintával díszített nadrágos együttese, fehér szőrmés ujjatlan mellénnyel, fehér pulóverrel, fehér szőrmekucsmával. (Jobb oldali rajz)

A DIVATBEMUTATÓ

„beszélt". Elmondotta, hogy lehet szemet gyönyörködtető, szép, elegáns, divatos kollekciót összeállítani, az új divat minden túlzása nélkül. Ilyen volt a kézműsök kollekciója. Dicséret illeti érte a művészeti *vezető Weingruber Évát* és munkatársait, a jó ízlésű tervezőket.

(f. b.)

KERESZTREJTVÉNY

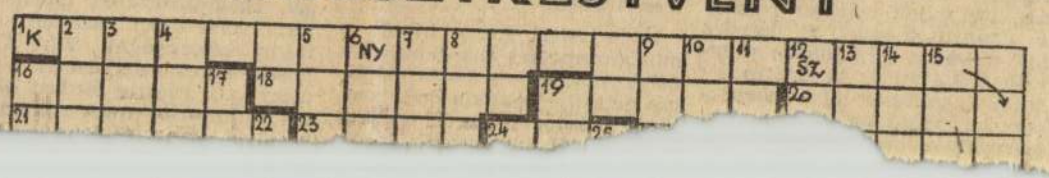

Gyulai Liviusz

kiállitott az országos grafikai hét keretében 1 grafikát 14 városban egyidejüleg.

Magyar Hirlap 1974 266/8

Gyulai Líviusz, grafikus

L.: Reich Károly

Arthur T.: Gyermekrajz... 4.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975 márc. 9.

Gyulai Liviusz

"Belépés mindenkinek" cimmel Vadas József számol be a "Jubileumi Képzőművészeti Kiállitás"ról, s az ott szereplő müvészeken kivül, hat olyan müvészt sorol fel, akik nem vettek részt a tárlaton. Mást nem ir róluk, csupán a neveket emliti meg.
A tárlatról stóló bővebb ismertetést lásd: Czóbel Béla neve mellett.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. május 3.
XIX. évf. 18. sz. 13. lap.

Gyulai Livinsz

Másodízben rendezték meg Carpiban a Nemzetközi Fametszet Triennálét, melyen művével részt vett.

„Mehemed" (repr.)

Sinkovits Péter: Carpi Fametszet Triennálé. Művészet, Budapest, 1973. 2. 39. old,

Gyulai Líviusz

A Műcsarnokban rendezett Stúdió '68 c. kiállításon linóleummetszete szerepel.

Ks. A.: Fiatalok kiállítása a Műcsarnokban. Szolnok Megyei Néplap, 1969. dec. 31.

Gyulai László

Grafikákkal szerepel a Koppenhágában (október), majd Aarhusban nyílt mai magyar képzőművészeti kiállítás anyagában.

Műgyűjtő, 1972/3. sz. 63. l.

Gyulai Líviusz

A második Nemzetközi Fametszet Triennáléra (Carpi) többek közt az ő munkáit küldik ki.

Hírek; Mügyűjtő, 1972/2. sz. 64. l.

Gyulai Líviusz grafikusművész

Grafikai kiállítás nyílt meg a Csók István Galériában „Forradalomról forradalomra – képek a Magyar Tanácsköztársaság történetéből –" címmel szombaton, melyen a művész rajzai szerepel.

Magyar Nemzet, 1969. márc. 2.

Gyulai Líviusz

Szabó Vladimir, Gyulai Líviusz, Gross Arnold közös kiállítása volt legutóbb Amszterdamban.

Ország Világ, Budapest, 1973. dec. 19.

Gyulai Liviusz, grafikus

A Psyché rajzait kérítette.

Olasz Sándor: Weöres Sándor: Psyché

98–100

TISZATÁJ. Szeged, 1973. április

XXVII
4.

Gyulai Lóvinsz

Végh György háram meseregényt írt, „1 kutya, 2 cica" címmel láttak napvilágat, melyet rajzaival illusztrált.

F. A.: A Móra kiadó újdonságaiból. Pedagógusok Lapja, Bpest, 1973. ápr. 14.

Gyulai Lívinsz

„Illusztráció Psyché versehez"
(repr. és emlétve)

Horváth György: Szép könyvek dicsérete.
Magyar Nemzet, 1972. dec. 24.

Gyulai Liviusz

Varga Domokos: "Kutyafülüek" c. gyermekkönyvét illusztrálta. Egyik rajzát-Szabados Árpád "Az illusztráció" c. irásának keretében- bemutatja a lap.
A cikkiró Szabados Árpád igen nagy elismeréssel nyilatkozik a müvész -gyermekkönyvhöz készitett- illusztrációiról.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. juni. 16.
XVII. évf. 24. sz. 4. lap.

Gyulai Liviusz

Metszetei szerepelnek Szabados Árpád grafikusmüvész -"Metszés és nyomtatás" c.- könyvében, mely a Corvina kiadónál jelent meg és fenti cimmel Frank János ismerteti a müvet.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. ápr. 28.
XVII. évf. 17. sz. 13. lap.

Gyulai Liviusz grafikusmüvész

A Munkácsy Mihály-dij II. fokozatával tüntet-
ték ki a müvészt, mint a lap irja: "Dijak, ki-
tüntetések - 1973" cimmel.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. ápr. 7.
XVII. évf. 14. sz. 2. lap.

Gyulai Liviusz
rajza Magyar Imre Ruth cimü
regényéből (Magvető)

Magyar Hirlap 1971/119 IV old.

Gyulai Lívius

a milánói fametszet-kiállítása
magyar részről hárman kaptak
meghívást: Gyulai Lívius, Lóránt Já-
nos és Jázsa. János.

Hajdu-Bihari Napló, 1972. aug. 8.

Gyaldi Lívinsz grafikusművész

az egri Rudnay-terembeni 28 grafikus-
művész, — köztük a művész is, —
mutatja be alkotását. a kiállí-
tás szept. 26.-án nyílik meg.

Népújság (Heves), 1974. szept. 24.

Gyulai Lévinsz grafikus

Tegnap volt a miskolci Szőnyi-teremben a Grafikai Hét megnyitása, melyen a művész alkotása szerepel.

Déli Hírlap /Miskolc/, 1974. szept. 27.

Szocialista Művészetért
1974. 12

Gyulai Lévinson

A záróértekezleten, melyen a zeneiskolai igazgat tékes művelődésügyi vezetők részvételével megb a tapasztaltakat, részt vett Söre Imre szmt-titká

Alsó kép: a győri zeneiskola tanári kara

Gyulai Lívinsz

A Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata jelentette meg „3 évtized – 30 grafika" c. mappát, melyen három grafikusnemzedék művei jelentkeznek. A művész a harmadik, fiatal nemzedéket képviseli művével.

-szo-: Művészeti lapozgató.

Pestmegyei Hírlap, 1975. máj. 7.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KRITIKA
Budapest

1975 - - - 4
Gyulai Líviusz
1021

30 ÉV GRAFIKÁIBÓL

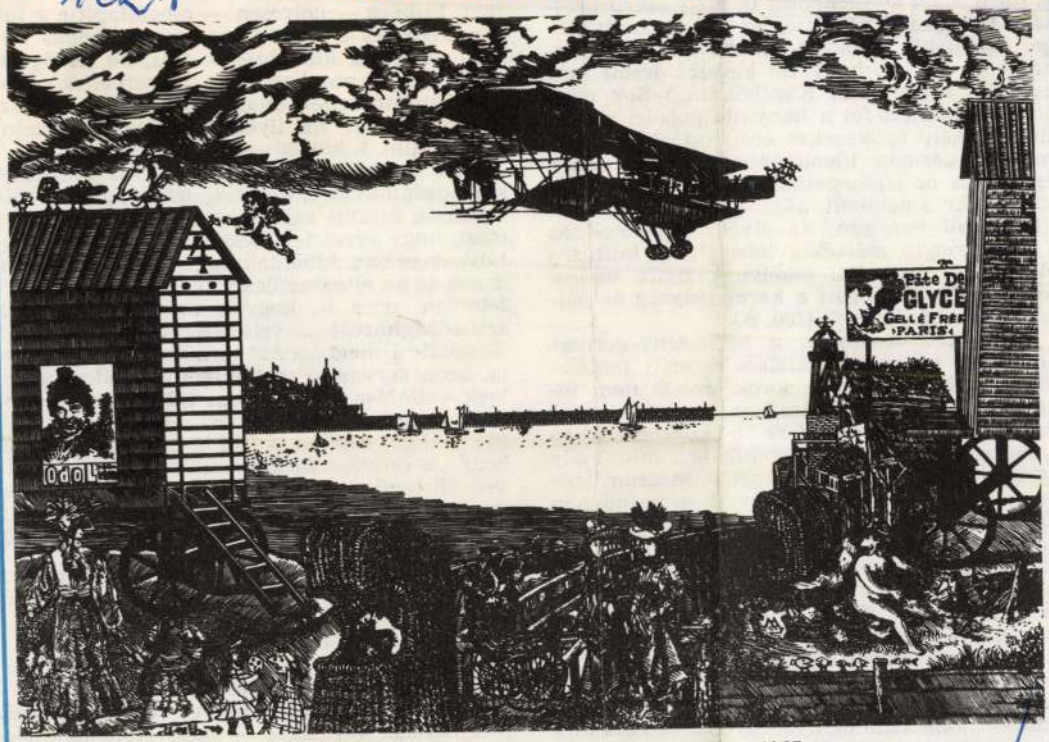

Gyulai Líviusz: Nagymamák tengerpartja; 1967
(linóleummetszet)

KRITIKA

nélkülöző osztatlan »evilági« erkölcsnek tulajdonít központi szerepet" (180. o.).

A fentiek után nem meglepő, hogy Makai elutasítja azt a vélekedést is, mely szerint Lukács túl sokat őrzött meg az ifjú Marx és Hegel eszméiből. „Sokkal inkább azt mondhatnánk — írja —, hogy túl keveset őrzött meg belőlük, s túl sokat Kantból. (...) Sok mindent elevenített fel a hanyatló polgári filozófiából, mély gyökereket eresztett abba a keresztény-germán ideológiába, amelyet Marx és Engels az ifjúhegeliánusokat elemezve bírált. Akár a nembeli, akár a mindennapi élet fikciójáról van szó, az elvont egyénnek az a — bizonyos mértékig laicizált — kultusza elevenedik fel nála, amelynek nyílt vallási formája Marx szerint a kereszténység és polgári továbbfejlődése" (180. o.).

Jóllehet a Kruppok, a keresztény-germán polgárság burkoltan vallásos eszméit terjesztő szándékot eleddig e sorok szerzői nem fedezték fel Lukács írásaiban, s tudomásunk szerint ilyen minősítésre a szélsőségekben nem szűkölködő Lukács-kritikában mindmáig egyszerűen nem volt még példa, mégsem lenne helyes eleve kizárni egy ilyen mindenen túllicitáló eszmetörténeti felfedezés lehetőségét. Az új korszakot nyitó felfedezőnek azonban mindenesetre kötelessége az, hogy ítéleteit a tudományos vita szabályai szerint alátámassza, hogy ellenfele műveiben pontosan megjelölje azokat a szövegrészeket, amelyek alapján véleményét kialakította, s bebizonyítsa, hogy idézetei a cáfolandó koncepciónak valóban az alapelveit tükrözik. Makai azonban — noha tanulmánya egyébként küllemre bőséges jegyzetapparátussal rendelkezik — az általunk fent kiemelt megállapításokat ezúttal minden forrásmegjelölés nélkül közli. Aligha

[redacted]

(uo. 1. köt. 38—39. o.).

Nem igaz az sem, hogy Lukács a művészet szabadságharcát leszűkítve, az evilágiság-túlvilágiság közötti küzdelemre korlátozva értelmezi, hogy ezzel feledtesse a nembeliség osztályharcokban kibontakozó fejlődését, hanem ennek is az ellenkezője az igaz. Lukács egyértelműen arról ír, hogy a művészet a maga szabadságharcát „a vele szemben támasztott társadalmi megbízatás" torz formái ellen vívja, azon sorvasztó osztályigények ellen, amelyek vállalása esetén „nem töltheti be küldetését, nem válhat az emberi nem öntudatává" (uo. 2. köt. 696. o.), s külön is hangsúlyozza, hogy „a művészetnek a vallás és teológia révén történő (...) befolyásolása" nem több, mint ennek a társadalmi megbízatásnak „egy konkrét formája" sok egyéb forma között (uo.).

Mindebből pedig talán a Lukácsot nem első kézből ismerő olvasó számára is világos lehet, hogy csak logikai kazuisztikával lehet „bebizonyítani", hogy Lukács nembeliségfogalma egy olyan felfogás alapja, melynek lényege „az emberi lét társadalmonkívülisége", illetve a történetiség megfosztása valóságos — osztálytársadalmakban osztályszerű — meghatározottságaitól.

Sziklai imént idézett értelmezése is eléggé félreérthetetlenül utal ezekre a meghatáro-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-868, 387-748, 340-726

1975 JUL 12
NAPLÓ (VESZPRÉM)

Gyulai Líviusz
1021

Kisgrafikák Keszt

Gyulai Líviusz (Budapest) meseillusztrációja a Mehmed című linómetszet.

Felszabadulási pályázattal egybekötve hirdették meg az idei, sorrendben a III. Balatoni Kisgrafikai Biennálét. Gazdag anyag érkezett a keszthelyi Balatoni Múzeumban megnyílt tárlatra. Nyolcvan grafikus alkotásaiban gyönyörködhetnek az érdeklődők augusztus végéig.

Külföldi művészek munkái is szerepelnek az országos kiállításon, amely hatékonyan szolgálja a vízuális kultúra terjesztését. A képzőművészet e legintimebb ága barátainak, a gyűjtőknek a tábora is egyre szélesedik.

Képeink — egy kivételével — a tárlat anyagából valók.

helyen

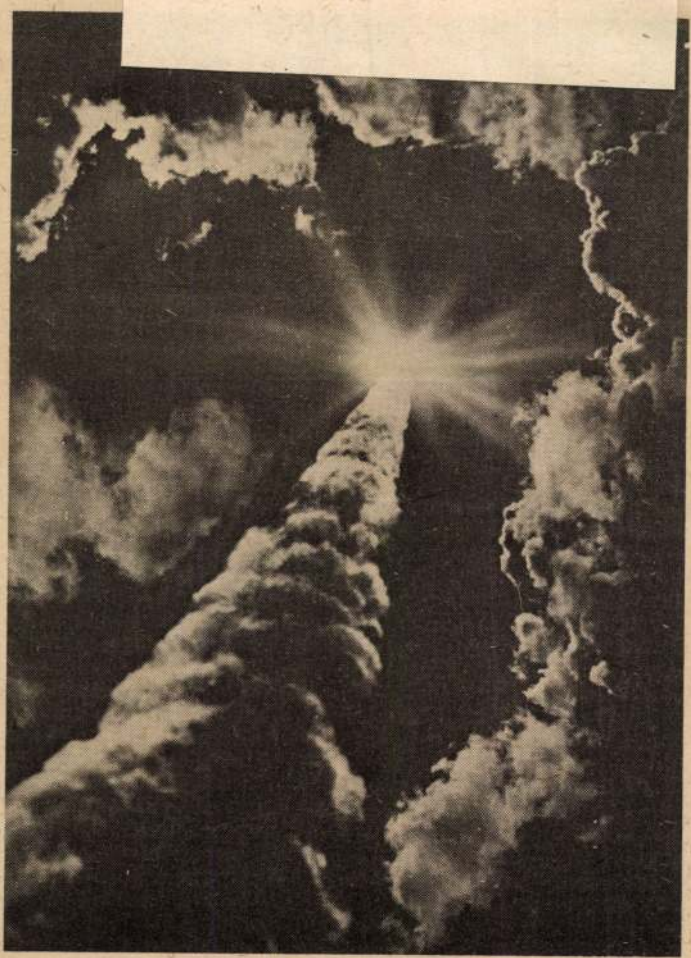

— A csillagok felé
(Fotó: TASZSZ—MTI—KS)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 JUL 15.

Magyar Nemzet
Gyulay Líviusz
1021

Gyulay Líviusz illusztrációja a Lúdas Matyi című népmeséhez, amely Illyés Gyula feldolgozásában most jelent meg a Móra Könyvkiadónál

„Gaz

A Magyar Ne
számában megj
Miklós Gazdát
Kapu című olv
alábbi tájékozta

Sajnálatos mó
rülete északi irányú megközelítésére egyedül — az egyébként meglehetősen szűk szelvényű — műemlék Bécsi Kapu szolgál, amelyen a teherforgalom is történik.

Az elsőfokú építészeti hatóság (I. ker. Tan. VB. Műszaki osztály) és az I. ker. Rendőrkapitányság az okozott kárt haladéktalanul jelentette. A kerületi műszaki osztálynak korlátozott kapacitású karbantartó részlege lehetőségének megfelelően a közlekedés zavartalanságáról, a kőnek az úttestről való eltávolításával gondoskodott.

Feltehetőleg az éjszaka folyamán a szóban forgó kerékvetőt azonban több ízben felelőtlen személyek elmozdították és ismételten a forgalom útjába helyezték. A tettesekre sajnos nem derült fény.

Egyébként a Fővárosi Tanács keretében működő Műemlékfelügyelőségnek 1973—1974. évi programjában szerepel a kapuépítmény teljes rekonstrukciója több 100 000,— Ft-os előirányzattal. A kerületi építési hatóság — helyesen — csupán

Tizenöt forintos parkolás

A tihanyi „gödrös" népszerű ismert kirándulóhelye, aut strandja az északi partnak. „Lepke", a kis gyümölcspavil nok, a fagyis és nem utolsósorba a lángos csábítja a kiránduló hogy megálljon itt, ha csak eg félórára is, és esetleg, ha ked tartja, még is fürödjön.

Az öröm azonban csak add tart, amíg az autós meg nem á mert ekkor jön a meglepetés. személygépkocsik „helyfoglalási" vagyis parkolási díja 15 forint.

Ezt az újítást 1973-ban vezett be a tihanyi tanács. Az indoklá hogy parkosították, rendezték szabad strandot. Az addig rendbe van, hogy a tanács gondot fordí tott a kulturáltabb körülményei megteremtésére. Ha egész napjá ott tölti egy család, még rendbe is van ez a magas helypénz azonban egy félórás megállásért vagy akár tíz percért is ennyi kérni, az már enyhén túlzás.

Hozzá kell ehhez fűzni, hogy szabad strandon ruhamegőrzés, ka bin vagy zuhanyozó — tehát am egy kiépített fürdőhöz tartozik — nincs, egyedül a jó levegőt, a vi zet kell — többszörösen — meg fizetni. Aki viszont a part mentén máshol próbál megállni, annak ez csak többe kerülhet, legkevesebb 50 forintjába, mert megállni az egész partszakaszon tilos.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Élet és Irodalom

1969 MÁJ. 1

1021

Gyulai Liviusz: Illusztráció

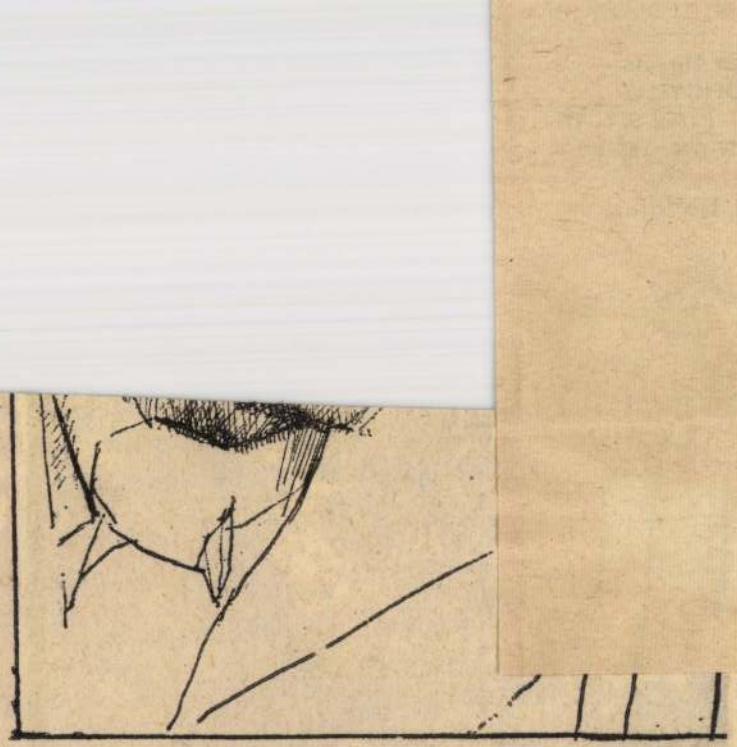

Nagy László rajza

GYÁRFÁS ENDRE:

RADNÓTI

Kardfogú erőszak dühöng,
jajokra hullik szét a csönd.
Tejfehér bőrre tályogok:
falra verődnek az ablakok.
Prófétabot meg nem ered,
bibliás átok lepereg,
csak egy marad meg, semmi más,
fegyvernek, útnak: a l á t o m á s.
Barlang falára, metrumod
tajtékaira bízhatod:
a látomás így él tovább
idők szögesdrótjain át,
itt lázít, amott csak lazít,
de bontja, rontja gátjait.

A látomással adj nekünk jelet,
hogy megértsük a szenvedéseket.
A látomással légy a biztatónk,
hogy m a r a d — berendezni — otthonunk.
A látomással végezz bájolót,
hogy ne öljenek majálisozók!
Költő vagy, aki mindent megtehet,
mert rásütötték már a bélyeget.

2 1937-es év költeményeiben a
ssz, a rém már szinte minde-
itt jelen van, egyre inkább el-
szti jelképes formáit, néven ne-
zhetővé válik. Ebben az eszten-
ben lesz — afféle Muszáj-Her-
lesként — *politikus* költő Rad-
tiból. Tiltakozásképp a bűnös
litika és az embertől elvadult
talom ellen.

Ebben az esztendőben lép a
tőhöz testközelbe a halál.
gysoros versben mentegetőzik
rátai előtt, hogy miért ír ilyen
riden; azt mondja: „meghalok,
gyis minden töredék." Hat sor-
n siratja el Lorcát, hat felejthe-
len sorban, s ma már nem ne-
z fölismerni, hogy ez a vers
retemes költő- és ember-siratő,
zen a gyilkosok: „mást mit is
ettek, költő voltál —, megöl-
: *ők.*" A „Hispánia, Hispánia"
g fölvillantja az egyetlen *reá-*
világméretű reményt: „Népek
ltják sorsodat, szabadság!" —,
ennek a korszaknak leginkább
akodó verse a *Himnusz a bé-*
ől a meghatározhatatlan re-
nységet (voltaképp megint
reálisan) már az ismeretlen
endőbe transzponálja, mond-
: „... Mert egyszer béke lesz!
arts ki addig, lélek védekezz!"
nazai légkör és a személyes
azonban már semmi jót nem
a költőnek. Nem csupán
-címben válik ikerfogalommá
ke és a *borzalom*, de — hite-
n — a valóságos pesti utcán
alahogy úgy lehetett, ahogy
nóti írja, hogy „béke lengett,

legfőképp abban különbözik a „csupán" jó költőtől, hogy *sorsszerűen és tudatosan* megfejti kora törvényeit, még akkor is, ha alkatilag *eleve* nem erre a feladatra ítéltetett.

S mert, úgy tetszik, Radnóti, aki egy kései versében a *Nem tudhatom*-ban oly gyermeki szeretettel félti népét (melynek közösségéből, akkor már barbár jogszabályokkal kitagadtatott), nem indokolatlanul figyel a távoli Hispániára és Afrikára: azóta bebizonyosodott, hogy a haza sorsáról is többet sejtett-tudott, mint sokan, akik csak *haza*-beszéltek...

Fölismerte a törvényt, a kor iszonyú törvényét, a már-már végzetest — de, hite szerint mégsem megváltoztathatatlant. Ezért szállt pörbe ellene. A *Huszonkilenc év* után hamarosan megírja az *Első eclogát*, s utána — haláláig — a további eclogák sorát. A végefelé igencsak tudhatta már, hogy ami elindult, s pokolian elvadult, az szelíd eszközökkel — s főleg a költészet eszközeivel — egyelőre mégiscsak megfékezhetetlen. Ezért érezhette hát úgy: nem az a fődolga, hogy megbénítottan harcra toborozzon, kiáltson, panaszkodjon, föllebbezzen —, valami véglegesebbre készülődött: arra, hogy *ítéletet* mondjon. És holtáig ítéletet mondott.

Ítéletet az elviselhetetlen embertelenség fölött. És legvégül már semmi mást, csak ítéletet — a *fölismert* rossz törvény fölött.

---

nek; Sík Sándort ismerte, a telefonhívás is így szólt: „Sík professzor úrral vacsorázik." Miklós fölállt, kis, szabadkozó méltatlankodással. Sík Sándor utána nézett, szívott egyet-kettőt a szivarján, a műkedvelő dohányosok ügyetlen pöfékelésével, s azt

költő, az a lírikus, akit sosem lehet hazugságon fogni, egyszerűen azért, mert nem is hazudik soha. Mindenestül igazmondó költő.

És az a költő — tehetem hozzá —, aki a

után, annak az ő számára végső soron már nem lett volna értelme. Az ő számára az „értelem" ez volt (s már igen korántól fogva ez érik egyre tudatosabbá és tisztábbá a lírájában): teljes értelemmel fölvállalni

Gyulai Livius

Fészek klubban a kiállitáson szerepelt Villion illusztrációk, Nagymamák tengerpartja II., Egy kaasz kölyök naplója.

Magyar Hirlap 1974/5o/6

Gyulai Líviusz

Nagysándor tengerpartja c. metszete.
(repro.)

Szabados Árpád: Metsző és nyomtatás 33p.

Gyulai Líviusz

Neve megemlítve.

Szabados Árpád: Metszés és nyomtatás 14 p.

Gyulai Liviusz

Neve említve.

Szabados Ferenc: Metszés és nyomtatás. 34 p.

Gyulai Líviusz

Alkotásaival szerepel a párizsi II. nemzetközi képzőművészeti biennálén.

Magyar Hírlap, 1970. IV. 29. 8. l.

Gyulai Livius grafikusművész

a Munkácsy-Díj II. fokozatát

kapta

Magyar Nemzet 1973 április 3

r. old.

Gyulai Ilona

A Psyché-kötet illusztrátora.

Dévényi Iván: Weöres Sándor otthonában; Műgyűjtő 1972/4.sz. 50.l.

Gyulai László

illusztrációja a 13. oldalon

Magyar Nemzet 1973 július 15

Gyulai Líviusz

Könyvillustrációja a 13.
oldalon

Magyar Nemzet 1973 január 11

Gyulay Lóránt

illusztrációja a 13. oldalon

Magyar Nemzet 1973 február 11

Gyulai Líviusz
grafikus

A 3. Biennale Internationale
della grafica d'arte - a vért
vett.

- emer - : Grafikai biennálék 1972.
Művészet, 1973.julius - 39.oldal

Gyulai Liviusz

rajza.

Magyar Hirlap 1972/354 IV. old.

Gyulai Liviusz
grafikus

„Psyché" (repro)

F.A.: Egy regényhősnő lírája.
Nők Lapja, 1973. jan. 20 - 20 oldal

Gyulai Liviusz
grafikus

Weöres Sándor verseskötetéhez
„korabeli" reikarcokat készített,
a „Psyché"-hez

F. Á.: Egy regényhősnő leírája
Vők Lapja, 1973. jan. 20 - 20 old.

Gyulai Liviusz

"Dorottya" c. képét hozza a lap.
Repr. /Csokonaira emlékezés születésének
kétszázadik évfordulójára./

Élet és Irodalom, Bp. 1973. nov. 17.
XVII. évf. 46. sz. 4. lap.

Gyulai Líviusz, grafikus

Rajzaival jelent meg a Lúdas Matyi Illyés Gyula feldolgozásában.

– : Hajdanában Zamárban 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. aug. 16.

Gyulai Líviusz, grafikus

A Munkácsy M.-díj II. f.-t kapta.

–: Kiosztották az idei irodalmi és művészeti díjakat 8.

Népszabadság, B. 1973. ápr. 13.

Gyulai Liviusz

Lengyel Balázs: "A Weöres-Psyché" cimmel a költő Psyché-kötetéről ir és kiemeli a művésznek "a kötetet diszitő pompás rézkarc-pasticche-ai"-t.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. dec. 23.
XVI. évf. 52. sz. lo. lap.

Gyulai Liviusz
illuszkácioja Weöres Sándor Psyche
cimu kötetében.

Magyar Hirlap 1972/65 11 old.

Gyulai Livius

rajza Végh Antal „1 cica, 2 cica" cimü kötetében.

Magyar Hirlap 1972/112 11 old.

Gyulai Livinsz, grafikus

Könyvillusztráció kkal szerepel.

–: Magyar napok Mantovában 12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. jún. 8.

Gyulai Líviusz

a Helsingörben legutóbb rendezett ex libris kongresszusra „Magyar Kisgrafika 1942" címmel megjelent mappában a fiatalabb nemzedékhez tartozó művész lapja szerepel.

Arató Antal: Újabb ex libris kiadványok. Könyvtáros, 1943. jún. 369. old.

Gyulai Líviusz grafikusművész

a Munkácsy Mihály-díj II. fokozatával lett kitüntetve

Magyar Nemzet, 1943. ápr. 3.

Gyulai Líviusz
grafikus

1972 októberében, Koppenhágában egy képzőművészeti kiállításon vett részt művével.

-.- Magyar művészek külföldön .
MŰVÉSZET, 1972.október-november - 75.oldal

Gyulai Liviusz, grafikus

„Psyché, ahogy Gyulai Liviusz látja": Repr.

(Beszélgetés Weöres Sándorral.)

Fenczik Flóra: Kitárt titkok könyve 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. dec. 23.

Gyulai Livius
grafikus

Magyarországot a Carpi Fametszet
Triennalen a tőlle művészi kiott
Gyulai Livius is képviselte

Sinkovits Péter: Carpi Fametszet Triennalé.
MŰVÉSZET, 1973.február - 39.oldal

Gyulai Lurusz
grafikus

A Carpi városban rendezett háromévenkénti
fametszettriennalen részt vett.

.-.- Magyar művészek kiállitásai külföldön.
MÜVÉSZET, 1972.szeptember - 46.oldal

Gyulai Lívius
grafikus

A krakkói Krystofory Galériában a "Magyar Grafika Napja" csoportos kiállitáson részt vett.

.-. Magyar müvészek kiállitásai külföldön.
MÜVÉSZET, 1972.szeptember - 46.oldal.

Gyulai Livius
Grafikus

„Mehemed" (vegyes)

Sinkovits Péter: Carpi Fametszet Triennialé
Művészet, 1973. február – 39 oldal.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

1970 FEB 24

Magyar Hírlap

Gyulai Líviusz

MAGYAR HÍRLAP

1021

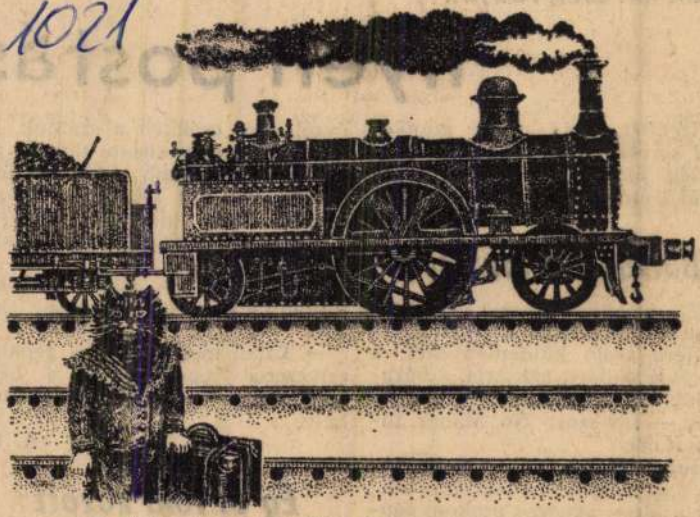

Gyulai Líviusz rajza Végh György 1 Kutya – 2 cica című meseregényéből (Móra)

MAGYAR HIRLAP

Csak kevesen tudják

Ilyen postás

Tizenhét olyan postai munkakört sorolnak fel, amelyről a közönség igen keveset tud. Ezek közül ismertetünk itt néhányat.

Búcsúzik a lovacska

Fél nyolckor érkezik a postahivatalba, kilencre átveszi a területére szóló küldeményeket, a táskát a vállára akasztja, s hazaballag. Az istállóban — feltehetőleg — így szól: „No, Madár, indulhatunk!"

Szabó Mihály 1959. november 6-a óta járja a karcagi tanyavilágot. Sáros, agyagos utakon, gépkocsival nem járható dűlőkön vezet az útja. Akármilyen is az idő, menni kell. A pénzt, a leveleket, az újságot *várják a kunlaposi és* évről évre csökken a számuk. A kevéssé romantikusan hangzó, de annál hatékonyabb *támpontrendszerű gépesített kézbesítés* egyre inkább hozza ide is a modern élet szelét. Néhány év múltán eltűnnek a lovasok.

Erről beszélnek már a karcagi postahivatalban is. S mi lesz akkor?

— Talán megszerzem a gépkocsivezetői jogosítványt, s úgy folytatom — mondja Szabó Mihály.

A. L.

Ég és föld között

A kétszázhúsz méter magas toronyba kétszemélyes lift röpít fel. *Dezső Lajos* antennakarbantartó-

Gyulai Liviusz grafikus

/1021

Mit olvasnak a gyerekek?

Az illusztráció

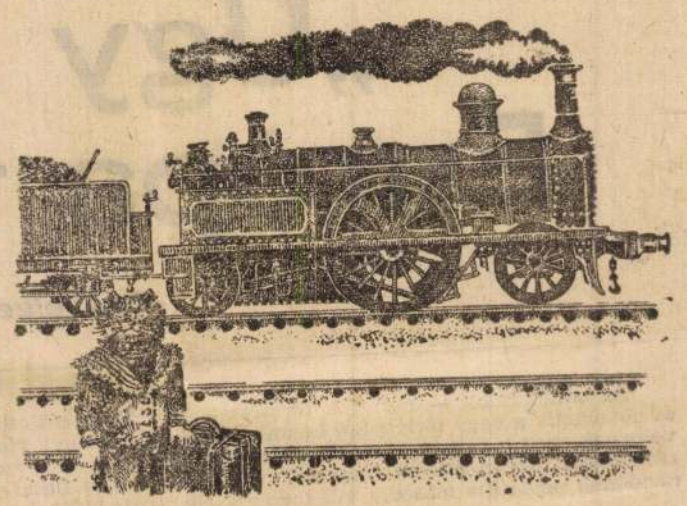

Gyulai Liviusz rajza

Milyen legyen a gyermekkönyv-illusztráció?

1. Amilyen a gyereknek tetszik? Néhány nagyobb nyugati könyvkiadó fölmérte az igényeket; alaposan, tudományos módszerrel. Tapasztalataikat lesújtó gyerekkönyvekben „összegezték". Egy másik példa: tanítványaim, gazdag fantáziával, csodálatosan festő-

Reich Károly rajza

rajzoló gyerekek örömmel és odaadással lapozgatták az ostoba, grafikailag silány képregényeket. Ha rákérdeztem, elszomorító válaszokat kaptam. „Nagyon jók a rajzok... érdekesek és kifejezőek a rajzok... én ilyet soha nem tudnék." *Nem lehet a gyerekekre bízni a döntést.* Tetszik? Nem tetszik? Érvényes esztétikai értékítéletről még nem lehet náluk szó. Éppen ennek *kifejlesztésében* kell az illusztrációknak segíteniök.

2. A gyermekrajzokhoz hasonlító illusztrációkra volna inkább szükség? Nem! A gyerek spontán, üde rajzainak megejtő ügyetlenségét ismételgetni olyan, mintha gügyögnénk, selypítenénk. Így a gyerek nem tanul meg beszélni soha.

Divatossá vált a grafikában a korai fametszetek, Block Buchok számunkra kedves bumfordiságának, gyermetegségének megidézése. Az ironizáló, nosztalgiát csúfoló hang néha indokolttá teszi a *formai idézeteket*, de sokszor modorossá válik. Hasonló sors vár a gyermekrajzokra, ha rosszul merítenek belőlük. Rossz példák helyett hadd említsek egy jót. *Varga Domokos* „Kutyafülűek" című remek könyvének illusztrációit. *Gyulai Liviusz* olyan biztos stílusérzékkel emeli át a gyermekrajzok jellegét *saját* grafikai világába, hogy nem érezzük szükségesnek az idézőjelet.

S nem lehetne bizonyos könyveket *gyerekekkel* illusztráltatni? *Illusztráltatni nem.* Helyesebb volna az érdekesebb gyermekrajz-anyagokból értő gondossággal kiválasztani a könyvbe kívánkozó rajzokat. A könyvnek a gyerekeknél csak a felnőttek örülnének jobban. (Tudomásom szerint a Móra Kiadó egy ilyen Petőfi-kiadványra készül.) De ha minden gyerekkönyvet gyerekrajzzal kísérnénk, olyan szerencsétlen helyzet állna elő, mintha egy gyerekközösségbe felnőtt soha be nem tenné a lábát.

3. A gyakorlat azt látszik igazolni, hogy a jó illusztráció az, amely felismerhetőségében érthető, *szöveghez tapad.* A rajz semmit nem vesz el, semmit nem ad hozzá az írott szöveghez. Valóban jó ez? Nem, ez a fajta illusztráció olyan semleges, hogy a jelenléte zavarja az olvasót. Továbbá két dolog. Először, hogy az írás az eredeti, *a rajz csupán másolat* (műfaji különbségek miatt: rossz másolat). Másodszor: a képek *a leírásokat* tudják követni, *az írás lényegét* nem. Tehát semmi közük nem lesz az íráshoz. Példa: előtérben fejkendős néni, a középtérben négy-öt kapirgáló tyúk, a háttérben nyitott fészerajtó. Az első pillanatban az ember lapozni kezd az emlékezetében, ismerős az illusztráció, „már látta valahol". Kérem ne keressék. Én találtam ki a „már láttam valahol" illusztrációk se irodalmi műhöz, se „élet-darabkához" nem kapcsolható legújabb darabját.

*

Két nagyon szép, közismert példát említhetünk, hogyan *kapcsolódhat jól* a rajz az íráshoz.

Az egyik *Saint Exupéry* Kis hercege. Gyermekkoromból emlékezetem rá, s különösen csodás rajzaira. Tanárként vettem újra kézbe, rossznak tartottam a rajzokat! Azóta visszanyerték fényüket, mert egytestűek az írással.

Janikovszky Éva „Velem mindig történik valami" című könyvének egy részletéhez kértek tőlem rajzot másodközléshez. Megdöbbentem. Nem azon, hogy olyan feladattal kellene megbirkóznom, amit már valaki egyszer kitűnően megoldott. Hanem azon, hogy Janikovszky írását csupaszon, a *Réber-rajzok nélkül* olvashatom. Természetesen az illusztrálást csak úgy vállalhattam volna, ha Réber rajzait is „illusztrálhatom". *Bennem annyira eggyé vált a két műfajban együtt alkotott mű.*

A gyermekének könyvet vásárló grafikus impressziói

Leporelló: a legkisebbeké. Néhány kivétellel siralmas a grafikai színvonaluk. (Analógia a gyerekversfaragókkal.)

Itthon négy szép leporellót találtam (Würtz Ádám, Reich, babák, illetve bábfotók). Ma — a könyvhét kellős közepén — három könyvesboltban találtam egyet...

Legszerencsésebb az 5—13 évesek korcsoportja. Az utóbbi években nekik készült a legtöbb igényes, szellemes illusztráció. A Móra Kiadó maga köré gyűjtött egy olyan színvonalú grafikuscsoportot, amely avatottan végezte és végzi ezt a munkát. Csak néhány nevet sorolok föl: *Würtz Ádám, Kass János, Reich Károly, Réber László, Gyulai Liviusz.* Nagyon nagy örömmel fedeztem föl, igaz, csak egy könyvvel *Berki Violát.* (Jó volna őt a gyermekkönyvnek végleg megnyerni.) Ugyancsak egy könyvvel *Orosz Jánost.* Ha a fölsorolásom rapszodikus volt, most a néhány sorban megemlített grafikusok jellemzése szubjektív lesz.

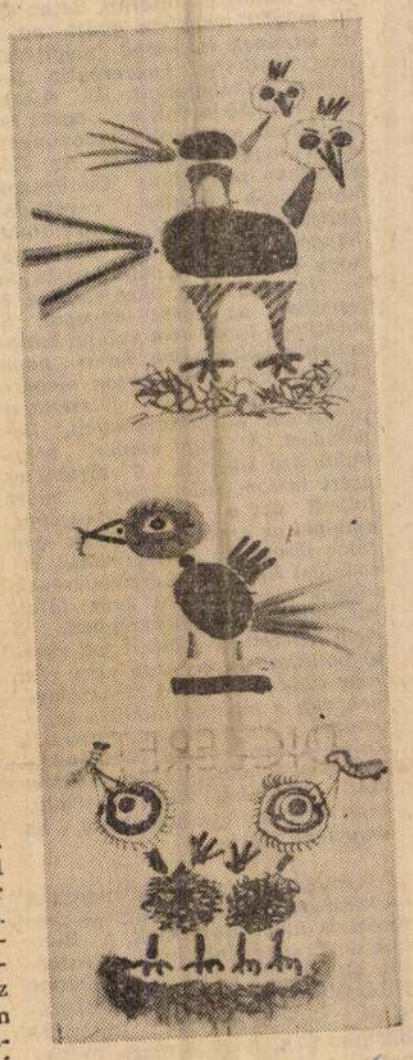

Hincz Gyula rajza

Reich Károly. Soha nem láttam tematikájában, megfogalmazásaiban, még papírt érintő eszközeiben sem erőszakot, gorombaságot. Lesújtani képtelenebb kardot nem rajzolt senki. Olyan harmóniát sugároznak rajzai, amit csak anyaközeli védettségben érezhet a gyerek.

Würtz Ádám. A könyvgrafika az életeleme. Igazi képíró. Könnyed, játékos; játékában társául szegődnek a grafikai elemek. Fantáziája magával sodor.

Réber László. Láthatóvá teszi a vizuális ötlet gondolattá változását, a gondolat képpé változását. Látható gondolat?! Mindezt nem titokban teszi, hanem a szemünk láttára. A bűvész és közönsége egy és ugyanaz a személy: a néző. Művei magukban hordozzák didaktikájukat. Nem engedik értelmezni magukat. Talán ezért sem íródott még Réber László művészetét megillető méltatás.

Gyulai Liviusz. Nem átéli, hanem feltételezi önmagáról, hogy ott van időben, térben, ahová grafikai munkája szólítja. A „helyszínen" hitelesíti rajzát, ezért olyan változatos grafikai nyelvezete, s ezért tud mindig gyulai liviuszos lenni — rendkívüli stílusérzéke ellenére is.

Az egészen fiatalok közül fölhívom a figyelmet a rendkívüli felszültségű, könyvgrafikai vénájú *Szemethy Imrére.* A feladatokkal mindig igényesen megbirkózó, könyvbe kívánkozó fantasztikus meselapjaival feltűnt *Kovács Tamásra.* A népmeséket tovább költő expresszív erejű, humorában metsző és örömében manó-huncutságú rajzokat szövő *Banga Ferencre.*

A képzőművészet egészében alig találunk *gyermekeknek címzett* műveket, ezek többsége is az iparművészet, a tárgyformálás területén született. A hagyományos képzőművészetből csak a képeskönyv, az illusztráció készül a gyerekeknek. A bőségesen rájuk záduló vizuális hatásokból a könyv azért kaphat nagyon fontos szerepet, mert a gyerek birtokolhatja, együtt élhet vele. Nem villanó filmkocka, változó jelenség. A rajzok színek formarendszere refrénszerűen visszatér. Környezetének legállandóbb darabja; nyomot hagy a gyerekben. Kitörölhetetlen nyomot.

Ami nyomot hagy a gyerekben

A képzőművészeti alkotások befogadását máig is verbális logikával igyekeznek elősegíteni. Nem tagadom a szellem, a kor, a stílustörténet fontosságát, de ezek csak *az értést*, a mű *megérintését* jelentik. Az értés, érintés pedig feltételezi, hogy valamihez, egy külsőhöz hozzá kell érnem, meg kell érintenem a kezemmel, a szellemmel, ez pedig nem jelenti azt, hogy *élek vele.*

Nemcsak a költészet, a képzőművészet is életfunkció. Weöres szavával a gyerekvers „egyszerű életdarabkát tartalmaz". Nagyon lényegesnek tartom az „életdarabkát" — a *mikroban a kozmoszt* —, mert jellemzi a gyerekek kapcsolatát a világgal. Ezért valóságtásnyi, szobányi, családnyi tapasztalataikat vetítik rá az ismeretlenre, ha kell, a kozmikusra. Értékrendjük nem stabil, amihez viszonyítanak, az is pillanatonként változik. Ami megragadható számukra, az *mindig közeli.*

Szabados Árpád

Réber László rajza

A külalak

A szocialista ízlés alakításának kulcskérdése a gyermekek esztétikai kultúrája; fejlesztésében az audiovizuális eszközöké mellett ma se csöken a gyermekkönyv és a gyermeklap szerepe. Gyermekkönyv-kiadásunk a felszabadulás óta sokat fejlődött. Messze vagyunk attól a siralmas állapottól, melyet *Elek Artúr* 1913-ban panaszolt: „A magyar gyermek- és ifjúsági irodalom a leghitványabbak közé tartozik nemcsak tartalom dolgában, hanem a könyvek kiállítása tekintetében is. S az ilyen rossz papírra nyomott, selejtesen megillusztrált, ízléstelen táblájú könyvek ára páratlanul drága..."

Ettől valóban messze vagyunk. Mégsincs minden rendben. Sajnos, mind a mai napig meglehetősen kicsiny azoknak a száma, akik a könyvet *nemes formába* öltöztetett művészi értéknek tekintik. Pedig a nyomdaipar rekonstrukciója nyomán, az 50-es évek végének nagy könyvművészeti fordulata után, könyvtervezőink *elindították a vizuális forradalmat a gyermekkönyvek kialakításában is.* Gyermekkönyveink akkoriban sok díjat és elismerést hoztak haza a nagy nemzetközi könyvművészeti seregszemlékről. Azóta a fejlődés lelassult, ma csak egy-két műfajban érezhető. Más műfajok stagnálnak. Az ízlésnevelés szempontjából rendkívül fontos például a *leporello.* Kulturális egyezményeink és a könyvek áralakulása miatt könyvesboltjaink *többnyire cseh és lengyel leporellókat* kínálnak. Kiváló illusztrátoraink és tervezőink nem kapnak elég megbízást a gyermekekhez közelálló, magas művészi színvonalú leporellók megalkotására. A kisgyermekek számára készült mesekönyvekben a konzervatív szülők ízlése uralkodik. Makacsul őrzik a századvég naturalista-romantikus kispolgári rétegízlésének hagyományát. A szabadabb felfogású, meglepő esztétikai élményt adó könyvekkel szemben a nevelők körében is van ellenállás. A kisiskolások jobban „ellátottak". A Móra nagy képeskönyvsorozata — európai szintű. Ötletes illusztrációival, változatos tipográfiai kialakításával az új ízlés formálásának ez a sorozat lendítő ereje lehet. A *Bölcs Bagoly*-könyvek vagy *Janikovszky-Réber* kötetei is bonyolultabb esztétikai élményekhez szoktatják a gyerekeket.

„Kemény dió" a tankönyvek esztétikai megformálása. A színvonal valamit javult ugyan az utóbbi években, de *még mindig ez a műfaj könyvkiadásunk legkonzervatívabb része.* Az avult szemlélet befolyása mellett szerepe van ebben a gyengébb minőségű papírnak, a nagy példányszámnak és a hanyagabb nyomdai munkának is. Nincsenek olyan jól megformált, érdekes tipográfiai megoldásokkal szerkesztett, modern ízléssel illusztrált művek, amilyenekben például a francia könyvkiadás bővelkedik.

Meglepően kicsi az ifjúsági ismeretterjesztő művek választéka. Egy-egy szépre sikeredett köteten kívül úgyszólván csak a nagy műgonddal tervezett és ötletesen tipografizált, s nyomdailag jól kivitelezett *Képes Földrajz* és *Képes Történelem* sorozat hozza szinkronba a magyar ízléssel a legújabb könyvművészeti törekvéseket. A lányok számára tervezett könyvekben (*Pöttyös, Csikos könyvek*) tovább él a régmúlt hagyományos, romantikus ízlése. A fantasztikus regények esztétikai megoldásai sem ütik meg a kívánt mértéket.

Az óvodától a főiskoláig — és az iskolán kívül — népművelőink egyre többet dolgoznak azon, hogy megvalósítsák *az esztétikai nevelés egységét.* A szocialista közízlés új normáit azonban érvényesíteni kell a gyakorlatban is. A munka törődéssel jár; nem szabad elhanyagolni a részleteket: gyermekkönyveinket se járathatjuk hanyagul — uraságoktól levetett öltözékben.

P. Brestyánszky Ilona

„Úgy látszott, Európa fellélegzik”

Beszélgetés Radó Sándorral

Az emlékiratok — műfajuk természete szerint — oszlathatják és növelhetik a nagy történelmi események körüli homályt. Ha nem volnának meg a dokumentumok, ha nem volna még élő az élők emlékezete, ugyan milyen ismeretei lehetnének a mai fiatal generációknak például a második világháború előkészítéséről?

Ovszjanij könyve

Nemrég jelent meg a Kossuth Kiadónál Zalai Edvin fordításában *I. D. Ovszjanij* szovjet történész könyve *A második világháború előkészítésének titkai* címmel. Témája feldolgozásához nyugati diplomaták, politikusok és egykori katonák emlékiratainak egész könyvtárát használta fel, sok nálunk eddig még ismeretlen, lefordítatlan művet is. Ovszjanij idéz és kommentál; az emlékeket dokumentumokkal, a ma már közismert tényekkel szembesíti.

„Ma már”. Könnyű utólag okosnak lenni; könnyű utólag tudni, hogy mi történt előzőleg. Könnyű utólag cáfolni az események által már megcáfolt jóslatokat és prognózisokat. Ez igaz, de *mégsem egészen igaz*. Az értelmes és érzékeny kortárs a főbb erővonalakat, tendenciákat felismerheti anélkül is, hogy államférfiak páncélszekrényébe nyúlna. A politikának „szaga” van. Kevésbé triviálisan: *a jelenségek magyarázhatók és értelmezhetők*, létrejöttük, születésük pillanatában is. Itt van például a *„Hitler's secret Book”* (Hitler titkos könyve), amely 1961-ben jelent meg New Yorkban, T. Taylornak, a nürnbergi per amerikai fővádlójának előszavával, amelyben elmondja, hogy a kéziratot 1945 májusában találták meg s juttatták el az Egyesült Államokba, miután több mint tizenöt évig őrizték a náci párt külügyi hivatalának páncélszekrényében, azzal az utasítással, hogy senkinek sem szabad megmutatni.

Hitler a „titkos könyvet” 1928-ban diktálta le. S mi van benne? Az, amit a nácik ideológiájából és a cselekedeteiből — kiváltképpen 1933-tól kezdve — bárki kiolvashatott. Néhány mondat, szemléltetésképpen: „Semmiképpen sem kell arra törekedni, hogy a lengyelek németesítés útján németekké váljanak. A fasiszta államban legyen meg az elszántság arra, hogy vagy elszigeteli ezeket az idegen faji elemeket, nehogy saját népének vére újra beszennyeződjék, vagy pedig minden teketória nélkül eltávolítja őket, és átadja a felszabadult területeket a saját polgárainak.” S később, kiterjedtebben a gyakorlat: a Fall Grün, a Fall Weiss, a Fall Barbarossa és a többiek. Mondott volna vajon újat, lényegeset a „titkos könyv” egy 1938—42-beli feltételezett — politikailag iskolázott — olvasó számára?

A kortársi emlékezések — amelyekből Ovszjanij rendkívül gazdagon idéz, mégis felizgatják a késői olvasó képzeletét. Mi volt tudható-sejthető akkor?

„Dóra” élményei

Dr. Radó Sándor Állami díjas földrajztudóst, az Állami Térképészeti Hivatal főosztályvezetőjét kértem, segítsen továbbgondolni a témát. Természetesen nem véletlenül őt; közismert, hogy Radó Sándor volt a szovjet hírszerzés svájci csoportjának vezetője a második világháború idején. Két évvel ezelőtt jelent meg *Dóra jelenti...* című könyve, amelyben részletesen beszámol hírszerzői tevékenységéről. Személyével sokat foglalkozik a háború körülményeiről szóló nyugat-európai történeti irodalom. Radó — Dóra — sok mindent tudott, már 1933-ban is, amely évvel Ovszjanij visszapillantása kezdődik. Voltak fontos információi de a kabinetek páncélszekrényeibe, diplomaták naplóiba feljegyzéseibe és a külügyminisztériumok széfjeibe természetesen nem láthatott bele.

— Abban az időben még különösképpen nem. Dehát mi most egy iskolázott, politikai érdeklődésű ember észleleteiről s az ebből levonható következtetésekről beszélünk. Elmondok néhány történetet. Véleményem szerint a jól megfigyelt és megjegyzett epizódokban is rejtőzhet világpolitika. Egy villanás például, párizsi tevékenységem idejéből. Sajtóirodánk előcsarnokában működött a telexgép. 1934-ben Münzenberg elvtárssal, a Német Kommunista Párt akkori vezetőjével a gép mellett álltunk (Münzenberg később csatlakozott a francia burzsoáziához, de a nácik 1940-ben megölték), amikor elkezdte kopogni a hírt: Németország kilép a Népszövetségből. Egymásra néztünk, s mindketten azt mondtuk: ez háború. Nem voltak „különleges értesüléseink” Hitler pillanatnyi szándékairól. De mindketten éreztük, mi több, értettük, hogy ez a lépés egy logikus folyamat láncszeme.

Rövid idővel később Olaszországban jártam, Speziában. Nem véletlenül. Speziában nagy hadikikötő volt. Sétálgattam az utcákon késő délelőtt. Egy vendéglő előtt mentem el. A vendéglős észrevette az idegent és kijött az ajtóba. Jóakaratúan figyelmeztetett, hogy ha ebédelni akarok, ebédeljek meg pontosan 12 órakor, mert később már aligha lesz rá alkalmam. Miért? Mussolini nagy beszédet mond, közvetíti a rádió, a rádiót hangszórók, s az egész város az utcán lesz. „Aztán nem léphet be vendéglőbe, órákon át tapsolhat majd az utcán.” Később valóban így lett. De utána nyomban elnéptelenedett a város. Az emberek — a korábbi tapsolók is — a házakba húzódtak. A nagy lelkesedés után talán megérezték a későbbi vészt, a háború szelét? Mindenesetre az ott volt a levegőben, s határozottan éreztem, mint mélyül el bennem a közelgő háborúnak nemcsak a sejtése, hanem a tudata is.

Ugyanezekben a napokban jegyezte fel a naplójába gróf Ciano olasz külügyminiszter a Duce következő szavait: „Hogy a népet naggyá tegyük, csatába kell küldenünk, akár farbarúgással is. S ezt meg is fogom tenni...” — olvasom Ovszjanij könyvében.

A világ haladt a háború felé; s egy sor diplomata emlékezésének vezérszólama mégis: nem volt konkrétum, csak bizonytalan jel; nem lehetett pontosan tudni semmit; a remény nem halt el, akadtak optimizmusra jogosító gesztusok is a Harmadik Birodalom politikai megnyilatkozásaiban. Akik számára emiatt csak elszunnyadt, de nem aludt el a gyanú, még azok is bizakodtak olykor: hátha Hitler valóban nem akar mást, mint amit rádióbeszédeiben a nyilvánosság számára mond...

— Egy másik történet, 1935-ből — emlékezik vissza Radó Sándor. — Londonban jártam éppen. Találkoztam egy amerikai újságíró ismerősömmel. Igen nagy befolyása volt a nemzetközi sajtóvilágban. Akarja-e látni, kérdezte tőlem, hogyan lehet megbuktatni egy nagy embert? Hogyne akartam volna. Kétségtelen volt, hogy nem levegőbe beszél. Még ha nem pontosan úgy lesz is, amint ígéri. Dehát úgy lett...-. Felmentünk a Home Office-ba, az angol belügyminisztériumban, ott székelt Winterton, aki akkoriban egy bizottság elnöke volt, amely a Németországból menekülő zsidók segítségére sietett. Winterton néhány nappal azelőtt a fiatal konzervatívok londoni klubjában előadást tartott Németország politikai helyzetéről és aspirációiról. Azt fejtegette: igaz, hogy borzasztó dolog a faji előítélet, igaz, hogy roppant kellemetlen dolog az ártatlan zsidók üldözése („kellemetlen”!) —, dehát mindennek ellenére sem szabad elfelejteni, hogy Hitler Németországa elsősorban mégis csak a Szovjetunió ellen harcol, és egy esetleges bekövetkező háborúban faltörő kos lehet ellene. Igyekezni kell tehát segíteni az üldözötteket, s ugyanígy igyekezni kell megfelelő viszonyban maradni a fasiszta Reich-hel. Valahogy olyanféleképpen beszélt, mint ahogyan a meggyőződésében bizonytalan ateista viselkedik: hatalmas fáklyát gyújt a tudományos ismeretek oltárán, de az ajtó mögött, titokban gyújt egyet az istennek is: hátha mégiscsak van. Több ifjú konzervatív politikus felháborodott. Az újságíró birtokában volt az egész tanácskozás gyorsírói jegyzőkönyve, azzal ment a lordhoz. Az előszobában maradtam. Odabentről hamarosan kiabálás, csapkodás hallatszott. Mind ingerültebb hangok. Barátom azt követelte, hogy Winterton azonnal mondjon le. Ha nem teszi, megjelenteti a lapjában az egész anyagot. S minthogy lapja nem valami ismeretlen revolverújság, hanem nagy világlap volt, Winterton megértette a helyzetet és felmérte a publikáció következményeit. Lemondott. A „nagy ember” megbuktatása sikerült. A történetet azért tartom jellemzőnek, mert felfedi azt a kétkulacsosságot, amelyet az angol politikusok egy része tanúsított a Harmadik Birodalom háborús készülődésének idején. Nem lehetett nem látni, mi folyik Németországban. S nem lehetett nem látni: sok vezető politikus készakarva nem vesz róla tudomást, mert lehetségesnek véli a pusztító dühöt a Szovjetunió ellen fordítani. Szerettek volna a híres angol közmondásnak engedelmeskedni, amely szerint a kísértéstől akkor szabadulunk meg a legkönnyebben, ha engedünk neki.

Ovszjanij egy eddig ismeretlen — kéziratos, kiadásra váró — memoárt is idéz; *Moret*-nak, a Banque de France elnökének emlékezését. Egy érdekes részlet szól benne Ribbentrop és Barthou találkozásáról. Ribbentrop azt fejtegette Barthou-nak, hogy ő maga milyen nagy gyakorlattal rendelkezik a bolsevizmus elleni harcban. „Franciaország távolabb fekszik Oroszországtól, s ezért mi Németországban talán kedvezőbb helyzetben vagyunk abból a szempontból, hogy joban tudhatjuk, mennyire veszélyes a bolsevizmus — mondotta. A megbeszélések azonban nem vezettek eredményre. Felmerülhet a kérdés: vajon nem volt-e ennek a beszélgetésnek végzetes szerepe Barthou sorsára?”

Radó Sándor így azonosítja most az emlékeket:

— Ezekről a tárgyalásokról, legalábbis arról, ami a bizalmas beszélgetéseken elhangzott, akkor nem tudtunk sokat. Barthou meggyilkolása után rövid idővel azonban érezhető volt a légkör megváltozása. Éreztük, hogy a francia politikának is vannak erői, amelyek nem haboznának adott esetben Németország oldalára állni. A kommunista emigrációnak jó kapcsolatai voltak a francia baloldallal, a Párizsban élő német antifasisztákkal, eleven volt az információáramlás közöttük és a Németországban élő antifasiszták között; tudták, mi történik Berlinben, többé-kevésbé képesek voltak kiszámítani azt is, hogyan alakulnak majd a franciaországi események. Nem is tévedtek a lényeges dolgokban. Barthou meggyilkolása után rövidesen megkezdődtek a házkutatások, a náci ügynökök szinte ellepték Párizst, informátoraink egy részének működése megbénult. Jó kapcsolatom volt a francia külügyminisztérium egyik főosztályának vezetőjével. Ezekben a hetekben gyakran beszélgettünk. Egy alkalommal telefonált az irodámba: menjek be másnap a Quai d'Orsay-ra. „Mi nem fogunk semmit sem csinálni; ismerem ezeket az urakat. Hitler azt tehet, amit akar. Azt számítgatják, hogy mi hasznuk lehet belőle. Vannak persze igazi hazafiak is, de most kevés a hatalmuk. Azt tanácsolom Önnek, hogy sürgősen hagyja el Párizst.”

A francia kísérlet

Svájcba kerültem nemsokára, éppen azokban a napokban, amikor elkezdődött a spanyol polgárháború. Németország és Olaszország hihetetlen mértékben fegyverkezett — ezt már hosszabb idő óta tudtuk —, dühödten szították népeikben a revans szellemét, eszeveszett militarista és antikommunista propagandát folytattak. Valószínűnek látszott, hogy ezek az agresszív hatalmak háború esetén a Szovjetunió fő ellenfelei lesznek. Szükséges, tárjuk a fasiszta vezetőknek a Szovjetunió elleni titkos terveit. Ez volt a szovjet hírszerzés célja. Ebben működött közre a svájci csoport, mint ezt korábban részletesen leírtam

A könyv, amelynek kapcsán ezt a beszélgetést folytatjuk, nagy teret szentel a francia—német közlekedés — főként francia részről táplált — vágyálmának. A Quai d'Orsay diplomáciája — írja Ovszjanij az ismert tényeket a legújabban publikált francia emlékiratok (mint például Bonnet titkáráé, Daladier tolmácsáé) beismeréseivel megerősítve — igyekezett kihasználni a München után kialakult „kölcsönös megértést”. A francia diplomácia megkísérelte, hogy megnemtámadási szerződés megkötésére bírja rá Németországot. 1938 októberében *Francois Poncet* berlini francia nagykövet elő is terjesztette a megfelelő javaslatokat Berlinben. Hitler kapva kapott az alkalmon ,hogy elaltassa a francia politikusok éberségét és gyanakvását. A francia reakció igen furfangosnak vélte magát, amikor úgy látta, hogy két legyet üthet egy csapásra: megóvja érdekeit a német konkurrenstől és annak a kezével támadja meg a Szovjetuniót.

— Kommunista számára roppant nehéz helyzet volt — mondja Radó Sándor. — Programunk egyik sarkalatos pontja: harcolni a háború ellen. De hiszen minden látszat szerint a kormány is ezt akarja. Lám, mennyi mindent tett, hogy megakadályozza a háborút, vélte az utca embere Párizsban. Emlékszem, a müncheni egyezményt követő napon Párizsban voltam. Daladier — akárcsak Chamberlain — diadalmasan érkezett haza. Óriási volt a lelkesedés. Európa megmenekült a háborútól; „a békét biztosították”. Kezükben lobogtatták — Daladier a párizsi, Chamberlain a londoni repülőtéren — a hírhedt okmányt. Az emberek nem tudták, milyen megalkuvás árán, milyen szörnyűséges megaláztatások után. Sokan és joggal kérdezték azokban a napokban: miért harcoljunk? Hiszen látnivaló, a kormányférfiak sem akarnak mást. Nem volt egyszerű az eligazodás. Mindez alig két héttel a második világháború kitörése előtt. Amikor úgy látszott, Európa fellélegzik — mármint az a nyugati fele, amelyet akkori vezetői hiábavaló és szégyenletes diplomáciai tűzijátékkal elvakítottak.

Ritkán adódik, hogy egy emlékiratokat tárgyaló — saját kategóriájában egyébként megbízható és korrekt, de nem kiemelkedő — könyv adatairól, közléseiről olyan tanúval beszélgethetünk, aki oly intenzíven élte át a szóban forgó kort, mint Radó Sándor. Köszönjük, hogy segített Ovszjanij könyvének ismertetésében, s a benne idézett emlékiratokat emlékeivel egészítette ki.

Tamás István

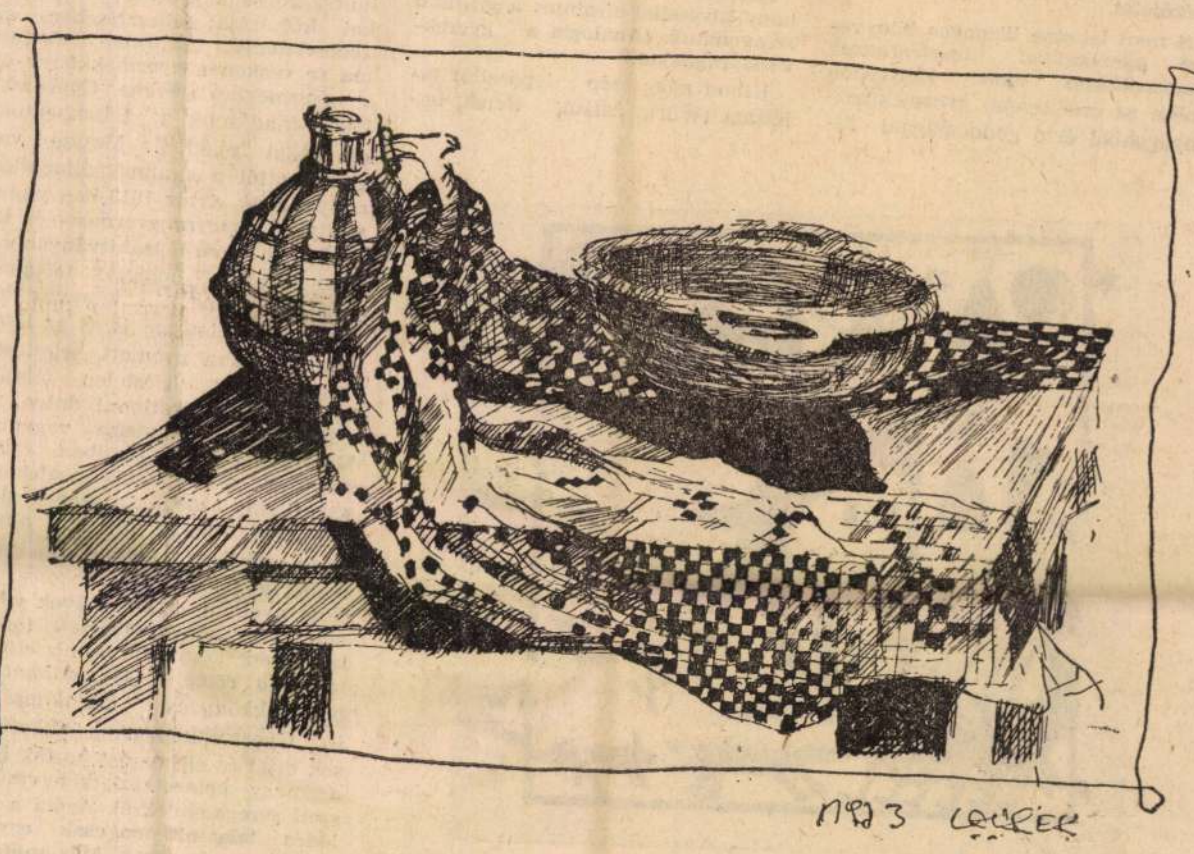

1973 Laurer

Laurer István: Csendélet

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1961 APR 4

Napjaink

Gyulai Liviusz

1021

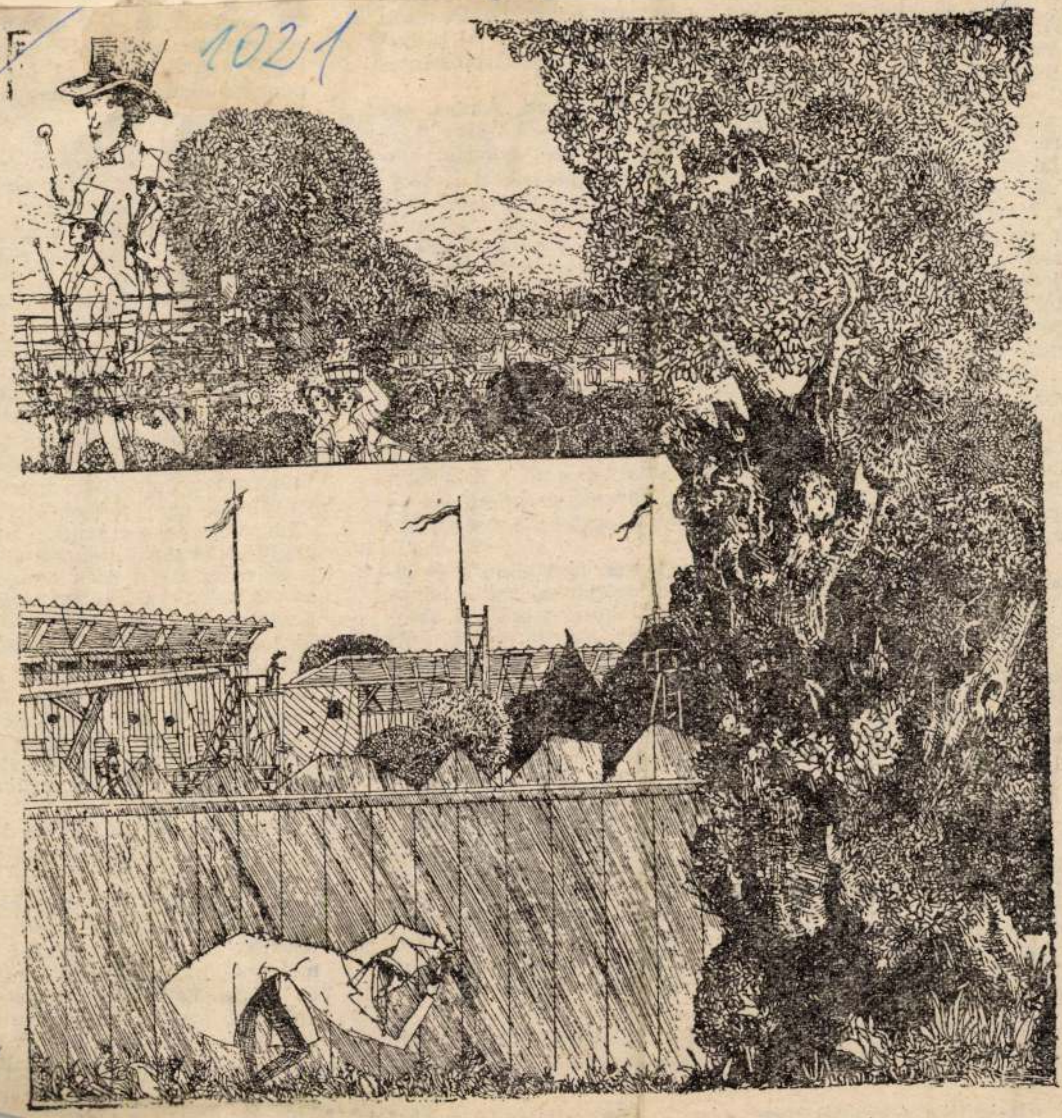

...tráció.

Gyulai Liviusz rézkarca.

a kofák és alkalmi kiárusítók, megszorultak é
Az ócskapiac helyén étterem épül — mondják,
Van, aki arra esküszik, hogy még egy huszo
lakóházat „teremtenek" oda az építők.

A Halicka nekem nem az ócskapiacot jelent
alkalommal — kezdő újságíró koromban, nem egyszer filléres anyagi gondok idején — albérlőtársam és kollégám idehozta ki legjobb cipőinket eladni potom pénzért... Gojzervarrott, vastag talpú, ormótlan jószág volt, nem is bánta a lábam, hogy megszabadult vas-bocskorától. Ám sokkalta nehezebb lábbeliben is futkároztam ezen az egykori gyepesen: katonaidőm legnehezebbjét, az újonckort itt tudtam le, jobbra- és balra át tanulással, sőt nem egy téli napon kitalálták az öregkatonák, hogy az „ellenség" felrobbantotta a fürdőnket... Ott mosakodtunk a hóban, derékig meztelenül; életemben nem sütött annyira víz, a jeges hideg víz...

Egy valóságos futballistageneráció is felnőtt ezen a városszélen. Magam is kergettem a labdát, nagy szorgalommal és lelkesedéssel. Ha elsétálok az egykori futballpálya helyén, megdobban a szívem, — ma is örömmel kergetném, de a harmadik X-en túl már hamarabb kifullad a tüdő. Egy sorsdöntő 11-es mellérúgása, az első kimaradás kiérdemlése — mind, mind a halickai futballcsatákat, legszebb fiatalkorunk éveit idézik.

... A Halicka legsűrűbben lakott részén aknagödrök és lövészárkok tömegét találhatták meg a legifjabbak, akik háborúsdit játszottak, ott éppen, ahol igazi harcok dúltak, ablakomba szökik esténként a közeli gyár neonja. Nevén ott ékeskedik egy pontos dátum, a város felszabadulásának napja — december 4-én már a szovjet parancsnokság plakátjai kérték a miskolciakat, kezdjék el az életet, takarítsák el a romokat. Ezek az idegen nyelvű emberek már tudták, hogy egy új történelem kezdődik az említett naptól kezdve az Avas aljában is.

A halickai gödrök még sokáig tanúskodtak, hogy ennek ára is volt. A halottakat (egy egész temető) a tetemvári domboldalon hantolták el — ott vannak ma is a hősök, igazi hősként, névtelenül, mind jeltelenebb, mind gondozatlanabb sírokban. A gödrök helyén toronyházak épültek.

Az éjszakák nyugalmát az építők és a közeli vasútállomás zavarja olykor. Ám hozzászokunk lassan ezekhez a zajokhoz, s ha tovább mennek az építők, talán hiányzik is majd egy ideig daruik csikorgása, buldózereik horkanása, betonkeverő masinájuk monoton dohogása.

Később ezt is megszokjuk, mint a betemetett árkok emlé-

Frissen épült házak, telef
építésvezetőségen és a
oldódott a probléma, arra az
a vajúdó asszonyért. Meg azt
dés a belvárosba, a nagypostál
arra is rájöttünk — a legke
megoldás szorultságában jut
eszünkbe jutott, hogy itt a k
tőkkel, mindennel, kőhajításny

A leendő apa vidéken dolgo
kerül haza, esetleg a főváro
esetben a buszmegállói háznál
nike a tulajdonos, természete
pogjanak az ablakon. A házm
talasszonya (harmadik hónapb
figyelnek, nem jönnek-e a fá
akik futva teszik meg az utat
„égigérő áruház" mentén a né

Természetesen csak éjszaka.
zás, azzal a változással, hogy
helyett, aki gépírónő az egyil
idősebb asszony ügyel — és a
a buszmegállói nénikéhez, ha
után fél ötig, azon túl pedig
mondani kell, hogy vajúdik a
den, mint a karikacsapás, jö
akar.) Lehet, hogy véletlen, c
modernebb kórház szülészeté
legelső szülöttét.)

A konspiráció tökéletesnek
az is volt, hiba nélkül jött a

Ám addig, reggelente elin
lakásból, megfigyeltem,
döttünk. Hiába, a gázfűtés m
melegből hidegbe menni, mit
influenza. Este vagy délután
kolgatni, átrendezni, átpakoln
ködni, kezdeni újra elölről és

A *filmkritika* állapotát meghatározza, hogy minden évben Miskolcon rendezik az országos kisfilm- és do-

Zircz Péter (A miskolci „Fizikusok")
írása és az évadvégi összefoglaló ér
tékelése, valamint *Kabdebó Lór*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 MÁR

Könyvvilág

Gyulai Líviusz
1021

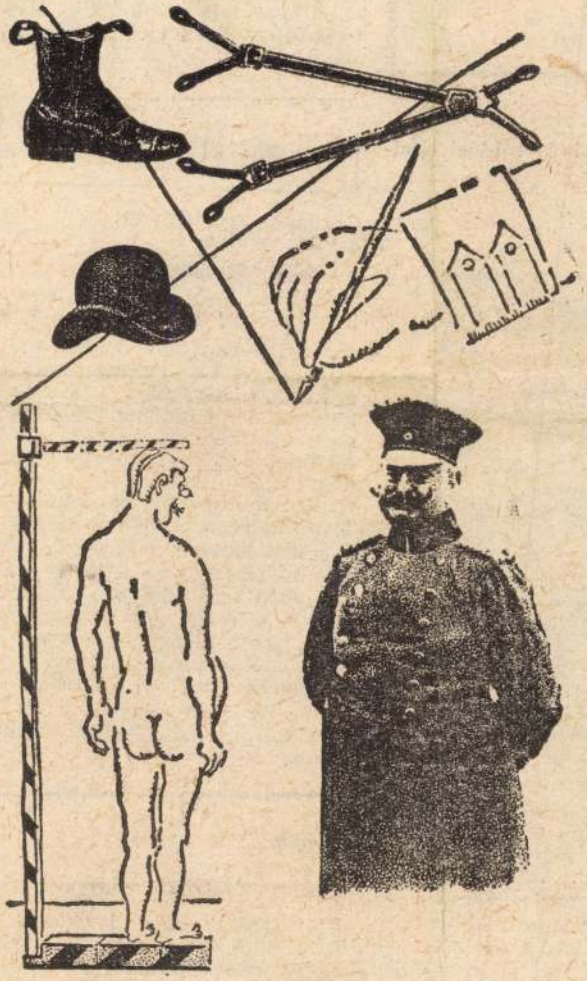

Gyulai Liviusz illusztrációja H. Mann: Az alattvaló c. regényéhez. Európa, Századunk Mesterei

és

de:
ezési és raktártechni-
yv
gi.
ötve 58 Ft

ságon az utóbbi évek-
ék felismerni a raktáro-
őségét, de a szakfolyó-
ívül nemigen foglalkoz-
ával. Lahde külföldön
ást megért könyve rég-
t a szakemberek köré-
lapmű. A szerző nem
n vizsgálja a raktárt,
gazdasági rendszer szer-
ént.

enneth Starr:
yv a rendszerszemléletű

bőséges irodalmi összefoglalást ad, végül ismerteti a különböző színképgyűjteményeket és azok használati módját.

Csillagászat

Christian Friedemann:
A világegyetem
(Modern kozmogónia.)
Gondolat.
Kb. 240 oldal, kötve kb. 30 Ft

Az NDK-ban több kiadást megért nagy sikerű könyv szerzője részletesen tárgyalja a csillagok különböző állapothatározóit, belső felépítésüket, a bennük lezajló folyamatokat és behatóan foglalkozik a Naprendszer fejlődésével, mint a kozmogónia speciális esetével. A régebbi (Kant—Laplace) hipotéziseket s a csillagokra, bolygórendszerekre, csillagrendszerekre vonatkozó mostani keletkezési elméleteket egyaránt bemutatja, majd elemzi — cáfolja, illetve alátámasztja. Művét érdekes és értékes fotó-, valamint ábraanyag egészíti ki.

Fordította: Csalta Ferencné Árkos Ilona.

Ipar

Beer György—Kiss Tivadar—Párkány Mihályné:
Fémismeret és gépgyártástechnológia 1—3.
Mezőgazdasági.
1. kötet kb. 300 old., kötve kb. 50 Ft
2. kötet kb. 300 oldal, kötve

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KÖNYVTERJESZTŐ
TÁJÉKOZTATÓ
1967 APR 16.

1021

Gyulai Líviusz illusztrációja, Eduardas Miczelaitis verséhez.

egyedülálló, ősi növény- és állatvilágával, a bozótosba szorított őslakóival, hatalmas méretű állattenyésztésével, a legutóbbi években hatalmasan fellendült ipari fejlődésével és kitűnő vízgazdálkodási módszereivel, amelyek segítségével fejlett gazdasági életet varázsoltak a legszárazabb kontinensre.

A kötet rövid földrajzi bevezetője ismerteti azokat a természeti és gazdaságföldrajzi adatokat, tényeket, amelyeket okvetlenül tudni kell Ausztriáról, illetőleg Óceániáról. A továbbiakban önálló — a tanítási órákon szemelvényenként is jól felhasználható — fejezetek a kontinens felfedezéséről, az őslakókról szólnak, s ami olyan különössé teszi ezt a kontinenst: az élő „ásatag-állatokról", a Nullarbor-síkságon kilencszáz kilométer hosszan nyílegyenesen futó vasútvonalról, amelynek szerelvényeiről nemegyszer degösszeroppanással szedték le a mozdonyvezetőt; a híres repülőorvosi szolgálatról, a távoli farmokon rádióiskolát hallgató gyerekekről, vagy az európaiak által betelepített nyulakról és kaktuszokról. Sok kuriozitást tudunk meg Ausztráliáról, embereiről és városairól egyaránt. Ügyesen összeállított krónika sorolja fel a földrész történelmének legfontosabb dátumait és eseményeit.

Új-Zéland, a maorik „Hosszú Fehér Felhő"-nek nevezett hazája, majd Új-Guinea részletesebb ismertetése után Makronézia, Mikronézia és Polinézia néhány szigete következik. A kötet értékét növeli a legfrissebb adatok felhasználásával készült kis statisztikai összeállítás is, amely teljessé teszi a számszerű adatokra is kíváncsi olvasó kielégítően tájékozódhat.

A könyv a Képes Történelem kötetéihez hasonló művészi kivitelben készül, nyolcoldalas színes melléklettel, nagy méretű színes, plasztikus Ausztrália- és Óceánia-térképpel, kb. kétszáz fényképpel és 36 szövegközti térképpel, illetve grafikonnal illusztrálva. (A sorozat következő kötetei: Afrika, Magyarország, Dél-Amerika.)

D. NAGY EVA

könyv-tájékoztató

Szerkesztőség:
Budapest, V., Deák Ferenc utca 15
Telefon: 187—502 és 383—371
Szerkesztő: Bor Ambrus
Kiadóhivatal: Budapest, V., Báthory utca 10. Tel.: 111—415
Felelős kiadó: Cserépfalvi Imre
Egyes szám ára: 80 fillér
Előfizethető:
a Posta Központi Hírlapirodánál Budapest, V., József nádor tér 1.
és bármely postahivatalnál
Csekkszámlaszám:
egyéni előfizetésnél: 61 280
közületi előfizetésnél: 61 066
Szikra Lapnyomda
Index: 25 466

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

Gyulai Líviusz

MAGYAR HÍRLAP

1970 dec 1.

A TOKIÓI VII. NEMZETKÖZI GRAFIKAI BIENNÁLÉN magyar művészek is részt vesznek. A december 10. és január 24. közötti kiállításon Gyulai Líviusz, Raszler Károly, Rékassy Csaba és Rozanits Tibor alkotásait láthatja a közönség.

A SCOTLAND YARD KERESI azt a motorkerékpárost, aki egyetlen tanúja volt a KLM lé-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1967 JUN 3

Gyulai Livius

KARDIOGRAM

(Miezelaitis versei — Magvető)

Keveset tudunk az íróról, alig ismertük eddig verseit is. Mondhatni, csak az 1963-as Lenin-díj hívta fel rá jobban a közönség figyelmét. Így lehet aztán, hogy a Magvető által most közrebocsátott gyűjteményes kötet valóságos meglepetés.

Miért az? Mert Miezelaitis ízi-vérig modern költő. Gondolatában az elsősorban. Összetettségében ábrázolja a kort és a világot s minden versében, de főként azok egészében arra koncentrál, ami a legfontosabb: az emberre. Nem lehet véletlen, hogy a válogatott kötet első ciklusa ezt a címet viseli: Ember. Ez a középpontja költészetének Az ember életjelenségeiben, és abban, amit alkotott.

Korszerű költő, mert hisz az emberben. És ismeri az ember Nem hurrá-optimizmus ez mégsem, hiszen „vánszorgo csak a költő hangja fagyokbar tépte a szél és éhség az arc vonalakban, s kormos lett ez a hang is a füstben." Ennek a füstnek, ennek a századnak érzi a súlyát is, mégis: hisz az ember erejében.

Korszerű versformálásában is, a prózaversig minden formát kipróbál, de mindegyikben saját hangján szólal: legmerészebb asszociációi is szigorúan valóság-alapúak. Néhol mintha Sevcsenko sorait olvasnánk, s Jeszenyin is kétségtelen hatással volt rá.

Miezelaitis azonban személyes élményévé tette a történelmet a tájat s az emberi műveltség szinte végtelen távlatait is. Rodintől a keleti bölcseletig. S mind alapanyag is nála a vershez. S nem tűnnek mesterkélteknek, „mívesek-nek" ezek a versei sem, megtalálja a közvetett élmény személyes kifejezésének módját is.

Szépek a kötetet illusztráló rajzok is — Gyulai Liviusz munkái. A fordítások egy része viszont nagyon gyenge, tele töltelékszavakkal, korszerűtlenségekkel, rossz rímekkel. Rab Zsuzsa, Mezei András és Polgár István fordításai emelkednek ki a kötetből.

(B. J.)

vállalkozásban, aktivitásb
tanár nemcsak oktatója ta
példáin át nevelője is.

Azokra a nevelőinkre en
minden szempontból magas
re ma, felnőtt fejjel is úgy
teikkel, magatartásukkal az
ték. Dehát, talán ez a legcsodálatosabb ebben a hivatás-
ban: a jövendőnek dolgozni. Rábízni egy alapjában idegen
lélek és az idő szárnyaira az átadott tudást és példát. És
a lélek feldolgozza, az idő értékeli s végül ha igazi érté-
ket adtunk át, felragyog az, mint arany a rögök közül.

A szocialista iskolában különös jelentősége van a ta-
nár személyes példamutatásának. Nem véletlen az, hogy
a hajdúszoboszlói gimnazisták úgy szeretik a történelem-
tanárukat, vagy hogy egyik ismerősöm első osztályos kis-
lánya mindenáron tanító néni szeretne lenni. A gyermek
tiszta lelkére rajzolni kell és rajzolni lehet. Van, aki csak
irka-firkát rajzol, van aki tiszta vonalakat húz. S aki ez
utóbbit tette, saját életét adta át nemzedékeknek.

Idézzünk még valakit, Michelet francia történetírót és
gondolkodót, aki a nevelés hatalmáról többek között így
írt: „Mennyi ideig tartson a nevelés? Pontosan addig,
amíg az élet. Mi a politika első teendője? A nevelés. Hát
a második? Ugyancsak a nevelés. És a harmadik? A ne-
velés... a törvény elvét a nevelés erősítse meg, tegye azt
alkalmazhatóvá és lehetségessé. Embereket formáljatok
és rendben lesz a világ!"

A jó nevelő egész életében nevel. Nemcsak példájá-
val, direkt formában is. Különösen a mi társadalmunk-
ban, hiszen a felnőttek iskolai rendszerű oktatása, iskolán
k irányítása és módszertani
evelőtől, hogy szűkebb iskolai
ra a társadalom nevelési fel-
S aki vállára veszi, eredmé-
való szót értés, a felnőttek-
pcsolat forrása ez.

hogy a nevelés politikai ka-
zerűen pedagógiai. Nevelni
szemléletet, világnézetet for-
lásfoglalásra, munkára. Je-
ását, olyan gondolatok plán-
lyek már a jövendőnek ala-

n ezt, minthogy nálunk a
ekben valóban társadalmi
gyunk, de ezen túl: az üze-
zvetlenül részt vállalnak az

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 JAN. 23

(KOSSUTH)

~~Alföldy Jenő~~

Gyulai Liviusz

1021

Gyulai Liviusz: Piroska

SZABÓ GYÖRGY:

Képzőművésze

Szobrok Itáliából

„Kiállításunkat csupán saját határai között, »kisbronzok«-ként értékelhetjük — írja a szép, de drága katalógus bevezetőjében *Fortunato Bellonzi* —, holott az olasz szobrászok általában a monumentális méretekben jeleskednek. Korlátoz bennünket maga az anyag, a bronz is, melyet sokan nem használnak, s éppen ezért hiányoznak a válogatásból." Ezek szerint lenne okunk némi fenntartással fogadni a Műcsarnok új tárlatának [illegible] címét: hiszen az, ami

sagra), a fájdalmas „tépésnek *(Pierluca)*, az ellentétekre épülő panasznak *(Rambelli)*, a teret be fogó gömb-mértaniságnak *(A. Pomodoro)*, vagy érzelmes forma csodálatnak *(Guasti, Benevelli* megannyi változatában. De mind egyik stílusban, a legtöbb egyéniségnél, megfigyelhető ez az itália *állandó:* kibontani, megnyitni a tárgyat a fénynek, összekötni a környezettel, szinte beleépíteni abba a valóságba, amelyből vétetett.

Ahogy az olasz tájakon nem épült — egészen spekulációs jele-

Gyulai Livinsz

A Műcsarnokban rendezett Stúdió 58-68 c. kiállításon szerepel linoleummetszete.

Ks.A.: Stúdió 58-68
Heves megyei Népújság, 1968. dec. 23.

Gyulai Lívinsz grafikus

A Műcsarnokban rendezett Stúdió 58-68 c. kiállításon szerepelnek linóleummetszetei.

Vs. a.: Stúdió 58-68

Pestmegyei Hírlap, 1968. dec. 23.

Gyulai Liviusz grafikus

a Műcsarnokban rendezett „Stúdió 58-68" c. kiállításon szellemes linoleummetszetei szerepelnek.

Kr. a.: Stúdió 58-68
Fejérmegyei Hírlap, 1968. dec. 31.

Gyulai Livius
grafikus

1973 októberében az amszterdami
kollektív kiállításon vett részt a mű-
vész Gross Arnolddal és Szabó Vla-
dimirral együtt.

----: Kiállítási naptár.
Művészet, 1974. február - 48.oldal

Gyulai Lebiusz műve

Ornstarvut rajzoló férfi
(grafika)

Kortárs, 1972/5. 783. o.

Gyulai Líviusz

Részt vett az 1972. évi III. grafikai biennálén. A budapesti képzőművészeti Főiskolát 1962-ben végezte. 1966-ban a budapesti Dürer-teremben önálló kiállítása volt. Nemzetközi grafikai biennálékon gyakorta szerepel.

Kortás, 1972/5. 829. o.

Gyulai Líviusz

Részt vett a firenzei II. nemzetközi grafikai biennálén.
„Bohóc és családja" c. linómetszetét az „Ente Provinciale di Turismo di Firenze" aranyérmével tüntették ki.

Kortárs, 1972/5. 829. o.

Gyulai Liviusz grafikája

Dolóc és családja

Kortárs 1973/10 1674. old.

Gyulai Líviusz

„Psyché" rajz
(repr.)

Magyar Hírlap, 1942. dec. 23.

Gyulai Livius
grafikus

Heinrich Mann: „Az alattvaló"
cemű művét Gyulai Livius illusztrálta

—: Kulturalistikor
Tulior, 1974. szept. 3-12 lap

Gyulai Liviusz
rajza

Végh György: 1 kutya – 2 cica ciuni
meszeregényéből (Móra).

Magyar Ilirlap 1973/54 IV. old.

Gyulai Líviusz

grafikusművész, művészi és könyv-illusztrációiért, valamint a Dürer és Dózsa kiállításokon szereplő alkotásaiért a Munkaérdemrend ezüst fokozatát kapta.

Magyar Hírlap 1973/92 4old.

Gyulai Líviusz, grafikus

Megemlítve.

P. Szűcs Julianna: Új lehetőségek, új utak 7.

Népszabadság, Bp. 1974. jan. 4

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Könyvvilág

Gyulai Líviusz

1021

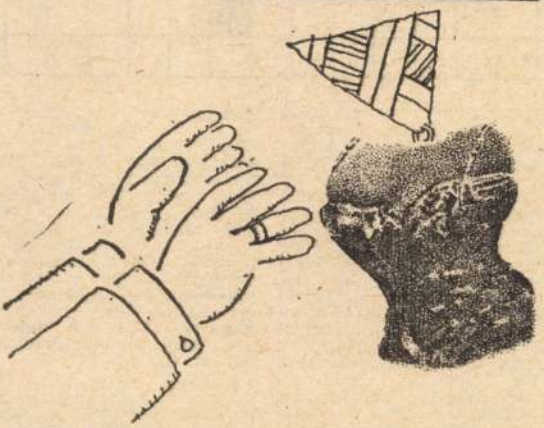

Gyulai Líviusz illusztrációja H. Mann: Az alattvaló c. regényéhez. Európa. Századunk mesterei

A kö

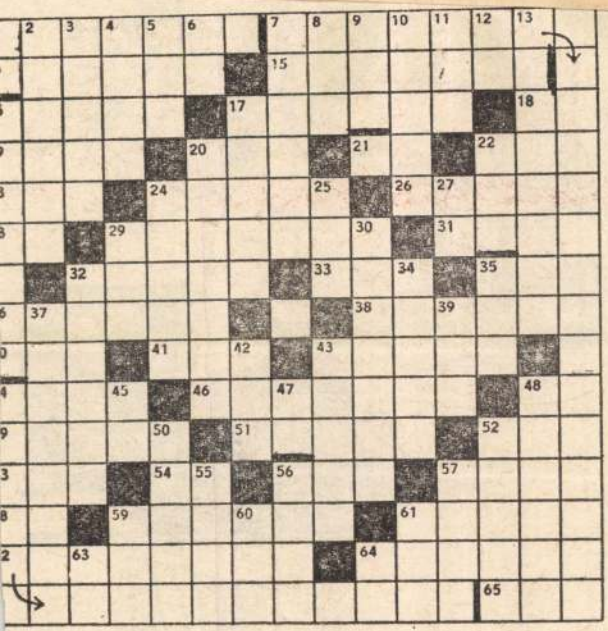

VÍZSZINTES: 1. Összes ver-
i és műfordításai a klasz-
ikus magyar költészet köny-
i között jelennek meg. 7. A
ril irányában folytatva: a
ai szovjet líra egyik gyűj-
ményes kötete (a 18. kocká-
kettős betű). 14. Beethoven
I. Szimfóniájának címében
erepel ez a szó. 15. Műsor,
özönség előtti szereplés. 16.
ta, azóta, angolul. 17. Olyan
kszer (főleg fülbevaló), ame-
et csiptetéssel rögzítenek
ngolból átvett szóval). 18.
elyrag. 19. Övezet, németül.
). Tó, németül, ford. 21.
portág, illetve sporteszköz.
2. Idegen női név. 23. OSA.
4. Középkori magyar ének-
hondó egyik elnevezése. 26.
gyebár. 28. Fordított okozat-
zülő. 29. Az 52. függ. alatti
öltő

Székesfehérvár, Ligetsor P/13. II. 1. fszt. 12.; Juhász István, 8601. Siófok, Városi pb.; Kiss Erzsébet, 6721. Szeged, Pf. 41. Gyógyszertári Központ; Mátyus László, 3100. Salgótarján, Pécskő u. 4.; Pataki Tibor, 3532. Miskolc, III. Ságvári u. 31. II. 3.; Ronga István, 2100. Gödöllő, Esze Tamás u. 7.; Stummer Erzsébet, 8908. Zalaegerszeg, Áll. Biztosító; Tormai Erika, 4400. Nyíregyháza, Mező u. 13. I. 4.; Vigh Sándor, 2400. Dunaújváros, Vasmű. 47. I. 2.

Külföldi megfejtőink közül egy-egy könyvjutalmat nyertek: Balázs Etelka, Werner Binder, Dezsőfi Géza, Zita Hölczova, Weisz Lajos.

A könyveket, illetve utalványokat postán küldjük el.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
Gyulai Líviusz
1973 NOV 17

századnak. 1021

teszi a szobánforgó hagyományokat, hatóságokat, szabályzatokat?

csakugyan ... lett ez a bizalom, ez a „Csalfa, vak

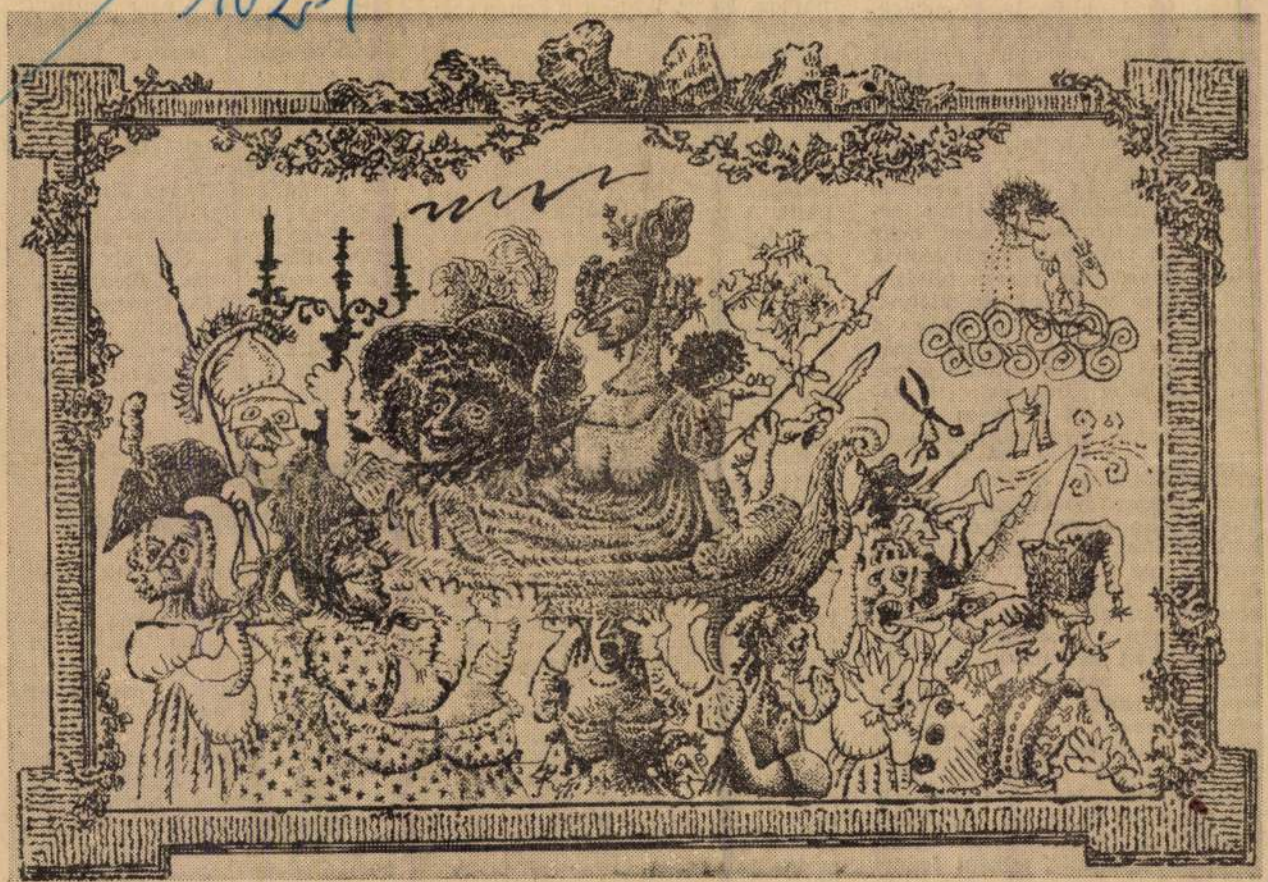

Gyulai Liviusz: Dorottya

vitákra serkentünk, *Del Medico Imre* (Budapest) szerint vannak olyan társadalmi kérdések, melyekre egyedül mi hívjuk fel a figyelmet, s hogy mennyire *újságnak* (és nem szépirodalmi szemlének) tartja az ÉS-t *Bárdos-Féltoronyi Miklós* brüsszeli olvasónk, három mondatával érzékeltetjük: „Lapjuk kitűnő körképet ad... a mai magyar életről. Az utóbbi években gyakran jártam Pannóniában. Soha nem volt az az érzésem, hogy hiányosan vagy helytelenül lennék tájékoztatva." Ezt persze túlságosan hízelgő véleménynek találjuk, miként arról sincs szó, hogy el lennénk ragadtatva közéleti témájú írásainktól, s ne adnánk igazat *dr. Vágujfalvi Dezsőnek* (Budapest), aki szerint bizonyos cikkeink „kilógnak a lapból, vezércikkszerűek", vagy előbb idézett brüsszeli olvasónknak, aki szerint „Vitáik sokszor hosszadalmasak és unalmasak; némely vitázó roppant korlátoltnak tűnik számomra...", vagy *Forgó Lajosnak* (Budapest) és *Feledy Balázsnak* (Budapest), akik szerint glosszáink némelykor „erőltetetten háborognak", „piti ügyek" miatt szellemeskednek. Védeni csak arculatunkat védjük, amelyet markánssá *az egyedül ránk jellemző* cikkek, riportok, közéleti viták tehetnek. Ha rajtuk „muszáj"-jelleg érződik, mint ahogy *Kovács Márton* (Budapest) írja, vagy az egész lap „akadémikussá" válik, „statikusan jelez, szemlél, regisztrál", miként *Iványi Zoltán* (Budapest) véli, avagy kényelmes „Eszi, nem eszi, nem kap

ség jellemez. Csakho
ség nem valósul meg
natban. És itt átadjuk
dicsérő, hol bíráló ol
nyeknek:

1. *Szépprózа.* „A n
remekek, néha teljes
nek" (*dr. Solt Pálné*
„Nagy ritkaság egy-egy igazán jó elbeszélés... sok a szerkesztői engedékenység" (*Ürögi Imre*, Budapest). A legtöbb novella vagy tárca „nesze semmi, fogd meg jól. Zavaros, kusza, agyonmagyarázott. Idegbajos írásmű. Vagy ma a zavarosság és idegbaj: kötelező?" (*Olvashatatlan aláírás*, Nagykőrös). A tárcák *dr. Vágujfalvi Dezső* (Budapest) szerint „a lap leggyengébb irományai", *dr. Marik Dénes* (Gyula) szerint afféle töltelékek, „kiszorítják az igazi irodalmat".

Ilyen nagy volna a baj? Ezt azért nem hisszük. A véleményekbe bele kell számítani az „ízlésollót", melynek szára sohasem volt annyira kinyitva, mint most. *Bárdos-Féltoronyi Miklós* (Brüsszel) véleménye közelebb járhat az igazsághoz: „Az elbeszélések heti csemegéim. Habár az utóbbi években mintha több lenne a próbálkozó, mint az igazi író...", *Bizám György* (Budapest) véleménye pedig tárgyilagos megfogalmazása a legnagyobb művelődéspolitikai gondok egyikét jelentő „ízlésollió"-problémának: „A szépirodalomból (versek, novellák) általában egy kukkot sem értek. Félreértés ne essék: ez minden bizonnyal az én hibám. Nincs érzékem az ‚áttételes' közlésmódhoz. Azt gondolom azon-

szelszkij Szovjetunió);

— a művészetkritika általában: „csipegető" (*Budai Balogh Sándor*, Csillaghegy), „a színház- és filmkritika hiányos... Van olyan hét, mikor egyik sem jelentkezik" (*Fürstner Gabriella*, Budapest.)

Ez a vélemény pedig átvezet harmadik kérdéscsoportunkhoz: mi hiányzik a lapból, milyennek szeretnék látni?

Hiánylista, javaslatokkal

Akik hiányolnak valamit, azok rendszerint sokallnak valami mást. Nem olcsó játékszándékból, de érdemes néhány ilyen véleményt szembesíteni:

Kevés nekrológot és emlékezést közlünk. Az ÉS nem az íróké, tehát tudósokat, mérnököket is búcsúztasson, emlékezzen rájuk (*Budai Balogh Sándor*, Budapest). — „Sok a nekrológ és a jubileum. Ez egy kicsit belterjes, túl családias" (*Iványi Zoltán*, Budapest).

Ketten is szemünkre hányják: elfelejtkeztünk október 6-áról. — „Tetszik, hogy nem feledkeznek el

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 5
Telefon: 138-068, 337-748, 340-72
1973 FEB 11

Magyar Nemzet

Gyulay Líviusz

1021

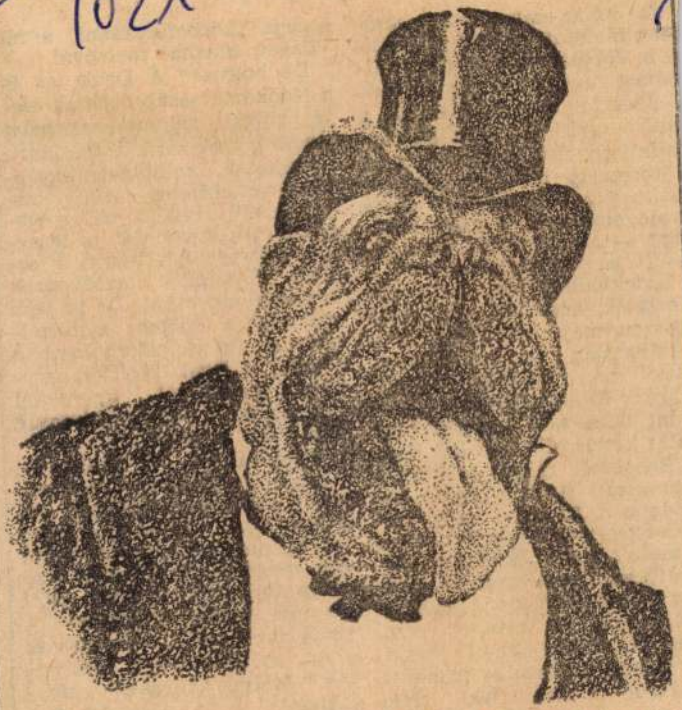

Gyulay Líviusz illusztrációja Végh György 1 kutya, 2 cica című könyvéhez, amely a Móra Könyvkiadó gondozásában jelenik meg

Ez jut az ember eszé
:or a földalattira akar
ıi a Vörösmarty téren
omást ugyanis lezár
áblácskát függesztett
ácsra: a földalatti a Bajcsy-
Zsilinszky úttól közlekedik. A
Vörösmarty tér és a Bajcsy-
Zsilinszky út között pedig
yalogolhatunk. S hogy med-
ig? — arról bizony nem ér-
esült az utazóközönség.

Érdeklődtem a BKV-nál.
Közölték, hogy ez így lesz
gészen május közepéig. Elő-
eláthatólag. De az is lehet,
ogy még tovább. Vagyis:
ebruár 15-én lezárják a Lánc-
idat is, a 4-es autóbusz vo-
alát kettészelik, s a két járat
Roosevelt téren találkozik
gymással. Annak idején azt
irdette a BKV: a nagy vál-
ozásokat azért csinálta, mert
metró maradéktalanul ki-
légíti az utasok igényeit. Nem
esz fennakadás az Alagút és
Lánchíd lezárásakor sem,
nert a metró segít majd,
gyenesen áthozza az utasokat
Budáról Pestre. Aki nem

sincsen, amit csak a földalatti pótolhatna, amelynek egyébként az előzetes tervek szerint április végén, május elején a teljes vonalát is lezárják, kétszer két hétre, s ezalatt K-jelzésű autóbuszok közlekednek majd. De ez sem változtat a dolgon: gyalogolhatunk. És csúcsforgalomban átkelni a Deák téri lámpaerdőn, csomaggal, gyerekkel cammogni a Népköztársaság útig, nem könnyű.

Még valami. A Roosevelt téren, a Gresham étterem előtti autóbuszmegállónál kifirtták: „A 16-os autóbusz ...-tól nem közlekedik", majd egy megállóval előrébb, az Idegenforgalmi Hivatal előtt ezt olvashatja az ember: „A 16-os autóbusz ...-tól ezen és ezen az útvonalon közlekedik." Melyik kifirásnak higgyünk?

gy. z.

„Műemléki figyelőszolgálat"

A Magyar Nemzet fenti cí-
mű cikkéhez az alábbi adalék-

pítanunk, hogy ezelőtt három
évvel még többen látták az

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KORTÁRS

1973 — 10

Gyulai Líviusz

1021

GYULAI LIVIUSZ: Bohóc és családja

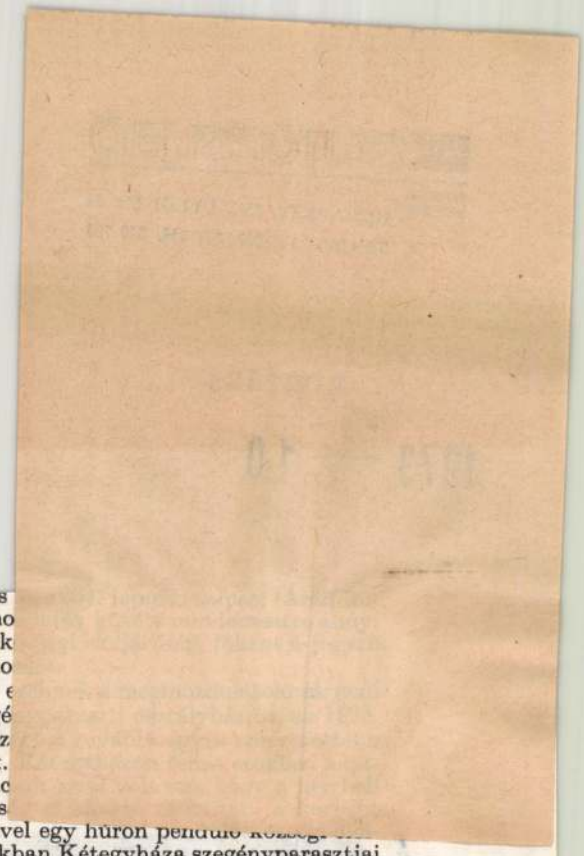

népmozgalmak kimenetele is mutatja. A két megmo
párhuzamot vonhatunk, hogy mindkét helységben a k
visszaélései váltották ki a nagyarányú tömeges tiltako

Míg azonban Talpason és számos más helységben e
volt szélesebb társadalmi háttere, kisbirtokos és szegé
ápr. 21–24. közötti kétegyházi zendülés indítékai köz
formát öltő tudatos szervezkedés elemeit megtaláljuk.
pokban, s a katonai karhatalom eltávozta után, nemc
szegényparasztság és a vele szövetkezett kisparaszts
jegyzőt (ami végeredményben sikerült is) és a jegyzővel egy húron pendülő
járóságot. Hanem, hogy ezekben az emlékezetes napokban Kétegyháza szegényparasztjai azért is demonstráltak, mert a csendőrsvezető elkobozta az itteni vendéglőben összegyűlt román nemzetiségű parasztoktól a helyi szocialisták nevét tartalmazó jegyzéket. (Telek Mihályné–Zielbauer György: *i. m.* 3. l.) Egy 1903. máj. 18-i alispáni jelentés már arról tudósít, hogy „a mozgalmak oka egyfelől a nehéz megélhetési viszonyok között, a munkásság sorsának megjavítására való törekvésekben, másrészről a szocialista pártok részéről kifejtett agitációban (a jelentés szerint Kétegyházán kizárólag ebben) keresendő". (*Uo.* 9. l.)

A kétegyházi zendülés jelentőségének további bizonyítéka, hogy Kétegyházán első ízben sikerült ilyen nagyszámú résztvevőből álló tüntetést szervezni. Nem kisebb jelentősége van annak is, hogy az 1903. ápr. 24-én a helyszínre kiszálló főispán is kénytelen volt jelentésében megállapítani a községi elöljáróság korrupt voltát, valamint azt, hogy „a nép haragja jogos volt a jegyző ellen". (*Uo.* 10. l.) Végül az a tény, hogy a kétegyháziak már 1903. júl. 6-án a szociáldemokrácia kérdéseivel, a kisgazdák és a munkások helyzetével foglalkozó népgyűlést tarthattak (*Uo.* 14. l.), egyben azt is bizonyítja, hogy a kétegyházi kis- és törpebirtokosok és szegényparasztok mozgalmát hatósági intézkedésekkel nem sikerült megtörni. S ez a körülmény akkor is figyelmet érdemel, ha az előbb említett, a belügyminiszterhez szóló jelentés az alábbi szövegezéssel igyekszik leértékelni a helyi népmozgalom szerepét. „Egyesek – hangzik a jelentés – szocialista jelszavakat is hangoztattak, az ily tartalmú panaszok azonban elenyészőek azokkal a panaszokkal szemben, amelyek az első jegyző ellen elhangzottak". (Kende János: *i. m.* 82. l.)

Az 1903. ápr. 21–24-i kétegyházi népmozgalom eredményei és tanulságai tovább éltek s rövidesen újabb mozgalomban is jelentkeztek. Telek Mihályné és Zielbauer György tanulmányából tudjuk (*i. m.* 15. l.), hogy 1905-ben, az Arad-Csanádi Vasút Rt. kétegyházi telepének vasutasai újabb, az egész helységre kiterjedő megmozdulást szerveztek. Újabb kutatási adatok bizonyítják, hogy a világháború előtti években Békés megyében már Nagy György köztársasági mozgalma nyomaival is találkozunk, a századfordulói és XX. századi megyei népmozgalmak korszerűsödése újabb bizonyítékául. (Vö. Kósa László: *Nagy György köztársasági mozgalma Békés megyében.* Békési Élet. 1969. 3. sz. 449–461. l.)

Ady Endre a kisbirtokos és szegényparaszti mozgalmak első nagy időszakát lezáró 1907. évi máramarosi és bihari, vaskóhi román parasztmozgalmakról szóló híres cikkében

Gyulai Líviusz
grafikus

Gyulai Líviusz grafikusművészt
a Munkácsy-díj II. fokozatával
tüntették ki.

-.-: Kitüntetések.
MŰVÉSZET, 1973.április - 5.oldal

Gyulai Liviusz

A bohóc és családja mutatja a Kondoron nevelkedett nemzedék Gross felé irányulását.

A Fiatal Képzőművészek Studiójának jubileumi kiállitása a Mücsarnokban Perneczky Géza; A pátosztól a groteszkig; Képzőművészeti Almanach 2, Corvina 197o, 26.l.

Gyulai Liviusz

Szerepelt a Capriban megrendezett nemzetközi fametszet-triennálén /1969. VIII. 1o--IX. 15./.

Képzőművészeti Almanach 2, Corvina 197o, 54.1.

Gyulai Liviusz

Felzárkózik az érett alkotók sorába.

Rózsa Gyula; Fiatalok tárlata? A Studió 58--68 kiállításról; Képzőművészeti Almanach 2, Corvina 197o, 28.l.

Gyulai Lívius, grafikus

Elismeréssel szól róla.

(Nemzeti Galéria.)

Rózsa Gyula: Közhelyek Dürer emlékére

7.

Népszabadság, Bp. 1971. jún. 4.

Gyulai Liviusz, grafikus

Zoscsenkó könyvét illusztrálta.
(„Szczenszéren ... művéni-en)

Gránicz István: Mihail Zoscsenkó:
Kék könyv 56-57.o.

KRITIKA, Bp. 1970. december VIII./12

Gyulai Liviusz

"Villon-illusztráció" c. rajzát bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. nov. 27.
XV. évf. 48. sz. 10. lap

MDK

Gyulai Liviusz

grafikus

Szerepelt a Fiatal Képzőművészek Studiójának kiállitásán az Ernst Múzeumban.

(zs.) : Pénteken nyilik a fiatalok tárlata.

ESTI HIRLAP 1964 dec 2.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1964 AUG
ÉLET ÉS IRODALOM
Gyulai Liviusz

GYÁRFÁS MIKLÓS: 1021

Nyári színpad

1.

Lear királyok

Két színész horgászik. Rálógnak a hosszú deszkáról a vízre. Az ég és a tó valamivel kisebb, mint a boldogságuk.

— Hoó! — kiált az egyik és hangja, mint egy tömör hullám, messze elsodorja a halakat.

— Hoó! — dörög rá a másik is a vízre, mert egyikük sem akar halat fogni.

Az egyik angol, a másik olasz. Mind a ketten végigutazták a világot a Lear királlyal.

— Micsoda színek — fut végig az angol tekintete a horgászboton az égre. — Halálom óráján is erre fogok gondolni.

— Lehet, hogy én is megpróbálom — nevet a másik Lear.

— Az ember tegye elfogadhatóvá a halált.

— Amennyire ez lehetséges.

— Semmi esetre sem szabad piesón meghalni.

— A legtöbben, sajnos, porig alázzák magukat.

— Hoó! — veti rá újra a vízre a Cordéliát siratő kiáltást Sherwood.

— Hóó! — követi nyomban Antonelli.

— Ön ágyban szeretne meghalni?

— Még nem döntöttem. Lehet.

— Én utálom az ágyat. Nem látok semmi értelmet benne. Nagy szavakra csábít, fellengős kifejezésekre.

— Kellő körültekintéssel elkerülhető. Én egyébként nem idegenkedem a hatásos gondolatoktól.

— Például mit mondana legszívesebben?

— Finita la commedia.

— Nem találja ezt egy kicsit régiesnek?

— A megoldástól függ.

— Az igaz.

— Ha például így csinálom... — szól Antonelli és hátra veti magát a pallón.

Mozdulatlanul fekszik, a horgászbotot magához szorítja, arca nyugodt, szája szélén kis keserű mosoly jelenik meg, hangja száraz és póztalan, miközben bemutatja az élettől való búcsú pillanatát.

Sherwood elismerően csettint. Szívből örül a hibátlan kivitelezésnek. Arca méltóságteli, dereka egyenes, bátran, keményen néz a végtelenbe. A saját megoldását próbálja.

2.

Belső monológ

A drámaíró egy sas szárnyát tépdesi. Természetesen egy képzeletbeli sas szárnyát. A képzeletbeli sas tollai szomorúan röpködnek a képzeletben.

A drámaíró magát képzeli sasnak. Nem tehet mást, olyan tehetséges, hogy alig áll a lábán képességei súlya alatt. Csak melege van. A homok égeti a talpát.

— Bárcsak hirtelen árnyékba borulnék — sóhajt az izzó parton —, hűvös, fekete árnyékba, de csak egyszemélyesbe, nekem külön készített árnyékba, amit áldóan borítana testemre a... Csakugyan, ki vagy mi borítaná rám? Megvan! A Sátán. Fekete alak, fekete ruhában, fekete árnyékkal. Csakugyan, eddig még semmi dolgom nem volt vele. Ezért nem vagyok még klasszikus. Őket ugyanis kivétel nélkül megkísértette. Tiszteletlen gondolatokat ébresztett bennük tiszeletre méltó dolgokról, gúnyos megjegyzéseket sziszegett a

fülükbe a föld és az ég legbecsesebb értékeiről. Engem azonban elkerül, mint a tömjénfüstöt.

Sóhajt. Neheztel a jellemére, amiért olyan szilárd, hogy a Sátán kísérletet sem mer tenni a megkísértésére. Bemegy a vízbe, sehol egy árnyék, a hőség elviselhetetlen.

3.

Vendégjáték

Három beteg ül nyögdécselve a balatoni község orvosának csöpp várószobájában. A tanítónő a Stewart—Treves syndromájába, a borforgalmi könyvelő a periodenitésébe, a vasúti pénztáros a spinalgiájába mélyedve vérja a rendelés kezdetét.

Öz Klári úgy kerül be a homályos váróba, mint egy karcsú állólámpa. A három várakozó beteg hunyorogni kezd. Amikor felismerik a nyaraló filmszínésznőt, halk, csodálkozó dallam zsong fel a lelkük húrozatán.

— Van bent valaki a doktor úrnál?

— Nincs. Még egy perc hiányzik a háromhoz — szól a borforgalmi könyvelő, mert neki van a legszebb hangja.

— Köszönöm. Én csak egy percre... elsősegély ügyben... ugye, megengedik?

Mielőtt a három beteg eljutna a feleletig, hálásan bólint, mindenkihez különkülön odaküld egy kis mosolyt.

Amikor az orvos kopasz feje megjelenik az ajtó résében, újabb köszöneteket hintve szét, besiet a rendelőbe.

— Aranyosak a betegei!

Kezet nyújt, szétszórja a még nála levő mosolyokat.

— Azt hiszem, a sárgabaracktól van — folytatja beszámolóját, amit el sem kezdett —, soha nem szoktam sárgabarackot enni. És most összevissza szaladgál bennem.

— Mi?

— Egy buborék. Hol itt érzem — mutat kis melle alá —, hol itt — fut a köldökére az ujja —: szörnyen kellemetlen.

— Hát akkor tessék talán megszabadulni tőle — néz az orvos komoran a művésznőre —, ezért kár volt hozzám elfáradnia.

— Több mint egy órája kínoz.

— Tessék türelemmel lenni. Előfordul ilyesmi.

— Nem lehet belőle komplikáció?

— Reméljük. Ezt mindenesetre szíveskedjék otthon bevenni.

Egy széntablettát nyújt át a színésznőnek.

— Köszönöm. Ez segít?

— Föltétlenül.

— Estig visszanyerem a nyugalmamat?

— Egészen biztos.

— Köszönöm. Mennyivel tartozom?

— Kétszáz forinttal — csattan most már türelmetlen gúnnyal az orvos hangja.

Azt hiszi, hogy a művésznőt elönti az epe, földhöz vágja az orvosságot. De nem, Öz Klári hálás tekintettel az íróasztalra teszi a pénzt, mosolyog, kezet nyújt, s máris kint lebeg a várószobában. A három súlyos beteg úgy néz karcsún elsuhanó alakja után, mint akikben váratlanul feltámadt az élet reménye.

Gyulai Liviusz rajza

mondja, fizet tartásdíjat. De nekem nem a pénze kell. Mit csináljak egyedül? Én már úgy sem megyek férjhez...

A nőtanács szociális bizottságának munkatársai: pszichológusok, ügyvédek, bírák, évek óta foglalkoznak ezekkel a problémákkal. Azt mondják:

— Cs.-né esete tipikus. Az asszony segítségével, lemondása, álmatlan éjszakái árán tanult a férj, diplomát, aztán a diploma révén magas beosztást szerzett. A feleség közben elfáradt, megöregedett mellette — kicsit miatta is. Persze, hogy elmaradt mögötte!

— Azért sokszor hibás a feleség is — hallom az egyik ügyvéd ellenvetését. — Tegnap mondták ki a válást az egyik ügyfelem perében. A férfi, akit képviselek, tanult, három diplomát is szerzett, nagyszerű, mai modern vezető típus, jól keres, sokat utazik. Feleségében, talán éppen az anyagi jólét hatására, kifejlődtek a legtipikusabb nyárspolgári vonások. Mehetne dolgozni, de nem akar. A lakást agyontömködi drága, ízléstelen holmikkal. Többnyire azért vásárol, hogy lefőzze ismerőseit. Hangversenyekre azért jár, hogy megmutassa új ruháit.

— És az a másik?

— Nyaralás közben ismerkedtek össze, 24 éves. Feltehetően nem a férfi, hanem társadalmi rangja, kocsija vonzza. Szóval: az a típus, mint az otthagyott feleség. Csak éppen — húsz évvel fiatalabb...

„Alkonyati kárpótlás"

L. Á. pszichológus, évek óta dolgozik társadalmi mun-

Akkor megpróbálják meg ezt: behívják a férjet, beszélnek vele. Hátha?

Megbocsátó asszonyok

Dr. G. K. maga is nő, válóperes ügyvéd. Többnyire azok az asszonyok az ügyfelei, akiktől a férfi válni akar. Néha a válóper az első tárgyalás után abbamarad...

— Mert az asszonyok megbocsátanak — mondja. — Könnyebb, kellemesebb egy vállalati igazgató, orvos, egyetemi tanár — mert a legtöbb fiatal nő persze ezekbe és nem a kiskeresetűekbe „szeret bele" — feleségeként, mint elvált asszonyként élni. No meg, a család, az otthon összetartásának ösztöne, akarása általában erősebb az asszonyokban, mint a férfiakban...

— A bíróság — mondja az ügyvédnő — a család védelmét tartja szem előtt. Ne legyen félreértés: nem a házasság, hanem a család védelmét. A kettő nem mindig egyezik. Ha a házasságot valóban feldúltnak kell tekinteni, kimondják a válást — a család védelmében. Mert, mit ér az olyan család, hogyan éljenek ott a gyerekek, ahol az apát erőszakkal tartották vissza, s napirenden vannak a veszekedések? Nehéz „műfaj" az ötvenéves férfi. Ha szerelmes, nagyobb esztelenségekre képes, mint a fiatal. Hiszen úgy érzi: kapuzárás előtt. ez az utolsó.

Vissza az elsőhöz

Szóval az ötvenéves férfi, ha szerelmes, elveszti a fejét. De hát nem próbálja meg senki visszateni a helyére?

Dehogynem! Ügyvédek, függve el, eszembe sem jutott, hogy a gyerek kedvéért majd elválik és engem elvesz. Éppen azért akartam a gyereket, hogy ne maradjak egyedül, ha vele ennek vége... Aztán a felesége megtudta. Akkor már háromhónapos volt a kisfiam. A jövő hónapban házasodunk össze.

★

Igaz, hogy kétszer annyi húsz évnél tovább tartó házasságot bontanak fel, mint a harmincas években, de akkor több ötven éves férfi tartott magának a felesége mellett húsz-harminc éves barátnőt, mint ma.

Az elhagyott feleség, persze, többnyire sajnálatra és részvétre méltó. A férj magatartása néha menthető is, a fiatal nőé aránylag a legritkábban. Akkor semmi esetre sem, ha testét, függetlenségét csak az autóért és a pénzért adja oda.

Mitől lehet várni javulást? Bármilyen sablonosan hangzik: csak a társadalom fejlődésétől. Primitív, idősebb nők levélben és szóban gyakran követelnek bizonyosfajta adminisztratív intézkedéseket a „családokat feldúló" fiatal nők ellen. Ez persze naivitás. De az életszínvonal emelkedésének, a tanulási lehetőség kiszélesedésének törvényszerű velejárója a párválasztás még szabadabb lehetősége, a házasságon belüli egyenlőség. Hiszen a férfiakat — érthető módon — nemcsak vonzza, hanem taszítja is, ha az asszonyok erkölcsileg és anyagilag teljesen rájuk támaszkodnak.

Pongrácz Zsuzsa

asszonyka felnevetett.

— Akkor nem is megyünk. Hol kapnál Megváltó

Diákhumor — anno 1923.

Egy nyomorgó magyar diák a sok közül, Bécs városában, 1923-ban. Éhes, és szellemének minden latbavetésével iparkodik „megvalósítani" a bizonytalan vacsorát. „Kolléga úr — fordul egy ártatlanhoz és mit sem sejtőhöz —, ugye, magának tartozom hatezerhétszáz koronával?" A kérdezett felviduló arccal igent int — ő pedig folytatja: ... 1. és 16. vízszintes.

Más:

„Nem érez honvágyat?" — kérdezte tőlem a múltkor W. — A válasz: „57. vízszintes, 22. függőleges."

VÍZSZINTES: (Kétbetűsek: ÉL, AM, SD, OM, HZ, AM.) — **1. Az első anekdota csattanója (első rész).** 8. A fővárosi építkezések közül jelenleg ez váltja ki a legnagyobb érdeklődést. 11. Nansen hajója. 12. Elektromos töltésű atom. 13. Nyersen fogyasztott tengeri kagyló. 15. Dolog, latinul. **16. Az első anekdota csattanója (második rész).** 17. Gárdonyi-alak (A láthatatlan ember). 18. Vastag nyakú. 20. Folyó, angolul. 23. Gran ...: a Kanári-szigetek egyike. 26. ... Breugnon (Roland). 29. Inter ... silent musae. 31. Élete. 32. Európai állam (saját nyelvén). 33. A bürokrácia bölcsője. 35. Tíz, angolul. 36. Vissza: kivégzett mexikói császár. 37. XRI. 38. Így írták Dózsa nevét régebbi forrásművekben. 43. Egyszerű dal. 44. Összetételekben: föld. 45. Attila német neve. 47. Talál. 49. Ébresztés. 51. Hinni, franciául. 52. Visszamegy. 54. Bolygó. 56. Iskolai füzetet. **57. A második anekdota csattanója (első rész).** 58. Dél-amerikai ültetvény. 61. Kitűnő olasz filmszínész (komikus). 63. Tetőfedő, cserepes, angolul. 66. Korszak (latin). 68. Arra. 69. Olvasható a könyvben. 70. Jelt ad. 71. ... Beach: floridai fürdőhely. 72. Férje.

FÜGGŐLEGES: (Kétbetűsek: NM, NO, HI, NA, LL, PÁ.) — 1. Kitüntetés. 2. Légi ragadozó. 3. Időbeli kérdés. 4. Mutatós építészeti alkotás. 5. A nagyszülő kedvence. 6. Ütőkártya. 7. A vércsatorna. 9. Nagy reményekre jogosító. 10. Költői műfaj. 11. „Szajna". 14 Francia komponista. 19. Könnyezett. 21. Nem azét. **22. A második anekdota csattanója (második rész).** 23. Öss gubancolódott csomó. 24. Ol férfinév. 25. A Magyar Közlöny ben minden „cikk" ezzel kezdődik. 27. OTS. 28. Névelővel: kúszónövény. 30. A 43-as sor fordítottja. v3. Küldj levelet! 34. Olasz kocsma. 37. Vissza: sűrű hadsor. 39. Színész, régi szóval. 40. Lélegzet, németül. 41. Kukucskál. 42. Emlékszik rá, hogy már látott valahol. 46. ERÁ. 48. Légoltalom (ékh.). 50. Visszatart. 53. Város az Adige folyó mellett (régi német nevén.) 55. Maga fogyasztaná. 59. Óseim. 60. Zu ...: hármasban, németül. 63. Ázsiai császárság. 64. ... a tetőn: angol film. 65. Turku finn város régi neve. 67. Helyhatározó. 68. Nyelvtani fogalom.

(Fenyősy Antal)

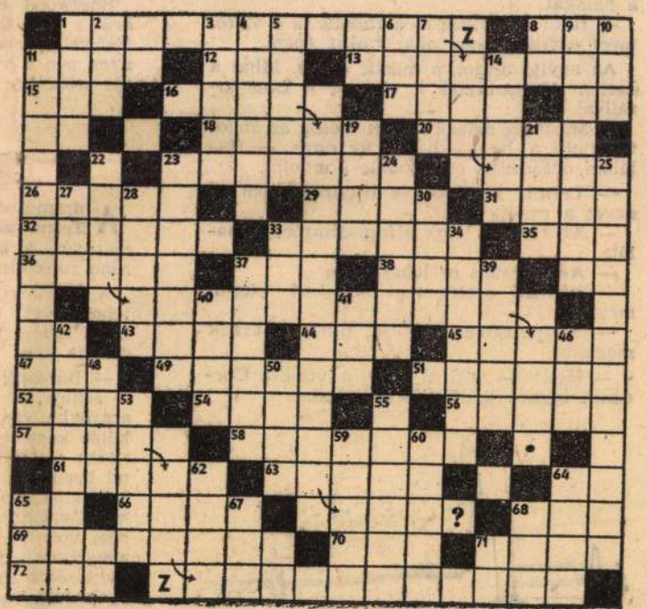

Megfejtés a 29. számból: És csak úgy ég a kezem alatt akármilyen munka! Látod, mit jelent, ha okos életpárja van az embernek.

JUTALMAZOTTAK:

Solohov „Emberi sors" című könyvét nyerték: Hollós János, Gönyű; Kulcsár Kálmán, Szolnok; Király Albert, Pásztó; Kovács Erzsébet, Szentes; Fényes Attila, Debrecen. — Balassa Ábrahám, Mezei Aranka, Takács Márta, Hajdú Ferencné és Bor István, budapestiek. — A jutalomkönyveket postán elküldjük.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1967 NOV. 6

AURORA

Hét ország nemzetközi lírai antológiája

»...az a mag, melyet az orosz forradalom elvetett, kikél Európában.« — mondta Lenin. Tulajdonképpen erről szól a jubileum egyik szép kiadványa, a Kner Nyomda remeklése, a Magvető kiadásában megjelent, több mint ötszáz oldalas, Aurora című kötet, hét szocialista ország közös tisztelgése az elvetett mag előtt. Az Aurora a szovjet, bolgár, csehszlovák, lengyel, magyar, mongol és német írószövetségek közreműködésével készült, s a magyar kiadással egyidőben megjelenik a Szovjetunióban, Bulgáriában, Csehszlovákiában, Lengyelországban, Mongóliában és a Német Demokratikus Köztársaságban. A kötetben megszólal a jugoszláv líra is.

S mit mondanak a Gyulai Liviusz finom fejléceivel ékesített oldalak, a Kner Nyomda érettsárga papírjáról előtűnő betűk; mit közöl a világgal e kötetben a magyar, s miről énekel a Góbi-sivatag mongol fia; hogyan látja a nagy forradalmat a szovjet-orosz Jeszenyin, s hogyan tükröződik a társadalmak megváltoztathatóságának a lehetősége, s a szüksége József Attila, vagy Illyés költészetében?

Nem az Auroráról, nemcsak a szovjet szocialista forradalomról szólnak e költők — arról is —, hanem a vágyról, amelyet Ady korabeli, s ebben a kötetben is szereplő *Elégedetlen ifjú panasza* című verse így fogalmazott meg: »*Oh, jöjj, trombitás angyaloddal, / Föltámadás, / Oh, jöjj milliónyi hadaddal / S ifjítsd meg ezt az unalmas / Golyóbist, / Jöjjön a megváltó fegyver. /Ámen.*« E változás, e föltámadás óhaja és vágya, az érte való harc, s a bekövetkezett tények zengenek, hullámzanak, szikráznak, dörögnek, muzsikálnak, ünnepelnek, élnek e hatalmas kötet oldalain.

A mondanivaló egyetemesen nemzetközi, a nyelv, a hangvétel, az árny- és fényjáték, a forma, a köntös, a versek levegője sajátosan nemzeti, orosz vagy szerb, vagy lengyel vagy magyar. Fűtött keresgetéssel olvastam és böngésztem, lapoztam és tűnődtem végig ezt a művet. Azt is tudni akartam belőle és általa: hogyan közelíti meg a szovjet, a lengyel vagy a magyar líra tulajdon korát, s ami a XX. században ezzel egyet jelent, a világformáló nagy forradalmat?

A *szovjet* lírát, Bloktól Jeszenyinen át a mai Vinokurovig, a jelenlét elevensége, a részvétel izzása, a közeliség melege fűti át. Ebben azután egyetlen más nép lírája sem tud vetekedni velük. Ők jelen voltak, ők csinálták, a szovjet költők közül nem egy a forradalom győzelmének a kivívásában, s a polgárháború poklában is járt. A *bolgár* lírát — e költészetnek e kötetben is tükröződő lényegét — természetközelség, bukolikus hajlam jellemezte régen, s részben ma is. A *csehszlovák* költészet két elemből építkezik, két tartóoszlopa van: a pátosz, s a gondolatiság. Igen gazdag a cseh és szlovák líránák az a fejezete, amelyben — a két világháború közé eső korban — a forradalom lángját élesztették, s érzelmileg, értelmileg készítették elő népüket az eljövendő nagy változásokra. A *lengyelek* érzelmi hőfokon, érzelmi telítettséggel szólalnak meg, a *német* líra Brechttel az élén, s Brecht hatásától nem, vagy alig szabadulva, zeng, a *jugoszláv* népek költői igen árnyaltak, sokrétűek, ez a költészet ezerféle hangulat, vágy, telítettség, óhaj, követelés kifejezésére, megragadására képes, s egyszerre régiesen archaikus, parasztian tiszta, forradalmian modern. Talán a *mongol* költészet e kötet egyik fölfedezése: mintha irdatlan messzeségből, történelemelőtti időkből, az emberiség ántivilágából lépne ki a legmodernebb mába e nép. Az évszakok ünneplése, a Góbi-sivatag reggelének megfogalmazása, a legendák átszűrődése a költészetbe, a sztyepp hangja, levegője, a jurták világa mellett itt él, s virágzik a legmodernebb emberi gondolat: a társadalmak forradalmi változásának, világváltoztató szándékának a hite. A legbonyolultabb a mi költészetünk; a *magyar* líra — Ady! — e forradalom egyik viharmadara volt, s 19 bukása után visszafojtottan, visszafogottan, de annál mélyebb belső háborgással, művészi izzással fejezte ki a pillanatnyilag elbukott — s majd a jövőben föltámadó — forradalmi korszakot. Két példát is mondanék: József Attila Hazám című verse az egyik, a másik Illyés Nem menekülhetsz című költeménye. E bonyolultságra, az elkötelezettség új vállalására pedig Benjáminé a legzengőbb példa: »...így egész ez az élet, / újra ezt kezdeném.«

A magyar műfordítók — egy Petőfi, egy Arany átköltő utódai — méltóak azokhoz a művészekhez, akiket nyelvünkre ültettek át.

R. P.

Gorkijról —

Nehéz a hallgató
igazságos kiválogat

»Töltsék be a kimarad
gatók helyét« c. olvasólevélre
a következőket közlöm:

Ténylegesen, általában nem töltjük be a kimaradt hallgatók helyét. Hosszú tapasztalatunk ugyanis azt mutatja, hogy az oktatás közben bekapcsolódó hallgatók zavarják a tanulócsoport előmenetelét és a tanár munkáját.

A kimaradt hallgatók helyének betöltése helyett más eljárást követünk. Az év elején a megállapított hallgató-lét-számnál (16 fő) többet veszünk fel (csoportonként 18—20-at), és így 2—3 hallgató kimaradása esetén is megmarad a tanév végén a kívánt létszám. Ez a gyakorlat az oktatás és hallgatóink számára előnyösebbnek bizonyult, mint az, amelyet levelezőjük ajánl.

Tanfolyamainkra a tanulócsoportok számának fokozatos emelése ellenére is többször túljelentkezés mutatkozik. Ilyen körülmények között ne-
[illegible] helyes igaz-

tetés jelent meg Alexander von Humboldtnak *Az Orinoco vadonában* című munkájáról. Az ismertetés írója azt mondja, hogy Humboldtnak 1967-ig egyetlen műve sem jelent meg magyarul. Ezt a közlést néhány adattal kiigazíthatom. Alexander von Humboldt Kosmos c. munkájának fordításához *Miksits* Imre még 1857-ben, a tudós életében hozzákezdett, s a munkát — mint Ráth Mór könyvárus bizományát — füzetenként kívánta megjelentetni. Miksits Imre a fordítás ügyében Humboldtot is meglátogatta. A Kosmos fordításából két füzet látott napvilágot. A fordítást heves polémia követte. Hosszú évtizedek múlva, 1929-ben a kitűnő tudománynépszerűsítő *Fülöp* Zsigmond fordításában két kötetben jelent meg a Kosmos. Természetesen ez is csak válogatott fejezeteket tar-

A Pál utcai fiú

A Magyar Nemzet olvasólevelezőjének javaslatát — a Pál utcai »grund« megjelölését — nem támogatjuk. A Pál utcai fiúkat valójában — úgy, ahogy híressé és emlékezetessé váltak — Molnár Ferenc teremtette, igazi életüket az ő művében élik, következésképpen »emléktáblájukat« csak az irodalomtörténetben lehet kijelölni. A színhely megjelölése a modell megjelölését jelentené, ami — tekintettel arra, hogy a Pál utcai fiúk nem azonosak azzal a modelltípussal, amelyet például a Rab Ráby vagy az Ifjú gárda hősei képviseltek — nem indokolt.

A Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtörténeti Intézete,
Bodnár György
mb. osztályvezető

*

Az intézet véleményét elfogadjuk és hozzátesszük, hogy nem kellemes hatásúak azok az

Vandálok a f

Amióta Fáy András, »a nemzet napszámosa« örökre otthagyta fóti szőllejét a Somlyóhegyen, mindig csak rossz idők jártak a hajdani nyaralóházra és a mellette álló présházra. A nyaralóházat a lelkiismeretlen örökösök engedték összedőlni olyannyira, hogy már nyoma sincs. Széthordták később a készülő emlékszobor talapzatát is; a présházacskát — amelynek oldalán emléktábla hirdette a *Fóti dal* születésének országhíres eseményét — szintén hiába állították mindig helyre kegyeletes kezek, kegyelettelen kezek újra s újra megrongálták. Mint legutóbb is.

Alig néhány éve hozatta rendbe a fóti községi tanács a hajdani présházat s látta el

ÉPÍTŐ
ÁLLAMI, TANÁCSI, SZÖ
HÁZILAGOSAN ÉPÍTŐ

Biztosítsa 1968. évi építőipa
éves keretszerződés formájá

hengereltáruk, vast
lakatosipari típus te
villanyszerelési any
víz-, gáz-, gőzfűtéss
épületszerelvények,
csőféleségek, egészs
faipari termékek, sz
szilikátipari, vegyi-
műszaki gumiáruk

A már beérkezett rendelések
1968. éves keretszerződéseket
megkötjük

Egy helyen szerezheti be 18
gyártmányait, melyeket

raktári kiszolgálás ú
központosított fuvaro
vasúti szállítás útján,
darabáruként juttatur
Munkahelyi szállítás,
komplettírozás,
egységrakomány képz

Bővebb felvilágosításért fordul

ÉM. ÉPÍTŐIPARI A
ÉS KÉSZLETEZŐ VÁ
(ÉPÍTŐIPARI TEK

Szakosított kereskede

Címünk:

Budapest, X., Jászber
Telefon: 348—355.
Telex: 949.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gyulai Líviusz

ÉLET ÉS IRODALOM

1972 JAN 15

1021

MŰVÉSZET

Gyulai Líviusz metszete (részlet)

KOROKNAI ZSUZSA:

KÉTDIMENZIÓS

Képzeljük el, hogy kinek-kinek van otthon egy kis múzeuma, melynek tárlóiban a honfoglalástól napjainkig terjedő magyar történelem (politikai, gazdasági és művelődéstörténet) legjellegzetesebb emlékei találhatók, s melyben a tárlatvezető szerepét kiváló történelemtudósok — minden egyes korszak tudományos szakértői — látják el.

Körülbelül ezt a funkciót tölti be a *Gondolat* kiadó reprezentatív kiadványa, a *Magyarország története képekben*, melyet *Kosáry Domokos* szerkesztett, s melynek összeállításában — a képek kiválogatásában, a fejeztek elé írt összeutóbbi évtizedben a történészek között folytak, s tulajdonképpen még most is folynak. Messzemenően fölhasználják azonban mind az újabb kutatások, mind pedig a viták *eredményeit*. A képanyagban is —, amelyben rengeteg az új, eddig nem publikált, hallatlanul érdekes dokumentum —, de legfőképp a kötet egész szemléletében.

Ez utóbbiból szeretnék két olyan mozzanatot kiemelni, amelyek — laikus megítélésem szerint — nemcsak a most megjelent könyv értékét növelik, hanem tágabb érvényességű tanulságokkal is szolgálnak.

Először: ha nem tévedek, ez az is vitatkozik, s az egészséges, egységes történelemtudat kialakulását segíti.

★

A másik — ezzel egybevágó — óriási értéke e könyvnek, hogy olvasóját a maga vonzó, ötletes módján a történelem *valóságos* tényeinek és folyamatainak tanulmányozására, értelmezésére ösztönzi. És eleve lebeszél mindenfajta önkényes, elfogultságból fakadó ítéletalkotásról. A könyv előszava hangsúlyozza: a történettudomány — szakma, mely, más szakmákhoz hasonlóan, pontos anyagismeretet, mesterségbeli jártasságot kíván. Nyíltan is vitatkozik mindazokkal, akik bár „bizonyára

Gyulai Livius

Grafikus

Méltatás

Solymár István: A magyar grafika tisztelgése Dürer előtt.
Müvészet, 1971. augusztus - 10.oldal.

Gyulai Líviusz

Szerepelt a kiállításon Nagymamák tengerpartja e. lapja.

Németh Lajos: Mai magyar grafika, kiállítás a MNG-ban; Képzőművészeti Almanach 1; Corvina 1969, 26.1.

Gyulai Liviusz

Nagymamák tengerpartja 1967, lino, 34,5×5,03 cm
(reprò)

Képzőművészeti Almanach 1, Corvina 1969, 156. o.

Gyulai Liviusz

Szerepelt a kiállitáson.

Illusztrácioi

Rózsa Gyula: Grafikusnövendékek kiállitása a Képzőművészeti Főiskolán.

NÉPSZABADSÁG XX/1 1964 . jun . 6.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 SEP 11

1021

Gyulai Liviusz

Gyulai Liviusz: Flóra

1971. SZEPTEMBER 11.

Dallos Sándorhan
kerükben akarjuk
gendákat megraga
zis helyett egyene
szólnunk. Egy író
katáról.

Csontrendszere:
könnyen meszesedő
radt is valami a f
gából és rugalmas
tiszta író: a keresztutakon a hitet választ-
ja és nem a hitetlenséget; ha parázs hull
belé: lángbaborítja az egész embert. Alázatossága a kismester javai közül való: szereti mesterségét, munkájával szívesen eltölti idejét. Ahogyan odahajlik az anyag fölé, az már-már bűnnel kacérkodó gyönyörűség. De nemcsak műhelyében alázatos; lázadó szó nélkül hajt fejet a másíthatatlan nagy törvények előtt is: a szerelmet, a fájdalmat, a halált úgy fogadja, mint az ostyát. Nyolc legendája közül legalább négyben a szerelmeseknek el kell válniok egymástól, a mozdulat rögtön a belenyugvásé. A fájdalom

Egy ideig még viselt
alázatot.

Filmeket írt, sikere v

Megírta Munkácsy él
— még nagyobb sikere
volt, sokan támadták,
szegődött a teljes igazsá

Fiatalon halt meg. M
második Nyugat-nemzed
sorolta *Új dekameronj*
közé. Igazi tehetség volt

S végre kibonthatta v
túléli sikereit.

Dutka Ákos köszöntése

Vannak szerencsés emberek, akik életük egy szakaszában olyan elhatározó élménnyel találkoztak, melyből egész életükön keresztül táplálkoznak. Ilyen élmény volt Dutka Ákosnak a század eleji Nagyvárad, ez a csodálatos kamaszváros, mely együtt serdült a magyar forradalommal, s ahol annyi merész gondolat között tette vált *A Holnap*. Milyen erős vonzása lehetett itt a gon
dolatnak, hogy a klerikális Ti
szántúl újságíróját életreszóló el
kötelezettséggel a fiatalok for
radalmas csapatába hajtotta.

Dutka Ákos nem futott b
nagy ívű költői pályát. Lapok
érdekcsoportok nem versengtek
érte. De életének költészetére is
pazarul sugárzó vezércsillaga, a
hűség fiatalon megtalált eszmé-
nyeihez igaz költővé avatta. Na-
gyon korán bejárta Európát, sőt
az újvilágba is átmerészkedett, s
így hamar kinőtt a századfordu-
lós idilli Magyarország beszű-
kült világából. A nagy hagyomá-
nyú váradi redakciókban meg-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
1971 SEP 11

Gyulai Liviusz

1021

Gyulai Liviusz: Villon illusztráció

1971. SZEPTEMBER 11.

eg otthonban bé-
s Ihary szomo-
halott asszonya,
kedett az „idegen
elentkezik többé.
egy. Nem jelent-
sem. Vajon ő is
tben? Ihary ezt
gnyugszik — *hi-*
élnek tovább,

ztikával, a lélek-
és az olvasók —
elentkeztek Tho-
dig Mann is ha-
*izshegy*ben; igaz,
s a szellemeket
onytalan címmel
agwürdigstes —
ok.
t elfogadok.
, nagylelkű író:
a költészet va-
neti, szóhoz jut-
nat", írná más

Akik meg-megállnak könyvesboltok kirakatai előtt, gyakran találkoznak Szántó György regényeivel. Meg kell látni őket, legalább is a méreteiket: *könyv-dreadnought-tok*. Akik olvassák is ezeket a regényeket, tudják: a *Bábel tornya* a tatárjárás borzalmainak életrekeltése; a *Földgömb* Shakespeare és Marlowe korát vetíti elénk; a *Bölcső* Kőrösi Csoma Sándor regényes élete, a háromszéki havasoktól a magyar őshazáig.

Kartográfus vagy író?

Én is elolvastam Szántó György regényeit, s nem tudtam szabadulni a minduntalan belém lopakodó sejtelemtől: Jókai-epigon, bár álarcot visel.

★

Mit jelent epigonnak lenni?

Semmi esetre sem a lebecsülést, az elvetést. Inkább azt: az epigon-író is író. Pontosabban: az epigon olyan író, aki nem saját maga vágja írói útját. Akit talán gyengeségének felismerése, talán kényelemszeretete, talán más írók, új divatok önkéntelen követése az előtte kitaposott (néha már be is füvesített) ösvényekre vezet — s

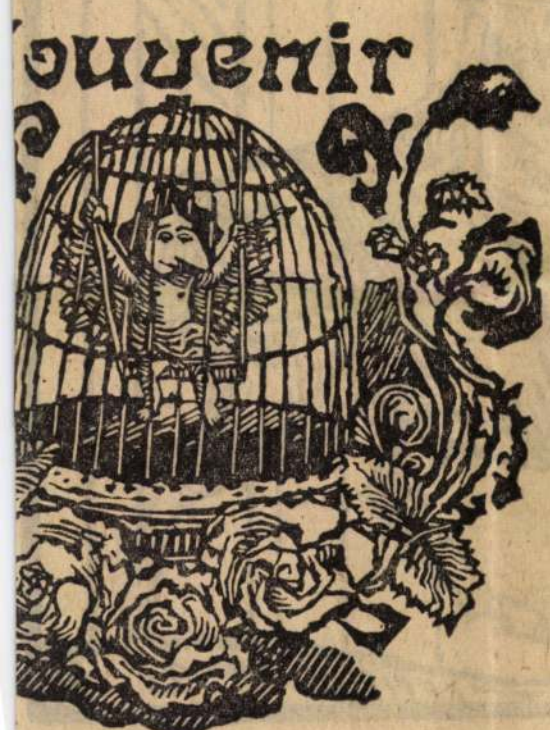

Gyulai Liviusz metszete

félis
is. É
visel
a bi
dato
csak
vagy
rek.
volt
Ant
nus
köv
hem felől történeti meggyőződéssel közelí-
dett az új fény.

Monumentális mechanizmusokkal dolgozik Szántó György. Hősök, események, városok, sorsok, szokások, évszámok, valóságos és mesterkélt összefüggések, költött és igaz epizódok káprázta tó, fejfájdító, zsúfolt gazdagságával — csak éppen a lélektani és emberi igazság, a történelmi valóság lesújtóan kevés. Még Jókai mértékével is — *majdnem semmi.*

Csak fordulat, fordulat, fordulat — az előző fordulatra. Amikor még nagyon forró a talaj és a helyzet, ismét fordul a forgószínpad.

Emberek születnek, élnek, meghalnak, s alig tudni, miért? Hadak mozognak, birodalmak roppannak össze, tengerek kiáradnak, csillagok születnek. És mindezt egyetlen rugó hajtja: *az önkény.* Az írói önkény, s nem az élet, a dolgok, a történelem szükségszerűsége.

Szerény kívánság: ha egy író ilyen dreadnought-köteteket ír, adjon többet. Jóval többet, igazabbat.

AZ ALÁZATOS

(Dallos Sándor)

Legelső gyűjtőink közül Dugonics András szekérrúdra hajolva jegyezgette vásárokon a népi szólásokat; a mai fiatal nemzedék legkitűnőbb népmesekutatója, Ortutay Gyula, a *Nyíri és Rétközi parasztmesék* előszavában a sarokba állított petróleumlámpást említi, amelynek fényénél nem egyszer rögzítette papírra a sötét parasztszobákban felrebbenő történeteket. Dallos Sándor, akinek most jelent meg a *Dunántúli Legendáskönyve*, nem ez a szekérrudak mellől figyelő, petróleumvilágnál dolgozó gyűjtőtípus. „Nem ültem vonatra, nem vegyültem a nép közé, nem kérdeztem ki az öregeket, és nincs egyetlen szál helyszíni jegyzetem sem — írja könyve bevezetésében. — Legendáim egytől egyig itt íródtak egy budapesti lakásban... minden helyszíni szemle nélkül." Sejtjeiben őrzi ezeket a kikívánkozó törté-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1982 SEP 11

Gyulai Liviusz

1021

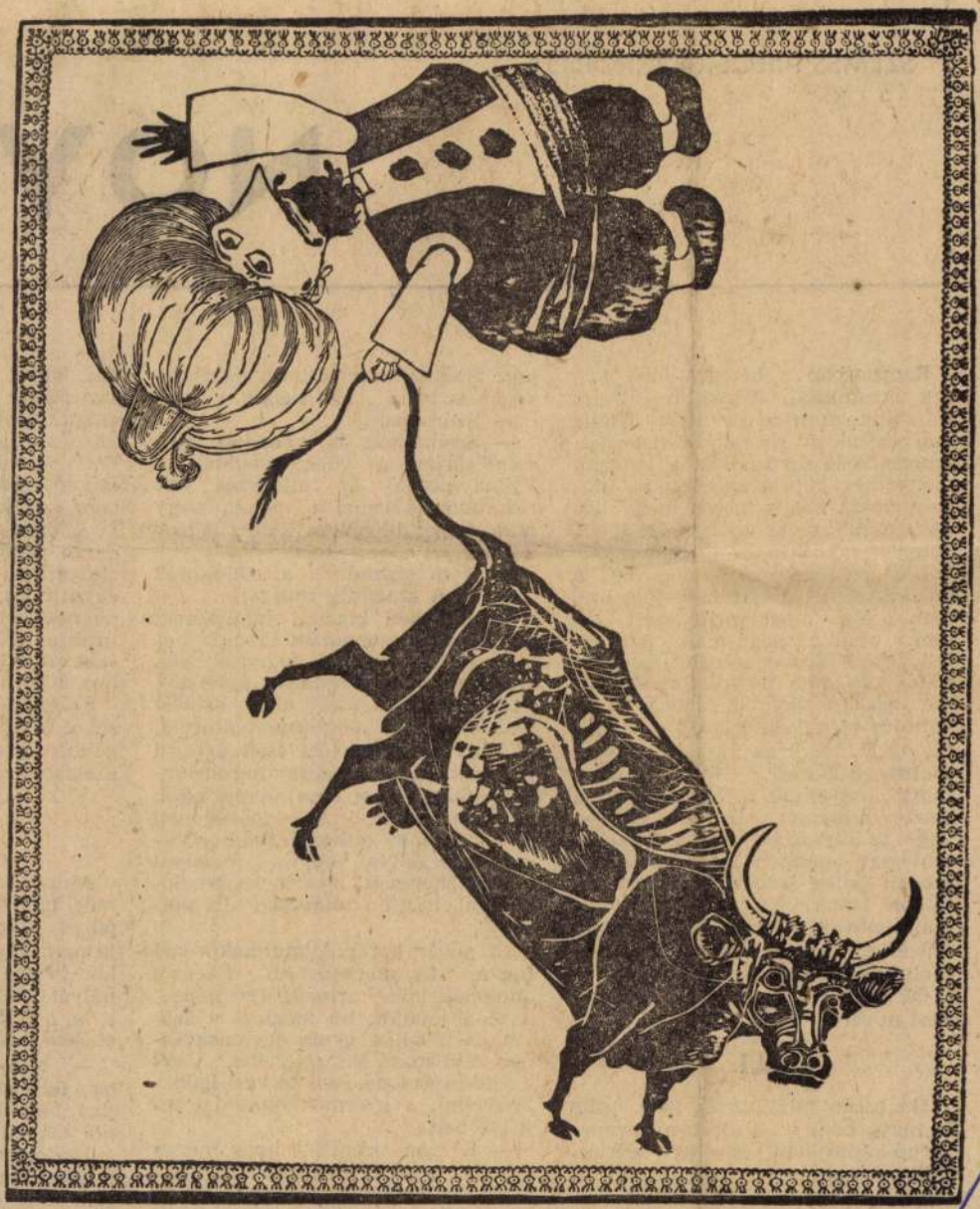

Gyulai Liviusz: Mehemed

SZEMES PIROSKA RIPORTJA:

NŐV

Rangsorban a betegek első számú bizalmasai. Közelebb állnak hozzájuk, mint az orvosok. Hiába van rajtuk a személytelenségüket hangsúlyozó formaruha, a betegek igényeihez képest mérsékelt mosoly, nekik mégis többet megvallanak, mint az orvosoknak. A férfibetegek is. Hajnali megjelenésükkel új reményekkel suhannak be a kórtermekbe. A járóképtelen betegnek egy agyonverítékezett éjszaka után a megújulás, a testilelki megtisztulás ígéretét és a törődés valóságát hozzák el egy lavor mosdóvízben. A betegség kiváltotta megalázottságot csökkentik azzal, hogy az ágytálat éppoly fontosságtudattal hozzák-viszik, mint amilyennel a hőmérőzést, a gyógyszerosztást, az injekciózást, vagy az ágyhúzást végzik. Sok héten vagy hónapon át gyámolításra szorult beteg is csak a keresztnevükön ismeri őket: Mária nővér, Anna nővér, Ili nővér stb. nővér. Nővérke. Vezetékneveüket a személyzeti osztály tartja nyilván.

Ők a kórházak minden betegének nővérei.

ILI

Ha utcán találkoznék vele, alig hinném, hogy ez a törékeny termetű nő képes ölbe venni egy hetvenkilós, magatehetetlen embert. Szűkszavú, vagy inkább nyers modorú. A kórteremben külön, komoly arcot visel. Ez kamasztermetével sehogysem fér össze. Az új, és nem túlságosan súlyos betegek rendre feladják neki: „Miért olyan kor, amikor annyi csinos, fiatal orvosnő is van... férj nélkül.

— Szórakozás?

— Szombaton és vasárnap táncolni járunk a vőlegényemmel... Villanyszerelő. Az eljegyzés óta ritkábban költjük a pénzt, mert minden nélkülözhető fillér a lakásra kell.

— Nem maradnak a szülőknél?

— Csak ameddig muszáj.

Szövetkezeti lakásra gyűjtenek.

A gyermekgondozási segély bevezetése után szinte ugrásszerűen emelkedett a várandós ápolónők száma, majd azoké, akik szülési szabadságukat meghosszabbították. Néhány évvel ezelőtt csak azok a nővérek léptek vissza három évnél előbb, akiket erre anyagi okok kényszerítettek. A többségnek megérte, hogy otthon maradjon, hiszen a segéllyel együtt jószerint többet „keresett" gyermeke gondozásával, mintha munkába állt volna.

Ili nővér korától, munkakörétől fogva, az alacsonyabb fizetésű ápolónők közé tartozik. Így képzeli el a jövőjét: ha meglesz a szövetkezeti lakás, gyors egymásutánban szül majd két gyereket. Csak a szülési szabadságot tervezi igénybe venni, a gyermekgondozási segélyt nem.

— Ki van számítva, hogy menynyi kell a lakás törlesztésére, a bútorra, élelemre, meg mindenre. Egy fizetésből nem jönnénk ki. És most már, amióta felemelték a fizetésünket, nem is lenne érdemes igénybe venni a gyermekgondozási segélyt három évre.

dés, harag.
szabad rá
akkor nem,
megszokott.
Ezért készü
eshetőségre
nem lesz sz
jára, otthon
dalán próbá
nyugalmát.
egyszer egy
na nővér re
rapítja álta
szakismeret
hoz kötött t

Szereti az
seket kívülr
gebben mag
szetesen, csa

Abban az
még igen ra
pálya. Elszök
ja nem enge
kor Pestre é
pályát, mint
ti le, a fiatal
el sem hiszik

— Negyve
egy felhívást
lusi lányok
női iskolára.
a tanfolyamr
lentkeztem, a
jam meg jöv
mertem haza
hogy bármi le
lők akármilye
zelebb legyek

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Gyulai Liviusz

1971 SEP 1 1

1021.

Gyulai Liviusz: Mehemed

RILKE ÉS A PORTUGÁL APÁCA

Tudjuk: vígan dudál a portugál! Hogy a portugál ezenkívül irodalommal is foglalkozna, azt már ritkábban hallani. Igazán értékes portugál művekről még ritkábban. Még Camoesről is — akinek szobra áll Lisszabonban — nyugodtan vallja Babits, hogy nem olvasta.

Ha portugálból fordított szonettekről van szó, Elizabeth Barrettre gondol az ember, aki Robert Browningnak írt szerelmes verseit álcázta „portugál"-nak, noha erről a nyelvről még a művelt olvasó is csak annyit hallott, hogy egy mondatával: „em pure azeite de oliveira" — tiszta olivaolajban — tett szert világhírre.

Dénes Zsófia, mint most értesültem, 1911-ben többet tudott meg: meglátogatta Rilkét, aki elmondta neki: megtanult portugálul, hogy egy portugál apácának, Mariana Alcoforadónak öt szerelmes levelét — *eredetiből* fordíthassa németre!

Dénes Zsófia még csak nem is csodálkozott, hogy Rilke kellett ahhoz, hogy 250 év késéssel valaki portugálból németre fordítsa a mesterművet.

Anélkül, hogy törnénk a fejünket: isteni vagy földi volt-e Mariana szerelme, s tudott-e egy-

VÉLEMÉNYÜ

SZEGÉNYEMBÖR? SZÖGÉNYEMBÖR!

Szórakoztatni akar a tévé *Rózsa Sándor*-sorozata — melynek értékeléséről alighanem még szó esik e lapban —, de azért bosszant is. Többek között őző nyelvjárással bosszant. Vagyis hogy azzal, ahogy a filmben a színészek őznek.

Azt kérdezi például Rózsa Sándor: „Mit veszíthetek?" És így felel rá: „Sömmit!" Ez így nagyon rossz; ez így nagyon bántó. Vagy mondja úgy, hogy „veszitök" és „sömmit"; vagy úgy, hogy „veszítek" és „semmit".

De épp ilyen felemás mód szólnak a többiek is! Azt mondják, hogy „vett mög" a „vött mög" helyett, meg azt, hogy „szegényembör" a „szögényembör" helyett. Sőt, még arra is képesek, hogy „cselöködtessenek" valakit, akinek viszont éppen „cseleködni" kellene. És így tovább.

Nagyon rosszul őznek hát Rózsa Sándorék. Egyik szereplő sem érti igazán a nagyon egyszerű törvényt: *ott kell az ő, ahol különben zárt e-t: ë-t — ejtünk.*

Talán hasznos lett volna a forgatókönyv megírásához és a forgatáshoz szakértő segítségét kérni. Talán éppen azt a Bálint Sándor professzort, akit még maga Móricz Zsigmond kért fel a szegedi nyelvben való eligazítására, aki ma is jó erőben, egészségnem mindegy: a hiánycikk és két raffinált unokatestvére, a látszathiánycikk és az ügynemintézés önnemzéssel szaporodik mindenütt, üzletekben, üzemekben, hivatalokban. Egészen addig, amíg meg nem találjuk a módját, miképp lehetne eladókat és ügyintézőket abban érdekeltté tenni, hogy az áruk megvehetők és az ügyek elintézhetők legyenek.

Vagy tudjuk a módját, itt van a zsebünkben a megoldás magunk-gyártotta kulcsa, használtuk is már, jól forgott a zárban — csak most úgy teszünk, mintha nem találnánk?

G. G.

„DOLGOZAT"

September eleje. Matrózruhás lányokkal, ünneplős fiúkkal tele a város. Könyv- és füzethalom a hónuk alatt. Irigylem is őket, sajnálom is. Hajdani szeptemberek jutnak eszembe. S mindjárt ezzel együtt, az ólomszürke, ólomnehéz fogalom: dolgozat.

Későbbi szlavisztikai tanulmányaim igazolták ösztönös szorongásomat: a szláv eredetű dolgozat szó a kötelesség, tartozás, adósság, kötelezettség szavak dédunokája. Róttuk adósságunkat, róttuk a dolgozatot, szorongva és örök bizonytalanságban. Taglaltuk, az előírás szerint: bevezetés, tárgyalás, befejezés.

Ez lett volna hát a bevezetés.

Tárgyalás. Napi- és irodalmi sajtónk kritikarovataiban az utóbbi időben egyre gyakrabban talál-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 SEP 11
1021

Gyulai Liviusz: Villon illusztráció

Gyulai Liviusz

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

a
ny
lát
eg
zé
szo
mé
tat
mi
me

M
léte
re

realisztikus, gondosan ügyel a leírás tökéletességére, s arra is, ne hágja át ennek törvényeit, még nyilvánvalóan stilizáló kedve ellenére sem; a másik viszont *absztrakt* viszonylatokat kutat, s azon töri a fejét „mi módon válhatna az emberek formavilága gazdagabbá, létük könnyebbé és alkalmasabbá a közegek legyőzésére". Az idézett szavak Megyeri Barnának abból a nyilatkozatából valók, amelyben arról beszélt, hogy „az egész képzőművészet nagyon megtorpanna, ha történelmi és egyéb jelenetek ábrázolására korlátozódna". Egyaránt fellelhető tehát érdeklődésében az is, amit jobb híján „ábrázoló" és az amit „nem ábrázoló" esztétikának mondunk. Talán szenvedett miatta, kibékíthetetlennek vélte ezt a kettősséget, talán élvezte; s ma már azt is nehéz eldönteni, milyen volt a külső „elvárások", meg a belső meggondolások szabadságának és kényszerűségének aránya, ebben a problematikában. A tény azonban ettől még tény marad: mintha fényévnyi távolságban keringene nála egymástól

zanne—Matisse—
haladt előre a t
ben; s nem hag
mint újabb tor
amúgyis túlontú
magyar képzőmű

Bárhogyan tö
Barna és Szobotk
kemény, dráma
Embert próbáló
lett fizetniök az

A Fényes Adol

Pál

keramikusművész
ilyesféle fizetségr
sem merül fel.
sem lehet köve
azonnal megütik
nyek szintjét, de
rá, hogy még vél
janak bármit. Ta
semlegességüket,
közömbösségének
lönösebb nehézs
vadhassanak va
összképébe — ez
ritka bravúr. Ak
tos totószelvény.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-?76

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Gyulai Liviusz

1971 SEP 1

1021

Gyulai Liviusz: Villon illusztráció

TŰNŐDÉSEK

A siker titka

Egy regény sikerének titka — ki fejti meg?

Miért épp a Santerra bíboros meg A nagy sikoly ért meg annak idején nyolc kiadást? Miért adják ki több mint 200 ezres példányszámban Rejtőt és Berkesit és nem mást? Miért épp a Nikit, a Rozsdatemetőt, Az őzet, az Avraham Bogatirt fordítják le annyi nyelvre? Az a gyanúm: a mű irodalmi értéke nem elsődleges ösztönzője a sikernek. Jelen lehet, a példaként említett utóbbi négy kimagasló műnél jelen is van, de nem ez a legfontosabb. Különben hogy kerülnének a sikerlista élén egymás mellé könnyűfajsúlyú és nagyértékű regények? Valószínű az a magyarázat, hogy a siker mögött elsősorban más — nem irodalmi — indítékok munkálnak. S ha tudjuk, hogy a sikertől az értékes mű nem lesz kisebb, a fércmű pedig nem lesz nagyobb — helyreáll a Teremtés (az írói Alkotás) egyensúlya.

De mit tegyünk, ha olyan sikert kell mérlegre tennünk, amilyen az első, igazán jelentős újkori regény, a Don Quijote óta eltelt negyedfélszáz éve nem ismeretes? A Nagyvilág jóvoltából most magyarul is olvashatjuk (ez körülbelül a huszadik fordítás) a Love storyt. Az amerikai Erich Segal kisregénye eddig 17 millió példányban jelent meg s már annyian olvasták, mint alighanem az egész élő (igazi) amerikai irodalmat.

Miért? Mi a titka *ennek* a sikernek?

A Szerelmi történet-ben — némi kockázatot vállalva írom le ezt — vannak bizonyos irodalmi értékek. Szerkesztőkészség, az ügyes elsőszemélyes forma, az információ mértéktartása. De a regényre nem ezek a jellemzők, hanem az, hogy az író mindent megtanulván, ami az irodalmonkívüli sikerhez szükségeltetik, odaállt a tűzhelyhez olyan szakácsként, aki a régi recept nyersanyagait használja, de új ízeket is belekever a főztjébe. Az átlagolvasó azt kapja, amit már régóta ismer — mint a táncdalok banális zenéjében és szövegében. Romeo

Ismertség

És mi az ismeretség titka? Ki tudja.

Másfél évtizeddel ezelőtt Nyugaton mindössze két magyar nevét ismerték — s erről személyesen meggyőződtem —: Rákosiét, Puskásét. És értelmiségi körökben ezt a nevet is: Lukács. Kész.

Ez is milyen viszonylagos. Egész nemzedék hőtt fel, és semmit se jelent nekik ez a név: Rákosi. Már a labdarúgás híveinek se sokat. Puskás neve se.

Lukács?

Utoljára 1970 november végén találkoztam vele egy követségi fogadáson. Megtisztelt azzal, hogy régi béketanácsi ismeretségünk alapján hosszasan beszélgetett velem.

Egyszercsak odajön hozzánk egy férfi s közli, hogy az egyik nyugati — nem európai — nagykövet szeretne megismerkedni vele.

Két magas férfi lépett hozzánk; én tapintatosan hátrahúzódtam.

Egyiküket megszólalt, miközben kezet fogtak Lukáccsal:

— Sprechen Sie deutsch?

Itt, ha anekdótát mondanék el, e csattanóval akár be is fejezhetném a történetet. Hiszen aki egy sort se olvasott Lukácstól, az is tudja, hogy legtöbb művét németül írta. Mit válaszolhat hát egy ilyen kérdésre az, aki valóban világszerte ismert, ám kiderül, hogy mégis tökéletesen ismeretlen? Azt, amit frappánsan Lukács tett, angolra fordítván a szót:

— Igen, és angolul is beszélek.

Lehet ezek után komolyan venni az ismertséget?

Nagyon komolyan semmiesetre sem.

Párosítás

Egyik-másik szerkesztőségben még most is divat, hogy ha valamelyik írónak új könyve jelenik meg, olyan recenzenst keresnek, aki nemcsak ismeri — szereti is az írót. Így nem kritika születik, hanem egy vagy több tiszteletkör, amely a glória hatását kelti az író feje fölött.

Ha pedig az író meghal, az Írószövetség keresi elő az író-barátot (vagy barátokat), aki (akik) kár-

latkozatban elismerte, hogy rosszalkodott, s a klub vezetősége tüstént megbocsátott nekik. Nem úgy a még felsőbb sportszerv; ez megállapította: „a játékosok csak azért tették a »bűnbánó nyilatkozatot«, hogy ismét játéklehetőséget kapjanak".

Ez a mondat elgondolkoztatott, s nem szurkoló minőségben úgy értelmezem: a fegyelmezetlenek, mikor azt látták, a rövidebbet húzzák, fölvették a megbánás álarcát, megszaggatták ruháikat, az épp szükséges hamumennyiséget a fejükre szórták, s akik korábban megbüntették őket, alig várták (ha nem éppen ők ösztönözték az egész dolgot), hogy megbocsássanak nekik.

A kilenc labdarúgó bűnbánó nyilatkozata — most utólag — fontos dokumentum és általános tanulságul is szolgál. A formális önkritika, éppenséggel még írásban is, sőt a sajtóban közzétéve — visszamenőleg elfeledtet mindent csínyt, érteni kell ahhoz, hogy vágjunk bűnbánó arcot, s bármi hibát követtünk is el, megkaphatjuk a bűnbocsánatot, sőt borítékban a kalóriapénzt is.

Tetszik, ahogy a felsőbb sportszerv átlátott a szitán. Tetszene, ha az élet különböző pályáin versengők sportszerűtlenségeit se lehetne egy-egy bűnbánó nyilatkozattal mellőzni, s minden felsőbb sportszerv észrevenné az ájtatos, hamis bűnbánók formális nyilatkozatainak indítékait.

A bűnbocsánatot az őszinte bűnbánóknak kellene fenntartani (feltéve, hogy az őszinteség fölismerhető).

Tartsd a szád, asszony

Ami Kelet-Pakisztánban hónapok óta történik (szökőár, kolera, népirtó vérengzés) — milliókat törölt az élők közül. Ez a néptragédia csaknem egyedülálló az újkori történelemben; mindez mármár fölülmúlja a náci koncentrációs táborok borzalmait.

Amióta — és milyen régóta! — még vendégként sem veszek részt a külpolitikai újságírásban, nem tudom értékelni, okosan és mérlegelve: hová tegyem

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
1971 SEP 17

Gyulai Liviusz

1021

Gyulai Liviusz: Villon illusztráció

BOLDIZSÁR IVÁN:

SZEPTEMBER ELEJÉN

(Két napló-részlet)

(1939. szeptember 3.) Ébredés ötkor. Még világít a telihold. Kinyitom a rádiót, még nincsenek hírek. Nem tudok elaludni, folytatom a fordítást. (Stuart Cloete dél-afrikai író „Turning Wheels" című vastag regényét fordítottam. A magyar kiadói keresztségben az „Egy nép elindul" nevet kapta.) Reggel hétig körmöltem a fordítást, akkor meghallgattam Londont, nyolckor Bécset és Budapestet egyszerre, a kétnyelvű hangzavarból kiszűrve azt, amit szerettem volna nem hallani, de kellett: a német csapatok, mint kés a vajba, hatolnak be Lengyelország testébe. Tízkor jött Kati (a gépírónő, tizenkilenc éves boci-szőkeség) és megkérdezte: „Most csakugyan háború van? Igazi? Mert apa azt mondja, ez nem az igazi."

Apjának igaza van, hazudtam. nyugatiak és keletiek, az aláíró nagyhatalmak követei, nagykövetei, főkövetei, miniszterei, helyzetmagyarázói, cikkírói és valószínűleg polgárai is azt méricskélik, mennyi előnyt szerzett az egyik fél, mennyit engedett a másik, milyen lesz a közlekedés Berlin két része között, mennyivel kerül közelebb egymáshoz a két Németország. Ezek fontos dolgok, de a fontos nem azonos a lényegessel. Mi itt Európának ebben a szívében (van huzatos szív?) megengedhetjük magunknak azt a történelmi fényűzést, hogy csak a lényegessel törődjünk.

A lényeges az, hogy az antiemberség ellen győztes háborús hatalmak újra leültek a tárgyalóasztalhoz. A lényeges az, hogy nem azzal ültek le, hogy ott legyenek, hanem azzal, hogy megegyezzenek. A lényeges az,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 SEP 1 1

Gyulai Liviusz: Gulliver illusztráció

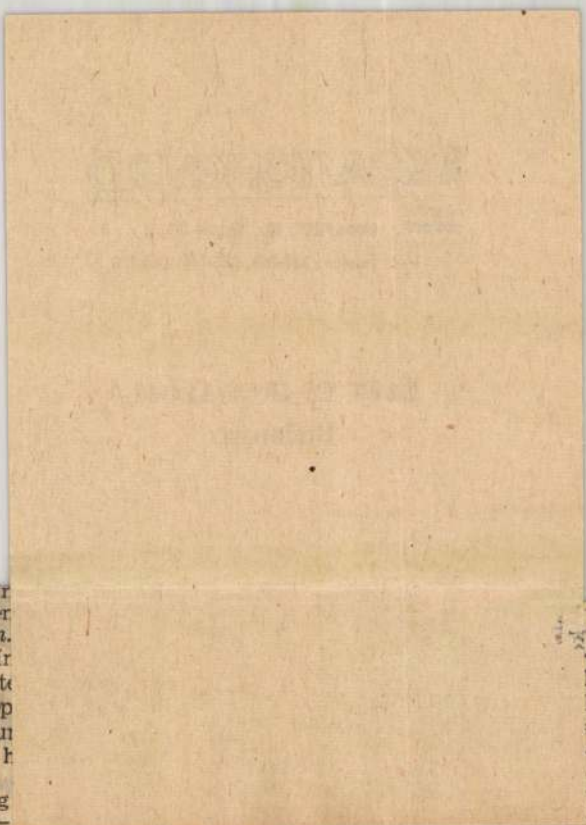

ırunkról. Talán r
él kényelmesebber
ém vagyunk jelen.
Az „unalmas" szír
apjainkig alig törte
nkezőleg. A közép
ette színházának u
ő: megszületett a h
pergő előadások,
ádéja, a közönség
ipulációja vagy —
isszaesve — visszakozás a „szakna" terrorjába, magyarán, a szakmai dilettantizmusba.

De térjünk vissza a jelenlétvesztésre. Hogyan is tükröződött e realitás a színpadon? Egy szép napon arra ébredtünk, hogy az idáig zavartalanul játszott művek a színpadon többé *nincsenek jelen.* Díszletben, mozgásban, kosztümben hiába volt többé a legtökéletesebb átélés, *mimikri*, egy rosszkor reccsent deszka, rosszkor meglebbent színfal *hallhatóbbá és láthatóbbá* vált a legsikerültebb jelenetnél. Mi több: a deszkarecscsenés *megtörtént*, míg a darab valahogy nem történt meg és egyre kevésbé *történt meg.* A *mimikri színház* elvesztette jelenlétét. Valahol elveszett a között, amit az

sok ünnepelyességéhez. Nem, föntebb elemzett „módszerükkel" a legegyszerűbb, legesendőbb, leginkább hulladékszámba menő emberi (és állati) mozdulatokat sikerült a jelentés fókuszába „visszacsempészniök".

Jelen van. Döbbenetes és szinte hihetetlen, de ez a színház ismét teljes érvénnyel jelen van. Jelen van, s valószínűleg azért, mert egyrészt lemondott mindenfajta hangoskodásról, ötletről, a közönség mindenféle manipulációjáról, és másrészt a probléma direkt, már-már filozofikus, entellektüel megoldásáról.

Tiszta költészet. Ez a legnagyobb ereje. Mivelhogy más színház nem is létezik és soha nem is létezett. Csak a költészet képes ugyanis ritka pillanatban integrálni az örökös széthullásban levő világot, egyetlen forró és testvéri egységben fölmutatni meghasonlottságunkat. Mikor az evangéliumban

A költő írását néhány eredeti, sajátos, talán vitára késztető gondolatával együtt szívesen közöljük.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 SEP 1 2

Gyulai Liviusz

1021

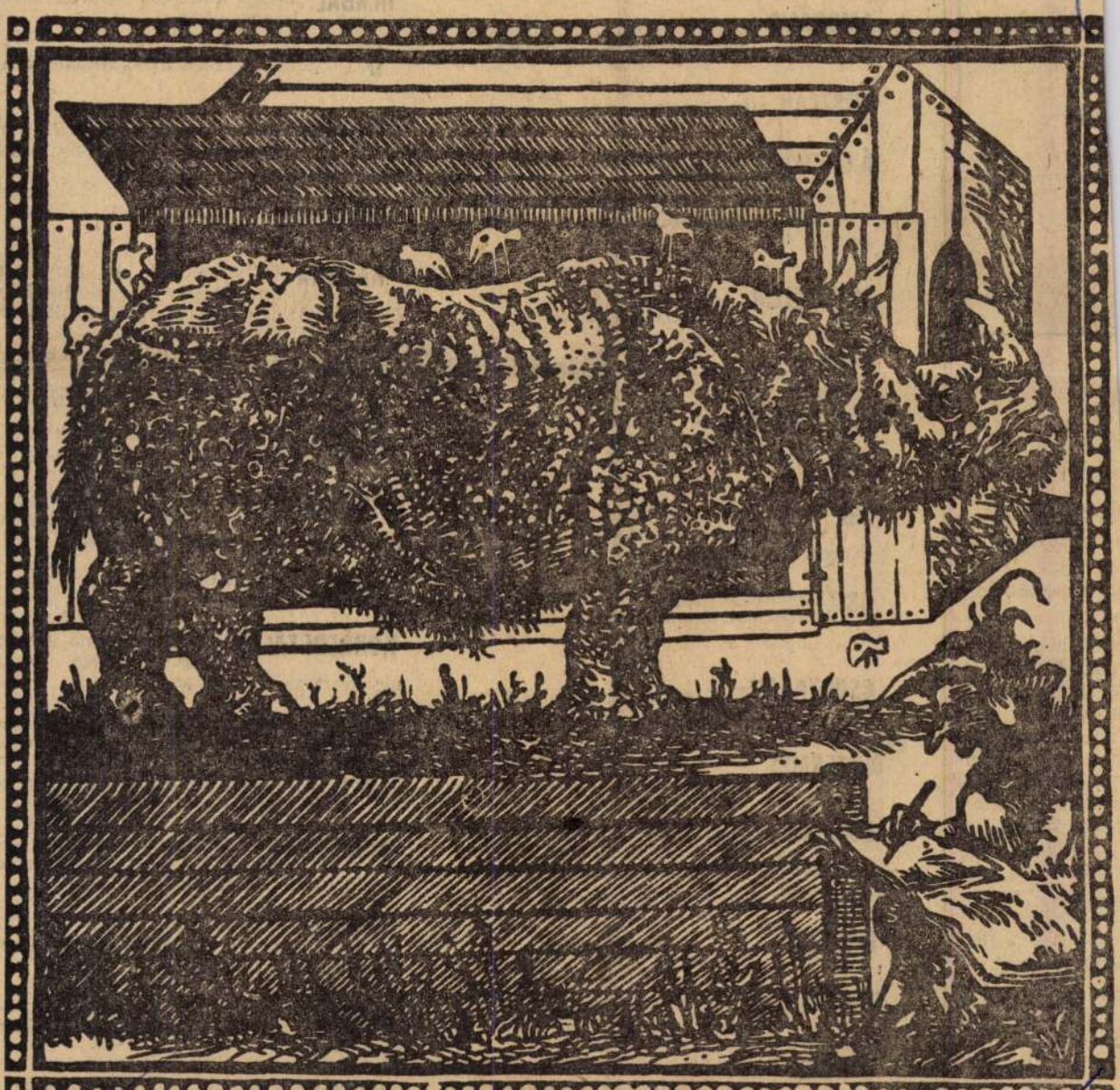

Gyulai Liviusz: Orrszarvút rajzoló férfi

TIMÁR GYÖRGY:

NEVETŐ LEXIKON

AMBÓ Olasz tombolajegy-árusok jellegzetes sapkája.

AMORÁLIS Olyan személy, aki mindenkibe egyidejűleg szerelmes.

ARSZLÁN Hím vadállat.

ÁRTICSÓKA A varjúfélékhez tartozó madár. Különösen a veteményeskerteket és a folyók dús termést ígérő árterületeit kedveli. Innen neve is (ártéri csóka).

AUTOGEJZIR Gépkocsik hajtására szolgáló izlandi hévíz.

BÍBIC Londoni televízlós társaság.

BÚBOS BANKA A régi Király Színház szárnyaló hangú szubrettje.

CID Drámaírók autójának betűjelzése. (A „Corps International des Dramaturges" rövidítése.)

CSÍZ Széles mosoly. Annyit jelent, hogy madarat lehethe fogatni az illetővel.

CSUSZPÁJZ Éléskamra, főzelékfélék tárolására.

DIÓTERMÉS Görög mitológiai istenség, a gyümölcsösök védnöke.

EGEKURA (Kicsimuki). Japán nemzeti hős. Három egymást követő évben nyerte meg az országos harakiri-bajnokságot.

FÍRHANG Énekkvartett.

GATYÁS GÉM Felsőruha nélküli teniszjáték.

GÉROKK A barokkot követő irányzat a férfidivatban.

HIDROKORTIZON Vízitündér.

HIMBÁL Estély, amelyen, csak férfiak vehetnek részt.

Íj Fájdalmas felkiáltás, különösen nyilalás esetén.

ÍROTTKŐ Őskori sajtótermék. Szerkesztősége állítólag a Sinai-hegyen működött.

JOBBADÁN Vajjelző.

KALITKA Orosz népdal. A Maya című operett szovjet feldolgozásában is szerepel: „Kalitka, Kalitka, Kalitka Maya."

KANCSAL Olyan férfi, aki a feleségére néz, de a szeretőjét látja.

KAVICS (Miroszláv). Jugoszláv kutató, a sóder feltalálója.

KOMPOSZT Ízletes befőtt, amelyet a kert végében összegyűjtött hullott gyümölcsökből készítenek.

KONFLIS Drámai összeütközés egy lóban.

KORREPETÁLÁS Amikor egy nő két egymást követő évben ugyanazt az életkort vallja be.

KRESZ (Géza). Közlekedésrendészeti újító.

LÓVÉ Önzetlen, igaz, sírig tartó szerelem. (Angol).

MAHART Az opartot, a popartot és a partot követő irányzat, amely a régi mefterek munkájából indul ki.

MNOSZ Világhírű görög feltaláló. Valamennyi találmányát Magyarországon szabadalmaztatta.

MONOKLI Nagybácsi, a francia „mon oncle" (bácsikám) kifejezés nyomán.

NADÁLY A tengernek az az állapota, mikor se dagály, sem apály nincs. (A spanyol „nada" ból.)

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 SEP 1 1

1021

Gyulai Liviusz: Illusztráció

ÉLET ÉS IRODALOM

Gyulai Liviusz

vennai Sant'Apollinare Nuovo
zánci mozaikfreskóra esett te
három napkeleti király fürgén
frigiai sipkájában, átnyújtva
Kisdednek, aki éppen moso

ÉLET ÉS IRODALOM

Gyulai Liviusz

illusztrációját Zorli a lap

Stanislaw Dygat „Bódeni tó c. művéhez

Vasárnapi Zinyvespolc

Magyar Nemzet 1968 szept. 29

Gyulai Livius

Született Barót, 1937. Tanulmányai a Képzőművészeti Főiskolán. Tanára: Kmetty János. Tárlata: Budapest, 1966.

Szántó Tibor: Graphica Hungarica I. mai magyar illusztráció, Budapest, é. n.

Gyulai Liviusz

20. p. reprodukció, fekete-fehéren „Ismeretlen latin költő: Vénusz ünnepe." (Fametszet).

Szántó Tibor: Graphica Hungarica I. mai magyar illusztráció, Budapest, é. n.

Gyulai Líviusz

21–23. reprodukció:

„ Villon versei (fametszet).

Szántó Tibor: Graphica Hungarica. I.

mai magyar illusztráció, Budapest, é. n.

Gyulai Líviusz

Szerepelt az 1967. IX. 23-án nyílt São Paulo-i Nemzetközi Képzőművészeti Biennálén.

Képzőmüv. Almanach 1, Corvina 1969. 70. l.

-25.

Magyar Iparmüvészeti Főiskola
artási ideje alatt látogathassa
bályok betartása mellett igénybe

.nap.

Farkas Domonkos sk.
főigazgatóhelyettes

Spulai Livius

metszete

~~rajza~~ illusztrálja

a Budapest c. folyóirat 1971. 11. számát

35.1.

Gyulai Líviusz.

„Illusztráció" c. rézkarca

a 4. oldalon

Napjaink 1967 április 4

Gyulai Liviusz

"Illusztráció /részlet/" cimmel hozza a lap a művész rajzát.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. febr. 19.
XVI. évf. 8. sz. 5. lap

Gyulai Liviusz

"Illusztráció /részlet/" cimmel a lap bemutatja művét.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. jan. 29.
XVI. évf. 5. sz. 3. lap

Gyulai Liviusz

Metszetének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. jan. 15.
XVI. évf. 3. sz. 12. lap

Gyulai Liviusz

Egyik metszetének egy részletképét hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. jan. 8.
XVI. évf. 2. sz. 11. lap

Gyulai Líviusz

Szij Rezső: Gyulai Líviusz. Az Alföld Képcsarnoka. Alföld, 1966. 17. évf. 8. sz.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Írt. 1969. 3.sz. 243-284.l./

258. l.

Gyulai Liviusz

"Illusztráció" c. lovast ábrázoló müvének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. január 24.
XIV. évf. 4. sz. 7. lap

Gyulai Liviusz

"Hajó" c. képének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. január 1o.
XIV. évf. 2. sz. 15. lap

XxXxX.

Gyulai Liviusz

"Illusztráció" c. müvének repr.-ját hozza a lap.

Élet és irodalom, Bp. 197o. márc. 7.
XIV. évf. lo. sz. 6. lap

Gyulai Líviusz, grafikus MDK

Bohóc és szalmája c. linóleummetszetével a firenzei nemzetközi triennálén aranyérmet nyert.

—: Kulturális hírek 97.

Népszabadság, Bp. 1970. júl. 7.

Gyulay Líviusz

a Műcsarnokban rendezett Fiatal képzőművészek Studiójának „1958-1968" jubileumi tárlatán korábbi művei is bemutatásra kerültek.

Németh Lajos: Current Exhibitions.

The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1969. 34. sz. 176 l.

Gyulai Liviusz

"Az orrszarvut rajzoló Dürer" cimmel hozza a lap a müvész képét„/A müvész 500. születésnapjára"/-megemlékezésül.

Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. május 23.
XIV. évf. 21. sz. 12. lap

Gyulai Lénárd

grafikus

Két Villon-illusztrációja nevezett a „Stúdió 66" c. kiáll.-ra Brüsszelben és Pécsett.

Dunántúli Napló 1966. okt. 29. 2.

MDK

Gyulai Livius, grafikus

Megem bítve.

Székely András: Fiatal képzőművészek 7.

Népszabadság, Bp. 1970. júl. 10.

Szabó Lőrinc

Emlékére

Dr. Tóth Ervin: Egy nap Csapiban
Hajdú-Bihari Napló, Debrecen
1970. máj. 26.

Gyulay Livius

Vihon illusztráció; Sziklástáj

c. műve (ehl.)

szerepel az alábbi Tárlatom

(farkas): Kiemelt grafikák az

egri Képszaruelban

Népujság 1970 VI. 25

Gyulay Líviusz

művein ironikusan felidézi a XIX
század metszeit szürrealista stilus-
keverésben.-

Németh Lajos: The 1968 Exhibition.
The New Hungarian Quarterly, Buda-
pest, 1968. 31. k. 1971

Gyulai Livius

Frank János: - Élet és Irodalom, 1966.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1969. 3.sz. 243-284.l./

258. l.

Gyulai Líviusz

grafikusművész kiállítása. Bp. Dürer Terem. — Szm. h. gy. Magyar Nemzet, 1966. nov. 10.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1969. 3. sz. 243-284. l./

267. l.

M.D.K.

Gyulay László

Kiss Ferenc müvésszel együtt illusztrálta Sziklay János: "Tékozló fiu" c. regényét, -közli az Irodalom c. rovat.

Képes Családi Lapok, Bp. 1885. dec. 27.
VIII. évf. ~~dcc/277~~ 14. sz.

Gyulai Lipiusz
grafikus

Résztvett a Studio 58-68 kiállításon
a Műcsarnokban

M. Kiss Pál: Hazai kiállítások
Látóhatár, 1969 V-VI. 554.

Gyulai Líviusz

A fiatal nemzedék jelentős grafikus képviselője.
Hatott rá a gótikus fametszetek stílusa.

Németh Lajos: Modern magyar művészet
Corvina 1968
148. l.

Gyulai Liviusz

Kondor Béla és Gross Arnold hatása mutathozik meg művein; helye a magyar grafikában különálló.

Szabadi Judit: Set down in black and white. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1968. 29 k. 1971

Gyulai Liviusz

mesterkéletlen, szabálytalan tündérmese szerű rajzai és metszetei a középkori kéziratok anakronizmusát idézik.

Szabadi Judit: Set down in black and white. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1968. 29 sz. 1971

Szulai László

A „Humana Hungarica" c. kötetbe készült illusztrációt

Humana Hungarica
Magyar Nemzet, Bp. 1970. máj. 22.

Gyulai Livius

„Villon" és „Frau Welt" c. lapja (emb)

Szerepel a magyar grafikai kiállításan Kielben

Peter Rautmann: Kunst aus Ungarn

Die Welt 1969 Tull. 3

Gyulai Líviusz

Résztvesz a firenzei biennálén

Magyar Hírlap, Bp. 1970. ápr. 29.

Szpulai Liviusz

Résztvesz a firenzei biennálén

Magyar Nemzet, Bp. 1970. ápr. 29.

Szpuloi Lúcius

Résztvesz a firenzei biennálén

Népszabadság, Bp. 1970. ápr. 29.

Gyulai Liviusz grafikus

Szerepel a „Studió 58-68" c. táslaton a Műcsarnokban

M. Kiss Pál: Hazai kiállítások

Látóhatás 1969 VI. sz. 553 old.

Gyulai Liviusz, grafikus

Szerepel Firenzében a II.

nemzetközi biennálén.

— Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1970. ápr. 29.

MDK

MDK.

Gyulai Liviusz

Említés Madách illusztrációiról

Magyar Nemzet 1964.X.6.- 9 lap -

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gyulai Líviusz

MAGYAR NEMZET
1970 DEC 8

Gyulai Líviusz, Haszler Károly, Reissig Csaba és Rozanits Tibor vesz részt a magyar grafikusok közül a tokiói modern művészetek nemzeti múzeumában a VII. nemzetközi grafikai biennálén. A december 10. és január 24. közötti kiállítás anyagát később **Kyotóban is bemutatják.**

Gyulai Livius

A fiszerei Nemzeskőri Grafikai Kiállításon díjat kapott

TV műsor
Kompozíció 70
1970 XII. 4

Gyulai Livinor grafikus

Fiszenkében

szereplő műveiért díjat kapott

U.I.: Hogyan alakultak hazánk

külföldi kulturális kapcsolatai?

Nézszabadság 1971 I. 16

Gyulai Livius grafikus

részlet a „Stúdió 58-68"

kiállításán a Műcsarnokban - emlékül.

Pestmegyei Hírlap 1968 december 23
4. old.

Gyulai László

Budapest fürdővárost történetét
feldolgozó festménye a Hotel Duna-Inter-
continental bár - említve.

Magyar Nemzet 1970 január 14.
5. old.

MDK

Gyulai Líviusz, grafikus

Firenzében szerepelt sikeresen.

M. L.: Hogyan alakultak hazánk külföldi kulturális kapcsolatai? 9.

Népszabadság, Bp. 1971. jan. 16.

MDK.

Gyulai Liviusz

B.Supka M. cikke

Müvészet 1967 márc.p.41.

M.D.K

Gyulai Liviusz
grafikus

A Dürer Leremben renderett
tárlatot. — „Villon": Nagy Tes-
tamentum illusztráció"
(repro)

B. Supka Magdolna: Gyulai Liviusznak.
Művészet, 1967. marcius – 39 lap.

M.D.Y

Gyulai Lívusz
Grafikus

Több lapjára ábrázolja Villont, Balzts, Jónás könyvének illusztrálását készítette el. Bemutatta a „Londoni állatkert" lapját, valamint egy barátjának készített exlibriset.

B. Supka Magdolna: Gyulai Lívusznak. Művészet, 1967. március - 39 kep

M.D.K.

Gyulai Livius
grafikus

Illusztráció

Pintér Tamás: A katona szereti a napot
Élet és Irodalom, 1962. december 1 — 9 lap

Gyulai Livius, grafikus

Mikszáth: „Két koldusdiák" – jának német nyelvű kiadását illusztrálta.

— . Kis hiradó

2

ESTI HIRLAP, Bp. 1966. ápr. 15.

Gyulai Liviusz, grafikus M04

Szerepel a II. Bruói Nemzetközi Biennálén és a Krakkói Nemzetközi tárlaton.

— : Kis Liradó 2

ESTI HIRLAP, Gy. 1966. febr. 24.

Szolnok:

Gyulai Lívius, grafikus MDh

Az egyik illusztrátor.

–: Dávits-kiállítás a Petőfi Irod. Múzeum-ban 8.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. dec. 17.

M.D.K.

Gyulai Liviusz

Illusztráció Fejes Endr e: Vidám cimborák c. kötetéhez / Magvető/ repr,

Ünnepi könyvhét

Magyar Nemzet 1966. május 29. 13. 1.

Gyulai Liviusz

Illusztráció Fejes Endre: Vidám cimbórák c. kötetéhez / "agvető/ repr.

Ünnepi könyvhét

29. 13. 1.

M.D.K.

Gyulai Liviusz

Illusztráció Fejes Endre: Vidám cimborák c. novelláskötetéhez / Magvető/

Vasárnapi könyvespolc

Magyar Nemzet 196[illegible]. junius 5. 13. l.

Gyulai Liviusz

Illusztráció Fejes Endre: Vidám cimborák c.

novelláskötetéhez / Magvető/

Vasárnapi Könyvespolc

Gyulay Liviuzsz grafikus M.N.K.

Illusztráció Zágon István " Minden másképp van" c. kötetéhez / Magvető K. /

Vasárnapi könyvespolc

Magyar Nemzet 1966. augusztus 28. 13. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Gyulai Liviusz
1965 JAN -
A KÖNYV

1021

A közeljövőben jelenik meg az Európai Könyvkiadónál Bieler *Bonifác* című könyve, Gyulai Liviusz illusztrációival. Ezek közül mutatunk be most néhányat.

ővelük, vasárnap szabad idejében vagont rakott, hogy ne kelljen álláspénzt fizetni... A föld alatt senki sem előzi, jól dolgozik Feri. Falusi származék... Otthonról ismerik. Udvarolt egy lánynak, hazajárt hozzá... úgy voltak, szóval jóban voltak, hosszú ideig. A lány átadott Ferinek háromezer forintot, hogy előbb meglegyen a bútor... Aztán összevesztek, Feri elmulatta a pénzt — a lánnyal szakított, másnak udvarol.

Az igazgató hökkenten pislog. Mentegetőzve néz rám.

Tett a lány feljelentést? Nem, de ők tudnak a dologról. A háromezret le kell vonni Feri keresetéből, és vissza kell küldeni a lánynak.

Az igazgató hümmög: nincs „törvényes jogalap" hátha Feri nem ismeri el? S a lány hírét csak szeplősítenék! A két bányász legyint, elintézték ők ezt már! Megmarkolták Ferit, elismeri a tartozást — különben kidobnák a brigádból! Itt vár az ajtó előtt, hogy bejöhessen. S egyikük ki is szól neki. Belép egy nyurga, jóképű fiú... bőrmellényben. Tekintete árnyékos, lehet, hogy — megverték? Kérdésemre igennel válaszolnak — de nem a lányért kapott, hanem mert csalt a kártyában! Feri hetykélkedve mosolyog, rángatja a vállát. S azonnal aláírja a kötelezvényt. A brigád elküldi postán a háromezret a lánynak — Feri tölti ki az utalványt —, s a keresetből majd visszakapják, nem kell az üzemvezetőségnek tudnia róla, elég ha a szálló igazgatója elteszi a papírt.

S Feri annyit mond csak, hogy bánatában itta el a pénzt. Ő szerette azt a lányt. De nem hajlandó így élni: „hazajárni" háromszáz kilométerre a bányatelepről, márpedig a lány nem költözne ide!

S elmegy a három fiatal bányász. Az igazgató majdnem bocsánatot kér tőlem, azt hiszi, unatkoztam. Éppen ma „fogadónapja" van, efféle ügyekkel foglalkozik. Jön még egy tizennyolc éves fiú — mintás norvég pulóverben —, tépegeti saját kezét: húsz forint ára csokit lopott az önkiszolgáló boltban, pedig háromszázforint volt a zsebében! Fogadásból tette, más fiúknak sikerült! Elsírja magát. Csak a szülei meg ne tudják.

A szektás kárpitos kivételével a többiek ott voltak a szálló társalgójában este, a találkozón. Kísértett egész idő alatt: a megismert problémákról [illegible] százan, [illegible] nem vo[illegible]

Nos tehát: író-olvaso [illegible] szükség van! Nemcsak az olvasóknak, az íróknak is!

1. Ahol még gyengén mennek a dolgok — a fehér foltokon — irodalmat, művészetet ismertető, megszerettető műsort kell adnia az írónak is, nem árt, ha közreműködik a megyei, vagy a legközelebbi ipari település irodalmi színpada. Nem kell erőltetni a kérdés-felelet játékot, viszont jól elő kell készíteni, s feltétlenül be kell vonni a könyveladással foglalkozókat, könyvet kell árulni a műsor napján — különösen ilyen helyeken a könyvárusítás sok hiedelemmel ellentétben — kultúrmunka! Az író beszéljen a fehér foltokról, amelyeknek el kell tűnniük, az olvasás, a művelődés szerepéről, jelentőségéről is. Már mondottam: legyen a mai szellemi, művészeti élet nagykövete! Aztán később: jöhet a „klasszikus" formájú találkozó is!

2. Tartsuk meg az író-olvasó találkozók kialakult formáját, ahol a beszélgetés, kérdés-felelet a fő, de csak olyan helyeken, ahol az írót már ismerik, műveit vásárolják, olvassák! Ide viszont nem kell nagy tömeget szervezni, valóban az olvasók, irodalomhoz értőbb emberek legyenek jelen, az ilyen találkozókon essék szó a művek visszhangjáról, értékeléséről is.

Nem kell — s nem is lehet — a kétféle rendezvény között rangsort felállítani, az igények, lehetőségek alapján, azt szervezzék, amelyikre szükség van. Sem falun sem városon, ipartelepen nincs szükség — kényszer-rendezvényekre, ahol kényszerrel terelnek be mit sem sejtő embereket — mint az én példám is mutatja —, vagy egyéb híján általános iskolás gyerekeket, bár ennek nem vagyok egyértelműen ellene, hiszen tizennégy éves mai fiatalok már értik — érthetik — az irodalmat!

Az előkészület és igény nélküli kényszer-rendezvények ugyanis — bár szépen mutatnak a jelentésekben — nemcsak a szellem rangját, az írót, hanem a bekényszerített közönséget is megalázzák!

Azt hiszem, mindebből kiderül, hogy az író-olvasó találkozók híve vagyok s az is maradok.

Szentiványi Kálmán

M.DK

Gyulai Lovinsz
gr. afikus

A Dürer Terembe rendezett
kiállításon Madách rézkarcát állitottali.

Vayerné Libolen Ágnes: Madách erőfordulós a kép-
zőművészetben

Műveszet, 1965. januári - 39 kep

M.D.K.

Gyulai Liviusz
grafikus

A kiállításon bemutatta a Perzsa mesékhez készített illusztrációit, valamint rézkarcait.

Frank János: Studió 64
Élet és Irodalom, 1964. dec. 12 - 2 lap.

Gyulai Livius

Károlyi Mihály arcképe.

Rajz, reprodukció.

Új Idők, 1965. 3. sz. 348 l.

Gyulai Liviusz.

Illés Béla arcképe.

Fotó, reprodukció.

Új Idők, 1965 3. 87. 391. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gyulai Líviusz

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

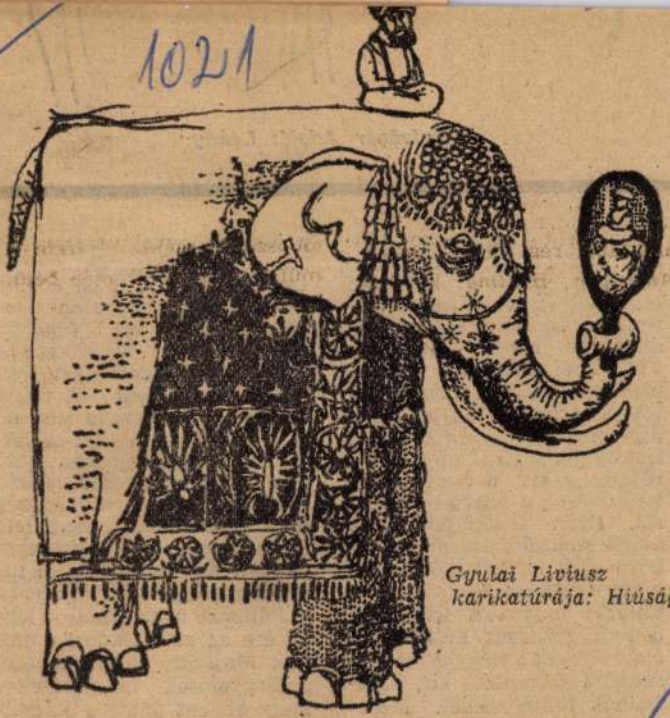

Gyulai Liviusz karikatúrája: Hiúság

sikert arat Angli
bek között Churchill család-
jában is, s növeli az orosz
emberekben való hitet. Ha-
sonlóan fontos szerepet ját-
szott az ismert történész,
Tarle akadémikus Napó-
leon oroszországi hadjáratá-
ról szóló műve. Majszkij pe-
dig rengeteg beszédet tart a
legkülönbözőbb társadalmi
rétegek előtt a Szovjetunió
helyzetéről, a szovjet ember-
ről. Ilyen fellépésekre, az
angol szokások szerint, a há-
ború előtt is volt igény. Sőt,
amíg *Litvinov* töltötte be a
külügyi népbiztos tisztségét,
ő sem gördített különösebb
akadályokat a nagykövet tár-
sadalmi szereplése elé, hasz-
nosnak ítélte ezeket. *Molo-
tov* azonban ellenkező véle-
ményen volt. A háború kitö-

lamint *Majszkij*, aki tolmá-
csolt a tárgyaló felek között.
Három találkozó után világossá lett, hogy végleges megegyezés kiváltképpen azokban a kérdésekben, melyeket Sztálin óhajtott volna dűlőre vinni (Anglia ismerje el a Szovjetunió 1941-es határait) nem lehetséges. Nem lehetséges elsősorban azért, mert az angol küldöttség nem rendelkezik megfelelő felhatalmazással; szerepet játszott azonban Sztálin türelmetlensége, makacssága is.

Jellemző a tárgyalások légkörére az az anekdota, melyet Majszkij rögzít. Sztálin a tárgyalások befejezésekor nagy ebédet adott a Kremlben Eden tiszteletére. Az angol külügyminiszter előtt számos borosüveg között egy

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1964 JUL 4.

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

Gyulai Liviusz

Gyulai Liviusz raiza

ig a színpadon is
tatkozott, aminek
apján vélni lehe-

ke:vadásznak,

san megérzi, mi
a régi és új ke-
hogy a közönség
ki. Ilyen szerzőt
ipar a világon
ben feldob egyet-
k néhány évnyi
néhány évtized-
er után eltűnnek
rténetek apróbe-
ztőiben.
Pinter *Születés-*
új: jó hat esz-
gis a mostani az
i bemutatója: az
ínházban a ven-
lunk is nagy si-
tt Shakespeare
ette műsorára.
ıte elképzelhe-
életes előadás:
lilly Színházban
eket láttam jól
egy pillanatig
dhettem, hogy
vagyok, itt egy-
m láttam színé-
ıtékot: mindenki
; a sorsát élte, s
e minőségi kü-
tenni közöttük-

padon, illusztrálva [illegible], meg nem értéssel, anyagi gondokkal és művészi problémákkal. A külvárosban tavaly mutatták be az *Ó, te édes háború!*-t, olyan sikerrel, hogy az idei évadot ezzel végig a Piccadilly közelében, egy nagy színházban játszották.

A szó klasszikus értelmében ez sem dráma: a rendkívül egyszerű díszletű színpadon pierrot- és pierrettejelmezekbe öltözött színészek az első világháború történetét éneklik, táncolják, játsszák el. Az egész darab — melyet a társulat együttesen írt — tulajdonképpen

mozaik az első világháború katonadalaiból,

slágereiből, újságcikkekből, politikusok beszédeiből, levelezéséből, tábornokok emlékezéseiből: a program büszkén hirdeti, hogy „az ezen az estén kiejtett minden szó vagy megtörtént, vagy mondták, írták, énekelték 1914—1918 között. Mindaz, amit tényként állítunk valóság."

[illegible] és a derűs meg-
könnyebbülés, a vétség és a bűnhődés, a csalhatatlan rutinnal adagolt gegek.

Mintha nem is emberek csinálták volna a filmet, hanem Verne jövendőt megsejtő technikai fantáziájának egy huszadik századbeli gépcsodája, melybe egyik oldalon bedobják a megfilmesítendő regényt és a másikon kijön az elkészült mű. Az elektronikus gondolkodó monstrum rendszerez, szétválaszt, összead, szoroz és kivon, meghatározza a jelenetek csoportosítását, a szereplők reagálásait, a feszültség matematikai pontosságú mennyiségét, villog a piros lámpa, mikor kell egy vidám dalt közbeiktatni, mikor egy idomított fókát, mikor egy könyörtelen verekedést, egy kis érzelmet, egy kis

[illegible] megoldott érz
teivel, a fantá
működő fogask
révél.

Rendező és
író? A filmipa
nyes, névtelen,
kásai, akik bi
zökben beideg
lattal megnyo
gombot. A gé
alkotó pihen.

És mi lett
kapitányb
tak és kizsákm
bosszulójából,
ségükért harco
fogójából, a s
tét öldöklő ang
litikai tényező
szetesen figye
számítások vég
gyűlölő szökött
általában megc
emberi gonosz

M.D

Gyulai Líviusz
Grafikus

Illusztráció

Bajor Nagy Ernő: Kaposvári beszélgetések
Élet és Irodalom, 1964. október 10 - 12 sep.

M.D.K

Gyulai Livius

Grafikus

Illusztráció

Örkény István: A tú körmünkhel

Élet és Irodalom, 1964. szept 26-8 kap.

Gyulai Líviusz

Kiss Lajos portréja.

Rajz, reprodukció.

Új Idők, 1964 12. sz. 1528. l.

MDK.

Gyulai Liviusz

Grafikájával részt vett a Fiatal Képzőművészek budapesti kiállitásán.

Tiszatáj 1965.ápr. 3o5.lap.

Gyulai Líviusz

Nagymamák tengerpartja (repró)

~~[illegible]~~ Mügyűjtő, 1969. 1. sz., 42. l.

Gyulai Lévinsz
grafikus

péntoett a XI. magyar képrőmův.
kiáll.-on.

+ XI. magyar képrőmův. kiáll.
Dunántúli Napló 1968 IV. 21. 7.

Gyulai Lévinsz
grafikus

szerepelt a „Mai magyar grafika"

c. kiáll-on a MNG-ban.

Tölgyesi János: Mai magyar grafika
Dunántúli Napló 1968. IV. 4. 7

Gyulai Líviusz

Részt vett az olaszországi Carpiban rendezett nemzetközi fametszet-triennálén.

Nélay K.: Magyar művészet külföldön. – Műgyűjtő, 1969. I. sz., 27. l.

MDK

Gyulai Líviusz, grafikus

Szerepelni fog Tokióban a
VII. nemzetközi grafikai
biennálén.

– : Kulturális hírek 7.

Népszabadság, Bp. 1970. dec. 8.

Gyulai Liviusz

Bemutatott műve: „Nagymamák tengerpartja," fehete-fehér reprodukció.

D. Fehér Zsuzsa: A miskolci grafikai

Ogiennálé. „Művészet" folyóirat, Bpest,

1968 febr. 2. sz. 14 l

Gyulai László

művei zenéjének, a fantázia és a valóság elemeit bűbájos módjára ötvözi.

D. Fekete Zsuzsa: A miskolci grafikai Biennálé. „Művészet" folyóirat, Budapest, 1968. febr. 2. p. 12 l.

Gyulai Liviusz

nevét említi a kiállítással kapcsolatosan.

Solymár István: A mai magyar grafika kiállítása a M. Nemzeti Galériában. „Művészet" folyóirat, Bpest, 1968. febr. 2. sz.

4 l.

Gyulai Líviusz

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1970 SEP 20

MAGYAR NEMZET
Budapest

1021

Gyulai Líviusz illusztrációja Mihail Zoscsenko Kék könyv, avagy a pénz, szerelem, ármány és kudarc komédiája című művéhez, amely az Európa Könyvkiadó gondozásában jelent meg.

Vann
kedelmi
gadom,
elveszi
geli bev
lyik elad
kal vagy
megjegyz
átgondolo
bosszanko
ritkább-
bak lesznek; annál gyakrab-
ban fordul elő, hogy kellemes,
elégedett érzéssel lépek ki az
üzletből: készségesen, udva-
riasan szolgáltak ki. Ha vé-
letlenül többet fizettem, visz-
szaadták, a tegnap vásárolt és
feleslegesnek bizonyult ba-
rackpálinkát visszavették stb.

A panaszoknak — melyek egyike-másika nyilvánvalóan teljesen jogos — több oka van. Egyik a nagy munkaerőhiány, amiért az üzletvezető a renitens dolgozókat nem szívesen feddi meg, mert ha elmennek, nehezen talál utántpótlást. Szerintem a másik ok a lényegesebb. Ez pedig az, hogy a kereskedelmi
engedélyezzenek ma-
guknak; az üzletben szüne-
nélkül zajlik a forgalom.
Múlt héten a pénztárosnő es-
te háromnegyed 8-kor nem
tudott száz forintost váltani, a
különbözetről az üzletvezető
engedélyével feljegyzést ké-
szített. Kiderült, hogy az ösz-
szeget következő nap korán
reggel levásárolhatom, mert
akkor már a boltban van.
Kevés szakmában dolgoznak
annyit, mint a kereskedelem-
ben. Az elégedetlenkedő ve-
vőknek erre is figyelemmel
kell lenniük. És aztán gon-
doljanak arra, hogy vajon
saját munkájuk folyamán ők
is mindig olyan nagyon tü-
relmesek-e...

k — s

„És a lakásokból áramló zaj?..."

Lapjuk Tisztelt Szerkesztőség rovatában megjelent fenti című levéllel kapcsolatban az alábbi tájékoztatást adjuk:

intézkedést megtesznek, vég-
ső esetben a rosszul működő
a lakosság bizalmára érdem-
telenné vált lakóbizottság

Magyar Nemzet 1970 IX-20. 13 old.

NAPI KÖNY

Gyulai Líviusz

Gyulai Líviusz illusztrációja Mihail Zoscsenko Kék könyv, avagy a pénz, szerelem, ármány és kudarc komédiája című művéhez, amely az Európa Könyvkiadó gondozásában jelent meg.

Magyar Nemzet

Szerkesztőség!

A kereskedelmi dolgozókról

Vannak panaszok a kereskedelmi dolgozókra. Nem tagadom, nekem is egész napra elveszi a kedvemet, ha reggeli bevásárlásomkor valamelyik eladó a közértben — okkal vagy ok nélkül — epés megjegyzést tesz. De azért, ha átgondolom a dolgot, ezek a bosszankodások mind ritkábbak lesznek; annál gyakrabban fordul elő, hogy kellemes, elégedett érzéssel lépek ki az üzletből: készségesen, udvariasan szolgáltak ki. Ha véletlenül többet fizettem, visszaadták, a tegnap vásárolt és feleslegesnek bizonyult barackpálinkát visszavették stb.

A panaszoknak — melyek egyike-másika nyilvánvalóan teljesen jogos — több oka van. Egyik a nagy munkaerőhiány, amiért az üzletvezető a renitens dolgozókat nem szívesen feddi meg, mert ha elmennek, nehezen talál utántpótlást. Szerintem a másik ok a lényegesebb. Ez pedig az, hogy a kereskedelmi dolgozók munkájával kapcsolatos minden megnyilvánulásuk — akár pozitív az, akár negatív — a nyilvánosság előtt történik. Nincs módjuk arra, hogy — mint egy irodában — mérgesen odacsapjanak egy aktát, vagy pár perc pihenést engedélyezzenek maguknak; az üzletben szünet nélkül zajlik a forgalom. Múlt héten a pénztárosnő este háromnegyed 8-kor nem tudott száz forintost váltani, a különbözetről az üzletvezető engedélyével feljegyzést készített. Kiderült, hogy az összeget következő nap korán reggel levásárolhatom, mert akkor már a boltban van. Kevés szakmában dolgoznak annyit, mint a kereskedelemben. Az elégedetlenkedő vevőknek erre is figyelemmel kell lenniük. És aztán gondoljanak arra, hogy vajon saját munkájuk folyamán ők is mindig olyan nagyon türelmesek-e...

k — s

„És a lakásokból áramló zaj?..."

Lapjuk Tisztelt Szerkesztőség rovatában megjelent fenti című levéllel kapcsolatban az alábbi tájékoztatást adjuk: intézkedést megtesznek, végső esetben a rosszul működő a lakosság bizalmára érdemtelenné vált lakóbizottsá-

Gyulai Líviusnak

3 fametszetével részt vett Carpiban,
Ugo da Carpi, a fametszet művészet megalapítója
születésének 500. évfordulója alkalmából rendezett találkozón.

Magyar Nemzet
1969 június 22

Gyulai Lévinsk

grafikus

Réalvett a „Studió 58 - 68" kiál-

lításon a Műcsarnokban.

Studió 58 - 68.

Éscakmaszerszóg 1969. jan. 5-6.

Gyulai László

Szakáll Jánossal együtt a kolozsvári Szent Mihály templom részére, 1756-59 között nagy monstrauciót képít.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

3241.

Gyulai László

XVIII. század közepe. Kolozsvár, Szent Mihály templom nagy monstrancia, szakáll Jónossal együtt, valamint egy régi kehely átalakítása.

B. Nagy Margit: Deneszánsz és barokk mester, Bukarest, 1970.

3021.

Gyulai László

ötvös és rézmetsző. Régi ötvös család tagja. 1760 és 1774-ben céhmester 1770-ben neve az ötvözeirásokon szerepel. Kézjegye: GL. Két metszete ismeretes.

B. Nagy Margit: Renaissance és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970. 302 l.

Gyulai László

és Szakáll János műve a kolozsvári szent Mihály templom nagy monstranciája; fekete-fehér reprodukció. (225 sz)

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

240 l.

Gyulai Líviusz

Említve

I. L. Rézkarcai és metszetei
Magyar Hírlap, Bp. 1970. sep. 1.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gyulai Liviusz

ÉLET ÉS IRODALOM

APR 10

1021

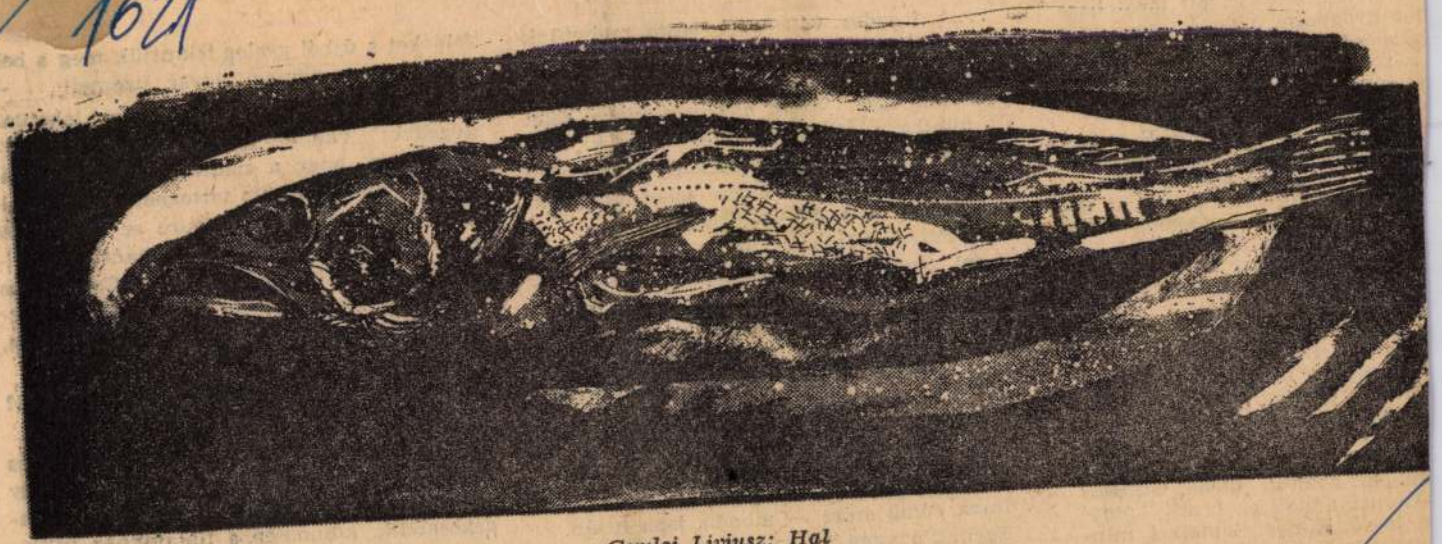

Gyulai Liviusz: Hal

eg, s nem először jött most haza
ton gyógyulni, hogy közben már
szer egy évig kezelés alatt és —
„a rozsda be ne fogja" — ezalatt
et elnökeként villanyerőt s vilá-
vezett a falunak.
r harmadéve él Imre Bertalan
esége diétáján. A gyógyulás ered-
ljságokban olvasható: a „Micsu-
bár kicsi kollektív gazdaság, el-
áll a rajonban, a fődolog — a
zállítások — vonalán.
nd igaz — ismeri be az öreg;
zza: — Mert az emberek hall-
Mert már ismernek.
. Szerény. tartózkodó modora,
, lassú mozdulatai senkit se
már meg: a munkáját nézik. Sa-
lt, talpra állított négy kolhoz-
gy ötven új állattenyésztő farm,
k ezrei, gabona, siló, hús, vaj,
ny mázsáinak ezrei és tízezrei,
lubok, zöldülő utcák, stílusos
oszlopai annak az útnak, ame-
n lassú, kimért lépteivel min-
obe dugott kezekkel mint vala-
nyugdíjas elhaladt.
k a kolhoz gazdasági

...A fogadás véget ért, végre mehetünk ki a farmokhoz, a mezőkre. Bertalan bácsi megint csak nem arra indul velem, megint a főúton vezet végig a község piaca felé; itt mintha a földből szökött volna ki, hatalmas, a térség egyik sarkától a másikig terjedő kétemeletnyi magas épület áll elénk. Ez a kis kolhoz új kultúrháza.

Itt láttam Bertalan bácsit először mosolyogni. Széles, szorosra zárt ajka még jobban széthúzódott, amitől arca ráncai kimélyültek, de a két kis tatáros szeme meghatott-büszkén fénylett: egy veterán gyönyörködik így az unoka hőstettén. Rámnézett, még egy kicsit hallgatott, láthatóan keresve magában a szót, amely hangsúlyozná a látottak jelentőségét.

— Egymilliót... több mint egymilliót adtunk eddig ezért — mondta jobb híján.

Egymillió vagy három, tizenhárom — az avatatlannak semmit se mond, én is másra gondolok: hogy a kolh

földeke ... meg a belsőséget, a gazdasági udvar üzemeit... — mindenütt van mit dicsérni, meg lehetünk elégedve; van ok gyönyörködésre is, például azon, hogy a zöldséges és burgonyaföldek, amelyek nem tartoznak bele a kolhoz „profiljá"-ba és semmire se kötelezték el magukat, mégis csak úgy jószántukból, ellátják termésükkel a szomszédos Csap város lakosságát, pontosabban: három zöldségüzletét, mindkét éttermét, mindkét kórházát, mindkét óvodáját...

— Mindjárt így kezdhetted volna. Mi? Nem?

Mindenütt mondják, mennyire pontos munkát követel Imre Bertalan; sokan úgy vélik, hogy túlságosan is sokat követel, akadékoskodik, különösen a fiatalokhoz túlszigorú. Hallani olyan pletykát is, hogy súlyosabb rendellenesség esetében az öreg ...

MNK

Gyulai Liviusz

Londoni állatkert, rk.

Perzsa mesék illusztrációi: I.Calvino: "Nemlétező lovag" I-II. szin.tollr.

Perzsa mesék illusztr. III-IV., szin.tollr.

Studio 64 - Fiatal képzőművészek 5.kiáll. Ernst Mus. 1964. dec. 11. o.

Gyulai Líviusz

Táj, kentaurral.

Rajz, reprodukció.

Új Ifjúság, 1964. 12. sz. 1155. l.

Gyulai Líviusz

Krúdy-illusztráció.

Rajz, reprodukció.

Új Iráz, 1964 12. sz. 1414. l.

Gyulai Livius.

Radnóti Miklós portréja.

Rejt. reprodukció.

Újság, 1965 2. szám, 179. lap.

Gyulai Livinsz
Grafikus

M.D.K.

„Hiúság"

Élet és Irodalom, 1965. febr. 13 - 8 lap

Gyulai Ferenc
Grafikus

M.D.K.

Illusztráció

Jovánovics Miklós: Az év végi hozzászolás az és ül-
kiher.

Élet és Irodalom, 1965. jan 2 - 12 hep

14.D.4

Gyulai Liviusz

Grafikus

Illusztráció

Fibrády Béla: Véradás

Élet és Irodalom, 1965. jan 2 - 10 kap.

Gyulai Livinsz
Grafikus

M.D.K.

„A londoni állathertben"

Élet és Irodalom, 1965. jan 2 - 8 kep.

Gyulai Livius

Galamboslajos portréja.

Rajz, reprodukció.

Új Idők, 1964 12. szám, 1115. l.

M.D.V

Gyulai Lurinsz
grafikus

Illusztráció

Csoóri Sándor: Beszél egy ember
Élet és Irodalom, 1964. szept 26 - 11 lap

Gyulai Livius
Grafikus

M.D.K

A Pen budapesti konferenciájának résztvevőiről készült rajzok.

— : Hagyomány és újítás korunk életében.
Élet és Irodalom, 1964. okt 24 - 2 lap

Gyulai Liviusz

Sremac: „Papkáboni" c. könyvét illusztrálja.

cenlítve.

Népszava, 1964 aug. 15. 2. lap

Gyulai Livius, grafikus MDH

Franciáson nellemes művekkel szerepel. (Ernst Museum.)

Rózsa Gyula: Stúdió 64. 9

NÉPSZABADSÁG Gy. 1964. dec. 24.

Gyulai Liviusz M.D.K.

Részt vett a kiállitáson

Mohácsi Regős Ferenc: Országos Képzőművészeti Kiállitás Miskolcon

Vasas, 1965. január

MDK

Gyulai Liviusz

Rózsa Gy.: Pistal képzőművészek az Ernst Múzeumban. Studió 64. Népszabadság 1964. dec. 25. 9.l.

1021

Gyulai Liviusz rajza

ani. megadásra
. Ez a horgászat-
, ez az, ami sport
. A hal tehát in-
, mint cél. A
kelléke. Éppen
lkül, kapás nél-
t veszti a horgá-

?

ván lakik. Fehér
trikóban, rövid-
szokott ülni a szi-
, a leszúró ka-
zített csónakban.
vér is újság?
natnyilag minden
— mondja.
ült év tavaszán több
vagon hal pusztult
ksári Duna-ágban.
gon — hivatalos
orgászok többre be-
veszteséget.
en befagyott a víz,
m jutottak oxigén-
mcsak ez. A szeny-
is rengeteg kárt
ondják.

... férfi és a nő napszem-
üvegeik mögül egymásra
néznek.

— Kapás — magyarázza a
halőr.

— Ja, kapás — mondja a
férfi. Most már érti. — Ka-
pás, az nincs.

A halőr azt ajánlja, nézzék
meg a horgokat.

A férfi ímmel-ámmal hoz-
zákezd, majd a nő is. Mind
a hat órsón üres horoggal
tekeredik vissza a zsinór.

— Lezabálták, hogy észre
sem vettem — motyogja a
férfi zavartan.

A halőr gyorsan elfordítja
a csónakot. Csendben röhö-
günk.

— Ilyen is van — mondja.
— Sok dohány, semmi ér-
zék. Fél óra múlva abba-
hagyják és mennek a strand-
vendéglőbe halászlét enni.

Horgász-állástól horgász-
állásig megyünk. A halőr
majdnem mindenkit ismer.
Hétről-hétre találkozik a
horgászokkal, de minden al-
kalommal újra kéri az iga-
zolványt. Ez a szabály.

A hajókikötővel szemben
fémcsövekre épített állás.
Rajta szürkére pácolódott
deszkabódé. Éppencsak ak-

ja a folyó közepén a halőr.
— Mert van olyan is, aki
csak a ... le horgászni,
hogy ... lion a...
szo...
be...

ni, összevásárolja a sporttár-
saktól is a felesleget és ott-
hon haszonnal eladja. Nem
köpedelem? Aztán idefi-
gyeljen: A kikötő közelé-
ben szokott horgászni egy
tanár. Kis nokedli ember.
Kopasz. Mindig vizes zseb-
kendővel takarja le a fejét.
Különben nagyon érti a
dolgát, a halak meg mint-
ha engedelmeskednének
neki. Ő kifogja őket, az-
tán mindegyiket szépen

egy kövön
lyesztett halta
már kiemelte
ontyot,
zaspár
A ha
nek
ob
id

rabok, kolbás
rika és kevés
művezető bev
majd agyagga
rültapasztja
nagy halom
vadt, ide, a p
ja be az a
agyagcsomót.

Ülünk a
domb körül
csatos üveg
vanyú, hideg
ne. Nehezen
ber a szájár

— A fog
macskát sütö
— mondja v

— Hagyju

A beszélge
pódik.

— Tudja,
legnagyobb
fiatalokat m
dekli a tern

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gyulai Líviusz

ÉLET ÉS IRODALOM

1965 SAN 2

1021

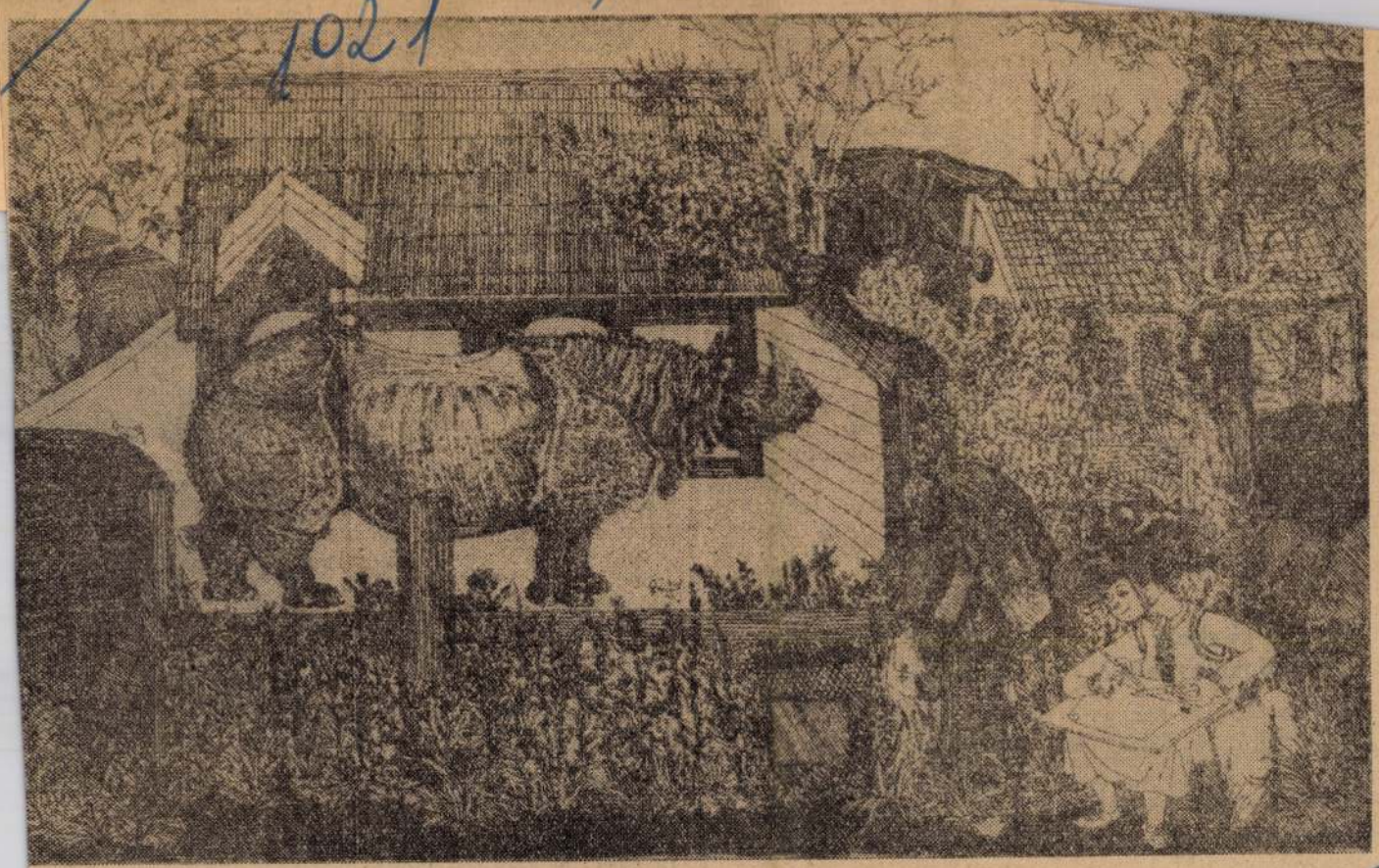

Gyulai Liviusz: A londoni állatkertben

A felületi fantasztikum, a közlés nélküli artisztikus ügyesség vallását egy másik kezdi kiszorítani: a vaskos, már-már triviális banalitások imádata. A festőiség-ellenes, a köznapi élet használati tárgyait „műalkotássá" előléptető *Pop-Art*. A különbség első pillantásra óriási, a fordulat meghökkentő: míg tavalyelőtt a művészet legmagasabb fokát az önkénytelen gesztusok nyomán vászonra került festék rafinált türemkedései, alaktalan foltjai, titokzatos formái jelentették, addig, ma a legnyersebb tárgyszerűség diadalmaskodik. A szó legszorosabb értelmében: mert a Pop-Art művein valóságos háztartási eszközöket vagy ruházati cikkeket lehet látni, minden különösebb jelentés nélkül.

A közhely képzőművészete?

Már a kiállítás megnyitásának napján egymásnak estek a magasztalók és átkozódók. „Az új táncot Pop-Artnak hívják és ez alkalommal,

[illegible] művészetet, hiszen az irányzat eleve művészetellenes, a szó eredeti értelmében. Amit a tudomány nyelvén „a világ esztétikai birtokbavételének" hívunk, teljességgel hiányzik belőle; célja nem a társadalmi valóság művészi tükrözése, nem a közlés, a kifejezés, a feltárás, a segítés; hanem olyan különleges világ megteremtése, amelyben mindennemű reflexió nélkül szenvtelenül rekonstruálni lehet a köznapi ember közönyös környezetét. A legilletékesebb, az amerikai kormány megbízásából az idei USA-pavilont berendező *Alan R. Solomon* (aki a New York-i Jewish Museum igazgatója), a háború utáni amerikai festészetben teljesen logikusnak találja ezt a fajta *nem-társadalmiságot*. Szerinte a legutóbbi időszak tengerentúli képzőművészete — Pollock nyomán — teljesen elutasítja azt a festészetet, mely „a közvetlen megfigyelésen és ezt követően a látással szerzett tapasztalat átalakításán és kidolgozásán, a sajátos absztrakciókon alapul. Vagy úgy, hogy egészében elveti a ‚valóságos' világot és olyan festők nyomán, mint Kan-

egyszerűsíteni, de [illegible] lehet csinálni vele [illegible] odaállítani egy k[illegible] Már pedig a Pop-A[illegible] szi.

Az átmenetet a [illegible] absztrakcióból" az [illegible] kozás jelentette, m[illegible] lomon szavaival — [illegible] ságos tárgyakat köz[illegible] műalkotásba épít[illegible] az ötvenes évek fiataljai kezdték el az ilyen természetű kutatást. Rauschenberg, Louis, Noland és Johns követői azonban — a még fiatalabb Chamberlain, Stella, Oldenburg és Dine — már nem *bele-építik* a műalkotásba ezeket a tárgyakat, hanem őket teszik meg „műalkotásnak". Ha Rauschenberg úgynevezett festménykombinációin Coca Cola-s üvegeket *is* alkalmazott, ha Johns képeire háztartási eszközöket *is* aggatott, akkor a tulajdonképpeni Pop-Art-festők (Oldenburgék) már *csak* a tárgyakat használják. És milyen célzattal? Megint Solomont idézem: „A közismert (populár) képek és az eredetileg más rendeltetésű anyagok felhasználása nem alapszabály, inkább manifesztáció". Mégpedig — ahogy a magyarázatból kitetszik — annak manifesztálása, hogy amilyen közömbösek számunkra ezek a tárgyak, ugyanolyan közömbös és értelmetlen a művészet is. Nincsenek [illegible] nincsenek

[illegible] hosak és ennyi az egesz. [illegible] három zászló három zász[illegible]

C. Oldenbur[illegible]

és Dine igazán következe[illegible] volt, amikor a táblára [illegible] gasztott fél pár cipő alá na[illegible] betűkkel odaírta, hogy *sh[illegible]*

Ne nyúljunk

Internellálnak

Gyulai Lyrius, diszlettervező

MDK

A Bartók-terem előadásain a diszleteket a helyszínen, a nézők szemeláttára rajzolja.

-bel-: Bolondos állattan - négyórai tea

2.l

ESTI HIRLAP, bp. 1961. jan. 11.

H.D.K.

Gyulai Líviusz

grafikus

Illusztráció.

Gyárfás Miklós: Sajátos úton

Művészet, 1962. szeptember 22 — 11 lap

M.D.K.

Gulai László
grafikus

Illusztráció

Pintér Tamás: Igenek a találkozásra.
Élet és Irodalom, 1962. szeptember 8 — 4 lap

Gyulai Kiviusz
grafikus

M.D.K.

Illusztrációk

Rónay György: A tolvaj unokaocse.
Élet és Irodalom, 1962. szept. 29 – 9 lap

M.D.K.

Gyulai Líviusz

Grafikus

Illusztráció

Örsi Ferenc: Szabadegyetem.
Élet és Irodalom, 1962. július 28 — 4 lap

M.D.K

Gyulai Liviusz
grafikus

Illusztráció

Hidas Antal: Péterváz novembere – a Lugia utcában
Élet és Irodalom, 1962. november 3 – 9 lap.

Gyulai Liviusz, grafikus

MDG

Chasztár c. rajza.

Repr.

— · — : —

7. l

NÉPSZABADSÁG

Bp. 1962. jún. 3.

M.D.K.

Gyulai Líviusz
grafikus

Illusztráció

Szeberényi Lehel: Halvacsora
Élet és Irodalom, 1962. június 9 - 9 lap

Gyulai Liviusz
grafikus

M.D.K.

Illusztráció

Bodó Béla: Nagyszukai Somossy
Élet és Irodalom, 1962. június 23 – 11 lap

Gyulai Liviusz
gráfikus

M.D.K.

Illusztráció

Akácz László: Kék földből nőtt virág
Élet és Irodalom, 1962. január 20 – 4 l.

Gyulai Liviusz
grafikus

M.D.V.

„Illusztrációk"

Élet és Irodalom, 1961. december 30 – 8 l

M.D.K.

Gulácsi Lucius
grafikus

Illusztráció

Pillés Endre: Kissé igleges szerelmesek
Élet és Irodalom, 1961. december 30 – 6 l.

Gyulai Livinsz
Gráfikus

M.D.K.

Illusztráció

Ismár dy Iván : hélyniss

Élet és Irodalom, 1961. december 30 - 31

M.D.K.

Gyulai Liminos
grafikus

Illusztráció

Fejes Endre: Etüd 1946.
Élet és Irodalom, 1961. december 23 – 4 l.

Gulai Levelusz
grafikus

M.D.K.

Illusztráció

Csoóri Sándor: Levél egy kiskutyáról.
Élet és Irodalom, 1961 szept. 23 – 11 l.

N 154

M.D.K.

Gyulai Lúcius
Grafikus

Illusztráció

Bírkás Endre: Ingrid és az ünnepek
Élet és Irodalom, 1961. aug. 5.

Gyulai Lúcius
grafikus

M.D.K

Pihenő martinász
(repr)

Élet és Irodalom, 1961. aug 12 – 31.

Gyulai Livius
grafikus

M.D.K

Illusztráció.

Thurzó Gábor: Az aktatáska
Élet és Irodalom, 1962. augusztus 25-9 lap

M.D.K

Gyulai Livius
grafikus

Rajz

Élet és Irodalom, 1962. augusztus 18 — 2 lap

Gyulai Livius
grafikus

M.D.V.
1.

J. E. Longdon rót való rajza

Élet és Irodalom, 1962. augusztus 11 – 2 lap

M.D.K

Gyulai Líviusz
grafikus

Illusztrációk

Goda Gábor: Aki egyszer elvetett
Élet és Irodalom, 1962. július 7 – 9 lap.

M.D.K.

Gyulai Líviusz
grafikus

Illusztráció

Örsi Ferenc: Szabadegyetem
Élet és Irodalom, 1962. július 28 — 4 lap

M.D.K

Gyulai Liviusz

grafikus

Illusztráció

Thurzó Gábor: Téj vissza győztesen

Élet és Irodalom, 1962. május 5 - 9 lap

P.T.O.

M.D.K.

Gyulai Livius
Grafikus

Illusztráció

Gyárfás Miklós: Apollo és Iphigénia
Élet és Irodalom, 1962 ápzelis 21—91.

Gyulai Liveriusz
grafikus

M.D.K.

Illusztráció.

Bihari Klára: Tisztesség, becsület.
Élet és Irodalom, 1963. október 5 - 9 lap

M.D.K.

Gulai Liviusz
Grafikus

Illusztráció

Nágori Erzsébet: A fiataloh arca
Élet és Irodalom, 1963. március 26-4 lap

M.D.K.

Gyulai Líviusz
grafikus

"Rajz"

Élet és Irodalom, 1963. május 25 - 4 lap

Gyulai Liviusz

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1960 MÁJ 6.

117

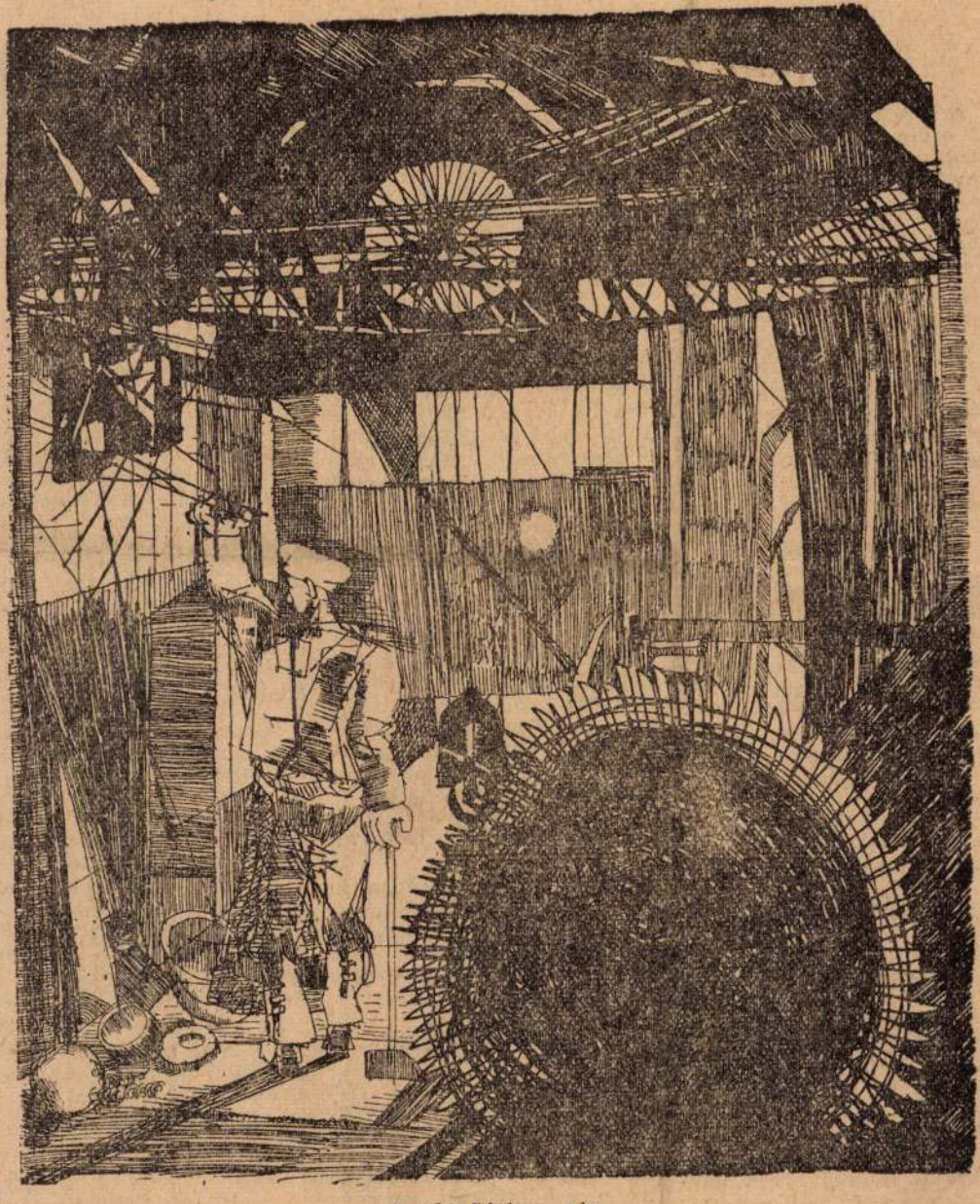

Gyulai Liviusz rajza

A „Jancsi és Juliska" problémáj

A meseirodalomról folyó vita egyre visszatérő „negatív" példája Jancsi és Juliska története. *„Jancsit és Juliskát hizlalja a boszorkány, hogy azután megsüsse és megegye őket"* — ebben jelölte meg *Kalmár Ernő* a mese félelmet keltő, kegyetlen és ijesztő részét.

A dolog azonban másképp áll. Csak Jancsi kerül ketrecbe, Juliska pedig szabadon áll, készen megmentésére. Nagy megnyugvás egy ilyen hű szövetséges jelenléte a gyermekek számára, akik előtt nem kétséges, hogy Juliska segít majd a bajba jutott Jancsin. A gyermekek tudják ezt és el is várják a mesétől, hogy benne az igazság győzzön. Mert a népmese a nép igazságszeretetének kifejezője. A gonosz boszorkányt pedig egy cseppet sem sajnálják, mikor elnyeri megérdemelt büntetését.

Jancsi és Juliska meséjének legborzalmasabb részlete nem is ez, hanem inkább az, hogy a gyerekeket szüleik kiteszik az erdőbe és otthagyják. Ez a mindig reális gyermekek számára igen elképzelhető

reális veszély

méltán ébreszt félelemérzéseket és bizony sokszor eredményezi azt, hogy ismeretlen tájakon erősebben kapaszkodnak édesanyjuk kötényébe...

„Borzalmai" ellenére mégsem szeretném, ha az aggodalmaskodó kiadó az unokám meséskönyvéből kihagyná ezt a nagyon fordulatos és érdekes mesét, amelynek annyi momentuma mozgatja meg a gyermekszíveket. A szülők szegénysége, Jancsi ötletessége az út megjelölésében benn a meséskönyvben. Hiszen a jó elnyeri jutalmát, a gonosz megbűnhődik, a szegény ember gazdaggá lesz — ahogy ez már a mesékben történni szokott.

A Jancsi és Juliska példáját általánosítva és kissé mélyebben elemezve a népmesék jellegét, nem értek egyet a cikkíróval abban, hogy a mesék „a középkor borzalmait" tükrözték. Egy népmesében sem húzzák karóba, négyelik fel vagy égetik meg tüzes trónon a nép gyermekeit. Egy népmese sem beszél *„a boszorkányok által kivájt szemekről, kinpadról, karóról, akasztófáról, befalazásról, tüzes csipővassal kiszakított nyelvekről, gyermekek elevenen való elásásáról"*, ahogy ezt a cikkíró állítja. Ezek a mindenkori ellenforradalmaknak és a legújabbkori fasizmusnak attributumai nem találnak helyet a nép meséiben. Igen futólag emlékszik meg a mese például arról, hogy a gazdag kérők, akik nem tudnak eleget tenni a királylány elnyerésére előírt feltételeknek, „halálnak halálával halnak meg."

Aminthogy az a megállapítás sem helyes, mintha a népmesék zöme „a hűbéri társadalom kegyetlen korszakában" keletkezett volna. Az európai népmesék mitikus korból,

az emberiség őskorából

merítik szimbólumaikat. A Csipkerózsika meséje például az ősi germán mondakör egy része, amelyben az alvó és tüzes bokrokkal körülvett Brunhildához Szigfrid legendás kardjával tör utat és csókolja őt életre.

A [illegible]lyi családba, a királykisasszonyok híven viselik a pásztorleánykák szokásait, a gazdagok kincsei — a fele királysággal együtt —, pedig a népi hősnek, a vitéz kisebbik fiúnak jutnak.

★

A mesék körül rajzó vita egy másik kérdése az: nem homályosítja-e el a gyermek realitás-érzését a tündérmese ezer csodája? A tapasztalatok inkább azt bizonyítják, hogy a gyermek nagyon jól megkülönbözteti az igazat a fantázia játékától és a mesét *mesének veszi*, mint ahogy a játékot játéknak tekinti. Nemrég olvastam erről egy találó hasonlatot: A gyermek azt játssza, hogy eteti a babáját, de nagyon megijedne, ha a baba az ételt valóban lenyelné, mert ez ellenkezne eddigi tapasztalataival.

Mikor ötéves kisunokámtól a tipikus kérdésre: Nagymama, mesélj! azt kérdeztem, mit meséljek, igaz történetet egy kisfiúról vagy kigondolt mesét arról, ami sohasem történhet meg, azt felelte: kigondolt mesét! — De hiszen a mesében minden nemigaz! — Tudom jól, hogy nemigaz — mondotta bölcsen —, de *mesét akarok hallgatni*, mert az nagyon szép.

Ha azonban a másik oldalról, a mese keletkezésének oldaláról nézzük a problémát, akkor azt látjuk, hogy ezek az ősi mesemotívumok nem is annyira a fantázia, mint inkább

az élet szülöttei.

Vagy talán nem üvegho-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1966 — 6
HÍD
Gyulai Livius

1021

Illusztráció

GYULAI LÍVIUS

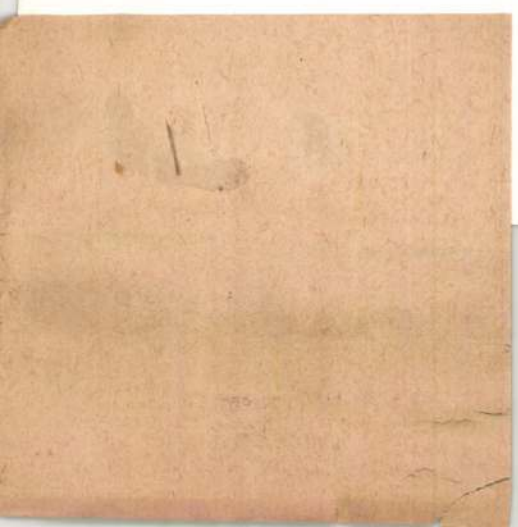

Gyulai Líviusz a Vigadó Galériában

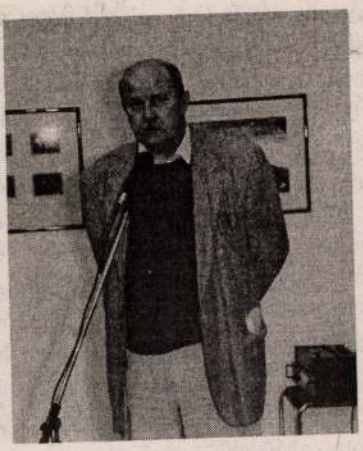

1998. április 16-án Makovecz Imre nyitotta meg Gyulai Líviusz grafikusművész kiállítását a Vigadó Galériában.

A művésznek több, mint 15 éve nem volt kiállítása Budapesten. A mostani tárlat anyaga több évtized munkáját mutatja be: a '70-es évektől napjainkig. A kiállítás Gyulai Líviusz grafikusi, könyvillusztrátori, animációs munkáiból nyújt ízelítőt.

Ahogy Makovecz Imre kiemelte, művei nem igénylik, hogy koncepcióba foglalják őket. Mindenki számára érthető vizuális képeket, tartalmakat közöl. A legfontosabb bennük, hogy mind szeretetre méltóak és hogy a miénk.

A kiállítás 1998 április 16-tól május 3-ig, hétfő kivételével naponta 10-18 óráig tekinthető meg a Vigadó Galériában.

SÜTŐ ESZTER

BELVÁROS-LIPÓTVÁROS
1998 ápr 29

házfalakon

Továbbra is arra kérjük azon olvasóinkat, akiknek lakóháza falán emléktábla örökít meg egy-egy jeles személyiséget, vagy kiemelkedő eseményt, küldjék be nekünk a tábla szövegét és a ház címét. Őrizzük közösen az arra érdemes múltat a jelenbe, és hajtsunk fejet azok előtt, akik példát adtak emberségből, helytállásból.

Címünk: Belváros-Lipótváros szerkesztősége, 1055 Budapest, Honvéd u. 17/a. II. 4.

Ezúttal a déli Belvárosból adunk közre két emlékező feliratot.

Váci u. 55.

„Nem akartam mást, mint múltam tanulságait levonni, helyemet figyelni és rögzíteni a mában."

E házban élt és alkotott Thurzó Gábor (1912-1979) író

állította a Művelődési Minisztérium és Budapest Főváros Tanácsa 1987.

kért Közalapítvány elnöke is, aki külön kiemelte a cigány megélhetési programban szereplő nagyszámú munkalehetőséget.

Dr. Eperjesi Tan

– Mit jelent a látogatás a Belváros-Lipótváros cigány lakóinak életében?

– A megbeszélésnek elsősorban az volt az üzenete, hogy Belváros-Lipótváros Cigány Kisebbségi Önkormányzatának független képviselőjeként aktívan szervezem és veszek részt kerületi, fővárosi és a legmagasabb szintű cigánypolitikai tárgyalás-sorozatokon. De jelentős ez a találkozó abból a szempontból is, hogy ennek nyomán lehetőség nyílik a kisebbségi és a települési önkormányzatok újabb együttműködési formáinak megteremtésére a kis- és középvállalkozások területén is. Az agráriumban a fiatal, kezdő vállalkozók 40-50 százalékos anyagi támogatást is kaphatnak az induláshoz. A

GYULAI Liviusz

1998-ban Magyar Művészetért-díjat kapott.

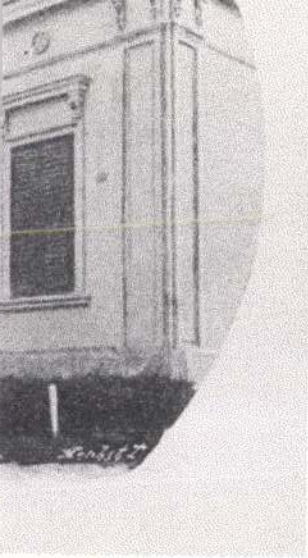

zky nyomán)

Gyulai Liviusz MDK

pénzjutalomban részesült a kiállításon.

--: Fiatal művészek sikere a kiadói főigazgatóság illusztrációs pályázatán.

Vas Népe 1964 jun. 14.

MDK

Gulai Lívius
Grafikus

Illusztráció.

Rákosi Gergely: Utóirdény
Élet és Irodalom, 1961 okt 21. — 4 l

Dipl. Ing. Hans Hubert Hofmann
Architekt

Mainz, Rheinstraße 45

Telefon 24 24 24

Mainz, den 15. Juli 1961

Gyulai Liviusz
graphus

M.D.K.

Illusztráció

Fejes Endre: Nyomtalanul
Élet és Irodalom, 1962. febr. 10-2l.

M.Dt

Gulai Liviusz
grafikus

Illusztráció

Bárány Tamás: Egy életen át
Élet és Irodalom, 1963. február 23 – 4 lap

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gyulai Líviusz
ÚJ IRÁS
1964 DEC

1021

Gyulai Líviusz: Táj, kentaurral

Álmodtam selyme
ébredtem döngölt-
álmomtól még a l
úgy füstölt, mint

Hová botorkálsz, képzelet,
nyűg-únta, árva, vak ló?
Ideje volna észrevedd:
erőd, kedved hanyatló

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gyulai Líviusz
ÚJ IRÁS
1964 DEC

1021

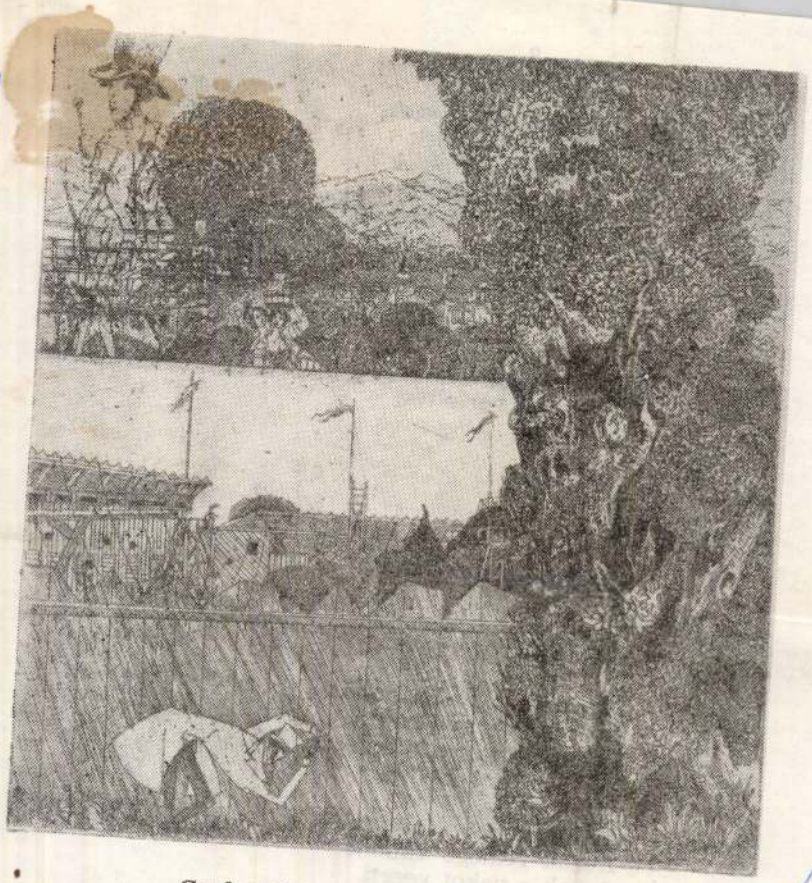

Gyulai Líviusz: Krúdy-illusztráció

8.

A vagonok, a vagor
A mindig útrakésze
És nyílásaik, a mol
Hörpölnek messzes
A vagonok, a vagonok:
Egy egész város egyben
S a vagonok, a vagonok
Most kigördülnek csendben
S előttük vas-angyal rohan,
Tüzet fúj és rikoltoz,
Hasán csillog a sárgaréz,
De kereke vérfoltos.

9.

A vonulók, a vonulók
Mindig bennem dobognak,
Tereli őket árny-hada
A néma lovasoknak.

Topognak repedt facipők
A végső virradatban
És zubog már a messziség,
Az elemésztő katlan.

Arcuk merev, akár vaké,
Kezük remegő vállon:
A vak a vakot vezeti
Keresztül a halálon.

Gyulai Livius, grafikus Tron

Tamási Áron: Világló éjszaka c. elbeszélésgyűjteményét illusztrálta.

Lázló Miklós: „Világló éjszaka" 2

ESTI HIRLAP

Bp. 1966. máj. 31.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Gyulai Lívius
ALFÖLD
1966

1021

Gyulai Liviusz rajza

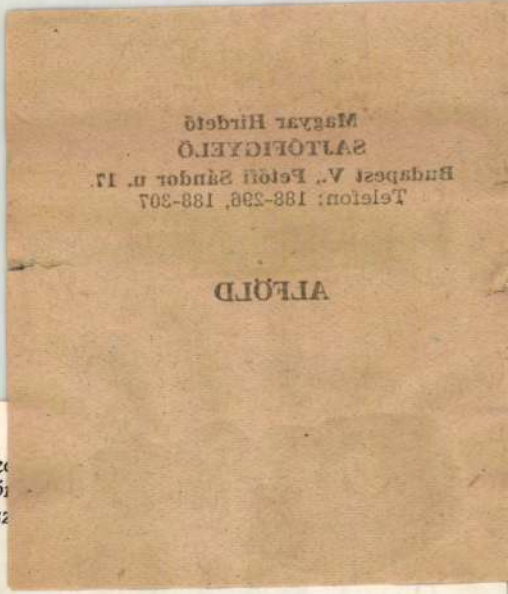

Még
gyönyörk
csöndes ó
sugárzó s
Még
telajz
dalod, s
fittyet hányok
korgó gyomornak.
Még
kalászba szökik
értelmem barázdáiba
hordott humuszod
vetése,
még
lüktet bennem
gondolataid
izgalmas szépsége.

De
a szükség napjainak sötét birodalma
elküldi hozzám
a fosztogató halált,
ám véres husángjától
megvédenek szívemben
izzó alkotásaid.

De
éhség-sóhajok
ködfüggönye ereszkedik
agyamra
és
az ínség költőjévé avat.

1021

Gyulai Liviusz rajza

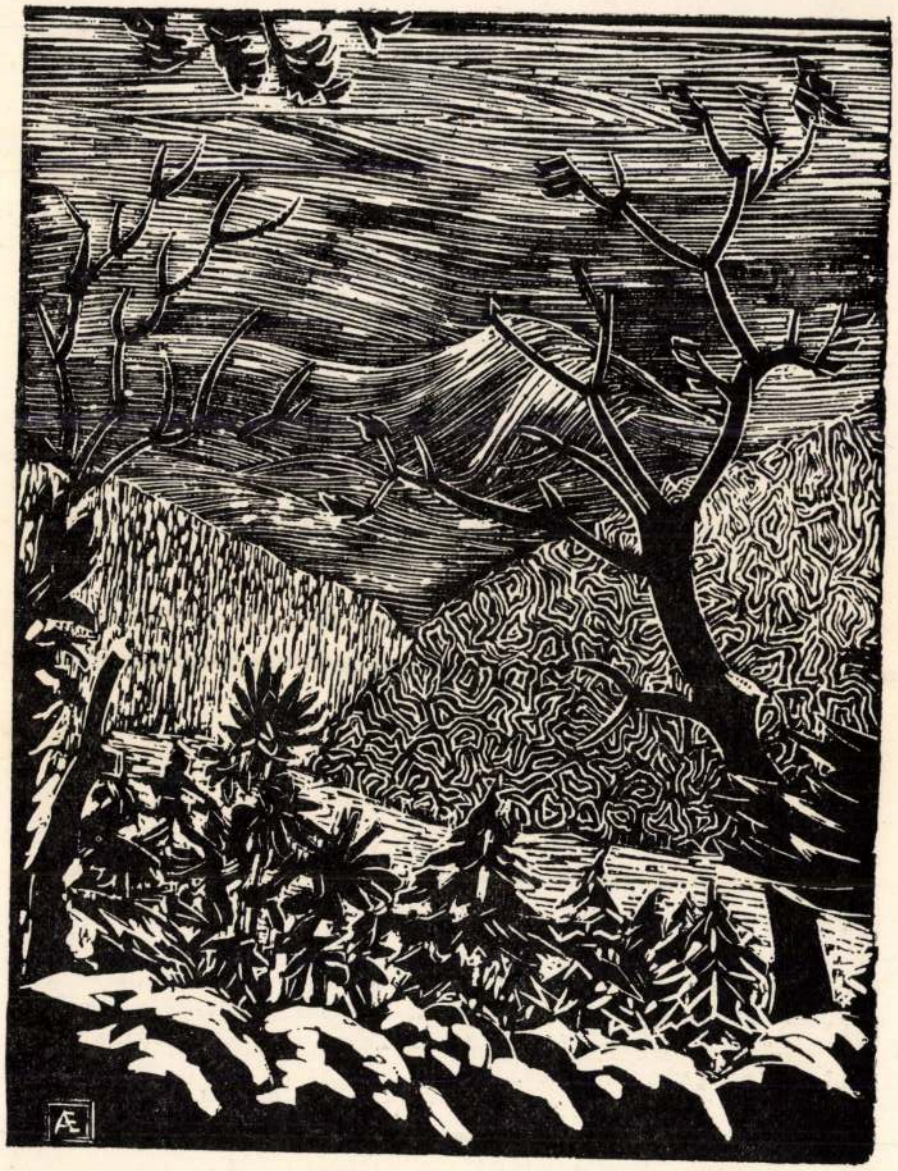

Ádám István fametszete

Önarckép

Mostanában egyre inkább büszke vagyok a költészetre. A szép és figyelemre méltó versek már önmagukban is dagasztják keblemet, arról nem is beszélve, hogy egyes költői önvallomások milyen glóriával keretezik be ezt a mi hivatásunkat. Olvasom például egyik fiatal költőtársam vallomását, amit önmagáról, költészetéről és hivatástudatáról eresztett meg feltűnést keltő szerénységgel. Íme, ezt írja mindjárt a lényegre tapintva: *„23 éves vagyok. Verset azóta írok, amióta az eszemet tudom. Tehát nem túl régen . . .“* Hm, – mondom magamban. Hát ez igen! A versírást valóban nem szabad csak úgy hűbelebalázs módjára elkezdeni. Ki kell várni az időt, meg kell érnie az embernek. No de talán addig is kell valamit csinálnia a földi halandónak. Persze, hogy kell. Az induló költő válaszol is. Így és ezt: *„Írtam glosszát, recenziót, filológiai tanulmányt, kabaréjelenetet, paródiát, novellát, de érdekelt a színház és a film – erre utalnak megjelent színikritikáim, titokban dédelgetett drámaterveim és az, hogy tagja lettem a MAFILM Filmíró Kollégiumának . . .“* Hm, – mondom megint magamban s visszagondolok a vallomás első tételére: *„Verset azóta írok, amióta az eszemet tudom. Tehát nem túl régen.“* A többit viszont – a felsorolás szerint elég sok mindent – már régebben is. Már akkor is, amikor még – s bármennyire is furcsa, a felállított egyenlet megoldásaként ez következik – az eszét se tudta. Tehát ész nélkül. Mert recenziót, novellát, kabaréjelenetet, filológiai tanulmányt, glosszát – pardon azt nem, azt én is írok! – lehet ész nélkül is írni. Verset azt nem. Ahhoz ész kell, intellektus, kombináció, absztrahálás. Nem úgy mint egyéb, holmi piszlicsáré irodalmi műfajhoz. Hát ne legyen büszke az ember saját műfajára?

Aforizmák?

Az utóbbi időben ezeket olvasom a legszívesebben. De van is miben válogatnom. Mert nálunk az okos mondások dögivel teremnek. Olyannyira, hogy a szentenciák mennyiségét illetően mi már az egy főre jutó termelést tekintve jóval magunk mögött hagytuk a fejlett kapitalista országokat, de a szocialista táboron belül is az elsők vagyunk, sőt jó néhányszor lekörözzük már a görögöket, a rómaiakat, – Shakespeare-ről, Wilde-ről és Chestertonról nem is beszélve.

Nálunk ugyanis nincs valamire való napi- vagy hetilap, amelyik vasárnaponként nem kedveskedik olvasóinak a maga bölcs mondásaival. Én már például úgy megszoktam ezeket a szójátékokat, hogy az ünnepi ebédet el sem tudom nélkülük képzelni. Számomra olyanok, mint a saláta, a garnírung, a köretek. Ízlik, nem ízlik? – mit csinálnak. Országos vélemény: ez van, ezt szeretjük. Vagy hogy a kialakult szokáshoz még inkább alkalmazkodjam: eszi, nem eszi: nem kap mást.

(a. n.)

Ára: 6,– Ft

Az Alföld Képcsarnoka

GYULAI LÍVIUSZ

Látni a művészt – in statu nascendi – hogyan alakul, formálódik az első komoly lépéstől kezdve a kibontakozásig: izgalmas élmény a művészettörténésznek is. Gyulai Líviusz esetében ilyen jelenség előtt állunk. 1937-ben született, Baróton, Háromszék megyében, e sorok írásakor tehát még a harmincadik évét sem töltötte be. 1956–62 között végezte a Képzőművészeti Főiskolát s mesterei – Csanádi András, Fónyi Géza, Ék Sándor, Kmetty János – közül különösen az utóbbi előadásaira emlékszik vissza gyakran, a szakmának, a mesterségnek arra a komoly művészethez nélkülözhetetlen légkörére s ennek hőfokára, amely nélkül értékes műalkotás létre sem jöhet.

A Főiskola elvégzése után egy év sem múlt el, de ő máris egyik figyelemreméltó alakja az új magyar grafikának. Pedig mind ez ideig alig tudott nyugodtan dolgozni. Szerb Antal: A királyné nyakláncához a rézkarc illusztrációkat egy hét alatt kellett elkészítenie. Illusztrálta Calvino: Eleink, Sremac: Papháború, Ilf–Petrov: Elsöprő egyéniség, Biehler: Bonifác s Vargha Domokos: Kutyafülűek c. könyvét, 1966 folyamán színes linókat készített középkori versekhez, köztük Villonhoz és Fejes Endre novelláihoz. – (S e négy évbe beletartozik egy itáliai és angliai kiruccanás is. Az *itáliai* nyolc napos tanulmányút igen erős – s mindmáig felbonthatatlan összhatast gyakorolt rá, amely idővel nyilván átáramlik művészetébe is. Mindeddig azonban inkább az *angliai* útja bizonyult hatásosabbnak, ami azért is érdekes, mert ez a világ egyszerre konzervatív és modern s ebből a feszültségből termékenyítő szikrák érik azt, aki nyitott lélekkel fordul a történelmi múlt és a színes jelen dolgaihoz. Anglia óriási régiségboltként tárult elébe, ahol a múlt időileg s történetileg nagyobb, mint a jelen.) Az angol színház magas színvonala éppúgy megragadta, mint Shakespeare háza múzeumi értékeivel, vagy a táj félelmetes színessége, amely hazai és nemzetközi motívumokból tevődik össze s amely ezért az egész világot elibe varázsolta. Hozzá képest Róma, Assisi, Firenze egyelőre csak fönséges látvány, amihez nyúlni ma még szentségtörés lenne.

Művészi látását a humor és groteszk iránti érzék jellemzi. Karakterizáló képessége, amely máris erős, idővel bizonyára tovább mélyül s ha ennek arányában találja meg a hozzá illő egyéni formát, nem lehet kétségünk művészete kiteljesedése felől. Sremac könyvének a szatirikus rajzai, lelket láttatóbbak és elmélyültebbek, mint az Ilf–Petrov-hoz készült rajzai. A Kutyafülűek apróbb rajzai inkább gyakorlatok, bár ő egész eddigi munkásságát stúdiumként fogja föl, ami egyéniségét még rokonszenvesebbé teszi. A hivatás előtti alázat, a póztól mentes magatartás egyik biztosítéka a tehetségének. A társadalom iránti felelősségét nemcsak érzi, hanem művészete eszközeivel tettekkel is kifejezi.

A lipcsei könyvillusztrációs pályázaton 1964-ben Brecht illusztrációira díjat kapott, 1966-ban meghívásos alapon résztvett a Brünni Nemzetközi Grafikai Biennálén. Önálló kiállításon 1966-ban mutatkozott be a Dürer teremben.

SZÍJ REZSŐ

Gyulai Lúrius
Grafikus

M.D.K.

Illusztráció

Gyárfás Miklós: Nyári, szimpad
Élet és Irodalom, 1964. aug. 1. – 9 kp.

Gyulai Livius
grafikus

M.D.K.

Thurzó István: A saját halott
Élet és Irodalom, 1964. jún. 20 - 1.1 lap.

M I M

mdk

Gyulai Liviusz

rajza

Uj Iris, 1962. 4.sz 299.l

M.D.K.

Gyulai Livius

Gráfikus

Illusztráció

Bor Ambrus: Belasztály

Élet és Irodalom, 1961. dec. 9 - 2 l. ~~nov. 18 - 10 l.~~

MDK

Gyulai Líviusz
Grafikus

Illusztráció

Salamon Magda: Olajmező
Élet és Irodalom, 1961. nov. 18 - 51.

MDK.

Gyulai Liviusz
Grafikus

Illusztráció

Salamon Magda: Olajmező-

Élet és Irodalom, 1961. november

Apáczai Líviusz
grafikus

M.D.K

Rajz.

Élet és Irodalom, 1960. szept 2. — 6 lap.

M.D.K

Gyulai Líviusz

grafikus

A nagybalapácsnál.

(rajz.)

Élet és Irodalom, 1960. aug 26- 1 lap.

Gyulai Liviusz
grafikus

M.D.V.

Rajzai

Szabó István: Nincs semmi baj.
Élet és Irodalom, 1960. jul. 8. — 28 szám. — 9 l.

M.D.K.

Gyulai László
grafikus

Rajz.

Boór István: A szolgálati szabályzat
Élet és Irodalom, 1960. okt 14 — 42 sz. — 4 l.

Gyulai Líviusz
Grafikus

M.D.K.

Rajzok.

Godalgalor: Gavarini libái.
Élet és Irodalom, 1960. jul. 15. — 29 száma — 9l.

MDK.

Gyulai Livius

grafikus

A válság megoldása.

Élet és Irodalom, 1964. jún. 13 – 6 lap.

№ 1139

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1966 DEC 25

MAGYAR NEMZET

Gyulai Líviusz

ZÁGON ISTVÁN

Minden másképp van

Hetvenhárom esztendeje született *Zágon* István, kiváló humorista és dramaturg, számos nagy sikerű vígjáték szerzője, zenés játékok írója, neves filmek szcenaristája, regények, kabarétréfák, humoreszkek, tárcák alkotója. Művei közül elegendő egy filmre utalni, a Nóti Károllyal közösen írt *Hyppolit a lakáj*-ra — s fiatalok, öregek egyaránt a jellegzetes pesti humor egyik kiváló művelőjét tisztelik benne. A *Vidám Könyvtár* sorozatban megjelent új kötete a lapokból és a rádióból ismert vidám írásait gyűjti egybe, javarészt a családi és a közélet hétköznapi apróságait megfigyelő, kedves iróniával földolgozó írásokat. Zágon István anekdotikus elbeszélő, mesélő, aki a társasági beszélgetés könnyed, laza stílusában mondja el történeteit; csevegéseinek nyelve a hétköznapi nyelv, az utca emberének mármár pongyola egyszerűségű nyelve. *Magyarázom a nevemet* című humoreszkjében írja, hogy »ami most következik, alapjában véve egész másképpen kellene megírni. Mert az alábbi kis történet személyes élmény. A kötetre ez a mulatságos kettősség jellemző: személyes élményeit írja meg, összekacsintva olvasóival: minden másképp van... — A kitűnő, modern illusztrációk *Gyulai Líviusz* munkái. *(Magvető Kiadó)*

hezen megbocsátható lenne, ha kizárólag itt lehetne téglát gyártani.

És másféle pusztulás is folyik itt. Nemcsak a táj *kultúrképét* formálja át súlyosan és

Zemplén idegenfo

A Magyar Nemzet »*Mostohagyerek Zemplén*« című olvasólevelének kissé eltúlzott az az állítása, hogy Miskolc volna az utolsó turisztikai központ, hiszen maga a levélíró is említi, hogy *Sárospatakon, Sátoraljaújhelyen* és *Telkibányán* turistaházak állnak rendelkezésre. Magunk részéről ehhez hozzátesszük, hogy *Tokajban* I. osztályú autóskempinget létesítettünk korszerű hétvégi-házakkal, hideg-meleg vízszolgáltatással. Ugyancsak Tokajban 57 férőhelyes turistaszálló létesült. Ezen túlmenően Tokaj idegenforgalmi fejlesztése évről évre szépen halad előre. Reprezentatív halászcsárda, korszerű cukrászda és presszó, két pince-borkóstoló, strandfürdő, helytörténeti múzeum, kilátó létesült.

Jelentős léptekkel halad előre a fejlesztés a zempléni hegyvidék másik két nagy településén, Sárospatakon és

.-.

bb. 82. villon-illusztrációk a dürer szalonban

1021 t tf/tr/zs/gy/hk 1966. október 26.

gyulai liviusz grafikáiból mutat be érdekes gyüjteményt uj kiállitásán a bajcsy zsilinszky uti dürer szalon. a képcsarnok rendezésében szerdán este nyilt meg a tárlat, anyagát a fiatal müvész barátja, fejes endre iró méltatta a megjelentek előtt. a tárlókban harmincnál több alkotás sorakozik, köztük villon jónéhány müvéhez készitett illusztrációk, az „ezeregyéjszaka meséi„-t idéző szines rajzok, továbbá babits-„jónás könyvé„-t diszitő grafikák. a kiállitást november 9-ig tartják nyitva, naponta 1/2 10 és 18 óra között, szombaton 15 óráig tekintheti meg a közönség./mti/

.-.

gyulai liviusz

.-.

bb. 83. angliai tanulmányutak

1 tf/tr/zs/gy/hk 1966. október 26.

magyar szakemberek utaztak szerdán angliába: dr. szőke sándor, az mta központi kémiai kutató intézetének munkatársa kéthetes tanulmányutra indult, ruttkay kálmán, az elte angol tanszékének professzora pedig tíz hónapon át folytat nyelvészeti tanulmányokat. mindkét kiküldetésre a magyar-angol kulturális csereprogram alapján került sor./mti/

.-.

Gyulai Liviusz M.D.K.

Illusztráció Zágon István: Minden másképp van c. könyvéhez

Karácsonyi könyvespolc

Magyar Nmzet 1966. dec. 25. 31.1.

MDK.

Gyulai Liviusz

Babits illusztrációiról

Közhevelés 1967 jan.19.

M.D.V

Gyulai Lívius 2
Grafetius

Méltatás.

Frank János: Gross Arnoldnál
Élet és Irodalom, 1967. jan. 14 - 8 lap

Gyulai Líviusz, grafikus MDK

A kiállítók egyike.

-: Kiállítás Babits Mihály legszebb verseinek illusztrációiból 13.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. dec. 1.

M.D.K.

Gyulai Liviusz

Illusztráció a Magvető kiadásában megjelenő Villon-kötethez

repr.

Vasárnapi könyvespolc
Karácsonyi

Magyar Nemzet 1966. dec. 10. 4.1.

K.J.K.

MDK.

Gyulai Liviusz

Kiállitási kritika

Müvészet 1966 dec.p.47.

MDK.

Gyulai Liviusz

Kiállitási hiradás

Szocialista Müvészetért 1966 dec.

Gyulai Liviun

szerepelt a III. miskolci biennálén.

Borsodi Élet 1965. 4.

Kocogh áros cikke.

Gyulai Liviusz

Szerepelt a Fiatal Képzőművészek V. Kiállításán.

Magyar Ifjúság 1964. dec. 12.

MDK

Gyulai Liviusz
grafikus

A művész régi vágya Rabelais
és a Biblia illusztrációja. –
Jónás könyvének illusztrá-
cióit egyptomi utazása előtt
rajzolta.

Frank János: Gyulai Liviusznál
Élet és ~~Tudomány~~ Irodalom, 1966. november 26 – 8 lap

M.D.V.

Gyulai Líviusz
Grafikus

Önálló kiállítása most zárult, sikerrel. A kiállítás a Dürer Társaság rendezésében volt.

Frank János: Gyulai Líviusszal.
Élet és Irodalom, 1966. November 26 - 8 cop.

M.D.Y.

Gyulai Livinsz
Grafinos

1965-ben Lipcsében vitték hi munkáit, 1966-ban Ljubljanában és Brnoban, Tokióban és Ankarában is zolt tarlata.

Frank János: Gyulai Livinszné.
Élet és Irodalom, 1966. november 26-8 lap

M.D.

Gyulai Lívius
Grafikus

Főiskolai tanulmányait négy éve fejezte be a művész. A Fiatalok Stúdiójának kiállitásán tűnt fel.

Frank János: Gyulai Lívius-mál
Élet és Irodalom, 1966. november 26-8 kep

M.D.K.

Gyulai Liviusz

Müve a Brnoban rendezett II. Nemzetközi Biennálén

Napló

Magyar Nemzet 1966. febr. 18. 4.l.

M.D.K.

Gyulai Livius

Nove s Brnoben rendezett II. Nemzetközi
Kiállítás

Napló

Magyar Remek 1966. febr. 18. 4.l.

M.D.K.

Gyulai Liviusz
Grafikus

Illusztrációk

Jován: A mi kis monikini-cikkünk
Élet és Irodalom, 1964. julius 25 - 16 lap

1021

GYULAI LÍVIUSZ

Akik vigyázó szemmel és vigyázó szívvel figyelik fiatal képzőművészeink jelentkezését és fölvirágzását, örömmel jegyezhették meg néhány évvel ezelőtt egy új, nagytehetségű grafikusművész, Gyulai Líviusz nevét. Azóta megsokasodott műveiben – illusztrációiban, linó- és fametszeteiben, rézkarcaiban – ott a sűrű világ és a sűrű élet, az utalásokkal, mámorokkal és dolgokkal, növényi és állati létezőkkel egymásba-font természet. Munkáiban tréfa-kedv és mítosz, a kódexek primitív bája, a lovagkor vassal és bársonnyal, lovakkal és lándzsákkal zordgroteszk csipkébe-gubancolódott irónikus tarkasága, babiloni és asszír utalások halmozódnak egybe múltat-vizsgáló szemünk örömére és törvényt-kutató töprengéseink gazdagodására.

Fuhász Ferenc

VILLON ILLUSZTRÁCIÓK

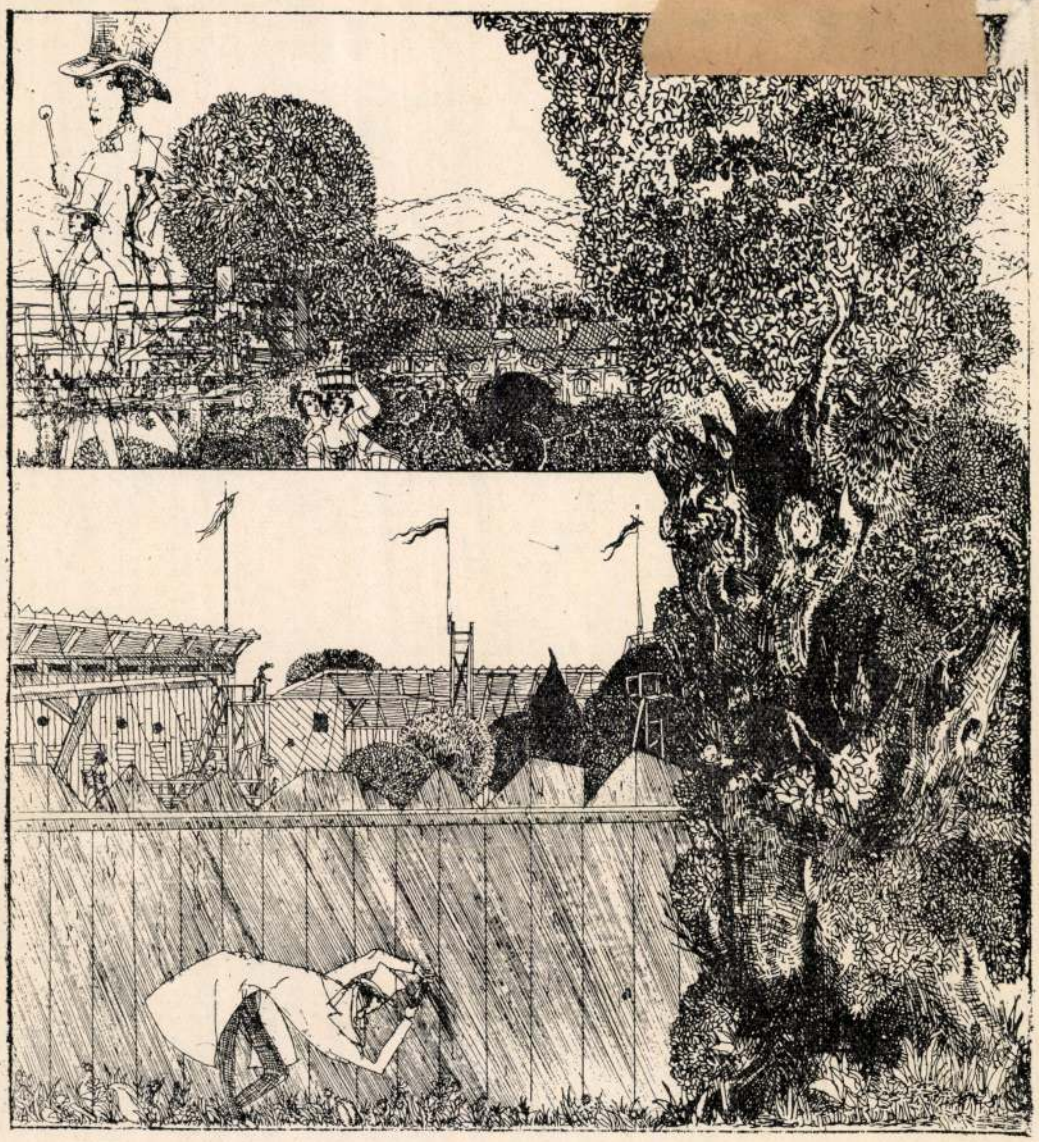

KRUDY ILLUSZTRÁCIÓ (RÉZKARC)

Gyulai Líviusz

Grafikái megjelentek a „Hagyető" Almanach

1966/1. kötetében.

Társadalmi Szemle 1966. aug.

Gyulai Líviusz, grafikus

MBK

Würtz Ádám illusztrációi (Babits: János könyve) Gyulai Líviusz Babits-felfogásához képest fejlődést mutatnak.

Fabus Róbert: Könyvszemle

7

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. aug. 12.

MDK

Gyulai Liviusz
grafikus

1962-ben végzett a
Főiskolán.

Gyökössy Ferenc: Bálványos Kuba grafikái
művészet, 1966. október - 37 lap

Gyulai Líviusz

szerepelt a Stúdió 64 kiállításon.

ÉS 1964. dec. 12.

Stúdió 64. Frank János

Gyulai Líviusz, grafikus

Vásárolható műve.

–: Számozott művek magyar grafikusművészektől

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. okt. 15.

Gyulai Líviusz

szerepelt a III. miskolci grafikai triennálén.

Népszabadság 1965. dec. 15.

Biztató seregnemle. Rózsa Gyula.

Gyulai Líviusz

szerepelt a Studio 64 kiállításon.

Zalai Főlap 1964. dec. 20.

Gyulai Liviusz grafikus

Szöveg müret nem emlit.

Korsa Gyula:
fiatal képzőmüvészek
az Ernst múzeumban

Népszabadság 1964. dec. 24.

Gyulai Livius
grafikus

M.D.K.

Illusztráció.

Szeberényi Lehel: Becsali Bisztro
Élet és Irodalom, 1965. okt. 30 - 11 kap

Gyulai Lucius
grafikus

M.D.K

„Hal"

Élet és Irodalom, 1965. ápr. 10 - 16 kap

M.D.V.

Gyulai László
grafikus

Grafikai munkáit állította ki
a tárlaton.

Bolgár Kálmán: Gondolatok a Studio 66-ról
Művészet, 1966. december - 45 lap

Gyulai Liviusz M.[illegible].K.

Müvei a Fiatal Müvészek Stúdiójának kiállitás a

/ meseillusztrációk /

Tasnády Attila? Kiállitási jegyzetek

Kortárs 1965. márc.

MDK.

Gyulai Liviusz

Könyvillusztrációinak lipcsei szerepléséről

MAgyar Nemzet 1965 ápr.16.lap -

M.D.K.

Gyulai Liviusz

Művei a kiállításon

Villon-illusztrációk

Perneczky Géza: Piatolek Studója. 1966
Kiállítás az Ernst Múzeumban

Magyar Nemzet 1966. ápr. 22. 4.l.

Cyulat Livuse

Vi11on-Illustrator

Gyulai Liviusz

Grafikus Egy rajza megjelent

Napjaink 1965 10 m. 7. l.

Gyulai Liviusz

Grafikus kitüntetés

A könyvkiadók 1964 évi díjazott és dícséretben részesített kiadványainak értékelése

Magyar Grafika 1965 5 sz. 16.1.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gyulai Liviusz

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

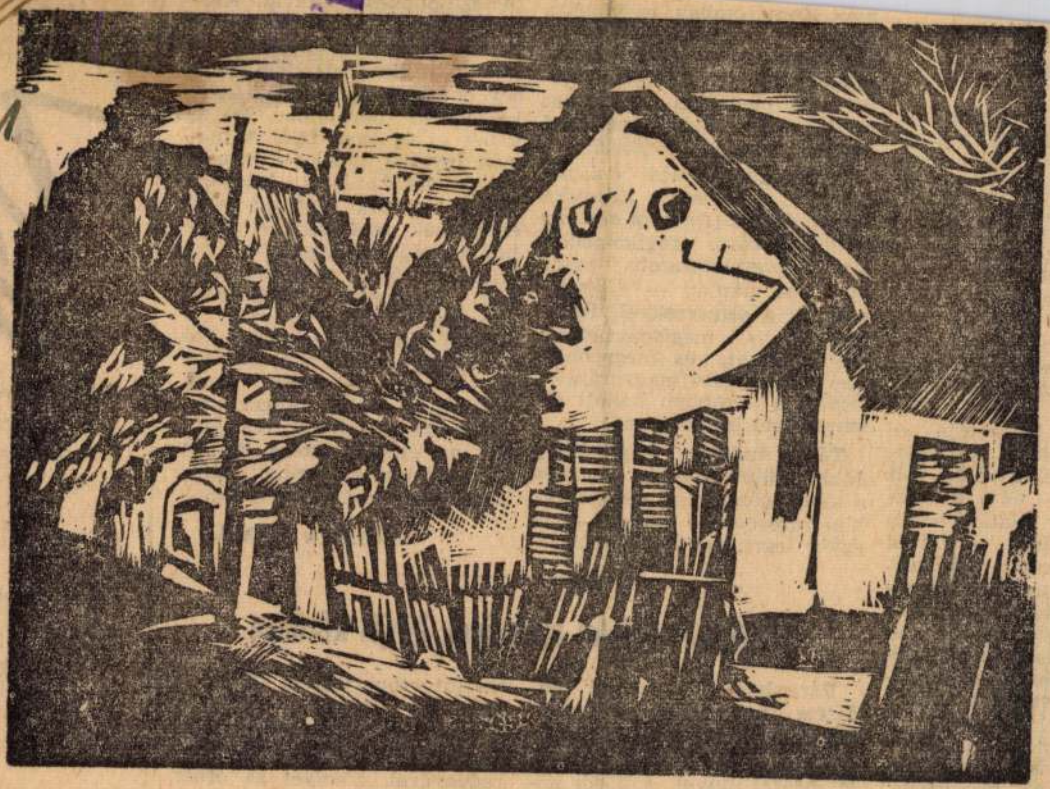

Gyulai Liviusz: Nagymarosi ház (lino)

sztaló hangok
olata:

ínház tagjai, ha
nódon is, a szín-
sok csínját-bín-
tták. Távol áll
zögletes színpadi
y a műkedvelő-
jellemzi. Ami a
zédtechnikáját il-
sak elismerő han-
nk arról az egy-
es ellenőrző igye-
llyel a helyes ma-
e ránevelték egy-

új igazgatója —
István, a pozso-
nyelvű rádió volt
e — és a drama-
kör ellátására fel-
frónő — *Dávid*
elemre méltó ter-
a társulat irányí-
t elmondották, az
a bemutatók szá-
nészek túlterhelé-
ntésével egyidejű-
es stúdió beindítá-
ek. Ez azért is
ogy a már tizen-
endeje a színház-
kedő „törzsgárda"
zzék magukat hát-
zetben azokkal a

már Komáromban is jobbára főiskolát végzett színészeket szerződtetnek — vagy a saját, műkedvelő fesztiválokon felfedezett tehetséges fiataljaikat küldik el néhány esztendei gyakorlat után a főiskolára.

Próba után, majd másnap délelőtt — Gabriela Zapolska *Finom úriház (Dulszka asszony erkölcse)* című tragikomédiájának premierszámba menő felújítása napján — elbeszélgettünk a színészekkel. Közelebbről is megismerhettem problémáikat, és megpróbáltam elfogadható magyarázatot találni a korábban hallott elmarasztaló bírálatokra.

Tőlük tudtam meg, hogy Jókai szülővárosában — no és a többi jelentősebb dél-szlovákiai városban és faluban — az egyik legnagyobb színpadi si-

(Aris
vas,
zy Ir
szlov
egy
készü
tenek
gya
óvat
ják
évad

kusai
latolgat-
évtized első
„esélyeit". A szín-
ház vezetői, akárcsak a mi színigazgatóink, türelmet kérnek. Helyzetük kétségtelenül előnyösebb, mint a magyarországi színházi szakembereké — minden vitára okot adó fogyatékosság ellenére sincs szükségük váltig hangoztatni, hogy „nincs színházi válság". Ezt az estéről estére zsúfolt nézőtér minden szóbeli cáfolatnál ékesebben bizonyítja.

FÖLDES TAMÁS

Aragon és Triolet műveinek közös kiadása

Párizsban 1963 őszétől 1967 őszéig harminckét kötetben párhuzamosan jelennek meg Aragon és felesége, Elsa Triolet prózai művei. A közös kötetek részben megírásuk időrendjében, részben tárgyuk szerint csoportosítva jelennek meg. Így például a *Sziget a Szajnán* egy kötetben jelenik meg Triolet *Tahiti* című első regényével, amelyet az orosz származású írónő most maga fordít franciára.

Gorkij Művei. 1
— Elbeszélés
Kassák Lajos: V
Lange, M.: Ab
Prisvin, M.: A v
Romero, L.: A
Szabó Pál: An
Teleki Blanka
Wygodzky, S.

Kaphat

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Gyulai Líviusz
MAGYAR NEMZET
1966 DEC 10.
1021

Gyulai Líviusz illusztrációja a Magvető kiadásában megjelent Villon-kötethez

tudoma

sikere

ő évben

pitására

ból is jelentősek, hiszen az ivóvíz-, iparivíz-ellátás, továbbá a mezőgazdaságban az öntözés szervesen kapcsolódik a felszín alatti vízmennyiséghez, a vízutánpótláshoz.

Az új kutatási feladatot a magyar hidrológus-gárda bizonyára szívesen fogadja és a magyarországi kutatásokhoz a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség is megbízást ad, ahogyan ez az izotópos kavicsvizsgálatok elindításánál és újabb kísérleteinél megnyilvánult.

A magyar hidrológusok a felszín alatti vizek korára vonatkozó vizsgálatokhoz már *a jövő esztendőben hozzákezdenek.*

A hidrológusok bécsi újabb jó szereplése után *egyéb lehetőségek is felmerültek.* Kutatóink mindent elkövetnek, hogy eredményeikkel a magyar tudomány jó hírét öregbítsék a nemzetközi fórumokon.

Jenőt az Igazsá... zt... rium, a Legfőbb Ügyészség ... a Magyar Jogász Szövetség sa... ját halottjának tekinti.

A magyar felsőoktatá... 600 éves jubileuma

1967 októberében lesz 60... éve, hogy megalapították ... pécsi egyetemet, s ez a dátun... egyszersmind a magyar felső... oktatás kezdetét is jelenti. Dr... *Polinszky* Károly művelődés... ügyi miniszterhelyettes veze... tésével, s a tudományos éle... budapesti és pécsi képviselői... nek részvételével országo... szervező bizottság alakul... amely előkészíti majd a jubi... leum ünnepségeit. Az évfor... duló ünnepségeire meghívjá... a prágai, krakkói, bécsi, bo... lognai és a lvovi egyetem kép... viselőit, s Pécs testvérvárosai... nak, Lahtinak és Dijonnak a... vezetőit.

Tanácskozás

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Gyulai Liviusz
MAGYAR NEMZET
1966 MAJ 24

NNEPI KÖN

1021

Gyulai Liviusz illusztrációja Fejes Endre »Vidám cimborák« című kötetéhez (Magvető Könyvkiadó)

Magyar Nemzet

arányszám

lék

oblémáiról

— textilipari bázis is. A kisebb textilüzemekről nem is szólva, a Richards, a Győri Textil, a Műbőrgyár technikai és számszerű fejlődése, perspektívája rohamosan nő. *Szükségessé vált egy, a vagongyárihoz hasonló textilipari rendelőintézet létrehozása.* Örvendetes, hogy az egészségügyi kormányzat, a könnyűipari miniszter is így látja. Győr textilipari dolgozói remélik, a tervből mihamarább valóság lesz.

A koraszülött-osztály hiányáról, de a magas szintű orvosi ellátásról is szólva, említettük már a megyei kórházat. Tegyük hozzá még az elmondottakhoz, hogy *a kórházi ágyak száma négy év alatt 225-tel nőtt*, hogy az új tbc-osztálynak komoly szerepe van a tbc visszaszorításában, hogy az ápolási napok száma 1961-hez viszonyítva 19 napra nőtt. Mégis, nagy nehézségekkel küszködik a kórház. Öreg, elavult. Bizonyára gondolnak rá, hogy egy távolabbi időpontban miként korszerűsítsék. De *bizonyos fokú bővítését* (koraszülött-osztály, gyermek-poliklinika) *nem lehet már sokáig elodázni.* Végképp tűrhetetlen azonban az aládúcolt, zsúfolt konyha állapota.

Úttörők kitüntetése a gyermeknapon

Az immár több mint egymillió tagot számláló úttörőmozgalom közelgő 20. születésnapja alkalmából kitüntetések tízezreit ítélték oda a pajtások legjobbjainak. A fővárosban két, összesen pedig huszonegy úttörőcsapat érdemelte ki a KISZ központi bizottságának vörös selyemzászlaját. Csaknem négy és félezer kisdiák szolgált rá a kiváló úttörőmunkáért jelvényre. Az »Úttörők a hazáért« mozgalomban elért eredményekért 45 000 őrsöt jutalmaztak meg emlékszalaggal. Ezenkívül 50 ezer pajtást találtak érdemesnek az »Úttörők a hazáért« mozgalom jelvényére.

A kitüntetéseket a *nemzetközi gyermeknapot* köszöntő csapatösszejöveteleken és a jubileumi ünnepségeken adják át a gyerekeknek.

Barátság-expedíció a Dunán

Június 3-án Budapestre érkeznek a dunai barátság-expedíció részvevői. A fiatal művészek, írók, költők, újságírók, rádiósok, akik május 29-én hat ország — a Szovjetunió, Bulgária, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Lengyelország és Románia — képviseletében találkoznak Pozsonyban, egy hónap alatt 2200 kilométert tesznek meg Odesszáig a Dunán.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gyulai Líviusz

ÉLET ÉS IRODALOM

1964 OKT 3 1

1021

Gyulai Líviusz rajza [illegible]ának?

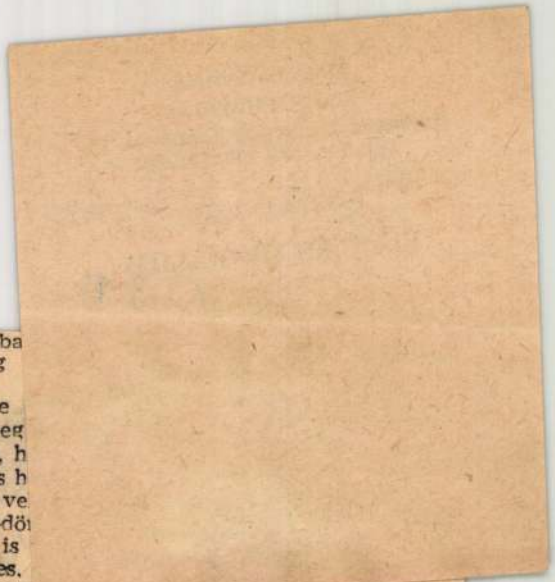

az úgy bonyolításába
b — noha némileg
zrevételeket tettem.
református elemibe
es koromban rengeteg
Szokás volt ugyanis, h
a kántor néhány éles h
együtt „énekelte ki" ve
alottasháztól a sírgödö
nt éles hangú — én is
ami nemcsak érdekes,
mert rendszerint kaptu
engőt a hozzátartozóktol.
ogy olyan szegény helven
nan csupán két szem koc-
l marék dióbelet kaptunk
teli tüdőből énekeltünk a

Csák Szule

csak! — kiáltott fel Ildi, meg-
mérnök kezét, úgy fordította,
láthassa: — Állati! Mindjárt
Korán kell kelnem. Megyek.
let?
elóm van. Postamunka. Hívja
zdát. Jól bepiáltam, bekajol-
eg akarom köszönni.
ébe fogta Kollár vörösen de-
ujjai megteltek remegő hússal.
piros medve, szevasz. Ha má-
kiállsz az erkélyre, megspórol-
zlót.
— mondta Kollár elszoruló to-
ak így egyedül vágsz neki a

— Akkor, hogy akar ha
gott a lány. — Gyalog?
más.

Elemér néhány másod
hallgatásba burkolódzott.

— Rövidzárlat támadt a
elfogjuk az első taxit...

— Amikor épít, akkor is
— kérdezte Ildi.

A férfi úgy tett, mintha
na. Szótlanul mentek.

— Én nem csak keresni
guk, nagymenők — szólal
ha folytatná a beszélgetés
fog kielégíteni az örökla

Győry Jakab, kovácsmester
ő----

1864-ben Miskolcon Orosz Lajos mellett már ő is ajanl
ja munkáit, mezőgazdasági gépek készitését. 352. old. 23. je
jegyz

Bogdál Ferenc: Uradalmi és gépészkovácsok Borsodban
349. old

A Herman Ottó Múzeum Évkönyve. VIII. 1969. Miskolc

Gyulai Livius
gráfikus

M.D.V/1

Metszet a „Jonás könyvéhez"
(vegyes)

Fodor József: Töprengő arca nér sám.
Élet és Irodalom, 1966. aug. 6 – 6 lap.

Spörny Lersöl

Tomáslány, 1952.

Magyar Művészet 1945–1969
Műcsarnok sep-okt

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Egyedai Lívia
ALFÖLD
1966 — 9

1021

mes történetfilozófiai elvet, „csupán" a modern kor valamely lényeges konfliktusát ábrázolta? Csakhogy ezen a ponton lép fel az allegória harmadik ábrázolásbeli hátrányossága. Ha az alakok a történelemből, a történelmi helyzetből kiemelt, elvont eszmék megtestesülései vagy szócsövei, akkor eltűnnek belőlük azok a konkrét minőségek, amelyek által megeleveníthetővé válnak, mivel e minőségek a történelemben (egy végsőkig konkrét történelmi helyzetben) születnek, abban realizálódnak, igazolódnak, vagy vallanak kudarcot. Ezt a nehézséget egyetlen műfaj oldhatja fel sajátos művészi közegének megfelelően: a líra. Sánta dialógusának van is az újabb magyar irodalomban egy lírai ellendarabja, Illyés verse: A reformáció genfi emlékműve előtt. Abban is a forradalmi vérontás értelmének vagy értelmetlenségének, jogosultságának vagy tarthatatlanságának nagy kérdése kerül terítékre, voltaképpen nem kevésbé allegorikus modorban. Mivel azonban itt nem tényleges folyamatok mimetikus képeiről, hanem egy konkrét történelmi helyzetben viaskodó ember élményeiről és hangulatairól van szó, az ábrázolás visszaalakul allegorikusból szimbolikussá. Sánta Ferenc „éjszakai párviadalából" is a lírai én, a művész hitvallása csendül ki a legenergikusabban. Ami azonban az egyik esetben formát teremtő elv, a másikban a formát összeziláló vagy – legjobb esetben – önkényesen összetartó szubjektív akarat.

FEHÉR FERENC

Fejes Endre: Vidám cimborák

Fejes Endrétől a Rozsdatemető óta *új műveket* és nem csupán új köteteket vár az olvasó. Vallyuk be, a könyvhétre megjelent könyve elsősorban írói jelentkezés, híradás. Nem új művét nyújtja át híveinek és támadóinak, hanem a régieket gyűjtötte össze, A hazudós c. novellás-könyv (1958) és a Rozsdatemető (1962) között írott novelláit. Szükségét érezte egy előszónak is, melyben az olvasó elnéző szeretetét kéri. Megszokott udvariasság ez, vagy pedig az íróból kibuggyant szorongás? Inkább az utóbbinak véljük, mert ennek a könyvnek jelentősége igazán a maga idejében lett volna. Nem azt mondjuk, hogy most nincs létjogosultsága. Van, mert sok mindent világosabbá, egyértelművé tesz a nagysikerű regénnyel kapcsolatban. De akkor, a maga helyén és idején, fontosabb szerep jutott volna neki, s talán a nyilvánosságra hozás a Rozsdatemető világát is motiválhatta volna. Így, utólag, viszont kulcsot ad kezünkbe, hogy regényének írói módszereit necsak deduktíve keressük, hanem induktíve bizonyítsuk is.
A kötet öt novellát, két műhelytanulmányt vagy regényvázlatot, egy csokor ceruzavázlatot és egy Hazudós-beli novellából írt irodalmi forgatókönyvet tartalmaz.
Vegyük előbb szemügyre a novellákat, melyeket már itt-ott olvastunk. Fejes Endre írói világa hasonlít ezekben a Rozsdatemetőére, de azzal semmiképpen sem azonos. Hősei itt is munkások, kisemberek, akikre szinte elismerés azt mondani, hogy az élet perifériáján élnek; ők majdnem társadalmon kívüli lények. Nincsenek egetverő terveik, magasba törő vágyaik. Az álom és a valóság határán lebegnek, de álmaikból gyakran hóbortok lesznek, a valóság nagyon mostohán bánik velük, mert csak a visszáját mutatja. Vagy talán csak azt látják! Hányódnak az élet sorsdöntő fordulóin *(Vonó Ignác)*, a mindennapi élet ballasztjait addig fújják, míg az szétpukkad *(Vidám cimborák)*. Nem tudjuk, hogy ezekben az emberekben mi tartja a lelket, mert a munka biztosan nem. Talán az ivás?! Fejes írásaiban többet isznak, mint Móricz dzsentri-regényeiben, pedig ott is fogy az alkohol szaporán. De valahogy Móricznál ez is a mű szerves részévé válik, Fejesnél nem. Kétlem, hogy ez mindig hozzátartozik a környezetrajzhoz vagy a figura jellemléhez. Egy züllött életszemlélet és egy bukott osztály természetrajzának jelentős kelléke lehet. Igaz, Fejes hősei nem gyújtanak fel házat vagy tanyát, hanem csendesen, egymást biztatva iddogálnak, míg csak hülyére nem isszák magukat *(Vidám cimborák* Zsingorja), vagy míg bebizonyítják társuknak, hogy „egy-két liter nem ártott meg . . . soha".
Fejes Endre novelláinak figurái többnyire a lumpenproletariátus soraiból kerülnek ki. Ez az osztály vagy réteg nincs pusztulásra ítélve, csupán az életformának és a szemléletnek üzentünk hadat. Igaz, nem könnyű egy réteg minden tagjának fölemelése, lelki problémáinak megoldása, de Fejes novelláiban erre kísérlet is alig történik. Megmozdul olykor ennek a rozsdatemető-i világnak a zártsága, mint például a kötet címadó írásának végén. Zsingor elmélyének elborulása után a cimborák szétszélednek, elhagyják a régi törzsasztalt, de ez nem elég meg-

győző, íróilag nem eléggé indokolt, s nem lehet á
lem igazi erkölcsi elvei miatt környezete fölé er
számára majd az igazi! Nem áll kötélnek, pedig
ősi babonás hiedelem ugyan idillizálja a szituációt, de a gondolati mag írói érzékeltetése helyes a sok morális kísértés közepette. „Selyem annak a haja, két szeme pedig nefelejcs. Anyám éjfélkor vetette ki kártyán" – feleli a lány, amikor a hatvanhárom éves munkás (nagyapja lehetne!) kertes házába invitálja. Élő Klára sorsa tragédiába torkollik, s kicsit értetlenül állunk előtte. Hőseiben a bizalmatlanság és a naiv hiszékenység keveredik, s néha olyan kongóan üres a belső világuk, hogy a póz, mely takarni hivatott, inkább lerí róluk (pl. a sportoló, akitől az öreg tíz forintért vette Élő Klárát). Ezek az alakok, lehet, hogy sokat láttak vagy megítéltek, de nem teljes értékű emberek. Társadalmi, környezeti és egyéni determináltságuk miatt. Vonó Ignác életébe semmi változás nem következett be ötven esztendő alatt a házasságon kívül, de az sem volt életére sorsdöntő hatással. A felszabadulás sem hozott számára semmit: „Az OTIból SZTK lett, a tanácsos úrból segédmunkás. Vonó Ignác altiszt maradt." Ő nemcsak a jelenből maradt ki, hanem a múltból is. Mikor érzi, hogy végleg levegő nélkül él, elkezd kapkodni, zihálni. Neki a múltját is konstruálni kell, lázálmokból. Életének központi gondolata, kapaszkodója, hogy egy zöld asszonyért vívott párbajban lőtték el a kezét. Ebben a szituációban teljesen mindegy, hogy Virág Tekla, a felesége szerette-e vagy sem. Mikor meghallotta a hajnali szélben a lövések hangját, „Vonó Ignácból bugyborékolt a nevetés. Térdét csapkodta." Itt nemcsak társadalmi determináltságról van szó.

Két központi problémába futnak össze a szálak, ha Fejes novelláinak hőseit vizsgáljuk. Az egyik, hogy az író túlságosan azonosul hőseivel, nem emelkedik föléjük. Fejes hősei úgy beszélnek mind, ahogyan az író. Móricz vagy Gelléri figurái számos nyelven szólalnak meg: perszе ez beszédük logikájára, életszemléletükre, szókincsükre, nyelvükre stb. vonatkozik. Fejesnél ezek a vonások az új mű vagy művek körvonalait jelző ceruzavázlatokban is visszatérnek, de nem olyan mértékben, mint itt. A másik központi probléma, hogy hősei nem elég egyéniek, inkább egyediek (Vonó, Zsingor, Élő Klára). Alakjaiból hiányzik lényegében az általános, csupán az egyes fogalmazódik meg, azért nem érnek még típussá.

Vannak a könyvben olyan novellák is *(Kéktiszta szerelem, Párizsi emlék)*, amelyek több örömet tartogatnak az olvasónak. Itt érezhető, hogy van világ a „rozsdatemetőn" kívül is! Ezekben a közösség mint éltető elem, mint pozitíve befolyásoló tényező jelenik meg. Bátran rántja le a hamis erkölcsi konvenciók leplét! Preisz nem együttélni akar más asszonyával, hanem élni. Megfogalmazza azt a nagy felismerést, igazságot, hogy „arcul köptök, mert nem tudok hazugságban élni". Itt felvillannak a felelősség csillámai, érezzük a törekvés, az emberréválás sistergő-forrongó levegőjét. A párizsi emléket feldolgozó novellája érdekes, izgalmas írás. Tematikai szempontból a leginkább előremutató. Munkás-téma, bérharc – kitűnően érzékelteti a sztrájk szervezett és spontán jellegét. Két kérdés izgató itt főleg: miért külföldön játszódik egyik legjobb írása (itt a hazai környezet, a mai téma visszahúzó hatására kell gondolnunk?), és miért kívülről nézi az eseményeket (nem tévesztendő össze azzal, hogy nem aktívan vesz részt bennük)? Fejes novelláinak olvastán az az érzésünk támadt, hogy ezeknek a történeteknek most kellett előjönni, mert az 50-es évek irodalomszemlélete csak hősöket bírt el.

Az *Etűd I* és *Etűd II* címet viselő írások és a *Ceruzavázlatok* indokolatlanul kerültek a kötetbe. Igaz, az írónak szuverén joga azt tenni a könyvébe, amit akar. Móricz is adott ki olyan könyveket (Baleset), amelyek egyrészét témaföljegyzések, gondolatforgácsok tették ki. De sok nagy regény és novelláskötet után! Lehetne azt is mondani, hogy ezek olvastán várakozással tekintünk az új Fejes-művek felé. A *Mocorgó* c. novellából készült irodalmi forgatókönyv véleményünk szerint csupán írói műhelymunka, de a novella teremtette világ itt darabjaira hullott. Szólnunk kell *Gyulai Líviusz* rajzairól, melyek kitűnően érzékeltetik a világot, ahol Fejes hősei mozognak. Többet nyújt puszta illusztrációnál, a grafika eszközeivel elmélyíti az olvasói élményt.

(Magvető, 1966)

STENCZER FERENC

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 OKT 1
NAPJAINK

Gyulai Liviusz

1021

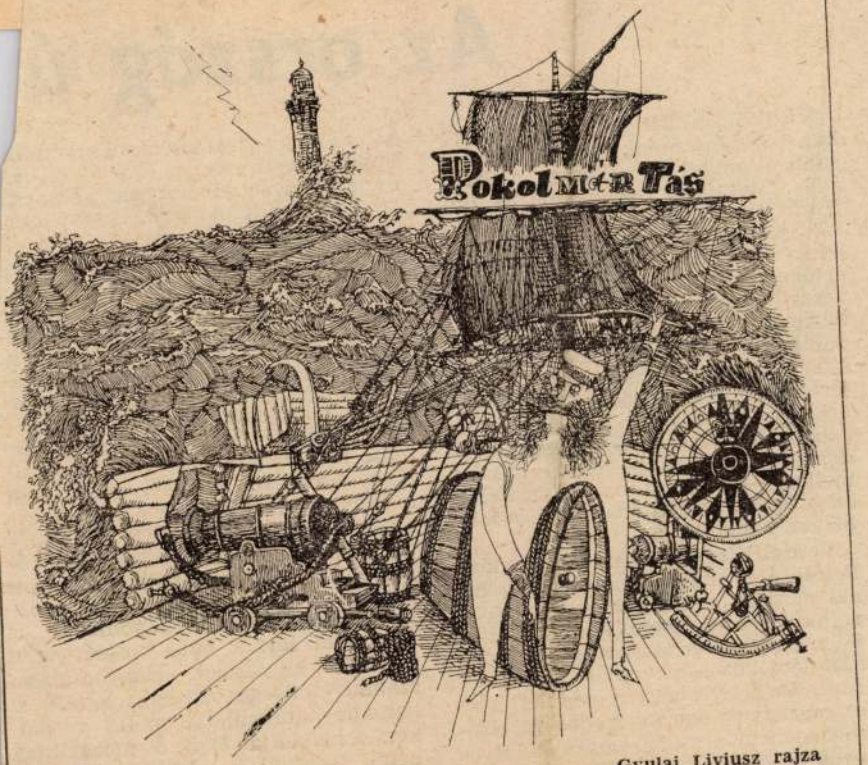

Gyulai Liviusz rajza

Az ország ú

VERES PÉTER művészi és politikai pályafutásának egyik legfontosabb állomása ez a könyv: a Számadás folytatása, önéletrajz-írás, mint ilyen jellemrajz, — szociográfus esszé, jellegzetes sorsok, alakok, tények, jelenségek megvillantása és értékelése a népi humanista, a művész egyéniség szemszögéből, s ugyanakkor a politikus vallomása, önigazolása és önbírálata is, azé a szocialista politikusé, akit a nagy történelmi földrengések az ország útján találtak, útban az ország dolgában. Mi tarthat össze egy olyan művet, amelyben — ennyi minden mellett — még az író legszemélyesebb ügyei, családjának történései is helyet kapnak?

Veres Péter tudatos magatartása, Petőfi óta aligha van olyan írónk, aki ennyire szándékoltan kovácsolta volna magát a személyiség látszólag jelentéktelen vonásaira is kitérően egy népi közösség képviselőjévé, hősévé. De úgy, ahogy a nép lett hőse az országnak egy évezreden át elsősorban nem a mártíromság, a látványos elszánások és áldozatok szellemében, hanem a munka, a gyermek, konspirációs természet, nem tudn bújkálni és ő nem is kap külön irá nyítást, elvei és ösztönei parancsá követi. Együtt menetel, együtt szen ved az ország népével.

A KÉNYSZERŰ menetelések, vándorlások közben „a biztos győzelem a holnapi hatalom öntudatában" az író és a politikus szemével térképezi a sebzett, vergődő országot. Megsimogatja a mogorva kukoricatáblák gazdag ígéretét, követi az angolszász repülők félelmetes útját, — és állandóan osztályoz, nem a sémák, hanem a sokszínű magyar valóság törvényei szerint: osztályozza a nagygazdákat, akiket a háború riadalma és a jövendővel kapcsolatos veszélyérzet, az ösztöntaktika közelebb hajtott gőgjéből, rideg önzéséből a szegénységhez, — a nyilasok ideges, hőbörgő bandájából is két arcot lát: a buta birkáét és a vicsorgó kutyafejet. Hányódtatása, számkivetettsége közben keresi a holnapi hatalomhoz méltó vezetőket, megtalálja őket a mozgalmon belül, is kívül is. Olyan emberek ismer meg, akikkel „csaku lehet építeni egy új

M.D.K

Gyulai Líviusz
grafikus

Caragiale-illusztráció.

Élet és Irodalom, 1966. jan. 15. - 2 lap

Gyulai Líviusz, grafikus

A Carmina Buránához készült illusztrációi jól illeszkednek a középkori diákénekekhez.
(A III. Miskolci Bisz. Grafikai Biennáléról)

Rózsa Gyula: Bírtató szeregszemle

9

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1965. dec. 1.

Gyulai Livius, grafikus

MDh

Kiállít az Ernst Múzeumban.
(Dec. 4-től)

(zs): „... a fiatalok tárlata ...“

1.

ESTI HIRLAP bp. 1964. dec. 2.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Gyulai Líviusz
1986 JAN 15

1021

Gyulai Líviusz: Caragiale-illusztráció

A FORI

HERMANN ISTVÁN

A mameluk kifejezést korántsem történetileg használom. Nem Mikszáth értelmezéséről van szó, aki az 1848 utáni időszak szótárát legalábbis jelentés tartalmában kibővítette. Nemcsak pecsovicsokról beszél, hanem mamelukokról is. Pecsovicsok azok voltak, akik maguk akarták a helytelent, a mamelukok pedig a pecsovicsok támaszai voltak.

Mamelukok ma is léteznek, látszólag változott, valójában változatlan magatartással. Nevezik őket néha fejbólintó jánosoknak, néha ahogyanóhajtják uraknak, de akárhogy nevezzük is őket, csak mamelukok maradnak, akik mindenkori főnökeik mindenkori akaratát gondolkozás nélkül végrehajtják. Most mégsem a mamelukság bírálatáról lesz szó. Már azért sem, mert a mamelukot ma úgy is mindenki bírálja.

rt
l:
p,
t-
i,
a
-
e

lesz. Bekapcsolódik egy sajátos divatáramlatba. Hirdeti önmagáról, hogy távol áll minden konformizmustól, mindenfajta bürokratizmustól. Találkoznak egy társaságban a különböző egymást dicsőítő, egymás szavát áhítattal hallgató fordított mamelukok, és keresik a lehetőségeket —, hogy „ellenzékieskedhessenek".

A póznak és a divatnak, a sikernek és a népszerűséghajhászásnak — s ez nemegyszer lehet irodalmi látszatsiker is — önálló hatóereje van. A kiindulópont természetesen a bürokratizmus bírálata, természetesen a negatív jelenségek felhánytorgatása. Csakhogy az állítólagos nonkonformizmus ott is hibát keres, ahol semmiféle hiba nincs. Az egyik ilyen fordított mameluk például egész közgazdasági elméletet talál ki, melynek az a kiindulópontja, hogy a forintot a valóságos értékén cserélik a világpiacon. Az elmélet szerzője természetesen nagyon jól tudja, hogy az adott politikai helyzetben a forint hátrányos megkülönböztetésben részesül, mégis az ezen az alapon felépített elméletét állítja szembe a valósággal.

A pózolás egyik jellegzetessége, hogy minduntalan meghúzza a vészharangot. A szocialista realista művészeknek és gondolkodóknak például nem tetszik egy s más

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Gyulai Liviun
MAGYAR IFJÚSÁG

1965 OKT. 2

1021

FIATALOK GALÉRIÁJA

A Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása a Magyar Ifjúság hasábjain

GYULAI LIVIUSZ

EX LIBRIS

MINÓTAUROSZ PUSZTULÁSA

Idegen ötlet felhasználásával írta:

CS. HORVÁTH TIBOR,

rajzolta: ENDRŐDI ISTVÁN

1

Előzmények: Időszámításunk előtt másfél ezer esztendővel Athén még adófizetője volt a távoli és félelmes erejű krétai birodalomnak. Minosz, Kréta uralkodója, sok egyéb mellett súlyos emberadót is követelt: minden kilencedik esztendőben hét ifjút és hét hajadon lányt. Volt a krétaiaknak egy kedvelt látványossága, a „bikatánc", ahhoz kellettek a fiatal, fürge és szép testű rabszolgák, akik közül minden viadalon halálra öklelt néhányat a bika. Egy alkalommal Thészeusz, athéni királyfi önként vállalja, hogy megosztja sorsát a rabságba hurcoltakkal és erős akarattal eléri, hogy a tizennégy athéni jól összeszokott csoporttá fejlődik. Hónapok telnek el, és egy sem pusztul el közülük. Ariadné, Minosz lánya beleszeret Thészeuszba és elhatározza, hogy társaival együtt szökéshez segíti.

Gyulai Livius, grafikus

Varga Domokos Kutyafülűek c.
Könyvét illusztrálta.

Falus Róbert: Könyvremek 9.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1966. márc. 4.

Gyulai Livius

Művei szerepeltek a III. miskolci biennálén.

Magyar Nemzet 1965. nov. 10.

A III. Miskolci Grafikai Biennálé. Perneczky Géza.

M. D. K.

Gyulai Líviusz
grafikus

A Petőfi Irodalmi Múzeumban
rendezett kiállításon grafikái
szerepelnek.

V. L. Á: Magyar irodalom —
Művészet, 1966. január — 4 lap

MDK.

Gyulai Liviusz

Kiállitási kritika

Magyar szó 1965 juni.13.lap -

Gyulai Liviusz

Szerepelt a III. miskolci biennálén

Képművelés 1966. jan.

A III. Országos Miskolci Grafikai Biennálé. Szerző fotója.

M. Sz. K.

Cyulai Livius

Gyárfás Miklós: „Butaságom története" c. folytatásos regényét illusztrálja az egyes példányokban.

Film Színház Zene, Bp. 1964. június 5. 23. sz. 24-25. lap.

Gyulai Líviusz

Grafikus illusztrálta Mesterházi Lajos könyvét

A könyvkiadás 1964. évi díjazott és dicsérettel részesített kiadványainak értékelése

Magyar Grafika 1965 5 sz. 16. l.

Gyulai Liviusz

Bemutatott művei: „Souvenir", lino, 12 x 12; „Nagymamák tengerpartja", lino, 37 x 52; „Leacock illusztráció", lino, 35 x 41.

Zala Tibor: XI. magyar képzőművészeti kiállítás, Budapest, 1968.

91

Gyulai Liviusz

Baróton született 1937-ben. A képzőművészeti Főiskolán kapott diplomát Fónyi Géza, Ék Sándor és Kmetty János tanitványaként. Olaszországban és Angliában járt tanulmányúton.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972.

Gyulai Liviusz

"Könyv" cimmel a lap bemutatja a müvész metszetét a cimlapon.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. szept. 16.
XVI. évf. 38. sz. cimlap.

Gyulai Líviusz

Közölt művei:

F. p. „Összeroncsolt rajzoló férfi" – linómetszet X3

Magyar kisgrafika 1972 Budapest.

Gyulai Liviusz

A második firenzei biennálén dijat nyert a müvész,-közli a Tájékozódás c. rovatban a lap, "Grafikai Biennálé Firenzében" cimmel. A szabályzat értelmében a dijat nyert müvek a Palazzo Strozzi gyüjteményébe kerülnek.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. május 27.
XVI. évf. 22. sz. 6. lap.

Gyulai Liviusz

"Villon-illusztráció /részlet/ cimmel a lap bemutatja a művész rajzát.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. márc. 11.
XVI. évf. 11. sz. 13. lap

Gyulai Livius
Grafikus

„A tegnapi fiesdőváros"
(vegyes)

Csoát Katalin: Állok Dumánk szelén
Nők Lapja, 1970. felszám - 7 szám.

Gyulai Lurinsz
festő

Kompozíciója a Hotel Duna
Intercontinentálban van el-
helyezve.

Osvát Katalin: Állok Dunánk szelén . . .
Nők Lapja, 1970. február - 7 szám

Gyulai Liviusz

neve emlitve

„Foghijas biennali"

Magyar Nemzet 1971 december 12
11. old.

Gyulai Liviusz

Ex libris

Képzőművészeti Almanach 2, Corvina 197o

Gyulai Livius, grafikus

Szerepelni fog Capriban a II. nemzetközi
tamatnő-
triennálén.

—: Hallottuk 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. ápr. 10.

Gyulai Líviusz, grafikus

Felhívó, hogy nem szerepel a 6. miskolci grafikai biennálén.

P. Nagy Julianna: Kínok és sablonok 7.

Népszabadság, Bp. 1972. jan. 12.

Önálló tárlata volt: 1966 Dürer terem, 1968. Bécs Europahaus. 1964-ben a lipcsei könyvművészeti kiállitáson Brecht illusztrációjáért oklevelet kap.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972.

Gyulai Liviusz 3

1966-ban részt vesz a Brno-i Nemzetközi Grafikai Biennálén, 1967-ben a tokiói Unesco kiállitáson, a Sao Paulo-i Biennálén, az ankarai, a moszkvai magyar tárlatokon.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972 56

Gyulai Liviusz

1968-ban a nyugat-berlini , moszkvai, a Buenos Aires-i kiállitásokon , a Nemzeti Galéria grafikai és a Fiatal Képzőművészek Studiójának jubileumi tárlatán szerepeltek művei.

Solymár Istvám: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972. 56.

Reprodukciók:

56 sz. Nagymámák tengerpartja, 1967, linó, 345 x 503 mm

57 sz. Leacock illusztráció, 1967, linó 340 x 395 mm.

58.sz. Londoni állatkert, 1965, rézkarc, 118 x 186 mm.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972.

MIK .

Gyulai Liviusz

Kiállitási kritika

Népszabadság 1966 máj.1 lap 7.

Gyulai Livius, grafikus

Szép Ernő: Egyszer volt budán kutyaszázár c. könyvét illusztrálta.

V. M.: Könyvtétre ajánljuk 34.

Gyermekünk, Bp. 1972. április XXIII/4.

Gyulai Liviusz M.D.K.

Illusztráció, kötésterv és védőborító Manfred Bieler: Bonifác c. könyvéhez / Európa /

Vasárnapi Könyvespolc

Magyar Nemzet 1965. május 16. 13.1.

Gyulai Liviusz M.D.K.

a lipcsei illusztrációs pályázat egy ik nyertese

F.Á.: Öt év legszebb magyar kiadványai vesznek rész
a lipcsei könyvkiállitáson

Magyar Nemzet 19 5. április 16. 3.l.

Gyulai Liviusz, grafikus MDK

Szerepel a Stúdió 66.
tárlatok.

Rózsa Gyula: Végletek és tárlatok 7

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. máj. 7.

Gyulai Liviusz

Műve a kiállításon

Carmina Burána illusztrációk

Pernecky Géza: A III. Miskolci Biennálé

Magyar Nemzet 1965. nov. 10. 4.l.

Gyulai Líviusz grafikus

Szörényben említve részvétele

Biennálén.

1966. feb. 22 Népszava

a Brnoi II. Nemzetközi Grafikai

Gyulai Molnár István

Nagy fák - rézkarc Bp. 1962.
295x390 mm. 80.-Ft.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek /összeállitotta: Munkácsi Piroska/
O.Sz.K. kiadványai Bp.1965.

232.l.

M.D.

Gyulai Líviusz
grafikus

Carmina Burana illusztrációi szerepelnek a tárlaton.

Rittly Valéria: A III. miskolci grafikai biennale.
Művészet, 1966. február - 38 kép.

Gyulai Liviusz grafikus

Szöveg ben emlitve: Villon-illusz-
trációk

Pemeczky Géza:
Fiatalok Studiója 1966

Magyar Nemzet 1966 Szept. 29

Gyulai Líviusz

Művei szerepelnek a felszabadulásunk 30.évfordulójára meghirdetett pályázat anyagában a Balatoni Kisgrafikai Biennálé kiállításának keretében a keszthelyi Balatoni Múzeumban- 1975.

-katalógus a könyvtárban-

Gyulai László

Műve szerepel a Magyar Grafika 1978.

c.kiállításon

Magyar Nemzeti Galéria,1979.február

-katalógus a könyvtárban-

Gyulai Liviusz, grafikus

L: Reich Károly

– Pimpolin köpenye 2

Esti Hírlap

Bp. 1979 febr. 16.

Gyulai Liviusz, grafikus

L. Grass Arnold

2.

Harangozó M: Ki maradt el ötven évvel?

Esti Hirlap, Bp. 1979 jan. 9.

Gyulai Liviusz

"A bajnok" c. művét bemutatja a lap.
Repr.

Fenti képet lásd: Brenner György -cim nélküli - rajzának hátlapján.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. jan. 8.
XXI. évf. 2. sz. 10. lap.

Gyulai Livius

Illusztráció

Gyárfás Miklós: A humánum pillanata.
Tükör, 1977. április 10 – 20. lap.

Gulai Lívia

Illusztráció

Gyárfás Miklós: A bácsi
Tükör, 1977. május 29 - 16 lap.

Gyulai Liviusz

Rajz

—:—

Tükör, 1977. juli. 31-9 oldal.

MDK.

Gyulai Liviusz

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1966 nov.lo.

Gyulai Livius

Szerepelt a „Studió 66" kiállításon.

Vigília 1966. jún.

Gyulay Lívius

a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának VI. kiállításán szerepel.

Kanizsa 1966. jún.

Gyulai László

Villon illusztráció (reprodukció).

Visegrád 1966. jún.

Gyulai Liviusz

Grafikákkal szerepelt a „Studió 64" tiólításoa

Tiszatáj, 1965, 4sz, 304o.

M.DK

Gyulai Liviusz

grafikus

„Villon illusztrácio" (repro)

(Studio 66)

Élet és Irodalom, 1966. május 7 – 3 kap

MDK.

Gyulai Livius

Könyvillusztrációiról

Könyv. 1966 febr.

Gyulai Liviusz

Gyulai Liviusz: Murr kandúr

Élet és Irodalom, Bp. 1977. ápr. 16.
XXI. évf. 16. sz. 7. lap.

A HÉT KULTURÁLIS ESEMÉNYEIBŐL

Új könyvek

SZÉPIRODALOM

CSIKÓINK KÉNYESEK. Magyarországi cigány népköltészet. Szerkesztette: Szegő László (Európa).

DEVECSERI GÁBOR: A MEZTELEN ISTENNŐ ÉS A VAK JÖVENDŐMONDÓ. Regények és elbeszélések (Magvető).

RÁKOSY GERGELY: AZ ÓRIÁSTÖK — TIGRISUGRÁS. Regények, novellák (Magvető—Szépirodalom).

FAZEKAS LÁSZLÓ: BÖLÉNY A FALON. Versek (Szépirodalmi).

GALAMBOSI LÁSZLÓ: FORRÁS LÁNYAL. Versek (Szépirodalmi).

ILLÉS SÁNDOR: SIRATÓ. Regény (Szépirodalmi).

MÜLLER PÉTER: A MADÁREMBER. Regény (Szépirodalmi).

SIKLÓS LÁSZLÓ: HÁROM ÉV A KISHÁZBAN. Regény (Szépirodalmi).

TAMÁSI ÁRON: ÁBEL. (ÁBEL A RENGETEGBEN — ÁBEL AZ ORSZÁGBAN — ÁBEL AMERIKÁBAN) Regények (Szépirodalmi).

SZENCZEI LÁSZLÓ: ÓCSKAVAS. Öt groteszk játék (Szerző kiadása).

TANULMÁNY, DOKUMENTUM

LUCIEN GOLDMANN: A REJTŐZKÖDŐ ISTEN (Gondolat).

SZERDAHELYI ISTVÁN: BÁBELTOL

A TAXI UTASAI. Színes, szinkronizált szovjet film.

HALLOD-E A KUTYA UGATÁSÁT? Színes mexikói film. (FBK.)

Színház

KEN KASEY—DALE WASSERMAN: KAKUKKFÉSZEK. Bemutató a Vígszínházban, április 21-én.

GOETHE: FAUST. Bemutató a Nemzeti Színházban, április 22-én.

KELLÉR ANDOR: BAL 4-ES PÁHOLY. Bemutató a Thália Színházban, április 22-én.

Hangversenyek

DIMITRIJ ALEXEJEV zongoraestje a Zeneakadémián, április 16-án.

VIKTOR TRETYAKOV hegedűestje a Zeneakadémián, április 17-én.

A MÁV SZIMFONIKUSOK hangversenye a Pataky István Művelődési Központban, szocialista brigádoknak, április 17-én. Vezényel: Kobayashi Ken-Ichiro.

A MOSZKVAI ÁLLAMI FILHARMÓNIA ZENEKARÁNAK hangversenye az Erkel Színházban, április 18-án. 19-én, 20-án. Vezényel: Dmitrij Kitajenko.

A POSTÁS SZIMFONIKUS ZENEKAR hangversenye a Zeneakadémián, április 18-án. Vezényel: Medveczky Ádám.

A LISZT FERENC KAMARAZENEKAR hangversenye az Erkel Színházban, április 19-én. Vezényel:

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 NOV

Könyvvilág

Gyulai Líviusz,
grafikusművész

1021

Illusztráció Bán András Gyulai Líviusz c. kötetéből (Corvina. Műterem)

Kerekes György
VENCEREMOS!

Lezajlott a VIT, véget ért Kubában a nagy ifjúsági seregszemle, de Kuba ma is, és még sokáig téma lesz. Akik ott jártak, személyesen is meggyőződhettek róla, milyen megejtően kedves és vendégszerető ez a nép. A Móra Kiadó megfelelő időben — még a VIT megnyitása előtt — jelentette meg Kerekes György „Venceremos!" című művét. A neves latin-amerikai szakértő kitűnő könyvet írt a kubai szabadságküzdelmekről, csupán a leglényegesebb epizódokat emelve ki a sziget bátor lakósainak harcai közül. A Moncadáról, a Sierra Maestra kősivatagjairól mindannyian hallottunk már, José Marti neve kubai Petőfiként is ismerősen hangzik. Azonban nemcsak ezekkel a legendás hősökkel, El Che és Fidel Castro Ruz életével s harcaival érdemes megismerkednünk, hanem a korábbi szabadságharcokkal

gítség nélkül is kivívták volna az ország függetlenségét — a jenkik azonban úgy látták, jobb, ha előbb beavatkoznak. A spanyolok belenyugodtak abba, hogy gyarmatuk elveszett — autonómiát ígértek Kubának. Az akkori helyzet, illetve az amerikai beavatkozás jellemzésére álljon itt két távirat szövege, amelyet egy kiküldött tudósító és a sajtókirály, Hearst váltott. „Minden nyugodt. Háború nem lesz. Hazaindulok. Remington" (a tudósító). „Kérem, maradjon a helyén. Ön csináljon fényképeket. Én csinálok háborút. Hearst."

Kuba története örökös harc a szabadságért és a függetlenségért. A küzdelmek s a fegyveres harcok sora befejeződött, de míg megérték, hogy a Vedadon vagy a Miramar negyedben bárki beülhet egy café creolló-ra, sok-sok vérnek és könny

Könyve

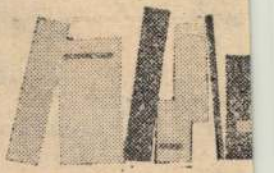

MŰVÉSZETSZOCIOLÓ

A művészetszociológia még önálló diszciplinának nem tekinthető kutatási ága századunkban különült el. Az ötvenes évekig alig, attól kezdve egyre sűrűbben jelennek meg az ehhez a szaktudományhoz sorolható dolgozatok, könyvek. A művészetszociológia tárgya az esztétikai formák és termékek társadalmi meghatározottsága, a művészek kiválasztódásának és alkotóte-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1979 MÁR 26

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Lővinger Gyula

1021

...viusz Gyulai: Figurenentwurf zu dem Zeichentrickfilm „Die neuen Bewohner"

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1979 MÁR 26

Liviusz Gyulai

1021

Liviusz Gyulai: Figurenentwurf zu dem Zeichentrickfilm „Die neuen Bewohner"

r wurde die Janácek-Oper „Das
t. Unser Bild: Eine Szene mit
csmáros

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 349-726

1979 MÁR 26

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Liviusz Gyulai

1021

Liviusz Gyulai: Figurenentwurf zu dem Zeichentrickfilm „Die neuen Bewohner"

dern.

Es sei hinzugefügt, daß d
Produktivität eine kompliziert
schen Daten in den Ländern
schaftssystem nicht einheitlic
nach sind nicht so sehr die
die Tendenzen von Belang. D
Wachstumstempo der Produk
vor allem in den Jahren des
schleunigt hat. Die jährliche
nahe 7 Prozent. (Zum Verglei
rate zwischen 1960 und 1970
hung der Produktivität hat au
zugenommen. Im Durchschnitt
die Wachstumsrate 6,9 Prozent

Die beschleunigte Wachst
duktivität bedeutet, daß die
mens fast ausschließlich, d.h.
tivitätssteigerung zurückzufüh
len allerdings nicht, daß das
Folge des Arbeitskräftemange
bende oder steigende Güterm
kräftepotential produziert wir
vitätssteigerung gleich. Diese
daß die Produktivitätsreserve
dernen Mechanisierung und d
noch viele Möglichkeiten eröff

Liviusz Gyulai

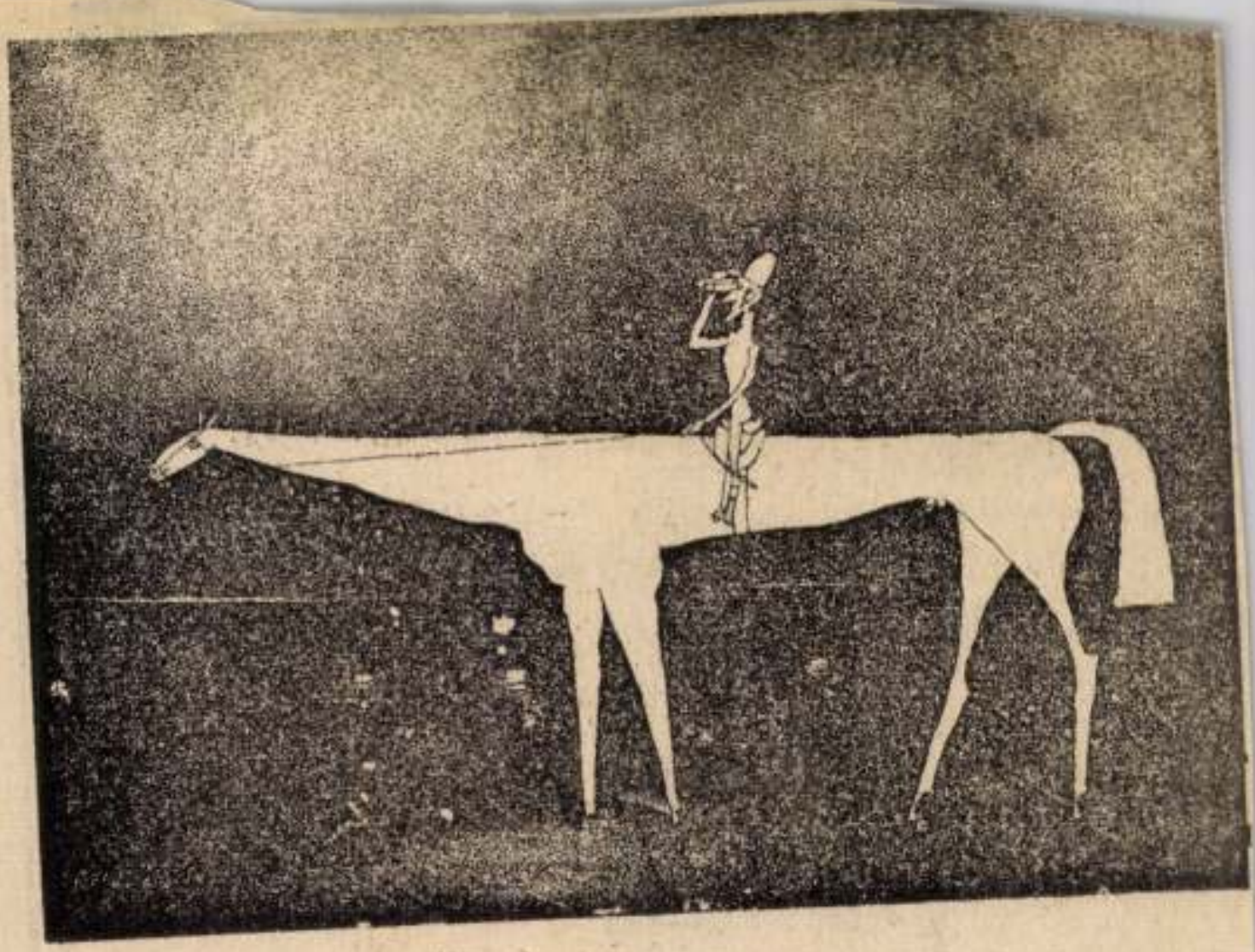

Liviusz Gyulai: Einsamer Reiter (Federzeichnung 1975)

Budapester Rundschau,
1979. márc. 26.

rdő, Héviz, Hajdúszoboszló und Harkány mit Unter-

ER

ACH- ODER HAUPTSAISON:
nts am Balaton: Balatonfüred, Fonyód, Balatonalmádi,
Balatonszárszó und Balatonfenyves

BUDAPEST:

Telefon: 121—017
Telefon: 117—034
Telefon: 251—667
Telefon: 131—466
Telefon: 850—755
Telefon: 477—328

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1970 VÁR 2 6

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Liviusz Gyulai,
grafikusművész

Liviusz Gyulai: Kinderbuchillustration (Linolschnitt 1972)

Wassersp

Freili

über

In den Spitzenzeiten verbraucht die ungarische Hauptstadt — laut Angaben des Vorjahrs — bereits fast 1 200 000 m^3 Wasser pro Tag. Um die Metropole tagsüber störungslos zu versorgen, sind Sammelbecken unentbehrlich, und da der Wasserbedarf ständig zunimmt, sollen auch immer mehr dieser Becken gebaut werden. Momentan kann man in Budapest auf einmal nur etwa 200 000 m^3 Wasser speichern.

Im Rahmen der Entwicklung der hauptstädtischen Wasserversorgung wurde im Mai 1978 das erste Sammelbecken auf dem Gellért-Berg mit einem Fassungsvermögen von 40 000 m^3 seiner Bestimmung übergeben. Zur Zeit arbeitet man an dem zweiten, in dem die gleiche Menge Wasser gespeichert werden kann.

Die Kostruktionsarbeiten sowie die Deckenverkleidung wurden bereits im vergangenen Jahr ausgeführt, dieses Jahr werden die verschiedenen Rohrleitungen bzw. der Maschinenraum für Aerotechnik gebaut. Noch in diesem Jahr werden etwa 150 000 m^3 abgetragener Erde wieder zurücktransportiert. Im nächsten Jahr sind schon „Verschönerungsarbeiten" an der Reihe — so die Gestaltung von Grünanlagen bzw. Spielplätzen sowie die Errichtung einer Freilichtbühne über dem Sammelbecken. Der ganze Komplex soll 1980 seiner Bestimmung übergeben werden.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1979 MÁR 26

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Liviusz Gyulai

1021

Liviusz Gyulai: Rabauken (Federzeichnung 1975)

Forderung
unterstütze
ten Reakti
ren Qualit
forderunge

K. HERCZ
werkschaftsl
sich in den

1979

edaillen — schlüsse höhe

tionsabkommen bzw. in RGW-Spezialisierung hergestellt wurden. Großes Interesse riefen beispielsweise Einrichtungen für den Handel hervor, die von KERIPAR (Ungarn) und Handelstechnik (DDR) entwikkelt wurden. Die Maisadapter für die in der DDR hergestellte Kombine E—218 werden in Békéscsaba produziert.

(Fortsetzung S. 9)

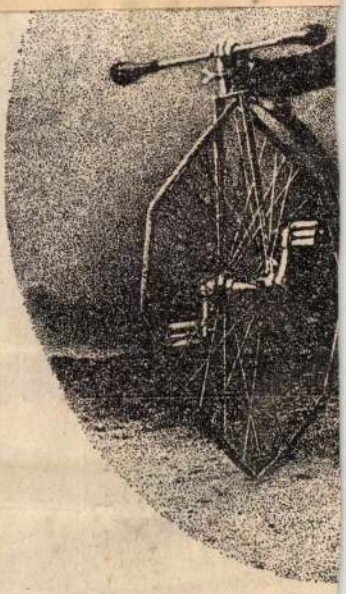

In dieser Nummer stellen w
strator Liviusz Gyulai vor (
Der Champion (Federzeichn

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1979 MAR 26

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Liviusz Gyulai,
Grafiker und Buchillustrator

1021

In dieser Nummer stellen wir den Grafiker und Buchillustrator Liviusz Gyulai vor (siehe Beitrag S. 9). Bild oben: Der Champion (Federzeichnung 1975)

Ackerstr
D-4 Düss
Harry M
3394 Lang
D-6 Fran
W. E. SA.
Follerstr
D-5 Köln

Österreic
GLOBUS
Vertrieb
Zeitschriften
Höchstädtplatz 3
A-1200 Wien
MORAVA UND CO
Wollzeile 11
A-1011 Wien

Schweiz:
AZED AG
Dornacher Straße 50—62
CH-4000 Basel
PINKUS ET CO
Froschaugasse 7
CH-8001 Zürich 1

Dänemark:
MUNKSGAARD LTD.
Norregade 6
DK-1165 Kopenhagen K.

Finnland:
RAUTATIEKIRJAKAUPPA OY
Kolvuvaarankuja 2
SF-02670 Hämevaara

Schweden:
ALMQUIST ET WIKSEL
Subscription Agency
26 Gamla Brogatan
Nordenflychtsvägen 70
S-101 20 Stockholm 1
WENNERGREN-WILLIAMS AB
S-104 25 Stockholm 20

Bulgarien, Deutsche Demokratische Republik, Polen, Rumänien und Tschechoslowakei: Bestellungsannahme bei allen Postämtern

Liviusz Gyulai: Rabauken (Fe

Gyulai Líviusz, grafikus

L.:Gross Arnold

-: 72-féle naptár, 85oooopéldánybam

9

Népszabadság, Bp. 1977 nov. 1o.

Gyulai Liviusz, grafikus

L. Hincz Gyula

(bé): Három vejt kónyv 2.

Esti Hirlap, Bp. 1980 febr. 2

Gyulai Livius, grafikusmüvész

A Corvina Miterem sorozatban könyv jelent meg a művész mühely-titkairól

A TV-Hiradó szövegét l. „Varga Nándor Lajos grafikusmuvész" cimszó alatt

TV-Hiradó 1978. XII. 9, 19'30.

Gyulai Líviusz, grafikus

FILMJEINK — FESZTIVÁLOKON. A franciaországi Prades-ben július 15. és 22. között két alkotást: Gaál István Legatóját és Gyöngyössy Imre—Kabay Barna Két elhatározás című produkcióját vetítik. Az új-zélandi Wellingtonban július 10. és 17. között Jankovics Marcell rövidfilmje, a Küzdők, a Gyulai Líviusz rendezte Új lakók, valamint Szabó István Várostérkép című, rövidfilmekből készített összeállítása képviseli a magyar filmgyártást.

8.

-: Hk

Népszabadság, Bp. 1979 júl. 4.

Gyulai Líviusz grafikus

a könyvet illusztrálta

↓

M. Tolnay: Írók két világháború közt 2.

Esti Hírlap, Bp. 1979 jún. 7.

Gyalai Lívius, grafikusművész

Művészet, 1979. febr. 44. old.

Gyulai Líviusz, grafikusmüvész

A Corvina Kiadó az ünnepi könyvhétre új sorozatot indított, az élő müvészetről „Müterem" címmel. Az 1978-79-es programba szerepel a kiadó tervei között a festő Korniss Dezső, Kokas Ignác, Bartha László, a grafikus Gyulai Líviusz.

Müvészeti Magazin

1978. júl. 9 Kossuth S.55

Gyulai Lévinne, grafikus

Rajzfilmet készített. (Új hatók)

— : Négy magyar ... 2.

Esti Hirlap. Bp. 1978. okt. 13.

Gyulai Sirinsz

Illusztráció

Tamási Áron: Ördögi álbozás Csíkban.
Új Tükör, 1978. február 26 – 14 lap.

Gyulai Liviusz

Illusztráció

Pintér Ferenc: A pokol tornácia.
Új Tükör, 1978. március 5 - 14 lap.

Gyulai Líviusz

Illusztráció

Kádár Erzsébet: A diófa.
Új Tükör, 1978. március 12 - 14 lap.

Gyulai Liviusz

Illusztráció

Németh László: Pocokhatalma.
Új Tükör, 1978 március 26-14. lap.

Gyulai Lucius.

Illusztráció

Szerb Antal: Madelon, a.e.b.
Új Tükör, 1978. április 2 – 14. lap.

Gyrelai Lívius

„Nagymamát tengerpartja" 1967
Lívó, 37 x 52 cm

Kritikák és képek Corvina Bp.1976

Gyulai Livius

Illusztráció

Zilahy Lajos: Schönbrunn, 1916.
Új Tükör, 1978. január 8 – 14. (?)

Gyulai Líviusz

Illusztráció

Hunyady Sándor: Utasvendég.
Új Tükör, 1978. január 15 – 15. lap

Gyulai Livius

Illusztracio

Szabó Pál: Új krajcár.

Új Tükör, 1978. január 22. - 14 lap.

Gjulai Szwinsz

Illusztráció

Déry Tibor: Béhébeli vidám történet.
Új Tükör, 1978. január 29 – 14. lap

Gyulai Livius

Illusztráció

Illés Béla: Sámson és Delila.
Új Tükör, 1978. február 5-14 lap.

Gyulai Szivcsz

Illusztráció

Pap Károly - Jesuka

Új Tükör, 1978. február 12 - 14 lap.

Gyulai Lívius

Illusztráció

Veres Péter: Harajott a hugom.
Új Tükör, 1978. február 19 – 14. lap

Gyulai Livius

Illusztráció

Dózsa Ildikó: Utolsó játik.
Új Tükör, 1978. junius 11 – 17 lap.

Gyulai Livius

Illusztráció

Somogyi Tóth Sándor: Az ismeret.
Új Tükör, 1978. június 11 – 14 l ap.

Gyulai Liviusz

Ellenszrádio

Veress Miklós: Mese a ímfestőrre.
Új Tükör, 1978. junius 11-39. lap.

Gyulai Livius

Illusztráció

Somogyi Tóth Sándor: Az üzenet.
Új Tükör, 1978. jelmus 18 - 14. lap.

Gyulai Livius

„Rajz"

— ; —

Új Tükör, 1978. május 7 – 39 lap.

Gyulai Liviusz

Illusztráció

Stefan Heym: A poloska.
Új Tükör, 1978. május 14–16. lap.

Gyulai Líviusz

grafikus

a József Attila Klubkönyvtár kiállítóter-
mében megnyílt a Gyermekkönyv-illusztráto-
rok — Gyermekkönyvek c. kiállítás
melyen szerepelnek a művész művei

(gyarmati): Gyermekkönyvek illusztrátorai

Déli Hírlap, 1977. szept. 16.

Gyulai Liviusz

Illusztráció

Tersánszky J. Jenő: A/B (Kakuk Marci kalandjáiból)
Új Tükör, 1978. január 1 – 14. lap.

Gyulai Líviusz

Illusztráció

Vészi Endre: Az öregasszony és a látogató.
Új Tükör, 1978. július 16–14. lap.

Gyulai Líviusz, grafikus

L. Derkovits Gyula

(hm): Dürer, Derkovits, Márffy 2.

Esti Hírlap, Bp. 1978. dec. 15

~~Gyulai Liviusz, grafikus~~ ✓

~~L. Deskovits Gyula~~ ✓

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
1978 OKT 22
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
MAGYAR NEMZET
Gyuldi Lívius, grafikus
1021
BABONÁS
PÁLYÁZATI SZELVÉN
1978. október 2.

sz illusztrációja Jékely Zoltán prózai írásainak
lyet Angyalita címmel adott ki a Szépirodalmi
Könyvkiadó

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
1978 OKT 22
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

MAGYAR NEMZET

Gyulai Líviusz, grafikus.

021

Gyulai Líviusz illusztrációja Jékely Zoltán prózai írásainak kötetéből, melyet Angyalföld címmel adott ki a Szépirodalmi Könyvkiadó

den egyes
diagnózist
lejtettek
tényeket,
betegnek
lába, nyílt
ved stb.

A tudományos utánvizsgálatok száma százakra rúg, de a kuruzslás hívei mégis szeretnek arra hivatkozni, hogy a tudomány nem veszi figyelembe az orvosi okkultizmus gyakorlatát, az alapját képező valódi, vagy állítólagos jelenségeket. Ez egyszerűen nem igaz. A három legelterjedtebb hazai, enyhén szólva kétes megalapozottságú gyógymód" — az akupunktúra, a rákcseppek és a gyógykarkötő — hatásairól, pontosabban hatástalanságáról is bőséges az irodalom, de ez kisebb az eljárásokban mindenképpen hinni akarók tudatából. A babona a külvilágba vetített pszichológia, írta Sigmund Freud, és az évszázadok bőségesen igazolták, hogy nem egyszerűen tájékozatlanságról, felvilágosulatlanságról és tudatlanságról van szó a kuruzslás fennmaradásában, hanem a racionalitás kereteit szétfeszítő, erős intenzitással ható érzelmekről.

A Puerto Ricó-i szegényekről írták le, hogy például házassági és szexuális problémák esetén magától értetődő természetességgel mennek a spiritualistához, s eszükbe sem jutna pszichiáterhez fordulni.

A BABONÁS gyógymódokhoz folyamodás annál gyakoribb, minél erősebbnek érzi az egyén a fenyegetettséget. A

velli és Rossini síremlékének közelében áll a szülővárosából annak idején száműzött Dante jelképes sírja. Melyik olasz városban halt meg Alighieri Dante, akinek földi maradványait a firenzeiek fél évezred után is hiába kérték vissza?

a) Bologna
b) Ravenna
c) Arezzo

3. A viterbói Palazzo Papali gótikus stílusú épülettömbje, amelyet az 1268-as években emeltek a pápák rezidenciájául — és jelenleg püspöki palota — a XIII. században három pápaválasztó gyűlés színhelyéül szolgált. A legbosszabb, X. Gergelyé, 22 hónapig tartott, s ezt követően az új pápa újból szabályozta a konklávék rendjét. Melyik várostól van a legkisebb távolságra Viterbo?

a) Firenze
b) Róma
c) Nápoly

4. Rómában, a Vespasianus császár tiszteletére emelt templomnak már csak három hatalmas korinthoszi stílusú oszlopa áll, s ezeket fölül összekötő díszpárkánnyal. Hogy hívják az oszlop legfelső, a terhelést átvevő fedőlapját?

a) voluta
b) architráv
c) abakusz.

A helyes megfejtést beküldők között öt darab 300 forintos, a Szivárvány Áruház Vállalat üzleteiben beváltható vásárlási utalványt sorsolunk ki.

PÁLYÁZATI SZELVÉNY

1978. október 22.

Beküldési határidő: 1978. október 30. Cím: Lapkiadó Vállalat Reklámszerkesztősége, 1073 Bp. Lenin krt. 9—11. A levelezőlapra írják rá: a Magyar Nemzet pályázata. A megfejtést és a nyertesek nevét október 31-i, kedd

Gyulai Liviusz

Illusztráció

Karcsai Kulcsár István: Érhezés: St. Pancras, 1015
Uj Tükör, 1978. szeptember 24 – 16. lap.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 JUN 11
TÜKÖR
Budapest

Gyulai Líviusz

1021

GYULAI LIVIUSZ RAJZA

de reklám
Különben „rakt
KULTÚRÁT

A fiatal asszonyka, a kisváros művelődési házának előadója, folyton-folyvást ki-beszaladgál és ijedten tördeli a kezét.

– Nem értem, nem értem! . . . Már egy hete kint vannak a plakátok! Ne haragudjanak, még csak öten jöttek. Nem értem.

Az író az órájára néz a színész egy újságot lo pedig eszébe jut, hogy jóból-rosszból a közmű be jutnak a rémült telef üzembe, iskolába, hogy

Az űrhajós cipőfűzője

— Mi ezt nem tanultuk a főiskolán! Saját magunk képeztük saját magunkat! — Majzik Katalin állítja ezt, a IX. kerületi Közművelődési Intézmények igaz-

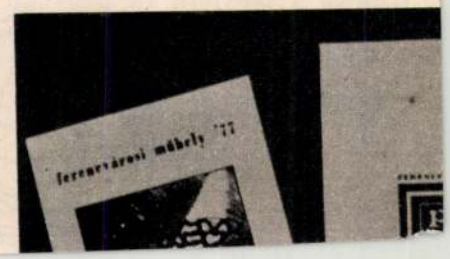

Gyulai Liviusz, grafikus

KETTŐS FESZTIVÁLSIKER. Gyulai Liviusz Új lakók című filmje Arany Nofretete-díjat nyert a Kairóban megrendezett nemzetközi filmfesztiválon; Koltai Jenő Az igazság pillanata című filmjét a zsüri kitüntető oklevéllel jutalmazta.

8.

– Hír

Nő-szabadság, Bp. 1978. okt. 13

Gyulai Liviusz

Érzelmes utazások I.

Magyar Grafika, 1978
Magyar Nemzeti Galéria

Gyulai Líviusz: L. Sterne. Érzelmes utazások I., tollrajz, 14×11 cm, 1976 (fotó Bokor)

------:Kiállitások
Művészet,1979.február/47.oldal.

Gyulai Liviusz, grafikus

rajzfilmet készített

2.

-: Magyar filmek Finnországban -

Esti Hirlap, Bp. 1979 árr. 17 -

Gyulai Líviusz

Sterne illusztráció: Érzelmes
"utazás" (repro)

Haranegozó Márton: Magyar grafika 1978.
Új Tükör, 1979. április 8 – 3. lap.

Gyulai Líviusz

A művészt is fel lehetne hérni karácsonyi üdvözlő lapok tervezésére.

Székely András: Kellemes karácsonyi üdvözlőlapok
Új Tükör, 1978. december 24 - 48. lap.

Gyulai Livisz

Illusztráció

Gyárfás Miklós: Kamasz.
Új Tükör, 1978. december 31-16. lap

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1977 AUG 8

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Gyulai Líviusz

1021

Gyulai Líviusz: Egy komisz kölyök naplója

Jónst Á

Balázs Ar
hetven éves

ntetett (1951), *Vadmadár*), *Egy öregember szerelme*), *Az ájtatos anyós* (1960), *ıs a dombján* (1964), *A rossz ég* (1969), *Veszélyes játék*). Olyan művek ezek, ame- akár a tegnapot idézik, akár gmaibb mát — érdekesek, iz- ıasak.

hetségét fémjelzi az a tény, írói palettájáról hiányzanak *lachwerk* színek. Felkutatja it az üzemekben, a gyárak- a bányákban. Bekukkant a sukba, a munkásotthonokba, sta színpadán a régi és az új tipikus szereplői jelennek Megénekli azt a hétköznapi át, miként készült el egy-egy rat, és ezek miképpen jutot- el rendeltetési helyükre. Fel- tja a cselekvő embert, és le- mit miért tett meg vagy pe- nit nem tett meg, amit meg tt volna tennie. Mindig igaz- s. Nem tör pálcát még a ne- figurái fölött sem, de szem- i őket a legtisztább humanis- orállal. Írásai egyforma erő- zolgálják a jelent és a jö-

... igy orultunk. Üzeneteiből nem hiányzik sem a líra, sem a humor: teljes képet rajzol változó világunkról.

Szereti megmutatni a társadalmi életet napfényben. Persze, ahol süt a nap, ott árnyék is van: kegyetlenül hideg és didergető. De mivel jól ismeri a magány és a társaslét dialektikus egységét, sem a fény nem több, sem az árnyék nem kevesebb könyveinek lapjain, mint amennyit a realizmus szentesít.

Optimista világnézet vezérli, az életszeretet. Ezeknek elemeit valamikor a gödi Duna-part harcos fiataljaitól kapta, olyan együttestől, amelynek minden egyes tagja felért egy jó testvérrel. Példaképei és modelljei közül azóta igen sokan távoztak az élők világából. Némelyik eltűnt nyomtalanul, többségük azonban bevonult a kortársak emlékezetébe, amelynél értékesebb panteon aligha volt és aligha lesz.

Írói munkásságáért József Attila-díjat és SZOT-díjat kapott. Alkotókedve és -ereje töretlen, és minden bizonnyal új írásokkal ajándékozza meg népes olvasótáborát.

Földes Mihály

Gyulai Líviusz

Magyar Nemzet, 1948. dec. 30.

YVSZE

Gyulai Líviusz illusztrációja Martti Larni Az elsőszülött című regényéhez, mely az Európa Könyvkiadó gondozásában jelent meg

ťafóruma

ológiát a szovjet partner-
ek külkereskedelmi szerződés
lapján kell áttervezni és a
zállítandó csőmennyiségeket
egnövelni. A gépek kapaci-
ása ugyanis számításaink sze-
int a megnövelt jégfelületet is
l tudja látni.

A Budapesti Nagy Sport-
sarnok létesítésére hozott jó-
áhagyó határozat megszületé-
e óta rövid félév alatt a jeges
dzőpálya méretének növelése
ránti igény mellett korábban
nár a 200 méteres futópályát
; az eredetileg kért *négyszá-
osról hatszázra* kellett mó-
osítani. A tervezői előrelátás
t is lehetővé tette a méret-
övelést nagyobb áldozatok
élkül. Tisztában kell azonban
enni azzal, hogy az acélból és
etonból készült épület átala-
íthatósága korlátozott, és a
ervező sem gondolhat minden
ésőbb felmerülő igényre.

Azt sem lehet várni, hogy
Budapesti Nagy Sportcsar-
ok egy csapásra megoldja egy
somó hiányzó középület
ongresszusi palota, hangver-
enyterem, háromporondos cir-
usz stb.) hiányát. Helyes len-
e, ha a sportcsarnok terveit
z eredeti jóváhagyás szerint
églegesíthetnénk, mert a sok
ódosítás a tervszerű kivite-

Rejtvénysarok

Kérdéseink ez alkalommal az európai művelődés és művészet egyik bölcsőjével, Firenzével kapcsolatosak.

1. Nemcsak a város, de talán az egész világ legismertebb hídja a XIV. században épült Ponte Vecchio — az Öreg-híd. A híd legfőbb jellegzetessége a fecskefészekként oldalához tapadó sok kis házacska, melyeknek apró üzletei a turisták kedvelt nézelődőhelyei is. Hogy hívják a folyót, melynek egyik szép hídja a Ponte Vecchio?

a) Adige,
b) Arno,
c) Po.

2. „... tudtam, hogy Te vagy a világon a legjobb aranyműves, most már azt is tudom, szobrásznak ugyanilyen jó vagy." Michelangelo írta ezeket a szavakat egy kitűnő olasz szobrásznak, miután a firenzei Loggia dei Lanzi-ban meglátta annak a Meduza levágott fejét tartó „Perszeusz" szobrát. Hogy hívják a szobrászt, akinek ma is ugyanitt látható fő műve ilyen elragadtatott szavakra késztette Michelangelót?

a) Benvenuto Cellini,
b) Andrea Pisano,
c) Verrocchio.

3. Firenze főtemploma, a lenyűgöző méretű Santa Maria del Fiore, nevében a várost jelképező virágra és arra a legendára utal, hogy Firenze egy virágos mezőn épült. Melyik virág Firenze jelképe?

a) szegfű,
b) a liliom,
c) a tulipán.

4. Firenze egyik legszebb reneszánsz palotája a Palazzo Strozzi. Az épület különösen a budapestiek számára tűnhet érdekesnek és ismerősnek, hiszen ennek a palotának a mintájára Hauszmann Alajos tervei szerint fővárosunkban is készült egy hasonló épület. Bu-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 887-748, 310-726
1977 JUL 2 4

MAGYAR NEMZET

Gyulai Liviusz

1021

Gyulai Liviusz illusztrációja a Gesta Romanorumhoz, mely a Magyar Helikon gondozásában jelenik meg

Még e
ke

ANYANYE

atukban szó
ek egyet az
ános iskola

magyar ábécé betűi közül
ettő: a *dz* és a *dzs* betű ma
s hiányzik. (Ezek ugyanúgy
ülön, önálló hangokat jelöl-
ek nyelvünkben, mint a c és
cs. A zöngétlen c hangnak
dz a zöngés párja, a zön-
étlen *cs*-nek pedig a *dzs*.
hogy hangjaink között mind
négyen ott vannak, úgy be-
iink hagyományos sorában is
indegyiküknek ott a helye!)

Dr. Honffy Pál, a Tankönyv-
adó főszerkesztője, a Magyar
emzet vitafórumán — cik-
emre válaszolva — arról ír,
ogy „elegendő, ha a *dz* és a
zs betű csak a második osz-
ályos tananyagban kap he-
yet". Azt állítja, hogy én fi-
yelmen kívül hagyom a kis-
yerekek érdeklődését és te-
herbírását, s ezért kívánom,
ogy *mindent* már az első osz-
ályban megtanítsanak nekik.
Mindent? Szerintem az első
osztályban nyelvtanra még
gyáltalán nincs szükség, de *a*
eljes mai magyar ábécére
gen.

Helytelennek tartom, hogy
emzeti ábécénk negyven be-
ője közül mindmáig csak har-
incnyolcat tanítanak meg az
lső osztályban, kettőt pedig a
öbbitől elszakítva, csak egy év-
el később, az idegen betűkkel
kés táblázatában látja. Az első osztályban meg nem ismertetett betűk későbbi beillesztése a magyar betűk közé — sikertelen pedagógiai próbálkozás. Az ábécéskönyvből való kihagyásuk igazában nem könnyítés a gyerekek számára, későbbi pótlásuk pedig — ahogy sok-sok példa bizonyítja — szinte megoldhatatlan feladat.

Honffy Pál azzal fejezte be válaszcikkét, hogy a készülő új ábécés olvasókönyvben — mindezek ellenére — marad minden úgy, ahogy eddig volt, harmincnyolc betű, a *dz* és a *dzs* nélkül. Ha 1978 szeptemberében, az új tanterv életbelépésekor, valóban ilyen hiányos betűkészlettel jelenne meg ez a tankönyv, az — véleményem szerint — nagy hiba lenne. Ma még pótolhatjuk ezt a hiányt, ne késsenek hát az illetékesek, hogy végre besorolják az ábécéskönyvbe a magyar ábécé hetedik és nyolcadik betűjét! (Lásd: A magyar helyesírás szabályai, 15. pont.)

Ne feledjék, hogy az ábécéskönyv nemcsak a legelső könyve minden magyar állampolgárnak, hanem egyúttal a legnagyobb példányszámú magyar könyv is, amely mindannyiunk művelődésének a

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-746, 340-726

TÜKÖR
Budapest

1977 OKT 16

Gyulai Liviusz

1021

Gyulai Liviusz rajza

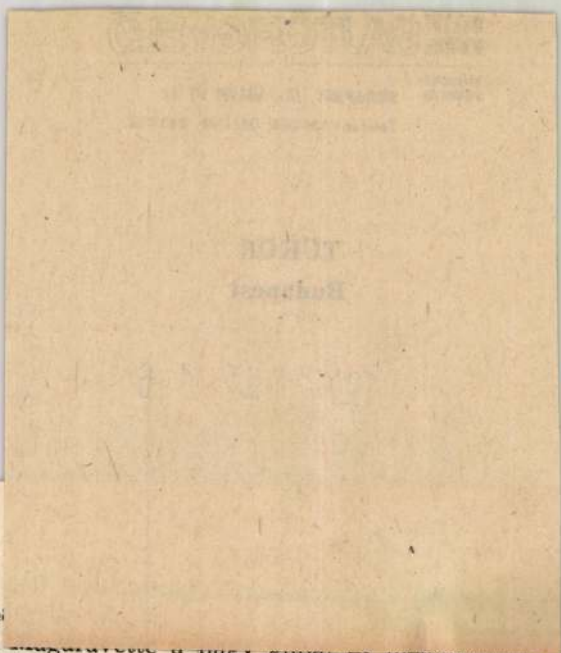

Rákezdték odakint a
ablakon, mintha a m
elkezdett mozgolódni.
rettenetes nagy szőrkucsmát a fején, még a tükör felé is pislantott
de méltóságán alóli volt, hogy valójában belenézzen. Megrázta ma-
gát s kezébe vette a nagy egyenes szárú botot, mely piros volt és si-
ma, igazi bíróbot s egyet dörmögve, egy nagyot köpve elindult ha-
za.

Kikísértük a kis kapuig s elnéztük, míg a hatalmas hóban botor-
kálva elment. A kisutcán majdnem odáig lehetett látni, ahol lakott
a nagy cserepes házig.

A gyerekek nagyon vidámak voltak és hógolyózták egymást, de én
mint a család kis örege, bementem édesanyámhoz és azt mondtam

— Már csak három sonkánk van, édesanyám.

— Á, fiam... Majd megveri érte eccer az Isten...

Másnap még váratlanabb vendégünk jött. Eszter néném. Két kosár
volt a kezében. Már megörültünk. Biztosan az öreg István bátyám
megmondta odahaza, hogy megette a sonkát, és most Eszter néném
nem akar adós maradni, hát hoz két kosár elemózsiát. Vajon mit
hozott?

Eszter néném magas, egyenes asszony volt. Feketeszemű és félel-
metes.

— Volt itt tegnap az öreg?

Édesanyám már látta, hogy ellenséges szándékkal jött. Csak annyit
mondott:

— Volt.

— Mit evett?

— Mit evett?... Megevett egy sonkát... a gyerekek elől...

— Sonkát? — kiáltott Eszter néném... — Sonkát adtál neki?...
Jézus isten... Hát van neked lelked, te Erzsi?... Hát nem tudod,
hogy nem szabad neki húst enni? Megtiltotta az orvos.

— Mondta. De csak akkor mondta, mikor már az egész sonkát be
vágta.

— S mit evett hozzá?

— Mit evett volna? Kukoricakenyeret.

— Nohát akkor annak vége... De bánom is én! Dögöljön meg
disznó falánk!... Ott forduljon fel, ahol van!...

Ezzel felkapta az egyik kosarat és egy szó s köszönés nélkül elment
ahogy jött.

Nem kísértük ki.

Édesanyám:

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1977 AUG 13

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Gyulai Líviusz

1021

Gyulai Líviusz: Illusztráció

... visszaadunk ... visszaadása végett ... közölné, hogy hon ... hol történt meg ez ... csendőrök által végzett akasztást ábrázoló kép alatt ez áll: „Orosháza: a direktórium hat tagjának kivégzése."

A kérdésre sajnos nem tudok érdemi választ adni. A Századunk-sorozat fotóanyagát ugyanis — amelyből a könyv készült — a televízió épületében helyeztük el, s a gyűjtemény raktározási gondok miatt pillanatnyilag hozzáférhetetlen. Korántsem vigasztalásul, inkább magyarázatul teszem hozzá, hogy raktározási nehézségek miatt a filmgyűjtemény egy részével sem dolgozhatunk. De ha már az orosházi levélíró válaszra kötelezett, engedtessék meg nekem, hogy elmondjam véleményemet a *Két lábon járó dokumentumokról.* Már csak azért is, mert a szerző — Zöldi László — olyan ellentmondást feszeget, amely gyakran foglalkoztatja a történelmi filmek alkotóit.

Megítélés dolga, hogy a történelmi film alkotójának tevékenységében mi dominál: a tudományos *kutatás* vagy a tudomány által feltárt ismeretek *közvetítése,* képi kifejezése. Jómagam inkább az utóbbit érzem feladatomnak, de mindenképpen egyetértek a jegyzetíróval abban, hogy a jelentős történelmi események részeseinek rögzített visszaemlékezései figyelmet érdemelnek, függetlenül attól a szereptől, amit egy „népszerűsítő" filmben betöltenek. Igaz, mi elsősorban azért igyekszünk kamera előtti szólásra bírni a koronatanúkat, mert tartunk tőle, hogy az írásbeli dokumentum — különösen napjainkban egy egyszerű, gépírással teli papírlap, sőt annak is csak a karbonpapírral készült másolata... Az *indítéka* tehát annak, hogy a történelmet ábrázoló film alkotója nyakába veszi az országot — s ha teheti: a világot —, bizony a *praktikum,* s nem a tudósi szándék. Mégis: a „produktum", vagyis a hangosfilmfelvételen rözített történelmi visszaemlékezés adhat valamiféle többletet, nyereséget a tényleges tudománynak is. De — s ez az, amiben a cikkírónak leginkább igaza van — egyelőre kevés a jele annak, hogy a tudomány berkeiben e felismerés gyökeret eresztett volna.

Az „érdekes személyiségek" filmkamerával való megközelítésének egyébként kétféle kiindulópontja van. Az egyik lehetőség az, amikor maga a szóbanforgó személyiség érdekli a filmalkotót, olyan művész, tudós vagy politikus, akinek élményanyaga egy egész történelmi korszak sűrítménye. A másik esetben nem a személyiségre, hanem *a történelemre* kerül a hangsúly, olyan személyiségeket keres a filmes, akik az esemény közvetlen részeseként adhatnak hiteles információt. Jómagam az utóbbi módszer szerint dolgozom, de gyorsan hozzáteszem, hogy a személyiségközpontú filmek (csak példaként idézem az Illyés Gyuláról, Ortutay Gyuláról, Szentgyörgyi Albertről ... dományos műveken végigvonuló állításokat. Például a MÁV egykori bicskei dolgozóinak 1944. március 19-i emlék-morzsái kétségtelenné teszik, hogy a Magyarország német megszállására szóló haditervekben szereplő „önszabotázs" megvalósult: német katonák robbantották fel vonatjuk előtt a sínt, hogy ürügyet teremtsenek a tankok kirakására... Vagy például tanulmányok egész során vonul végig az a megállapítás, hogy 1944. október elején három magyar tiszt a németekkel való szakításra felszólító levelet hozott át a fronton Dálnoki Miklós Béla hadseregparancsnoknak, aki a tisztek közül kettőt nyomban Horthyhoz küldött. Csakhogy egyikük, dr. Neubauer Pál egykori zászlós ma is él, s „tanúvallomásából" kiderül, hogy nem a budai Várba, hanem egyenesen a fogdába küldték. A róla szóló téves megállapítás egyszer belekerült egy írásba, talán újságcikkbe, onnan aztán átkerült a tanulmányokba: egyetlen történész sem kereste meg őt. Mi sem azért bírtuk szóra, mert olyan csodálatosan precízek vagyunk, hanem azért, mert iromány helyett koronatanúra volt szükségünk...

Persze az, ami nálunk kényszerűség, a tudomány esetében hagyományos módszer. A történészek

Gyulai Liviusz, grafikus

Gyulai Liviusz rajza.

2.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1979 8

ÉLETÜNK

Gyulai Liviusz
grafikusművész

GYULAI LIVIUSZ: LEACOCK ILLUSZTRÁCIÓ

Kibontod dióbarna
s levélzöld zizzen

Gyors ölelés a víz
s megyünk, vakít a rekkenő ég.

Cikázva az agyagban fészkét
a parti fecske felleli.
S a délután, mint nagy arany lép
csordultig békével teli.

Június

A cseresznye már piroslik és virágzik a mák,
álmos békákkal ühmög a töltésszéli tócsa.
Arcukon még a vizsgák piros visszfénye ég,
matrózruhás leányok mennek vakációra.

A kollégiumból egykor így jöttél meg te is,
a határban már arattak s a vékáját vigyázva
a dűlőn egy ebédvívő menyecske ment,
a kocsi hogy futott, hosszan nézett utána.

Táncoltál és nevettél, gyorsan elszállt a nyár,
— Csak egy, csak egy napra futná a szünidő még! —
De a kocsi futott s nézted, hogy intenek
búcsút a lomb közül a hűvös őszi körték.

Gyulai Livius

Illusztráció

Bródy Sándor: Rembrandt eladja a holttestét.
Tükör, 1977. szeptember 4. – 14. lap.

Gyulai Liviusz

Illusztráció

Heltai Jenő: Abu Majet-bolhája.
Tükör, 1977. szeptember 11 – 14. lap.

Gyulai Liviusz

Illusztráció

Szomory Dezső: A fiúcska.
Příhór, 1977. szeptember 18 – 14 lap.

Gyulai Liviusz

Illusztráció

Rávész Béla: Tündérek.

Tükör, 1977. szeptember 24 – 14 cap.

Gyulai Líviusz

Illusztráció

Molnár Ferenc: Szótlanul elmegy.
Tükör, 1974. október 2 – 15. lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1977 APR 16

Gyulai Líviusz

1021

Gyulai Líviusz: Murr kandúr

A HÉT KULTURÁLIS ESEMÉNYEIBŐL

Új könyvek

SZÉPIRODALOM

CSIKÓINK KÉNYESEK. Magyarországi cigány népköltészet. Szerkesztette: Szegő László (Európa).

DEVECSERI GÁBOR: A MEZTELEN ISTENNŐ ÉS A VAK JÖVENDŐMONDÓ. Regények és elbeszélések (Magvető).

RÁKOSY GERGELY: AZ ÓRIÁSTÖK — TIGRISUGRÁS. Regények, novellák (Magvető—Szépirodalom).

FAZEKAS LÁSZLÓ: BÖLÉNY A FALON. Versek (Szépirodalmi).

GALAMBOSI LÁSZLÓ: FORRÁS LÁNYAI. Versek (Szépirodalmi).

ILLÉS SÁNDOR: SIRATÓ. Regény (Szépirodalmi).

MÜLLER PÉTER: A MADÁREMBER. Regény (Szépirodalmi).

SIKLÓS LÁSZLÓ: HÁROM ÉV A KISHÁZBAN. Regény (Szépirodalmi).

TAMÁSI ÁRON: ÁBEL. (ÁBEL A RENGETEGBEN — ÁBEL AZ ORSZÁGBAN — ÁBEL AMERIKÁBAN) Regények (Szépirodalmi).

[illegible] LÁSZLÓ: ÓCSKAVAS. Ot

A TAXI UTASAI. Színes, szinkronizált szovjet film.

HALLOD-E A KUTYA UGATÁSÁT? Színes mexikói film. (FBK.)

Színház

KEN KASEY—DALE WASSERMAN: KAKUKKFÉSZEK. Bemutató a Vígszínházban, április 21-én.

GOETHE: FAUST. Bemutató a Nemzeti Színházban, április 22-én.

KELLÉR ANDOR: BAL 4-ES PÁHOLY. Bemutató a Thália Színházban, április 22-én.

Hangversenyek

DIMITRIJ ALEXEJEV zongoraestje a Zeneakadémián, április 16-án.

VIKTOR TRETYAKOV hegedűestje a Zeneakadémián, április 17-én.

A MÁV SZIMFONIKUSOK hangversenye a Pataky István Művelődési Központban, szocialista brigádoknak, április 17-én. Vezényel: Kobayashi Ken-Ichiro.

A MOSZKVAI ÁLLAMI FILHARMÓNIA ZENEKARÁNAK hangversenye az Erkel Színházban, április 18-án, 19-én, 20-án. Vezényel: Dmitrij Kitajenko.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 JAN 29

MAGYAR NEMZET

Gyulai Líviusz

1021

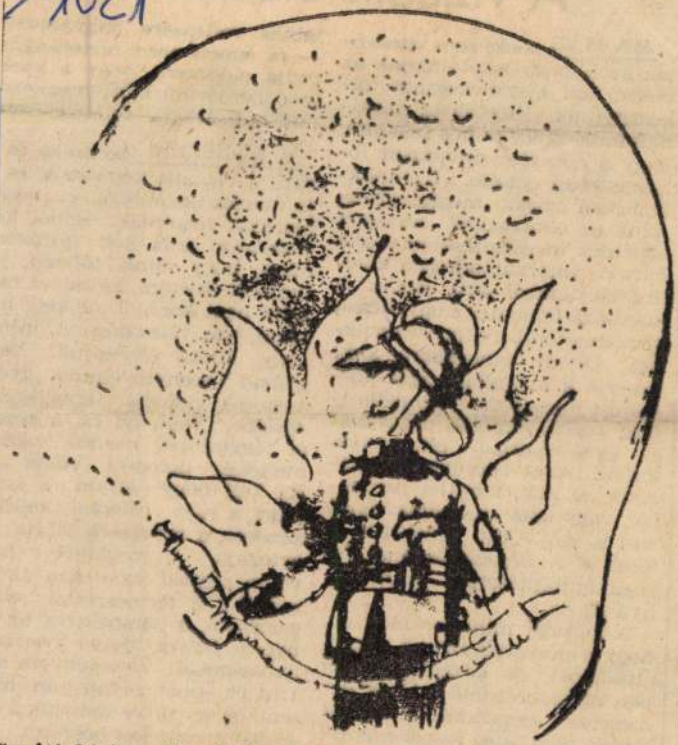

Gyulai Líviusz illusztrációja Rolf Schneider Komolytalan történetei-nek könyvéhez, mely az Európa Kiadó gondozásában jelent meg

MA MÁ

zik azon, hogy is
életre kell gyermekeinket fel-
készíteniük. Szocialista társa-
dalmunk egyik fontos feladata,
hogy a nép életszínvonalát fo-
lyamatosan emelje. Ugyanak-
kor nem szabad megfelejtkez-
nünk az elmaradott országok
népeinek megsegítésében reánk
háruló internacionalista köte-
lezettségünkről sem. Ehhez a
hatalmas feladathoz ugyancsak
hozzáértő emberekre van szük-
ség. Olyan emberekre, akik
ismerik a technikát, akik kor-
szerű ismeretekkel rendelkez-
nek, s akik elméleti tudásukat
a gyakorlatban alkalmazni
tudják. Akik becsülik és érté-
kelik az időt, még ha percek-
ről, vagy akár másodpercekről
van is szó. Akik érzékelik a
teret és a távolságot, még a
századmilliméterek tartomá-
nyában is.

A kérdés mindenekelőtt az,
hogy a huszadik század végén,
általános és középiskoláinkban
megszerezhető „látás"-is-
meretek elegendőek-e a fent
vázolt feladatok nagyságához?
A tárgyaiknak a térben való
több dimenziójú elhelyezkedé-
se, a perspektiva törvényeinek

ledő gépjármű előtt megkez
heti-e az áthaladást, vagy sem

A KORSZERŰ technika és
rajz, a vizuális képzettség és
jó munka egymástól elválasz
hatatlan fogalmak. Ebből kö
vetkezően arra kell törekez
nünk, hogy minél többen, jo
tudjunk rajzolni. És mivel raj
zolni nem könnyű, de kell, ha
nincs más választásunk, min
hogy korán elkezdjük. Ner
szabad belenyugodnunk gyer
mekeink vizuális ügyetlenkc
déseibe. „Nem áll rá a keze
és legyintünk, mintha valan
mellékes dologról volna szó
Rá kell hogy álljon a kez
mert a rajz minden munk
kezdete, a művesség alfája é
omegája. Ugyanakkor ner
volna szabad tudatosan kor
zerválni a természettől elru
gaszkodó, a perspektíva törvé
nyeire fittyet hányó gyermek
naivságokat. Véleményem sze
rint ez éppen olyan bűn, mir
amikor selypítve tanítjuk a gi
gyögő gyermeket beszélni.

Világunkban csak korszer
technikával adhatunk emni a
éhezőknek, ruhát a mezítele

MAGYAR HÍRMONDÓ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

TÜKÖR
Budapest

1977 FEB 2 01

1021 Gyulai Liviusz

Gyulai Liviusz rajzai

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

VAS NÉPE

Gyula Liviusz

1978 FEB. 12

Ahány történet
Annyi kérdés.

1021

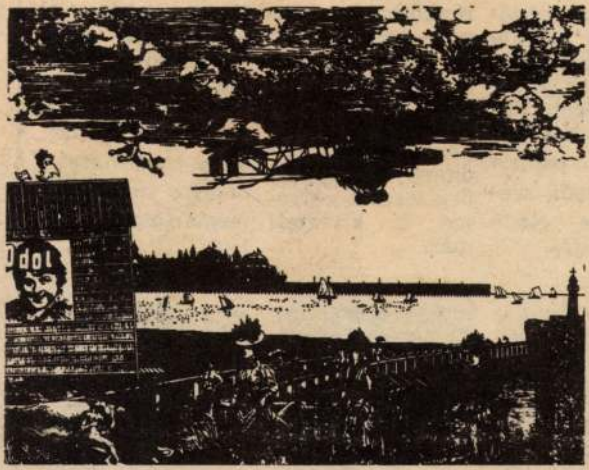

Gyula Liviusz: Velence

kban hason
k a régiekh
kor Szomba
en a szeg
bje a Hériq
ben, a mód
ja a Kirá
kaszinób
zott, az aris
ácia pedig E
vagy Bécsb
rolt palotat
egy báli sze-
a az eladó
kedvéért.

ünnepi kéregetésnek viszont a nyoma is kiveszett már.

mányos megyebál megtartása mellett?

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-743, 340-726

1978 MÁJ 2 1

SZOLNOK MEGYEI
HÍRLAP

Gyulai Líviusz

vernyásban, hogy gazdá... legyek a gazdánál! Érted, te istén barma kölke?! ... Hány

Jánost. A ... orvosért.

1021

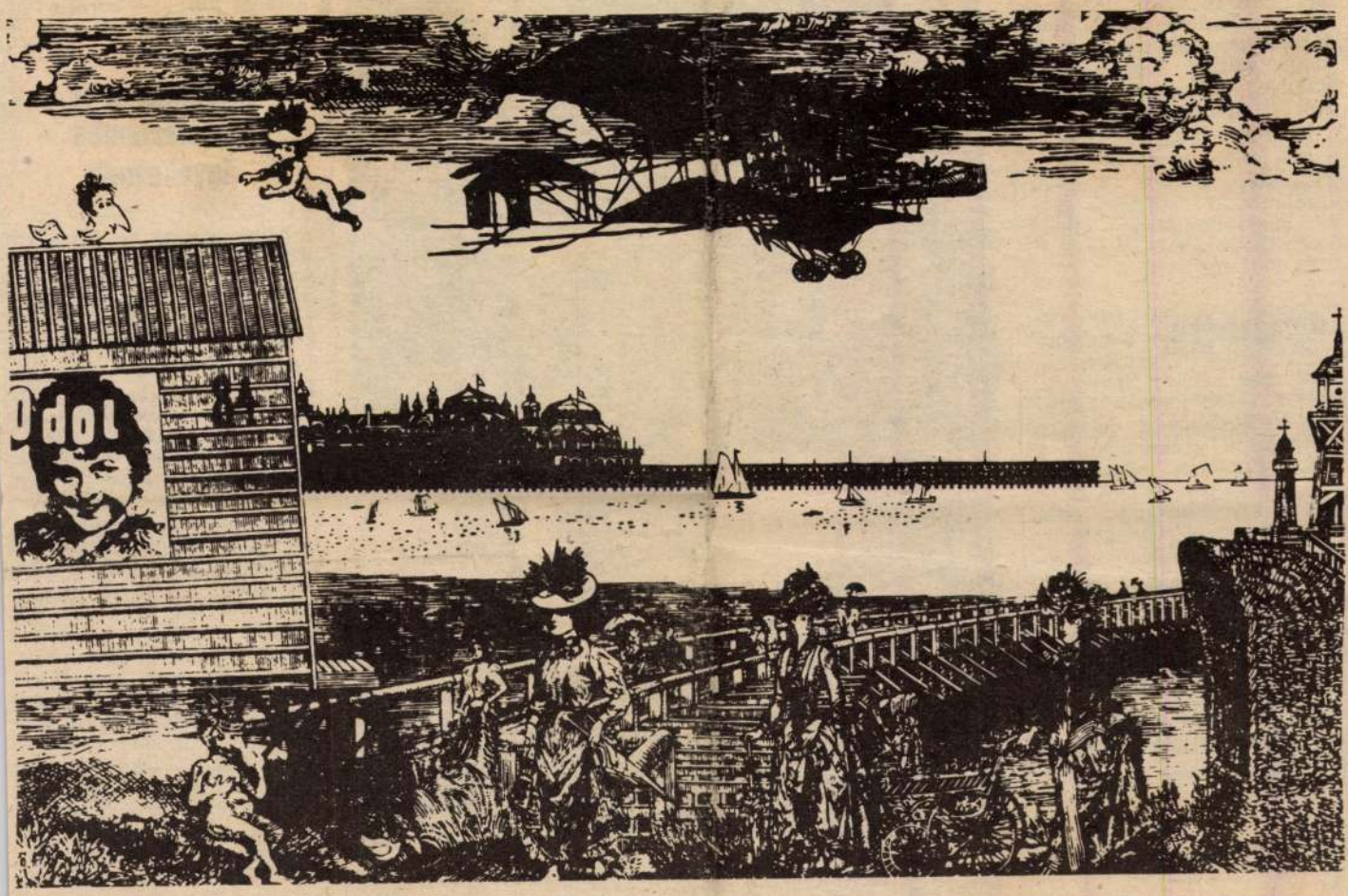

Gyulai Líviusz: Velence

léktárgyakról. Aki külföldön jár, szívesen visz magával emléket, amiről majd évek múltán is eszébe jutnak az itt-ott töltött szép napok. Nálunk is vannak ízléses, művészi emléktrágyak — de a tömegáru nagy része mind a mai napig a giccsek kategóriájába tartozik. Kagylóvitollásokkal, semmire sem jó bugylibicskákkal aligha öregbíthetjük a magyar kultúra jóhírét.

Kétségtelen, hogy sokkal előbbre tartunk, mint még néhány évvel ezelőtt is. Már vannak kulturális rendezvények az idegenforgalmi területeken, s azok színvonala ellen sem lehet kifogása a még oly igényes külföldieknek sem. Csak több összehangoltság, időben és területileg jobb elosztás és — főleg — jobb propaganda, előzetes ismertetés kell még. Akkor majd többen maradnak itt, nemcsak egy-két „vendég-éjszakára". S — úgy, mint számos, idegenforgalmat hagyományosan fogadó országban — valóban együtt lehet említeni a két fogalmat: az idegenforgalmat és a kultúrát.

— várkonyi —

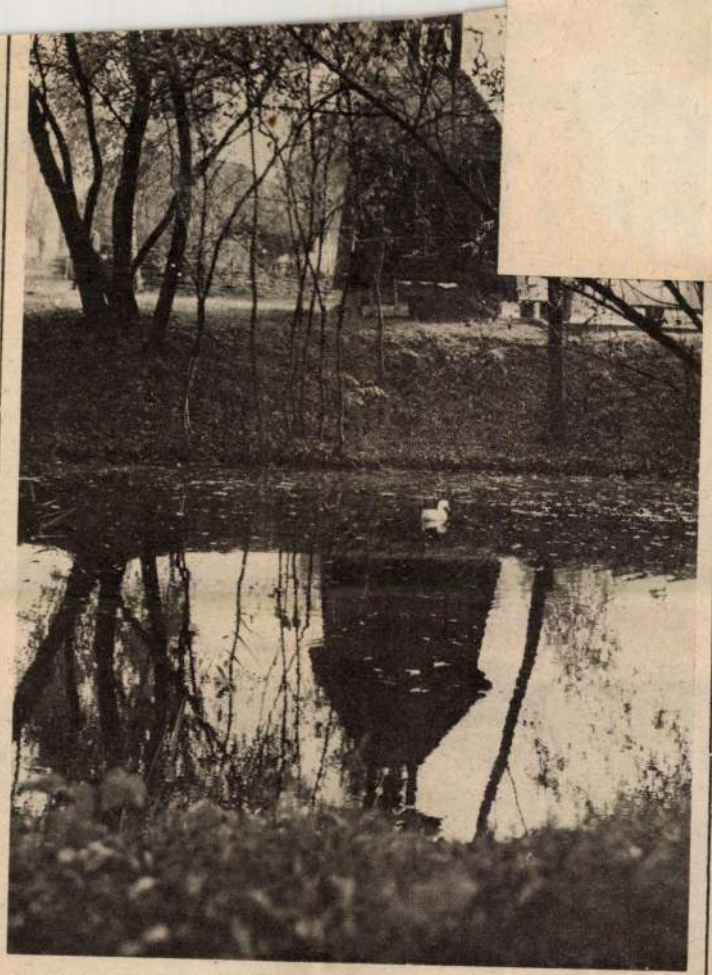

Tükörkép Fotó: TKL

Kunhegyesen a Kossuth iskolában az idén százhuszonhat nyolcadikos végez és valamennyien tovább tanulnak. Közülük kilencet nem vettek fel az első helyre, kettőt a másodikra sem. Vitathatatlan, ezt a néhány gyereket kisebb-nagyobb tüske érte, hiszen a későbbi elhelyezkedés szempontjából sem mindegy, hogy óvónői szakközépiskolában, vagy sima gimnáziumi osztályban startol-e ősszel a gyermekszerető kislány. Még súlyosabb a helyzet, ha az egyik áhított iskolába sem sikerült bejutni, amiért rendszerint a gyenge tanulmányi eredmény, vagy a két teljesen azonos iskolatípusba történő jelentkezés a ludas.

A pályaválasztás a megye csücskében, Tiszafüreden is gond. A Kossuth iskolában negyvenhét nyolcadikosból hetet a második helyre, kettőt sehová, a Zrínyiben negyvenhatból kilencet másodszorra, kettőt még így sem, a Kiss Pálban negyvennyolc jelentkezőből hetet a máso-

ve, mint Kállai Ernő rótta fel elfogultságát. Arra utalva: nem az építészettel kell megváltani a tár-

Gyalán. a nagygyári építkezésekre gondol Finta József. Mert a paneles építkezés — mai anyagi lehetőségeink között — túlságosan

ember nélkül. És azzal is tisztában vannak: a jó építészetben nem a technika, hanem az ember diktál.

Gyulai Liviusz

NAGY ÉLMÉNY

Láttam egy kilencperces kisfilmet. Tetszett. Ez volt az első benyomásom, semmi több. Órák múlva újra eszembe jutott: igen, határozottan jó volt — bólintottam. Este a tévére bámulva egyszer csak észrevettem, hogy én most egy másik filmet látok, azt a délutánit. És látom azóta is. Pedig, ahogy a napok teltek, a filmet elfelejtettem, vagyis nem tudnám összefüggően elmesélni. Képei kifakultak, kísérőszövege egybemosódva elúszott. Mi maradt meg? Az élmény. A nagy élmény érzése, hogy láttam egy kilencperces kisfilmet, ami „felejthetetlen".

Komlói cigánygyerekek rajzolták, festették a *Nekem az élet tecik nagyon* című filmet. Kísérőszövege az ő vallomásuk: gyerekhangon elpöntyögik, hogy a papa

veri az anyjukat, a papa elment egy másik nővel, meglógott a bányából. Ez életük első keserűsége. A széthulló család, a létbizonytalanság De ők majd, ha felnőnek, házat építenek, családot alapítanak; „ha nagyon igyekszem, talán pincérnő is lehetek", mondja ki az elérhetetlen álmot egy kislány. És közben képek, a hétköznapi élet groteszk hűségű, színes világa meg babonák, hiedelmek, meseelemek fantasztikuma. Nem is tudom, mi a megrendítőbb ebben a képsorban, az ügyetlen rajzocskák nyers őszintesége, vagy annak a fiúcskának a valószínű tehetsége, akinek rajzlapján csodálatos színes paripák vágtatnak. *Macskássy Katalin* készítette a filmet, olyan hittel, szeretettel, odafigyelő érzékenységgel, amely nélkül nem is szabad erről a jövőnket érintő társadalmi kérdésről beszélni. Mi lesz velük, ha megnőnek? Nem folytathatják azt az életet, amelyet szüleiktől láttak, ha erről már gyerekkorukban ilyen határozott véleményük van. De miért nem álmodnak-tervezneknek merészebben, ha a jövőjük szóba kerül? Pedig képzeletük gazdag (számunkra szinte idegenül túlburjánzó), de (egyelőre?) nem szárnyal túl a létbiztonságot jelentő „saját család" megteremtésének vágyképén.

Immár hagyomány, hogy a Pannónia Filmstúdió a sorozatok és bérmunkák mellett elkészült rövidfilmjeit együtt mutatja be, először sajtóvetítésen, majd a mozikban is. Az 1976-os év termése sokszínűségével, problémaérzékenységével, szellemességével, szépségével hódítja meg a nézőt.

Szoboszlay Péter filmje a *Hé, te!* az erőszak kialakulásának pszichikai folyamatát ábrázolja. Egy megalázó élményből — hogy ráki áltanak, megkergetik — miként válik a gyenge jellemű ember zárkózó, sértődékeny, tomboló, a tárgyakon bosszút álló lelki beteggé, majd mindez agresszivításba csap át, társakat keres és talál magának, és együttesen indulnak megbüntetni az őket bántó világot. Szoboszlay Péter virtúóz technikával rajzolta meg filmjét, áradó rajzi ötletei az érzelmi felfokozást szolgálják. A szürke alaptónusban mozgó-szorongó-vergődő-hadonászó szálkás figura, a szűk térbe beszorított és onnan kitörő alak, aki mögött egy-egy pillanatra villan csak fel az élet giccsesen gazdag vagy valóságosan szép színorgiája, szavak nélkül mindent elmond egy bonyolultságában is egyszerű, mert századunkban annyira jellemző és ismert lélektani változásról. Egy huligánbanda megszületését látjuk? Egy vezér gyerekkorát? Egy fasiszta állam jelképét? Mindegyiket. A torz lelkekben kicsírázó agresszív ösztönök nagyra növését. Csak hely és idő határozza meg, hogy az erőszakból rendőrségi ügy lesz vagy rendőrségi szervezet.

A Nagy mulatság (Puszta Péter—Varjas Endre—Varsányi Ferenc) tulajdonképpen nem új téma: a falusi lakodalmak esztelen dorbézolását gúnyolja. Mindezt azonban olyan robbanó erővel, géppuskázó ötlet-sorozatokkal, hogy a nevetéstől nyílall az oldalunk. Puszta Péter grafikája a népi varrottasok stílusában jeleníti meg alakjait, akiket Varsányi Ferenc rendező mozgat ellenállhatatlan komikummal. Nem véletlenségből használtam a film jellemzésénél hadászati szakkifejezéseket, tudniillik az alkotók valóban harcnak ábrázolják a lakodalmat, rohamnak a násznép befogadóképessége, egészsége ellen: kolbásztöltő gépfegyver okádja a lövedéket, fánkok kézigránátjai robbannak, áradatként ömlik az ital. A „hogyan éljünk?" kérdéséhez szól hozzá a film, aggódó indulattal.

Eredeti módon készített mohácsi emlékfilmet *Lisziák Elek, az ANNO 1526 — Ahogy ők látták* török miniatúrák alapján elevenítí meg a csatát. És a csatavesztést számunkra tragikusabb hitelességgel közvetíti a dicsőséggel felvonuló, millió színben pompázó, keleti cifrasággal felékesített oszmán hadsereg, mintha az anyagyiszor látott magyar oldalt mutatná meg.

A rajzfilmtől a néző általában önfeledt szórakozást, kedvesen szellemes grafikát, frappáns történetet vár; mindezt *Gémes József Sün barátom*-ja együttesen nyújtja. A kis sünt senki se szereti tüskéi miatt, ezért levágatja őket, erre a macska „úgy szereti, meg is eszi". A pasztellfoltokban mozgó állatok, a szigaldó történés, a zenére komponált animáció a rajzfilmkészítés kifinomult, tökéletes színvonalán újra bizonyítja Gémes József mesteri tudását. A *Delfinia* szovjet—magyar vállalkozás; *Gyulai Liviusz* megejtő kedvességű rajzai egy kislány álomvilágát idézik elénk, aki az új házak lakótömbjében távoli mesevilágokról álmodik. Kár, hogy a csak Szovjetunióban ismert sanzon az itteni érthetőséget nem segíti elő. *Bélai István* a minifilmek mestere. *Credó*-ja most is szinte csak főcím: egy atomháború fenyegető előkészülete dermeszti meg a szívet, aztán a tárgyalóasztal és egy nevető kislány feloldja a feszültségünket. *A Mennek, mendegélnek, Bleier Edit* filmje ugyancsak orosz mese alapján készült, és a szándékoltan gyerekrajzszerű megoldás az érthetetlen történet miatt kevéssé élvezhető. Úgy gondolom, a közös munkáknál jobban kell ügyelni arra, hogy a műélvezet is közös legyen.

Gyulai István

Élet és Irodalom, Bp. 1977. febr. 12.
XXI. évf. 7. sz. 12-13. lap.

1977. FEBRUÁR 12.

jtad az éjszaka
ititat a sötét

vagy és egyetlenegy
ed minden töredék

ridi tó

l hamucsöndje
ző keserű hab

éka áttűnő
tó üveg-szinén

ány ébredése

szvázain
axia

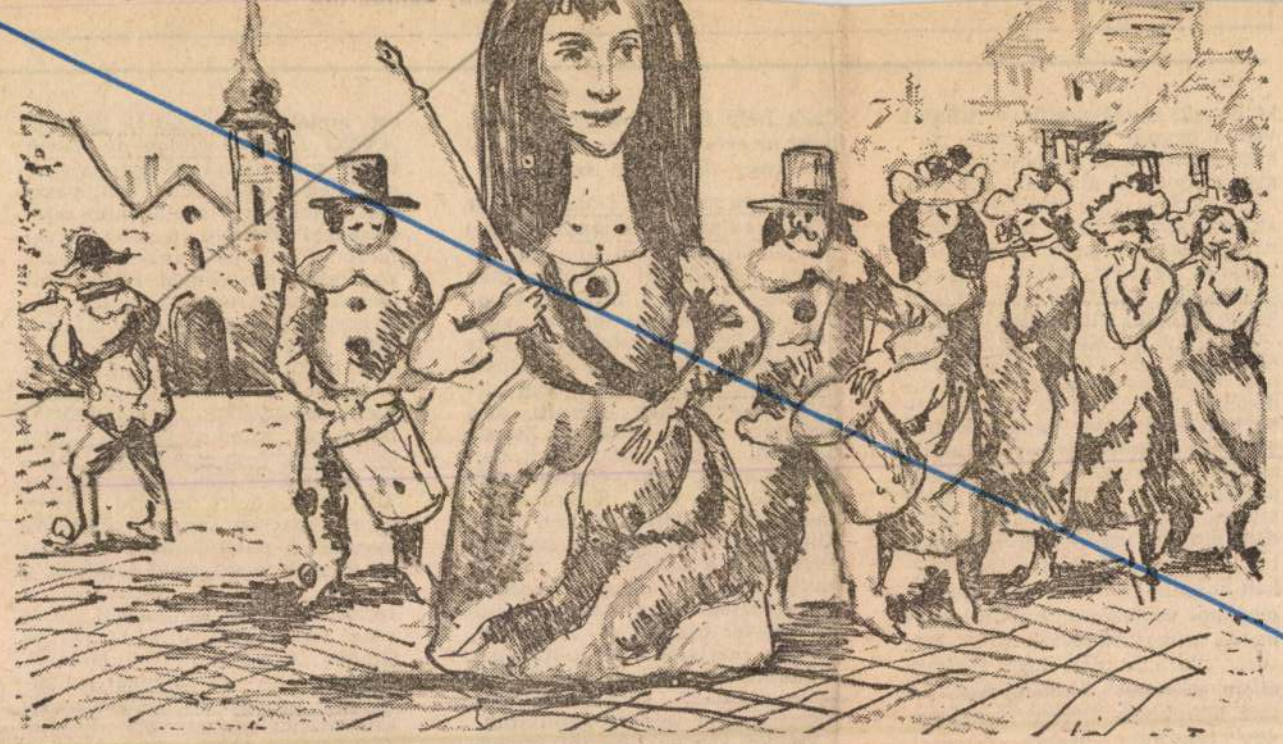

Jánossy Ferenc: Karnevál

mánk kapcsolat kiadása

szinte azonos. A vajúdás látszatát keltő képzettársítások és nemegyszer túlhajszolt képek mögött érezni az alpesi legelők változatlan illatát, a panziók nyugalmát.

Erre a világra, a semleges Svájc életbiztonságára települ „felépítményként" a huszadik század, füstjével, szétesettségével, ellentéteivel. Ez érződik a versek többségéből. A romantikus alap is időről időre kiütközik, mesterkélté téve a modern fordulatokat. Mintha a kor mélyebb, pszichológiai fölfogását megelőzte volna a külsőségek felfogása — és átvétele. .

A korszerűség és a romantika előbb vázolt paradoxona nem érvényes minden költeményre. Akadnak egyes alkotóknál jól megragadott, pontosan körülírt hangulatok, lélektani állapotok. Az általános tematikától *Kurt Marti* versei ütnek el a legélesebben. A protestáns papköltő kritikus szemmel nézi a világ jelenségeit. A társadalom igazságtalanságainak átérzése, és istenbe vetett hitének furcsa ötvöződése érdekes szín a kötetben. A Sün szíve című versben enyhe öngúnnyal céloz a svájci „ke-tköltészet" túlburjánzására is.

Történt itt mindenféle olyan dolog, amilyennek egy szenvedélylyel megalkotott és mozgásban tartott nevelési intézményben történnie kell.

A hatvanas évek Kertész utcai iskolájának hivatalos neve: VII. kerületi Dolgozók Önálló Általános Iskolája. Növendékei a rendes általános iskolából kinőtt, túlkoros, családi körülményeik folytán tanulmányaikban megakadt fiatalok, akik dolgoznak már vagy nem dolgoznak — esetleg felváltva cselekszik e kettőt —, bukottak, tengődők, kallódók... Ez az iskola nemcsak tanított és nevelt, hanem sorsokat összegezett — és igyekezett megfordítani. Kényelemszerető pedagógus számára láthatatlan betűkkel a kapuja fölé volt írva a dantei intelem: ki itt belép...

Hiába az intelem. Szerencsére hiába, mert mégis beléptek. És kezdték, újrakezdték, és folytatták a lehetetlen és gyönyörű és szenvedésteli napi kudarcokat, életreszóló örömöket adó munkát. Ezt írta le Loránd Ferenc *A Kertész utcaiak* című könyvében, amely szociológiai tanulmány, regényes formában, de hiteles dokumentumokra támaszkodva. Ez a könyv igazolta mindazt, amit a Kertész utcai iskola tanárai és nevelői tettek.

Loránd és csapata mégis maradt. Megkísértette a lehetetlent.

Most e lehetetlenség-sorozat történetét írja meg.

Szakértő recenzens, aki tisztában van tanügyi törvényekkel, szokásokkal, előírásokkal, reformgondolatokkal, és törekvésekkel, bizonyára avatottabban tudná bemutatni, miként kellett Lorándnak az érvényes rendeletek, beidegzettségek, jogos félelmek, adminisztratív aggályok. indokolt fenntartások és indokolatlan tanmaradiságok között bújkálnia. Én csak emberi küzdelmét és nevelési szenvedélyeit, előkelőbben

— Nem.

1021 Gyulai Liviusz

Gyulai Liviusz rajza

Ehrenburg, Graham
Arghezi, Miroszláv Krle-
zsa, Forster vagy mások nem
pályázhattak volna ugyan-
annyi, vagy még több joggal,
mint ő. De ez már ízlés,
egyéni hajlandóság dolga.
Annyi bizonyos, hogy Sartre-
nak a legnagyobb élő írók és
gondolkodók közt van a he-
lye.

A díjat visszautasította.
Vannak, akik némi malí-
ciával azt állítják, hogy a
Nobel-díj visszautasítása na-
gyobb reklám, mint elfoga-
dása; mások egy tudatos po-
litikai egyensúlyigény meg-
nyilvánulását látják benne,
ugyancsak némi rosszhisze-
műséggel. Ám mindez merő
találgatás —, ha lehet is
bennük némi igazság.

De nem ez a fontos. Az
sem, hogy Sartre Nobel-díjat
kapott, az sem, hogy vissza-
utasította. Annyi történt
csak, hogy a kitüntetés fény-
szórója ismét Sartre-ra irá-
nyította a világ figyelmét —,
de nem annyi érvénnyel,
mint művei, a regények,
elbeszélések, színművek, ta-
nulmányok, cikkek, filozó-
fiai traktátusok. A Nobel-díj
körüli vitákat és feltételezé-
seket elfelejtik, irodalomtör-
téneti és kortörténeti adalék-
ká szürkülnek, de *Az ördög*
és a Jóistent és a *Zárt ajtók*
mögöttet minden bizonnyal
évtizedek múlva is játszani
fogják a színházak. *Az*
émelygést, *A szabadság út-*
jait, *A szavakat* pedig olvas-
ni mindazok, akik szépség
és igazság egységét keresik a
művészetben. Meg azt is,
amit Sartre ezután fog írni.

Réz Pál

natkoznak sem a Svéd Aka-
démiára, sem magára a No-
bel-díjra. Ezt kifejtettem az
akadémiához intézett leve-
lemben is. Kétféle okot hoz-
tam fel: szubjektív és objek-
tív okokat.

Sem Becsületrend,
sem a College de France..

A személyes okok a kö-
vetkezők: visszautasításom
nem hirtelen gesztus. Mindig
elhárítottam a hivatalos ki-
tüntetéseket. Amikor 1946-
ban a háború után felajánl-
lották nekem a Becsületren-
det, visszautasítottam, bár
voltak barátaim a kormány-
ban. Épp így soha nem kí-
vántam, hogy tagja legyek
a Collège de France-nak,
amint ezt egyik-másik barát-
tom sugalmazta.

Ez az álláspont az írói
munkáról vallott felfogáso-
mon alapszik. Egy író, aki
politikai, szociális vagy iro-
dalmi kérdésekben véle-
ményt nyilvánít, ezt csak a
saját eszközeivel teheti, azaz
az írott betűvel. Minden ki-
tüntetés, amelyet kaphat,
olyan presszionak teszi ki
olvasóit, amelyet nem tar-
tok kívánatosnak. Nem
ugyanaz, ha művemet úgy
írom alá, mint Jean-Paul
Sartre, vagy úgy, mint Jean-
Paul Sartre, a Nobel-díjas.
Egy író, aki elfogad
ilyenfajta kitüntetést, egy
szersmind azt

„Minden r
a szoci

Éppen ezér
tok el sem
ést magas
októl,
Nyugato

tem
rok
olda
tel
dau
ki nekem ak
ről nincs szó.

Jól tudom,
díj önmagáb
gati tömb ir
azzá lesz, a
történhetnek
nyek, amely
Svéd Akadé
tenek.

„Az algéri
elfoga

Ezért a j
ben a Nobe
olyan kiti
szik, amelye
nak, vagy a
nak tartanak
tették ki vel
dát, aki a l
amerikai író
nem beszé
Louis Ara
dig a díjat
demli. Saj
Paszter

Gyulai Líviusz

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1968 APR 15.

ESTI HIRLAP

MIKSZÁTH KÁLMÁN-NAK „A két koldusdiák" cí-mű könyvet németül adta ki a Corvina, Henriette Schade-Engl fordításában. A kötetet Gyulai Líviusz rajzai díszí-tik.

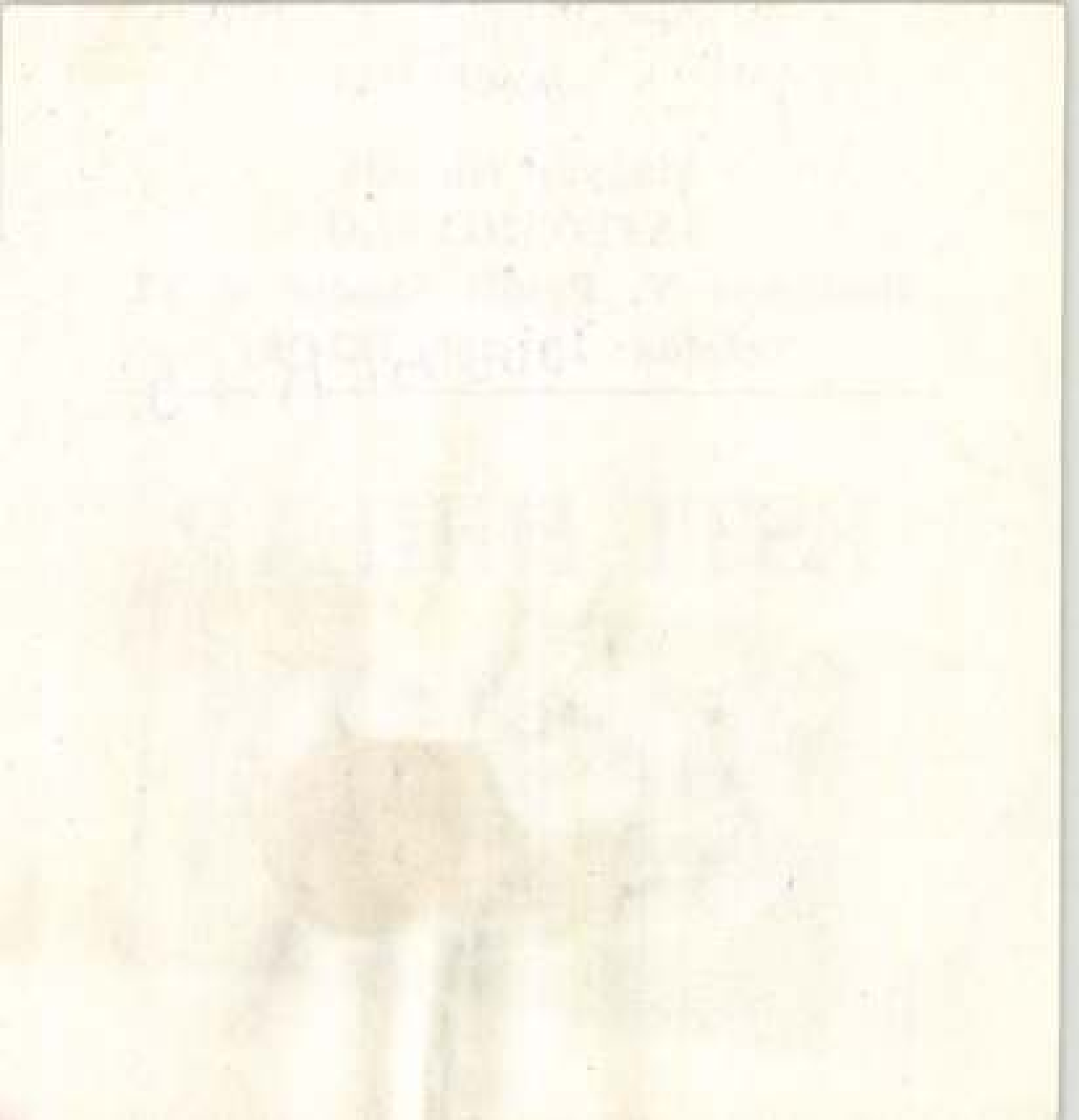

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gyulai Liviusz

ÉLET ÉS IRODALOM

1965 MÁJ 8.

a püspöki hivatalba terjesztette föl.

1021

Gyulai Liviusz rajza

tö
g
s
r
m
v
n
ol
a
té[illegible] — ki tudtak ugrani belőle. Őket is, meg a két diákot is, nem sokkal később egy helikopter szedte föl a fákról.

Csuka is ki tudott volna ugrani. Ki is akart ugrani; bal kezével már átfogta a fát, de meg akarta menteni a járművet és jobb kezével visszanyúlt, hogy leállítsa a motort. Ez a mozdulat az életébe került. A kétéltű átbillent és maga alá temette.

Óriási temetése volt. Tisztek álltak őrséget mellette. Koporsóját föltették egy kétéltűre, úgy kísérték ki a temetőbe. Bársonypárnán vitték utána a kitüntetését. Sorűzzel, teljes katonai gyászompával temették el a répdaki temetőben. Huszonkét [illegible]et élt

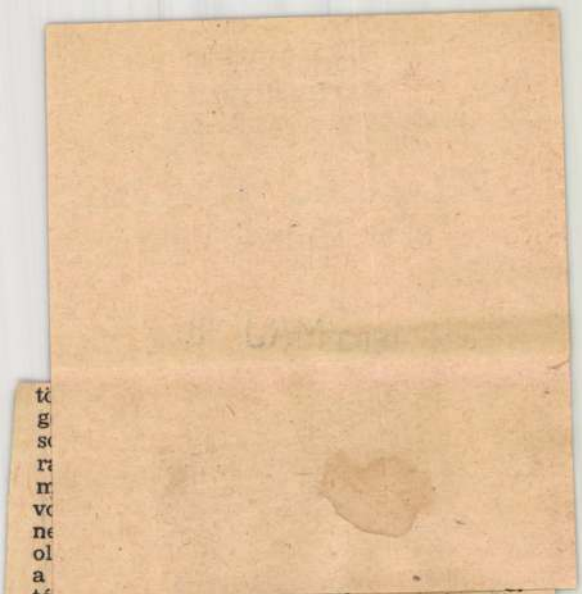

volt köztük. N
ven és hatvan
inkább a hatv
Egy hetvenké
mindjárt leült
ra, de a pipáj
ereje rágyújta
rasztotta az út
hozzá.

Kérdeztem,
falujában fiatal

Azt mondta,
nem tudtak elj

Kérdeztem, m
tak eljönni.

Azt mondta,
televíziót.

Kérdeztem, m
kes a televíziób

Azt mondta, v

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Gyulai Liviusz

MAGYAR NEMZET

1966 FEB 18

Két nemzetközi grafikai kiállításra küldött magyar anyagot külföldre a Kulturális Kapcsolatok Intézete. A júniusban Budapesten megrendezendő II. Nemzetközi Biennáléra Gyulai Liviusz, Henczlmann Emma, Hincz Gyula, Reich Károly és Zelenák Crescencia munkáit, a Krakkóban ugyanekkor nyíló nemzetközi tárlatra pedig Gross Arnold, Kondor Béla és Lenkei Zoltán grafikáit küldték.

kön és a Berettyón

elvízkárokról

honvédség nagy kétéltű jár-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
MAGYAR HÍRLAP
1972 MAR 5
Gyulai Líviusz
1021

Gyulai Líviusz illusztrációja Weöres Sándor Psyche című kötetében

12

Iskolán kívül

Gyermekek a múzeumban

Örömmel hall az ember olyasmiről, hogy iskolán kívüli kulturális intézmények nemcsak funkciójuk meghatározásakor beszélnek az ifjúság nevelésében betöltendő szerepükről, hanem *azt komolyan is veszik:* ifjúsági előadásokat szerveznek a színházak, ifjúsági hangversenysorozatot iktatnak programjukba a hangversenytermek, külön tárlatlátogatást vezetnek számukra a múzeumok.

A valamire való iskolák is „betervezik" munkájukba és nem hagyják kihasználatlanul ezeket a nemcsak oktatási, hanem *nevelési* lehetőségeket. Ezt igazolják az osztálykirándulások a múzeumokba, kiállításokra, tárlatokra, meg a színházi vagy mozielőadások közös megtekintése. Mindezek ellenére — vagy mellett — a szülők figyelmét sem árt felhívni arra, hogy amikor valóban egész embert akarnak faragni gyermekeikből, ne feledkezzenek meg ezekről az alkalmakról.

Talán nem túlzás, ha azt mondjuk, hogy *elsősorban a múzeumok képesek felkelteni a gyermekek érdeklődését.* Egyremásra alakulnak — különösen az utóbbi időben — a szakmúzeumok: nemcsak a Közlekedési vagy a Hadtörténeti Múzeumba mennek szívesen a gyermekek, hanem van már Vendéglátóipari Múzeum, többfajta ipari múzeum is, hogy az egyre szaporodó kisebb helyi múzeumokról, gyűjteményekről, emlékszobákról ne is beszéljünk. Mással nem pótolható élményt nyújt — nemcsak a gyermekeknek, hanem a felnőtteknek is —, ha például azt a több ezer vagy több száz éves tárgyat látják közvetlen közelről, amelyről tanultak, amelynek eddig csak a képét látták a tankönyvükben, vagy amelyről már hallottak, olvastak valamit. Némelyik tárgy

A divatb
„kombináci
ruha több
anyagból k
részből áll
kombináció
is.

A divat
anyagválasz
logatás teh
tavaszra tö
het együtt
varrni; de
anyagot öss
anyagot a
tező virágos

SAJTÓFIGYELŐ
1972 MÁJ 31
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720
KORTÁRS
Gyulai Líviusz

De Ali eltűnik előlem. Eltűnik, mint a képzelődés, melyben [illegible] tvány lehetek: Kairó arab negyedében, a járdaszélen guggoló európai.

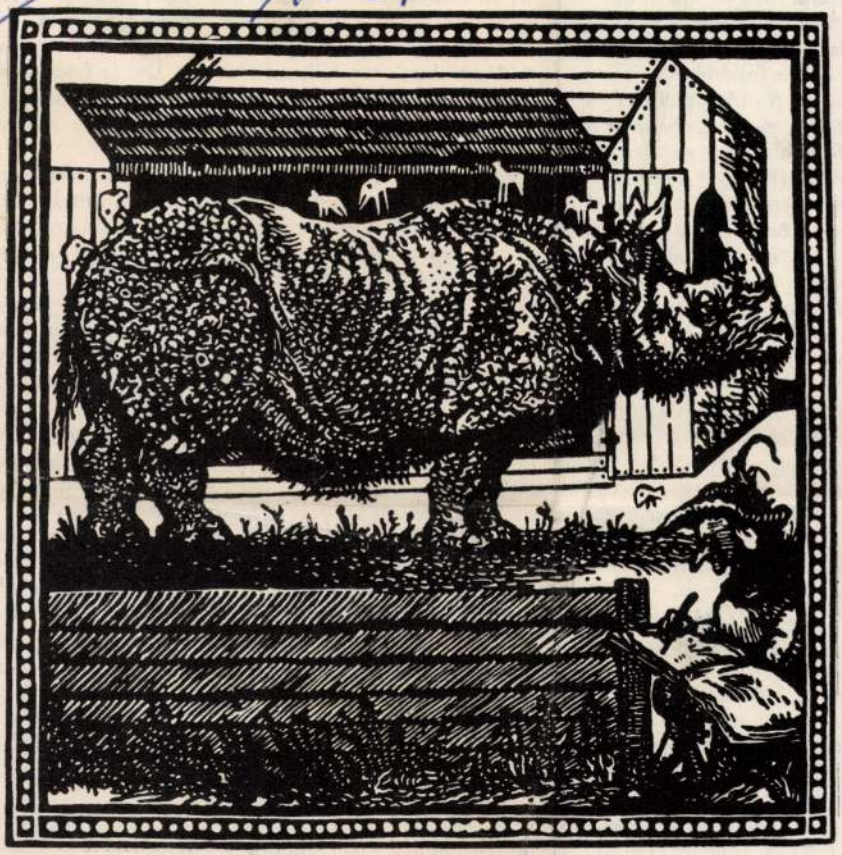

GYULAI LIVIUSZ: Orrszarvút rajzoló férfi

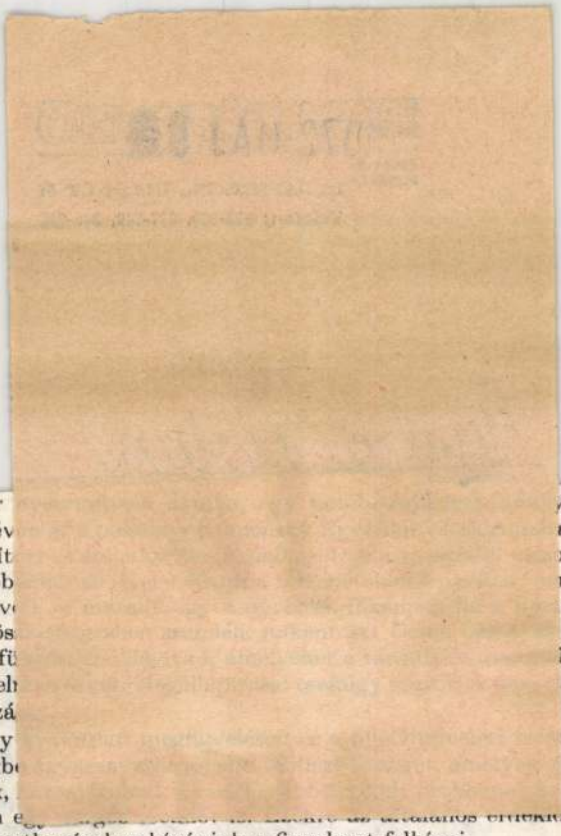

Ez az első nemzetiségi magyar … úgy született meg, hogy a szerző öt év… akén szlovákiai magyar diákokat tanít… nyok között élő magyarság nyelvi prob… mzeti kérdés igen fontos összetevője v… vet a társadalom fejlődésével szoros ös… teszi, a nemzeti probléma olyan összefü… nyok képviselői sem hagyhatnak figyel… tiségi politika tudományos megalapozá…

A szerző nagy érdeme, hogy … lőket általános elméleti összefüggésekb… ndo- latébresztőek, vitára serkentőek, … meg- értéséhez, s végül jeleznek nem e… … különösen számot tartó elvi vonatkozásokra kívánjuk a figyelmet felhívni.

A tanulmánykötet végigvonul annak a veszélynek a felismerése, hogy a szomszédos országokban élő magyarok nyelvhasználatukban eltávolodnak az egységes irodalmi normától, s attól, valamint egymástól is különböző regionális nyelvet alakíthatnak ki. Úgy véljük, felesleges hangsúlyozni a nyelvi standard megteremtésének nagy jelentőségét: a XVIII. század folyamán a nyelvjárások felett provinciális köznyelvek jöttek létre, majd kialakult az egységes magyar irodalmi nyelv. Ennek a folyamatnak a fordítottja a szocializmus viszonyai között különösképpen anakronisztikus volna. A magyar nemzetiségek jól ismerik ezt a veszélyt és törekednek arra, hogy a legkedvezőbb helyzetben levő s ezért a legfejlettebb magyarországi normához igazítsák nyelvhasználatukat.

Ez azonban nem könnyű. A legnagyobb problémát az okozza, hogy a magyarlakta vidéken a magyar nyelvhasználat két területen aktív: a legalsón, tehát a családban és a falusi igazgatásban, valamint a legfelsőn, a publicisztika és a szépirodalom szintjén. Az államigazgatás, a jogi élet, a termelés és ezt a szerző működési területének, Szlovákiának példáján bizonyítja, már nem ad módot az anyanyelv gyakorlására. Így a publicistának és az írónak „kell megteremtenie" e tárgykörök magyar nyelvi anyagát, s ebben a legkézenfekvőbb lehetőség a magyarországi normához való alkalmazkodás. Ugyanakkor két oldalról is fennáll a regionalizálódás veszélye. Miután hiányzik a nyelvhasználat középső rétege, a publicista hajlik arra, hogy a nyelvjárás, az alsó, a családi szint felé forduljon, illetve a cseh és a szlovák nyelv megfelelő szavát, terminusát szolgaian fordítsa le.

A nemzetiségi helyzet tehát szükségszerűen egyfajta társadalmi-műveltségi közeledést jelent a többségi néphez, illetve népekhez, s ugyanakkor elkülönülést a nemzetiséggel azonos nyelvet beszélő, más államban élő nemzettől. Ez a folyamat természetesnek tekint-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Gyulai Líviusz

1972 MAR 11

Gyulai Líviusz:
Villon-illusztráció (részlet)

1021

13

a női tomporokat s a napo
A nagybundás szétvetett l
az utcanépre és a pestiség
joggal, dühös — kire, uran
de sajnálja az angyalföldi
A pirosarcú megint bólog

kődarabokkal védi önmag
a nem mozduló, de veszél
amit lehel este a Balaton.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HIRLAP
1972 APR 23

Gyulai Líviusz
1021

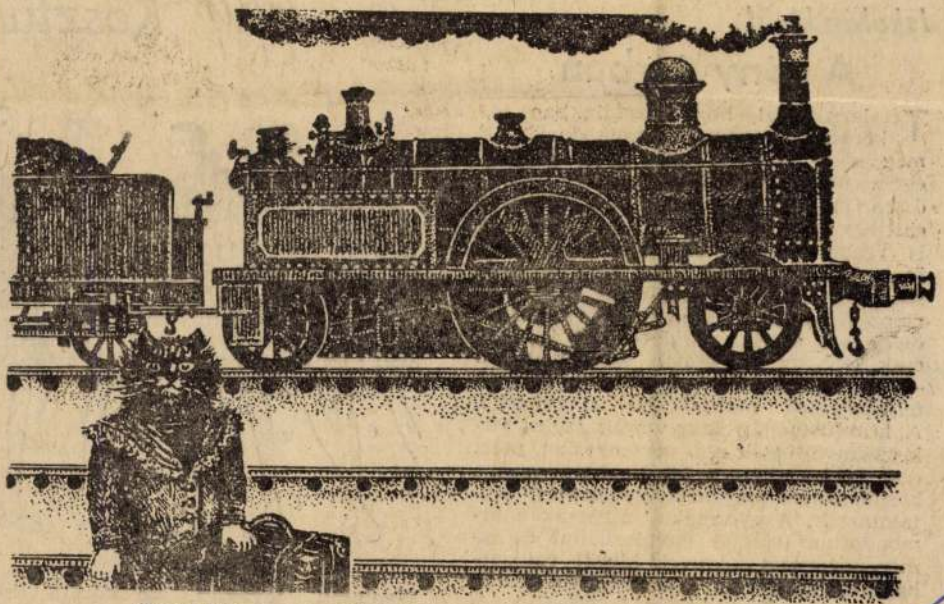

Gyulai Líviusz rajza Végh Antal „1 cica, 2 cica" című kötetében

Iskolán kívül

A könyvtárban

Tételezzük fel, hogy iskoláinkban jó, korszerű könyvtárak működnek. Az meg nem ritkaság, hogy a gyermekek egész ügyes kis könyvtárat gyűjtenek össze maguknak, a szerencsésebbjének esetleg még nagyobb családi könyvtár is rendelkezésére áll. Mégsem túlzás, hogy mindez együttvéve sem biztosít számukra minden lehetőséget, hiszen az előbb felsorolt könyvgyűjtemények, rendeltetésük szerint, a szerteágazó igények csak egy-egy — kisebb vagy nagyobb — részletének, de *a legritkább esetben teljességének kielégítésére alkalmasak.* A közművelődési könyvtárak széles választékával egyik sem versenyezhet, mert ezek gyakorlatilag a folyamatosan piacra kerülő teljes magyar könyvtermést tartalmazzák. A gyermekek nemcsak a kimondottan ifjúsági (szépirodalmi és ismeretterjesztő) könyvek között válogathatnak, hanem az egyébként *felnőtteknek szánt művek között is böngészhetnek.*

Az egyre több *gyermekkönyvtár* —

Kosztüm

Nemcsak tavaszra, de nyárra is divat lesz az idén a kosztüm. A magyar textilgyárak ennek megfele-

között mind egyéniségének kell válogatni

Az idei kos nyege, hogy a

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

VAS NÉPE

1972 AUG 2

Gyulai Liviusz grafikus

1021

Weöres Sándor Kossuth-díjas költő és felesége Vas megyében

NYARALÁSUK ALATT OLASZ ÉS ANGOL KÖLTŐK VERSEIT FORDÍTJÁK

Veöres Sándor Kossuth-díjas költő — Szombathely szülöttje — és felesége, Károlyi Amy költő szívesen és szeretettel keresik fel Vas megyét. Az utóbbi években nemcsak író—olvasó találkozók alkalmával találkozhattunk megyénkben, hanem nyári pihenő közben is.

Az idén két hetet pihentek Bozsokon, a megyei tanács üdülőjében, jelenleg pedig Velemben nyaralnak. Itt, a vasi föld tündéri szépségű kis falujában találkoztunk velük. Elmondták, hogy szívesen töltenének hónapokat is e szinte páratlan, jó levegőjű tájon, de a munkájuk és írói ügyeik intézése Budapesthez köti őket.

— Egész nap pihennek vagy közben-közben a költői munkára is szakítanak időt? — kérdeztük a költőházaspártól.

Idejük nagyobb részét pihenéssel töltik, de az esti órákban dolgoznak — sokszor éjfélig — mondják. Weöres Sándor Paulo Santarcangeli olasz, Károlyi Amy pedig Emily Dickinson angol költő verseit fordítja magyarra, nyers fordítás alapján.

A következő hónapokban a költők új könyveivel is találkozunk. A negyedik negyedévben jelenik meg Weöres Sándor Psziché c. nagy verseskönyve, amelynek költeményeiből a magyar irodalmi folyóiratok — a Kortárs, az Új Írás, a Jelenkor és a szombathelyi Életünk — jónéhányat már bemutattak. A könyv illusztrációit Gyulai Liviusz grafikus készítette. A költő már korrigálta könyve első levonatát, most várja a második levonatot, s — egyéb okok mellett — ez a munka is hamarosan haza szólítja őket. Károlyi Amynak válogatott versgyűjteménye jelenik meg legközelebb.

Weöres Sándor új költe-

„FÜRST KUPA"

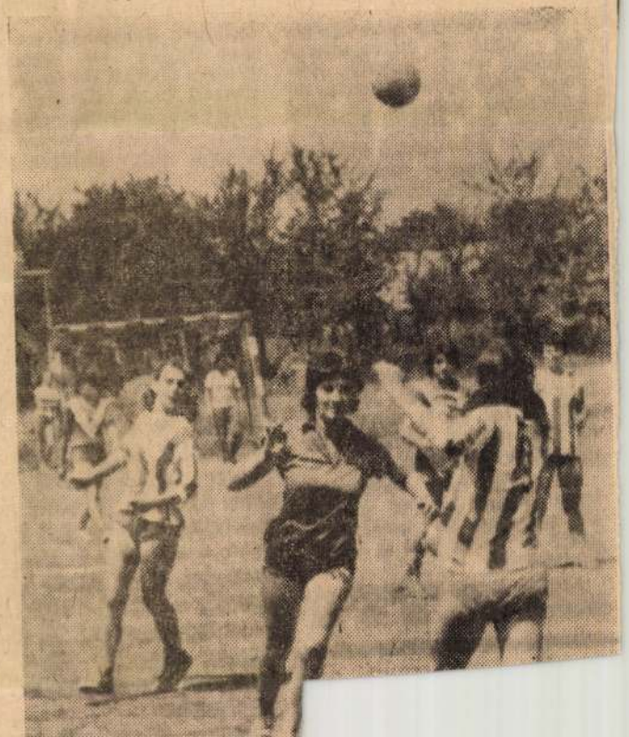

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Gyulai Liviusz
ÉLET ÉS IRODALOM

1964 SZEP 12

sajnos ungherese.

1021

Gyulai Liviusz rajza

gbai
volt.
a a
vett
l és
bai
pró
kár

—, hogy már vé-
ért a műsor. Leg-
nég egy órára lett
zükség ahhoz, hogy
szi élmény kitelje-
Hiába bűvészke-
zán István, hogy
órába minél több
: a jó rendezés
ozta a kívánságot
ovább tartott vol-

★

n, a tv új
ak, az *Irodalmi*

kat, az elbeszeléseket, „nép-
művelődjön" egy kicsit. S
íme, már az első adás
sejteni engedte, hogy több
lesz ebből. „Az utolsó bu-
dai basa", Jókai Mór no-
vellahőse: *élni* kezdett a
képernyőn. Amit mese-
hőstől nem is kíván meg
az ember. A rendező,
Mamcserov Frigyes olyan
életfeltételeket teremtett
számára, hogy a basának
(*Egri István* kitűnő ala-
kításában) kedve támadt
az életre — amiből pe-
dig a mese szerint, már
nem sok volt hátra számá-

jelentés a Rádiószínház

kussal nyit majd
, *Euripidész* kevés-
ert drámájával, az
szeptember 14-én.
ob kicsengésű görög
evecseri Gábor ele-
var nyelvre fordí-
rés Miklós dr. ren-
edig megkísérli az
nagyon földönjá-

mán-regény inspirálta *Fanni hagyományai* című drámájának megírására: november végén fogjuk hallani.

A KÜLFÖLDI SZERZŐK sorát olyan név nyitja meg, amely egyetlen színdarabbal „fogalommá" vált világszerte. *Gore Vidal* írta azt a drámát, amely egy képzeletbeli

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Gyulai Liviusz
MÁVAUT
1965 ÁPR 29.

1021

Gyulai Liviusz: Május 1

Éljen és virágozzék a magyar

SZABÓ GYÖRGY.

Ami a világot tartja

Pais professzor pár éve megjelent tanulmányából bárki könnyen megtudhatja, hogy a latin *labor* szónak (és belőle az angol *labour*-nek, az olasz *lavoro*-nak) eredetileg az volt a jelentése: „kín, baj, csapás, betegség." Hogy a német *Arbeit* tulajdonképpen annyit tesz mint „nyomor, szenvedés"; hogy az orosz *trud* például a „gond"-ból, „szomorúság"-ból, a magyar *munka* pedig a „gyötrelem"-ből, „kín"-ból származik. Szívszomorító lista! Szinte felesleges is hozzátennünk már, hogy a francia *travail* meg egyenesen a „három cölöpből álló kínzóeszköz-"től eredeztethető.

A tudós tanúsága szerint a munka ez ideig minden nyelven szenvedést jelentett, holott — mint tanulmányában írja — „élet- és lélektani okokból a tevékenység egészséges embernél rendes, sőt szükségszerű életnyilvánulás". Micsoda ellentmondás feszült hát itt, ezer és ezer éven át! Valahol az idők mélyén formálódott ilyenné ez a szó, aligh hogy emberek lettünk; s jelentése milliónyi nehéz nap emlékével telítődött máris, szöges korbácsok, csípős ostorok, fényes rendőrkardok suhogtak benne. Nem csoda, ha rabszolga, jobbágy, proletár átkozta ezt a szót hajnalonként, amikor még úgy tetszett, a föld körül forognak mind a halványuló csillagok, hogy kín és gyötrelem kísérte századok

lásgyerek is tudja már, hogy a nap se nem kél, se nem nyugszik, és hogy az égboltozatot szétlőtték a rakéták. Kopernikus előtti szavakat és kifejezéseket használunk, de eredeti tartalmuk előbb-utóbb eltűnik, és a régi hangsor valami egészen mást jelöl, vagy inkább kellene, hogy jelöljön, a történelem rendje szerint. Hiszen a feltételek nálunk már megvannak hozzá.

Sódert rakni ma sem könnyebb, mint ötven évvel ezelőtt, zsákolni sem könnyebb, aratni sem a domboldalon; és fölkelni sem könnyebb reggelente, minden áldott hétköznap. A munka csak a hazug könyvekben könnyű és egyszerű dolog, de a *szerepe* legalább változott már, a jelentése lett más, az értelme lett az igazi. Kínból és keserűségből megváltásunk kulcsa lett. Következésképp soha nem volt akkora fontossága, mint most, amikor tennivaló akad szép számmal, sőt, egyre több akad: mert a társadalmi organizációnak azon a fokán, ahol ma élünk, és ahol minden mindennel összefügg, minden teremtő gesztus értelmes és megmarad. A tisztességes munkától függ, mennyi ember nek és meddig kell még zsúfolt és egészségtelen lakásból munkába mennie, gyakran a legnehezebb feltételek között dolgoznia, bérét a legszükségesebbre aprólékosan beosztania; mindannyiunktól függ, mert egymásra vagyunk utalva, és csak a mesében szoktak

kű fogalommá. Ezt vál nia már mindenkinek idáig már eljutottunk.

Ezt ünnepeljük május jén? Ma, új társadalmur tésének ebben a szakas ezt köszöntsük, a robo felszabadulás, a becsül végigvitt cselekvő élet l ségét. Azt ünnepeljük, erkölcsi kérdés lett a n az *emberség* kérdése olyan mércévé, amelynel ján jogosan ítélhetjük el is kell ítélnünk), mi sadalmilag erkölcstelen aki a mi kárunkra, a m vedéseink, fáradozásain rődéseink árán a „fogju és vigyétek" immorális pontjára helyezkedik. május elsején, a vonul ezrek láttán, nem árt gondolnunk, hogy azok mészetük szerint csönd berek vannak *többségbe* nyugodt kézzel nyúlnak log nehezebbik végéhez magukét — mint legter tesebbet — megteszik. É nél nem ártana több fe rodás a közöttük csa könnyűlábú szájalókkal ben; akiknek tudniuk ne, hogy az elődeink és gunk által kivívott jogok dül az övék, éljenek is

És köszöntsük a akik a maguk társadalom b *ságának* legi biztosítékát megtalálva, nyi csalárdság, kishitűség

Gyulai Líviusz

Gyulai Líviusz rajza
Italo Calvino
A fáramászó báró
c. művéhez

November 1962 / 12

A folyóirat múlt évi 9. szá
„Nem az volt a célunk, hogy az o
létre, vagy hogy ezt vagy azt az ir
ságunk legmesszebbmenő megóvás
lehetőleg teljes bemutatására töre

A nyolcadik évfolyamában já
írói portrét; eddig mintegy kilencv
tanulmánnyal, egész oldalas fénykép
Ehrenstein, Helene Lahr, Fritz Hoc
Grogger stb.) A hitleri fasizmus által
selője is helyet kap ebben az arck
Felix Grafe), de — egy-egy évfordulo kapcsan — a regi osztrak irodalom kepvi-
selőit is méltató tanulmányok hozzák közelebb az olvasókhoz (Nestroy). Ezenkívül minden számban érdekes tanulmányok jelennek meg általános irodalmi kérdésekről, a modernizmusról, az osztrák irodalomról, az osztrák jellegről, külföldi irodalmakról. (Wieland Schmidt: Das Moderne an der modernen Lyrik, Felix Braun: Seit wann ist die Dichtung Europas krank?, Joseph Strelka: Dichtung und Symbol, Herbert Eisenreich: Das Schöpferische oder Ist Österreichs Literatur eine österreichische Literatur?, Reinhard Federmann: Ein Versuch über Leben und Werk Sergej Jessenins, Milo Dor: Die tschechische Literatur).

A folyóirat évfolyamaiból áttekintést nyerünk az élő és a háborúból, fasizmusból újra életre serkedő osztrák irodalomról. Mégis meg kell jegyeznünk, hogy a lap — az esszékhez, kritikákhoz viszonyítva — kevés helyet biztosít a szépirodalomnak, különösen a szépprózának. A színházi kritikák túlságosan szűkszavúak, nem nyújtanak kellő áttekintést az élő osztrák dráma fejlődéséről. Egy-egy színházi évad összefoglaló ismertetése különösen szembetűnővé teszi ezt a hiányt. A lap célkitűzése, koncepciója az osztrák dráma behatóbb elemzését követelné meg.

A Wort in der Zeit nemcsak a szépirodalom és az elméleti viták fóruma, hanem gyakorlati javaslataival egyben segítője is az osztrák irodalom fejlődésének. Több kezdeményezését az osztrák kulturális minisztérium magáévá tette. Így a minisztérium — a Wort in der Zeit javaslatára — az osztrák könyvkereskedők részére

Gyulai Liviusz

Gyulai Líviusz: Illusztráció

Élet és Irodalom, Bp. 1977. aug. 13.
[redacted]
XXI. évf. 33. sz. 3. lap.

mi dokumentummal kapcsolatban. Bokor Péter összeállításában jelent meg ugyanis a Századunk képei című könyv, amelynek 123. oldalán egy, a csendőrök által végzett akasztást ábrázoló kép alatt ez áll: „Orosháza: a direktórium hat tagjának kivégzése."

zán tehát nem volt kivégzés. A történelmi hűség tisztázása végett mégis jó lenne, ha Bokor Péter közölné, hogy honnan jutott a kép birtokába, és hol történt meg ez a kivégzés?

Szokolay Bálint

Orosháza

A kérdésre sajnos nem tudok érdemi választ adni. A Századunk-sorozat fotóanyagát ugyanis — amelyből a könyv készült — a televízió épületében helyeztük el, s a gyűjtemény raktározási gondok miatt pillanatnyilag hozzáférhetetlen. Korántsem vigasztalásul, inkább magyarázatul teszem hozzá, hogy raktározási nehézségek miatt a filmgyűjtemény egy részével sem dolgozhatunk. De ha már az orosházi levélíró válaszra kötelezett, engedtessék meg nekem, hogy elmondjam véleményemet a *Két lábon járó dokumentumokról.* Már csak azért is, mert a szerző — Zöldi László — olyan ellentmondást feszeget, amely gyakran foglalkoztatja a történelmi filmek alkotóit.

Megítélés dolga, hogy a történelmi film alkotójának tevékenységében mi dominál: a tudományos *kutatás* vagy a tudomány által feltárt ismeretek *közvetítése*, képi kifejezése. Jómagam inkább az utóbbit érzem feladatomnak, de mindenképpen egyetértek a jegyzetíróval abban, hogy a jelentős történelmi események részeseinek rögzített visszaemlékezései figyelmet érdemelnek, függetlenül attól a szereptől, amit egy „népszerűsítő" filmben betöltenek. Igaz, mi elsősorban azért igyekszünk kamera előtti szólásra bírni a koronatanúkat, mert tartunk tőle, hogy az írásbeli dokumentum — különösen, ha terjedelmes — szörnyen unalmas *látvány*, még akkor is, ha perdöntő tényeket tartalmaz. Látványként mindenesetre többre becsüljük a „beszélő embert", s azt is feltételezzük, hogy a névő [illegible]

napjainkban egy egyszerű, gépírással teli papírlap, sőt annak is csak a karbonpapírral készült másolata... Az *indítéka* tehát annak, hogy a történelmet ábrázoló film alkotója nyakába veszi az országot — s ha teheti: a világot —, bizony a *praktikum*, s nem a tudósi szándék. Mégis: a „produktum", vagyis a hangosfilmfelvételen rözített történelmi visszaemlékezés adhat valamiféle többletet, nyereséget a tényleges tudománynak is. De — s ez az, amiben a cikkírónak leginkább igaza van — egyelőre kevés a jele annak, hogy a tudomány berkeiben e felismerés gyökeret eresztett volna.

Az „érdekes személyiségek" filmkamerával való megközelítésének egyébként kétféle kiindulópontja van. Az egyik lehetőség az, amikor maga a szóbanforgó személyiség érdekli a filmalkotót, olyan művész, tudós vagy politikus, akinek élményanyaga egy egész történelmi korszak sűrítménye. A másik esetben nem a személyiségre, hanem *a történelemre* kerül a hangsúly, olyan személyiségeket keres a filmes, akik az esemény közvetlen részeseként adhatnak hiteles információt. Jómagam az utóbbi módszer szerint dolgozom, de gyorsan hozzáteszem, hogy a személyiségközpontú filmek (csak példaként idézem az Illyés Gyuláról, Ortutay Gyuláról, Szentgyörgyi Albertről készített portrékat) értéket jelentenek a szaktudománynak. Feltéve, hogy meg is őriztetnek.

Az eseményközpontú történelemábrázoló film és a tudomány kapcsolata korántsem a tanúk megszó-

síthet, vagy éppen megcáfolhat tudományos műveken végigvonuló állításokat. Például a MÁV egykori bicskei dolgozóinak 1944. március 19-i emlék-morzsái kétségtelenné teszik, hogy a Magyarország német megszállására szóló haditervekben szereplő „önszabotázs" megvalósult: német katonák robbantották fel vonatjuk előtt a sínt, hogy ürügyet teremtsenek a tankok kirakására... Vagy például tanulmányok egész során vonul végig az a megállapítás, hogy 1944. október elején három magyar tiszt a németekkel való szakításra felszólító levelet hozott át a fronton Dálnoki Miklós Béla hadseregparancsnoknak, aki a tisztek közül kettőt nyomban Horthyhoz küldött. Csakhogy egyikük, dr. Neubauer Pál egykori zászlós ma is él, s „tanúvallomásából" kiderül, hogy nem a budai Várba, hanem egyenesen a fogdába küldték. A róla szóló téves megállapítás egyszer belekerült egy írásba, talán újságcikkbe, onnan aztán átkerült a tanulmányokba: egyetlen történész sem kereste meg őt. Mi sem azért bírtuk szóra, mert olyan csodálatosan precízek vagyunk, hanem azért, mert iromány helyett koronatanúra volt szükségünk...

Persze az, ami nálunk kényszerűség, a tudomány esetében hagyományos módszer. A történészek mindig is forrásanyagnak tekintették például a memoárokat, manapság már az is bevett szokás, hogy kérdőívet küldenek történelmi események részvevőihez vagy magnetofonnal keresik fel őket. A mondatok, szavak, szinte patika-

Gyulai Líviusz

A második firenzei grafikai biennálén nyert díjat.

Élet és Irodalom, 1972. máj. 27.

Gyulai Livius

Illusztráció

Kruidy Gyula: Az ember, aki műstánnag volt.
Tükör, 1977. október 9 - 14 lap.

Gyulai Líviusz, grafikus

Veress Miklós: Hóreggel c. könyvét illusztrálta

L.: M.: Égbéjak, Kulcs, Kapcsos könyv. 2.

Esti Hírlap, Bp. 1977 dec. 12

Gyulai Líviusz, grafikus

megemlítve

Gáll István: Kiszdők, kalpig humorban 14.
Népszabadság, Bp. 1978 febr. 12.

Gyulai Líviusz, grafikus

Elsősorban tehát a gyerekeké ez a könyv, s hogy jobban értsék, nagy segítségükre van Gyulai Líviusz, aki úgy illusztrálta a verseket, mintha mindenütt, ahol éltem, járt volna velem.

Ilnich ajánlja: Veress Miklós a Hóregyelt 14.

Népszabadság, Bp. 1978 febr. 12.

Gyulai Lucius?

Rajz

—:—

Uj Tühör, 1977. október 16-15 lap

Gyulai Liviusz

Rajz

—:—

Új Tükör, 1977. október 23 - 15 lap.

Gyulai Livius

Illusztráció

Illés Endre válogatása.
Új Tükör, 1977. október 30 – 15 lap

Gyulai Lajos

Ludas Matyi illusztráció

Molnár Zsolt: Gyermekkönyv illusztrátorok . . .
Új Tükör, 1977. november 6 – 4 lap

Gyulai Liviusz

A miskolci József Attila könyvtárban ke állítottak a művész Gyermekkönyv illusztrációit.

Molnár Zsolt: Gyermekkönyv illusztrátorok.
Új Tudós, 1977. november 6 – 4 lap.

Gyulai Lajos

Illusztráció

Illés Endre válogatása.

Új Tükör, 1977. november 6 – 14 lap

Gyulai Lucius

Illusztráció

Babits Mihály: A Kristóf-darazsak.
Ujfúhor, 1977. november 13-14. lap.

Gyulai Kivonat

Illusztráció

Kosztolányi Dezső: A bolgár kalauz.
Új Tükör, 1977. december 4 – 14. lap.

Gulai Liviusz

Jelenchário

Kassák Lajos: Boldogtalan testvérek.
Új Tükör, 1977. december 11 – 14 lap.

Gyulai Liviusz

Illusztráció

Gyurkovics Tibor: Az utolsó karácsony.
Elj Tükör 1977. december 18 – 8. lap.

Gyulai Livius

Illusztráció

Karinthy Frigyes: Hasmütét.
Új Tükör, 1977. december 18-14. lap.

Gyulai Líviusz

Illusztrációk

Balázs Béla: A napernyők
Új Tükör, 1977. november 20 – 14. lap.

Gyulai Livius

Illusztráció

Szép Ernő: Táncosnők.

Új Tükör, 1977. november 27 - 14 lap

Gyulai Líviusz

Illusztráció

Gyárfás Miklós: Történelemkönyvemből.
Új Tükör, 1974. december 25. — 11 kép.

Gyulai Liviusz

Illusztráció

Füst Milán: Lalikam! Málikám!
Új Tükör, 1977. december 25 - 20 lap

Gyulai Liviusz

Gyulai Líviusz: Egy komisz kölyök naplója

Élet és Irodalom, Bp. 1977. aug. 6.
XXI. évf. 32. sz. 9. lap.

azt *Vikár* fordítása nyomán a *Kalevala*, vagy *Babits* fordítása nyomán *Dante Isteni színjátéka.*

Gömöri Árpád

Közben sorsát helyileg is Erdélyhez kötötte. 1941-ben Kolozsvárra helyezték, az Erdélyi Múzeum Levéltárához. Az erdélyi magyarságnak ezt a nagymúltú gyűjteményét ő szervezte újjá a kor követelményeinek megfelelően. 1942-ben került előadóként, majd mint professzor a kolozsvári egyetemre. Évekig a középkor egyetemes történetét adta elő, majd a külön ma-

Balázs Anna hetven éves

kitüntetett (1951), *Vadmadár* (1955), *Egy öregember szerelme* (1959), *Az ájtatos anyós* (1960), *Kakas a dombján* (1964), *A rossz feleség* (1969), *Veszélyes játék* (1977). Olyan művek ezek, amelyek akár a tegnapot idézik, akár a legmaibb mát — érdekesek, izgalmasak.

Tehetségét fémjelzi az a tény, hogy írói palettájáról hiányzanak a *Machwerk* színek. Felkutatja hőseit az üzemekben, a gyárakban, a bányákban. Bekukkant a lakásukba, a munkásotthonokba, realista színpadán a régi és az új világ tipikus szereplői jelennek meg. Megénekli azt a hétköznapi csodát, miként készült el egy-egy röpirat, és ezek miképpen jutottak el rendeltetési helyükre. Felkutatja a cselekvő embert, és leírja, mit miért tett meg vagy pedig mit nem tett meg, amit meg kellett volna tennie. Mindig igazságos. Nem tör pálcát még a negatív figurái fölött sem, de szembesíti őket a legtisztább humanista morállal. Írásai egyforma erővel szolgálják a jelent és a jövőt. Magára eszmélteti a ma emberét, üzen a jövő emberének: lám, ilyenek voltunk, így éltünk, így szenvedtünk, így örültünk. Üzeneteiből nem hiányzik sem a líra, sem a humor: teljes képet rajzol változó világunkról.

Szereti megmutatni a társadalmi életet napfényben. Persze, ahol süt a nap, ott árnyék is van: kegyetlenül hideg és didergető. De mivel jól ismeri a magány és a társaslét dialektikus egységét, sem a fény nem több, sem az árnyék nem kevesebb könyveinek lapjain, mint amennyit a realizmus szentesít.

Optimista világnézet vezérli, az életszeretet. Ezeknek elemeit valamikor a gödi Duna-part harcos fiataljaitól kapta, olyan együttestől, amelynek minden egyes tagja felért egy jó testvérrel. Példaképei és modelljei közül azóta igen sokan távoztak az élők világából. Némelyik eltűnt nyomtalanul, többségük azonban bevonult a kortársak emlékezetébe, amelynél értékesebb panteon aligha volt és aligha lesz.

Írói munkásságáért József Attila-díjat és SZOT-díjat kapott. Alkotókedve és -ereje töretlen, és minden bizonnyal új írásokkal ajándékozza meg népes olvasótáborát.

Földes Mihály

Jakó Z
középkorr
először p
tek közt
értelmiség
telmiségé,
elzárt köz
ségből az
leszti a s
váló nem
nagy v
előbb egy
írásnak és
hogy a
zártkörű
és elindul
díttó útjár
zás Erdély
következet
nyes mű
főpapok ál
át szerep
szánsz vil
a tizenhat
nemesi-ud
parasztpol
vállalkozó
bal már é
forma és
de még so
lenülni az
nagyurak
művelődés
a társadal
mosan, sz
kenység e
vékenység
azt a nem
előbb az i
dományok
zi kereteke
számára b
gadhatóvá
zási közeg
az irodalm
csak beszél

Kérdés,
veltség me
Milyen eur

Gyulai Liviusz, grafikus

L: Szalay Lajos

(barsony): TV-notesz

2.

Esti Hírlap,

Bp. 1979. febr. 7

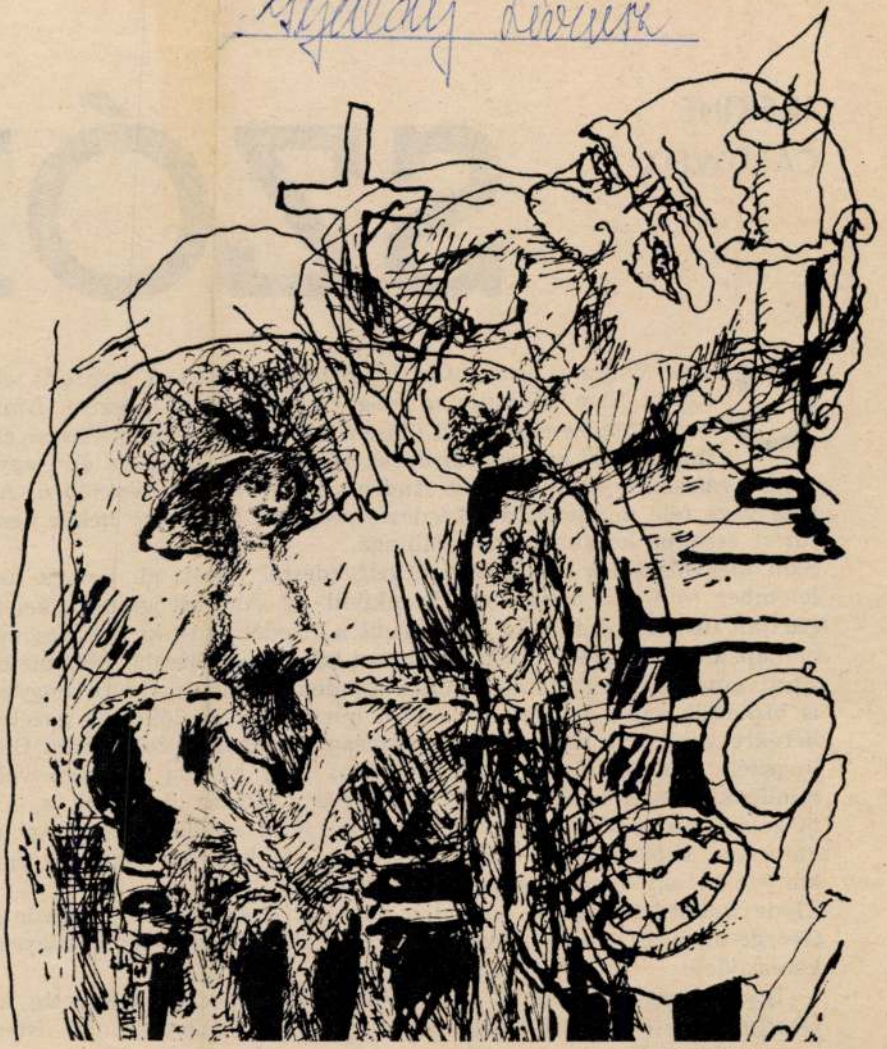

Gyulay Liviusz rajza

ERSKINE
CALDWELL

SZÓ

George Williams azzal tűnt ki közülünk, hogy ő javasolta elsőként Sam Billingset a megürült pénztárosi posztra. Amikor a rendes évi városi ülésen kiejtette a nevét, válaszul elragadtatott beleegyező kórus zúgott fel, amely az első egyhangú választást eredményezte Androscoggin város történetében. A ülés vége felé mindenki azt kérdezte magától, hogyhogy nekik nem jutott eszükbe korábban Sam Billings.

Sam megválasztása mindenkit megelégedéssel töltött el. Remek üzletember volt, és becsületes. Ezenkívül az Androscoggin-tó keleti partján üzemelő szállodája körülbelül a tizedét tette ki a város évi adójának, és az idény során nyolcvan-kilencven városbelinek biztosított munkát. Megválasztása után mindenki azon tűnődött, hogyan is bízhatták ezt a hivatalt az elmúlt húsz évben csalókra és gazemberekre, amikor a város pénze biztonságban lehetett volna Sam Billingsnél. A nyugdíjba vonuló pénztáros még mindig képtelen volt mindenki megelégedésére elszámolni ezernyolcszáz dollárról, az őt megelőző pedig olyan állapotba engedte jutni a könyveket, hogy a városnak kétezer-ötven dollárjába került, hogy felfogadott egy könyvelőt, aki végre mérleget csinált.

Clyde Ballard, az egyik tanácstag az ülés bezárása után félrevonta George-ot, hogy beszéljen vele. Clyde-é volt a község egyik vegyeskereskedése.

— Igazán nagy szolgálatot tettél ma a városnak — jelentette ki George-nak. — Sam Billings pontosan az az ember, akit az isten is pénztárosnak teremtett. Hogy jutott eszedbe éppen ő?

— Hát — felelte George. — Sam Billings egyike volt az én vá-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 180-718, 340-726
1978 JÁN 15
TOLNAMEGYEI NÉPUJSÁG

Gyulai Líviusz

1021

VELENCE

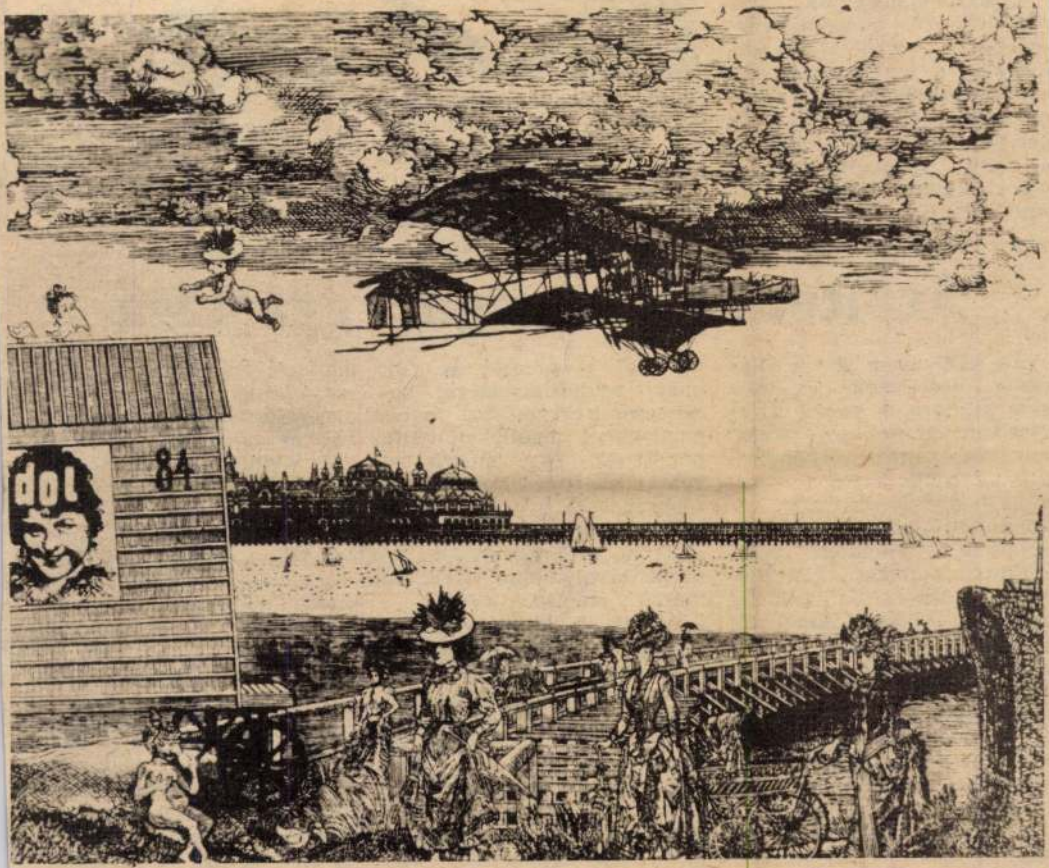

Gyulai Líviusz grafikája

ezen belül is a számítástechnika, az ügyviteltechnika, a rádiótechnika a híradástechnika és az automatizálási technika.

A számítástechnikai termékek közül központi egységeket, mágnesszalagos, tárcsás és mágnesdobos memóriaegységeket, kiírónyomtató gépeket és más perifériákat fejlesztettek ki a bolgár szakemberek. Szervezéstechnikai eszközeik között jelentős helyet foglal

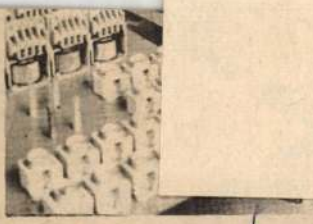

el az „ELKA" elektronikus kalkulátor, amelyet korszerű integrált áramkörökkel szerkesztettek meg.

Nagymértékben bővült Bulgáriában a híradástech-

[illegible] főleg a villamos és a pneumatikus végrehajtó elemeket. Emellett megalkották a numerikus irányítási rendszereket is a fémmegmunkáló szerszámgépekhez.

Szintetikus anyagok gyártása

Az NDK évek óta a világ egyik első helyét foglalja el a szintetikus szálak gyártásában. Ennek az iparágnak legjelentősebb képviselője az NDK-ban a schwarzi Wilhelm Pieck vegyiszálkombinát, amely korszerű poliamid, poliészter, polakrilnitril szálakat és úgynevezett regenerációs szálakat gyárt. A schwarzi kombinát termékeit, Dederon, Grisuten, Wolpryla és Regan néven ismerik. Sok országba exportálják ezeket, többek között Csehszlovákiába, Bulgáriába, Romániába. Jugoszláviába, Hollandiába, az NSZK-ba és Törökországba.

A schwarzi kombinát szakadatlanul fejlődik, de különösen az utóbbi években növelte termelését az új, nagy termelékenységű berendezések beszerzése révén, amelyekkel poliakrilnitrilt, poliésztert és műselymet gyárt. Az új berendezések segítségével a szintetikus szálak gyártásának mennyiségét az 1970. évi 47 000 tonnáról tavaly közel 112 000 tonnára emelte a gyár.

Az üzem egyik jelentős eredménye, hogy számos új szálfajta és műanyag gyártását kezdte meg. Ilyen például a Grisuten elnevezésű poliészter szál, amely különösen jól keverhető más szálfajtákhoz, vagy az új típusú szintetikus selyem, amelyeket főleg függönygyártáshoz használnak, valamint a speciális szállítószalag, amelyet ipari futószalagoknál alkalmaznak a bányászatban, az energetikában és a cementgyártásban.

A Wilhelm Pieck Kombinát termékei választékának állandó bővítésében és minőségének javításában szerepet játszik a más szocialista országokkal folytatott műszaki-tudományos együttműködés is. A szovjet szakemberekkel együttműködésben például a kombinát kutatócsoportja kidolgozta a folyamatos poliészterszálgyártás új módszerét, valamint az ehhez szükséges technológiai berendezéseket, amelyeknek segítségével a kombinát évente 10 000 tonna mennyiséget tud termelni ebből a szálfajtából.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1978 JAN 1
PEST MEGYEI HIRLAP

Gyulai Líviusz

9

1021

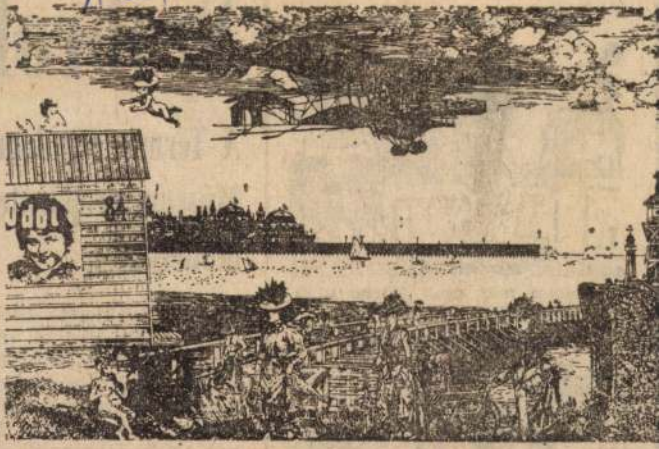

Gyulai Líviusz: Velence

AZO

— Holnap már csak kilenc után ihatunk munkaidőben!

DINAMIKUS FEJLŐDÉS

A Természettudoma Múzeum preparáto műhelyében

— Egy kicsit biol szobrász, s persze mi sok szenvedély; ez kel valaki állatpreparátor magát — mondta Ec Természettudományi M parátora. Huszonöt év szakmában, s már ki rában felfedezte az álla

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Gyulai Liviusz

SOMOGYI NÉPLAP

1977 DEC 2.5

1977

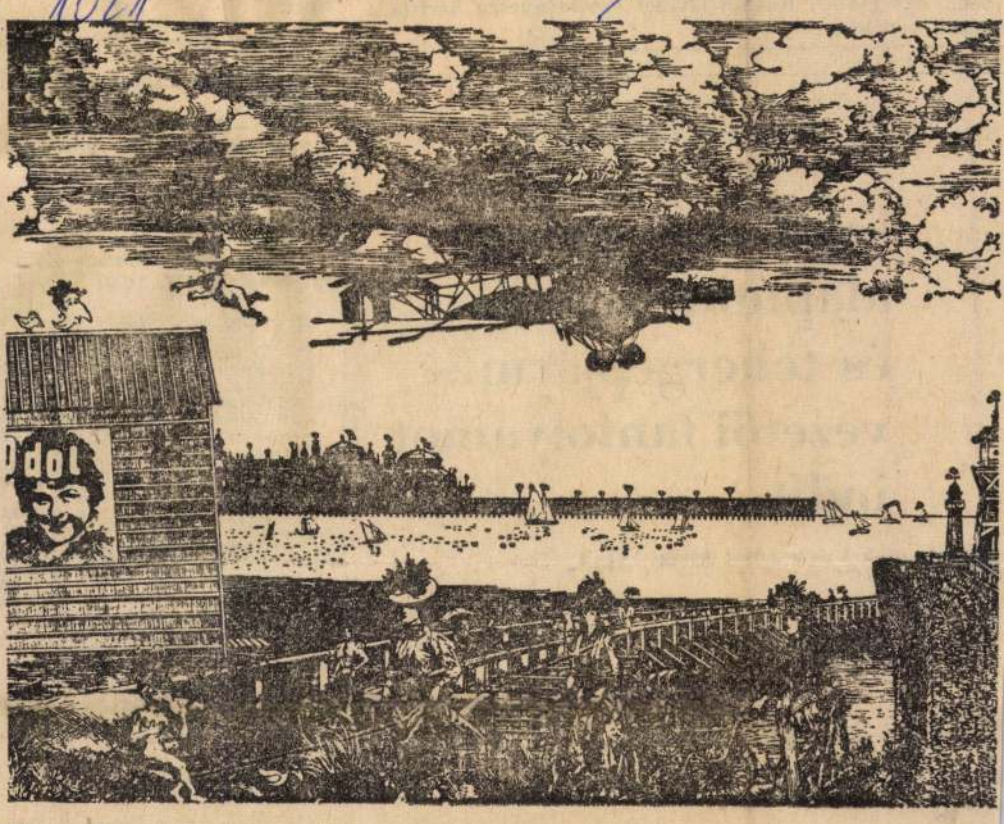

Velence. Gyulai Liviusz grafikája.

védő, egy csatár. Kovács lövését eredmény
ndégek védelme.

VOLÁN 13. sz. Vállalat 1978. februárban

saját szervezés alapfokú személy- és tehergépjármű-vezetői tanfolyamot indít.

jelentkezőkkel szerződést kíván kötni.

lentkezni személyesen a vállalat személyzeti és oktatási
ztályán lehet: Kaposvár, Füredi út 180.

(17092)

egerszegi TE 3:0 (0:0)

A bajnokság állása:

1. Ú. Dózsa	16	9	5	2	42-23	23
2. Videoton	16	9	4	3	46-26	22
3. Vasas	16	10	2	4	35-20	22
4. MTK-VM	16	9	4	3	23-15	22
5. Bp. Honvéd	16	10	1	5	30-12	21
6. Tatabánya	16	7	6	3	27-18	20
7. Csepel	16	8	1	7	28-24	17
8. Ferencv.	16	6	5	5	28-29	17
9. Diósgyőr	16	5	6	5	19-20	16
10. Dunaújváros	16	5	5	6	28-28	15
11. Pécs	16	5	5	6	20-20	15
12. Haladás	16	5	4	7	22-33	14
13. Békéscsaba	16	5	4	7	19-31	14
14. Rába ETO	16	3	6	7	17-23	12
15. Zalaegerszeg	16	3	6	7	20-34	12
16. SZEOL AK	16	4	1	11	20-34	9
17. MÁV Előre	16	4	1	11	19-41	9
18. Kaposvár	16	2	4	10	19-36	8

Tartalék bajnoki mérkőzés:

BÉKÉSCSABA—RÁKÓCZI 5:0 (0:0)

Kaposvár, 1500 néző. Vezette: Horváth L.

Góllövők: Királyvári, Vágó (2—2), Bánáti.

Gyulai Livius

„Bajnok" (repr)

Horváth György: Hétköznapok csodák nélkül
Tükör, 1976. okt. 24-28 oldal.

Gyulai Líviusz

Gyulai Líviusz a kiállításon szereplő 3 tollrajza nagy teljesítmény.

Horváth György: Hétköznap – csodák nélkül
Tükör, 1976. okt. 24-28. oldal.

Gyulai Líviusz grafikusművész

Mai magyar grafikákat és kisplasztikákat állítottak ki a Gorkij u. 15. tárlati tevemben. Szerepel a művész alkotása: „Carmina Burana" c. (említve)

a kiállítást a Magyar és Szlovák képző művészeti alap és a prágai Art Centrum rendezte.

B. J.: Mai magyar grafikusok Bratislavában.
Új Szó, 1975. dec. 30.

Gyulai Liviusz, grafikus

L. Sterne: Érzékeny utazások, könyve Gyulai Liviusz illusztrációival

↓

– Most jelent meg 14

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976 máj 30.

Gulai László

Illusztráció

Nemes Nagy Ágnes: Barsai kertje.
Tükör, 1976. nov. 2-39. oldal.

Gyulai Livius

Illusztráció

Nemes Nagy Ágnes: Tatlan-Gallas anéjszakai város.
Tükör, 1976. nov. 9-39 oldal.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1975 OKT 19

SZOLNOK MEGYEI HÍRLAP

Gyulai Liviusz

1021

Gyulai Liviusz Ismeretlen latin költő: Vénusz ünnepe

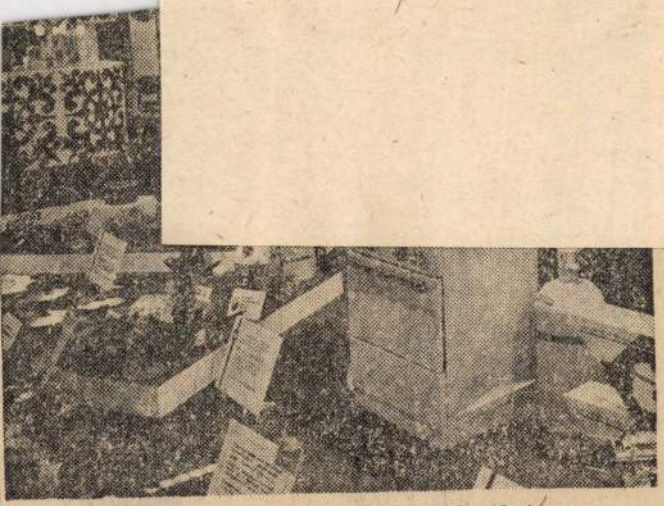

Sokan dicsérik a teflon és az alufix edényeket

oki gyáregység az őszi
NV-re a Kriszta konyha-
arnitúráját küldte. A válla-
at újdonsága a Modul—15
onyhabútor. Számtalan va-
iációban, tetszés szerint
akhatók össze az elemek.
zt a bútort jövőre mint-
gy 60 millió forint érték-
en gyártják Csongrádon.
Két esztendő múlva már
zolnok is bekapcsolódik a
Modul konyhabútorok gyár-
ásába. Többen érdeklődtek,
ogy hol lehet majd ezeket
bútorokat megvásárolni. A
val. Ezenkívül a szentesi
gyárral közösen készülő épí-
tőszekrényt is láthatjuk. Ez
a rendszer vezérlésre, jelzé-
sekre, különböző számlálá-
sokra használható. A KON-
TAKTA 22-én délelőtt tíz
órakor köt szerződéseket a
nagykereskedelmi vállalatok-
kal.

A KGM-vállalatok közül a
legnagyobb területet a jász-
berényi Hűtőgépgyár kapta.
Összesen 650 négyzetméteren
mutatja be a hűtőszekrénye-
ket, szifonokat, radiátorokat.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 DEC 23
Budapester Rundschau

Liviusz Gyulai
1021

Venusfest
Grafik von Liviusz Gyulai

widmet, unter
rahmten Titel „D
ne Besteller".
steht fettgedru
Buch des
Schriftstellers A
(„Warum der
Fußball krank ist
Gerichtsverfügung
worden. Dennoch wurde es — unter der Hand — zum Besteller. Sein Preis, ursprünglich Fr. 1.45, stieg auf dem schwarzen Markt auf 58 Franken".

In den beiden Sätzen ist ein Funken Wahrheit enthalten, wichtiges sogar: der Titel des Buches und sein Aufstieg zum Besteller. Auch ist nicht auszuschließen, das es gelegentlich zu einem Aufpreis seinen Besitzer wechselte — auch bei der Aufführung von Erfolgsfilmen tauchen die Agioteure auf...

Darüber hinaus stimmt aber nichts mehr, selbst der Name des Autors ist falsch angegeben. Der Züricher

wo es in zwei Tagen ver griffen war.

Der Grund für diese schnelle Verschwinden is denkbar einfach. Der Ver fasser brachte die Meinun des durchschnittlichen Fuß ballfans und dessen Vorstel lungen über Fußball zun Ausdruck, und zwar in ei nem Ton, der auf den Tri bünen oder am Stammtisc herrscht, wenn es um de Fußball geht. Fußballfan sind eben immer bestens in formiert, wissen Bescheid über interne Klubangelegen heiten und nehmen kein Blatt vor den Mund, wenn sie jene beschimpfen, die ih res Erachtens an etwaiger Schlappen schuld sind. Nur

Gyulai Livius

Gyulai Livius ismeretlen latin költő:
Venus ünnepe.

Kelet-Magyarország,
1946. febr. 24.

vezetők többsége érzi és tudja, hogy az üzemi demokrácia érvényesítésének a termelés tervezésétől a végrehajtásig, a személyi kérdések megvitatásától a kollektívát és egyéneket érintő döntésig mindennek fórumot kell és lehet teremteni. A demokratizmus és annak szélesítése nem csökkenti, sőt erősíti a vezetés önállóságát. Nem a felelősség áthárításáról, hanem a gondok megosztásáról van szó.

Jó munkahelyi légkör, jó körérzet csak ott alakulhat ki, ahol mindenki érzi; az elhatározásokban, a cselekedetekben az ő személyes döntése is benne van. Ahol a munkatársak határoztak és szavaztak a kiválóra, ott senkinek nem lesz keserű szájíze, senki nem kérdezi a kitüntetett háta mögött; az elismerést vajon mivel érdemelte ki.

Seres Ernő

Gyulai grafikus

A Keszthelyen rendezett III. kisgrafikai kiállításon szerepelnek ex librisei.

Láttuk, hallottuk

1975. VII. 27. 12-26 D. Petőfi

Gyulai Livius

Illusztráció

Nemes Nagy Ágnes: Születésnap.
Tükör, 1976. nov. 14-39. oldal.

Gyulai Líviusz

Illusztráció

Veress Nagy Ágnes: Minden kedden
Tükör, 1976. nov. 14 — 39. oldal.

GYULAI LIVIUSZ grafikus, Munkácsy-díjas
Barót, 1937

1962-ben végzett a Képzőművészeti Főiskolán Kmetty János és Ék Sándor növendékeként. Olaszországban és Angliában járt tanulmányuton. 1966-ban a Dürer Teremben, 1968-ban Bécsben, 1974-ben a Fészek Klubban mutatkozott be önálló anyaggal. Munkái sikerrel szerepeltek több nemzetközi grafikai kiállításon; 1964-ben Lipcsében oklevelet, 1970-ben Firenzében aranyérmet nyert. 1973-ban Munkácsy-díjjal tüntették ki. - Erős stilusérzékü, a humor nyelvét és a groteszk művészi lehetőségeit jól ismerő grafikus; alkotásai a fantasztikum s a valóság sajátos ötvözetei. Főként rézkarcban dolgozik.

Művészéletrajzok 1975

BUDAPEST, IX., ÜLLOI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 JAN 17

NAPLÓ (VESZPRÉM)

Gyulai Líviusz

1021

Gyulai Líviusz:

Vénusz ünnepe

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAP

elléklete

ıököknek
ryében

áborozás, ahogy a múlt nyáron
első olvasótáborának résztvevői
unkástanulók számára tényleg

bből, hogy az elnevezésből nem

GYULAI LIVIUSZ, grafikus

Gyulai Liviusz: Mese illusztráció, grafika.-Fekete repr. 39.old

Solymár István: Mai magyar rajzművészet 39.old

Múzsák, Muzeumi Magazin, 1972. 2.sz. Bp.

GYULAI LIVIUSZ, grafikus

Sokan könyvillusztrációikkal tették híresé nevüket. Közülük van: Gross Arnold, Gyulai Liviusz, Kass János, Kondor Béla, Kondor Lajos, Raszler Károly, Würtz Ádám, stb. legjellegzetesebb alkotásai bizonyítják, milyen sokszínű és mozgékony a magyar Grafika. 39.old

Solymár István: Mai magyar rajzművészet 39.old

Művészet, Múzeumi Magazin, 1972. 2-sz. Bp.

Gyulai Liviusz

A Nemzeti Galéria földszintjén megnyílt kisplasztikai és grafikai kiállításon szerepel a múvész műve. Három tollrajzát pontozó-technikával készítette „Bajnak" c. | repr.

Horváth György: Kisplasztikák és grafikák a Galériában.
Tükör, Budapest, 1976. okt. 24.

Gyuloi Liviusz

Illusztráció

Nemes Nagy Ágnes: Bors néni és a bors

Tükör, 1976. okt. 24-39 oldal.

Gyulai Liviusz

"Festő voltam és vagyok" cimmel Frank János idézi Kmetty János egyik mondását. A beszámoló megemlékezik három művészről: Csontváry Kosztka Tivadar, akiről Kmetty János irt, Gyulai Liviusz, aki Kmetty művészeti etikáját emliti meg és Kassák Lajosról, "Müteremlátogatás Kmetty Jánosnál" c. 1941-ben közölt cikkével kapcsolatban.
Frank János cikkét lásd: Kmetty János nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. juli. 31.
XX. évf. 31. sz. 12. lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
1977 JAN 8

Gyulai Líviusz
/1021

Gyulai Líviusz: A bajnok

pá.a.

ÁRUCIKK?

Kitűnő útmutatót adott ki a Gondolat kiadó *Iskolás lesz a gyermekünk* címmel. A következő tanévben iskolába kerülő nebulóknak és — elsősorban — szüleiknek szerkesztették. Kilencvennégy oldalnyi szöveg után 140 feladatlap segítené az apákat, anyákat abban, hogy felkészítsék a gyermeket a tanulásra.

Segítené — ismétlem, mert félő, hogy éppen azokhoz nem jut el, akiknek leginkább szükségük volna rá, akik hátrányos anyagi és szellemi háttérből lépik át majd az iskola küszöbét.

A kiadvány ára ugyanis 64 forint!

Huszonkétezer példányban jelent meg (majd tízszer ennyi elsős lesz az ősszel), tehát eleve számot vetettek vele, hogy ezen az áron jó esetben minden tizedik szülő veszi majd meg.

A kultúra a szocializmusban nem áru, valljuk.

Csak nem nézték kriminek vagy divatlapnak ezt a rossz papíron, cseppet sem luxuskivitelben készült, okos kiadványt?

- átányi -

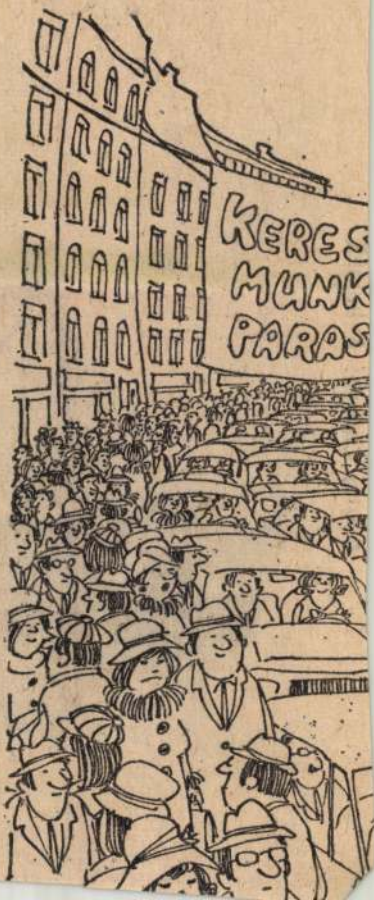

Gyulai Livius

Illusztrációk

Gyárfás Miklós: Történelemhöngyemből.
Tűhőr, 1977. felszár 20–8. oldal.

Gyulai Livius

Illusztráció

Veszi Endre: Lili puti halál.

Tükör, 1976. dec. 19-20. oldal.

Gyulai Liviusz

A művész nosztalgikus v agy naivan őszinte alkotásmódot alakított ki.

Lóska Lajos: Tények és lehetőségek.
Művészet, 1981. felmáz – 4. lap.

Gyulai Livius

Gyulai Livius már a puszta technikai bravurjaival is lenyügöző munkákat készitett.

Lóska Lajos: Rajzok a Várban.
MŰVÉSZET, 1 980. május - 32.oldal

Gyulai Livius

A 70-es évek elejétől Gyulai"B ajnok"-a egyik első megnyilvánulása a nosztalgia-hullámnak. A finom nüanszok,a csupán tollal megrajzolható, lehelletfinom formák jellemzik a müvet.

Lóska Lajos: Rajzok a Várban.
MŰVÉSZET; 1980.május - 32.oldal.

Gyulai Livius

A Várban bemutatott anyag magvát a 60-as évek második felében ésa 70-es évek elejém indult alkotók, igy Gyulai Livius rajzai is, képezik.

Lóska Lajos: Rajzok a Várban.
MŰVÉSZET, 1980.m ájus - 32.oldal.

Gyulai Liviusz, grafikus

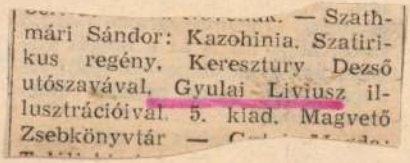
mári Sándor: Kazohinia. Szatirikus regény. Keresztury Dezső utószavával. Gyulai Liviusz illusztrációival. 5. kiad. Magvető Zsebkönyvtár —

-: Most jelent meg

8.

Népszabadság, Bp. 1980. júl. 29.

Gyulai Liviusz

GYULAI LÍVIUSZ MŰVEIT, az utóbbi tíz évben készült több mint negyven grafikát és könyvillusztrációt, valamint három esztendő animációs filmjeinek terveit mutatja be az a kiállítás, amelyet a miskolci József Attila Könyvtár kiállítótermében csütörtökön nyitott meg Fejes Endre író.

Magyar Hirlap 1980/12/12/8

GYULAI LÍVIUSZ grafikus

Hírek: A nyári hétvégeken grafikusművészek mukái veszik körbe a Budapest Sportcsarnokot vasárnaponként a sportlétesítményt övező gyaloghídon – egyebek között – Csoháry Kálmán, Beski Viola, Gyulai Líviusz rajzait láthatja majd a közönség. Az alkalmi kiállítóhelyen augusztus 28-ig tartanak bemutatókat.

Népszabadság 1983. VI. 30.

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 NOV 2 31

Gyulai Líviusz
grafikusművész

1021

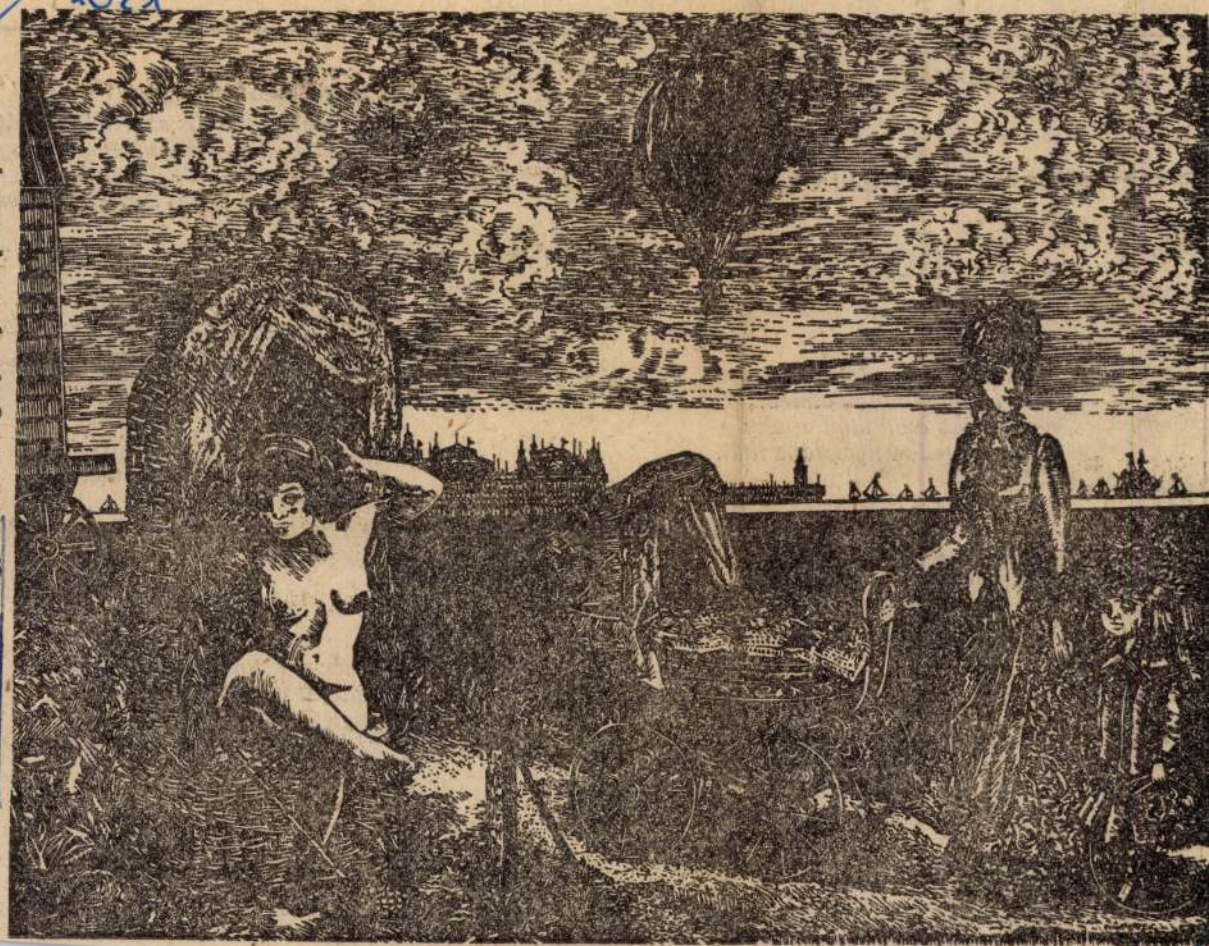

Gyulai Líviusz: Nagymamák tengerpartja III. (részlet)

SIMONYI IMRE:

Ifjúkor

Egy nap

Hajnal.

Most imbolyog föl tétován,
s a hegytetőn úgy elpirul
mint első csók után a lány
ha szégyellőn nyakadba hull.

Reggel.

Agyad még kábult és kedved fanyar,
az ágy kihűlve ásít vissza rád,
— s te arra gondolsz, hogy vajon megért-e
ennyi csömört a tegnapesti vágy!?

Dél.

Ó, ünnep ez, ha roskadó az asztal
és szivarodból a füst kékesen száll,
— de láttam én darab kenyéren, hagymán
egy félországot elfojtott panasszal.

Délután.

Akár egy kedélybeteg vénlány... —
— Homlokára minden ok nélkül
A táj meleg szürkés ezüsttel árnyalt,
majd mélyül és a végtelenbe szárnyal,
s a szellőzködő, tikkadt városon
puhán, mint roppant árnyék — átoson.

Ej.

Ilyenkor könnyen könnyezel.
— Kibotorkálsz egy kocsmaajtón
s a csillogó, latyakos pallón
valami múltra emlékezel.
— Imádod hően a hazát,
szidod a kormányt rendületlen,
— s fölrúgod e szent révületben
holnap egy ember igazát...

1942

Hazám

Júniusban a toronygombokon
búzatáblát ringatnak a fények.
Decemberben a tornyos gondokon
akácok merednek a füstös égnek.

1.

(paraszt)

Kutyája mordul egyet — hogyha bévül
tilosba fordult —: menten visszatérül

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gyulai Líviusz
grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 NOV 2 31

1021

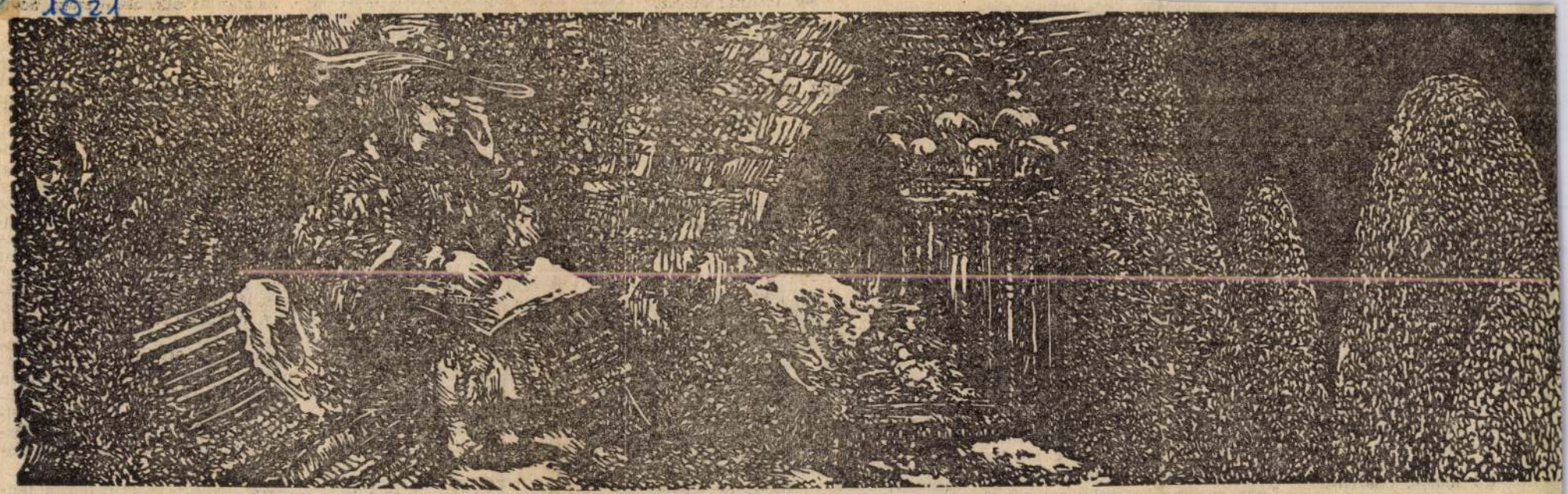

Gyulai Líviusz: Delphi este (részlet)

Szép csendesen korri-
m állítólag, X. szerkesz-
lt." A még illetékesebb
veszi ügyemet, és előzé-
elefonál a folyosó túlsó
van F. A., akinek *ál-*
pénz jár... *Állítólag* X.
telefonált neki, és azt
na, hogy Y. főnökkel be-
..."

pillanatban eldőlt ben-
rjú, valószínűleg mert
hallottam a Magyar Rá-
a Napközben műsorát,
a szerkesztő és a szocio-
emberekkel karöltve tű-
ünk fontosságáról szólt, s
nérlegre. Bevallom, nem
pasztalom, hogy az én
edzett, sokat próbált tű-
em a becsületbe vágó bi-
ág hatására azonnal fel-
szolgálatot. Lám, most is,
kénytelen voltam kikér-
nak azt a bizonyos, bi-
ságot, sőt már-már rej-
isítást takaró „állítólag"

t, hogy megkérdeztem

ten az a törődött, idős ember, aki-
vel együtt álltam sorba a BÁV
egyik nagy forgalmú fiókjának
nagy tekintélyű pultja előtt. A vára-
kozók közül ki perzsa bundát, ki
kopott felöltőt szorongatott, olyan
is volt, akinek szatyrából tisztára
mosott, kissé kopottnak minősített
férfiingek kerültek elő. A bácsi-
nál — aki akár nyugdíjas vasutas,
akár tanító is lehetett — viseltes ir-
ha volt. Ő tehát elsősorban az előt-
tünk sorra kerülő irhatulajdonosok
sorsát figyelte. Kopott, szakadt, di-
vatjamúlt, pecsétes... — a becsüs,
nyilván okkal-joggal, szűk marok-
kal mért. De sorstársam a sorban
nem ezért fordult hozzám.

— Tetszik figyelni, hogy beszél-
nek velünk? Igaz, az ember meg-
szokta, hogy ott is udvariatlanok,
ahol mi költjük a pénzünket, de itt
azután... mintha alamizsnát osz-
togatnának! Mintha nem is belőlünk,
eladókból és vevőkből élne a
Bizományi Áruház. Pedig minden
egyes darabon megvan a hasznuk.
Lehet, hogy a becsüsök ezt keves-
lik?

Szabad szombaton, kiadós séta
után békésen autózunk barátainkkal a Szabadság-hegyen. Előttünk egy különlegesen szép kocsi halad. Lalkus létemre is meg tudom állapítani, hogy ilyen hófehér meseautót nem minden sarkon látni. A volánnál ülő mérnök barátunk elismerően csettint: az anyját, Audi Turbo... Ez aztán kocsi!

Szemben egy Mercedes érkezik, az Audi gazdája fékez, karját üdvözlésre nyújtja. Szemmelláthatóan barátok. A két kocsi azonban még mindig túl gyorsan suhant el egymás mellett, a levegőbe vetett szavak elillannak. A két jóbarát ezért, az álomkocsi mögött haladó Zastavánkat is megállásra kényszerítve, váratlanul megáll. Az autós-etikett ellen elkövetett aprócska vétség éppen arra jó, hogy közelebbről is megcsodáljuk a meseautót. De akkor valami történik: Az Audi gazdája, hogy a Mercedes pilótájával egy vonalba kerülhessen, hátrálni kezd. A Zastava vezetője elképedve dudál, de hiába. A hátráló kocsi — egyszerűen beleszalad az állóba.

regen még autóversenyző volt, s mint barátja hozzáteszi — ma is megfelelő összeköttetésekkel rendelkező, hozzáértő kisiparos. Bizonyára nem nagy ügy számára egy átlagpolgár átlagkocsijának helyrepofozása. Amikor a sértett kocsi pilótája mégsem áll kötélnek, az Audis dühében még kivágja a megsemmisítőnek szánt, végső tromfot:

— Tudja, uram, hogy nekem mennyivel nagyobb a károm?! Utóvégre láthatja, az én kocsim nem egy — Zastava!

Hazafelé az újgazdagok nehezen elviselhető, sértő fölényességéről, a milliós értékű járművek gondatlan úrvezetőinek felelősségéről beszélgettünk, és megállapodtunk abban, hogy a meseautó nagyhangú gazdájának bizonyára még saját költségen is kisebb fejtörést okoz a javítás, mint a nyugdíjas főmérnöknek a Zastaváján esett kár. Akkor még sejtelmünk sem volt arról, amire csak a továbbiak során derült fény, hogy az Audi elvált, kisiparos tulajdonosának bevallott havi jövedelme — mindössze 2000 forint.

ámde megszokott formula volt a „kalandorok kíméljenek". Manapság viszont senkinek sem jutna eszébe lakást — vagy akár óvodát — „kiskeresetűek kíméljenek!" jeligével hirdetni. Utóvégre ugyanezt a feladatot, éppen ilyen közérthetően, egyetlen jelző is betöltheti. Még olcsóbb is a hirdetés! Azt pedig az idézett hirdető joggal remélheti, hogy ezek után egyetlen szövőnőnek, pedagógusnak, gyógyszertári asszisztensnek vagy bérelszámolónak sem jut eszébe óvodáskorú gyermekét reprezentatív otthonába küldeni.

Nem hiszem, hogy érdemes lenne a kiragadott tények, történetek tanulságát összegezni. Még közös

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gyulai Líviusz
grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 NOV 2 37

1021

Gyulai Líviusz: Meseillusztráció

— Hogyan hatottak a állam és az egyház kap

— Én úgy érzem, hog kedvezően. Kialakult közös erkölcsi-politikai mindkét intézmény elí rizmust. Persze, nem ilyen szomorú okot a de tény, hogy nem következett be viszony megromlása, amelyre az események inspirálói számítottak.

— Ön a felső klérusról beszél. Egy pap azonban a minap prédikációjában „kommunista bohócnak", „a sátán szolgájának" nevezte a kormány szóvivőjét. Mások a kormányzat és némely újságírók erkölcsi felelősségéről beszélnek, mert szerintük Popieluszko atya politikai tevékenységének bírálatával (például amikor szószékről hirdette június előtt a tanácsválasztások bojkottját) ők biztatták fel a gyilkosokat.

— Így van, de szerintem éppen az egyházi vezetést terheli nem csekély felelősség, és nem is csak Lengyelországon belül. Popieluszko atya volt a leghangosabban kommunistaellenes pap, egész kis hálózatot szervezett maga köré. Egyes egyházi vezetők támogatták ebben, mások nem értettek ugyan egyet vele, de eltűrték, sőt fedezték tevékenységét. Ez nagy felelősség!

— Ráadásul furcsa, hogy ha a vezetés nem (vagy nem elsősorban) jogi és adminisztratív eszközökkel

— No igen, nem ismeri el. De az emberek elismerik e szervezeteket, hiszen működnek, van tagságuk. Szóval, a hívek a nem vallási kérdésekben szerintünk nem a főpapság közvetítésével adnak hangot véleményüknek. A főpapság társadalmi-gazdasági-politikai ügyekben önmagát képviseli és egy körülötte mozgó kis csoportot.

— Pedig nekik saját ipar- és agrárfejlesztési elképzelésük, kulturális és oktatáspolitikájuk van. Es mindezt elég kemény hangon hirdetik is, követelve, hogy a „katolikus nemzet" egész életét az egyház határozhassa meg.

— Sok receptjük van, csakhogy milyenek ezek? A történelem során elég soká kormányozta az egyház ezt az országot, nem túl sok sikerrel. Ráadásul a papok sokszor nem is ismerik a való életet...

— Boesásson meg, de sok kitűnő közgazdasági, jogi és egyéb szakértő dolgozik nekik.

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 NOV 2 31

Gyulai Líviusz,
grafikusművész

/1021

Gyulai Líviusz: Ex libris

páratlan

BODOR PÁL:

Hökkenetek

A vekker tudatalattija

Új lakásukban nem volt telefonjuk. Az addig megszokott telefonébresztő helyettesítésére csörgőórát vettek.

Az óra azonban napközben többször is csöngetett egy picit.

Később rájöttek: csak olyankor csörren meg, amikor valaki fölhívná őket telefonon, ha volna telefonjuk.

Nem olyan egyszerű a jövő

Az emberiség akkor már tökéletesen boldog vol

ÖNÁLTATÁS

Múlt héten volt a nemdohányzó világnap — tehát az én napom, s még sok milliónyi embertársamé. Melldöngetve mondhatom, hogy életemben még egyetlen szál cigarettát sem szívtam végig: egyetemista koromban pipáztam ugyan, mert szakállt növesztettem, s a kettő igencsak passzolt egymáshoz. De szakállam levágtával — az embernek legyen stílusa — leszoktam a pöfékelésről is.

Nem dohányzom, de büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy semmi bajom a dohányosokkal. Ellentétben azokkal, akik minden alkalmat megragadnak arra, hogy a füstölgőkre fintorogjanak, táblákat szögezzenek k az irodák, műhelyek és üzlete falára. Számomra meghitt és t

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gyulai Líviusz,
grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 NOV 2 31

1021

Gyulai Líviusz: Meseillusztráció (részlet)

újra kezdődjék a folyamat. Hasonló gondolatokkal négyzetlapokból állítottam össze a kígyóformát, megfelelően elforgatva őket, hogy egy kört, körperiódust írjanak le. Ez a kör önmagába sohasem tér vissza, nem kapcsolódik, hanem emelkedik, azért spirál, s egy ponton, a magasságban megáll, befejeződik. Egész munkásságom folyamatokból áll, persze mindnek más és más a jelentése.

a kisplasztikai, erős gondolati tartalmat hordozó munkák aránya. Magyarok is szerepeltek, számos érmet, kitüntetést nyertek. Én is részt vettem a *Nem — nem a formális logikában* című porcelánommal. *Honorary Degree-t* kaptam. Pénzjutalommal ugyan nem jár, de fedezik a tekintélyes európai szaklapokban megjelenő hirdetéseimet. Ez bevett szokás a külföldi művészetéletben, magamtól eszembe se jutott volna, különben is: se dollárom, se forintom nem volna rá.

Kvarc + kaolin + földpát = porcelán. Ezt a tömör deklarációt írta Orosz Mária kiállítási katalógusának címlapjára. Nem engedek a csábításnak, hogy Orosz alkímiáját taglaljam. Kár. Mert a művészeti

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Gyulai Líviusz
grafikusművész
ÉLET ÉS IRODALOM
1984 NOV 2 3

1021

Gyulai Líviusz: Nagymamák tengerpartja III. (részlet)

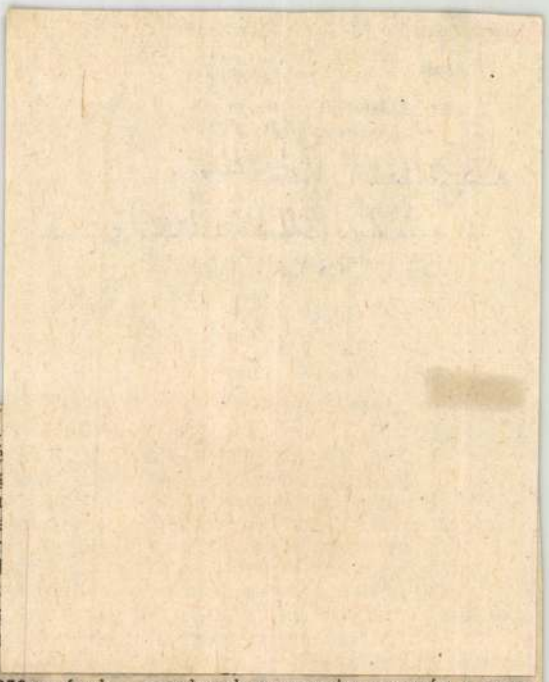

intézetünknek 35 év elő
sára gondolunk vissza. A
kább, mivel az elmúlt é
összejöveteleinken kollé
tikai észrevételeket, ne
élesen kritikus megjegyz
tek egyebek közt törté
mányunknak a felszabad
történetéhez. Nem ut
föltették a kérdést: ho
tett történetírásunk alak
súlyos ellentmondásokka
1940-es évek végén, az 1950-es évek elején — tehát éppen intézetünk fennállásának első időszakában? Miképpen történtek *azok* a dolgok? Akkoriban talán valahol megint „utat vesztettünk"?

Nos, e kérdésekre nyilván „tízkötetesünk" záró darabja fog tudo-

amelynek a marxizmus még a maga dogmatikus formájában is újszerű ösztönzéseket nyújtott — ne hunyjuk be szemünket ma ez előtt sem —, eredményeket hozott. Már a felszabadulást követő első évtizedben több hasznos forráskiadvány és számos olyan történelmi cikk, tanulmány, könyv látott nap-

Babi

Az utóbbi években mind többet tudunk meg Szeged közelmúltjának irodalmáról, kultúrájáról. Nem Bálint Sándor úttörő tudományos kutatásaira gondolok most elsősorban, hanem az olyan helytörténeti és irodalomtörténeti kutatásokra, melyekkel Péter László már jó ideje jelentkezett, s mely kutatások sorába most *Apró Ferenc* kapcsolódott be, *Babits Szegeden* című könyvével. Egyetemével — ahol Sík Sándor, Zolnai Béla, Szent-Györgyi Albert tanítottak, ahol József Attila, Radnóti Miklós, Reitzer Béla, Ortutay Gyula, Bibó István végezték tanulmányaikat —, hírlapjaival — melyekben még ifjúkoromban Móra Ferenc és Juhász Gyula írásai jelentek meg — és színházával — melyben Jávor Pál, Páger Antal, Kiss Manyi, Patkós Irma tűntek fel, az első világháború után, Szeged olyan kulturális központ volt, mely fontosabb lehetett a hírénél és annál a jelentőségénél, melyet valaha is tulajdonítottak neki.

Péter László nemcsak a helytörténeti tanulmányaival világított bele ebbe a kultúrába, hanem a szegedi útikönyvével is, mely valódi művelődéstörténeti és irodalomtörténeti kalauza Szegednek. Néha, amikor képzeletbeli sétára szeretnék indulni szülővárosomban, előveszem Péter László útikönyvét, és megtudok belőle sok mindent, amiről ottlétem alatt tudomásom sem volt. Diákkoromban naponta legalább kétszer haladtam el a Petőfi Sándor sugárút torkolatában álló ház mellett, melynek hátsó udvarán társzekerek táboroztak, és a tanyai szekerek egy része is ide állt be vásárkor. Péter Lászlótól tudom, hogy Jókai, ha Szegedre jött, ebben a Keméndy-házban szállt meg. Keméndy Nándor éppúgy a szabadságharc honvédtisztje volt, mint Jókai legtöbb barátja és regényalakja. Mi, Jókai-kutatók fel sem

figyeltünk eddig arra, hogy Jókai barátainak túlnyomó része: egykori honvédtisztekből került ki. Néha úgy tetszik, hogy a szabadságharc résztvevői nagy családot formáltak a régi Magyarországon.

Diákkoromban, lakásunkról, a Zerge utcából (ma: Batthyány utca, melynek környékéről egy szegedi író, Papp Zoltán, legutóbb szép cikkében emlékezett meg) a piarista gimnáziumba az akkori Vitéz utcán jutottam (ma: Partizán utca), és gyanútlanul haladtam el a 16. számú ház egyik földszinti lakásának ablakai alatt. Apró Ferenc könyvéből tudtam meg, hogy a földszint jobb oldali lakásában lakott albérletben Babits Mihály.

Gyulai Liviusz

GYULAI LÍVIUSZ grafikusművész kiállítása tegnap nyílt meg Budapesten, a Műcsarnok Dorottya utcai kiállítótermében. Tárlatán a művész 40 illusztrációja, grafikája, rajzfilmterve és könyvillusztrációja látható.

Magyar Hirlap 1981/9/18/11

Gyulai Liviusz, grafikusművész

Gross Arnold, amikor elvégezte a főiskolat és végre úgynevezett főbérlő lett, egészen kicsi lakásban lakott, de odaköltözött hozzá az akkor utolsó éves Kondor Béla. Gyakori vendége volt Würtz Ádám, Beski Viola, feljárt hozzá Koffán Károly és Szabó Vladimir, később Gyulai Liviusz és Rékássy Csaba.

Nádor Tamás: Látogatás Gross Arnold műhelyében.
Magyar Ifjúság, 1980. máj. 30.

Gyulai Líviusz, grafikusművész

E tárlat megnyitásáig rajzkiállítás még nem volt hazánkban. Ez az első tárlat, mely a rajz műfajához kötötte magát. A kezdetekné valóban azok álltak, akiket a tárlat a történeti folyamat elejére helyez. A következő nemzedékhez tartozik Gyulai Líviusz, Kondor Béla.

Horváth György: Rajzkiállítás a Nemzeti Galériában. Magyar Nemzet, 1950. máj. 1.

DOROTTYA-UTCAI KIÁLLÍTÓTEREM

Gyulai Liviusz, grafikus-művész

GYULAI LIVIUSZ

grafikusművész kiállítása

1981. szeptember 17
–október 11.

Gyulai Liviusz eddigi pályáját nem kiállítások sora, hanem az illusztrációval kiadott könyvek reprezentálják elsősorban. Ez a kiállítás eddigi munkásságát foglalja össze, a megjelent könyvek mellett bemutatja az illusztrációk eredeti példányait, a művész egyedi grafikáit és rajzfilmekhez készített terveit is.

A kiállítás anyaga igen változatos, mivel Gyulai Liviusz minden esetben más-más – az irodalmi mű atmoszférájának, a cselekmény vagy az író korának – megfelelő megoldást választ. Nemcsak vizuális háttér megteremtésével gazdagítja a könyvet, hanem sűrített, szellemes képi értelmezéssel segíti az olvasót a megértésben. Különösen akkor van elemében, ha régi korok stílusának egyes elemeit felhasználva egyben perszifláz is alkot, „kikacsint" a műből.

Megnyitó: 1981. szeptember 17-én, csütörtök délután 5 órakor

HELIKON GALÉRIA

URBÁN LÁSZLÓ

grafikusművész kiállítása

1981. szeptember 24
–október 13-ig

Az Iparművészeti Főiskola alkalmazott grafikai szakán végzett 1973-ban.
Pályája kezdetén főleg könyvillusztrálással foglalkozott: finomvonalú rajzai és markáns linómetszetei számos Európa kiadványt díszítettek. Az utóbbi időben a reklámgrafika területe vonzotta – hanglemezborítókat, plakátokat, csomagolástechnikai megbízásokat készített. Kiállításunkon a gyermek-témavilág grafikai lehetőségeit, megbízásait mutatja be a fiatal művész.

Megnyitó: 1981. szeptember 24-én, csütörtök délután 5 órakor

Gyulai Líviusz, grafikus.

□ GYULAI LÍVIUSZ grafikáinak és rajzfilmterveinek kiállítását Fejes Endre nyitotta meg a miskolci József Attila Könyvtár kiállítótermében. Utána vetítést rendeztek Gyulai Líviusz rajzfilmjeiből.

– : □ Gyulai Líviusz

2.

Esti Hírlap, Bp. 1980. dec. 13.

Gyulai Líviusz, grafikus

L. Kass János

P. Kiss J.: A szép magyar illusztrációért

Népszabadság, Bp. 1981. márc. 20.

Gyulai Liviusz, grafikusművész

A Műcsarnok
meghívja Önt

GYULAI LIVIUSZ

grafikusművész kiállításának megnyitására

1981. szeptember 17-én, csütörtökön du. 17 órakor

Megnyitja:
BAKOS KATALIN
művészettörténész

Műcsarnok Dorottya utcai Kiállítóterme
Budapest, V., Dorottya utca 8.

KIALLITÁSI INTÉZMÉNYEK
IGAZGATÓSÁG

DIJELŐLEGES

Kiss Sándor

Budapest

Majakovszkij u. 51.

1o72

1o
T

Gyulai Liviusz, grafikus

GYULAI LIVIUSZ grafikusművész műveit tekinthetik meg az érdeklődők Budapesten a Műcsarnok Dorottya utcai kiállító termében. Az alkotó illusztrációit, egyedi grafikáit, rajzfilmterveit és több, általa illusztrált könyvét mutatja be.

–: Hír 8.

Népszabadság, Bp. 1981 szept. 18.

Gyulai Liviusz, grafikus

L: Almásy Aladár

P. Kűcs Juliana: Mit csinál a nél.... 13

Népszabadság, Bp. 1981 dec 13.

Gyulai Liviusz, grafikus

2 rajz: repr

Gyulai Liviusz: Rajzai 4, 5, oldalon

Élet és Irodalom, Bp. 1983. máj 4. XXVII/9

Gyulai Líviusz, grafikus

Az Anyalászú c. színmű

dinkeleit és jelmezeit tervezte

- Fejes-bemutató a Radnóti Miklós húrpadon 7.

Nemzabadsag Bp. 1982 jan. 6

Gyulai Liviusz, grafikus

□ GYULAI LIVIUSZ grafikusművész kiállítása nyílt meg a Műcsarnok Dorottya utcai kiállítótermében. Megnyitotta Bakos Katalin művészettörténész.

Gyulai Líviusz, grafikus

a balatonboglári Kápolnák idén nyitó kiállításán Bán Mariann és Gyuldi Líviusz műveit láthatjuk. a két tárlat június végéig tart nyitva.

Láttuk, hallottuk.

1987. V. 26. Petőfi 10.45 /Áné/.

Ozulai Liviusz

Zuzana Bartosova Pinterova: BIB '81
Ilusztrációs Biennál

Művészet, 1982. junius

Gyulai Liviusz

Szuromi Pál: Egy szelid és fanyar képező

Művészet, 1983. június

Gyulai Líviusz

Sinkovits Péter: Líviusz az utcán és a kiállítóteremben
Beszélgetés Kerényi Györggyel

Művészet, 1982. április

Gyulai Líviusz grafikus

GYULAI LÍVIUSZ grafikusművész kiállítása vasárnap megnyílt a soproni festőteremben. A Budapesten élő művész pályafutását mutatja be a gyűjteményes, válogatott, gazdag anyagú tárlat. A 65 grafikán, könyvillusztráción kívül a látogatók Gyulai Líviusz rajzfilmterveivel is megismerkedhetnek. A március 10-ig nyitva tartó kiállítás mindennap megtekinthető.

Népszabadság, 1985.11.18

Gyulai Líviusz metszete

Magyar Nemzet 1984. XII. 24.

Gegulai Livinsz

Mūvisseti Alap napdiga

Magyar Nemzet 1984. XII. 18.

Gyulai Líviusz illusztrációja az Akik ki akarták merni a tengert című mesekönyvhöz

Magyar Nemzet 1984. IX. 23.

Gyulai Líviusz

Megnyílt Gyulai Líviusz grafikusművész kiállítása vasárnap a soproni festőteremben. A Budapesten élő művész pályafutását mutatja be a gyűjteményes, válogatott, gazdag anyagú tárlat. Grafikákon, könyvillusztrációkon kívül a látogatók Gyulai Líviusz rajzfilmterveivel is megismerkedhetnek.

Magyar Nemzet 1985. 11. 18.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Gyulai Líviusz

ÉLET ÉS IRODALOM
grafikusművész
1980 AUG 30

104

Gyulai Liviusz: Illusztráció

Nos, Lengyel Balázs egyik legnagyobb műbírálói erénye, hogy *nem* „alkalmazkodik minden irányban"; hogy hű maradt önmagához, és kiteljesítette a hajlamaiban, vonzalmaiban rejlő adottságokat.

Már a kötet összeválogatása is arra vall, hogy nem a szerteágazó érdeklődésével kíván kritikusi babérokat szerezni. Jól emlékszem azokra a kritikáira (a *Verseskönyvről verseskönyvre* című kötetében olvashatók), melyekkel valóban bebizonyította, hogy „tulajdona a nyitottság" és „az értéket keresi" — elég, ha Csoóri Sándorról, Hatvani Dánielről vagy Kiss Annáról írott, esszé-jellegű műbírálatait említem; bennük nemcsak kereste, hanem meg is találta az értéket, noha verseik jobbára kívül állnak az ő ízléskörén. Ezekből az írásokból mégsem választott a gyűjteménybe; láthatóan vonzalmait, érdeklődését, ízlését és irányzatbeli hovátartozását akarta jelezni.

Különösebb hajlamot ritkán árul el az irodalmi csatározásra, de a maga csöndes, céltudatos és következetes módján tiszteletre méltó konoksággal képviseli azt az ügyet, amelynek szolgálatára vállalkozott. Ez az ügy, sommásan kifejezve, az európai gondolkodás képviselete az új magyar irodalomban.

Hogy személyesebbre fogjam a szót, s mindjárt sarkítsak is: ugyanezért a literátori jellemvonásáért

Nagy gyerekköltészet

■ *Pinczési Judit: Benedek király (Móra, 37 old)*

Gyermekköltészetünk egyik alapkérdése, a „felnőtt" költészethez viszonyított színvonalkülönbség (csökkenés) — ahogyan Lengyel Balázs nevezi: „rés" — lassacskán értelmetlenné válik, sőt olykor visszájára fordul.

Bár nem tartozom a 70-es évek verstermésének elparentálói, a nemzedék hiányának felpanaszlói közé, korhatártól függetlenül jó, sőt kitűnő versekért egyre gyakrabban a Móra Kiadó gyermekvers köteteihez fordulok. S ami különösen örvendetes: újabban éppen líránk legifjabb alkotói kínálnak tiszta költészetet az olvasók legifjabbjainak és természetesen az érdeklődő felnőtteknek.

Köztük *Pinczési Judit* is, akinek *Benedek király* című könyve a műfaj kiválóságai mellett is megállja a helyét. A választott mesterek hangja sehol nem nyomja el a fiatal költőét; a kiemelkedő *Este a weöresi* reminiszcenciák ellenére is igazi Pinczési-vers, éppúgy, mint a Devecseri *Állatkerti útmutató*-ját idéző, a vízisikló egyéniségét megelevenítő *Ébresztő*.

De nemcsak az állatoknak van határozott jellemük a fiatal költőnő képzeletében, fantáziája növénynek, gyümölcsnek, hegyeknek; egyszóval az egész természetnek emberi tulajdonságokat kölcsönöz, minden erőltetett antropomorfizmus nélkül, ahogyan a gyerekek szokták. *(Rózsa és repce, Delelő, Tavaszodó, Hold-keltő).*

A *Benedek király* és a hozzá hasonló verseskönyvek mutatják, mekkora utat tett meg gyermeklíránk Pósa bácsitól és a „Sétálni megy Panká"-tól napjainkig, az első ügyetlen csetlés-botlástól a nagykorúságig.

Pinczési Judit kötetét *Szántó Piroska* beszédes rajzai illusztrálják.

Petőczi Éva

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gyulai Líviusz,

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikusművész

1980 AUG 2 37

/ 1021 Halász Lajos

Gyulai Líviusz: Illusztráció

énekesé van. Ha kon
szük azt az elvet,
egyéni teljesítmény,
összmunka teszi a pr
jessé, akkor nyilvánva
a „mensevikek" vis
Egyébként ezt igazolj
tartás is: az egyén
fellépési számot — e
teltől eltekintve — nagyjából mindenki teljesíti. Olyan kiemelkedő művészek, mint Melis György, persze, túlteljesítik az előírt menynyiséget, de természetellenes volna, ha nem így történnék. S persze, a reflektorfény változik, vannak divatba jött és a divatból kimenőfélben levő énekesek (az utóbbiak természetesen sértődöttek, a harc lényegében a reflektor fénye szerint dúl), mégis állítom, hogy a feladatok nagyjából egyenletesen, a képességek szerint oszlanak meg.

— A panaszok egy része azt hangsúlyozza, hogy gyakran olyan feladatokra kényszerítik az énekeseket, amelyeket csak kockázat árán teljesíthetnek. A téves szereposztás konzekvenciája végső soron a művészt terheli: ő épp annyira hibás a feladat vállalásában, mint az átgondolatlan művészi vezetés a tervezésben. De lehetséges-e visszautasítani az ajánlatot?

— Természetesen igen. Amikor bekerültem a színházba, azonnal felkínálták a Figaro és a Főinkvizitor szerepét. Le kellett mondanom róluk, mert úgy éreztem, nem tudom megoldani őket, ahogyan a közelmúltban Mephisto alakítását a szerep mélységei és Posa márkiét magasságai miatt nem vállalhattam. Nem mondom, hogy az

[illegible] gondolja el, mekkora megterhelést adott, hogy közben visszaszavissza kellett zökkennem a repertoárba.

— Hogyan lehet ezen segíteni, hiszen ha minden darab sorozatban menne, akkor a bérletezés föloborulna, egy-egy próbával meg nem lehet megoldani a repertoárdarabok felfrissítését. (Ha pedig nem mennének szériában a felújítások, ha nem kellene egy-egy feladat elmélyültségéből kizökkenni, akkor még több repertoárdarab esnék szét, s még gyengébbek lennének a mindennapi produkciók, mint régebben.)

— Azt hiszem, ez a buktató a repertoárszínházak elkerülhetetlen velejárója. De tudtommal Mihály Andrásnak további tervei vannak: jövőre az eddigiekhez képest jóval több bemutatót, illetve felújítást iktatott be, s ez nyilván több sorozat-előadást tesz majd lehetővé. Hogy ez milyen eredményt hoz majd a gyakorlatban (elegendő lesz-e például a felkészülési idő, vagy: kiiktatódván a kézben nem tartható repertoárdarabok, mégiscsak a szériák erényei diadalmaskodnak), azt az ellendrukkerek természetük szerint, a színház szerelmesei reménykedve — de mindenki kíváncsian várja.

Feuer Mária

Gyulai Líviusz, grafikus

Gyulai Líviusz: Grafikái 2, 4, 6, 8, 10, 11, 15, 16. old.

Élet és Irodalom. BP. 1984. nov. 23. XXVIII/47

SAJTOFIGYELO
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gyulai Líviusz

NÉPSZAVA

grafikai

1981 JUL 12

1021

Gyulai Líviusz **ILLUSZTRÁCIÓ**

— A vinaron kívül, félhetnék?

— Hát hogy valaki

— Ki is kaparnám mét.

— Nocsak — nevete[illegible]

— Forduljon el.

— Miért?

— Mert le akarom venni a vizes blúzom, hogy felvehessem a maga pulóverét.

A lány felvette a pulóvert, azután megkérdezte:

— Hogy is hívják magát?

— Miért?

— Ferenc. Pásztor Ferenc. Hiszen ismer. A télen voltam is egy párszor a szakkörben, amit maga vezet...

— Aztán miért maradt el?

— Azért, mert amikor rám nézett, mindig olyan forróság lepett el, mint most.

— Ne szamárkodjon, Ferenc — riadozott a tanítónő és ha csakugyan melege van, dugja ki a fejét az esőbe.

— Én már régen meg akartam mondani magának..., de sose volt rá lehetőség. Most viszont az isten rakta ide a markomba...

— Mit akart megmondani?

A fiú, mint akit valami csínytevésen kaptak, lehaj-

kisfiú lesz, itt maradok.

— Már nem vagyok kisfiú.

— Nem-e? — nevetett a tanítónő —, hiszen, ha néhány évvel előbb jövök a faluba, még magát is tanítottam volna.

— Nehezen hiszem, három éve a katonaidőmet is leszolgáltam.

— Elnézést, hogy lekisfiúztam. Bizonyára akkor már nős ember.

— Nem én.

— Akkor még mindenkinek udvarolhat.

— Én csak egynek szeretnék.

— Ki tartja vissza?

— Maga.

— Én?

— Bizony, bizony... pedig én... — akart valamit magyarázni a fiú, de a nyelve helyett már csak a karja mozdult.

A tanítónő számított erre, mégis olyan váratlanul érte a fiú ölelése, hogy mukkanni sem tudott. Vagy talán nem is akart?

Gyulai Viviuz grafikusművész

/zene/

Gyulai Viviuz grafikus kiállitása a Dorottya utcai kiállitóteremben látható. Gyulai Viviuz rendkivül sokféle grafikai müfajban dolgozik, de a közönség leginkább könyvillusztrációit ismeri. Várkonyi Benedek beszélgetett a grafikus művésszel.

- - Hát igyekezetem szerint többnyire ugy dolgoztam, hogy az önálló lapként is megállja a helyét. Ennek régi hagyománya is van. A régi nagy mesterek, szobrászuk, grafikusok általában az irodalmi anyaghoz, főleg a Bibliához, igen mélyen nyultak, és megtaláltak benne a maguk kifejezési lehetőségeit, Hát ez egy kicsit ránk is igy örökségül jutott.

~~xxxx

1981. X.4. /K.S./
Láttuk, hallottuk

- Konecsni András művészeti kritikus mondja el ma a Látuk, hallottuk számára, a véleményét erről a kiállításról.

- Kezdjük talán a legegyszerűbb kérdéssel. Jó-e vagy szép ez a kiállitás?

- Azoknak a számára valószinüleg jó, akik kedvelik a jó ötleteket, az ügyes rajzokat, és azt, hogy a művészt nem feltétlenül lehet belegyönöszölni egy-és ugyanabba a fiókba. Mert hogy Gyulai Vidiuz ezen a kiállitásán ugy mutatkozik be, mintx aki nagyon sokarcu, nagyon sokféléhez ért, a grafika müfaján belül, az biztos.

- Ebben a sokféle stilusban mindegyikben kiváló tud maradni?

- Mindegyikben önmaga tud maradni, és mindegyikben már tud lenni.

- Ragadjunk ki egyet!

- Weöres Sándor, Pszihé cimü munkájának az illusztrációit. Amely annyira korszerü, hogy annak a kornak az atmoszféráját, annak a kornak a levegőjét, a légkörét tudja felidézni ugyanolyan jól, minthogyha ezekx az illusztrációk egy abban a korban éltillusztrátor kezeű alól kerültek volnak kx.

- Tehát egy abszolut laikus esetleg azt is hihetné, hogy mondjuk ezek a Pszihé illusztrációk a XVIII.-XIX. szd-ban készültek?

- Ikkább XVIII. De hisz ez éppen annak a következménye, hogy olyan tökéletesen fölveszi annak a kornak a stilusát. Belebujik azoknak az embereknek az életébe, a bőrébe, akik akkor éltek.

- Na most egy kicsit arrébb megyünk. Látunk egészen érdekes képet, amely majdhogynem fényképszerü, mégis találunk rajta valami torzat, valami fintort.

- Itt van például a Bajnok, amely egy század környéki futó stilusában készült, egy pödört bajszu, kitüntetésekkel teleaggatott, zokninadrágba bujtatott régi veloszipédre támaszkodó bajnokot ábrázol, és aki közelebb hajol hozzá, megnézi, hogy ennek a veloszipédnek az első kereke ez 8 szögletbe törik. Tehát ha valaki ezen bajnok, az tényleg megérdemli azt a kitüntetést, amit ráaggattak.

Gyulai Líviusz, grafikusművész

A Dorottya-utcai Kiállítóteremben látható
1981. okt. 11.-ig Gyulai Líviusz grafikái.

Műcsarnok és Kamaratermei,
1981. október hó.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Tükör

1983 JUL 31 1

Gyulai Liviusz

1021

GYULAI LIVIUSZ RAJZA

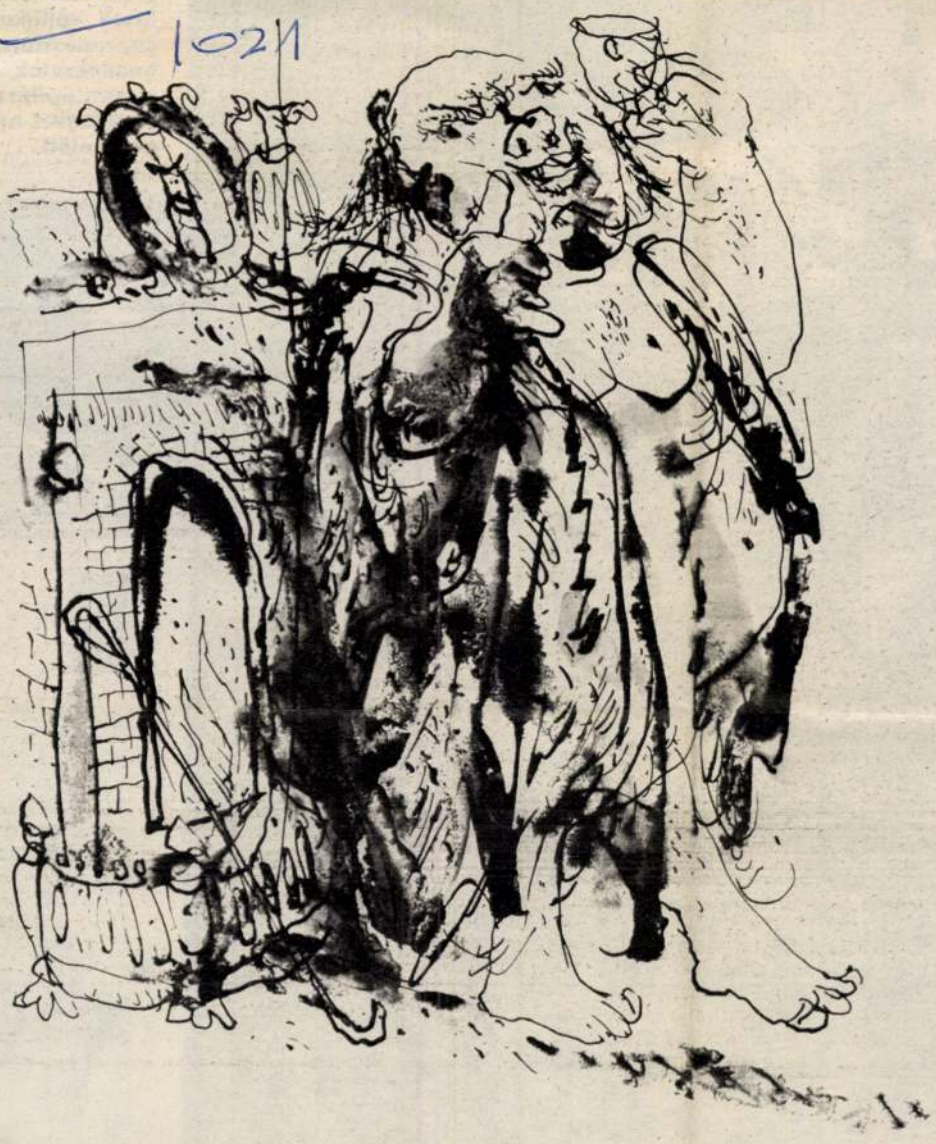

Petőfi-emléktábla a volt líceum falán

Gyulai Linusz

Líviusz illusztrációja Mikszáth Kálrán: Beszterce ostroma című regényének új kiadásához (Szépirodalmi)

Magyar Nemzet 1985. VIII. 23

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Gyulai Líviusz,
grafikusművész
SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT
1984 JUL
1021

Gyulai Líviusz: Nagymamák tengerpartja

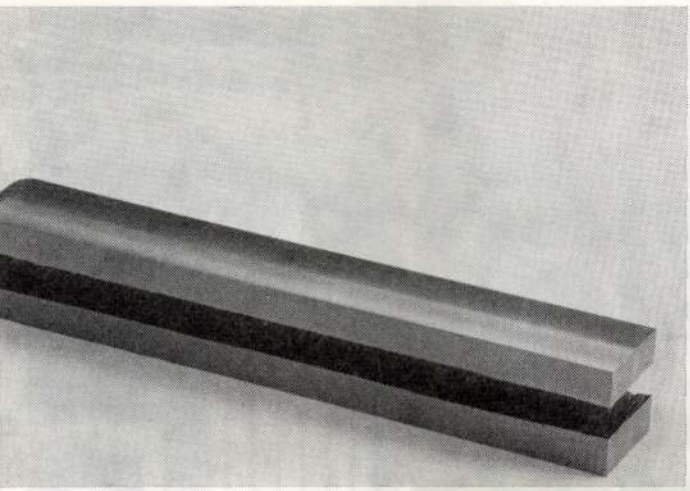

sáról kiadandó rendelkezés, egy új filmhonorárium vagy a rádió- és televízióhonorárium módosítása. Jelenleg ezek a honoráriumrendszerek nem életszerűek, némi túlzással azt is mondhatnám, hogy *mind a megbízók, mind a megbízottak az energiájuk egy részét arra fordítják, hogy miként lehetne megtalálni a kiskapukat.*

Korszerűsíteni kellene a szerzői jogi rendelkezéseket is, különös tekintettel a filmgyártással, de legfőképpen a videózással összefüggésben, akadályozhatja meg fontos kultúrpolitikai feladataink teljesítését. E megváltoztathatatlan szempontnak kell érvényre jutnia az érdekeltségi rendszerben, mert csak így szüntethetjük meg az egyes műhelyek munkájában és a megrendelésben jelentkező dezorganizáltságot.

Azt is tudomásul kell venni, hogy a gazdaságirányítás továbbfejlesztésének az elvei „betűszerint" nem ültethetők át a mi területeinkre. Annak tudatában kell a továbbiakban dolgoznunk, hogy a mű-

átcsoportosítások

Eszlári Pál, a Hungarofilm igazgatóhelyettese, a számvizsgáló bizottság tagja: — Szó van arról, hogy a dotáció mértéke nem emelkedik és ezzel kapcsolatban a Pénzügyminisztériummal olyan tárgyalások folynak, amelyek szerint a kulturális ágazatba tartozó vállalatoknál a nyereségadó befizetési kötelezettséget törölnék, illetőleg elengednék.

A filmszakma területén, de valószínűleg másutt is vannak olyan vállalatok, amelyek vertikálisan épülnek a rendszerbe és nem a kulturális területhez tartoznak. A filmszakmában a közvetlen irányítás alatt lévő vállalatok között hétből három ilyen; kettő az ipari, egy a külkereskedelmi ágazathoz tartozik.

A kérdésem az, nem lehet-e elintézni, hogy ezek a vállalatok is ebbe a kategóriába kerüljenek? Én most nem a tröszti szervezet visszaállítását javaslom, de azt mindenképpen, hogy egy olyan szervezet és gazdálkodás kerüljön bevezetésre a filmszakmán belül, amely ezt a vertikumot képviseli, tartalmazza és le-

Gyulai Líviusz, grafikusművész

9 Gyulai Líviusz: Fuller:
Egy komisz kölyök naplója,
14,5x16 cm, tollrajz, 1981 (fotók Wolf)

Művészet, 1984. aug.
47-old.

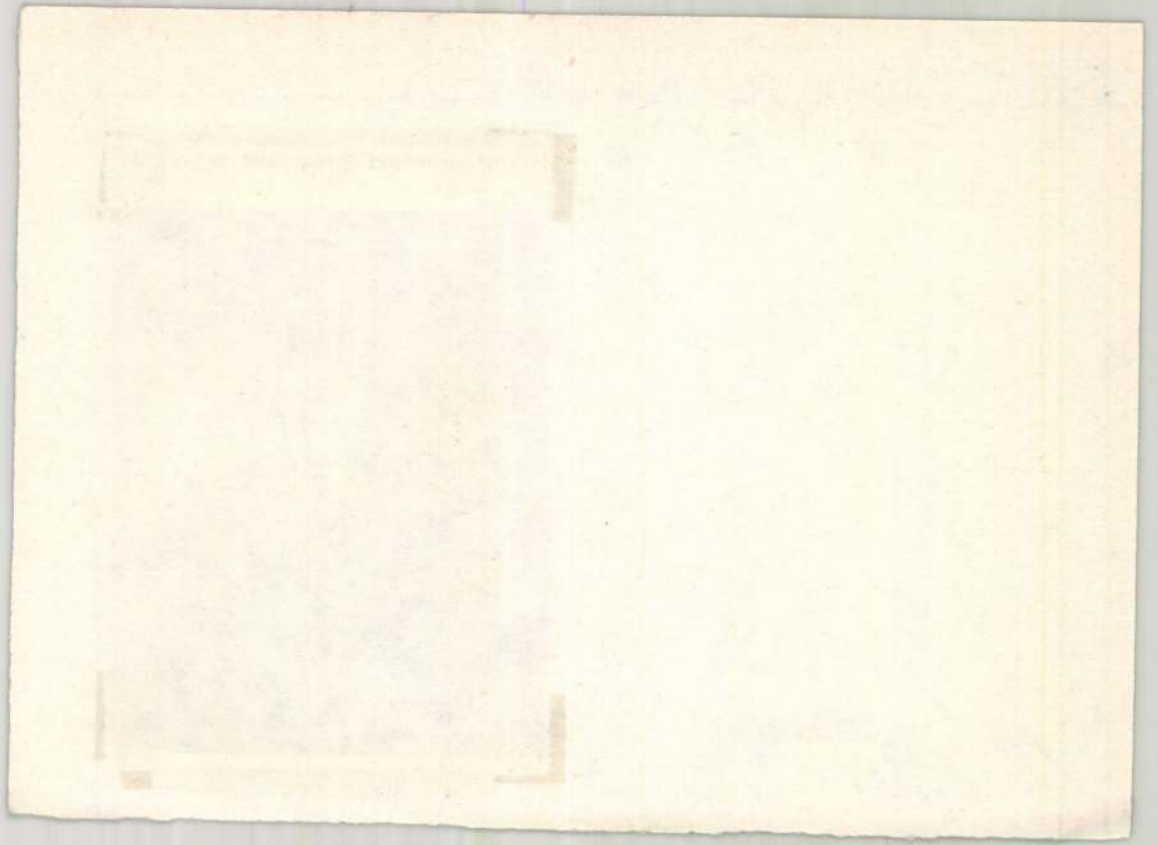

Gyuldi Liviusz grafikusművész

Művészet, 1984. aug. 43-old.

2

Gyulai Liviusz: Címlapkép
es Sándor Psyché című
z, 12x15 cm, 1972

Gyulai Liviusz, grafikusművész.

A Budapesti Sportcsarnok „A" oldali gyaloghídjánál a nyári vasárnapokon kiállításokat rendeznek. — Gyulai Liviusz műveinek felülmúlhatatlan nosztalgiája szintén hozzátartozik életünkhöz, a 70-80-as években Budapesten élő emberekhez, — mondja Bosnyák Sándor népművelő, a kiállítások rendezője.

Pálffy Judit: Tárlatok az „A" kapunál.
Esti Hírlap, 1983. júl. 7.

Gyulai Líviusz gr

Artaléa

Kondor Béla

MŰVÉSZET 1985/1/60

Gyulai Líviusz gr.

Szombathelyi K. ba

-> Balint Endre

MŰVÉSZET 1985/10/29

Gyulai Líviusz, grafikus

2 rajz: repr.

Temesi Ferenc: Por

Új Tükör, Bp. 1986 dec. 28.

14-15

XXIII/52

Gyulai Liviusz

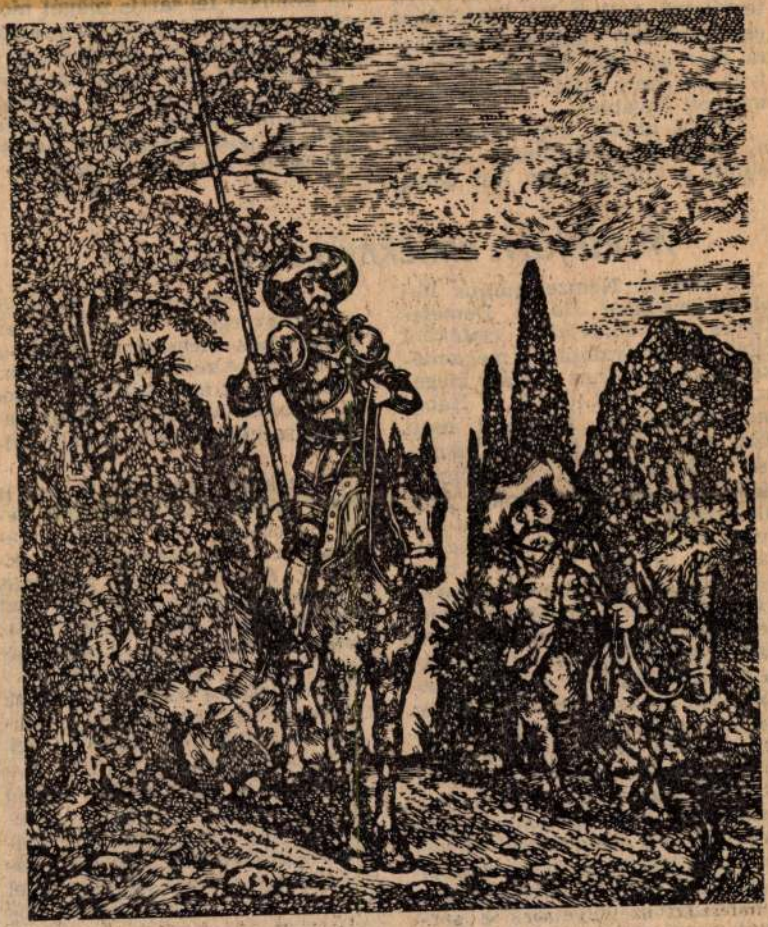

Magyar

Gyulai Liviusz metszete

Buccowot, és helyébe báró *Siskowicz* József altábornagyot küldte Erdélybe, aki semmivel sem volt különb elődjénél. Az ő parancsára mészárolták le a végzetes napon, 1764. január 7-én a székelyeket, a hagyomány szerint mintegy 400 férfi, nő és gyermek meghalt, sokan megsebesültek, még többen pedig otthonaikat elhagyva családostól a Kárpátokon túlra, Moldvába és Bukovinába menekültek. A kiegyezés utáni magyar kormányok nem törődtek ezeknek a hontalan székelyeknek a sorsával. A második világháború végén keserves viszontagságok után végül is sikerült hazára találniok magyar földön.

Madéfalván az idők folyamán

éveiben még egyszerű fakereszt állt e helyen: *„Ezen kereszt állittatott emlékül ' kik itt nyugosznak az 1764 veszedelemtől"*

E keresztet a merész székelyek 1852-ben, az elnyomatás és önkényuralom idején állították fel.

Az értelmetlen öldöklést *gróf Lázár* János nevezte el latinul „siculicidiumnak", vagyis „székelyirtásnak", vagy másként „székelyveszedelemnek". Ha ezt a latin szót nyomtatott nagybetűkkel írjuk le, és az egyes betűket római számként fogjuk fel (az *s* betű kihagyásával), akkor a számokat összeadva az 1764 évszámot kapjuk meg az ún. kronosztichonban: „SICVLICIDIVM".

Gyulai Líviusz

AZ ÚJPESTI GALÉRIÁBAN megnyílt Gyulai Líviusz grafikusművész kiállítása. A tárlat június 19-ig tekinthető meg.

Népszabadság, 1986. VI. 4

Gyulai Líviusz

GYULAI LÍVIUSZ grafikusművész kiállítása nyílt meg Szombathelyen, a Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtárban. A tárlaton a művész egyedi grafikai munkáit, könyvillusztrációit, valamint animációs filmekhez készült rajzait láthatják az érdeklődők.

Népszabadság, 1986. IX. 19.

Gyulai Líviusz grafikus

GYULAI LÍVIUSZ RAJZA

39

XXIII/30

écaud óta nem volt olyan
ancia sanzonnak Francia-
nint manapság – állapítja
tten a Paris Match beszá-
lagy-Britanniából és Ame-
rtált angol szövegű leme-
végre a hazait vásárolják
szorgalmasan – a fran-
ekesek közül a 28 éves
etésű Jeanne Mas a leg-
akire először Olaszország-
k föl, de igazi sikereit itt
ó, lüktető ritmusú francia
laival. A második helyre
rel került Butaságok című
tizenévesek jóvoltából.
mezek keresettségük, sike-
ben az élre kerültek Euró-
g itt az „arany" minősítés
500 000 eladott album
míg az NSZK-ban csak
Belgiumban mindössze

UROPEO

Gyulai Lívius, grafikus

og ember inge

GYULAI LÍVIUSZ
RAJZA

39

XX 14/27

...N – MÜNSTERBŐL

végül 228 pályamunkát nyújtottak be Az első díjas tervet kereken 400 eze márkával jutalmazták.

Az új Nemzeti Színház építési költségei az előzetes becslések szerint mintegy 700 millió márkára rúgnak. A hatalmas épületkomplexum, amelyben elsősorban az európai színházi és operai hagyományokat kívánják ápolni, két nagy és egy kisebb nézőtérrel rendelkezik, az opera, a színház és a szín-

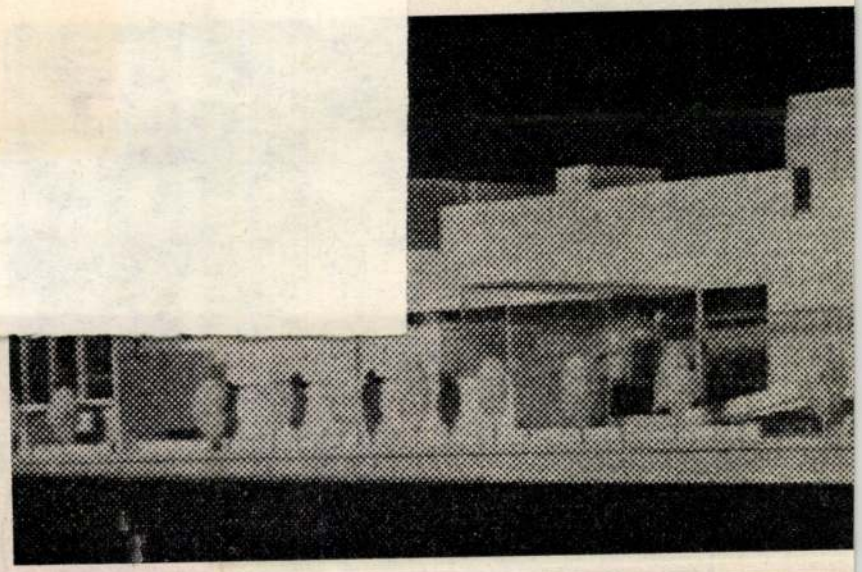

KUDARCRA ITÉLJÜK GYERMEKEINKET?

Féltucatnál több jelentés, javaslat született az év folyamán az USA-ban az oktatás hiányairól, a megoldás módozatairól. A legutolsó, a Carnegie Forum készítette, ugyancsak megkondí-

A TIZENÉVESEK KEDVENCE

A felnőttek más világban élnek, más az ízlésük, mások az ideáljaik. Ezért ismerik harmincon felül oly kevesen a serdülő lányok eszményképét, akinek mozdulatait, öltözködését, stílusát tízezrek utánozzák, s akibe csaknem minden kamasz szerelmes: Molly Ringwaldot, a tizenévesek filmjeinek sztárját.

John Hughes, a Tizenhat gyertya, c Breakfast klub és a többi kamaszfilm

a világot, azt adja a fiataloknak, am elvárnak az élettől és a mozitól: ro mantikát, szenvedélyt, örömet, eiköte lezettséget – és egy kis szexet. Eddi minden forgatókönyvét Molly számár írta, szinte „testére szabta", s ha ke lett, módosította is a tizennyolc éve színésznő ötletei, tanácsai szerint

Gyulai Lívius, grafikus

GYULAI LÍVIUSZ RAJZA

A. Brehm

Ü; J

39

XXIII/19

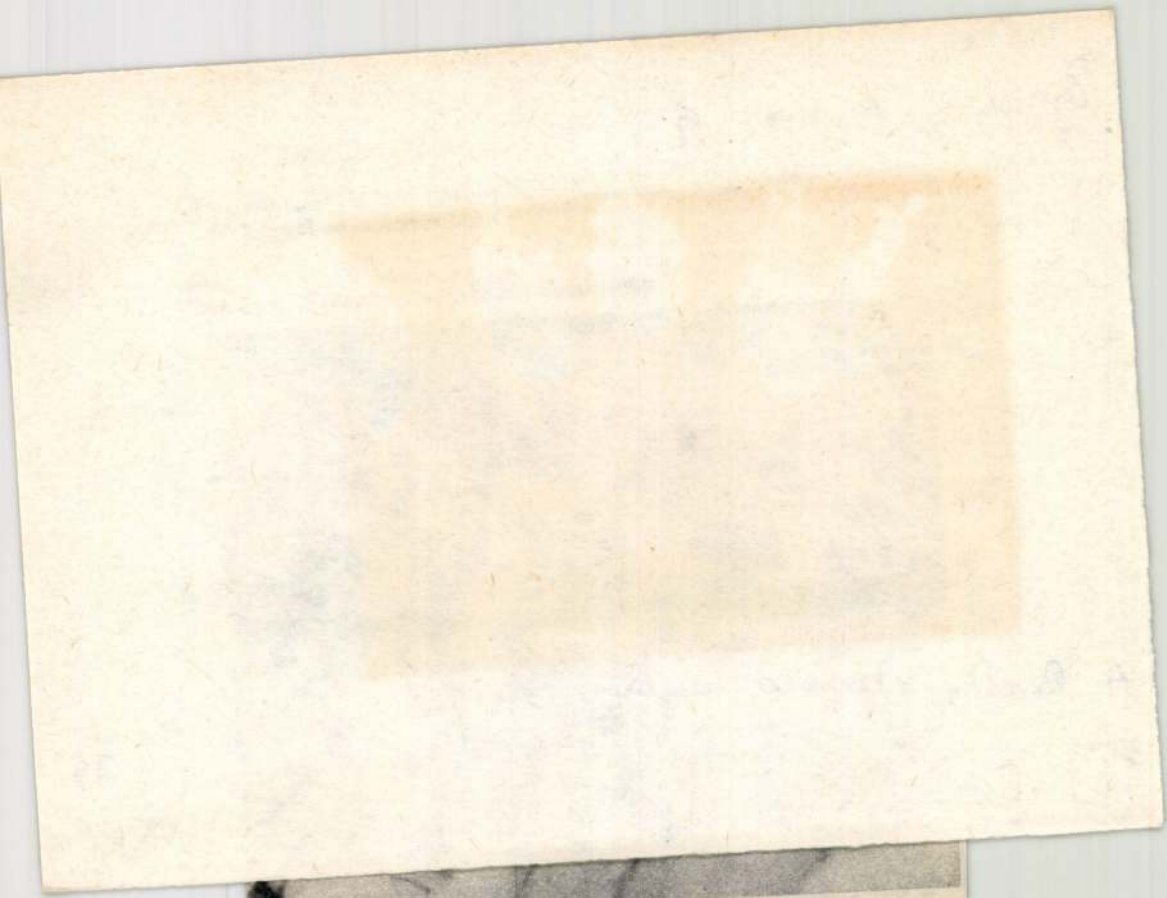

ELVIS ÉS ÉN

Presley
ével

Gyulai Líviusz, grafikus

Gyulai Líviusz metszete

11.

1. XXIX/9

OZSEF:

A d

di ember is lehet divatos.
divatos ruhában is rosz-
zött. Ha ez igaz az élet-
történhet az élet által él-
ivészetben is, amely szin-
mentes a divatáramla-

György, mint a *Dorotya-*
ban rendezett tárlat mu-
hatvanas évek második
plasztikákat készített. Mi-
állatszobrokat, ideali-
ket, antikizáló kompozí-
az akkori legdivatosabb
n. Mértani egyszerűsítés
tlan nagyvonalúság hatja
et a műveket, amelyeket
dultság jellemez. Miként
vösségünket, miután tu-
ébredt: nemcsak a fel-
arral elbukó hősök patéti-
umentalitása és a realisz-
ikus formaképzés fér össze a
szocialista művészet eszményével.

Erszinger Erik (10 éves) metszete

ZÖLDI LÁSZLÓ:

Film

A mi tutajunk

Mindig akad néhány film, amely-

kátját őrizgeti, hogy a bauhausos

sors vár rájuk? És még csak nem

Gyulai Líviusz, grafikus

GYULAI LÍVIUSZ
RAJZA

úvra 15-16
XXIII/19

egy filler se. Különben én se fogadtam volna el.

— Hülyék! Különben engem nem érdekel, csak a pénz. Miért nem szóltál? Beszéltem volna vele én. Még több is leesett volna.

— Kuss, te nyavalyás, te még egy hulla zsebeit is kiforgatnád. De itt egyelőre még én osztok, és annyit, amennyi bejött. Az az ötszáz nem jött be, azt nem osztom szét.

Dagi oldalba bökte Kórót.

— Lett volna pofád elfogadni? Hiszen láttad a cuccaikat.

— Nem érdekel.

— Jó — mondtam — ezt majd megbeszéljük. Itt a pénzed, tedd el.

— Nem. Nem hagyom magam meglopni!

Daginak átadtam a pénzt, a magamét meg zsebregyűrtem. Felálltam. Áthajoltam az asztalon. Megfogtam Kóró zakóját.

— Szóval azt mondod, hogy én megloptalak? Te patkány...

Csak halványan emlékszem arra, hogy mi történt azután. Poharak törtek, szék reccsent, asztal borult. Egy kitátott szájba százasokat dugtam. Edd meg! Edd meg! Üvöltés. Káromkodás. Kiabálás. Rendőrség, kihallgatás. A folyosón Kóró véresen, rongyosan. Dagi egy ablaknál áll. Összefont karral. Jegyzőkönyv. Alákörmölöm.

Kábultan vánszorogtam haza.

— Mi történt? — kérdezte a feleségem. — Olyan sápadt vagy.

— Semmi — mondtam —, igazán semmi. Most már lazítani fogok.

Odaugrott hozzám. Átölelt. Megcsókolt.

körülsétált
amott meg-
a múzeum-
zután leült
egy karos-
irószoba, az
vés beteget
ık az ősré-
ák. A kes-
rke félho-
– négy óra,
ár, de hol
az igazi, az
zívet emlé-
enge szellő.
ba a rende-
olykor át-
magasabb
ben csönd,
özti temp-
kondul ős-
egy bekö-
kásban vá-
idős, na-
mete szál-
i barázda
rezkedik el
naja hófe-
akad még

megtekintésre érdemes tárgy, valójában valamennyi értékes kis remek, de a hölgy kissé elfáradt. Lehetséges, hogy elbóbiskolt? Lehet, mert a csöngetésre mozdult megfeszült termete.

Vékonyka nénit bocsátott be az asszonyság. — A professzor úr majd szólítja, tessék az ablakhoz, tudom, azt szereti. — A kicsi öregasszony nyájasan bólintott, elfoglalta helyét az ablak előtt, s a tekintélyes külsejű hölgy felé is bólintott. Azután még ketten jöttek: Semmi baj, rövidesen sorra kerül, elsőnek érkezett — karórájára pillantott. A harmadik dáma mintha egy-két esztendővel fiatalabb volna a többinél, alig túl a nyolcvan esztendőn, sikkes a rövid nerc bundája, s fején a parányi kalap. A három páciens szemlátomást régi ismerős, tegeződtek, beszélgettek. A kalapos nő figyelmét nem kerülte el a karórára vetett pillantás. Azt mondta:

— Nem szabad türelmetlenkedni, kedves asszonyom. A professzor úr rendkívül alapos. Megszoktuk — s a másik két nőre mutatott —, hogy a kontrollvizsgálat egész délutánunkat igénybe veszi.

— Úgy van — helyeselt a vékonyka néni, s a hangja is inkább cincogás —, úgy van, bizony.

A harmadik várakozó ültében elutasítja, hivatkozva nyolcvanhét esztendejére.

— Egykorúak vagyunk — mondta az új páciens.

— Szép — szólt a kalapos — szép kor. Én is benne vagyok a nyolcvannegyedikbe.

— Az nem kor. — A vékonyka nőnek kissé sipító hangja kivált az együttesből, de arról szó sincs, hogy kellemetlen lett volna; csupán enyhe disszonancia az ódon környezetben, még jól is esett a fülnek. — Ez a drága jó ember ma is a régi nagy tudományú szemgyógyász.

— Világhírű!

— Amerikai kitüntetése is van.

— A fia adjunktus a római szemészeti klinikán, és...

— Az unokája!

— ... És esztendők óta hívja a nagyapját, de ez a nagy ember nem válik meg a házájától.

— Az, nagy ember...

Egy ideig csönd volt, a kalapos nő képeslapot nézegetett, a vékonyka asszony talán elbóbiskolt, de az első kis horkantó hangra kihúzta magát s szívélyes mosollyal sorra vette az asztal körül ülőket, majd folytatta az iménti beszélgetést.

— Tudós, minden szava szentírás. Megteszi, ami emberileg lehetséges. Miről van szó, kedvesem, ha megengedi, mi a baj? Hályog?

Igen, az utóbbi időben erősen romlik a jobb szeme. Szokása ellenére levélben elpanaszolta Torontóban élő fiának, s a fia írt a professzornak, régi apai barát, hát így... A kis kalapos hölgynek három éve lesz, hogy a bal szeméről leoperálták a hályogot, most pedig a jobb szemével van baj. — Igen — mondta az új beteg — keserves annak, aki szereti az irodalmat, szívesen megnéz némely jó adást a televízióban. Most azonban az utcán szemüveggel is botorkálok. — Így van ez — mondta a kis sovány. Elhallgattak. Az új beteg nyugtalanul figyelte az odakint súlyként ereszkedő félhomályt, este nem szívesen járkál az utcán, de nincs mit tenni. Megjelent az asszonyság, villanyt gyújtott, élénkült a beszélgetés, változott a tárgya. A gyerekek, ó! Elsőszülött fia bottal járó

ALMÁSI TIBOR

A PATKÓ IMRE GYŰJTEMÉNY

Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutatóintézet Könyvtár Budapest
26 757

XÁNTUS JÁNOS MÚZEUM
GYŐR, 2000

GYULAI LÍVIUSZ
1937 -

Grafikus, Munkácsy-díjas, Érdemes Művész, a Magyar Művészeti Akadémia tagja. 1952-től a budapesti Képzőművészeti Gimnázium hallgatója, 1956-1962 között Kmetty János és Ék Sándor tanítványa volt a Képzőművészeti Főiskolán.

Részt vett a Sao-Paoló-i, tokiói, Buenos-Aires-i biennálékon. Grafikáival Lipcsében és Firenzében nyert díjakat. Animációs filmek készítésével és könyvek illusztrálásával is foglalkozik.

GERTRUD A NEVELŐNŐ - LEACOCK ILLUSZTRÁCIÓ, 1967
papír, linómetszet, 370x398 mm.
j.b.l.: 17/50 Leacock illusztráció /Gertrud a nevelőnő/
j.l.: Gyulai Líviusz 1967
Ltsz.: K.85.441.1.

VILLON ILLUSZTRÁCIÓ
papír, linómetszet, 250x270 mm.
j.b.l.: 50/50
VILLON ILLUSZTRÁCIÓ
j.j.l.: Gyulai Líviusz
Ltsz.: K.85.442.1.

SOUVENIR, 1968
papír, linómetszet, 100x105 mm.
j.j.l.: Gyulai 1968
Ltsz.: K.85.495.1.

"Az egyiptomi faliképeket - a reliefeket, festményeket - lényegében illusztrációknak érzem. A művész mesélő kedve az akkori életet jeleníti meg - képi módon. Azért, mert ez a mesélő kedv egy tőről fakad az irodalmi mesélő kedvvel, még nem jelent képzőművészeti renegátságot. Ilyen mesélő kedv késztette a középkori kőfaragót, vagy a holland kismestert az alkotó munkára, és ilyen mesélő kedvből táplálkozom én is az önálló lapjaimnál. A sok kis történetecske, amit a művész összezsúfol, adja meg a dombormű, vagy akár a grafikai lap hangulatát"-

Gyulai Líviusz

IRODALOM:

Frank János: Gyulai Líviusz. Élet és Irodalom. 1966. november 26.
B. Supka Magdolna: Gyulai Líviusznak. Művészet. 1967. VIII. évf., 3. sz., 41.o.
Frank János: Bemutatjuk Gyulai Líviuszt. Élet és Irodalom. 1971. szept. 11.
Bán András: Gyulai Líviusz. Corvina Kiadó, Budapest, 1978.
W.T.: Gyulai Líviusz. Művészet. 1981. XXII. évf., 8. sz., 55-56.o.
P. Szabó Ernő: Érzelmes és humoros utazások. Művészet. 1984. XXV. évf., 8. sz., 42-47.o.
V.J.: Mesélő rajzok. Kurír. 1998. ápr. 24.

Gertrud a nevelőnő -

Gyulai Líviusz

grafikusművész, illusztrátor, rajzfilmrendező

65 éves

1937. december 2-án született az erdővidéki, erdélyi Baróton
Munkácsy-díjas, Érdemes Művész
a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja
2002. január 13-án, pénteken
lát napvilágot
Gyulai Líviusz - Időutazás álló és mozgóképeken
című kötete, amely a mester legszebb rajzaiból,
metszeteiből, kőnyomataiból, rajzfilmterveiből ad gazdag
és színes válogatást, miközben a róla szóló írásokból,
a pályatársak vallomásaiból válogat

• • •

1937. december 2-án Erdélyben, Erdővidéken, Baróton született szerelemgyermekként. Anyai ágon a *Gyulai Pál* féle rokonságot, apai örökségként az Erdélyben megtelepedett olasz kőfaragó *Marco* família hagyományait kapja útravalóul. Szülőföldjén *Baróti Szabó Dávid* és *Benedek Elek* munkássága élő hagyomány.

1944-ben a román megszállás elől édesanyja Magyarországra menekül, gyermekét rokonokra hagyva.

1946-ban végre követhette édesanyját Sopronba. A kilenc esztendős gyermek a család nehezen elviselhető légköre elől az olvasásba menekül. Az *Ágoston Ernő* vezette körben kezd rajzolni.

1952-ben Budapestre a Képzőművészeti Gimnáziumban folytatja tanulmányait. Itt *Komjáthy Gyula* igazította művészeti érdeklődését.

1956-ban veszik föl a Képzőművészeti Főiskolára. *Kmetty János* a mestere, de tanítja *Fónyi Géza* és *Ék Sándor* is. Tollrajzait megcsodálja *Barcsay Jenő*. Ekkor már a saját útját járva részt vesz a Főiskola grafikai műhelyének újrateremtésében. *Bernáth Aurél* legszebb festményeit ő viszi kőre, a színes litográfiák által bensőséges barátságba keveredve a mesterrel. Fiatalabb pályatársként, barátként tanúja és részese *Kondor Béla* egyre teljesebb művészi kibontakozásának.

1962-ben diplomázik a Főiskola grafika szakán. A hetvenes évek közepére sajátos hangulatú, bravúros technikai tudásról, remek rajzkészségről, nagy műveltségről, összetéveszthetetlen iróniáról számot adó

Gyulai Líviusz

65 éves

egyedi és sokszorosított grafikai lapjaival, illusztrációival tette ismertté magát itthon és külföldön. Különös színvilágú rajzai, festményei szervesen illeszkednek életművébe. Budapesten az *Átrium Hayett* és a *Taverna* szállókban murális munkáit is csodálhatjuk.

1964-ben feleségül veszi Balla Katalint.

1968-ban megszületik Kati leánya.

A hetvenes évek közepén indul rajzfilmes pályafutása. A *Delfínia (1976)*, az *Új lakók (1978)*, a *Jómadarak (TV sorozat 1979-80)*, a *Tinti kalandjai (TV sorozat 1987-89)*, *Jónás (1996)*, a *Golyós mese (1996)*, *Szindbád*, *Bon voyage (1999)* *Az én kis városom (2002)* a hazai és nemzetközi filmes elismerést is meghozta számára. Igényesség, humánum, finom humor, mitológiai és művelődéstörténeti tájékozottság, eredetiség jellemzik filmjeit. Emlékezetesek televíziós sorozatai, de készített hagyományos gyermek-diafilmeket is. Forgatókönyveit, történeteit maga írja. Kötetre való gyermekverse született immár.

1985-től egyedül neveli leányát.

1998-ban megszületik unokája Vendel.

1990-ben feleségül veszi Vennes Emmy színművésznőt.

Legfontosabb kiállításai: *Dürer terem (1966)*, *Bécs (1968)*, *Amszterdam (1973)*, *Fészek klub (1974)*, *Csók Galéria (1975)*, *Miskolc (1980)*, *Dorottya utcai galéria (1981)* *München (1982)*, *Sopron (1985)*, *Kecskemét (1988)*, *Barót (1990)*, *Sárospatak (1992)*, *Kazincbarcika (1998)*, *Vigadó Galéria (1998)*, *Helsinki (1999)*, *Stockholm (1999)*, *Brüsszel (1999)*, *Budapest, Madách Színház (2000)* *Kaunas (2000)*, *Brüsszel (2000)*, *Berlin (2001)*, *Révkomárom (2002)*.

Az elismerések sem kerülték el: a Firenzei Grafikai Biennálé aranyérme (1971), Lipcsei Könyvművészeti Biennálé, IBA oklevél (1964), aranyérem (1972), ezüstérem (1980).

1973-ban Munkácsy-díjat kap. Kairói Filmfesztivál Arany Nofretete díja (1978), Lipcsei Rövidfilmfesztivál Ezüstgalamb díj (1978). Illusztrációiért, könyvterveiért több tucatszor nyerte el a Szép Magyar könyv díjat. A Művészeti Alap kiállítási nívódíja (1984), Csillag Albert alapítvány díja (1987).

1989-ben Érdemes művész. Cannes-i Filmfesztivál oklevele (1999) Az első Internet Fesztivál I. díja (2002).

Címe:
Gyulai Líviusz
Budapest
Bezsilla Nándor utca 50. sz.
tel: 419-33-66

GYULAI LÍVIUSZ

Gyulai László, népi ipar művész

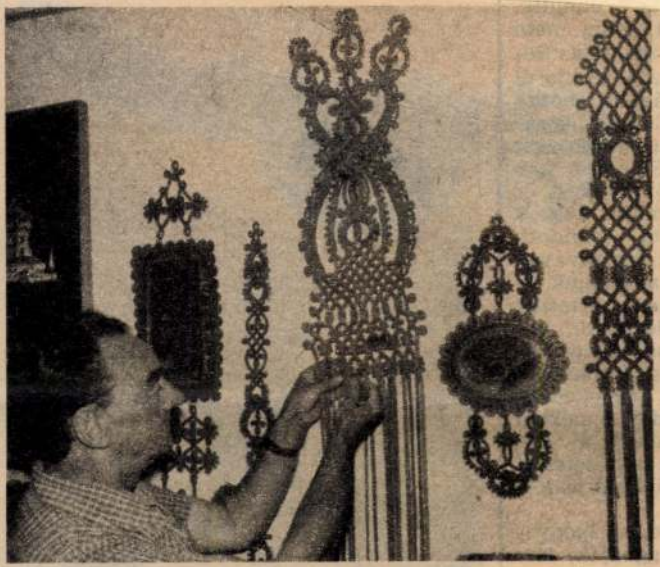

NÉPMŰVÉSZETI ALKOTÓTÁBOR

A nagy néprajzi hagyományokat őrző Hajdúnánáson az idén rendezték meg ötödször a népművészeti alkotótábort, melynek célja a kihalóban lévő kézművesség mesterfogásainak megőrzése, továbbvitele. Képünkön Gyulai László díszsallangot készít.

43

XX III/32

an döntsön.

LUX ELVIRA

Gyulai Líviusz, grafikus

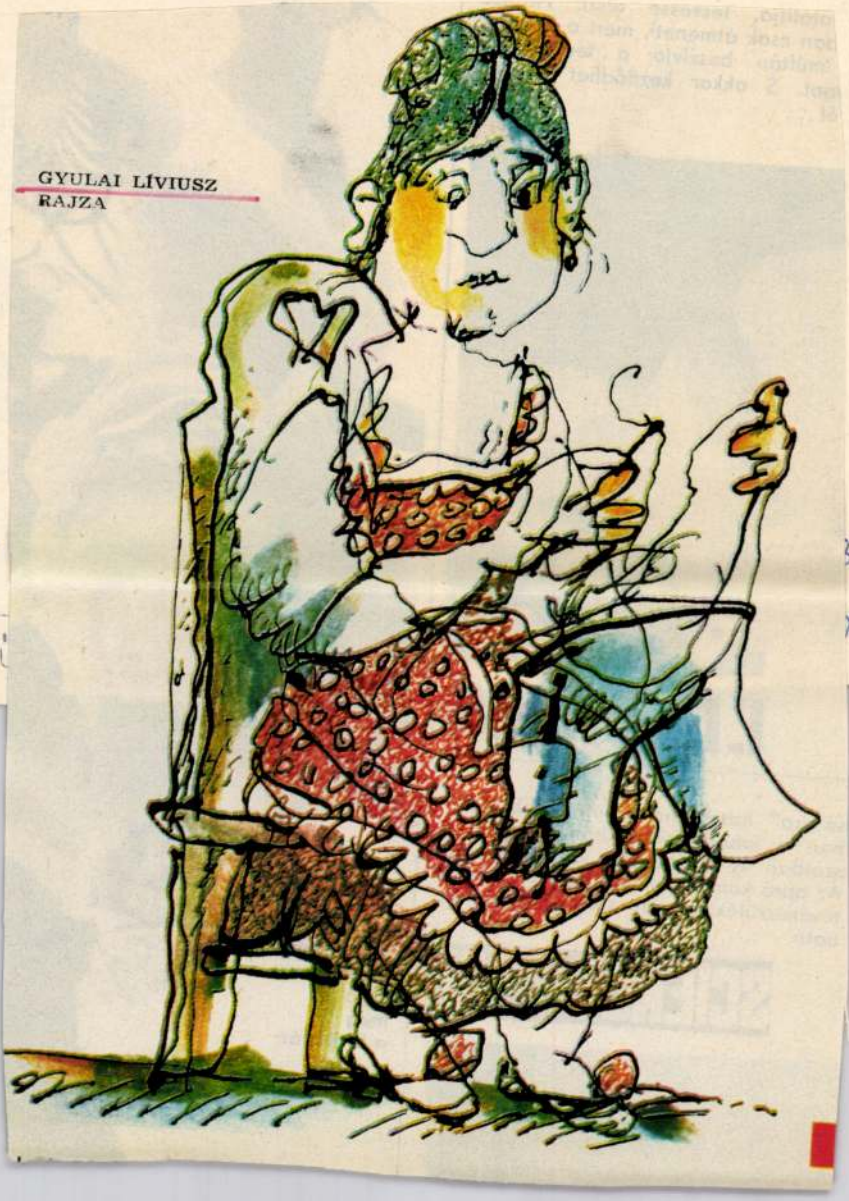

Bálint ... 39.

Új Ti... XIII/51

L'EXPRESS

sásara" használható, leginkább azonban a laboratóriumokban, a gyógyászatban és az iparban veszik használát. Az apró kamera magnetoszkóphoz vagy tévékészülékhez kapcsolva is használható.

SCIENCE & VIE

A rövid, egybeszabott habos selyemruhának a krinolinos alsószoknya adja meg a formáját.

Gyulai Liviusz

Gyulai Liviusz grafikusművész kiállítása nyílt meg csütörtökön Szombathelyen, a Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtárban. A tárlaton a művész egyedi grafikai munkáit, könyvillusztrációit, valamint animációs filmekhez készült rajzat láthatják az érdeklődők október 3-ig.

<

Magyar Nemzet. 1986. IX. 19.

Gyulai Liviusz

Hétfő, 1986. február 17. Magyar Nemzet

A Magyar Nemzet Galériája

Gyulai Liviusz: Ex Libris

ból harminckét olyan, tizenhat—húsz év körüli parasztfiút látott vendégül az ősi pataki Kollégium, akit a „legények elejéből", a tanulnivágyó, jóra törekvő, józan észjárású ifjak közül válogattak ki a falvaikban. „Népfőiskolai" tanfolyamra hívták őket; ezen a „címen" beszélgetett, vitatkozott együtt kilenc napon át egy teljesen újszerű, addig szokatlan közösség; méghozzá mintha jelképes falu lettek volna; bizonyos önkormányzatot is gyakorolva, „Szeretetfalva" néven. Valójában vendégek voltak ott a „csizmás diákok", ám ottlétük alatt az igazi diákok és a tudós professzorok között, a szakadékokat áthidalva, rangokat feloldva egész életükre szóló élményeket szereztek. Az ilyesmi csodaszámba ment az akkori magyar társadalmi viszonyok között.

Volt a tanfolyamnak egy stencilezett napilapja, a *Kerékvágás*, amelynek példányonkénti ára 2 fillér volt.

A sárospataki temetőben nyugvó dr. Szabó Zoltán professzor és a Kollégiumtól fennmaradt *Tudományos Gyűjtemények*ben különösen értékesen

zásokra és — mint egykor az első népfőiskolai tanfolyamnál történt — tartja ébren, vagy viszi be a köztudatba — mint hol termékenyítő, hol irritáló problémát — a népfőiskolai gondolatot."

Az idei, a július 4—5—6-ra tervezett sárospataki jubileumi ünnepség országos jelentőségű eseménynek ígérkezik.

Hogy a sárospataki és a nyomukban sorra indult református, evangélikus, katolikus és más, társadalmi szervezetek által létesített és működtetett népfőiskolák időközben (azzal, hogy a parasztfiatalok ezreiben az önművelődés és a „rendes" iskolázás és a közéleti szerep vágyát felkeltették) egy fél évszázadon át milyen nemzeti értékeket hoztak létre, annak igazi felmérésével és értékelésével a művelődéstörténet-írásunk és szociológiánk egyre nyomasztóbb adóssá válik. Pedig országunk, s főleg a mezőgazdaságunk újjászervezésében sok ezer volt népfőiskolás működött közre. A soraik óhatatlanul egyre fogyatkoznak.

Jó jel viszont, hogy (bár az igazi arculatuk még nem rajzolódott ki) vidéken a TIT patro-

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gyulai Líviusz
grafikusművész

MAGYAR NEMZET

1984 SEP 23

1021

Gyulai Líviusz illusztrációja az Akik ki akarták merni a tengert című mesekönyvhöz

import-szerződ
tájékoztatták
A közönség pe
rásig nem csö
déssel nézegett
donságokat.

Aztán az
viták színhelye
tokba és áruh
még nem lehe
jon a kőbány
javított e sz
áruellátáson. kellemesebbé
vált-e fogyasztói közérzetünk.
A kiállítók ötletei, a bemutatási módszerek változása azonban hű képet adott arról: milyen változásokra számíthatunk ezután a vásár kerítésén túl, mindennapi vásárlásainkon. A BNV ugyanis *hű tükörként magán viselte a gazdasági környezet jegyeit* — ennél többet jelenleg aligha várhatunk el ettől a sokat emle-

éreztem e porladásban, szorongó tehetetlenséget, bármi célszerűség tagadását. Nem a rejtetten múló és az élőt-holtat egyformán elnyűvő idő riogatott, hanem annak furcsa felgyorsulása, s az ártó szándék felhalmozódása; nemrégiben láttam elszáradni egy ötszázéves gesztenyefát; hírét vettem az évezredek óta kikezdhetetlenül álló szfinx porladásának: láttam megromlott

Gyulai Liviusz grafikus

GYULAI LIVIUSZ GRAFIKUSMŰVÉSZ kiállítása vasárnap nyílt meg a soproni festőteremben. A március 10-ig nyitvatartó és mindennap megtekinthető kiállítást D. Fehér Zsuzsa művészettörténész nyitotta meg.

ÁRADÁSOKAT OKOZTAK a heves

Magyar Hírlap, 1985. II. 18

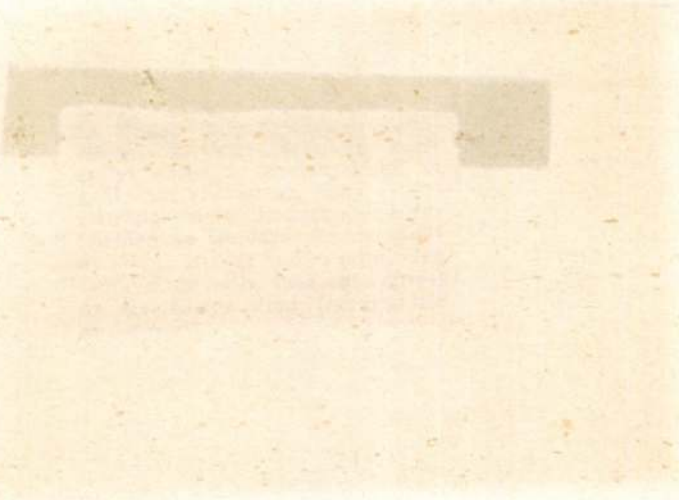

Gyulai Lívius, grafikus

OLASZ NÉPMESE

A király, nem bírván magával a kíváncsiságtól, azt

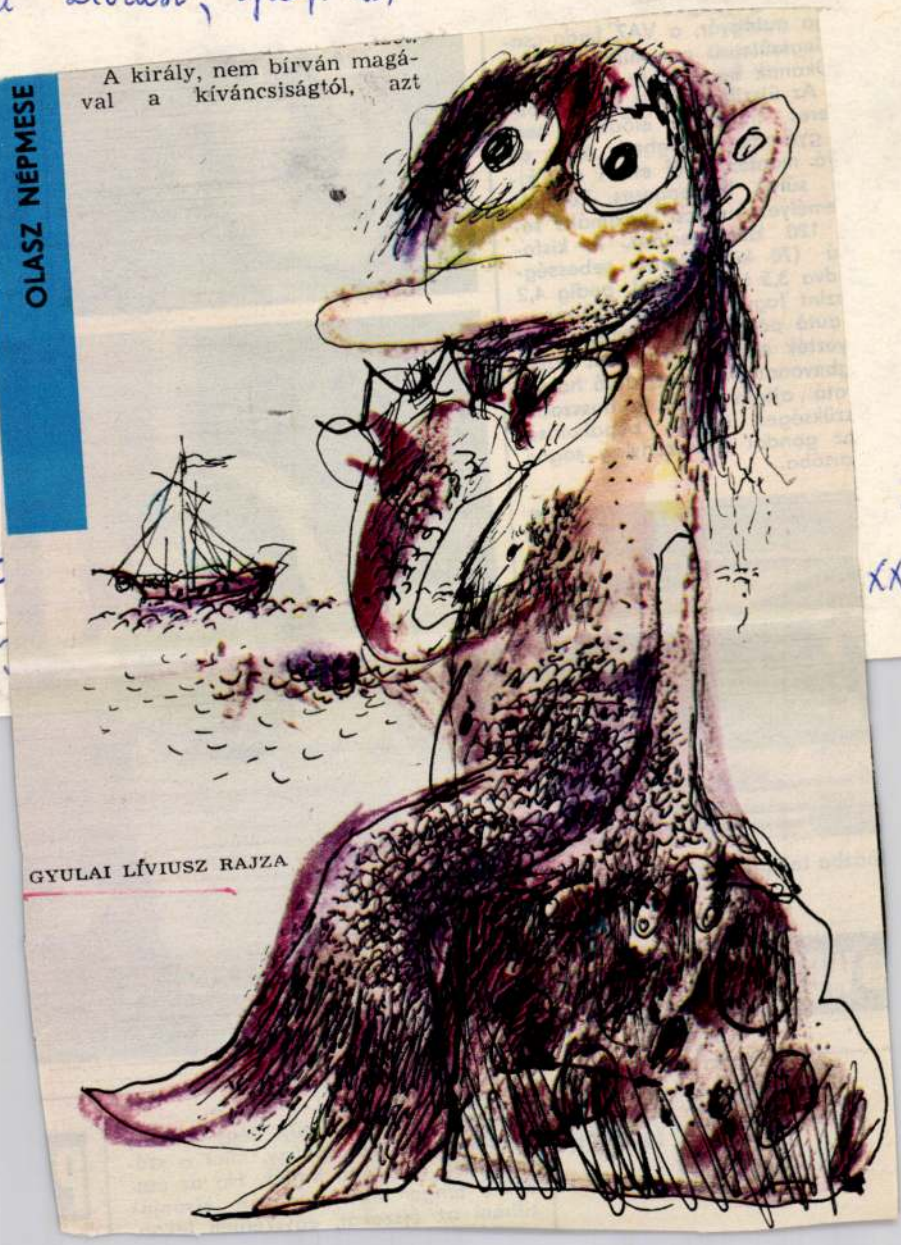

GYULAI LÍVIUSZ RAJZA

39.

XXIII/35

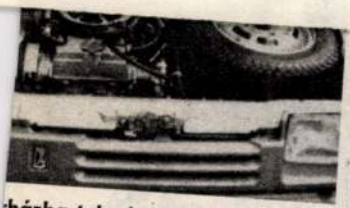

házba telepítették a pótgumit is

WELTWOCHE

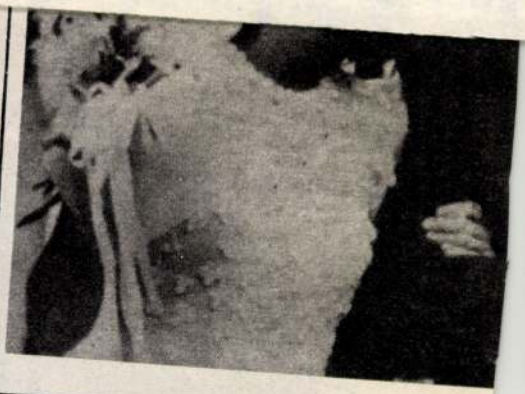

KÉTÉLTŰ HAJLÉK

Kényelmes szállást nyújt négy személy számára a vízen csakúgy, mint a szárazföldön a kétéltű hajlék. Ha az utasok a tenger lágy hullámain kívánják tölteni az éjszakát, egyszerűen lekap-

P

Gyulai Liviusz, grafikus

szaringatni magát Márta karjaiba.

— Hogy maga milyen büdös — fintorgott rá a szomszéd ágyról Batáry mérnök, aki titokban lopkodta a Dilis Költő cigarettáját, s aki ezért mérhetetlenül megvetette őt. — Adjak egy szappant kölcsön?

(Az orvos razta a fejét.

— Maga se gondolja komolyan — mondta mosolyogva. — Két emberre amúgy sincs szükségünk, Zsan nagyon jól megfelel.) Ezüstös fejszesuhanás játszik a nyárfa levelén.

GYULAI LIVIUSZ RAJZA

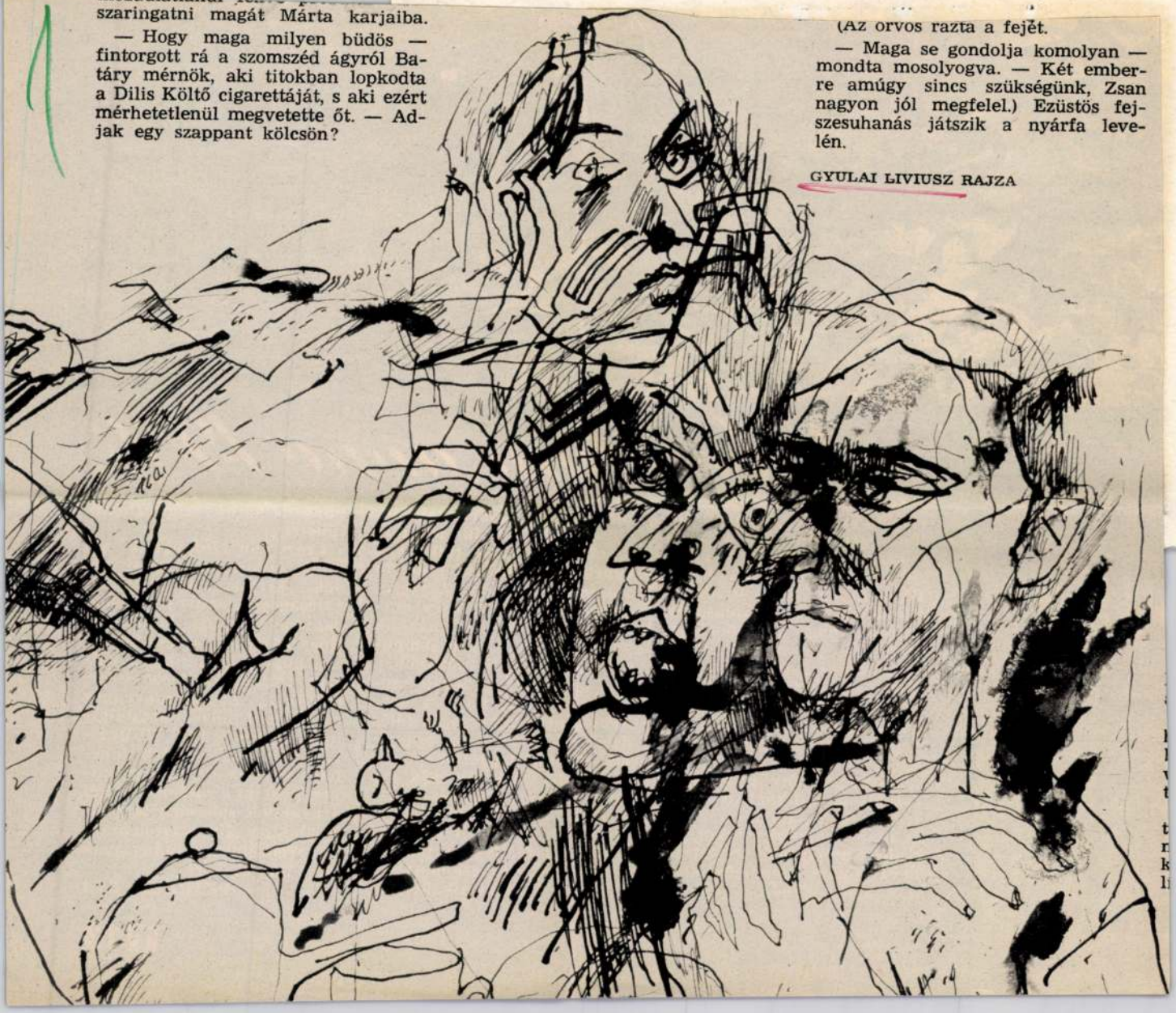

14.

XXIII/41

...nno 1986.

a kezem ügyében levő két latin szótár közül csak Pápai Páriz Ferenc híres Dictionariumának 1801-es kiadásában találtam meg az arborétum szót. Igaz, a maitól eltérő, „gyümöltses kert" jelentéssel. A Györkössy-féle latin—magyar szótárban azonban hiába is keresné ezt a lombsuhogású szót a nyájas olvasó...

De ne legyünk a szómágia rabjai; a valóságban azért szerencsére vannak régebbi és újabb telepítésű arborétumaink, amelyekbe manapság ugyan nem gyümölcsökért, de nem kevésbé fontos

...ö-
...le-
...hét
... a
képek modelljéül szolgáló Soproni Erdészeti Egyetem Arborétumába —, vagy egyszerűen „csak" a magunk gyönyörűségére. Ami semmivel sem jelent kevesebbet. Míg közismert, gyakran hangoztatott tény, hogy a környezetünkben harsogó fölös decibelek mérhetően roncsolják fülünk teljesítőképességét, addig nemigen esik szó arról, milyen rombolást visz végbe ízlésünkben, jellemünkben a szép természeti környezet hiánya. A pótszerek — mint az „erdőposzter" és társai — nem alkalmasak arra, hogy enyhítsék bennünk a kóros szépséghiány tüneteit.

Ezért van szükségünk nekünk, laikusoknak is az erdők, kertek, arborétumok valóságos és művészi módon papírra rögzített látványra. Hogy tisztuljon a szemünk.

S hogy jellemünket a páfrány tiszta következetessége, a fák és a kúszónövények együtt élni tudása (ama általunk, emberek által oly gyatrán művelt szimbiózis tökéletes változata!), az egy színen például a zöldön — belüli árnyalatok sokasága formálja-alakítsa. Ilyen értelemben az arborétum mindnyájunk számára: tankert.

PETRŐCZI ÉVA

Gyulai Líviusz, grafikus

8.

XXIII/47

Vörös, szürke és fehér csergék hosszú sora következett: a domokosiak büszkesége. Sokan tolongtak az asztalok előtt, emelgették, forgatták a terítőket, vizsgálgatták a hosszú gyapjúszálakat.

GYULAI LÍVIUSZ RAJZA

fogják meg

bb munka is.

k az idősebb
estereket, de
Parádon más-
kat: hagyják,
féle, érdekes
a hivatás
eken a helye-
a már inkább
vók, akik nem
ott születtek
ben keresik a

. Feri bácsi az
fürkészte, de
a be a tekin-
el. Nem kér-
megosztja ve-
is idő múlva

az időben! Nem a salgótarjániak, nem a parádiak, hanem mi. Még külföldre is dolgoztunk. Az volt ám a munka, nem a szódásüveg meg a termosz meg a villanykörte... Amikor pedig jött az ólomkristály, csodát látott a világ. Ha hiszi, ha nem, tizenkét colos vázákat csináltunk. Nem tudtunk annyit készíteni, amennyi elég lett volna.

*

Az Üvegesek Ipartestülete 1925-ben alakult Budapesten. Lőrinczi Péter volt a második tanonc. A Nemzeti Csiszolda már létezett akkor, de alig volt két-három ilyen műhely, amelyben egyébként csupa „szudéta" dolgozott. A kitűnő csiszolómester éppen akkor került a Tokod üveggyárba, amikor bevezették a nyolcórás munkaidőt: 1939. március elseügyük a tervezés. Ez az üvegfúvók és a csiszolók esetében is meghatározta a jövőt.

*

— *Tudta annak idején, hogy életveszélyes foglalkozást űz?*

— Nem is sejtettük, hogy mi a szilikózis, de úgy gondolom, hogy az orvostudomány is csak az utóbbi időben, hogy úgy mondjam, a demokráciában foglalkozik vele. A tüdőtágulásról tudtuk, hogy van... Mit tehettünk volna? Dolgozni kellett akkor, uram!

*

Azt mondják, hogy a gyár szanatóriummá változott, és a mai fiataloknak már sokkal könnyebb.

Az idős mesterek pedig ma is összeadják a tízforintosokat, ha valaki meghal közülük.

Gyulai Líviusz grafikus

GYULAI LÍVIUSZ RAJZA

hozzáértő okfejtéseket csigákról, csigasorokról, hogy miként juttatták

Gyulai Líviusz, grafikus

GYULAI LÍVIUSZ RAJZA

Tord

39.

Új

XXIII/8

Gyulai Liviusz, grafikus

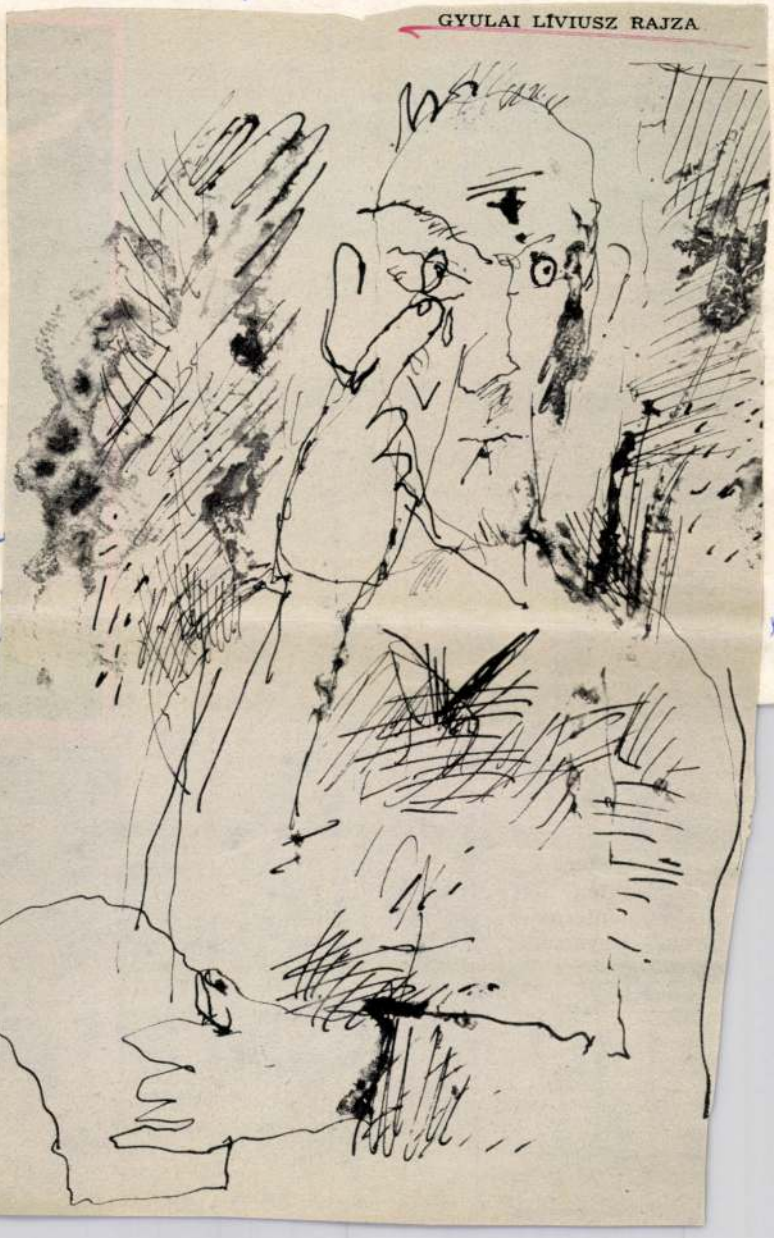

Móres L

14.

Üj Tü

XX III/11

GERGELY S
FELVÉTELEI

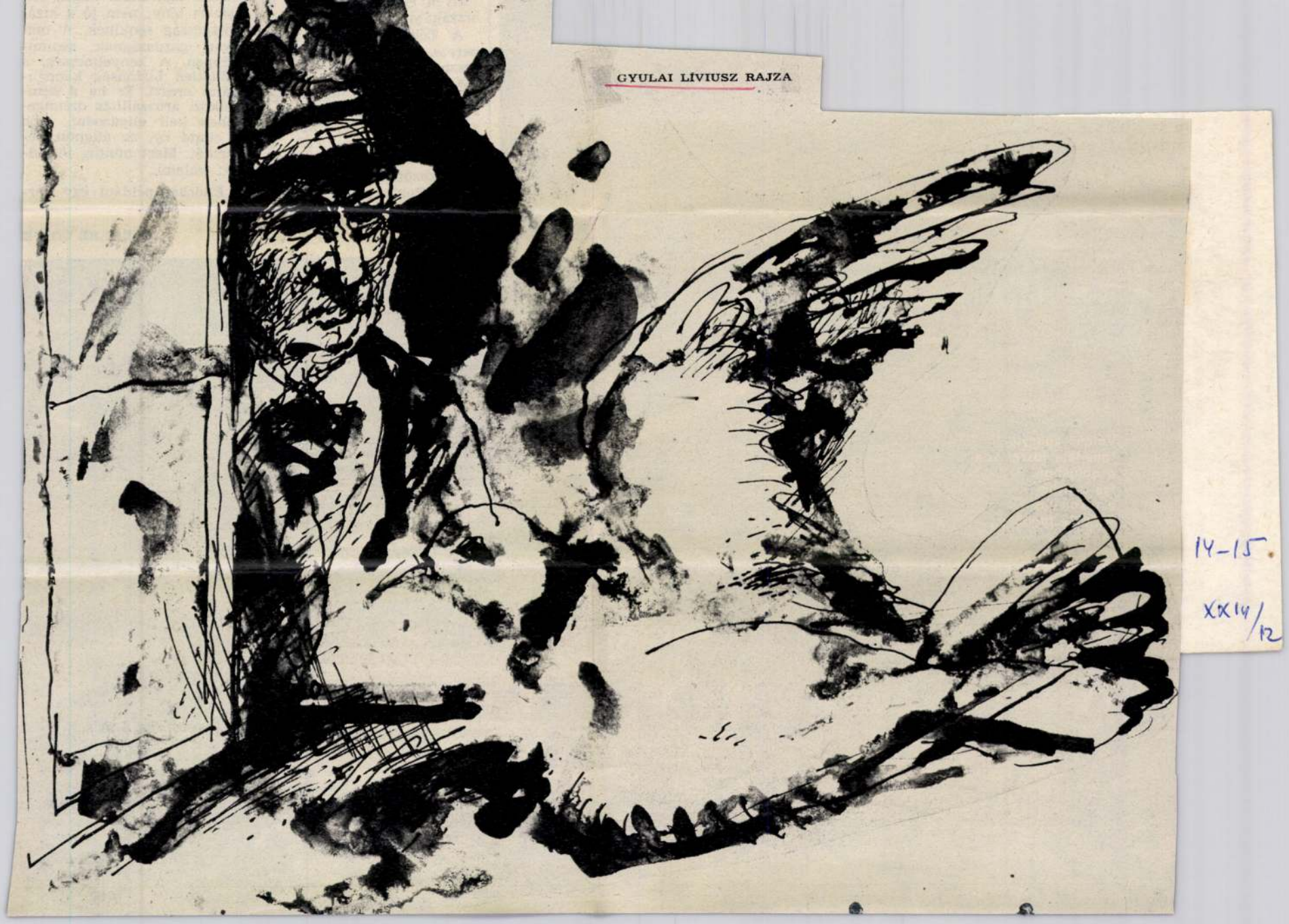

GYULAI LÍVIUSZ RAJZA

14-15.

XX14/12

Ilyen egyszerű minden az országúton.

A Tüköry utcából nézve, persze, nem egy kardánkereszt a legnagyobb probléma. Itt az egyenlet a következőképpen állítható fel: vállalkozási készség és kétszáz mezítlábas teherautó az egyik oldalon; a TIR, az Európát behálózó, nemzetközi, közúti fuvarozás a másikon. Pontosságra és szakértelemre volt a Volán-Tefunak szüksége ahhoz, hogy ilyen hátrányos helyzetben elmatt aggodnak. Régen felismert tény; nem jó a kizárólagosság senkinek. A magyar gazdaságnak semmiképpen. A kényelmesség, a felhőtlen biztonság kappanhájat ereszt. És ha a nemzetközi áruszállítás dzsungelében kell eligazodni, jobb a stand by, az állandó készenlét. Mert mindig történhet valami.

Eltörhet például egy kardánkereszt...

MÜLLER TIBOR

Ezek a hófalon keresztül érkezett kaminok, csak hosszas „rábeszélésre" voltak hajlandók lábra állni és elindulni

Gyulai Liviusz, grafikus

M. D

Új

GYULAI LIVIUSZ RAJZA

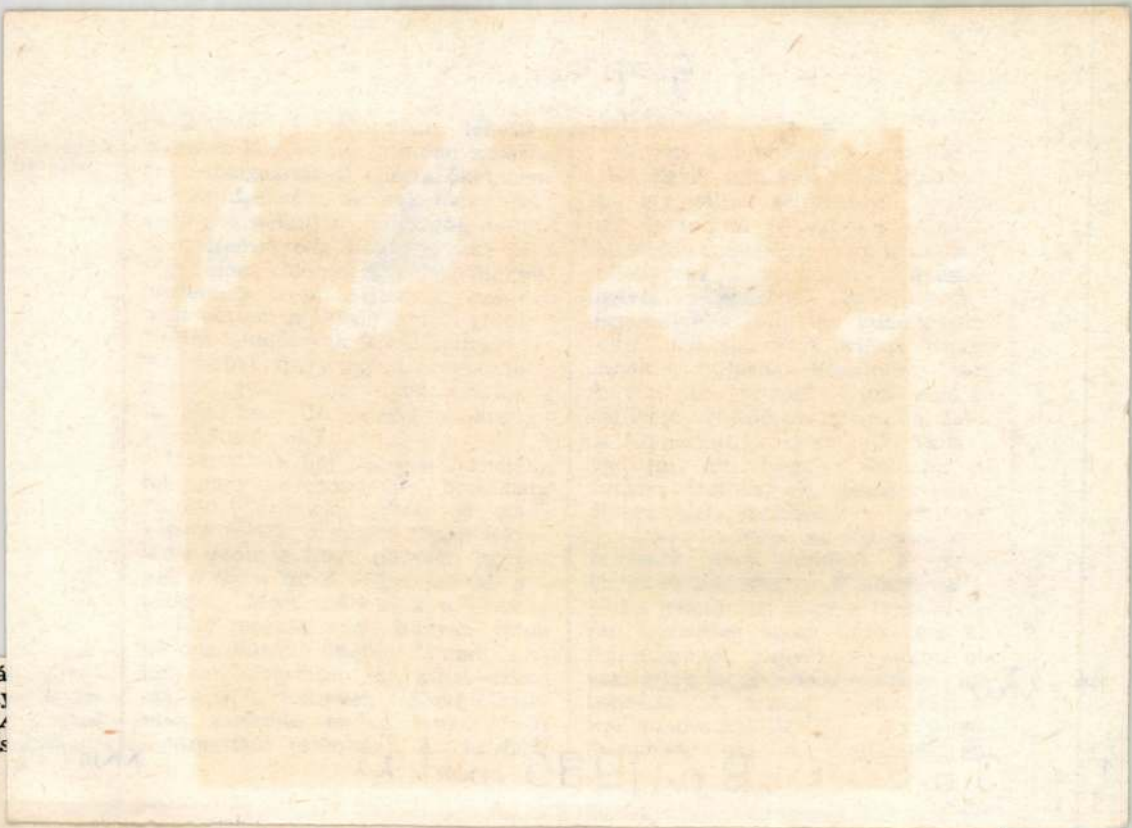

srészek mutatvá
kétezer éves árny
zi ősének), ahol A
állandó műsors

Gyulai Liviusz

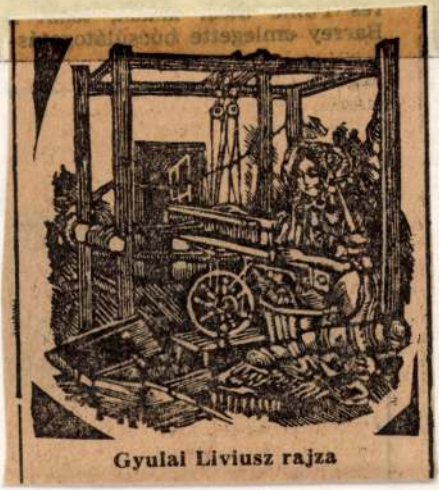

Gyulai Liviusz rajza

Magyar Nemzet 1987. 11. 4.

Gyulai Líviusz, grafikus

GYULAI LÍVIUSZ RAJZA

E. Robles

8.

Új Fü

XXIII/17

Gyulai Lívium, grafikus

2 rajz: repr.

Kónyá-di Sándor – Marin Sorescu novellái 39.

Új Tükör, Bp. 1986. jan. 12. XXIII/2.

Gyulai Livius, operibus

2 rajz : rézk.

Kolozsvári Grandpierre Emil : Változó vonások 14-17

Új Tübör, B p. 1986 ku. 2 XXIII/

GYULAI Líviusz
Népszab. 2001

Bibliofil Babits

A váci Arcus kiadványát Gyulai Líviusz illusztrálta

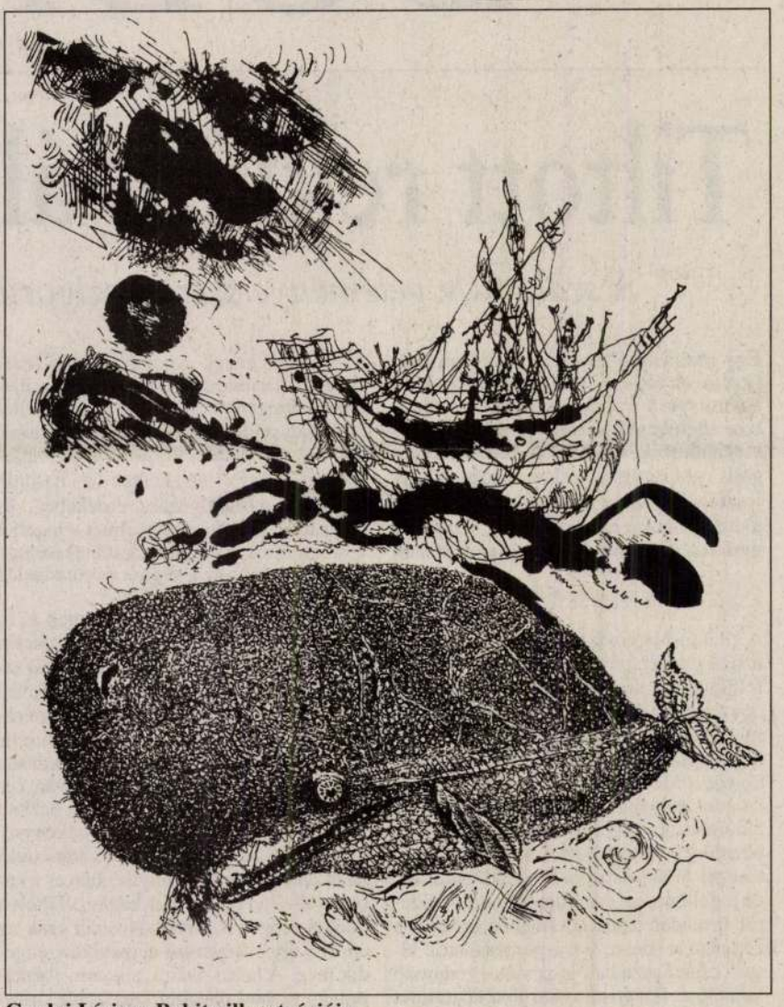

Gyulai Líviusz Babits-illusztrációja

Egyedülálló és merész vállalkozásba fogott a váci Arcus Kiadó: bibliofil kiadásban, majdhogynem kézművesmunkával megjelentette Babits Mihály Jónás könyvét. A könyv az Országos Széchényi Könyvtárban őrzött eredeti kézirat alapján készült, pontosabban abból a kézzel írt változatból, amelyet Babits felesége, Török Sophie számára másolt le ajándékképpen. A könyv illusztrálására *Gyulai Líviusz* Munkácsy-díjas grafikusművészt kérték fel, aki hat litográfiát készített hozzá.

Az Arcus grafikai stúdió és galéria társtulajdonosa, *Dömény Csaba* már hosszú ideje tervezte, hogy olyan speciális kiadványt készít, amely hiányzik a könyvpiacról. Ez a bibliofil kiadás a legnagyobb gondossággal, szinte kézművesmunkával készül. Mint elmondta, izgalmas feladat volt a megfelelő kéziratot fellelni, megtalálni azt a művészt, akinek illusztrációi méltó partnerei lehetnek a költő művének. A könyv megtervezése sem volt egyszerű, a kivitelezéshez viszont rendelkezésre állt a Vácon működő Nalors, az ország talán egyetlen olyan grafikai műhelye, amely ilyen színvonalon képes elkészíteni. És ebben nagy szerepe volt a műhely litográfusmesterének, *Szabó Istvánnak.*

A könyv hétszázötven példányban készült, ebből százhetvenöt számozott, eredeti kőnyomat, amelynek mindegyikét szignálta az illusztráló művész, Gyulai Líviusz. Jónás könyve – és Jónás imája – tördelt változatban, sőt *Tótfalusi István* fordításában, angolul is olvasható a könyvben. A Babits-mű, pontosabban művek – hiszen a Jónás imája jó egy évvel később íródott – születéséről, a kézirat sorsáról *Kelevéz Ágnes* irodalomtörténész számol be az utószóban.

A könyv mellett kiadója is figyelemre méltó. Az önkormányzattól bérelt – korábban tapétaboltnak helyet adó – helyiséget három éve foglalta el a Promo Design Studio, a szép, boltíves termet kiállítóteremmé alakítva. Mert, mint *Fekete István* tipográfus, fotóművész, a stúdió egyik tagja mondta, ezt a helyiséget másra nem is szabadna használni. Dömény Csaba, a stúdió másik tagja – aki maga is tipográfus, elsősorban alkalmazott grafikával foglalkozik – régi álmát, egy galéria létesítését valósíthatta meg. Az Arcus – azaz bolthajtás, ív – egyaránt utal a kiállítóterem építészeti stílusára és a szomszédságában lévő Kőkapura, a Diadalívre. Ugyanilyen találó volt az első bemutatkozó kiválasztása: a sevillai világkiállításon is szerepelt művészt, *Gaál József* Munkácsy-díjas festőt kérték fel. Úgy gondolták, hogy olyan embereket hívnak ide, akikkel egyébként nem találkoznak a helybeliek, olyan műveket mutatnak be, amelyek különben nem kerülnének el Vácra. Gaál József után – többek között – *Sienkiewitz Róbert, Gábor Imre, Kiss Ilona, Szurcsik József, Karakas András, Kopasz Tamás* is kiállított az Arcus galériában. A megnyitóhoz kapcsolódott első – és a Babits-könyvig egyetlen – kiadványuk is: Gaál József Alaktalan című, a festő három versét és az ezekhez kapcsolódó rajzait tartalmazó kis kötete.

A Jónás könyvét a napokban mutatta be az immár Arcus Kiadóként szereplő stúdió a váci Katona Lajos Városi Könyvtárban a költő halálának hatvanadik évfordulóján rendezett Babits-esten. Ezt követően további könyvbemutatókat is tartanak több városban. A kötetek eljutnak a Libri könyvesboltjaiba, de a számozott kiadványok csak az Arcus galériában vásárolhatók meg. A galéria újabb kiállításra is készül: december 9-én délután öt órakor nyílik meg Gyulai Líviusz tárlata. A Munkácsy-díjas művész ebből az alkalomból dedikálja is az Arcus Babits-kiadványát.

Borgó János

BUDA

2001.

Tiltott reklám áll

A szakértők véleménye szerint szigorúb

Egy magasban lebegő italreklám csúfította el tegnap a Gellért-hegyet. A Vízművek a munkaterületén – a fővárosi illetékesek szerint jogellenesen – szerződésben biztosított helyet az illegális reklámnak. A Városházán előterjesztés készül a hasonló esetek megakadályozására. A cégnél azonban nem tudnak ilyen reklámszerződésről.

MUNKATÁRSAINKTÓL

A Gellért-hegyi víztározó területéről tegnap egy teherautóról bocsátották fel azt a felfújható italreklámot, ami több mint egy órán át lebegett az I. kerület felett. A reklám miatt nemcsak a kerület, de több lakó is telefonált. Mint azt *Horváth Sándortól,* a fővárosi önkormányzat közterületi alosztályának vezetőjétől megtudtuk: tudomása szerint a fővárosi érdekeltségű Vízművek szerződésben biztosított lehetőséget a vállalkozónak a reklámozásra, de jogellenesen. Az önkormányzat közterületi rendeletének értelmében ugyanis a cég nem rendelkezhet a bérbeadásról, hiszen csak használati joga van a víztározó területére. Fővárosi és kerületi közterület használatáról kizárólag a tulajdonos önkormányzat dönthet.

Az egyre szaporodó illegális, egész épületeket betakaró állványreklámok miatt a fővárosi hivatal illetékese felvetette: át kellene gondolni a szabályozást a túlnyomórészt rossz anyagi helyzetben lévő társasházak felújítása érdekében. Történt ez azután, hogy kiderült: a Blaha Lujza térnél, a József körút elején egy társasház tíz hónapra 40 milliós bevételre tesz szert az egyébként jogszerűtlenül kirakott sörreklámból. A szankciók nem működnek: a főváros három hónapja havi félmillió forintos büntetést küld a reklámozó cégnek, amit azok rendszeresen visszaküldenek. Az ügy ezért rövidesen bíróságra kerül – tudtuk meg a közterületi alosztály vezetőjétől.

A hivatal ennek nyomatékosítása érdekében előterjesztést készít az ügyben illetékes városrendezési és városképvédelmi bizottság csütörtöki ülésére. Azt javasolják, hogy a testület kérje fel a főpolgármestert, hogy intézkedjen a hasonló ügyek megakadályozása érdekében, és hívja fel a Vízművek figyelmét a jogellenes helyzetre. A Vízművek illetékese úgy nyilatkozott, hogy a cégnél nem tudnak a szóban forgó szerződésről.

A reklámozókkal a kerületeknek akad elég gondjuk. A VI. kerület január elsején hatályba lépett városépítészeti szabályzata szerint nem lehet elhelyezni hirdetési célú szerkezeteket háztetőkön és közterületre néző házfalakon. Csak a kulturális programokat ajánló hirdetőberendezések kivételek. Épületen kizárólag olyan cégér, felirat helyezhető el, amely a házban lévő üzletre, a benne végzett tevékenységére utal. Közterületről látható márkareklámokat csak az üzlethelyiségben és a kapuportálokon belül lehet kitenni. Tiltott a világító cégér is: Terézvárosban csak az áttört vagy vonalszerű cégtáblákat engedik meg. A házak falára, ajtajára, ablakára nem szabad plakátot ragasztani, óriásplakátot pedig egyáltalán nem lehet elhelyezni a kerületben, legfeljebb az építkezéseknél. Hirdetni a tűzfalakon is tilos, kivéve, ha olyan cégjelzésről vagy logóról van szó, amely a fal környezetbe illő festésén jelenik meg.

Az önkormányzat nemrégiben egy ezer fényképből álló nyilvántartást készíttetett. Kiderült: a kerületben az idén hatvan-hetven olyan kisebb hirdetményt bontottak le a tulajdonosaik a polgármesteri hivatal utasítására, amelyeket bizonyíthatóan a helyi rendelet hatálybalépése óta létesítettek.

A kerület hatósági bontásra ebben az évben még nem vállalkozott, mert az utánjárás – a tulajdonosok kilétének megállapítása, a táblák őrzésének költségei – meghaladják erejét – tudtuk meg a városrész építési irodájának vezetőjétől, *Bódiné Szabó Edittől.*

A városképi és műemléki védettségű épületekben gazdag Erzsébetvárosban – ahol a közterület-felügyelők ellenőrzik a

Fővárosi ösztöndíj diá

MUNKATÁRSUNKTÓL

Több mint négyszáz diák vehette át tegnap a Fővárosi Diákösztöndíjat a Thália Színházban *Demszky Gábor* főpolgármestertől és *Schiffer János* főpolgármester-helyettestől. A Fővárosi Közgyűlés nyolc évvel ezelőtt hozta létre ezt a támogatási formát, hogy a kiemelkedő tanulmányi eredményt elérő, de nehéz szociális helyzetben élő budapesti tanulókat segítse a középiskola befejezésében és a felsőfokú képzés megkezdésében. 1993 óta 3533 diák részesült összesen körülbelül 220 millió forint összegű ösztöndíjban. A Fővárosi Diákösztöndíjat minden év májusában hirdetik meg, öt kategóriában, a középiskolák 11–12. évfolyamosai az érett-

GYULAI Liviusz

Weöres Sándor 70. születésnapjára

Jelenkor, 1983/6. 573.p.

GYULAI LÍVIUSZ

Baróton született 1937-ben. 1962-ben fejezte be tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán. Mesterei Kmetty János, Fónyi Géza és Ék Sándor voltak. 1958 és 1975 között elsősorban egyedi grafikával és könyvillusztrációval foglalkozott. 1975 és 1980 között animációs filmeket is készített. 1971-ben a II. Firenzei Grafikai Biennálé aranyérmét nyerte el. 1973-ban Munkácsy-díjban részesült, 1978-ban Új lakók című filmjével a kairói filmfesztiválon Arany Nofretete-díjat nyert, ugyanebben az évben a lipcsei rövidfilmfesztiválon Ezüst Galamb-díjat kapott, 1979-ben a Kulturális Minisztérium Szép Magyar Könyv díját.

Fontosabb kiállításai

Budapest, Dürer Terem, 1966
Amszterdam, 1973
(Szabó Vladimirral és Gross Arnolddal)
Miskolc, József Attila Könyvtár, 1980
Budapest, 1981
Műcsarnok Dorottya utcai Kiállítóterme
Budapest, Csepel Galéria, 1982
München, 1982
Sopron, Festőterem, 1985
Kecskemét, 1988
Erdei Ferenc Művelődési Központ
Zalaegerszeg, 1989
Városi Hangverseny- és Kiállítóterem
Sárospataki Képtár, 1992

Filmjei

Deltinia, 1976
Új lakók, 1977
Jómadarak, 1979–80 (tévésorozat)
Tinti kalandjai, 1987–89 (tévésorozat)

1972: Lipcse, IBA aranyérem
1980: Lipcse, IBA ezüstérem
1984: Dürer Terem, Művészeti Alap
bronz kiállítási nívódíja
1987: Csillag Albert Alapítvány fődíja
1989: Érdemes művész

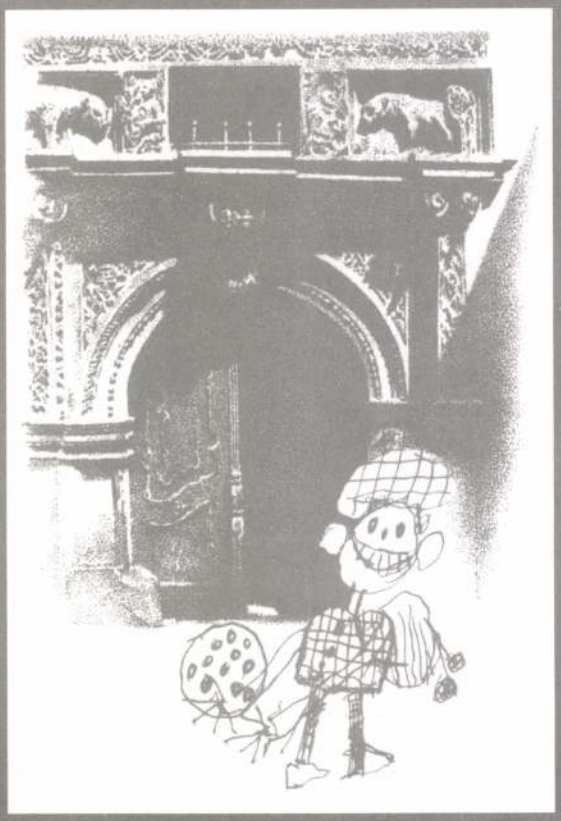

GYULAI LÍVIUSZ

E. E. KISCH

ILLUSZTRÁCIÓK

1992

1993

TÜKÖR
1982 DECEMBER 26
XIX. ÉVFOLYAM
SZÁM
ÁRA 2,50 FT

GYULAI LIVIUSZ

ESTI HARANGSZÓ

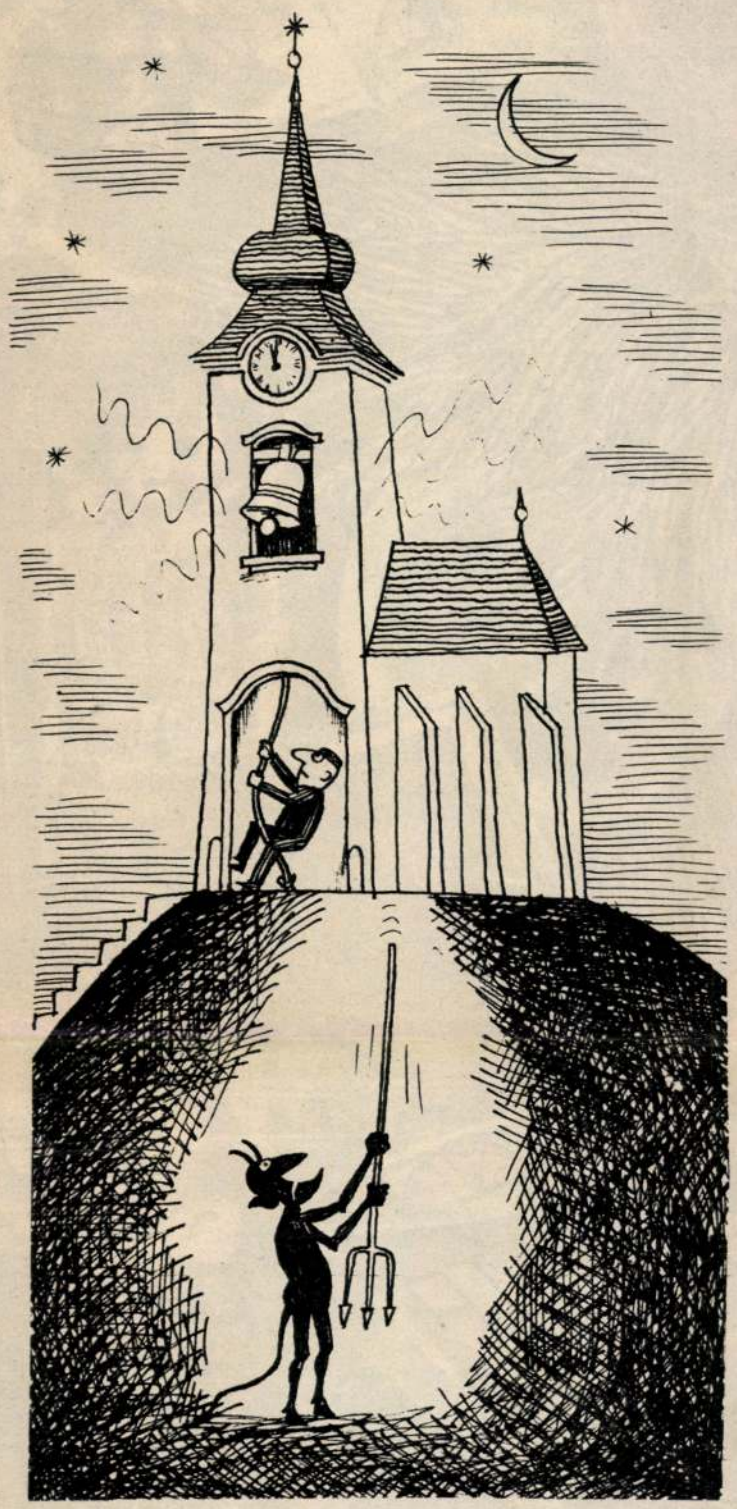

ÚJ TÜKÖR
Képes kulturális hetilap

Főszerkesztő:
BENJÁMIN LÁSZLÓ

Főszerkesztő-helyettes:
FEKETE SÁNDOR

Szerkesztőség: Budapest VII., Lenin körút 9–11. 1073
Telefon: 221-285, 429-350, 222-408
Kiadja: **LAPKIADÓ VÁLLALAT** Budapest VII., Lenin krt. 9–11.
Felelős kiadó: **SIKLÓSI NORBERT**
HU ISSN 0133–1361

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (Postacím: Budapest V., József nádor tér 1. – 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámára. Előfizetési díj: negyedévre 102,– Ft, ½ évre 204,– Ft, 1 évre 408,– Ft.

82.2799 Athenaeum Nyomda Kozma utcai üzeme. Budapest, rotációs mélynyomás. Felelős vezető: **Szlávik András** vezérigazgató. **INDEX: 25 817.**
Meg nem rendelt fényképekért és kéziratokért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

ÚJ TÜKÖR
XIX. ÉVFOLYAM
52. SZÁM
1982. DECEMBER 26.

Kellemes ünnepeket kívánunk minden kedves olvasónknak!

TARTALOM

A címlapon: **Gyulai Liviusz** grafikája

Csorba Győző, Kálnoky László, Ladányi Mihály és **Székely Dezső** versei 3

Töprengés és bizonyosság **(Ancsel Éva)**
Köpeczi Béla: Az oktatás: hazánk jövőjének ügye
Fodor András és **Szepesi Attila** versei 4–5

Ön mit kapott az iskolától? 6–7

Emberré nevelés **(Major Ottó)** 8–9

Szélrózsa
Kányádi Sándor írásai 10–11

Karinthy Ferenc: Ez-az
Benjámin László, Jánosy István és Takáts Gyula versei 12–13

Somlyó György: A macska tizezer létezésmódja 14

Karácsony üzenete **(Földesi József)** 15

Diákok, tanulók **(Urbán Tamás** képriportja) 16–17

R. Székely Julianna: „Apa, kérlek, ne játssz az életemmel!"
Moldova György: Magyar saláta 18–21

Illés Endre: Thálatta! Thálatta! 22–23

Béres Attila: Rianás a Bókay utcában (novella) 24–25

Mágneses előtér **(Ónody Éva)**
Otthon lenni valahol **(Sombor Judit)** 26–28

Vonatablak **(Gergely Ágnes)**
Illusztrátorból grafikusművész **(Kántor Lajos)**
Visszanyert ragyogás **(Végh János)** 30–33

Bajomi Lázár Endre: A normandiai Michelet-kastélyban 34–35

Tandori Dezső: Karácsony, ezüstkanál 36–37

„Pitt ügynökei" **(Fekete Sándor)** 38–39

Csontos Gábor: Mömmő 40–41

Budavári fogadók **(Konrády-Gálos Magda)** 42–43

Az Osváth-legenda **(Kerényi Mária)** 44–45

Méltatlanok **(Dr. Czeizel Endre)**
Pozsonyi utcák szobrai **(Zolczer János)** 46–49

Gyurkovics Tibor, N. László Endre, Galambosi László, Koch Valéria és **Zelk Zoltán** versei
Dušan Dušek: Tűnődés
Horgas Béla: Sétikáló és Kacsinder 50–51

Négyszemközt Onedinnel **(Prekop Gabriella)** 52

Karácsonyi kaján képcsarnok 53

Sportanekdoták **(Molnár Károly)**
Kérdések a futballról 54–55

Rádió- és tévéműsor 56–57

Világ-Tükör
Pacem in Terris **(Köröspataki Kiss Sándor)**
Casablanca – egy filmmítosz kulisszái **(Farkas Katalin)** 58–60

Rejtvény 61

Betűk és mesterek 62–63

HITEL

Független irodalmi, társadalmi, kritikai lap

V. évfolyam, 11. szám • Budapest, 1992. május 27. • Ára: 45,–Ft

Vasadi Péter: Ezek nem tudnak örülni?; **Lisztóczky László tanulmánya Dsida Jenőről;** Egyed Ákos: Rövid székely történet; **Magyarság szlovák tükörben – Vladimir Minác írásai alapján;** Sarusi Mihály prózája; **Ladik Katalin, Megyeri Lajos, Rózsa Endre és Bárdos B. Artur versei;** Kunkovács László képregénye

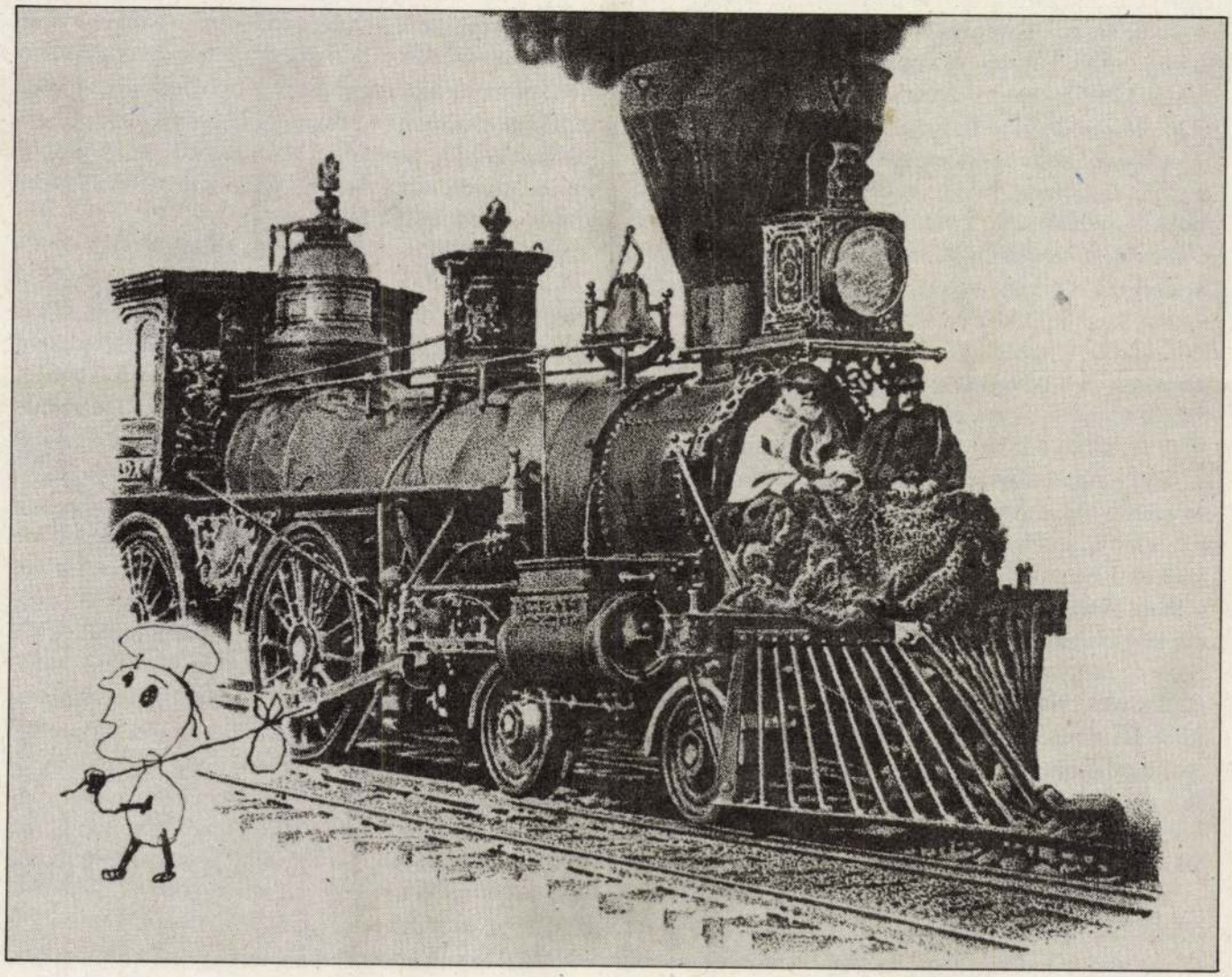

Sínen voltunk. Véglegesnek gondolt szabadságon. Acélszálpár tájat szabdalt. Változatos egyenesgörbék, váltók. Erről-arról jövünk. És búcsúzunk. És elmegyünk mindig, megint. Mindenkori szakadárok? Cserélkeznek társak, távolodók. Talp alatt már magánösvény. A mozdony most magányfekete. □ *Dippold Pál*

Vasadi Péter

Ezek nem tudnak örülni?

– mondta a szép, magas lány a jóképű, magas fiúnak, ahogy tódultunk kifelé. S fölbuzdulva saját mondatán, széttárta a karját, kifeszítette az ujjait, a fiúra kapta a fejét s megismételte, rámondva az aszfaltra: „Mi van, ezek nem tudnak örülni?" A fiú hangosan nevetett. Telitalálat, én is elnevettem magam. Tényleg, *ezek* nem tudnak örülni. Legalábbis úgy tesznek, mintha nem tudnának. Mindig komorak, mérvadók, fenyegetően szigorúak. Savonarolai lelkiismeretük van. Ösztönzésére folyton bűn, visszaélés, mulasztás, csalafintaság, mindenféle csököttség, kishit és kéz-mos-kezet után nyomoznak, szimatolnak, kutatnak. Figyelik *azok* szavait és szótlanságát, terveit és számításait, újságait és ünnepeit. Beletúrnak a folyamatokba, tűhegyre tűzik az eseményeket, szétkürtölik az apróhirdetéseket. Ügyeket készítenek: ilyen a méz-ügy, a homok-ügy, a hordó-ügy, a kinevezés és a benevezés, a kontrák és rekontrák, a vádak és a vámok ügyei, az ügynökök és az ügyek ügyei. Nem vígasztal a stílus sem, mivel örömtelen. Az állandó leleplezés eltökélt szándéka „kilógatja lábait" a megszólalásokból, a hadarásból, az izzadtságos igyekezetből, a félresikerült színészi alakításokból. A magyar beszéd és a magyar hangsúlyozás alapja a jóütemű tempósság, amely határozott kedélyt, a kifejtés és a kifejezés kerekségét, és az elengedhetetlen igazmondást föltételezi; magyar nyelven nem lehet jól veszekedni, jól rágalmazni, plasztikusan befeketíteni. *Rosszul* persze lehet. De rosszul nem érdemes. Vagyis egyáltalán nem érdemes. A hitelhez méltóság szükségeltetik. De ügyeket, agyarkodásokat, lár-púr-lár piszkálódást nem tud méltósággal előadni az emberfia. Akar, nyög, erőlködik, de nem tud.

Rosszak ezek a képek a szemnek, s rossz ez a hang a fülnek. Megjelennek a szakállal keretezett arcú kisprófétáék, az aszketikus vigyázók, a sörényes bölcsek, és nem hiszünk nekik. Nem képesek lefejteni tényeikről a háborgásaikat. Erre föláll a jól megtermett, kopaszos, súlyos pillantású (pénzügyi) szakember, és kénytelen folyton helyesbíteni, oktatni, megmagyarázni; minek ez? Úgy fest a dolog, mintha egyedül ő értené jól a gazdasági csíziót, a többi csak jósolgat, körbe tüsténkedik, csöngetyűket rázogat; minek ez? Az örökös kommentár, cáfolási kísérlet, meghazudtolás. És rosszak ezek a hangok a fülnek. A meggyőződésnek ugyanis *van* hangalakja. Ha a súly, a tónus vagy a belső elevenség hiányzik a hangból, akkor lavíroz, ingatag s elszáll. Mármost vagy a meggyőződés hibádzik a hang indító erői közül, vagy meggyőződés helyett a nála sokkal tisztátalanabb szándék lapul meg, alul. Ez a hiány kitetszik a hangból. Ezért nem lehet pártféltő vagy párttámogató szenvedéllyel helyettesíteni az igazságot vagy a ténylegességet, ezért nem lehet eltakarni az ellenszenvet könnyed(nek látszó) fölénnyel. Ezért nem képes híveket toborozni a fülsértő élesség, amely csupán ennyit óhajt megértetni a hallgatókkal: – Nem árt, ha féltek!

„Ne féljetek!" – mondja Jézus azoknak, akik figyelnek a szavára. Se ezek, se azok ne féljenek. Ne akarja senki, hogy a másik féljen. Nem tudni pontosan, mi alászállóbb s önveszélyesebb: félni vagy félelmet kelteni. Talán nem is két dolog ez. Talán az kelt félelmet, aki fél. Aki nem fél, tudja, hogy félelem *helyett* mást kell tennie. Mit? Oszlatni minden eszközzel a félelmet, ami megbénítja a cselekvő kedvet, és szóhoz juttatni az igazságot, és ami ennél nem kevesebb, a valóságot. Kínos gonddal kellene ügyelnünk a tett, a viselkedés, a kimondott szó mértékére, az áradó indulatkitörések remélhetőleg lassan apadó korszaka után. Jó tudnunk, hogy minden mozdulatunkkal, az arcvonásainkkal, a frissen borotvált bőrünk fényével, a járásmódunkkal is tájékoztatunk, s megteremtjük vagy ismét nem teremtjük meg társainkban a létezés iránti bizalmat. Mert erről van szó. A legnévtelenebb, a legcsekélyebb tettünknek is eszkatológikus kilengése van (ha ezt millimikron érzékenységünk híján nem is látjuk), s elkerülhetetlenül érint mindenkit. Jézus e mondatában: Ne féljetek!, mint minden óvásában, magát az életet védi. Új látásmódra, új gondolkodásmódra, új cselekvésre bíztat vele, amely közelít a szeretethez, bármit is gondoljunk erről.

Ó, szabiduría! Ó, bölcsesség! Aki elég bátor ahhoz, hogy örüljön, és öröme szorongásai ellenére is öröm marad, annak nem idegen a hit, a hite, a mások hitének ereje. Ennek a szellemi erőnek lényege a „lúz", az eltitkolhatatlan fény, amely előtör és átvilágít. Jézus nemcsak az abszolút hívőnek, hanem (a hittől mintegy eltekintve, ha

Folytatás a 4. oldalon

GYULAI Liviusz

Forrás 1989.1.

az egyértelmű polgárosodást vállaló modern szemlélettel és módszertani felkészültséggel rendelkező szaktudományosságban, az 1870—90-es években teljesedett ki. A nyelvészeti és irodalomtörténeti ismeretanyag birtokában vállalkozik Szilády jelentősebb műveinek értékelésére is. Elemzi magyarságkutató szakterületének XV—XVI. századi vonatkozásait, s világos gondolati mederben maradva, a filológus pontosságával értéki meg velünk, hogy a különböző tudományterületeken kimagaslót alkotó orientalista, nyelvész, irodalmár, történész, filológus, etnográfus Szilády hogyan jutott el a rendszeres tényfeltáró munkához. Ha indokolt, vitatja állításait és mai tudásunk anyagát jól hasznosítva mondja ki véleményét, mint például: Szilády kissé propagandisztikus dolgozatot írt a török korszak alatti egyházi életről, melynek szemlélete érezhetően felekezeti érzelmek által táplált talajon állt, s a reformáció tényleges politikai és kulturális jelentőségét a „nemzeti" törekvések egészével azonosította. Igaz, teszi hozzá másutt a szerző: Szilády egyébként igyekezett mentesülni a korára jellemző, előítéletektől terhes és felekezeti megkülönböztetésre hajlamos magatartásformák hatása alól. A fenti, finomításra szorult megállapítás ellenére is, árnyaltabb ez a Szilády alkotta hódoltság kori kép, mint a korabeli, többnyire romantikus történelemfelfogás. Bár ez utóbbi rá is hatott.

Szilády nyelvészeti munkássága igazán 1872-ben bontakozik ki. Elméleti és kutatói; nyelvtörténészi kiteljesedés ez, miközben jut ideje a Magyar Nyelvőr című folyóirat szervezési munkálataira is. S e kérdésben is logikus következtetésre jut Bognár Zoltán: korrigálja a Szilády folyóiratszervező tevékenységével kapcsolatos szakirodalmi tévhitet, amely a tudós jelentős szerepét homályban hagyva, az előtérbe figyelmetlenül Szarvas Gábort helyezte.

Kézbe kell venni e munkát azoknak is, akik a Régi Magyar Költők Tára, vagy a „névtelenek folyóiratakénť" jellemzett Irodalomtörténeti Közlemények létrejöttének körülményeivel és további történetével foglalkoznak, hiszen mindkét kimagasló sorozat hosszú időn át munkát adott Sziládynak. Életének külön korszaka irodalomszervezői tevékenysége.

Politikai pályafutását illetően is sokkal árnyaltabb, valósághűbb véleményt formál a szerző, mint azt a korábbiakban mások tették. Akár a egyzetanyagban hivatkozott levélgyűjtemény, ikár itt, e műben nem említett, az 1979. évi umaniában általa közölt húsz levél sejteti, hogy a téma: Szilády képviselősége és pártpolitikai elgondolásai, vagy éppen csak egyszerű látleletei még ennél is bővebb kifejezést érdemelnének. Például a történészek számára (országos ügyek tárgyalásai, Szilády és Tisza Kálmán kapcsolata, kiskunhalasi gazdasági-társadalmi kérdések, Páka-per stb.) Mindezt tökéletesen alátámaszthatják és kiegészíthetik a múlt századi helyi pártok működésére, Mocsáry Lajos szerepére vonatkozó és kutatók kezei által csak elvétve érintett levéltári forrásanyagok, vagy más — Szilády személyét egyéb szempontból is érintő (pl. Nagy Szeder István tulajdonában) — gyűjtemények. A szerző is lépten-nyomon jelezte a további több irányú kutatások jelentőségét. S talán ezzel kapcsolatos az is, hogy valószínűleg nem csupán munkájának terjedelmi korlátai késztették arra, hogy a tarsolyában őrizzen még több, a Szilády-képet ennél is jobban árnyaló megállapítást. Hiszen önmagában önálló kötetet kívánna, erre célloz a szerző is, Szilády munkáinak ismételt, gyűjteményes kiadása vagy levelezésének sajtó alá rendezése. De ugyanígy részletvizsgálatokat igényelne a kiskunhalasi kortársi környezet, e kisvárosi — nyugat-európai értelemben inkább nagyfalusi — társadalom szövevényes viszonyrendszere is.

Bognár Zoltán műve elérte célkitűzéseit, sőt sok tekintetben túlhaladta azokat és újakat adott. Remélhetően a szerzőnek valamiképpen lehetősége, ideje és energiája lesz ezután is a Szilády-kutatás folytatásához. Természetesnek tartom, hogy más, kisebb-nagyobb kérdéseket is felvethetnek az egyes szakproblémák iránt érdeklődők. Véleményem szerint azonban az esetleges kritikai megjegyzéseket feledteti a kötet teljességének hatása, a genetikai elemzést központba állító következetes szándék és megvalósulás, s maga a stílus. Nagyon hasznos Szilády nyomtatásban megjelent munkáinak közlése, habár hangsúlyozza a szerző, hogy előfordulhatnak még kisebb cikkei. A képanyag jól illusztrálja: Halas Szilády Áront, legnagyobb szellemét nem feledte el. A névmutató, pontatlanságai ellenére, jó szolgálatot tehet a tájékozódásban.

Ha valami, akkor Bognár Zoltán kötete több nyomdai precizitást érdemelt volna. Minden bizonnyal közös bánatunk: ez a gazdag tartalmú könyv a hibás kötés miatt néhány lapozás után szétesik. *(Budapest, 1987. Kiadta a Kiskunhalasi Városi Tanács Művelődési Osztálya.)*

Ö. Kovács József

életben a korábbi vicceket és nem is csak (merőben) új jelenségek váltják ki az új élceket, hanem maga a (közösségi) emlékezet is szerepet játszik, erről azonban mindmáig vajmi keveset tudunk.

Kell-e és lehet-e a vicceket komolyan venni?

Szakmai körökben közismert és általánosan elfogadott aranyigazságok keringenek a humorról és a komikumról: a múlttól vett véresen komoly, majd bizonyos távlat után a szégyenkező-nevető búcsúról; sokan és sokszor idézik Karinthyt, aki a humorban nem ismert tréfát, mások a 48-as érzelmű Aranyig mennek vissza, akinek volt ereje megírni a Nagyidai cigányokat. Hivatásos humoristák búcsúzkodnak nyilvánosan a szilveszteri műsorban az óévtől, az egyének pedig sírva vigadnak, vagy vigadva sírnak magukban vagy barátaik vállán, barátnőik kebelén. Mindezek az alkalmak és módok egy nagyobb füzér gyöngyszemei.

Egyetlen viccnek csakugyan nincsen más szerepe: nevettessen vagy/és bosszantson, de ha e szellemi fenegyerekek egész hadrendjét nézzük, meglepetéssel tapasztalhatjuk, hogy parancsnok nélkül is meghatározott irányba néznek és menetelnek, s akaratlanul is elárulják saját belső-külső törvényeiket.

Az 1987. évi vicctermés is éppúgy egy szellemi folyamat része, mint a megelőző esztendőké volt, átlagosságában is sajátos szerkezetű és tartalmú, s kellő számban és módon újít fel régi és alakít ki új vicceket. A figyelem majdnem mindenre kiterjed, de a témák fontosságuk szerint súlypontozhatók. A vicc a közhangulat egyik fokmérője, mely rávilágít a (vélt vagy valóságos) bajokra, és ha nem is ajánl gyógymódokat, legalább a kívánatos és eszményi követelményeket kéri számon mindazoktól, akiktől kell. A közvélemény (is) lehet ugyan erősen megosztott, tagolt, de az emberek elvárásai, vágyai és reményei nagyjából azonosak. Alighanem mindig is lesz vicc, míg a vágyak és a rideg valóság között (*a kelleténél* nagyobb) szakadék tátong.

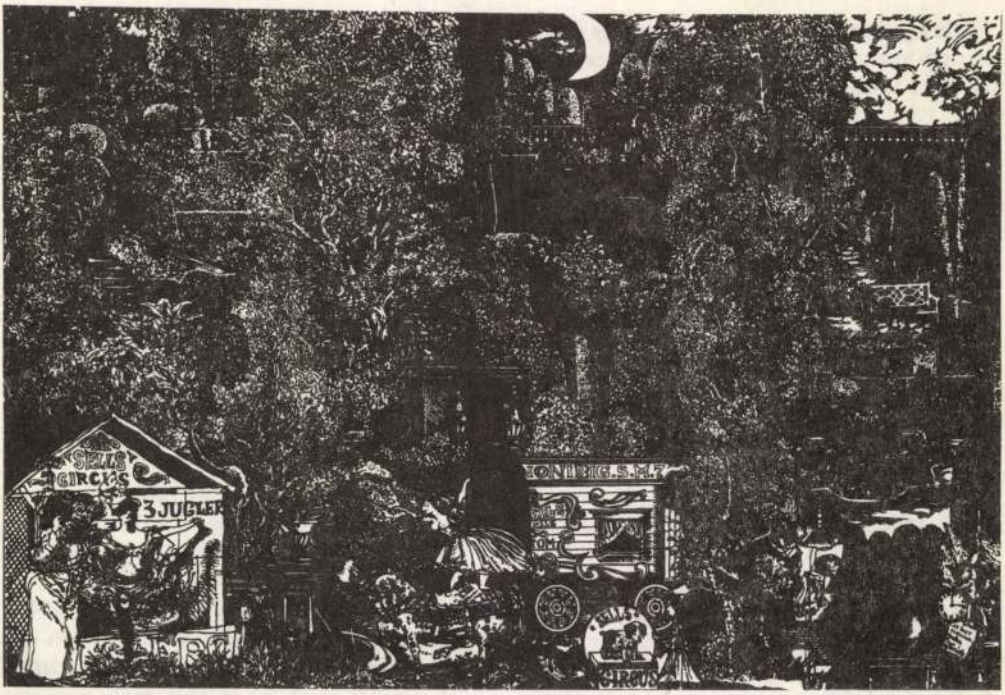
3 JUGLER

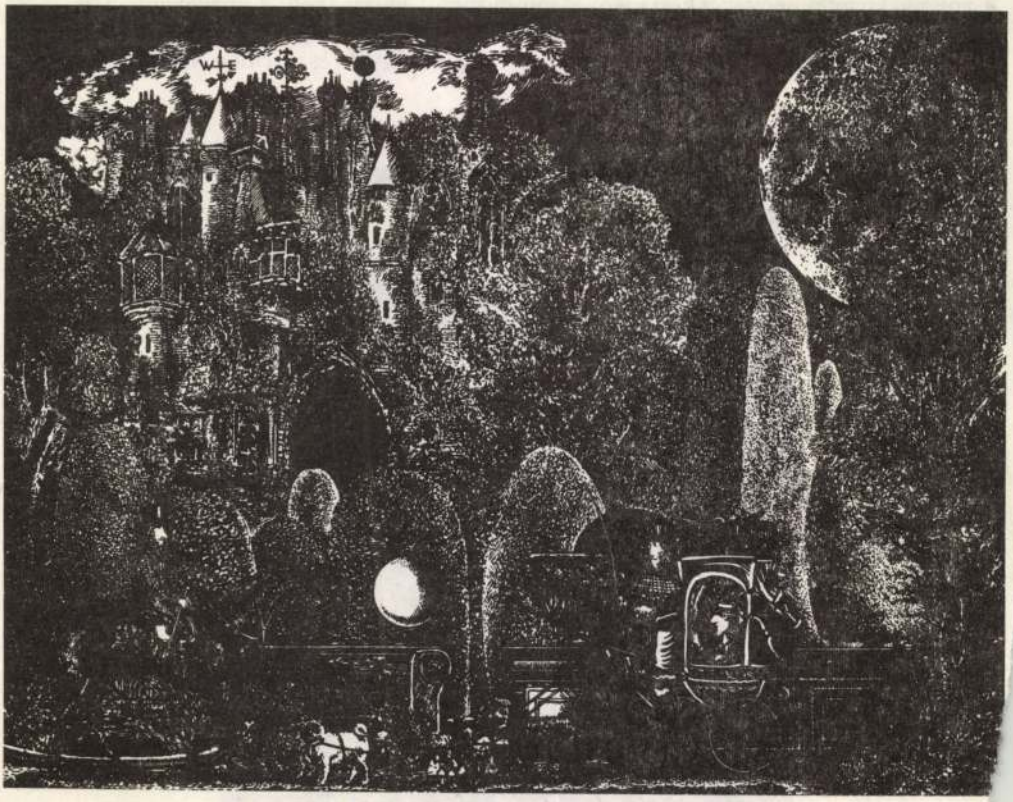

A paraszti élet változásai című sorozattal lezárult számomra egy szakasz. A következő napokban kezdjük előkészíteni a következő, a munkásélet változásait bemutatni szándékozó vállalkozást, ami még a korábbinál is nehezebbnek ígérkezik.

(készítette Károlyi Júlia)

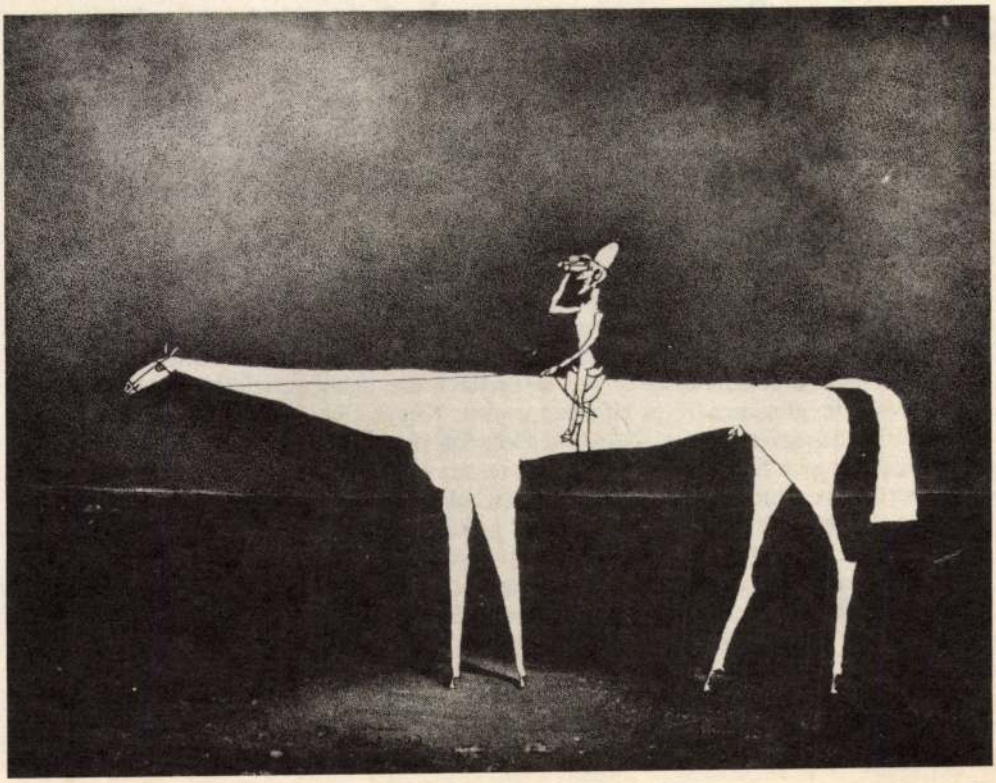

A nyolcvanban megrendezett nemzetközi FIPRESCI-konferencián az egyik vezető magyar filmkritikus úgy nyilatkozott, hogy a nyolcvanas évek várható fejleményei, gazdasági nehézségei, politikai változásai nem fognak kedvezni a dokumentumfilmnek, ezért nem számíthatunk arra, hogy tovább fog fejlődni. Sőt, valószínűnek tartotta, hogy fejlődése meg fog rekedni, és el fog tűnni a nyolcvanas évek végére. Nem bizonyult jó jósnak az illető. S bár a pszeudo-dokumentumfilm valóban visszaszorult, meglepetéssel láthattuk, hogy valóságos reneszánsza támad a hagyományos dokumentumfilmnek, illetve a direkt valóságfeltárásnak, ami a kamerával való történetírásban öltött formát. Úttörő szerepe nem is vonható kétségbe A kiemelkedő művek sora — Sára Sándor: Pergőtűz című műve vagy a csángó magyarok történelmét, hányattatásait nyomon követő: Sír az út előttem című több részes remeklése csakúgy mint a Bábolna, vagy a Gulyás fivérek Törvénysértés nélkül című alkotása olyan sajátosan árnyalt és csak filmen elképzelhető történetírást produkált, ami egészen egyedülálló a maga nemében. Talán szerénytelenség nélkül sorolhatom e vonulat legelső darabjai közé az 1979-ben készült Nyugodjak békében című munkámat is.

E rendkívüli érzékenységű, nyomtatott betűvel nem helyettesíthető történelemírás azzal a fantasztikus sajátossággal bír, hogy nem kérdőjelezhető meg az igazságtartalma. Nagyon furcsa és tanulságos volt például a Nyugodjak békében esetében, hogy Racskó néni a tényeket illetően számos esetben téved, összekeveri a dátumokat és Teleki Pált Kánya Kálmánnal, ami ugye, egy hivatásos történésztől főbenjáró bűn lenne. Racskó néni esete viszont rávilágított arra, hogy annak a szempontjából, aki a társadalom alján élte át, vagyis elszenvedte a történelmet, tényleg mindegy, hogy Kánya vagy Teleki volt éppen a miniszterelnök. Ugyancsak erényét jelenti ennek a nagy vonulatnak, hogy — egy sajátos szemszöget kínálva — következetesen azokkal mondatja el a történelmet, akik nem alakítói, hanem elszenvedői voltak. Közéjük tartoznak a bábolnai parasztok, a Don-kanyarban harcoló közkatonák, a történelem országútjain kóválygó székelyek, a felvidékről áttelepített parasztok, a svábok, és Dunapataj középparasztjai is. És itt már megint nem az a kérdés, hogy kinek volt igaza, és mit mondott Nagy Imre Hegedűs Andrásnak, mert ezek szerintem nem tartoznak a fontos dolgok közé. Az már sokkal inkább, hogy tízmillió magyar élete ennek következtében hogyan alakult. Feltáratlan fehér foltok persze még jócskán akadnak. De hosszú távon végül is vissza kell térnünk a mai valóság jelenségeinek feltárásához. Nagy volt az adósságunk és van is még mit letudni belőle, én mégis úgyhiszem, a dokumentum igazán éltető és megújító erejét egyedül az jelentheti, ha a mindennapjainkra fordítja figyelmünket.

Így utólag saját témáim is homogénnek tűnnek: középpontjukban tanyasi parasztok, falusi szegénység, ingázó segédmunkások, alkoholisták, cigányok állnak, városi „szereplő" nincs is közöttük. (1962-ben készült diplomafilmem is Tiszaszederkényt és Leninvárost építő, falujukból elüldözött vagy elmenekült szegényparasztokról szólt.) Én úgy hiszem, hogy nekünk magyar értelmiségieknek — ezen belül filmeseknek és dokumentumfilmeseknek — kötelességünk vállalni azoknak a rétegeknek az érdekképviseletét, melyeknek tagjai nem képesek megfogalmazni és kifejezni ezeket. Képviselők, szervezetek nélkül pedig a társadalmi érdekegyeztetés és -ütköztetés küzdőterén nem képesek megjelenni. Az már más kérdés, hogy a film — nyilvánosságot teremtve ezeknek az életeknek, sorsoknak — csak kis részleteit tudja felvállalni ennek a feladatkörnek. Addig azonban, míg a legális lehetőségek váratnak magukra, az érdekelt írókkal, szociológusokkal együtt megtisztelő feladatnak, de kötelességemnek is tekinthetem ezt.

Munkáim nagyobb része azonban nem egyszerűen csak csoportokról, rétegekről szóló tudósítás. Többségük túllép a tematikai meghatározottságokon, mert az emberi szabadságvágyról, az autonómiára való törekvésről, a boldogságért folytatott küzdelemről, az emberi méltóság kivívásáról is szólnak. Azokról a jelenségekről sem hallgatnak, melyek meggátolják ezek kibontakozását, érvényesülését. Ebből a szempontból tulajdonképpen nincs is különbség a Fekete vonat, A Dunánál, vagy a Kovbojok szemlélete között.

mind nagyobb arányú elnéptelenedésének egyik oka az is volt, hogy magyar óvoda nem készített elő számunkra diákokat. Az a Neuman-telepi nagyon messzire volt, gyakorlatilag nem is jártak oda magyar gyermekek, csak a kimutatásokban szerepelt magyar tannyelvűként. Mellém álltak a lugosi munkások, különösen Kovács Béla a textilüzemből, Molnár Pál kereskedelmi alkalmazott, meg a marosvásárhelyiek, akik az emelőgyárban dolgoznak most, és első dolguk volt, hogy megkeressék, hol járhat itt óvodába a kisgyermekük. A lugosiak ilyen tekintetben kényelmesebbek. Vagy mondjam azt, hogy közönyösebbek? Valamikor a szőlőhegyről is bejártak hozzánk magyar diákok, méghozzá délutáni oktatásra, pedig az éppen nyolc kilométerre van a várostól.

Így nyílt meg egy újabb óvoda, ezúttal a központban, az 5-ös iskola épületében. Jakob Ilona lett az óvónő, lugosi születésű, a hajdani lugosi magyar tanító- és óvóképző egykori diákja.

— 1983 őszén húsz gyermek iratkozott be a központi magyar óvodába. A következő őszön már harminchat növendékük volt — ad számot Negruné. — És „önző" számításaim is beváltak. Az előző tanévben tizenhét elsősünk volt, 1984 őszén már huszonhét. Márpedig ahol van iskola, hiszen tudja . . .

— Ott van élet is — egészítem ki, s magamban ismétlem, ki tudja hányadszor: Ahol pedig nincs iskola, ott maga a nyelv hal el, az élet huny ki . . .

Az iskolák, az anyanyelvű iskolák sorsa ezért mindenekelőtt álló közügy a Bánságban is.

— Az iskola ügyében maga mellett érezhette-e a lugosi magyar értelmiségieket, kedves Varga Mária?

— Ha nevet is kér, mindenképpen Bakk Miklóst említem elsőként. Reá mindig számíthatunk.

Talán nem érzi, hogy miért gyullad ki az arcom . . .

Sovány, sima arcú, türelmetlennek tetsző férfi, túl az ötvenen. Szeme előtt és nyilván közreműködésével épült ki a *Mondiale* — a hajdani Muschong-téglagyár — korszerű kerámiai üzemmé. 1928-ban, mikor a hajdani reklámfőnök elkezdte küldözgetni az elefántos plakátokat szerte az országba, 2 millió 166 ezer téglát gyártottak a két üzemben (két telepük volt, egyik 1888-ban, a másik 1907-ben létesült). Manapság évente 28 millió téglát készítenek. Csak ezért nem többet, mert kevés a nyersanyag. Gyártanak csempét, hőszigetelő anyagot, egészségügyi felszereléseket és téglapótlót — hulladék, beton és salak összekeverésével. Fajanszkészítményeik külföldön is keresettek. Megháromszorozódott a munkások száma. Eltűnt a régi téglagyárak nyomorult páriája, a naponta 12 órát dolgozó, alig kilencesztendős, lóhajtó gyerek. Gépek, szalagok szállítanak mindent. Valamikor azért figyelt a város a gyártelep, a kolóniák felé, mert különös olasz munkásnők éltek ott, a téglagyár melletti selyemgyár alkalmazottai: sebesen beszéltek, az utcán is cigarettáztak. Ez volt akkor a lugosi szenzáció, az alig húszezer lélekszámú városban. Mostanság oda se figyelnek, annyira természetesnek tartják, hogy érettségizett munkások dolgoznak a *Mondiale*ban, legalább kétszázötvenen, nem irodákban, hanem a gépek mellett.

— Immár egyikük sem akar elmenni. Anyagilag sem járnak rosszul. Miért lenne jobb tanárként, agrármérnökként száz kilométerre ingázni naponta, mint modern munkáséletet vinni ebben a növekvő, igényes városban?

Ha valakivel, az értelmiségiekkel elégedetlen ez a türelmetlen üzemi vezető. Lugos mai magyar értelmiségével:

— Én nyílt szavú ember vagyok. Kimondom hát, hogy valami hiányzik közülük. Arató Andor idejében nagyon kevés magyar értelmiségi élt it, de ő maga köré gyűjtötte őket. Most sokan vagyunk értelmiségiek, ez azonban nem nagyon látszik meg a város életén.

— Hát Bakk Miklós?

— Kivétel! Nagyon fiatal még. A József Attila Körben nem ő a hangadó.

— Úgy tapasztaltam, hogy az egyik legfontosabb ember.

— Vannak ott mások is, szép számmal. Mindenbe belekontárkodók!

— Tudtommal az ön Zoltán fia is hegedül a *Bokréta* zenekarában.

— Szívem szerint teszi. Nem csak azért, mert szeret és tud muzsikálni. De fontosnak érzem, hogy diák létére se szakadjon el a fizikai munkások világától. Sok munkás szerepel a *Bokréta*ban.

— Mit érez legnagyobb fogyatékosságnak?

— Az intellektualizálódást és az intellektualitás hiányát, a kettőt együtt. Az elidegenedést. Tévé, autó, ez a fontos.

— Ön említette az anyagi gyarapodás mércéjeként a kiskocsit.

— De ez nem lehet cél. Ha cél, akkor már baj! Mert elzár másoktól, a közös gondoktól. Régen hivatásérzetből tettünk ezt is, azt is, most megnézzük: hoz-e valamit a konyhára? Mint egy élsportolóé, olyan lett a mentalitásunk. Csoda-e, hogy a családi otthonokba zárkózunk, gondolatainkkal, nyelvünkkel, hagyományainkkal együtt . . . Mindent előre megtervezünk, a kultúrát, a magánéletünket is. Azt is, hogy mit énekeljünk . . . Nézze, én azt szeretek énekelni, ami akkor éppen eszembe jut . . .

Kifakadását nem állítom meg, pedig itt lenne az ellenérv megint, kezem ügyében. Egy óvoda alapításának, illetve „átköltöztetésének" története. Lugos krónikása, Graur János írta meg riportban a *Szabad Szó*ban, főszereplője pedig Negruné Varga Mária.

„Az elmúlt év őszén értesültünk arról, hogy az új lakónegyedekkel kiteljesülő municípiumban, az érdekelt lakosság jelzése szerint, szükségessé vált a Neuman-telepi peremnegyedben levő 10-es számú magyar tannyelvű óvoda mellett, egy, a város különböző pontjairól könnyebben megközelíthető, központibb elhelyezésű óvodai osztály létesítése. A szervezést — a Temes megyei tanfelügyelőség támogatásával — Negru Mária tanárnő, az 5-ös számú általános iskola igazgatóhelyettese kezdeményezte, és kitartó munkával folytatta."

— Mondjam úgy, hogy „önző" célok is vezettek? — hallgatom megint Negruné Varga Máriát — Az óvodától függ az elemi iskola, az elemitől a líceum, és így tovább. Iskolánk

1 Magyar költő, (1953—). Az egész vers idézőjelbe tétele jelzi a szerzői szándékot, miszerint reprodukálni, újrateremteni kívánja csak a háza előtti kisebb kert, liget márciusi madár-életét.
Szemiotikai érdekességként jegyezzük meg, hogy az idézőjel egykor a Tiszatáj folyóirat ismert emblémája volt. Megfigyelhető még, hogy a szerző neve is — az idézőjelen belül található — része ez esetben a vers szövetének.
2 Kékcinke. Vegyes madárcsapatokkal kóborol, áttelel. Védett. (Madarak, Móra Könyvkiadó, 1972)
3 Búbos pacsirta. Élőhelye: rétek, homokbuckások, a földön fészkel. A többi pacsirta vonul, a búbos nem. Védett. A gyerekek — sajnos — földbe épített fészkét, ha megtalálják, szétrúgják. (Madarak, Móra, 1972)
4 Feketerigó. Magyarországon gyakori költőfaj. A városokban egyre inkább terjeszkedik. Nagyobb része áttelel. Megriasztva hangosan csetteg; éneke nem olyan változatos, mint az énekes rigóé, de dallamos és fuvolahangú. Védett. (Európa madarai, Gondolat, 1986)
5 Házireréb. A városok, lakott területek közismert madara; áttelel. A verebek nem védettek. (Madarak II., Móra, 1986) Valamennyi utaláshoz a madárhangokról: Herman Ottó: Erdők, rétek, nádasok (Móra, 1986, 88. lap: A madár szava értelmezve).

Kovács András Ferenc

Kamarahangra

(Gy-nek)

ma meghódítjuk mexikót
hozzá a csendes-óceánt
a földgömb minden szegletét
s a mappa minden csillagát
(lebegtünk azték űrhajón
egy tengermélyi hajnalon
mint súlytalan sumer mosoly —
sosemvolt inka holdsugár)

kóborlunk hindu levlapon
az égi gangán mindenütt
tankönyvi ábrák limbuszán
spirálködökben semmiben
(kerestünk képzelt lényeget —
kölyökkorunk naprendszerét
világromváros főterén
magasló mikroszkóp alatt)

ha látni fogjuk mexikót
tekintetünkben süllyed el
mert mexikó nem létezik
csak puszta név csak suttogás
(csak járkálunk csak suttogunk)
a teljesség tárgyasztalán
ne moccanj — egy vak szemgolyó
hatalmas lencsén át figyel)

Teatro titanico

Kihalt nézőtér lesz a szó —
ránksötétül. Égi karzat
pusztasága — fűrészpor száll
páholyokból. Tapsorkán zúg
csend szívében — *teste David cum Sibylla,*
hogyha süllyed majd a színpad,

GYULAI Líviusz

Kor árs 1986. 12.

A nagy Rousseau kicsinységéről írva Lion Feuchtwanger elképzel egy jelenetet: a szellem bankosa egy röpirattal koldul meghallgatást utcai járókelőktől. Szenved, mert nem ismeri fel az, akinek a markába nyomja a papírt. Mikor mégis megismeri valaki – rémülten elszalad.

A művész két dologra vágyik leginkább: elrejtőzni és kitárulkozni. Mestersége – ha ír, ha fest – szemérmet és szemérmetlenséget egyszerre kíván.

Megay László

Guillotin doktor csirkét nyakaz

Gyulai Líviusz rajzairól

Gyulai Líviusz úgy huszonöt éve rejtőzik műveiben a nagy nyilvánosság előtt. Az előadás szüneteiben gyakorta átöltözik. Olykor mintha nem grafikus, hanem átváltozó-művész lenne. Az is. Egyszer Caligostro, másszor Leacock, Villon, macska vagy eb, szűz és kurtizán... Valamennyi szerepben enyhén érzelmes és csúfondárosan romantikus.

Önnön változékonyságát felismerve persze állandóságra, a mindenkori értékek bemutatására vágyik. Erre két fő eszköze van: a mesterségnek az éppen választott stílusban és technikában bemutatható felső foka és az átélés képessége. Látszólag minden vonzza, ami groteszk. Ez azonban nem tenné feltétlenül rokonszenvessé rajzait, s ez így nem is egészen igaz. Az ő szemével nézve a világot: minden felemelőben van groteszk elem – a nevetségesnek pedig létezik tragikus nézete. Erre már más is rájött, de ő érzi is!

A pálya kezdetén azt a feladatot szabta magának, hogy mindezt bemutassa. Vagy nem szabta – belőle következik. Indulásakor sokan egy különös adottságú karikaturistát sejtettek benne, aki éppúgy képes kevés vonallal, rögtönözve, mint cizelláltan, a középkori illuminátorok műgondjával dolgozni. Nem véletlen, hogy első megbízása Karinthy karcolatainak illusztrálása volt; diplomamunkája gyanánt pedig – az akkor nálunk alig ismert – Calvino művéhez készített rajzokat. Az olasz író – akinél nem az általa teremtett helyzetek abszurdak, hanem a lét – páncélos lovagjai komor díszszemlére sorakoznak Gyulai lapján. Egyikük kopjáján azonban lepkeháló van zászlócska helyett...

Azt a kopját rajzolónk viszi!

És vitte akkor is, amikor pályatársai között még többen voltak a marcona hadfiak, akik igen megtanulták a jobbra és balra át-ot, de legalábbis meghallgatták a vezényszavakat.

Csak a fiatalabbak kedvéért...

Mikor a szakmával ismerkedik, a hivatalos műbírálók akkor skalpolják meg Csernus Tibort, de már méretet vettek Kondor fejéről is... Nem sokkal később – miután nem átallotta egy gömbformának a *Stabil-mobil* címet adni – a kitűnő szobrász, Segesdy György nyilvános megszégyenítése következett. Ekkor alkotta meg egy neves műkritikus a Népszabadságban közölt cikkében a Támogatás, Tűrés, Tiltás szentháromságát, mely egyszerű receptet kínál(t) alkotói eltévelyedéseket gyógyító főzet készítéséhez. Ebből akkoriban – *Prométheusz*-szobra miatt – Varga Imrének is le kellett nyelnie egy adagot...

O, Fortuna,
velut luna
statu variabilis...

"Fortuna plango vulnera..."

Lassan változtak az idők – de lassan azért változtak.

Átlag félévenként gondterhelt funkcionáriusok keresték fel a kőfaragó műhelyt Segesdy *Marx–Engels*-emlékművét megtekinteni – hátha szelídültek a formák rajta az előző látogatás óta, és esetleg már fölállítható. (Ma a szobor a Jászai Mari téren áll. Gránitból készült, bár krómacélban fogant – de az eredeti anyagról szó sem lehetett.)

Ilyen körülmények között utólag se tűnjék kicsiségnek a lepkehálós kopját magasba emelni. Különösen, ha oly végtelen és látszólag túlzott műgonddal faragták a nyelét, mint tette ezt Gyulai Líviusz.

Számára egy könyvillusztráció vagy önálló lap készítésekor természetes, hogy felmérje az éppen választott modorban, a felhasznált anyagban rejlő technikai lehetőségek határait. Néha akkor is, ha azokat a nyomtatás nem tudja teljesen visszaadni. De éppily fontos neki az illusztrálandó mű teljes szellemi és érzelmi birtokba vétele, csaknem továbbépítése. Hivatott olvasó – mint az írók közül is kevesen –, született mesélő és páratlan átélő.

Ezekért lehetnek a *Villon*-kötethez, a *Carmina Burána*hoz készített linómetszetei hitelesek. Ezeket éppúgy a kor grafikai mívességét, könyvművészetét magához igazítva készítette, mint ahogy Sterne-höz vagy Weöres Sándor művéhez, a *Psyché*hez is talált forrást, szellemi előzményeket. Valamennyit szívesen idézi formailag, de technikailag is. Néhány munkáján emiatt számon kérhető az eredetiség – csakhogy, köznapi értelemben, ő nem akar mindig eredeti lenni, különössége más forrásokból táplálkozik.

Ha muzsikusnak születik, alighanem sokat rögtönző, világhírű előadóművész lesz – nem zeneszerző. Olyan, aki egyaránt otthon van Bach, Vivaldi és Mozart világában, de nem idegenek tőle a tegnapi, mai szerzők sem. A lényeg számára az, hogy minden művészi, mesterségbeli vállalkozása befejezett legyen. Így könnyebben érthető: miért készített évekig az Élet és Irodalom számára az emberi mozgást munka közben tanulmányozó, lendületes ecsetrajzokat – és egyik napról a másikra miért hagyott föl velük –, miért eleveníti föl a könyvnyomtatás kezdeteit idéző fametszetek képi világát, másszor: miért és hogyan lényegít át romantikus francia és angol metszeteket, mi vonzza a századvégi ábrázolásokhoz, legyenek azok acélmetszetek, vagy dagerrotípiák... amikor kitűnő rajzfilm szerzője is?

Gyulai Líviuszt az újkori Európa életének, kultúrájának azok a pillanatai érdeklik, melyekben valami hirtelen elmúlt, végérvényesen és jóvá nem tehetően megváltozott – de szerencse, hogy így esett. Amikor a könyv a kolostorokból a ponyvára kerül; mikor a francia kerteket még tébolyult fazonra igazítják, de doktor Guillotin otthon egy csirkét már szokatlanul elmélyülten nyakaz; mikor még romantikus szerelmes leveleket írnak a wertheri keserveken nevelkedett gyengéd keblű nők, de már szerelmi levelezőből, és a szomszéd szobában már felröhög valaki.

Ha innen nézem: tragédia – ha onnan: komédia, de mindenhonnan emberi a színjáték. Így látja Gyulai Líviusz. Mi pedig sok mindent szemlélünk már úgy, mint ő. Grafikusnak nem adható ennél több pályabér.

KORTÁRS 1986/12

KORTÁRS

IRODALMI
ÉS KRITIKAI
FOLYÓIRAT
XXX. ÉVFOLYAM

EZER-
KILENCSZÁZ-
NYOLCVANHAT
DECEMBER

12

Vas István: Azután – Nehéz szerelem IV.
Szeberényi Lehel: Villa a 30-as évekből
Kornis Mihály: Kozma
Bágyoni Szabó István, Dobai Péter,
Háy János, Pintér Lajos, Sárándi József,
Takács Zsuzsa, Tandori Dezső,
Varga Dániel és Zalán Tibor versei
Pándi Pál: Úton Bolyai Farkas drámáihoz
Vörös Károly: A budapesti zsidóság
két forradalom között, 1849–1918
Kántor Lajos: A költészet arányai
Száraz György vitazárója
Rónay László: Rákos Sándor verseskönyvéről
Gyulai Líviusz rajzai

Ára: 20,– Ft

GYULAI Líviusz

Sziv 1990 77.

vényben?... Mindent meg lehet vitatni, de ostobaságokkal, valótlan állításokkal és demagógiával nem megyünk semmire... Meggyőződésem, hogy az akadémiai törvény meghozása az országnak is nagyon jót tenne külföldi megítélése szempontjából. Ha az Akadémia helyzetét viszont újból meggyöngítenék, külföldön ez óhatatlanul azt a benyomást keltené, hogy nálunk sincs minden rendben...

— *Az Akadémiát semmi felelősség nem terheli a sok „félrehallás" miatt?*

— Lehet, hogy mi is hibásak vagyunk, hogy nem adtunk még több, még részletesebb tájékoztatást terveinkről. De aki nem akar dolgokat tudomásul venni, annak az sem lett volna elég.

— *Mikor tudja a tudomány legjobban szolgálni a nemzet érdekeit?*

— Ha hagyják a saját játékszabályai szerint működni. A hasznosítható eredmények előbb-utóbb megjönnek. Az a nemzet, amely lemond a tudományos kutatásról és saját jó hagyományairól, önmagáról mond le, tehát saját jövőjéről.

Megyeri Dávid

---

az általdom
legprimitiv
mái. A tudo
lessége meg
nyereséghajl
letelő szélh
emberek hi
feladatnak
ha széles kö
nyok művel
kritikai gon
jelentőséggel
át-alakulásb
ahol az által
domány hite
Nagy felel
akik a műsz
nyok művelé
dományos i
tásszerüen
munk egészs
hető el a kri
talános elterj

Magyar Tern
Szentá

Tudomány
Simo

GYULAI LIVIUSZ

Magyar Nemzet, 1992. junius 15.

GYULAI LÍVIUSZ műveiből nyílik meg kiállítás ma délután 5 órakor a sárospataki képtárban.

Gyulai Liviusz

SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

grafikusmű.

DÉLI HÍRLAP

1980 DEC 31

1021

★ A Carmina Burana-sorozatból (Gyulai Liviusz grafikája)

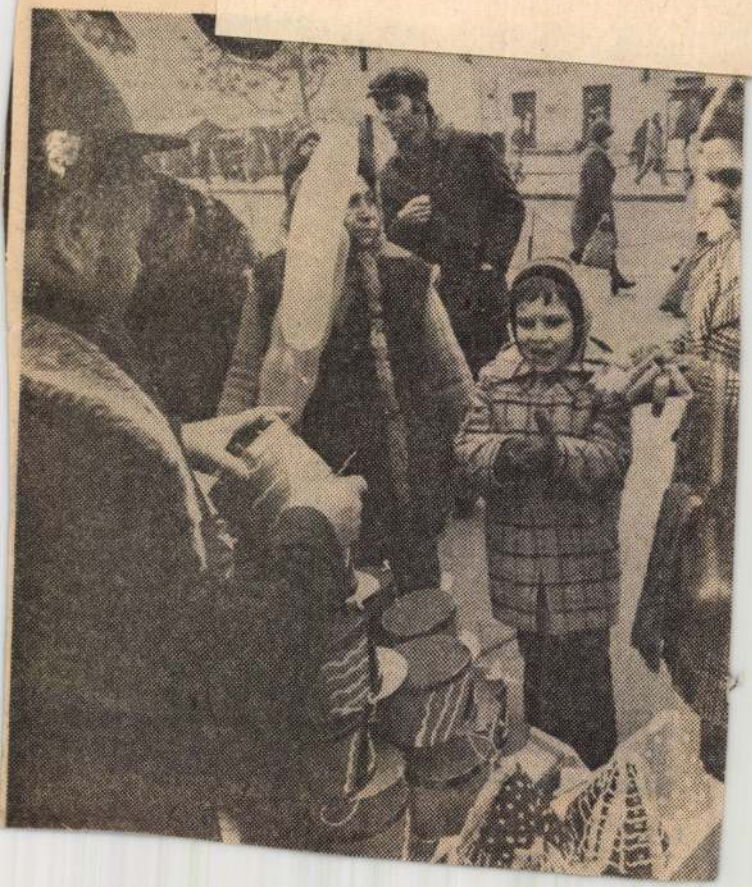

Gyulai Liviusz

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Grafikusművészet

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 DEC 20

1021

Gyulai Liviusz kiállításáról

A koszorú most

Védett szigetre

a

a Ma nem kísér

Tegnapot

és nem előz halálos

Holnapot.

Jánossy Ferenc rajza

kapott. Az üzbég írószövetség ... kára, ő fogadott és kalauzolt Tas kentban, jól beszélt németül, an golul, franciául, olaszul, spanyo lul. Egyébként ő nem üzbég, vagyi török eredetű, ezt rögtön a bemu tatkozáskor s azután is sűrűn har goztatta, hanem tadzsik, tehát perzsák testvére, indogermán, ro kona a hinduknak, hettitáknak keltáknak, görögöknek, latinoknak örményeknek, szlávoknak, germá noknak és így tovább, talán inne e rendkívüli nyelvkészsége.

Szerinte övék a világ legnagyob irodalma. Firdauszi, az iráni Sáhná me szerője valójában tadzsik vol sőt, a szankszrit Mahábhárata é Rámájana is oda tartozik, maj Kálidásza, Rabindranath Tagor aztán a tévesen grúznak tekinte Rusztaveli, az egész Artur legenda kör.

— Homérosz nem? — ugrato

— Homérosz is — veszi a lapo de látom, csak félig viccel.

— Dante?

— Tadzsik.

— Shakespeare? Milton?

— Azok is.

— Tolsztoj?

— Persze.

Nagyon összebarátkoztunk, sc jó bort megittunk együtt. Az uto só napon megkérdeztem.

— Te mit írsz? Was schreibst du

Gyulai Líviusz

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Grafikusművész

DÉLI HÍRLAP
1980 DEC 18.

1021

„Félek azoktól, akik nem tudnak játszani"

Kentaurok az emeleten

Gyulai Líviusz világa

Új lakók érkeznek a tipikus pesti, függőfolyosós, hamló vakolatú, kelkaposzta szagú házba: kedves, bolondos kentaurcsalád. Mezteleneк, jókedvűek, barátságosak és jókora lócitromokat pityogtatnak a diktatórikus hajlamú házmesterne orra elé. Jobb jelképet, a lényeget egy testbe fogalmazot nehezen lehetne találni Gyulai Líviusz meset és valóságot, múltat és jelent cizellálván, s egy kis fintorral megjelenítő művészetére, mint a saját rajzfilmjében megelevenedő, ezereves múltjával is mai mitologiai négylabút.

A József Attila Klubkönyvtár kiállítótermében a múlt héten nyílt meg grafikáit és rajzfilmterveit felvonultató kiállítása. A megnyitó előtt a művésszel és barátjával, *Fejes Endre* íróval beszélgettünk.

— A legtöbb, Gyulai Líviusz grafikáit szerető, szemlélő emberben megfogalmazódik: honnan ez az erős, nosztalgiával fűszerezett vonzódás a múlt, a nagymamáink csíkos fürdőruháját, a századvég kovácsoltvas, csipketerítő világát rokokós bájjal idéző világhoz?

— Hadd válaszoljak erre inkább én — mondta Fejes Endre — a húsz év szakadatlan munkáját testközelből szemlélő, éjszakákon át tartó vitákban boncoló barát jogán. Nem múló divat, kérészéletű világ Gyulaié: ő génjeiben hordozza ez irányú érzékenységét. Vele született ez a múltat furcsa fintorral a mának örökítő tehetség. Ezt rettentő tudatosan építi tovább, következetesen, egy millimétert sem engedve. Krúdyt tudnám említeni: csodálatos az azonosság a két század szülötte közt. Bár eddig sajnos nem került rá sor, hogy Gyulai Krúdyt illusztrálhasson.

— Gyulai Líviusz egyik legnagyszerűbb könyvillusztráló grafikusunk, amit a kiállítás anyaga is bizonyít. Mit tart erről a nehéz, sokák által kicsit szolgainak vélt munkáról?

— Verne könyveit nagyon gyatra illusztrációk tarkították kiadásukkor: ennek ellenére ma már el sem lehetne képzelni Vernét ezek nélkül. Ilyen ez a munka: szemtelen és illetlen. Kimutogat az író háta mögül, meghatározza, továbbviszi a figurákat, amelyeket az olvasó olyannak kénytelen látni, mint ahogy a rajzon található. Én nagyon szeretem csinálni — még ha létezik is az emberben egy erős önállósulásra való igény.

— S a rajzfilmek? Formagazdag, szinte túlcsordulóan mozgalmas, sorjázó ötletekkel, gegekkel teli művek: a közönség nagyszerűen mulatott rajtuk. Nem túl távoli világ ez a könyvillusztrációktól, grafikáktól?

— A rajzfilmekben saját filozófiámat szeretném elmondani, önálló egészet alkotni. Együttműködésem a filmgyártással mégsem egészen úgy sikerült, ahogy szerettem volna. Nem a gyártás iparszerűségével volt a gond. Az egész folyamat, az ötlet után következő felépítmény lehetetlenné teszi, hogy az ember autonóm lehessen.

— Közös kiállítása volt Gross Arnolddal, Szabó Vladimirrel. A tárlatlátogató, művészetkedvelő közönség számára egyértelmű közös vonás: a három művész játékossága. Szeret játszani?

— Inkább úgy fogalmaznék, kölcsönvéve Gross Arnold szavait: félek azoktól akik nem tudnak játszani. De azt azért mindenképpen hozzáfűzném, hogy hármunk játékossága egész más, óriási távolságok vannak köztünk. Ez többek közt az életkori különbségeknek is betudható.

— Ha hozzátehetném — mondta Fejes Endre — Líviusznak pokoli jó a humora. De a könnyedség mögött önkínzó, nehezen vajúdó alkotói munka van. Sok lap a szemétbe kerül, míg egy megszületik...

— Tudtommal nem először jár Miskolcon. Mit jelent önnek a város?

— Csúnya, de mégis kedves nekem. Itt hallottam először egy kis könyvesboltban a Carmina Buranát, amihez aztán illusztrációkat készítettem. De baráti szálak is fűznek ide: tisztelem és szeretem barátom, Lenkey Zoltán munkáit. Mindig is becsültem azokat a művészeket, akik egyszerű iparos örömmel csinálják műveiket, s ebből csodák születnek...

Csodák... A Gyulai Líviusz-grafikákon négyszögletes kerekű biciklire támaszkodik a bajuszos bajnok, kutyák húzzák a hintót, kerekes cirkuszkocsi álldogál a tengerparton, s a rajzfilmbeli kislány szivarosdoboz fedelén látott rajz világába álmodja magát.

KISS LÁSZLÓ

★ *Egy lap az egyik illusztrációsorozatból, amit Gyulai Líviusz kiállításán láthat a közönség. A sorozat a Carmina Buranához készült*

✶ *Ezt kérem majd karácsonyra... Ha a lendkerekes autó a kívánság, akkor minden bizonnyal meg is kapja a gyerek. Am ha már elemes, irányítható autóra vágyik az apróság, a szülők lejárhatják a lábukat. Nincs. És még nagyon sok minden nincs. Ami pedig kapható, annak csak a töredéke nevezhető modern játéknak. (Cikk a 3. oldalon.)*

(Kerenyi László felvétele)

az idén és jövőre

A miskolci Technika Házában tegnap délután dr. Horváth Béla, az MTESZ Borsod megyei Szervezete sajtóbizottságának vezetője tájékoztatta az újságírókat az idei év eredményeiről, s az 1981. évi tervekről.

Az MTESZ Borsod megyei Szervezete és tagegyesületei, csoportjai 895 rendezvény szervezésében, lebonyolításában vettek részt az idén. Több mint 45 ezren hallgatták meg az előadásokat, vettek részt az ankétok, konferenciák, filmvetítések, kiállítások, tanulmányutak munkájában. A legjelentősebb rendezvénysorozat ezúttal is a borsodi műszaki hetek volt: 254 rendezvényén 14 ezren voltak. A legaktívabb egyesület ezúttal a KTE, a GTE, az Agrártudományi Egyesület, az ÉTE, a Kémikusok Egyesülete, az SZVT és a kommunális bizottság volt.

Ez az esztendő az egyesületi csoportok, tagegyesületek vezetőségeinek újraválasztása jegyében is zajlott. Az MTESZ megyei választmányi értekezlete még hátra van, e fontos eseményt előreláthatólag 1981. január 29-én tartják Miskolcon. Itt adják át az 1980. és 1981. évi MTESZ-díjakat is.

(Folytatás a 6. oldalon)

Vita a következő ötéves tervről

Az országgyűlés ülésszaka

Tervhivatal elnöke emelkedett szólásra. Expozéjában a VI. ötéves tervről szóló törvényjavaslat egyik kiindulópontjaként a megváltozott világgazdasági helyzetet, ennek következtében az V. ötéves terv időszakának második felében végrehajtott kiigazításokat említette. Rámutatott, hogy „... elemeztük a világgazdasági folyamatok mélyreható átalakulását, s előrevetítettük további változását. A magyar népgazdaság jövője szempontjából nélkülözhetetlen, hogy az eddiginél szorosabban kapcsolódjon a világgazdasághoz, ezért erre gondolva kellett kijelölnünk további fejlődésünk nyomvonalát." Hangsúlyozta: „Nem szabad elfelejtenünk: gazdaságpolitikánknak azt az egyik legnehezebb követelményét, hogy növeljük részesedésünket a nemzetközi kereskedelemben, csak akkor teljesíthetjük, ha tovább javul termékeink versenyképessége, amely az előttünk álló feladatok sikeres végrehajtásához szükséges. Ezért ajánlhatom — a kormány megbízásából — a magyar népgazdaság VI. ötéves tervéről szóló törvényjavaslatot vitára és elfogadásra" — fejezte be előadói beszédét Faluvégi Lajos.

Ezután kért szót *Bognár József*, a terv- és költségvetési bizottság elnöke, a törvényjavaslat bizottsági előadója. Elmondotta, hogy az országgyűlés tíz állandó bizottsága megtárgyalta a népgazdaság VI. ötéves tervéről benyújtott törvényjavaslatot, amelyhez 69 képviselő fűzött észrevételt. Számos olyan javaslatot tettek, amelyet az Országos Tervhivatal elnöke elfogadott, így azok már a törvény szerves részét képezik.

A terv- és költségvetési bizottság elnökének a felszólalása után következett a tör-

GYULAI LÍVIUSZ: *A bajnok*

MAGYAR NAPLÓ *1990. január 26.* 7. p.

GYULAI Líviusz

jen. Hibáival együtt, azt hiszem, ez a legtanulságosabb könyv, amit az utóbbi időkben erről a régióról írtak. (Timothy Garton Ash: *The Uses of Adversity*. Random House, New York, 1989.)

■

si, egyházi tevékenységet szigorúan tiltó Albániából. A világ egyetlen, abszolút ateizmust hirdető országából, ahol csak a legszigorúbb illegalitásban vegetálhatnak a hívők gyülekezetei, tarthatnak keresztelőt, egyházi esküvőt.

Európába csak együtt léphet

BESZÉLGETÉS VENO TAUFERREL

● REIMAN JUDIT

ressük a párbeszéd lehetőségét. A megszámlálhatatlan Közép-Európa-tanácskozáson és konferencián sokszor előfordul, hogy semmi határozottat, geopolitikailag lényegeset nem mondanak, ehelyett szüntelenül napvilágra kerülnek a kisebb és kis népek újabb tapasztalatai, a kitartás, amellyel keresik és érvényesítik autonóm létük esélyeit. A világnak ma éppen erre az érzékenységre van szüksége, véleményem szerint ez lesz a 21. század egyik fontos jellemzője. Azaz a jövő évszázadban talán eljön egy új „népek tavasza", de nem az államszervezetekben, hanem az úgynevezett régiókban. Világviszonylatban ez természetesen új népek — nem állami értelemben vett — megjelenését is jelenti.

Nyugat-Európában, Ázsiában, Afrikában s majdnem mindenütt a világon vannak 19. századi értelemben vett nemzetállamok, vagyis olyanok, amelyekben kisebb népek és népcsoportok is rejtőznek vagy részt vesznek saját kultúrájukkal. Ezek a népek előbb-utóbb nyilván saját államiságot fognak követelni maguknak, de törekvéseikkel szemben hat a Nyugat- és Közép-Európában már megindult folyamat, amely remélhetőleg útját állja majd a konfliktusoknak. E folyamat eredményeként az országhatárok jelentősége minimálisra fog csökkenni, az egyes régiók pedig saját természetes autonómiájukat megtartva fognak együttműködni gazdasági, politikai és kulturális téren. Így születik újjá és nyer új tartalmat a föderalizmus eszméje. A folyamatban történelmi és politikai ta-

Gyulai Lőrűnk

grafi tisztelen

Műveiből rendezett kiállítást a József Attila
Könyvtár Megnyitotta Fejes Endre

Déli Hírlap
1980 dec. 12.

Gyulai Lívius

grafikusművész

„A mérésség, a tárgyneretet, az apróléko, kidolgozás a meghatározója munkáinak...”

Műrénet Bp
1980 jan.

Nagy Ildikó
cikke

GYULAI LÍVIUSZ ILLUSZTRÁCIÓI

KKI Dorottya utcai kiállítóterme

Villon költészetét középkoriasan összetorlódó házak, nyüzsgő sokadalom, fametszet stílusú apró jelenetek idézik fel; Sterne *Érzékeny utazását* kásás-szemcsés faktúrájú, párnástelt női testek, élveteg rokokó figurák kísérik; a Leacock-illusztráción szövedékes vonalakkal burjánzik a vegetáció, s a zöld „rengeteggel" övezett romantikus várkastély világa mesés, kísérteties és ironikus is egyszerre. E három példa korántsem merítette ki Gyulai Líviusz művészetének teljes skáláját, inkább csak érzékeltetni próbálja azt a próteuszi változékonyságot, a mindig más alakot

öltő alkotói fantáziát, amely az új meg új feladatokat fáradhatatlan leleménnyel oldja meg a maga jellegzetes hangfekvéseiben.

Külön rekeszeket képviselnek ebben a sokszínű tevékenykedésben a mesekönyvek, az animációsfilm-tervek és az önálló grafikák. Az utóbbiak már nem irodalmi műveket, hanem életformákat és történelmi korszakokat, mindenekelőtt a hátborzongató pontossággal elénk varázsolt XIX. századot illusztrálják. Az irónia és a nosztalgia, a fantasztikum és a karikatúra, a könnyed, rajzos elem és a brutálisan anyagszerű fotófaktúra mind egymásra talál bennük. *(Képünkön a Bajnok című tollrajz)*

Nagy Zoltán

3.

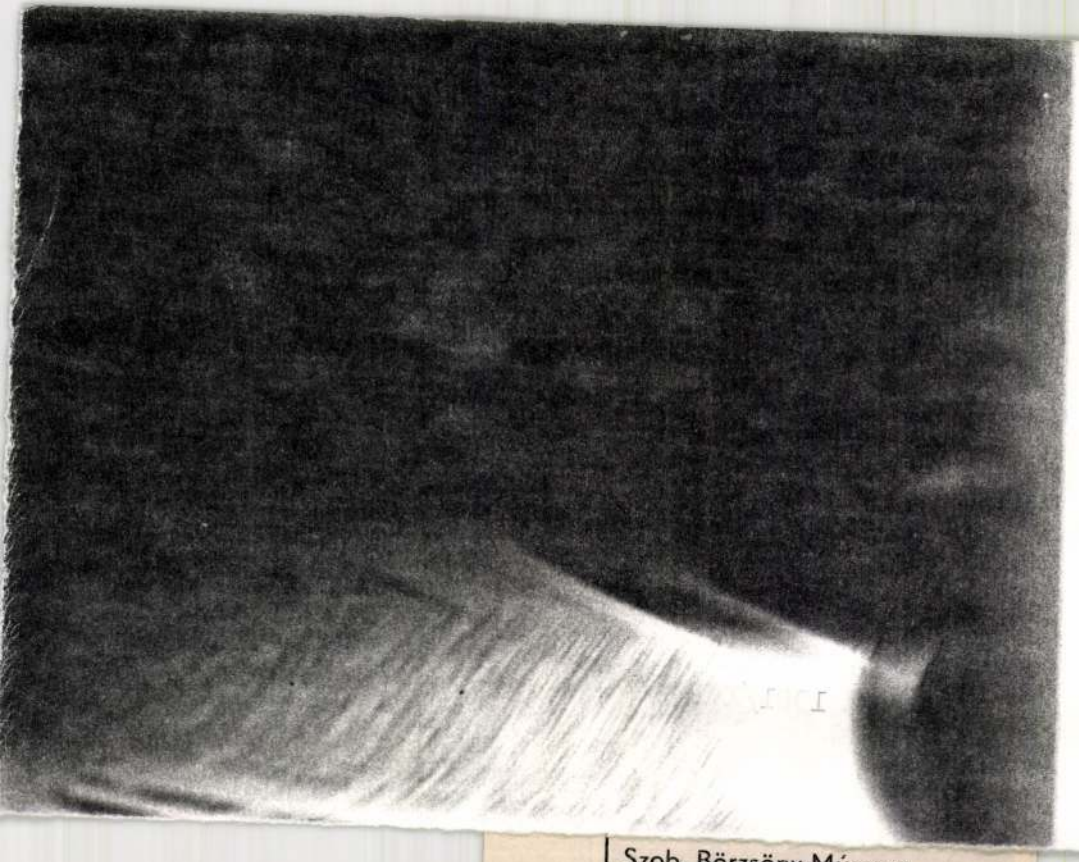

Szob, Börzsöny Múzeum

A 70 éves Gádor Emil elmúlt négy évtizedét szorgos munka, számtalan kiállítás és sok siker jellemzi. Ezen a születésnapi tárlaton mégis a legutóbbi évek terméséből válogatott. Ám e kéttucatnyi kép is hűségesen reprezentálja azt az életigenlő emberszeretet, amely Gádor lényéből fakad. Művészetének központja ugyanis mindig az ember, akinek jelenlétét, ha csak utalásokkal is, mindenütt kiemeli. Az öreg házak, kopott falak, alacsony ablakok, vendégváróan nyitott ajtók kedvenc tartózkodási helyét, Nagymarost, a csendet, nyugalmat idézik. Öregasszonyait annyi szeretettel, gonddal festi meg, hogy bennük már-már nagyanyáinkra ismerünk. Enteriőrjei elmúlt otthonok hangulatát idézik. Lírikus tájképei a balatoni nyár, a nagymarosi ősz szépségeit.

Gádor Emil „természetelvű"; de képein nem a látott, hanem az átélt

Gyulai Liviusz

grafikusművén

Illusztrációja Szász Imre: „Vízparti szeminárium" c. novellájához.

Ús Tu Ti
1989

m tehát eleve
rt, amikor a
et lapozgatta.

nünk a forrásokkal —, meg-
tudhatjuk, hogy az erdélyi
hadjárat szóban forgó szaka-
szával a szakfeldolgozások

Gyulai Líviusz

grafi Momentvér

Rajzes Daniel Boulanger: „Féltékenység" c. írásához.

Új Tükör
1989 jún. 25.

GYULAI LÍVIUSZ RAJZA

né a kargalai iskol

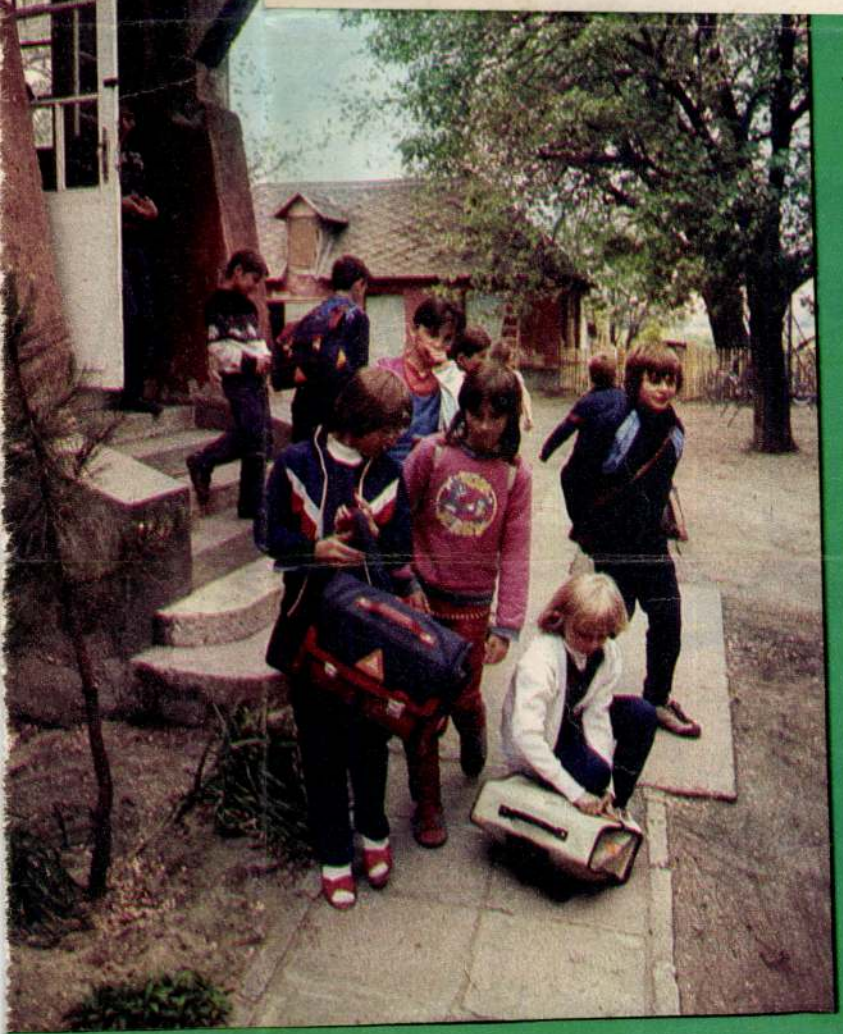

Tudom,
Nyilván jo
normális
nének az
mántbány
nyebb. Rá
ről lemon
mondunk
Persze
mondatot,
kem is m
mekkora

Kicsöngettek

Gyulai Líviusz

grafikusművész

Mihail Bulgakov: „Fejvadászok" c. írásához

illusztrációja.

Új Tükör,

1988 május 14.

leti felében tett szónoki körútja során
amerikai társadalom lelkében, elmé-
ben kialakított.

A polgárháború befejeztével hét, volt
-as tiszt érte el a főtiszti (tábornoki,
ábornagyi) rangot, és számosan fe-
ték be katonai pályafutásukat törzs-
ztekként. A polgárháború után pedig
néhányan beléptek az Egyesült Álla-
k külügyi vagy közigazgatási (bel-
yi) szolgálatába, mások pedig a köz-
atásban, a különböző gazdasági pá-
kon vagy a tudományos életben talál-
elhelyezkedést, általában megbe-
ülést hozva a maguk és magyar nem-
ük nevére.

Az a honvédtiszt azonban, aki katona-
t és parancsnokként a legfényesebb
et és legtartósabb megbecsülést viv-
i magának, nem rangjával, nem had-
éri képességével, hanem kiváló csa-
parancsnoki eredményével és sze-
yes hősiességével és a csatatéren
ott döntésével és példamutatásával
emelte ki a kortársak elismerését.
z a kiváló magyar katona Zágonyi
oly, volt 48-as honvédtiszt, aki már
rdélyi harcokban kitüntette magát,
t főhadnagy, Bem József tábornok
lyi hadtestében. Saját életét koc-
a kétszer mentette meg Bem éle-
mert a második esetben Zágonyi
fogságba esett, ezért több évre
is ítélték. Onnan azonban sike-
badulnia, ami után török földre
, majd pedig előbb Angliába,
1851. július 2-án az Egyesült
ba érkezett.

zen a polgárháborúig igen há-
volt az élete. Több, szerény jöve-
t nyújtó foglalkozás után a végén
on városában kapott lovaglómeste-
ást. Ott érte a polgárháború kitöré-
. Zágonyi rögtön felajánlotta a szol-
tait New York államnak, de mert
sikerült lovastisztként elfogadtat-
magát, elutazott Missouri államba,

gédtisztként tartott mag
nyi, mint vérbeli huszár
hagyomány szerint igye
amerikai csapategyenru
szesebb ruházatba öltö
hogy ezzel is növelje
mont's Body Guard" (Fr
ge) elnevezésű elitcsap
kon érzett büszkeséget,
csapattestek katonáinak
az ott megkövetelt fe
mértékben nekik jutó fár
gorúbb fegyelem elvisel
még a lovakat is úgy v
hogy az újonnan alakul
seregben segítsen kialak
határozott fogalmakat eg
(ha nem is huszár) szolg
mazandó szabályok és
tekintetében. Zágonyi azo
merev, még kevésbé kö
rancsnok. Mihelyt harcra
fiatal, újonccsapat minde
nája ingadozás nélkül vá
gyobb kockázatot a nagy
ellenség ellen, és a hős
rancsnok példamutatása
egy szálig megérdemelté
ket feljegyezze a történele

Erre a próbatételre
25-én került sor, a Missouri állambeli Springfieldnél, amely a maga mintegy 1500 főnyi lakosával akkor már jelentős településnek számított és Greene megye székehelye volt. (Amikor az amerikai „nyugat" vagy „középnyugat" akkori viszonyait vizsgáljuk, mindig emlékezetben kell tartanunk, hogy az amerikai fehér lakosság nyugat felé való haladásában egy ekkora település már jelentősnek volt tekinthető és birtoklása katonai szempontból fontos eredménynek számított.) Mivel pedig a város közelében az északiakat korábban már komoly vereség érte, Frémont tábornok is, bár óvatos hadvezér volt, ambicionálta, hogy a csorbát kiköszörülje, és a várost birtokba vegye.

Magát Springfieldet egy körülbelül 1900 (más források szerint 2300) főnyi, nagyrészt déli polgárőrségből szervezett csapat tartotta megszállva, ami ez esetben nem nagy különbség az északi egységek katonáival szemben, mert a déliek is főleg „népfelkelők" voltak, alig többel, mint a legszükségesebb katonai kiképzéssel és felszereléssel harctéri szolgálatra küldve. (Zágonyi lovascsapatának az újoncai akkoriban fejezték be a hathetes alapkiképzésüket.)

Zágonyi testőrcsapata úgy került ki a terepre, hogy Zágonyi maga kérte ezt a fajta „kiképzési" lehetőséget újonccsapata számára. (Ugyanekkor egy másik egység a város másik oldala irányából közelítette meg Springfieldet.) Amikor Frémont tábornok Zágonyi jelentéseiből megtudta, hogy a várost elfoglalva tartó déli egység létszáma közel van a kétezerhez, nem akarta megadni a parancsot Zágonyinak a város megtámadására. Azonban a magyar tisztnek végül sikerült meggyőznie őt arról, hogy a feladat teljesítése nem lehetetlen, és így meg is kapta a parancsnoki jóváhagyást a vállalkozáshoz.

A támadás előtt Zágonyi tudatta a helyzetet katonáival, és megadta nekik a lehetőséget, hogy aki nem hajlandó vállalkozni a támadásra, csak mondja meg nyíltan, visszamehet a táborba, nem lesz bántódása. Ahogy az egyik szemtanú írta később, a felszólításra senki sem mozdult, mert különösnek találták, hogy egy külföldi tiszttől jövő ilyen felszólításra ők, az amerikaiak meghátráljanak, ők, akik hazájuk védelmében fogtak fegyvert.

Zágonyi erre habozás nélkül kiadta a részletes parancsot a város megközeli-

1071 GYULAI LIVIUSZ

Szerelmi vígságaink tüköre

A máig is élő romantikus fölfogás, amely a XIX. század elején fölfedezte a népmesét, egyben igen szűkre is szabta a műfaj kereteit. A romantikusok és későbbi követőik a népi bölcsességet és alkotóerőt mitizálva – szemléletüknek megfelelően – csupán az életet elvontan tükröző, a jó és a rossz harcát, és a jó győzelmét bemutató tündérmesékről voltak hajlandók tudomást venni, s figyelmen kívül hagyták a népi mesekincs jelentős hányadát.

Így alakulhatott ki a nép szemérmességéről, úgymond tisztességéről vallott fölfogás, amely Magyarországon jelesül abban testesült meg, hogy a „magyar embernek" elegendő, ha a „töltöttkáposztája és a bora megvan", aztán „girincre vágja" az asszonyt – minek erről annyit beszélni. Kvázi úri huncutság a szerelemről szót ejteni. Pedig kihaltunk volna, ha így lenne! Ahogy az emberi élet minden megnyilvánulását, a munkát, a társadalmi viselkedést – a szerelmet és a testiséget is tanulni kell. Állatkísérletek tanulsága szerint a szüleiktől elválasztott, a horda mindennapjaiból kiszakított kismajmok ivarérett korukban nem tudnak mit kezdeni másnemű társaikkal. Vagy említhetnénk a primitív, természeti népeknél élő szokást, hogy a tavaszünnepek alkalmával – mikor a szerelmet övező tiltások érvényüket vesztik – a bozótosba elvonuló legények és lányok után lopakodnak a törzs még alig serdülő tagjai, hogy okulást nyerjenek a rejtve folyó szerelmi játszadozásból.

A szerelem – a maga testi mivoltában – a paraszti élet velejárója, mindennapos látvány, hisz a jószág szaporodása a gazda érdeke, s minél több a családban a munkáskéz, annál biztosabb a boldogulás. Hogyan is ne tükröződött volna ez a népi művészetben, a népmesében! Tükröződött, mert a szerelemről beszélni lehetett, sőt kellett a maga helyén és idejében, s hallgatni róla felesleges szemérmetesség lett volna.

Házasulandó legények és lányok társaságaiban, a nászéjszaka előtt, a másneműektől hosszú időre elzárt férfiak vagy nők között hangzottak el ezek a történetek, amelyek tanítottak, neveltek, s nemegyszer gúnyolódtak, az emberi gyarlóságokat kifigurázták, sokkal közvetlenebb módon tükrözve a valóságot és szolgáltatva igazságot, mint a tündérmesék.

Nagy Olga mesegyűjteménye, *Újabb paraszt dekameron*-ja ezekből a mesékből ad válogatást, a magyar paraszti gondolkodás kevéssé ismert és elismert oldalait villantva föl előttünk. Gyűjtőnek is, adatközlőnek is le kellett győznie a természetes ellenállását, hogy a szerelmi és a házaséletre vonatkozó népmesekincs teljes téma- és nyelvi gazdagságában kerülhessen az olvasó elé. A kételyeken és a rossz beidegzettségeken túllépő gyűjtőmunka eredményeképpen így képet alkothatunk a magyar parasztság szerelmi életének sokszínűségéről, arról a szerelmi-erotikus ciklusról, amely eddig ösztönösen/tudatosan ignorálta-tott.

A szerelmi levelezés szépszavú, de közhelyekből építkező alkotásaival nyitja Nagy Olga a válogatását. Az egymástól elszakított fiatalok ily módon teszik próbára és bizonyítják egymásnak érzelmeiket. S hogy a szép, csiszolt, elvont szerelmi érzést kifejező mondatok mögött milyen érzelmek, milyen vágyak feszültek, annak példáját az utóbb következő fejezetek téma szerint csoportosí-tott meséi adják.

A „férjhezmenendőknek", „házasulandóknak" mondott rigmusok és „tudnivalók" még csupán az érzékek fölcsigázását szolgálják, hogy így segítsék át a fiatalokat a teljes egymásratalálás nehézségein, de a „fortélyosok" és a „póruljárt szeretők" cím alatt összegyűjtött történetek már a testi szerelem valóságáról tudósítanak. S ha az előbbi mesékben inkább csak utalások vannak arra, ami a férfi és nő között történik, a „telhetetlen szeretőkről" és a „szerelemben járatlanokról" szóló históriákban már nem tesznek féket nyelvükre a mesemondók. Nyíltan, ha a helyzet úgy diktálja, a dolgokat a nevükön nevezve szólnak a természetes emberi szükségletekről, s gúnyolódnak a megszokottól eltérő vágyakon, a bugyuták, a papok, a nagytermészetűek, a bujákok szerelmén, de az emberi gyarlóságok iránti csöppnyi megértés ilyenkor is ott van a mesélő hangjában. A mesék hangja és terjedelme az „illedelmestől" a „gátlástalanul szókimondóig" terjed, mégsem alacsonyodnak soha pornográfiává. Szigorú erkölcsi renden belül születtek ezek a mesék, ahol a szerelemnek, mint emberi vágynak természettől szabott, törvényes helye van, ezért nincs soha álszemérem és szabadosság ezekben a történetekben: a testi egyesülés bizonyos formáit fajtalankodásnak ítélő papon (akinek önkéntesen vállalt nőtlensége előtt értetlenül állt a paraszti világ) éppúgy nevettek, mint a házasságtörő férfiakon és nőkön s a csúnya, öreg csábítókon, akik az íratlan erkölcsi normák szerint mindig pórul járnak.

Boccaccio *Dekameron*-jának színes világa elevenedik meg e népi mesegyűjtemény lapjain (nem véletlen, hogy az olasz író néhány elbeszélése a mesemondókhoz eljutva átalakult, és népmeseként továbbhagyományozódva belekerült a válogatásba), ahol balga szerelmesek, csapodár menyecskék, buja papok, furfangos özvegyasszonyok, szereleméhes öregemberek, tüzes ágyékú leányok, furfangos legények és nagykardú huszárok lépnek elénk színes forgatagban.

Pál Ferenc

(Nagy Olga: Újabb paraszt dekameron. Magvető. 416 oldal, kötve 45 Ft.)

Gyulai Líviusz metszete a Szamártestamentum c. Helikon-kötethez

Miklós–

lyok.
12 Ft
érvénybe lépett
és egyéb válto-
zza. Segítséget
nyek szervezet-
gényesebb lebo-

klet,
37 Ft
-bajnok evezős
ve nem csupán
s krónikája, ha-
észséges sportág
és annak nép-
dó képet fest az
lágáról.

klet,
29 Ft
l van. A csodát
– írja a szerző,
nak a sport cso-
elt sztárok által
n megírt élsport
nem a névtelen,
tköznapi" törté-

ról
53 Ft
lóról számot ad,
ásznak szüksége
ek, kempingek,
képvázlatokon a
gítségével köny-

Házunk tája

Lengyel Györgyi:
Kalocsai virágok
Kossuth.
Kb. 240 oldal, kötve kb. **120 Ft**
Több mint kétszáz válogatottan szép kézimunka bemutatásával és elemzésével átfogó képet nyújt a világhírű kalocsai hímzés történetéről, stílusrétegeiről, motívum- és színvilágának, kompozíciós rendjének fejlődéséről.
(A Magyar Nők Országos Tanácsával közös kiadás.)

Pagonyi Erzsébet:
Makramé
2. kiadás.
Műszaki.
208 oldal, kötve **51 Ft**
A kézimunkázásnak napjainkban nagyon divatos és közkedvelt változata a makramé vagy csomózásos mintakialakítás. A makramé technikája, a különféle csomók elkészítésének és variálásának módja található meg a könyvben.

Útikönyv

Magyarország
Nagy útikönyv
Szerkesztette: Németh Gyula
2. kiadás.
Corvina.
328 oldal, kötve **130 Ft**

Serény Péter:
A szovjet riviéra
4., javított kiadás.
Panoráma. Kis útikönyvek.
152 oldal + 16 melléklet,
fűzve **24 Ft**
Ogyesszától indul az utazás, hogy azután a Krím-félszigetet bejárva a Kaukázusi partvidék mentén eljusson egészen Batumiig.

Idegen nyelvű könyvek

Bernát Iván:
A vasanyagcsere
Akadémiai.
414 oldal, kötve **390 Ft**
A vasanyagcsere területén végzett kutatómunkájáról számol be a szerző, és áttekinti a klinikai gyakorlat során szerzett jelentős tapasztalatokat.
Angol nyelven.

Halász Zoltán:
Magyarország
Corvina.
212 oldal, kötve **360 Ft**
Angol és német nyelven 3., francia és orosz nyelven 2., változatlan kiadás.

H. Haraszti Éva:
A bevonulók
Hitler megszállja a Rajna-vidéket
Akadémiai.
263 oldal, kötve **230 Ft**

1983 JUN
KÖNYVVILÁG
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Angol, francia ...

Magyar irodalmi antológia
Szerkesztette: Benczik Vilmos
Corvina.
Kb. 528 oldal, kötve kb. **400 Ft**
Reprezentatív válogatás a magyar irodalom 700 évének lírai, prózai és drámai alkotásaiból.
Eszperantó nyelven.

Méhes Károly:
Az újszülöttek minor fejlődési rendellenességei
Akadémiai.
128 oldal, fűzve **49 Ft**
Elsőként kísérli meg a szerző az újszülöttkori minor fejlődési hibák és variánsaik átfogó értékelését. 4490 újszülött vizsgálata alapján elemzi 41 minor rendellenesség gyakoriságát, ennek az életkorral való változásait, s az előfordulás összefüggését a major rendellenességekkel, valamint különböző genetikai és terhességi tényezőkkel.
Angol nyelven.

Tanulmányok a logika köréből
Szerkesztette: Tamás György
Akadémiai.
345 oldal, kötve **180 Ft**
A kötet tanulmányai: Madarász-Zsigmond Anna: *Út Arisztotelész deduktív logikájához;* Tamás György: *Filozófiai kategóriák logikai elemzése;* Koncz Ilona: *A hegeli ítéletelmélet fejlődése;* Vas Ida: *A hegeli dialektikus logika alapelvei;* Szigetvári Sándor: *A fogalom tartalmi, logikai elméletének alapjai.*
Német nyelven.

Wellner István:
Sightseeing Budapest
Panoráma.
104 oldal, fűzve **20 Ft**

Wellner István:
Stadführer Budapest
Panoráma.
104 oldal, fűzve **21 Ft**
Fővárosunk legfontosabb látnivalóit mutatja be a külföldi vendégeknek.

Zoltán János:
Cicatrix optima
Tudnivalók az ideális sebgyógyulás biztosításához
3. kiadás.
Akadémiai.
175 oldal, 80 képtábla,
kötve 390 Ft
Azokat a műtéttechnikai részleteket mutatja be, amelyek biztosítják a bőrseb zavartalan gyógyulását és az ideális heg keletkezését. Tárgyalja a bőrhiányok pótlásának azonnali módszereit is, amelyeket minden sebésznek ismernie és használnia kell.
Orosz nyelven.

1021

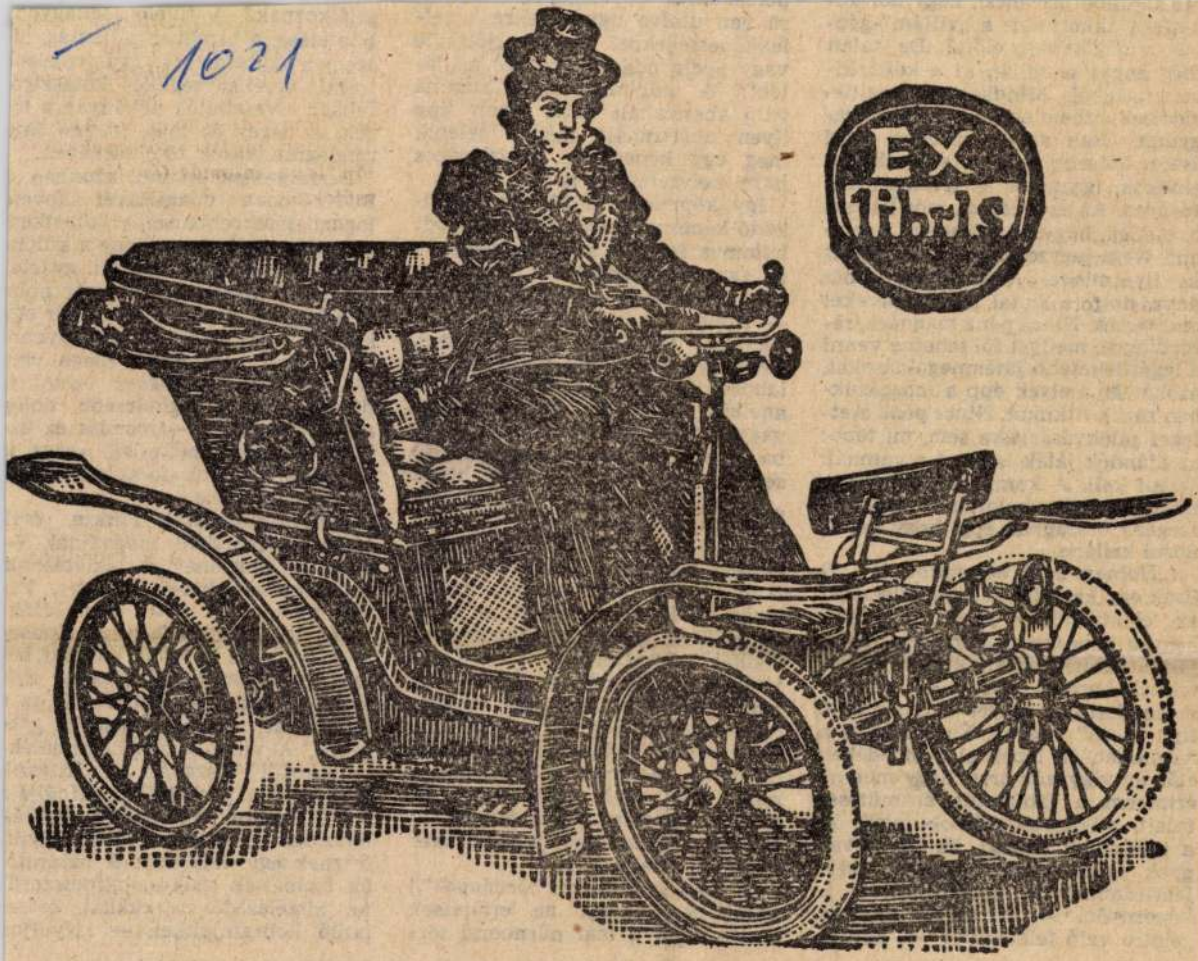

Gyulai Líviusz rajza

GYULAI LÍVIUSZ

me sarkából kíváncsi, hogy hol áll hattam akkoriban: a „villám"-géppuska mögött vagy előtt? De talán még ennyi se villan ki a kései kíváncsiságból. Mindketten megilletődöttek, hihetelenül udvariasak vagyunk. Csak az én szemem veszi észre: idősebb magyar szövetkezeti elnökök, igazgatók is lézengesek a vásáron. Az az érzésem, még ha csal is esetleg, hogy nem lesnek ki semmit. Nem jegyzetelnek. Fáradtak is az ilyesmihez. Arra pedig nincs pénz, hogy a fiatal szakembereket utaztassák. Nincs pénz magnóra, recordingra, mellyel föl lehetne venni a legérdekesebb játékmegoldásokat, azokat is, melyek épp a mozgásukban rejtik titkukat. Nincs pénz esetleges játékvásárlásra sem, mi több: az ajándék játék is gond a vámnál. Dugni kell. A komputerek behozatalát büntetik, holott a komputerszegény országnak épp' hogy ösztönözni kellene.

(„Holnap a ti hátatokba is...") Csak egy kazettát kell beleilleszteni az elektronikus játék „agyába", hogy a képernyőn máris megjelenjék a labirintusban gyilkos robotokkal harcoló magányos hős. A mozgatható, a helyét változtatható figura „én" vagyok. Én lövöm le a robotokat, én lépek el a lövedékek elől, én vigyázok arra, hogy meg ne érintsem a labirintus áramütéses falait, miközben számok jelzik ki a találataim számát, ha ügyes vagyok és az időre megjelenő szellem-rémmel is megküzdöttem a képernyőn. — Mi ez, ha nem az „életre való felkészülés" — kérdezi van utalva ugyanezekre a reflexképességekre? Onnan „jött" le vagy pedig oda „megy" föl a „játék"? A már-már narkotikummá váló absztrahált harc, amely épp ilyen absztrahált módon jelenik meg egy képernyőn a valóságos harci helyzetekben is.

Így képzelem, miközben a működő képernyő-utcák közt kapkodhatom a fejemet a botkormányokra és nyomógombokra programozott változatok egyformaságában. — Rubik Ernővel járom a vásári sikátort. Beállunk megmérkőzni. Képernyő-emberkém pattogtatja a labdát, fut és kicselezi a védőt anélkül, hogy a nyomógombhoz vagy a botkormányhoz érnék. Gólba dobja, vagyis a kosárba. Ha semmit se teszek a rám bízott „műszerekkel, akkor vezetek. Ha megkísérlem leszerelni a támadót, akkor pontot vesztek. Egy ügyetlenségi határig a komputer „okosabb". A kifejezett számok a végtelenbe viszik a mecceset el, az 1980-as és 81-es esztendő algoritmusos logikai boldogságától, a szellemi játéktól visszafelé. — „Majd holnap a ti hátatokba is egy »műsoros« kazettát dugnak" — hallom. Vagy vélem hallani? A szétziláló világ megunta a káoszból a rend felé vívó játék-pszichozis tárgyát, egyelőre. De a standokon ott van a kocka, akár a sakk, akár a dominó. Helye van.

(A mai „nürnbergi törvények".) „Ami nem megy, ne erőltessék uraim, ezek a mai nürnbergi törtalálkoznak? A túlélő legnagyobb büntetése, a bizalmas pillantás, hiszen a külsődleges faji vonásokat iránti érzékenységüket katasztrófálisan elvesztették néhányan a török, a néger és más, idegen faju vendégmunkások tömkelegében.

Beszélgetőpartnerem azonban a Rubik-kocka világsikerét követő logikai-játékrobbanás következményére utalt. Arra, hogy a különböző változatok kitalálását, gyártását, forgalmazását most már abba kell hagyni. A piac olyan, akár egy szabad állat. Nem lehet rávenni arra, amit nem akar. Elege van Undora van. A logosz szótól is dühbe jön. A legbölcsebb dolog semmit se tenni — mondja az üzletember, aki (mellesleg) maga is a logikai játékok forgalmazásából gazdagodott meg.

(Kobra-művelet?) Persze, csak játék — mondom magamnak — miért ne engednék a biztatásnak. Erőszakosan hívnak, az igaz. Vásári módon, de vásár van. Játékvásár itt Nürnbergben. A Konsumex Külkereskedelmi Vállalat be felé nyíló standjából a kifelé nyíló pavilonok felé ódalgok. Ez az a játékvásár, melyen nincsenek gyerekek. A világ összes nagy játékkereskedői játszanak itt. Kiteszik a standra a portékáikat. Kínálják.

Két kobra. Félelmetes kobrák hajolnak egymáshoz közel. Együtt őriznek egy bejáratot. A bejáratok formálják szűkre, bilincsszerűre, kiszélesedő nyakukkal, összehajló kobrafejükkel. — „Nyúljon

GYULAI LIVIUSZ

Gyulai Liviusz: Bajnok

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
FEJÉR MEGYEI HÍRLAP
1981 SEP 6

sek. Finnországb
és az NSZK-ból
sor végén finn, o
gatnémet bútork
cégek emblémáj
székek, polcok, d
rendezések.

— Holnap ind
széksor — mutat
hajlított elemekre
tóhelyettes. — Ők
megfizetik a term

Nehéz összegezn
kat az irodában, h
nyi még a kérdés.
őszinte a válasz is
„csak" 2100 leva a
lagfizetés — a dol
ban 2400 leva —,
ügyesebb kezű mes
levát is keresnek
Ők azok, akik tervez
torokat, vagy a terv
képzeléseit mintadarabokra váltják.

A „csak" 2100 levás évi kereset mellé hetenként két szabadnapot, az üzemi étkezés költségeinek 50 százalékát és az üdülési költségek felét adja a vállalat. Természetesen ők is családos üdülőkben gondolkodnak. Most éppen a tengerparton építenek saját üdülőt.

— Említette, hogy a nagyüzemi gazdaságban segítkeznek csütörtökönként. S mit csinálnak a többi szabad délutánon?

Meglepően magas a szakmunkások aránya: 50 száza-

lendület."

— Hát, sokat tudnánk erről az 1300 évről beszélni — mondja a megyei lap főszerkesztő-helyettese, amikor a városnéző sétán az új múzeum melletti skanzen első rekonstruált épületeit nézzük, de minden lépésnél a jövő szól ránk, hogy itt még ezt is fel kell építeni, meg azt is létre kell hozni.

És beszél, beszél... Az iparfejlesztési tervekről, a már nagyon hiányzó városi fűtőerőműről, az évente 1300 lakás felépítéséhez korszerű elemeket gyártó házgyárukról, az útépítésről, amely érzékelhetetlenül nagy feladat

1021

1981. IX. 17. Televizió 2. müsor 21,30 Áné

TV Hiradó 2.

- Cseppet sem csodálkoznánk rajta, ha a Mücsarnok Dorottya utcai kiállitótermében derüs mosollyal, sőt esetleg hangos kuncogással szemlélnék a látogatók Gyulai Liviusz munkáit. Akár a rajzfilmbe szánt figurák együgyü kedvességét, akár a bonyolultabb rajzok mult idéző báját. Érdemes elidőzni a részleteknél. Gyulai Liviusz ugyanis nemcsak az általános benyomásra törekszik. Sokszor épp a legapróbb részletben mutatja meg szivderitő kedélyét. Szerencsés a kamera, mert egy nagyitó segitségével talán a szemnél is többet láthat. A Stradfordi vizióból például fölnagyithatja a parányi voltában is tökéletes Shakespeare-portrét. Néha ugy képzeljük a müvészet szentélyét, mint amihez kizárólag a komorság illik. Gyulai Liviusz mást mond. Nála ugyan ki telepedhetne a világszép Milói Vénusz vállára, mint Csokonai farsangoló rut vénasszonya Dorottya. Szemérmes erotika, például a Weöres Sándor Psyhéjéhez készült lapokon, vagy a már emlitett báj, kedvesség és kedély a mai esztétikai gondolkodásban nem éppen a legdivatosabb fogalmak. Gyulai Liviusz azonban nem fél tőlük, inkább játszik velük. Bizonyitja, hogy friss szemmel, játékosan alkotókedvvel avultnak hitt szemléletekből is lehet mai értéket teremteni. Főképpen ugy, hogy a müvész eljátszik velünk is, a közönséggel. Kineveti például azoknak az álszemérmét, akik még az ilyen régies jelenetekre is csak függöny mögül szeretnének leskelődni.

GYULAI LIVIUSZ

GYULAI LIVIUSZ

Gyulai Líviusz **ILLUSZTRÁCIÓ**

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1982 JUL 21

NÉPSZAVA

GYULAI LIVIUSZ

1821

A REJTŐZKÖDŐ GRAFIKUS

Gyulai Líviusz kiállítása a Dorottya utcai kisgalériában

„Messze kék, messze kék a dzsömblik országa, a boldog vidék, a fejük zöld, a kezük lila, s a csónakuk szőrszita." Hát igen. Talán a múltban akadt olyan lelkiismeretes illusztrátor, aki megkísértve a lehetetlent, szó szerint megfestette a kék országot, a szőrszitát, a zöld fejet és a lila kezet. Még a boldogság megjelenítése is sikerült valahogy. De hová lettek a dzsömblik? Dzsömblik ugyanis nem léteznek, a dzsömblik a költői agy szép szülöttei. S mint ilyenek, ismeretlen x-ek ők a műegyenletek megfogható értékei és műveleti jelei között. A „dzsömbliség" a szitán úszás és a színes végtagok hangulati helyettesítései egyetlen szóba sűrítve, önkényesen. Elég tehát egy rosszul kiválasztott motívumegyüttes, elég egy hamisnak ható figuraterv, és papíron marad a boldog kék ország, papírforma szerint pedig a fentebb említett csónaknak el kell süllyednie.

Egy rajz Edward Lear Boldog bolondságok című könyvéhez.

Gyulai Líviusz az életét tette fel arra, hogy ne csak a szőrszitát, de a vállalkozás kockázatosabb részét, a „dzsömblit" is lerajzolja. Epésen persze megjegyezhetnénk: hazai illusztrációs viszonyaink között jobb is, ha a grafikus ilyenféle maximalizmusra törekszik. Az idézett versünkhöz tartozó képen például (Edward Lear, múlt századi angol költő kötetében) a zöldet eleve felesleges számon kérni, mert az barnásszürke lett, a lila pedig piros. Marad hát a dzsömbli megjelenítése, úgy is, mint az írott szó szellemét megértő grafikus kongeniális teljesítménye.

Csakhogy műve válogatja, milyen az a „dzsömbli". A *Dorottya utcai* kiállítás tanúsága szerint az Edward Lear-versekhez, de az Italo Calvinoféle abszurd példázatokhoz, sőt a Veress Miklós költötte szemtelenül közvetlen versmesékhez pompásan illik a rafinált *rajzi hadova*. Az a kimódoltan, tudatosan slendrián alakrajz, amelynek fintora mögül érződik a nézőre kikacsintó bújócskázó kedv. E grafikai fésületlenségben manapság amúgy sincs Gyulai nálunk egyedül. A dilettánsokat kedvtelve utánzó *Szabados Árpádtól* a gyerekfirkákat idéző *Banga Ferencig*, a krikszkraksz esztétikumtól megigézett *Sajdik Ferenctől* a gonosz diákrajzokat elirigylő *Újházy Péterig* divat ma a kócos illusztráció, divat a szabálytalan, vásott primitivitás, divat a nonszensz.

De Gyulai dzsömblijei csak ott lezserkednek, ahol erre az író feljogosítja őket. Amint olyan úri társaságba kerülnek, mint amilyen a preromantikus Sterne-é *(Érzékeny utazások)*, az ördögien filiszter E. T. A. Hoffmanné *(Murr kandúr)* vagy amilyen a haladás kételymentes hívéé, Vernéé *(Utazás a Holdba)*, alakot váltanak. Precízek lesznek, történelmiek, sőt korhűek. Azazhogy mégsem. Nemcsak azért nem, mert századunkra jellemző technikával, a linóleummal veszi Gyulai üldözőbe a múlt századi fametszet stílusát, és egyszerű tusba mártott tollal a klaszszikus angol grafika nagy találmányát, az akvatintát, hanem mert számára a történelmi város pontos rekonstrukciója és a bánatos szerelmekkel teli, egykori Itália rajza csak mellékes. A lényeg annak a hangulatnak a visszaadása, amely nincs benne sem főnévben, sem jelzőben, hanem csak a *mű egészében*.

A mellékes persze nagyon fontos Gyulainál. A kritikus, Gyulai polgári hőseit nézve, alig tud szabadulni a gondolattól: e rizsporos hölgy Fragonard-tól van, a pihegő kebel talán Barabástól, az árnyas holdvilág meg Caspar David Friedrichtől. De persze rá kell, hogy jöjjön: virtuóz, szellemes szemfényvesztés áldozata lett. Az álműtörténeti „dzsömblik" mögül időnként kikacsint a kortárs művész, az elidegenítő hatást módjával adagoló okos interpretátor, hogy aztán tovább játssza szerepét újult erővel, és szinte tudományos alapossággal: a megtréfált rokokót, az orránál fogva vezetett biedermeiert és a lóvá tett szentimentalizmust. Így esett, hogy képzőművészünk alkati adottságainál, rejtőzködő képességeinél fogva egyenrangú partnere lehetett a játékos rejtőzködés hasonló képességeivel megáldott-megvert *Psychét* költő Weöres Sándornak. A sosem létező, de a valóságosnál is igazibb Lónyay Erzsébet históriája adja ugyanis azt az igazi mozgásteret, amelyről a Gyulai-típusú illusztrátor mindig is álmodott. Az eredménytől ne sajnáljuk a nagy szavakat: klasszikus grafikai mű született a találkozásból.

P. Sz. J.

KÉPSZABADSÁG
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-126
MTI SAJTÓFIGYELŐ
1981 SEP 30

Kereskedelmi j
nemzetközi taná

A *Nemzetközi Ügyvé*
kereskedelmi joggal fog
ciója Budapesten tartja
ciáját.

A világ ötven ország
750 részvevőt a Nemzet
Szövetség elnöke, *dr. Bé*
üdvözölte, majd *dr. Markoja Imre* igazságügyminiszter nyitotta meg a tanácskozást.

A konferencia részvevői megvitatják egyebek között a jog szerepét és lehetőségeit a gazdasági viszonyok, a nemzetközi gazdasági kapcsolatok fejlesztésében, ideértve a kelet—nyugati gazdasági kapcsolatok élénkítésének további lehetőségeit is.

A keddi tanácskozáson jelen volt *dr. Klaus Sahlgren*, az ENSZ főtitkárhelyettese is. (MTI)

ÜDVÖZLŐ TÁVIRAT. A Botswanai Köztársaság nemzeti ünnepe alkalmából Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke táviratban üdvözölte dr. Quett K. J. Masire államfőt.

MEGÉRKEZETT HANOIBA a magyar szakszervezeti küldöttség, amelyet Jakab Sándor, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a SZOT főtitkárhelyettese vezet. A delegáció ismerkedik a vietnami szakszervezetek munkájával, s tárgyalásokat folytat a kapcsolatok elmélyítéséről.

MAI MAGYAR MŰVÉSZEK Bartók ihlette szobraiból, festményeiből, grafikáiból nyílt meg kamarakiállítás a Magyar Nemzeti Galéria műhelysorozatában.

AZ IPARI KRISTÁLYOSÍTÁS aktuális kérdéseiről tanácskoznak Budapesten, a Technika Házában, a Magyar Kémikusok Egyesülete és az MTA Műszaki Kémiai Kutató Intézetének közös rendezésében. Az eszmecsere, amelyen 19 ország szakemberei vesznek részt, ma az Európai Vegyészmérnök Szövetség kristályosítási munkabizottságának ülésével zárul.

GYÓGYSZERÉSZTÖRTÉNETI kongresszus kezdődött kedden a Magyar Tudományos Akadémián. Huszonnégy ország képviselői tanácskoznak négy napon át — egyebek között — a gyógyszerészet és orvostudomány kapcsolatáról.

KÜLÖNLEGES ELJÁRÁSSAL újítják fel Pécs és Mohács között a Duna—I. vízvezetéket a Dunántúli Regionális Vízmű szakemberei. A teljes csere helyett, ami 400 millió forintba kerülne, betonnal bélelik ki a húszéves, rozsdamarta acélcsöveket, s így ötven évvel meghosszabbítják élettartamukat.

ZIVATAR TÁMADT kedd délután Pécsett, s percenként egy milliméter csapadék hullott fél órán keresztül. A csatornák képtelenek voltak befogadni a hegyről aláomló víztömeget, s az elárasztotta az utcákat és a tereket. A város némely részein jég is esett.

Felújítják a hajdúszoboszlói Béke gyógyüdülőt

Az idei utolsó vendégek is elhagyták kedden a SZOT hajdúszoboszlói Béke gyógyüdülőjét, amelyet az elkövetkező években felújítanak. A 18 esztendővel ezelőtt átadott országos hírű üdülő víz-, gáz- és elektromos

rendeznek október 1. és 10. között hazánkban. Csütörtökön kiállítás nyílik Győrött, a Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskolán. Itt egyebek között szovjet villamos erőművek működő modelljeit tekinthetik meg a látogatók.

TIZENEGY MÁZSA, hat milliárd líra értékű hasist talált és kobozott el Milánó közelében egy karosszériajavító műhelyben az olasz rendőrség.

GOMBAÓRIÁS

Több mint öt és fél kilós, egészséges, ehető gombára akadt vasárnap a Nógrád megyei Márkháza melletti Dolina-erdőben Kotrocz Gábor és testvére; hétfőn a salgótarjáni vásárcsarnokban méltán keltett feltűnést zsákmányuk, amely szeletekre vágva talált vevőre. Képünkön a szerencsés gombász és a jó néhány embernek csemegéül szolgáló óriás gomba.

RÉT- ÉS LEGELŐGAZDÁLKODÁSSAL, hústermeléssel bővül a Bajai Kukoricatermesztési Rendszer — jelentették be kedden Baján, az igazgatói tanács ülésén. Kutatók bevonásával kidolgozták a gyenge termőképességű rétek felújításának módszerét.

ÁZSIAI HANGSZEREK kiállítása nyílt meg kedden a Néprajzi Múzeumban. A Népművészet remekei sorozatban megrendezett tárlat kapcsolódik a Kelet zenéje címmel a Zeneműkiadónál megjelent tanulmánykötethez és az ugyanilyen című Hungaroton-hanglemezen most kiadott zenei antológiához.

DRÁGÁBB LESZ október 1-től az olasz posta. Az idei harmadik tarifaemelés egyúttal azt is jelenti, hogy mintegy kétszeresére emelkednek a postai díjak a tavalyihoz képest.

MOST JELENT MEG: A nemzetköz
munkásmozgalom történetéből. É
könyv angol és orosz nyelvű össz

Nyári zsebpénz

Úgy tizenhárom-tizennégy esztendős lehettem, amikor szüleink a helyi egyetem menzájára küldtek minket nyári munkára. Délelőtt krumplit hámoztunk, hagymát vagdostunk, zöldséget pucoltunk, délután pedig mosogattunk, cipeltük a tálcákat, hordtuk a tiszta tányérokat, poharakat, kanalakat. Kemény munka volt. S én ott, a hagyma- és mosogatólé-szagú konyhában az évi kitűnő bizonyítványommal elvarázsolt királykisasszonynak éreztem magam. Igaz, talán ott értettem meg, hogy dolgozni azért a királykisasszonyoknak is meg kell tanulniuk.

Itt a nyári szünet, és kezdődik a diákok nyári munkája. Pontosabban csak kezdődne, mert alig van olyan cég, amelyik manapság éppen szakképzetlen diák munkaerőre vágyna, az után szívesen társadalombiztosítási járulékot fizetne, és vállalná az esetleges kellemetlenségeket, ha valami baj történne. Pedig elkel a segítség, a diákoknak meg szükségük van a zsebpénzre. Csakhogy a legtöbben kénytelenek feketemunkára adni a fejüket. A diákok szeretnének szünidei munkát vállalni, és ha nincs, aki viselné értük a felelősséget, akkor is megteszik. Fagylaltot árulnak, kertészkednek, újságot hordanak, takarítanak, mikor mire van szükség. És közben alaposan körülnéznek a felnőttek világában. Nemhiába, hogy a legfogékonyabb korban vannak. Vajon mit látnak majd?

A kisdiák, aki megnyerte az *Egri csillagok* című regényt továbbíró versenyt, *Dobó* Istvánt megszégyenítő bátorsággal jelentette ki az ország szeme közé nézve, hogy ha megnő, gazdag akar lenni. Bizonyára már sok mindenről beszélgettek vele a felnőttek, csak azt nem mondták el neki, hogy a gazdagság nem szakma, hanem állapot, amelybe valamilyen munka, tevékenység révén lehet eljutni. Kedves volt az a kisfiú, kicsit mulatságos, ahogyan kimondta, ezzel valószínűleg sok korosztályos társa vágyálmát is megfogalmazva. Ma gazdagnak lenni a legkívánatosabb dolognak tűnik a világon. Hogy miként juthatunk el könnyen a gazdasághoz, azt talán megtaníthatjuk gyermekeinkkel a nyári munka során.

Mindenképpen jó kiindulás már az is, hogy feketén alkalmazzák a diákot, hiszen ezzel mindjárt megtanul különbséget tenni adóköteles és adómentes jövedelem között. Rossz esetben módja van azt is elsajátítani, hogyan lehet becsapni a feketemunkást, miként lehet dolgoztatni látástól vakulásig – hiszen kibírja az erős gyermek –, s milyen az, amikor azután nem fizetnek neki egy fillért sem. Hajtsa be, ahogyan tudja. Ezen túl módja van még megtanulni e nagy nyári iskolában a diáknak, hogyan lehet a vevőt a legokosabban és a legészrevétlenebbül becsapni, a főnök figyelmét kijátszani, a nagy közösből szerezni.

De legyünk inkább derűlátók, és tételezzük fel, hogy ezek az ifjak sok jó tapasztalattal is gazdagodnak a zsebpénzük mellé. Így például találkoznak tisztességes kereskedőkkel, lelkiismeretes szakikkal, a pénzükért megdolgozó vendéglősökkel. Reménykedjünk, hogy megtanulják, a felnőttélet nem úgy kezdődik, hogy nyugati kocsikban száguldozunk és telefonálunk. A diákok mennek, és minden munkát elvállalnak, hiszen telve vannak az ifjúság önbizalmával. Azért jó lesz rájuk vigyázni. Odafigyelni, milyen trükköket mutatunk meg nekik az élet apró csínytevései közül. Mert bár az ősi tapasztalatok átadása igen fontos – így szállt apáról fiúra a paraszti tudomány is –, nem biztos, hogy ezeket a kapitalistába hajló, ócska szocialista ügyeskedéseket is érdemes továbbadni. Talán néhány év múlva már nem is lesznek jók semmire.

(hanthy)

Gyulai Líviusz rajza

Választóvonal

A „gyűjtőpárt" a mindenkori magyar politikai élet jellegzetes terméke. Ilyen a Magyar Demokrata Fórum is. A legutóbbi események láttán e minősítés már megkérdőjelezhető.

Óhatatlanul az 1945–1947-es kisgazdapártra kell gondolnunk. A hasonlat azért is említhető, mert 1990-ben, a választásokon az MDF csaknem olyan „gyűjtőpártnak" számított, mint az 1945-ös kisgazdapárt. A történelmi előzményekre gondolva, ilyen volt már Tisza Kálmán Szabadelvű Pártja, Tisza István Munkapártja, Bethlen István Egységes Pártja, Gömbös Gyula Nemzeti Egységpártja, Teleki Pál Magyar Élet Pártja, s a háború után a már említett kisgazdapárt. Lényegében a legkülönfélébb nézetek megférnek ezekben a pártokban, jóllehet a hivatalos pártvezetésnek mindig megvolt a maga belső ellenzéke, jobbról és balról egyaránt.

Antall József kormánya most érkezett el a választóvonalhoz, amikor a legnagyobb koalíciós párt parlamenti frakciójából hét képviselőt ki kellett zárni. A hasonlat az 1947-es kisgazdapárttal annyiban sántít, hogy akkor a párt felszeletelése külső erővel történt. Rákosi „szalámitaktikája" és szükség esetén a Vörös Hadsereg közvetlen beavatkozása eleve biztosította a sikert, az abszolút többséget kapott párt teljes szétzüllesztését. Az 1993-as Magyarországon külső erő nem játszhat szerepet, tehát a frakció döntése végső soron belső körülményekre vezethető vissza.

Az 1990-es választások során nagyrészt embrionális állapotban lévő protopártok kerültek a parlamentbe, talán az egy MSZP kivételével. Az új pártképződmények különféle értelmiségi csoportosulásokból alakultak ki, amelyek járatlanok voltak a politikai szerveződésben, és híveik nemegyszer véletlenszerűen csapódtak az egyik vagy másik sűrűsödési ponthoz. A pártok különösebb vezérlő elv nélkül „összeálltak", a vezetés még annyit sem tudott a csoport tagjairól, mint egy jobb kiegészítő parancsnok a behívott újoncokról.

Antall József kormánya tud felülemelkedni a magyar világ szüntelen siránkozásain, aligha erénye a politikai türelem és fegyelem. Viszont született néptribun, virtuóz módon játszik a nemzeti fájdalom húrjain, retorikai mutatványaival elkápráztatja és izzásban tartja híveit.

Érettebb és tisztázottabb politikai körülmények között Antall József és Csurka István – mondhatni – ideálisan kiegészíthették volna egymást. Antall alapos, ésszerű, az értelemre ható szónoklatai az államvezetés szintjén, Csurka lelkesítő fellobbanásaival, kartácshevességű érvelésével a frontkatonák vonalában szolgálta volna együtt az ország ügyét.

Kívülről nézve érthetetlen, miért nem alakultak így az MDF viszonyai.

Olyan hatalmas társadalomátalakító munkában, mint amilyen 1990-ben az új kormányra várt, az MDF-nek a végrehajtó hatalomba került emberei elsődlegesen az állam működtetésére, az ország igazgatására összpontosították figyelmüket. Azok viszont, akik korábban is inkább mozgalomnak képzelték el az MDF-et, mint politikai pártnak, a választókkal való állandó érintkezést, a lakosság különféle rétegeiben végzett propagandamunkát tartották feladatuknak. A nemzetközi életben, a gazdaságban és a belső körülmények romlásában jelentkező nehézségek még inkább elkülönítették a párt két vezető csoportját. Az elkerülhetetlen és népszerűtlen kormányzati döntések felelősségének súlyát Antall Józsefék viselték, míg a mozgalmi csoport Csurka István vezetésével szinte függetlenítette magát e felelősség alól, s ahelyett, hogy szervezte volna a hátországot az államvezetés mögé, inkább a kritikai, érzelmi politizálás népszerűségi hullámában lubickolt. Sőt, a külpolitikát is érintő megnyilatkozásaiban olyan nehézségeket okozott a kormánynak, amelyek nemegyszer már a nemzeti érdekek sérelmével jártak.

A VI. országos gyűlés után – úgy tűnt – még van lehetőség az MDF cselekvési egységének helyreállítására. Ez azonban illúziónak bizonyult. A reális külföldi értékelések Antall József kiemelkedő érdemének tekintették az ország stabilitásának,

Budapest fürdőváros?

Elsőrendű gyógyvizek, másodrendű kihasználás

Ha valakit arra kérnének, hogy becsülje meg, vajon Magyarországon hány helyen működik hévízkút, aligha említené az 1100-as számot. Hihetetlenül nagy mennyiség! Sajnos, csak egyharmaduk szolgál fürdési célokat, sőt van, amelyik egyszerűen elfolyik a semmibe.

Dr. *Ákoshegyi* György, az Országos Vízügyi Hivatal vízgazdálkodási főosztályának osztályvezetője mond egy példát is. Egerszalókon vagy 15 éve egy kutatófúrás hévizet hozott a felszínre. Azóta sem tudják hasznosítani. Építettek ugyan egy kis medencét, átfolyó rendszerrel, de mivel csak keskeny, másodrendű út vezet feléje, s nincs mellette ivóvíz, csatorna, telefon, vagyis nem épült ki az infrastruktúra, vendégek fogadására alkalmatlan a környék.

Kettős vakpróba

– A kedvező geológiai adottságok miatt – mondja az osztályvezető – Magyarországon nemcsak hogy bőségesen törnek fel hőforrások, hanem vizeink gyógyhatása is sokkal különb, mint jó néhány agyonreklámozott európai

úszás pedig az egészség megóvásának egyik leghatásosabb eszköze. Az asztmás gyerekek számára talán a legtöbbet jelenti a gyógyúszás, de számos betegség utókezelésében – például infarktus vagy baleset után – fontos szerepe van az úszásnak. Említettem előbb a 960 milliós társadalombiztosítási kiadásokat. Ez kétségkívül nagy összeg, mégis azt állítom, hogy a fürdők jelentősége az egészség megóvásában nagyobb, mint amennyit ebből a társadalombiztosítás elismer. Lenne elegendő hely a fővárosi medencékben.

– Igen, igen, csakhogy beutaló nélkül nehezen megfizethetők az áraik, nem beszélve arról, hogy az állapotuk sem éppen vonzó.

– A budapesti fürdőket leginkább az IKV kezelésében lévő épületekhez tudnám hasonlítani. Sokkal-sokkal kevesebbet költöttünk rájuk, mint amennyire szükség lett volna. Az évek hosszú során fokozatosan romlott az állapotuk, és egyre több és több pénz kellene a rekonstrukciójukhoz. Annak idején úgynevezett profiltisztítást vezettek be, a fővárosi fürdők csak eredeti funkciójuk gyakorlásából szerezhettek bevételeket, holott a fürdők működtetése sehol a világon nem rentábilis. A közfürdők – éppen egész-

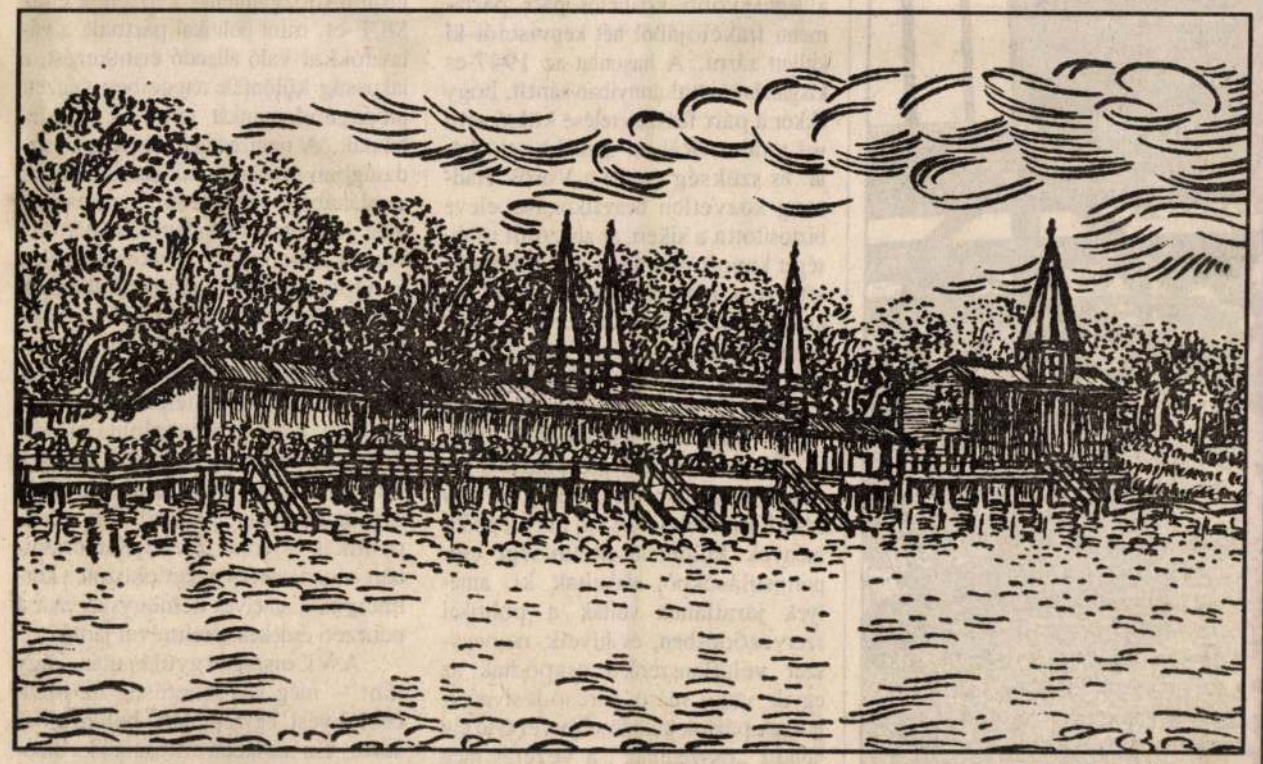

Papp S. Gábor rajza

ségmegóvó hatásuk miatt – a nyugati országokban támo-

Elhamarkodott jóslatok

A Renault és a FIAT „félfrigye”

Két hónapja a gazdasági világsajtóban egyre-másra jelentek meg az értesülések egy *titkos házassági egyezkedésről*, a francia *Renault* és az olasz *FIAT* autógyártó cég esetleges egyesüléséről. A találgatásokat a két európai gépkocsigyártó fúziójáról azonban az elmúlt héten hivatalosan is cáfolták az érintettek: a nagyszabású egyesülés helyett csupán két területen kötött együttműködési megállapodást a Renault és a FIAT, az autógyártó robotok készítésében és a fémgyártó- és megmunkáló-kapacitások jobb kihasználásában.

Autóipari berkekben már jó ideje ismert, hogy a kereskedelmi gondokkal küszködő s kényes pénzügyi helyzetben lévő olasz vállalatóriás *élénken keres európai partnert*. A torinóiak egyesülési vágyának főként az az oka, hogy a nagy európai vetélytársak, a *General Motors*, a *Ford*, a *Volkswagen*, a *Peugeot*, a *Citroën*, a Renault, a *Volvo*, mind-mind partnerre talált, míg a FIAT túlságosan is olasz maradt, hiszen a *Lanciával* és az *Alfa Romeóval* kötött – eddig túlságosan nem is gyümölcsöző – kapcsolatokat. A másik fő ok, hogy a cégtulajdonos, Giovanni *Agnelli* rendkívül becsvágyó, tízesztendős fejlesztési tervet indított el a közelmúltban, huszonötmilliárd dollárt kíván a gyártásba-fejlesztésbe ölni, az évtized alatt 18 új modellel kellene a FIAT-nak előállnia. Ez a beruházási tempó azonban adósságválságba rántotta a torinói gyárat, amelynek 1990-hez képes megtízszereződtek törlesztési kötelezettségei. Érthető hát, ha Agnelli a beruházási nehézségeket csakúgy, mint a várt hasznot is kész lenne megosztani valamelyik európai vetélytárssal. Ha létrejönne a

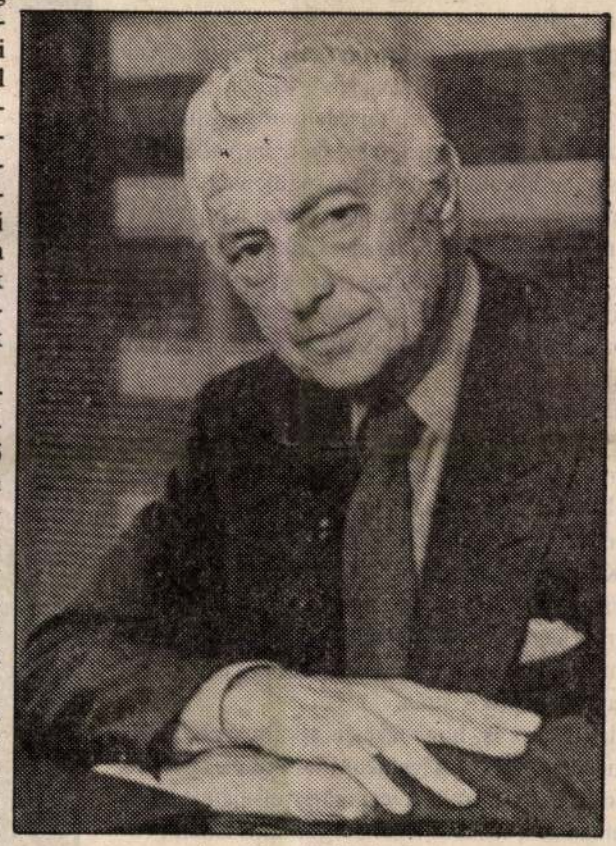

Agnelli, a FIAT elnöke

Volvóval már kapcsolatait korábban szorosra fonó Renault és a FIAT frigye, akkor *a világ harmadik legnagyobb autógyártó birodalma* születne meg.

A franciákat azonban több jel is mérsékletre inthette. Egyrészt a Renault mielőbb szeretné rendezni egyesülését a Volvóval, még a francia óriásvállalat várható privatizációja előtt. Másrészt a jól értesült francia lapok szerint a Renault úgy ítélte meg, hogy a *FIAT* helyzete *még a nyilvánosságra került mutatóknál is rosszabb*, s az olasz politikai és gazdasági élet vezetőit érintő botránysorozat Agnelli cégét is elérte, már a gyár tizenkét főnökét letartóztatták. A 72 éves iparmágnás valóságos jelképe az olasz nagytőke és a politikai élet kereszteződésének, és sokak szerint őt magát is elérheti a megtisztulási folyamat hulláma.

Visszafogott együttműködést sugallhattak a Renault számára a FIAT korábbi egyesülési kudarcai is, hiszen az olasz cég az utóbbi évtizedben – eredménytelenül – megkörnyékezte már a Citroënt, a Fordot és a Peugeot-t is. Így maradt a kétirányú gyártási együttműködés, amely különösen ésszerű az autó-összeszerelő robotok gyártásában, a két cég a Renault Automation és a Camau fölösleges gyártási kapacitásait egyesítve képes versenyezni a német és japán autógyártó-rendszerekkel.

Másrészt a Renault jelenlegi helyzete sem a legrózsásabb, a tavalyi első negyedévhez képest a profit az idén *90 százalékkal* csökkent, 2,35 milliárd frankról 240 millióra. Ez egyrészt igazolható az európai piac 17 százalékos visszaesésével, másrészt a Volvo veszteségeivel, amelyek csupán az első három hónapban 238 millió frankot vittek el. A neheze azonban az autóipari szakemberek szerint még hátravan, 1993 *különösen kegyetlen évnek* ígérkezik a szakma számára.

(p. t. r.)

Nagy-Britannia

Vita a (többlet)munkához való jogról

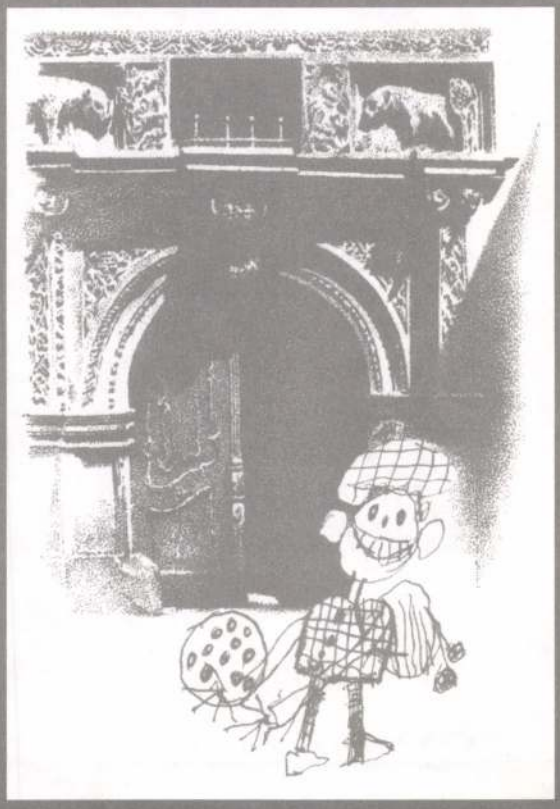

GYULAI LÍVIUSZ

E. E. KISCH

ILLUSZTRÁCIÓK

1992

1993

GYULAI LÍVIUSZ

Baróton született 1937-ben. 1962-ben fejezte be tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán. Mesterei Kmetty János, Fónyi Géza és Ék Sándor voltak. 1958 és 1975 között elsősorban egyedi grafikával és könyvillusztrációval foglalkozott. 1975 és 1980 között animációs filmeket is készített. 1971-ben a II. Firenzei Grafikai Biennálé aranyérmét nyerte el. 1973-ban Munkácsy-díjban részesült, 1978-ban Új lakók című filmjével a kairói filmfesztiválon Arany Nofretete-díjat nyert, ugyanebben az évben a lipcsei rövidfilmfesztiválon Ezüst Galamb-díjat kapott, 1979-ben a Kulturális Minisztérium Szép Magyar Könyv díját.

Fontosabb kiállításai

Budapest, Dürer Terem, 1966
Amszterdam, 1973
(Szabó Vladimirral és Gross Arnolddal)
Miskolc, József Attila Könyvtár, 1980
Budapest, 1981
Műcsarnok Dorottya utcai Kiállítóterme
Budapest, Csepel Galéria, 1982
München, 1982
Sopron, Festőterem, 1985
Kecskemét, 1988
Erdei Ferenc Művelődési Központ
Zalaegerszeg, 1989
Városi Hangverseny- és Kiállítóterem
Sárospataki Képtár, 1992

Filmjei

Deltinia, 1976
Új lakók, 1977
Jómadarak, 1979–80 (tévésorozat)
Tinti kalandjai, 1987–89 (tévésorozat)

1972: Lipcse, IBA aranyérem
1980: Lipcse, IBA ezüstérem
1984: Dürer Terem, Művészeti Alap
bronz kiállítási nívódíja
1987: Csillag Albert Alapítvány fődíja
1989: Érdemes művész

GYULAI Líviusz

M. Nemet
1993. jan. 9.

Gyulai Líviusz rajza

is akit támogatott is, „a [illegible]
időkre szóló emlékművet állított magának". „Jenő herceg a Habsburg Birodalom politikájának távoli, időtlen célokat tűzött ki", vélte Otto von Habsburg. Franz Schams szerint a törökény, csúf katona-politikus az „oszmánok dicsőséges legyőzője" volt. „Jenő hercegben a Habsburg-család legjelesebb vezérét, a hadtörténet pedig egyik legkitűnőbb lángelméjét vesztette el. Őt illeti elsősorban az érdem, hogy a Habsburgok monarkiája mint győztes nagyhatalom emelkedett ki a XVII. század fordulóján dühöngött világraszóló harcokból. Katonai lángelméjének köszöni első sorban hazája is, hogy a török iga alól felszabadult. Hős magatartását é; elméjét ellenfelei is tisztelték", írja róla az 1893-as magyar lexikon.[13]

„A török hódoltságnak az 1697. szeptemberi zentai csatában vetett véget Szavojai Jenő herceg — a század egyik legnagyobb hadvezére —, akit a becsvágy és a bizonyítani akarás, a testi fogyatékossága miatt kigúnyoló és megszégyenítő XIV. Lajos (a Napkirály) udvarából a Habsburgok szolgálatába hajtott", vélte Hegedűs Ernő.[14]

„Noha legfényesebb katonai sikereit Magyarországon érte el, nem érzett rokonszenvet a magyarok iránt. Politikai törekvéseikkel éppoly idegenül állt szemben, mint a bécsi udvar magyarellenes hangadó körei. Ehhez talán hozzájárult az is, hogy magyar földre lépése idején Magyarországon már zajlott a hegyaljai felkelés", írja Varga J. János, aki az utóbbi időkben nálunk megjelent történelmi munkák közül talán leginkább kitér Szavojai Jenőre.[15] Hozzáteendő, hogy bár rendkívüli érdemei voltak a Habsburg Birodalom határainak kiterjesztésében — a ugyanis 1697-ben érte el legnagyobb voltát —, a magyarokat osztrák szemszögből nézve sem látott olyan sötéten mint sok kortársa. A Rákóczi-szabadságharcot igazából ezért nem érthette. Kortársait sem feledhetjük: Starhemberg grófot, Bádeni Lajost („Türkenlouis"), Lotharingiai Károlyt, Miksa Emmánuel bajor választófejedelmet Marsiglit, valamint a magyarokat: Pálffy Jánost, Csák

GYULAI Liviusz

P. SZABÓ Ernő: Érzelmes és humoros utazások : Beszélgetés Gyulai Liviusszal. = Művészet, XXV.évf. 8.sz. 1984 42 -47.p. ill.

GYULAY Lívius

10. 15.p. - grafikája a Petőfi gyűjteményben

Új Művészet 1992

tischen, die erste Ausprägun
zum größten Teil höchst groß
landen Frankreichs an. Der B
zwölften Jahrhunderts, gleic
chenden jüngeren Entfaltung
schieden sich zwei Hauptgrup
Distrikte Champagne, Isle de
mandie etc. - S. 135: "England
des XII. Jahrhunderts ein We
lichen Zügen die Prinzipien
Chorbau der Kathedrale von C
zunächst unter Leitung eines
Sens/ ausgeführt, läßt in de
besonderen Einzelheiten die

GYULAY Liviusz

tollrajzai és linómetszetei. Közölve :nAlföld, 1983/11.

1984. november 29-én, csütörtökön este fél 8 órakor

Az NDK Kultúra Napjai

BERLINI HÁRFÁSTRIÓ

ICHARD WAAGE
(fuvola)

MANFRED HOFMANN
(brácsa)

MARION HOFMANN
(hárfa)

CLAIR:	Triószonáta, No. 8.
AUDOT:	Szonáta, op. 1. No. 1.
POHR:	c-moll fantázia, op. 35.
EGFRIED THIELE:	Trió
ERT:	Entr'acte
AVEL:	Pavane egy infánsnő halálára
ARCEL TOURNIER:	Lolita, a táncosnő
ARLOS SALZEDO:	Éji dal
AMEAU:	Versenymű fuvolára, brácsára és hárfára

Jegyek 30–50 forintos áron válthatók az Országos Filharmónia jegypénztárában (V., Vörösmarty tér 1.), tel.: 176-222, a Zeneakadémián, tel.: 420-179 és az üzemi közönségszervezőknél. A műsorváltoztatás jogát fenntartjuk!

F. k.: O. F. ig. 84-1916 GENERALART Dorogi Ny

Lúdas Matyi

újdonságszámba menő hosszú szoknyát viselő cigány lányok riado
és magában drukkolt azoknak, akik ujjaikkal megcsippentvén a szö
emelték ezt a faluszerte akkor még szokatlan városias viseletet, ne
érjen az aljához a sár – akkor még kipirultan, hevesen dobogó szívve
azonban – esztendőkkel később – keserűen, torkát szorongató keser
nézte őket.

Kokas Feri, egykori jó pajtása, hogy szót válthasson vele, lem
pattól. Igaz, egy pillanatig, amiképpen az élő néz a friss halottra, tét
lódott hátrafelé ő is, de aztán gondolt egyet és visszaballagott a kúth
tötte, de többet nem szólt hozzá. Pillantásaival is csak lopva mérte vé

Gereben Béla a találkozásnak e zavartkeltő pillanatában füli
nézett maga elé. A sáros gumicsizma, amin jókora foltok, formátlan
nyomai éktelenkedtek, bizony elég szánalmas látványt nyújtott
elegáns, bordó színű cipője mellett. „Hát nem jól vagyok én így? –
magától, majd némi töprengés után gondolatban, mint akinek véd
így folytatta: – A sártól, a lics-pocstól úgyis tönkremegy itt minden.

Kokas Feri végre odahajolt a kúthoz, egyik markába vizet
után ivott. Később egy tiszta zsebkendőt húzott elő, meglobogtatta
getni kezdte vele a kezét, utána pedig a bajusza alatt a száját. „F
vagy – jutott eszébe Gereben Bélának Kokas Feri tavalyi megje
újság idehaza?" „Jól vagyunk – válaszolta Gereben Béla, de már ak
barátja lekezelő modora miatt már akkor is indulatosan. – Kés
ünnepekre."

Bal kezében vitte a kannát; ez az oldala az utóbbi esztendők
láthatóan kiizmosodott, karja kőkemény lett, és megnyúlt, megr
a keze feje is – akkorára nőtt, hogy egy alkalommal megijedt tőle ma

Fáradtan, rosszkedvűen lépett be odahaza a házba. Bántotta,

csak rákodják eléd porcogos hitüek a nyúlós igéket
mert e felzaklatott világban a szigorúság is nyűg már
luciferi kacajokban gurulnak széjjel világdíszítő gyöngyei
s az érzés mely hosszan kivánná a megtartó erőket
mint csókos nyál a másik archoz a zsarnoksághoz akként kenődik
mit szúrkálod hát fehér botoddal a líra közepét
amikor szikkad ki dől össze a vers
csorog rá megbotlott korunkra a kiköpött remény
feladott hitek látnoki tákolmányok szennye égig érő pedagógiák
hiszed-e még öreg hús és szellem egymást zaklató sebeiből kicsapva a dal
hiszed-e még a rossz annyi tudása közt a sarjadó harmóniát
különben mi mivel öregszünk hogyan kábítjuk a múlás kínjait
majdani emlékedhez érve ferde tornyokat bontó nyűtt sereg
hol lesz kapaszkodónk hol elménk parazsai melyek az úton végigfénylene
ha majd mint egy megakadt kőre zuhant verset az ihlet
szemérmes botod a zsibongó utca magasba többé nem dobálja

EX
LIBRIS

sem ez, sem az, mindig valaki más,
kit lelöktek lábáról az erők
s kényük-kedvük szerint
magamtól is megvédenek.
– Játékszer, Szolga, Tárgy! –
undorodtam s zuhantam emberalatti
mélybe, hol az ösztön sír, torzul és bolyong
s ahonnan újra meg újra gyilkosok
vetődnek föl s készülődnek
égen és földön
a végső rendtevésre. Megrettentem
magamtól újra s parancsba adtam a reményt :
– Szeretni, fel, ellenségem is! –
de rámvillant a fény : az is én vagyok.
– Mondj hát jó igent s a képzelet
szabad mezején röptesd előre szellemed
s érd utol! Ha majd a test
és a szellem egyesül, akkor...
– Akkor mi lesz? – Boldog Isten!
ki hiszi el boldogságodat s hogy örülni tudsz
a lények fölötti lény felett.
De hát mit akar itt ez a kétségbeesett?
Egyetlen szót motyog, azt hajtogatja,
amit megtenni most már nem lehet,
csak azt, hogy : vissza, vissza, vissza!
vagy belepusztul a világ. – Uram,
s én hogyan folytassam rossz költeményedet,
ha nincs előre, nincs hátra, nincs tovább.

Gyulai Livius

Nádor Tamás: Osszarvi és Rentaúr: 10
Részlés Gyulai Liviusnak. = M. Hfi. 1985. jan. 25.
32-34. ill

alföld

IRODALMI, MŰVELŐDÉSI ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

SZÁZ ÉVE SZÜLETETT
BABITS MIHÁLY:
BAKÓ ENDRE
BARTA JÁNOS
FÜLÖP LÁSZLÓ
JAGUSZTIN LÁSZLÓ
TANULMÁNYAI

ILLYÉS GYULA
HÁTRAHAGYOTT VERSEI

OSZTOJKÁN BÉLA
ELBESZÉLÉSE

VITA A KÖZÖSSÉGI
MŰVELŐDÉSRŐL

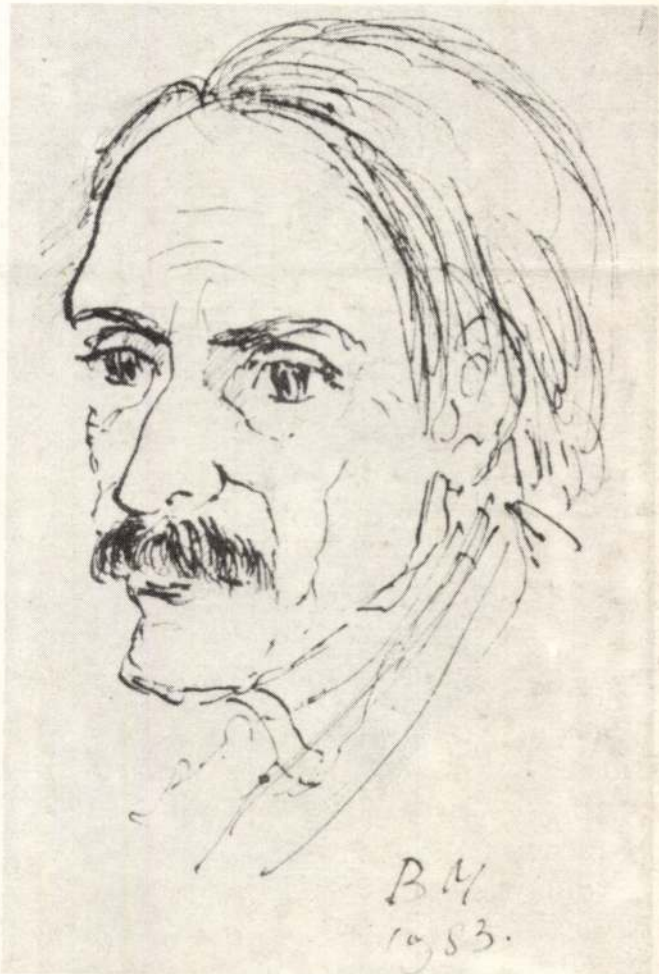

HARMINCNEGYEDIK ÉVFOLYAM 1983 /II

alföld

12 forint

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

CSÍKSZENTMIHÁLYI RÓBERT

MUNKÁCSY-DÍJAS SZOBRÁSZMŰVÉSZ

GYULAI LÍVIUSZ

MUNKÁCSY-DÍJAS GRAFIKUSMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
1984. SZEPTEMBER 26-ÁN
SZERDÁN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

KÉP CSAR NOK

MEGTEKINTHETŐ:
1984. SZEPTEMBER 26—OKTÓBER 6.

DÜRER TEREM
BUDAPEST V., VÁCI UTCA 16/B.

F. k.: Köteles István — 84-1688 GENERALART Dorogi Ny

CSÍKSZENTMIHÁLYI RÓBERT 1940. január 5-én született Budapesten.
1960—65-ig a Képzőművészeti Főiskolán tanult.
1964 óta Szentendrén él és dolgozik. Közben tíz évig tanított a Képző és Iparművészeti Szakközépiskolában.
1974-ben Munkácsy-díjat,
1983-ban Érdemes művész kitüntetést kapott.

Csíkszentmihályi Róbert művei állandó metamorfózisban vannak: anyagi-természeti-gondolati-formai változásban. Alapmodellje az anyaggal, természettel, történelemmel küzdő ember, akinek mindez: anyag, természet, történelem egyben létközege. Alkotói metodikájában, magatartásában belső vívódásokon túl benne rejlik a természetet járó, fürkésző ember harmóniája. A szobrász az alkotás folyamatában megismeri, a kész műben megismerteti immár nemcsak anyagát: a fának, kőnek, fémnek belső szerkezetét, törvényszerűségeit, hanem annak végtelen emberformáló művészi jelentés-lehetőségét, ambivalenciáját és az emberi törvényekkel való elemi kapcsolatát.

Csíkszentmihályi Róbert a képzőművészeti divatlapok receptjeit mellőzve, az elevenen élő emberi valósághoz nyúl, azon belül is az emberi egzisztenciáknak — az egy hajszálon függésen túli — állapotaihoz. Megbizonyítván, hogy mai képzőművészetünk is alkalmas é.vényes értékű, sok irányba sugárzó művek alkotására, ha az alkotó megőrzi lelkének egészségét, szabadságát. Ha nem köti képzeletét gúzsba, formarendszerek, konceptek, irányzatok, rendszerelméletek kényelmével.

(Művészet 1980 augusztus, Kovács Gyula)

GYULAI LÍVIUSZ az erdélyi Baróton született 1937-ben. 1962-ben fejezte be tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán. Mesterei: Kmetty János, Fónyi Géza és Ék Sándor voltak. 1958 és 1975 között elsősorban egyedi grafikával és könyvillusztrációval foglalkozott. 1975 és 1980 között animációs filmeket is készített. 1971-ben a II. Firenzei Grafikai Biennálé aranyérmét nyerte el. 1973-ban Munkácsy-díjban részesült, 1978-ban Új lakók című filmjével a kairói filmfesztiválon elnyerte az Arany-Nofretete-díjat, ugyanebben az évben a lipcsei rövidfilmfesztiválon Ezüst Galamb díjat kapott, 1979-ben megkapta a Kulturális Minisztérium Szép Magyar Könyv díját.

FONTOSABB KIÁLLÍTÁSOK:
1966. Budapest, Dürer Terem
1973. Amsterdam (Szabó Vladimirral és Gross Arnolddal)
1980. Miskolc, József Attila Könyvtár
1981. Budapest, Műcsarnok Dorottya-utcai kiállítóterme
1982. Budapest, Csepel Galéria
1982. München

Részlet Bán András: Gyulai Líviusz (Corvina, Budapest, 1978) c. könyvéből:
„Nem véletlen, hogy az irodalmiasság felé hajlottam: nem vagyok műtermi művész. Ám azzal, hogy az illusztrációt választottam, azzal egyúttal megszabtam a pályám időbeli alakulását is: az illusztráció, még ha könnyed felfogásban csinálnám is (igazán persze nem is tudnám könnyen venni), időt igényel, sok időt. Nem lehet csupán egy kiadónak dolgozni, nem lehet megszervezni, hogy a kiadók szépen egymás után adják a munkákat: csőstől jön, vagy semmi. És az egyszerre kapott munkák közül biztosan azt adják ki kevésbé igényes köntösben, rosszabb nyomdatechnikával, amihez jobban vonzódom, amit szívesebben csinálok, s persze ahhoz van a legkevesebb idő is. Önálló lapra így alig van időm: a könyveket nem lehet félkézzel csinálni. De az sem véletlen, hogy az önálló lapok többsége témáját tekintve kiegészítője az irodalmi anyagból fogant elgondolásaimnak, olyan művekhez kapcsolódik, amelyeket talán soha nem fogok illusztrálni, vagy ha illusztráltam már — nem sikerült. Kétségtelen, úgy igaz, hogy egészen más mértékkel mérik a kiállítóművészetet, annak azonban még sincs értelme, hogy csupán azért csináljak kiállítást, hogy megmutassam: élek, dolgozom. Az illusztráció megbújik, ritka a kiugró siker, és általában a kiugró könyvsiker is.
Az illusztrátor munkája nem a szakmának szól. Én viszont mindig úgy érzem, hogy így élő és eleven a kapcsolatom a világgal, a világ dolgaival. Így vagyok igazán reflektorfényben — ha nem hiúsági oldalról szemléljük, hanem a munka oldaláról... A kiállítás közel sem olyan hatóerejű, mint a könyv. Márpedig az a feladatunk, hogy minél több ember életébe belopjuk a képzőművészetet: úgy látom, az illusztráció, a kisgrafika területén egyre több erre a lehetőség."

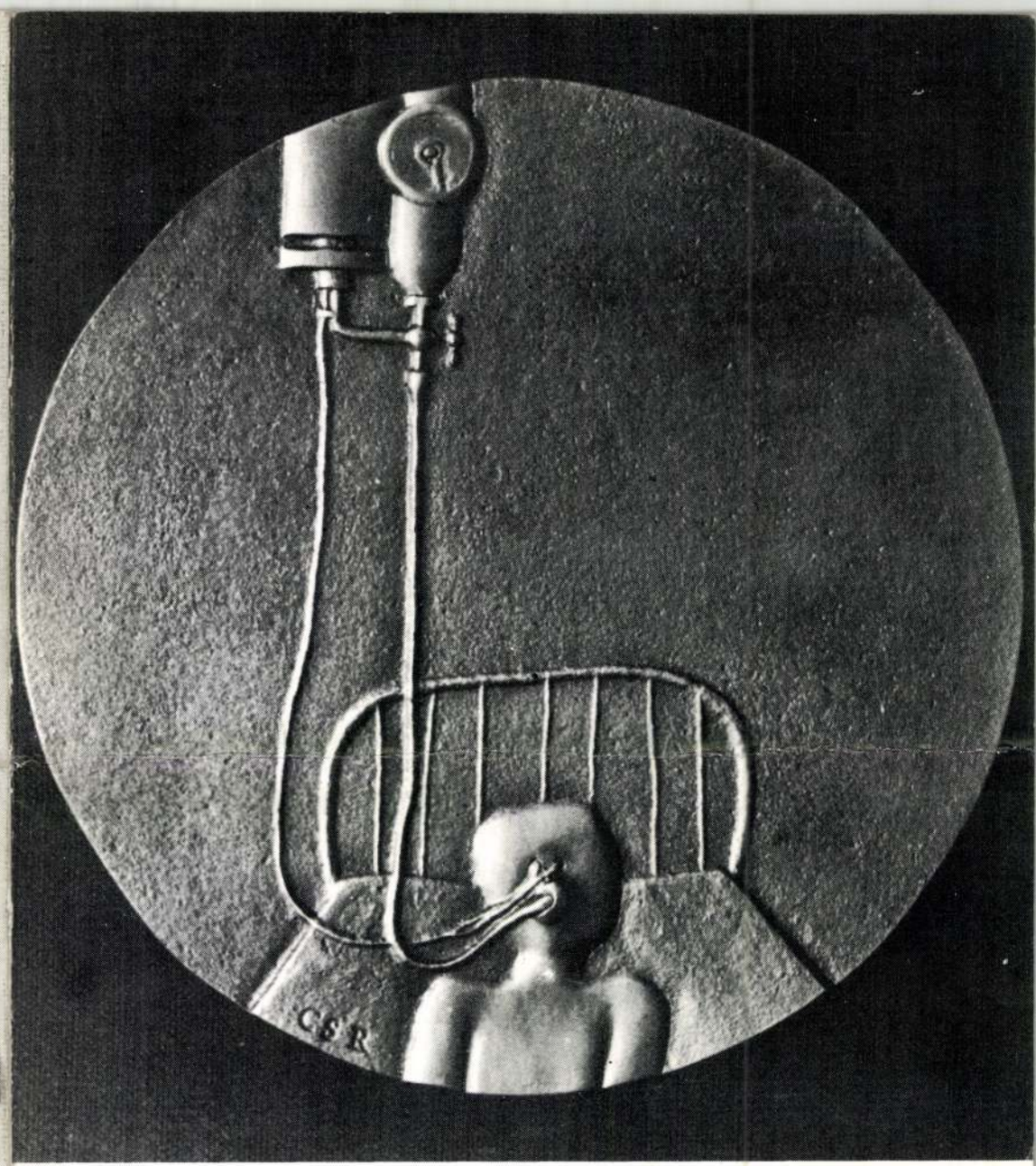

CSÍKSZENTMIHÁLYI RÓBERT

GYULAI LÍVIUSZ

A VIGADÓ GALÉRIA
tisztelettel meghívja Önt 1998. április 16-án 16 órára

GYULAI LÍVIUSZ

grafikusművész
kiállítására

Megnyitja:
MAKOVECZ IMRE

Megtekinthető: 1998. április 16-tól május 3-ig, hétfő kivételével naponta 10-től 18-óráig.

A kiállítás létrejöttét támogatták: Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány, Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete

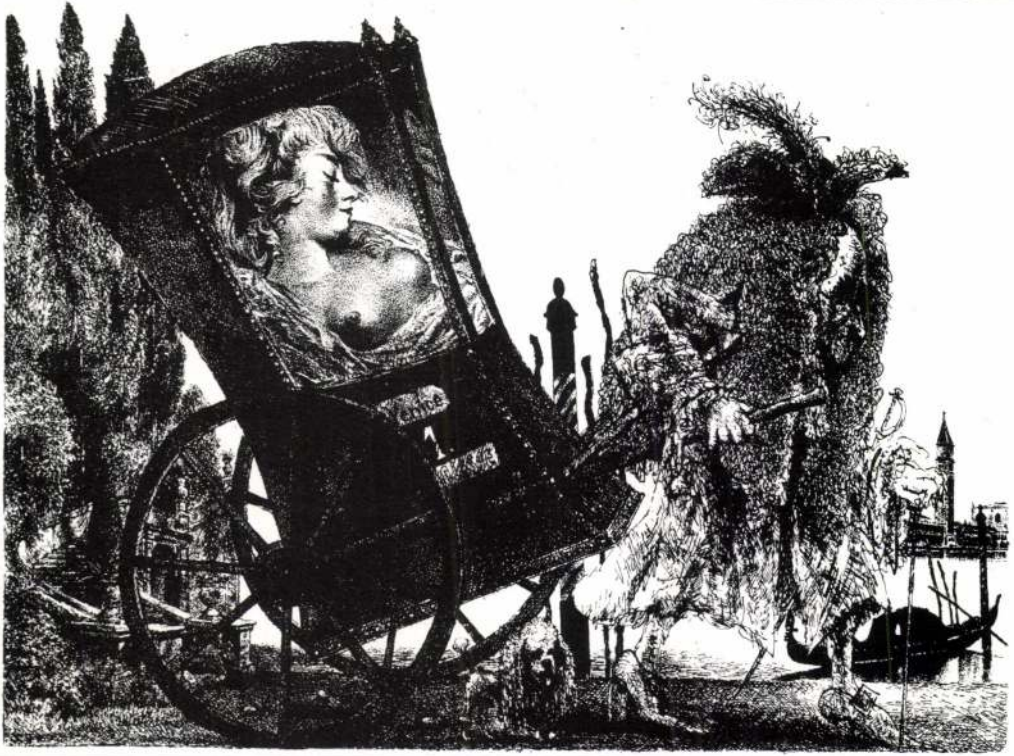

GYULAI LIVIUSZ

A VIGADÓ GALÉRIA
tisztelettel meghívja Önt 1998. április 16-án 16 órára

GYULAI LÍVIUSZ

grafikusművész
kiállítására

Megnyitja:
MAKOVECZ IMRE

Megtekinthető: 1998. április 16-tól május 3-ig, hétfő kivételével naponta 10-től 18-óráig.

A kiállítás létrejöttét támogatták: Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány, Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete

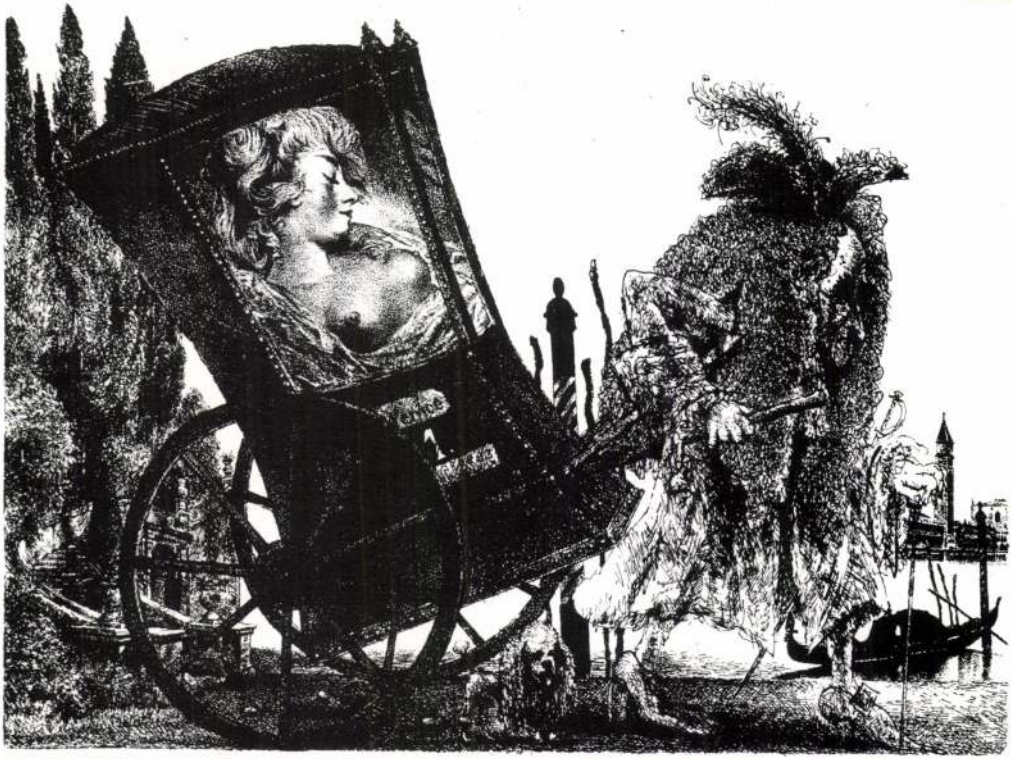

GYULAI LÍVIUSZ

Vas Népe 1998. 03. 10.

A türelem nagyszerűsége

Gyulai Líviusz kiállítása a Savaria Tourist Galériában

● **Kozma G.**

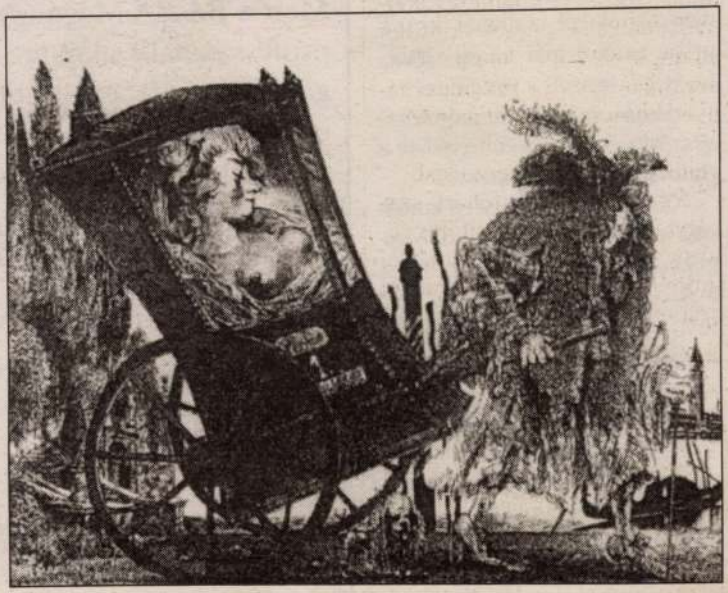

Rövidesen ismét „újoncot" avathat a szombathelyi Savaria Tourist Galéria, hiszen első ízben mutatkozik be alkotásaival Vas megyében *Gyulai Líviusz* budapesti grafikusművész. A március idusára időzített kiállítás tematikájában és kifejezésmódjában szorosan kötődik Gerzson Pál és Kádár János Miklós festőművészek korábbi, szintén galériás bemutatásához. Az „újonc" jelző is csak az első bemutató kapcsán állja meg a helyét, hiszen Gyulai Líviusz a klasszikus magyar grafika kiemelkedő alakja, Munkácsy-díjas művész. Erdélyben született, Sopronban nevelkedett. Művészi látásmódjára nagy hatással voltak neves főiskolai tanárai, így Kmetty János, Fónyi Géza és Ék Sándor. Barátjának tudhatta a két szellemóriást, Nagy László költőt és Kondor Béla képzőművészt is. Így már érthető, hogy műveiben gyakorta felfedezhetünk mélyebb, filozófiai ihletésű üzenetet, amellett, hogy különböző korok és tájak míves, romantikus formái kavarognak grafikáin.

Gyulai Líviuszra azt is mondják, hogy személyisége egészével bizonyíték a „türelem nagyszerűségére". Ez utóbbi magyarázata az lehet, hogy nagyon kemény és kitartó munkával születtek, születnek képei. Nyilvánvaló azon képessége is, hogy egyfajta párbeszédet folytasson a befogadó nézővel, tovább éltetve alkotásait. Gyulai jó értelemben vett közönségművész; gyarapítja, s nem riasztja a vizuális kultúra iránt érdeklődők táborát. Mint hírlik, nagy érdeklődéssel tekint szombathelyi bemutatkozása elé — ez a várakozás kölcsönös. Gazdag tárházából ezúttal *Az öreg Casanova* című grafikáját közöljük.

...ni meg tudjuk állapitani a nyugdíjat, ki tudjuk adni a határozatot.

– Ha mégsem készül el hónapokig a határozat, miből él a nyugdíjas?

– Van lehetőség arra, hogy nyugdíjelőleget utaljanak ki számára, amikor már megállapítható, hogy jogosult a nyugdíjra.

– Néhány hónapja az igazgatóság új székházba költözött. Ügyfeleik is érzik ennek kedvező hatását?

– Természetesen, hiszen korábban három helyütt bérelt helyiségekben működött az igazgatóság. Sok esetben küldözgetnünk kellett a nyugdíjasokat az egyik helyről a másikra, de ez mára megszűnt.

– Mi ma a nyugdíjkorhatár?

– 62 év, de vannak kedvezmények: az 1943-ban született nők idén még elmehetnek nyugdíjba, ha van 35 év szolgálati idejük. Azok a férfiak is nyugdíjba vonulhatnak, akik 1938-as születésűek, és megvan a 38 év szolgálati idejük.

...nyugdíjrendszerbe lépjen be. A magánnyugdíjpénztári tagság előnyeit (egyéni számla, állami garancia, adókedvezmény, örökölhetőség) Ön bizonyára jól ismeri. Miért ajánljuk figyelmébe a **BA-CA Magánnyugdíjpénztárt**?

Mert a **BA-CA Magánnyugdíjpénztár** tőkeerős és professzionális alapítói a magas színvonalú szolgáltatói háttérre támaszkodva, és a hazai önkéntes nyugdíjpénztári piacon szerzett vezető pozíciójukat és tapasztalataikat hasznosítva, kimagasló hozamot biztosító, költségtakarékos és biztonságosan működő magánnyugdíjpénztárt indítottak útjára.

A csoportunk által alapított *CA-Diófa Önkéntes Nyugdíjpénztár 1997-ben mintegy* ***40%-os nettó hozamot*** *ért el.*

Bízunk benne, hogy hamarosan pénztárunk tagjai sorában üdvözölhetjük.

BA-CA Magánnyugdíjpénztár

Hungária Biztosító Rt. Nyugdíjpénztára

1998. január 1-jétől új nyugdíjrendszer működik Magyarországon. Most mindannyian eldönthetjük, hogy majdani nyugellátásunkat teljes mértékben az állami társadalombiztosításra bízzuk-e, vagy átlépünk az új vegyes finanszírozású rendszerbe. Eszerint egyéni nyugdíjjárulékunk nagy részét – idén 6%-ot – magánnyugdíjpénztárba fizethetjük, s nyugdíjba menetelünkig

MEGHÍVÓ

GYULAI LÍVIUSZ
grafikusművész

KIÁLLÍTÁSÁRA

Megnyitja:
Dr. Gegesy Ferenc
Ferencváros polgármestere
és
Antall István
közíró

Időpontja:
2000. december 18. hétfő 17 óra

A kiállítás megtekinthető:
2001. január 12-ig

Helyszíne:
GALÉRIA IX.
1092 Budapest, Ráday u. 27.
Nyitva:
hétköznap 10–18 óra között

Támogatja:
a Nemzeti Kulturális Örökség
Minisztériuma,
a Hungart és
Ferencváros Önkormányzata

Meghívó

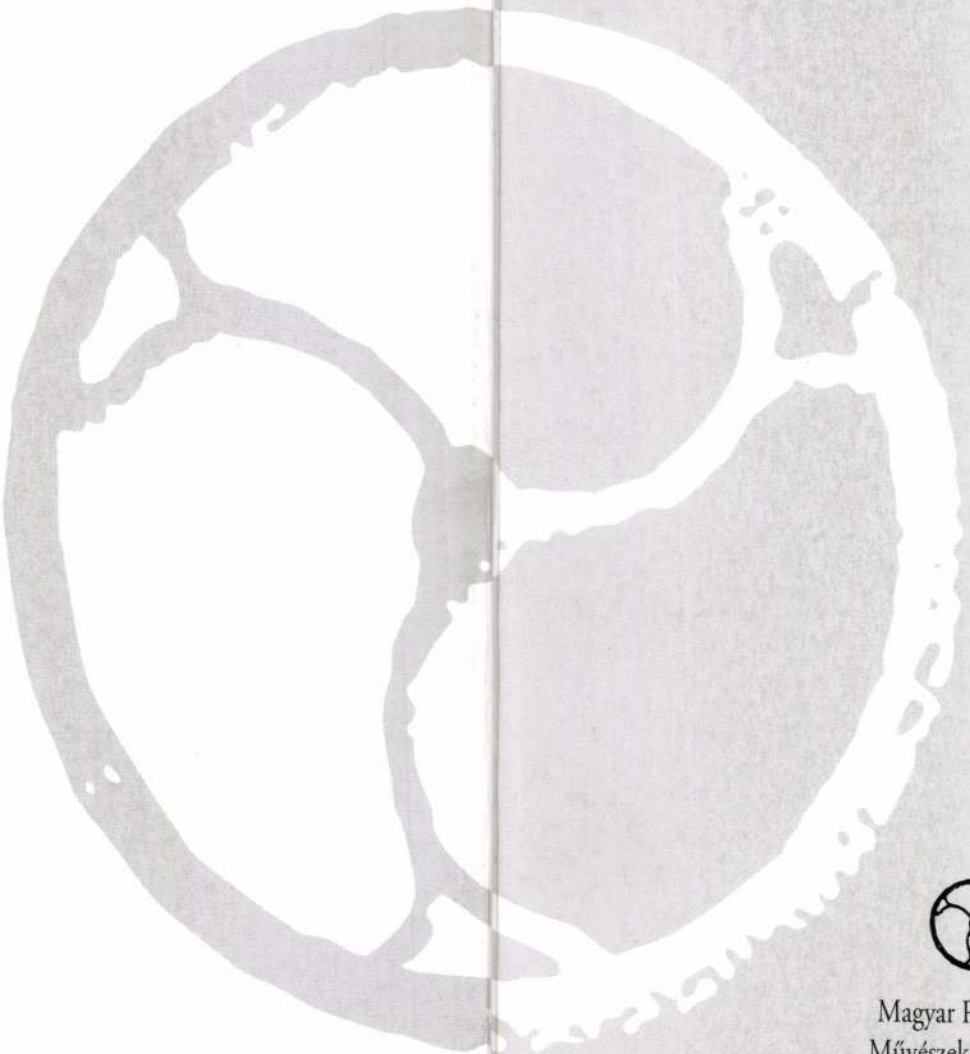

Magyar Rézkarcoló
Művészek Egyesülete

GALÉRIA IX

YES & SKY

Gyulai Líviusz

oldható:
vszerű-
szép,
até-
tal

Az utolsó Mohikán

– Gyulai Líviusz tetovált kövei –

Hozzá hasonló nincs a magyar képzőművészetben. De ne féljünk kijelenteni: nem is volt hozzá mérhető rajzolója, festője az eddigi magyar művészettörténetnek. Így nem is rokonítható. Jobb híján az ítészek szegény öreg Krúdyt szokták előcsalogatni valamelyik otthonos kocsmából, s most óvakodhatunk, hogy nehogy Márait is megpróbálják kiszűrni az óceánból, egy hatásos kiállításmegnyitó és Gyulai Líviusz pontos besorolása kedvéért. Nem. Ő nem a grafika Paganinije, ő a magyar művészet Gyulaija. Ezer szerencse, hogy édesanyja vagy a keresztapja a nyakába akasztotta ezt a soha nem hallott, inkább klasszikusoknál olvasott Líviusz nevet. Így legalább mi tudjuk, hogy ki Ő! Lulu. Lulu, akinek a keze szitakötő, szárnya rajztoll, csöves csontja nád, támasztéka hurkapálca, esetleg ecset. Lerajzolja nekünk az elejtendő vadat, vagy inkább megszelidíti. Akár az embert is háziasítja, ami nem is kis dolog.

Mondom, Gyulai Líviusz egyedülálló mester, pedig annyi mestere volt, mint égen a csillag. Az erdővidéki Baróton tanította őt a táj, Sopronban a könyvtár. Egyszerre volt mestere egy vidéki rajztanár és Gustav Doré, de okította Verne Gyula minden illusztrátora és a nagy indiánkönyvek rajzolói. Minden reggel várta Kmetty, Barcsay megbámulta rajzát, hogy Bernáth Aurélról ne is beszéljünk. Utóbbi igazán nem volt egy csodálkozós fajta, mégsem sajnálta az időt a növendékre, miközben Gyulai Líviusz az idős mester ismert képeit kőre lehelte át. Kondorral pálinkába áztatott éjszakákat fogyasztottak, hogy egészen biztosan lássák a fényes napot. Vujicsics Tihamérral egy ritmusra, egy dallamra költöztek kerületről kerületre – s együtt maradtak a tengerbe hulló lángoló repülőgép vak véletlenjén túl is. Líviusz nem csinált mást, csak nyitva tartotta a szívét és a szemét. Máig átlát minden éjszakai füstfelhőn és minden csillogó butellán. Ősz bohémnak álcázza magát, poharak mögé bújik, soha véget nem érő mesékbe rejtőzködik. Aztán nemcsak a képeiből, de eligazító szavaiból is kitűnik: pontosabban látja a világot, mint a nagy-nagy-nagy társadalomtudósok, a fizetett elemzők, a lefetyelő politológusok. Nagy varázsló az utolsó Mohikán! Úgy rajzol a kőre, hogy rajzainak láttán Toulouse-Lautrec is előhúzna egy üveg francia vörösbort, Picasso pedig ugrana a dugóhúzóért.

De nemcsak a rajzot tudja Lulu, hanem tudja a technikát is. Öreg litográfmesterek csettintenének elégedetten, ahogy a gumiarabicum s a víz nyomán megtapad a festék a kövön. Ám azóta, hogy az Uffizi Galéria megvette gyűjteményének első linómetszetét, melyet éppen Gyulai Líviusz firkantott alá, nos azóta akár minden héten új meglepetést okoz a mester. Legutóbb pénteken kora este a Munkácsy Mihály utca 27. szám alatt, fönn a második emeleten, közvetlen a tetőbádog alatt. Egy olyan *Háromkirályok*on táthattuk a szánkat, amelyen a felszabadult játékosság, a bravúros technika, a könnyeztető költészet és a finom irónia egyszerre volt jelen. Kő Pál kapta ezt a friss nyomdafesték-illatú papírdarabkát, amelyből annyit hagy itt is, ott is maga után az utolsó Mohikán, hogy nyomolvasó legyen a talpán, aki mindet összebogarássza. És akkor arról még nem is szóltam, hogy végszükség esetén fest. Ahogy Emmykéje mondja: pepecselve. Ám soha nem látott színvilággal, utolérhetetlen bájjal. De ír filmforgatókönyvet, ha kell, verset. Televíziós sorozatai, rajzfilmjei az örök gyermeknek készülnek, tehát halálosan komolyak. Miközben mi halálra röhögjük magunkat rajtuk. Lulu nem néz senkit gyereknek. Rajzait, metszeteit, képeit, filmjeit látva újra és újra el kell gondolkoznunk azon, hogy mi tehetségének természete. Ám ezt a sűrű szövésű anyagot nem lehet szálakra bontani. A tanulható dolgokat napestig sorolhatjuk, s tudjuk, vannak megtanulhatatlan, az őssejttől kódolt üzenetek, amelyek egy isteni pillanatban, egy emberi lényben testet öltenek. Csakhogy Gyulai Líviusznak van még egy hatalmas tartaléka. Félve mondom ki, mert félreértik: ez az ember művelt. Miközben könyveit a maga mögött hagyott kapcsolatokban, lakásokban hagyja, szétszórja, módszeres könyvgyűjtő. Ha beteg, olvas, ha fáradt, olvas, ha semmihez sincs kedve, olvas, ha dolgozni van kedve, olvas. Csak tudnám, hogy mikor rajzol. És hol? Mert új műtermében is egy alacsony fotelbe kuporodik, a szép új asztalon is maga elé húzza a régi rajztáblát, és amikor senki nem figyel – csak Emmyke –, akkor, talán akkor: rajzol. Tudom, hogy hihetetlen, de ha itt van, nem szívesen beszélek róla. Én ugyanis hallgatni szeretem. Olyan világot tud, amiről csak töredékes történetek, fél mondatok, hangulatok üzennek. Gyulai Líviusz pedig ott él, ahol minden, de minden ismerős. Azon a prérin, ami nem ugar. Ahol a füvek között titkok lapulnak. Ahol a szerelem vándorol. Ahol Pilinszky, Kondor, Nagy László botolgat, s ahol a farkasok üvöltését elnyomja a furulya hangja. Aki akarja, hallja. Aki akarja, látja.

Antall István

(Elhangzott 2000. december 18-án a Galéria IX-ben, Gyulai Líviusz képzőművész kiállításának megnyitóján.)

2001 február 2.

ERIC MOUSSAMBANI: **Testkultúra**

Boris Becker tévedése

Mielőtt Boris belépett volna a londoni Metropol Hotel mosóhelyiségébe, oldalán Angela Ermakowa pincérnővel és fotomodellel, elővette a mobilt, és tárcsázott. Adj tanácsot, elnök úr, szólt, s közben megsimogatta a lány arcát, aki profilból a feleségére emlékeztette. Boris, ha lehet mondani, minden cseppért kár, és kérlek, nagyon vigyázz. Tudod, én nagyon rákúrtam. Tudom, elnök úr. Vigyázz, Boris. Bízhatsz bennem, Bill. Katt.

Boris kilenc hónap múlva kapott heveny dührohamot, mert ő úgy tudta, hogy ezzel a módszerrel, mármint hogy ha a női testbe a fölső légutakon keresztül áramlik be a sperma, a gyermekáldás nem lehetséges. Van egy súlyos bejelentésünk. Mindent lopnak. Lopják a spermát! Mi úgy tartjuk, hogy a nők méhe és a férfiak magja szentség, és szentség az ember testnedve, összes nyílása, utolsó hajszála, de még az árnyéka is szentség, mely persze végül nagyon kicsi lesz, és nem mozdul többé a hideg földön. Mégis szeretnénk megvilágítani a helyzetet e különös tolvajlást illetően. Tisztességes és becsületes emberek szerelmi aktus után kérdeznek ezt-azt a kedvesüktől. Ez így szokott lenni Berlinben, amiként Törökszentmiklóson vagy Sopronkőhidán. Általában azt kérdezik: jó volt?

Vagy hogy hovatovább.

Vagy hogy ezen el kell még gondolkodnom.

Esetleg, édesanyád jutott az eszembe közben.

Viszont ha a válasz pusztán egy kurta fejbiccentés, s legfeljebb annyi, ühüm, nos, ha ez a tényállás, szerintem egy tehetősebb férfi, aki nem a nejével torkoskodott a szerelem kamrájában, essen gyanúba. Hever előtte egy félig betakart, aranyos nő, egy órája még nem is volt valóság, most meg enyhén hörcsög pofikákkal néz rá, és a szemében nagyon, nagyon ravasz fény csillog. Tessék észrevenni, ez a nő nem nyelt, tehát hátsó szándékai vannak. A megtermékenyülésre játszik. Ugyanis. Bocsánatot kérek. De ez egy élő probléma. Mert azt írja az újság, hogy egy hölgy tíz percig tarthatja zárt ajkai mögött a férfi magját, e tíz perc időtartama alatt kell egy speciális és testmeleg tartóba helyezni a szent anyagot, majd az első adandó alkalommal a megtermékenyítést önállóan elvégezni.

A gazdag és híres férfiaknak tehát újabb kihívás elé kell nézni. Már nemcsak emberrablás, váltságdíj követelése, zsarolás fenyegeti őket, hanem a spermájuk eltulajdonítása is szerepel az őket megrövidíteni igyekvő egyének repertoárjában. Az egynadrágos férfiaknak ettől se kell félni, a szegény hímeket tehát ne zavarja a magömlés. Jó. De a veszélyeztetetteknek mit lehet tenni? Ősi keleti módszerek segíthetnek. A kínaiak úgy tartják, hogy a férfimag maga az életerő, ezért a lehetőség szerint a legritkább esetekben kell megválni tőle. Így hát megannyi kínai férfiú képes úgy szerelmeskedni, hogy aktus közben bár többször is fölkapaszkodik az Orgazmus nevű, hófödte csúcsra, ám mindeközben a magja egyszer sem csurran el.

És például, ha kultúrák, ha találkoznak. Szívbéli zsidó jó barátunk a régi időkben egy buddhista kislánnyal járt kézen fogva. Mint elárulta, nagyon kedves, aranyos nő volt, a legszelídebb valamennyi szerelme közül. Csak a magömlés után lett durcás.

Petri-sorozat
a Goethe Intézetben

Február 1., 21 óra, Eckermann eszpresszó Kiállításmegnyitó: Szilágyi Lenke Petri-fotói. Melis László Schubert-dalokat énekel a *Téli utazás* című ciklusból.

22 óra *Hogy elérjek a napsütötte sávig...* Petri György istenről és a halálról. Kamondi Zoltán dokumentumfilmje

Február 2., 21 óra, Eckermann eszpresszó Beszélgetés Petri Györgyről. Verset mond: Várady Szabolcs és Vallai Péter

22 óra *PETRI GYÖRGY 1., 2., 3., 4.* Dokumentumfilm-sorozat, 4-szer 60 perc. Rendezte: Kamondi Zoltán. (Gyerekkor, család, középiskolás évek)

Február 3., 21 óra, Eckermann eszpresszó Melis László-koncert, Kleist- és Petri-szövegekre írt művek

22 óra *PETRI GYÖRGY 5., 6., 7., 8.* Dokumentumfilm-sorozat. 4-szer 60 perc. Rendezte: Kamondi Zoltán. (Egyetemi évek, pályakezdés)

Február 4., 11 óra, Eckermann eszpresszó Irodalmi matiné Petri Györgyről (német nyelven). A beszélgetést Wilhelm Droste vezeti

STŐHR LÓRÁNT:

Steril

Ha van valaki, aki forgatókönyvet írhatna egy falun játszódó filmhez, akkor az Tar Sándor, a gazdasági és kulturális elnyomatásban élők *helyett* beszélő ember. Ha van valaki, aki a mindennapi kocsmai iszogatás mögött sorsokat is meg tud mutatni, nemcsak karikaturizált figurákat, az éppen a *Lassú teher* és *A mi utcánk* írója. Az *Egyszer élünk* című film forgatókönyve, amit Tar saját novelláinak cselekményelemeiből és motívumaiból gyúrt össze, mégis némi csalódást kelt. Tar éppen azzal a történetvezetési kihívással nem tud megbirkózni, amit írásaiban az egymást követő novellák sorával remekül áthidal. A novellaciklus egyes darabjai önmagukban feszült dramaturgiájú, jól felépített történetek, sorozatba rendezve viszont túlnyúlnak határaikon és lassanként kirajzolják „a mi utcánkat", a falut, a vidéki Magyarország nyomorúságos, bor- és véráztatta oldalát. A filmtől sem teljesen idegen ez a rövid történetekből építkező technika, amint azt Robert Altman nagyszerű munkája, a Raymond Carver-novellákból összerakott, három óra időtartamú *Rövidre vágva* példája mutatja. Az *Egyszer élünk* azonban megmarad a másfél órás filmhossz és ezzel összefüggésben a főhősre építő dramaturgia keretei között, ugyanakkor mintha nyomás nehezedett volna Tarra, hogy minél több részletet mutasson be a vidéki élet szürreális és humoros oldalából, a falu feltérképezését szolgáló számos mellékes cselekménnyel összekuszálja és meggyengíti a Balog család széthullásának megrázó történetét. Pedig nem hiszem, hogy a megrokkantan is víg kedélyű és életigenlő Balog István eltipratásánál igazabb és iszonyatosabb mesét filmre írtak volna manapság széles e hazában. A film alapjául szolgáló *Lassú teher* című novella megkerülhetetlen egyszerűséggel rajzolja fel azt szörnyű választóvonalat, ami a családi kötelékeket sem tisztelve szegényekre és gazdagokra, gyengékre és erősekre osztja a magyar társadalmat. Ez a kérlelhetetlen egyszerűség és pontosság veszett el, miközben a novellákból forgatókönyv lett.

GYULAI LIVIUS2
MAGYAR NEMZET 2001.05.14

kultura@magyarnemzet.hu

Az Arany Nofretététől Jónásig

Az erdélyi Baróton, 1937-ben született Gyulai Liviusz grafikus és animációsfilm-rendező, Munkácsy-díjas érdemes művész. A képzőművészeti főiskolán Kmetty Jánosnál és Ék Sándornál tanult. 1966-ban a Dürer Teremben volt a bemutatkozó kiállítása. Később kiállított többek között Münchenben, Amszterdamban, Bolognában, Berlinben, a Baltikumban és Helsinkiben is. 1972-ben az Új lakók című animációs filmjével elnyerte a kairói filmfesztivál nagydíját, az Arany Nofretétét. A cannes-i filmfesztiválon bemutatták Jónás című alkotását. Pestújhelyi otthonában keresték fel a művészt.

Kákonyi Péter

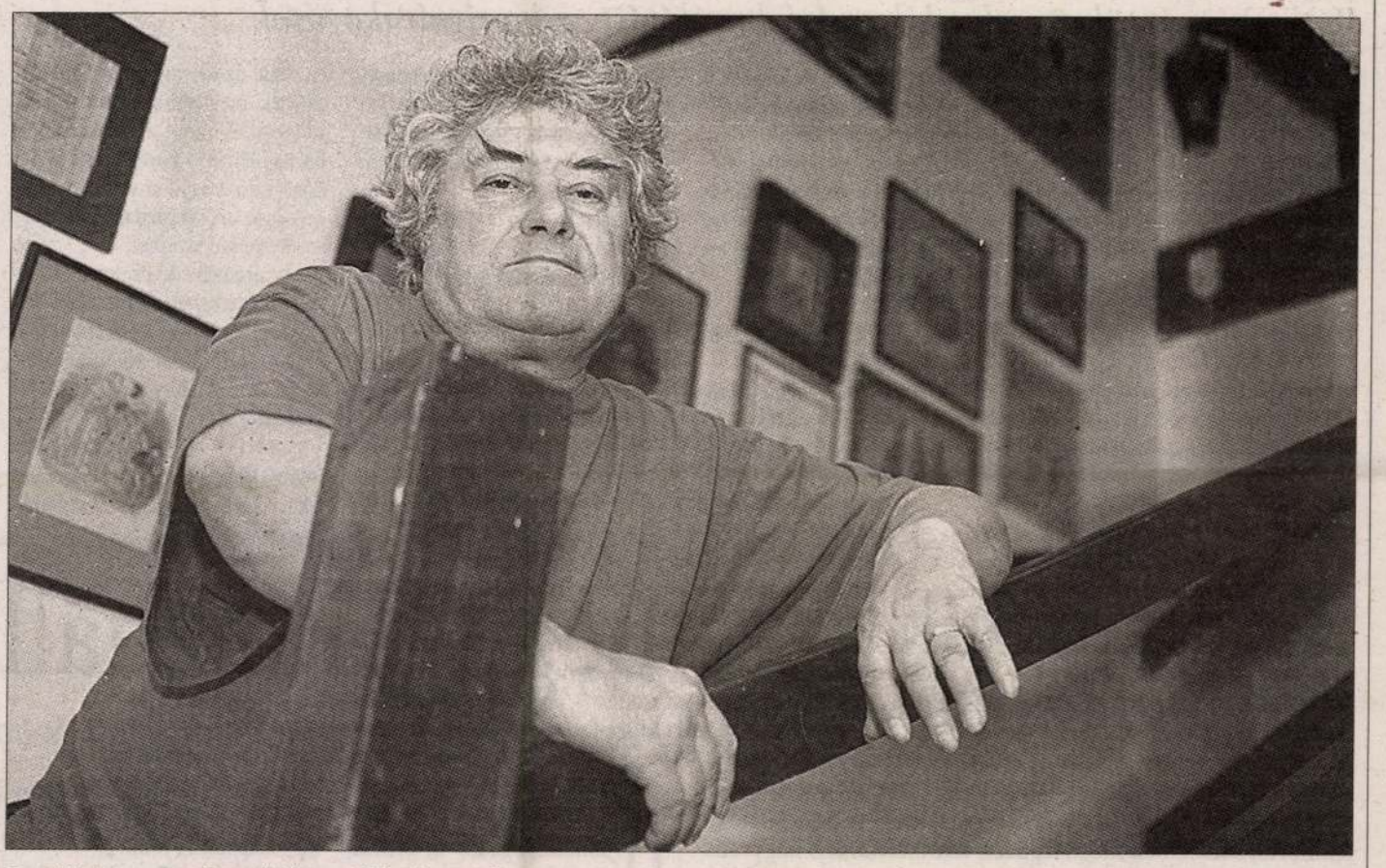

Gyulai Liviusz mostanában rövid, egyedi filmeket csinál

FOTÓ: NAGY ZOLTÁN

A képzőművészek általában festőnek készülnek. Hogyan lesz valaki grafikus?

– Tudatosan grafikusnak készültem. Szerettem olvasni, és a magam kedvére illusztráltam is kedves könyveimet. Kilencéves voltam, amikor erdélyi szülővárosomból, Barótról Magyarországra repatriáltunk. Az ottani iskola, ahol kisdiák voltam, a romániai rendszerváltás után az én kiállításom alkalmával vette fel *Baróti Szabó Dávid* nevét. Barótról Sopronba kerültünk 1946-ban. *Ágoston Ernő*, a kitűnő soproni grafikus készített fel a pesti képzőművészeti gimnáziumra, ahonnan rögtön bejutottam a főiskolára is. *Kondor Béla* – aki nem sokkal előttünk végzett – egyengette későbbi utamat. És persze *Nagy László*, aki az Élet és Irodalom grafikai szerkesztőjeként sok munkámat közölte. És ne feledjem el *Kormos Istvánt*. Az ő közreműködésével kezdtem el a Móra Könyvkiadónak dolgozni.

– Mi volt az első illusztrálni való munkája?

– Erre jól emlékszem. A Magvető Kiadó Vidám Könyvek-sorozatában *Karinthy Frigyes* Notesz című könyve. Később *Mikszáth, Krúdy* és az *Illyés Gyula* által „átigazított" Lúdas Matyi következett. Fontos, hogy munkáim során megismerhettem a kortárs magyar irodalom képviselőit, *Weöres Sándortól*, akinek Psychéjét illusztráltam és *Juhász Ferenctől, Lázár Ervintől* a fiatalabbakig csaknem mindenkit.

– És hogyan lett animációsfilmes?

– A hetvenes években kezdtem el ilyen természetű filmeket csinálni, és megszerettem a műfajt. Két tévésorozatot is készítettem gyerekeknek, a Jómadarakat meg a Tündi kalandjait. Néha levetítik még mostanában is ezeket, ám újabbak nem készülnek, a tévének nincs pénze rá. Mostanában rövid, egyedi filmeket csinálok. Egyik új rövidfilmemet, a Golyós mesét idén mutatják majd be Chicagóban meg Rio de Janeiróban. Most lehetőséget kaptam, hogy a gyerekkoromról, főképp soproni élményeim alapján, készítsek animációs rövidfilmet. Az én kisvárosom lesz a címe. Bár csak részben tartozik ide, itt említem meg, hogy szerencsés kezdeményezés volt, hogy országszerte óriásposztereken kortársgrafikákat mutattak be. Így került forgalomba az én litográfiai sorozatom egyik darabja is, Az öreg Casanova.

– Folyamatosan illusztrálja a Littera Nova Kiadó Sophie-könyvek sorozatát.

– Ez a sorozat „ár ellen" készül, hisz nem enged a giccsnek. Fontos, hogy a mai magyar költők és írók gyerekeknek írott munkái nívós kiállítású könyvekben lássanak napvilágot. Egyelőre csak a borítók színesek, belül a metszetek egyszínűek. Remélhetőleg előbb-utóbb a belső grafikák is színesek lesznek.

GKI: Javul a háztartások anyagi helyzete

Optimizmust tükröznek a lakossági, borúlátást az ipari várakozások

Nem mutatott lényeges változást az előző hónaphoz képest a GKI Gazdaságkutató Rt. (www.gki.hu) konjunktúraindexe áprilisban. A lakossági várakozásokat tükröző index érezhetően, három ponttal javult, az üzleti szféra viszont borúlátóbban ítéli meg kilátásait, ami a bizalmi index 1,5 pontos csökkenésben is mérhető. Az indexen egyértelműen az ipari cégek várakozásai rontottak, a kereskedelemben érdekelt vállalkozások azonban valamivel jobban reménykednek, mint korábban.

SZÖGHY

Tavaly év vége óta tapasztalható, hogy az ipari cégek optimizmusa csökken, ennek mértéke azonban nem nagyon jelentős, s kisebb az EU-ban tapasztalhatónál – áll a GKI Gazdaságkutató Rt. lapunkhoz eljuttatott elemzésében.

Áprilisban – márciushoz viszonyítva – romlott a termelési színvonal megítélése, az értékesítési lehetőségeket viszont lényegében változatlanul ítélik meg, pontosabban a belföldi értékesítési lehetőségek valamelyes bővülésére és az export kismértékű csökkenésére számítanak a megkérdezett ipari vállalkozások.

Ezzel szemben a kereskedelmi cégek a következő hat hónapban javuló üzleti lehetőségekre számítanak. Az inflációs várakozások mindkét területen mérséklődnek, s az áremelések az iparban és a kereskedelemben sem olyan erőteljesek, mint korábban tapasztalták a kutatók.

A háztartások áprilisban kissé kedvezőbbnek értékelték saját pénzügyi helyzetüket, mint márciusban, az ország gazdasági helyzetének megítélése azonban nem változott. Viszont a megkérdezettek úgy látják: a következő tizenkét hónapban a saját anyagi lehetőségeik és az ország gazdasági helyzete is lényegesen javulhat.

Az áremelkedések további lassulását érzékelték a válaszadók áprilisban, de mivel az árak mégiscsak nőnek, nem ellentmondás, hogy az inflációs várakozások is erősödtek.

Kissé bővült a háztartások tartós fogyasztási cikkek iránti kereslete, s a következő egy évben arra számítanak, hogy még többet költhetnek e termékekre (bútor, műszaki cikk).

Az elmúlt hónapban nem változott a lakosság vélekedése a megtakarításokkal kapcsolatban, ugyanannyian tartották kedvezőnek az alkalmat a megtakarításra, mint egy hónappal korábban. A következő 12 hónap folyamán azonban azt remélik, többet tehetnek majd félre, mint most.

A felmérés szerint áprilisban tovább javult a háztartások anyagi helyzete. Az ezt jelző mutató megközelítette az eddig mért legmagasabb szintet.

Harc a multik módszerei ellen

A magyar élelmiszergyártók többsége úgy érzi, hogy a beszerzési társulásokban működő nagyáruházakat és boltláncolatokat fenntartó, hazánkban megtelepedett multinacionális nagyvállalatok különböző címeken, különböző összegeket préselnek ki belőlük, de nehezményezik a 60, esetenként 180 napig is elhúzódó fizetési határidőket is. A termelők és a kereskedők között a jövedelemmegosztási kérdésekben megkezdődtek a tárgyalások. Azt, hogy „feszültség van", immár a nagykereskedőket és multikat tömörítő Országos Kereskedelmi Szövetség is elismeri.

SZAJLAI CSABA

Beszerzési ár, boltnyitási hozzájárulás, polcpénz, kontingenslevonás és akciók – ilyen címen merülnek fel „váratlan" kiadások a beszállítóknál, az eredeti szerződésekhez képest – magyarázta el lapunknak egy csokiüzemet működtető hazai termelő, aki szerint egy magyar vállalkozás számára egyre nehezebb lépést tartani a multikkal. Ezek a cégek egyre többet követelnek, s egyre többet is kapnak, mert a sarki fűszeresbolt megrendeléseiből nem lehet megélni, ugyanakkor a multik módszerei ellen elkezdődött a harc – tette hozzá a neve elhallgatását kérő csokiüzem tulajdonosa, aki elmondta, hogy a jövedelem-megosztási vitában az Alkotmánybírósághoz fordulnak.

Légügyi megállapodás

Közlekedhetnek a repülők Budapest és London között

MTI–SZÖGHY K.

Örömmel fogadta a British Airways, hogy a magyar és angol repülésügyi hatóság tárgyalása pozitív eredménnyel zárult – áll a légitársaság lapunkhoz tegnap eljuttatott közleményében. A megállapodás alapján tovább üzemelhetnek a repülőjáratok Budapest és London között. A British Airways úgy véli, hogy a két ország közötti folyamatos légi összeköttetés elsősorban az utasok érdekeit szolgálja. A légitársaság reméli, hogy a megállapodás az Anglia és Magyarország közötti légi összeköttetés jövőbeli fejlődését is elősegíti. Az utazóközönség érdekeit szem előtt tartva a British rozta el május 14-től, ám végül sikerült mindkét felet kielégítő megállapodásra jutni.

■

A Malév június 6-án indít utoljára gépet Bangkokba, és ezzel újabb hosszú távú járatától válik meg a légitársaság – mondta *Danks Emese,* a Malév szóvivője az MTI-nek.

A járat megszüntetésének oka az üzemeltetés tetemes vesztesége, hasonlóan a légitársaság másik hosszú távú járatához, a pekingihez, amelyet március óta nem közlekedtetnek.

Korábban *Váradi József,* a társaság vezérigazgató helyettese a bangkoki járat jövőjétől tette függővé a szükséges létszámleépítés mértékét. Elmondta: a következő két évben a munkavállalók számának 17 százalékos csökkentésére kényszerül a Malév, de ez a bangkoki járat törlése révén 24 százalékra növekedhet.

A vezérigazgató-helyettes április elején, a társaság reorganizációs tervének ismertetésekor hangsúlyozta, hogy a Malév önállóan nem képes gazdaságosan üzemeltetni ezeket a járatokat, és elmondta: a tavalyi 10 milliárd forint körüli veszteség több mint fele e járatok üzemeltetéséből származott.

Váradi József a légitársaságtól távozóknak korkedvezményes nyugdíjat, átképzési támogatást és korrekt dolgozói végkielégítést ígért.

Az utolsó Mohikán

– Gyulai Líviusz tetovált kövei –

Hozzá hasonló nincs a magyar képzőművészetben. De ne féljünk kijelenteni: nem is volt hozzá mérhető rajzolója, festője az eddigi magyar művészettörténetnek. Így nem is rokonítható. Jobb híján az ítészek szegény öreg Krúdyt szokták előcsalogatni valamelyik otthonos kocsmából, s most óvakodhatunk, hogy nehogy Márait is megpróbálják kiszűrni az óceánból, egy hatásos kiállításmegnyitó és Gyulai Líviusz pontos besorolása kedvéért. Nem. Ő nem a grafika Paganinije, ő a magyar művészet Gyulaija. Ezer szerencse, hogy édesanyja vagy a keresztapja a nyakába akasztotta ezt a soha nem hallott, inkább klasszikusoknál olvasott Líviusz nevet. Így legalább mi tudjuk, hogy ki Ő! Lulu. Lulu, akinek a keze szitakötő, szárnya rajztoll, csöves csontja nád, támasztéka hurkapálca, esetleg ecset. Lerajzolja nekünk az elejtendő vadat, vagy inkább megszelídíti. Akár az embert is háziasítja, ami nem is kis dolog.

Mondom, Gyulai Líviusz egyedülálló mester, pedig annyi mestere volt, mint égen a csillag. Az erdővidéki Baróton tanította őt a táj, Sopronban a könyvtár. Egyszerre volt mestere egy vidéki rajztanár és Gustav Doré, de okította Verne Gyula minden illusztrátora és a nagy indiánkönyvek rajzolói. Minden reggel várta Kmetty, Barcsay megbámulta rajzát, hogy Bernáth Aurélról ne is beszéljünk. Utóbbi igazán nem volt egy csodálkozós fajta, mégsem sajnálta az időt a növendékre, miközben Gyulai Líviusz az idős mester ismert képeit kőre lehelte át. Kondorral pálinkába áztatott éjszakákat fogyasztottak, hogy egészen biztosan lássák a fényes napot. Vujicsics Tihamérral egy ritmusra, egy dallamra költöztek kerületről kerületre – s együtt maradtak a tengerbe hulló lángoló repülőgép vak véletlenjén túl is. Líviusz nem csinált mást, csak nyitva tartotta a szívét és a szemét. Máig átlát minden éjszakai füstfelhőn és minden csillogó butellán. Ősz bohémnak álcázza magát, poharak mögé bújik, soha véget nem érő mesékbe rejtőzködik. Aztán nemcsak a képeiből, de eligazító szavaiból is kitűnik: pontosabban látja a világot, mint a nagy-nagy-nagy társadalomtudósok, a fizetett elemzők, a lefetyelő politológusok. Nagy varázsló az utolsó Mohikán! Úgy rajzol a kőre, hogy rajzainak láttán Toulouse-Lautrec is előhúzna egy üveg francia vörösbort, Picasso pedig ugrana a dugóhúzóért.

De nemcsak a rajzot tudja Lulu, hanem tudja a technikát is. Öreg litográfmesterek csettintenének elégedetten, ahogy a gumiarabicum s a víz nyomán megtapad a festék a kövön. Ám azóta, hogy az Uffizi Galéria megvette gyűjteményének első linómetszetét, melyet éppen Gyulai Líviusz firkantott alá, nos azóta akár minden héten új meglepetést okoz a mester. Legutóbb pénteken kora este a Munkácsy Mihály utca 27. szám alatt, fönn a második emeleten, közvetlen a tetőbádog alatt. Egy olyan *Háromkirályok*on táthattuk a szánkat, amelyen a felszabadult játékosság, a bravúros technika, a könnyeztető költészet és a finom irónia egyszerre volt jelen. Kő Pál kapta ezt a friss nyomdafesték-illatú papírdarabkát, amelyből annyit hagy itt is, ott is maga után az utolsó Mohikán, hogy nyomolvasó legyen a talpán, aki mindet összebogarássza. És akkor arról még nem is szóltam, hogy végszükség esetén fest. Ahogy Emmykéje mondja: pepecselve. Ám soha nem látott színvilággal, utolérhetetlen bájjal. De ír filmforgatókönyvet, ha kell, verset. Televíziós sorozatai, rajzfilmjei az örök gyermeknek készülnek, tehát halálosan komolyak. Miközben mi halálra röhögjük magunkat rajtuk. Lulu nem néz senkit gyereknek. Rajzait, metszeteit, képeit, filmjeit látva újra és újra el kell gondolkoznunk azon, hogy mi tehetségének természete. Ám ezt a sűrű szövésű anyagot nem lehet szálakra bontani. A tanulható dolgokat napestig sorolhatjuk, s tudjuk, vannak megtanulhatatlan, az ősseitől kódolt üzenetek, amelyek egy isteni pillanatban, egy emberi lényben testet öltenek. Csakhogy Gyulai Líviusznak van még egy hatalmas tartaléka. Félve mondom ki, mert félreértik: ez az ember művelt. Miközben könyveit a maga mögött hagyott kapcsolatokban, lakásokban hagyja, szétszórja, módszeres könyvgyűjtő. Ha beteg, olvas, ha fáradt, olvas, ha semmihez sincs kedve, olvas, ha dolgozni van kedve, olvas. Csak tudnám, hogy mikor rajzol. És hol? Mert új műtermében is egy alacsony fotelbe kuporodik, a szép új asztalon is maga elé húzza a régi rajztáblát, és amikor senki nem figyel – csak Emmyke –, akkor, talán akkor: rajzol. Tudom, hogy hihetetlen, de ha itt van, nem szívesen beszélek róla. Én ugyanis hallgatni szeretem. Olyan világot tud, amiről csak töredékes történetek, fél mondatok, hangulatok üzennek. Gyulai Líviusz pedig ott él, ahol minden, de minden ismerős. Azon a prérin, ami nem ugar. Ahol a füvek között titkok lapulnak. Ahol a szerelem vándorol. Ahol Pilinszky, Kondor, Nagy László botolgat, s ahol a farkasok üvöltését elnyomja a furulya hangja. Aki akarja, hallja. Aki akarja, látja.

Antall István

(Elhangzott 2000. december 18-án a Galéria IX-ben, Gyulai Líviusz képzőművész kiállításának megnyitóján.)

Boris Becker tévedése

Mielőtt Boris belépett volna a londoni Metropol Hotel mosóhelyiségébe, oldalán Angela Ermakowa pincérnővel és fotomodellel, elővette a mobilt, és tárcsázott. Adj tanácsot, elnök úr, szólt, s közben megsimogatta a lány arcát, aki profilból a feleségére emlékeztette. Boris, ha lehet mondani, minden cseppért kár, és kérlek, nagyon vigyázz. Tudod, én nagyon rákúrtam. Tudom, elnök úr. Vigyázz, Boris. Bízhatsz bennem, Bill. Katt.

Boris kilenc hónap múlva kapott heveny dührohamot, mert ő úgy tudta, hogy ezzel a módszerrel, mármint hogy ha a női testbe a fölső légutakon keresztül áramlik be a sperma, a gyermekáldás nem lehetséges. Van egy súlyos bejelentésünk. Mindent lopnak. Lopják a spermát! Mi úgy tartjuk, hogy a nők méhe és a férfiak magja szentség, és szentség az ember testnedve, összes nyílása, utolsó hajszála, de még az árnyéka is szentség, mely persze végül nagyon kicsi lesz, és nem mozdul többé a hideg földön. Mégis szeretnénk megvilágítani a helyzetet e különös tolvajlást illetően. Tisztességes és becsületes emberek szerelmi aktus után kérdeznek ezt-azt a kedvesüktől. Ez így szokott lenni Berlinben, amiként Törökszentmiklóson vagy Sopronkőhidán. Általában azt kérdezik: jó volt?

Vagy hogy hovatovább.

Vagy hogy ezen el kell még gondolkodnom.

Esetleg, édesanyád jutott az eszembe közben.

Viszont ha a válasz pusztán egy kurta fejbiccentés, s legfeljebb annyi, ühüm, nos, ha ez a tényállás, szerintem egy tehetősebb férfi, aki nem a nejével torkoskodott a szerelem kamrájában, essen gyanúba. Hever előtte egy félig betakart, aranyos nő, egy órája még nem is volt valóság, most meg enyhén hörcsög pofikákkal néz rá, és a szemében nagyon, nagyon ravasz fény csillog. Tessék észrevenni, ez a nő nem nyelt, tehát hátsó szándékai vannak. A megtermékenyülésre játszik. Ugyanis. Bocsánatot kérek. De ez egy élő probléma. Mert azt írja az újság, hogy egy hölgy tíz percig tarthatja zárt ajkai mögött a férfi magját, e tíz perc időtartama alatt kell egy speciális és testmeleg tartóba helyezni a szent anyagot, majd az első adandó alkalommal a megtermékenyítést önállóan elvégezni.

A gazdag és híres férfiaknak tehát újabb kihívás elé kell nézni. Már nemcsak emberrablás, váltságdíj követelése, zsarolás fenyegeti őket, hanem a spermájuk eltulajdonítása is szerepel az őket megrövidíteni igyekvő egyének repertoárjában. Az egynadrágos férfiaknak ettől se kell félni, a szegény hímeket tehát ne zavarja a magömlés. Jó. De a veszélyeztetetteknek mit lehet tenni? Ősi keleti módszerek segíthetnek. A kínaiak úgy tartják, hogy a férfimag maga az életerő, ezért a lehetőség szerint a legritkább esetekben kell megválni tőle. Így hát megannyi kínai férfiú képes úgy szerelmeskedni, hogy aktus közben bár többször is fölkapaszkodik az Orgazmus nevű, hófödte csúcsra, ám mindeközben a magja egyszer sem csurran el.

És például, ha kultúrák, ha találkoznak. Szívbéli zsidó jó barátunk a régi időkben egy buddhista kislánnyal járt kézen fogva. Mint elárulta, nagyon kedves, aranyos nő volt, a legszelídebb valamennyi szerelme közül. Csak a magömlés után lett durcás.

Petri-sorozat
a Goethe Intézetben

Február 1., 21 óra, Eckermann eszpresszó
Kiállításmegnyitó: Szilágyi Lenke Petri-fotói. Melis László Schubert-dalokat énekel a *Téli utazás* című ciklusból.

22 óra *Hogy elérjek a napsütötte sávig...* Petri György istenről és a halálról. Kamondi Zoltán dokumentumfilmje

Február 2., 21 óra, Eckermann eszpresszó
Beszélgetés Petri Györgyről. Verset mond: Várady Szabolcs és Vallai Péter

22 óra *PETRI GYÖRGY 1., 2., 3., 4.* Dokumentumfilm-sorozat, 4-szer 60 perc. Rendezte: Kamondi Zoltán. (Gyerekkor, család, középiskolás évek)

Február 3., 21 óra, Eckermann eszpresszó
Melis László-koncert, Kleist- és Petri-szövegekre írt művek

22 óra *PETRI GYÖRGY 5., 6., 7., 8.* Dokumentumfilm-sorozat. 4-szer 60 perc. Rendezte: Kamondi Zoltán. (Egyetemi évek, pályakezdés)

Február 4., 11 óra, Eckermann eszpresszó
Irodalmi matiné Petri Györgyről (német nyelven). A beszélgetést Wilhelm Droste vezeti

STŐHR LÓRÁNT:

Steril

Ha van valaki, aki forgatókönyvet írhatna egy falun játszódó filmhez, akkor az Tar Sándor, a gazdasági és kulturális elnyomatásban élők *helyett* beszélő ember. Ha van valaki, aki a mindennapi kocsmai iszogatás mögött sorsokat is meg tud mutatni, nemcsak karikaturizált figurákat, az éppen a *Lassú teher* és *A mi utcánk* írója. Az *Egyszer élünk* című film forgatókönyve, amit Tar saját novelláinak cselekményelemeiből és motívumaiból gyúrt össze, mégis némi csalódást kelt. Tar éppen azzal a történetvezetési kihívással nem tud megbirkózni, amit írásaiban az egymást követő novellák sorával remekül áthidal. A novellaciklus egyes darabjai önmagukban feszült dramaturgiájú, jól felépített történetek, sorozatba rendezve viszont túlnyúlnak határaikon és lassanként kirajzolják „a mi utcánkat", a falut, a vidéki Magyarország nyomorúságos, bor- és véráztatta oldalát. A filmtől sem teljesen idegen ez a rövid történetekből építkező technika, amint azt Robert Altman nagyszerű munkája, a Raymond Carver-novellákból összerakott, három óra időtartamú *Rövidre vágva* példája mutatja. Az *Egyszer élünk* azonban megmarad a másfél

ben a főhősre építő dramaturgia keretei között, ugyanakkor mintha nyomás nehezedett volna Tarra, hogy minél több részletet mutasson be a vidéki élet szürreális és humoros oldalából, a falu feltérképezését szolgáló számos mellékes cselekményszál összekuszálja és meggyengíti a Balog család széthullásának megrázó történetét. Pedig nem hiszem, hogy a megrokkantan is víg kedélyű és életigenlő Balog István eltipratásánál igazabb és iszonyatosabb mesét filmre írtak volna manapság széles e hazában. A film alapjául szolgáló *Lassú teher* című novella megkerülhetetlen egyszerűséggel rajzolja fel azt szörnyű választóvonalat, ami a családi kötelékeket sem tisztelve szegényekre és gazdagokra, gyengékre és erősekre osztja a magyar társadalmat. Ez a kérlelhetetlen egyszerűség és pontosság veszett el, miközben a novel-

Gyulaine, Brader Edit tervező

„Csabi" gyermekszoba. (repr.)

Művészet, Budapest, 1974. 8. 13 old.

Gyulainé Bradov Edit
belsőépítész

„Csabi" (gyermekszoba)
(repro)

Kovács Ilmuzsa: Kinek tervezünk és mit?
Művészet, 1974. augusztus - 9 lap.

Gyulaine Bradisz Edit
ipari művész

„Csabi" gyermekszoba.

Filep István: „Otthon '74" kiállítás.
Nők Lapja, 1973. okt 6 – 16 oldal.

Gyulainé Hallós Edit divatterverő

A marxizsigeti bemutatón szerepelnek ruhái

(f. b.): Télen nyáron kötött divat

Magyar Nemzet 1970 VIII. 12 14 old.

Gyulainé Hollós Edit

A Központi Sportiskola felkérésére Rózsa Tündével korszerű melegítőket terveztek, a sorozatgyártást és a fonalösszetételt Kiss Sándor technológus oldotta meg.

Ipari Művészet, 1965. 1. sz., 108. l.

GYULAI Liviusz MV 1998/6

mondanunk, hogy nem volt nehéz dolga Szalóky B. Dánielnek, amikor Ruszt rendezését felújította. Elolvasta és megértette a szövegkönyvet, tisztában volt társulata állományával, s hogy fizikai jelenlétük, tehetségük (praesens) mit sugall a kompozícióban. Hiába legtehetségesebb nő-színész Tárnok Marianna, Júlia mégsem lehet – remekelt mind Dajka. Fürjes Viktória híján van ugyan a drámai súlynak, viszont hamvas és szelíd, így az ő Júliája nem lázadó fruska, hanem latolgatást nem ismerő evidencia: úgy szeret és úgy hűséges, ahogy a föld forog és keleten kél a nap. A férfigárdából csak Welker Gábor lehetett Mercutio – mert érzékeny vonásai, vékony alkata őt jelölték a költőijátékos figurára; Chován Gábornak pedig Romeo dukált, hisz termete, rokonszenves arca hősszerepre predesztinálják, hogy többre is futja tőle, felvillantotta finom mimikával: Júlia esküvőről beszél, irány Lőrinchez, ami erősen meglepi Romeónkat (leesik az álla), de ő nősül, mert nem tűr halasztást lobogó szenvedélye. Szalóky magának tartotta Lőrinc barátot: ráillett, és atyás jóindulattal abszolválta. Nem a társulatvezető jogán jutott hozzá. Tehetséges színházi ember, aki nem azért ül a többiekkel együtt végig a színen, hogy fegyelmezzen vagy magát láttassa, hanem mert együtt játszik. Nem kell nagy megfigyelőnek lenni, hogy parányi jelekből is regisztrálni lehessen: Tárnok és Szalóky azok, akik minden játékpillanatot megélnek, és híven tudják, mi az ő szólamuk.

Vagy száz középiskolás társaságában láthattam az előadást (a vándorszínház állandó pénztárnoka szerint a 99. előadást). Addig se feszélyezték magukat, de amikor a hangosbeszélő felszólította őket, hogy a színpadra is fel lehet ülni, egészen olyan vígan voltak, mint a suli zsibongójában: Tybaltnak kitették a lábukat, Capulet-mamát tanbanyának titulálták, és vígan szemezgettek az átellenben ülő másneműekkel. Nagyon édesek voltak, leszámítva, hogy néha nyakon vágtam volna őket. Aztán jött az, hogy elvesztettem magam, mert megtaláltam azt, aki voltam, vagy szerettem volna lenni... és mire megint érzékelni lettem képes a nézőtársaimat, addigra már ők sem ugyanolyanok voltak: a szőke kislány nem tekergette a haját, a véle vizavi fiú meg behúzott lábakkal meredt a Dajkára, csak a járomcsontján vibrált az ideg. A tivolis Rusztnak persze nehéz dolga volt: el kellett olvasnia a darabot, azt is, amit maga átszabott, de unta. Valahogy arra is emlékeznie kellett volna, hogy miféle szenvedély a szerelem, de valahogy ebből sem jött „át" más, csak amit kívülről lehet látni: csinálva – ilyen. És ott volt az is, hogy a sokadszori rendezéssel újat kéne nyújtania. Nyújtott: a kiterítve fekvő Júliát Romeo talpra cibálja – csók, méregivás, lehanyatlás. Júlia éled, talpra cibálja – hogy ne mondjam: felállítja! – Romeót, hasba szúrja magát, platty. Tőr? Minek? Amire ez a Júlia vágyik, azt egy megtermett uborka is betölthetné. Blaszfémia? Dehogy. Már rég paródiát látunk. Mert ez a Júlia egy hisztis kis szuka (ahogy a Dadájával beszél!), ez a Romeo egy bájgúnár – ahogy ez szépkedve forgolódik, ahogy ez Tybaltot gyalázatosan kivégzi (fekvő, fegyvertelenbe belerúgni se tisztességes, hát még kimérten ledöfni!), ahogy ez rábődül a méregárusra; ennek a Mercutiónak nincsen Mab királynője, de még egy tücsöklábról való megfigyelése sincsen; ahogy a Montague-galeriban sem akad ordítva hadaró, kizzadt arcoknál egyéb. Színművészi teljesítményre Gálffi László léte utal egy és fél jelenet erejéig, de ez se több előzést jelző billuxolásnál – besorol a konvojba, gördülünk a nekrofil egyesülés felé.

A pávakék-zöld-arany szecessziós pompával helyreállított játszóhelyet rangos közönség sietett megtekinteni. A legidősebb Romeo (Kállai Ferenc 1946-ban játszotta a címszerepet) éppúgy jelen volt, mint Seregi László, akinek méltán Európa-hírű koreográfiája a Romeo, de a mezei nézők többsége is legalább tíz

alkalommal látta már a halhatatlan szerelmesek históriáját. Ilyen üresnek azonban – soha. Mármost úgy lett volna tisztességes, hogy a közösen megélt gyalázat, a mesterség becsülete, az elrabolt idő miatt érzett felháborodás legalább ordításra bírja a publikumot. Jó, potyajeggyel ültünk a helyünkön – fegyelmezett, néma csenddel is voksolhattunk volna. Ámde taps vala. Sőt, a tapsot baráti klikk vezényelte, remélem, nem az előadást támogató Soros Alapítvány pénzéből. És az úri publikum tapsolt – mert nem engedhette meg magának, hogy merjen ne tapsolni. Ezt a simlisséget nevezzük udvariasságnak, toleranciának, értékválságnak, holott csak blöffről van szó és cinkosságról. Egy becsületesen kinyilvánított bukás semmivel sem szörnyűbb, mint egy ilyen elsunnyogott bukás. Sőt! Egy bukást meg lehet beszélni, vonásaiban elemezni, meghaladni. Ezt a kenőcsöst nem. Akinek nem mondanak igazat, az megsértődik, mert hazudnak neki, aki meg hazudik, az rezignált lesz azért, mert bűntudata van. Mindösszesen: rossz vért szül mindenkiben, aki hitványságnak szemtanúja, és befogja a száját.

Shakespeare: Romeo és Júlia. Fordította: Mészöly Dezső.

Független Színpad III: Ruszt József rendezését felújította: Szalóky B. Dániel.

Escalus – Seder Gábor; Montague, Capulet, Patikárius – Sáfár Kovács Zsolt; Romeo – Chován Gábor; Mercutio – Welker Gábor; Benvolio – Budai Csaba; Tybalt – Radics Ernő; Lőrinc barát – Szalóky B. Dániel; Baltazár – Porkoláb Antal; Péter – Fazekas János; Capuletné – Fürjes Boglárka; Júlia – Fürjes Viktória; Dajka – Tárnok Marianna.

Budapesti Kamaraszínház a Tivoliban; rendezte: Ruszt József; díszlet: Rajk László; jelmez: Schäffer Judit; dramaturg: Magyar Fruzsina; játékmester: Gergely László; mozgás: Gyöngyösi Tamás; asszisztens: Svébis György.

Escalus – Téri Sándor; Montague – Horváth Ferenc; Capulet – Cs. Németh Lajos; Romeo – Kamarás Iván; Mercutio – Haás Vander Péter; Benvolio – Schneider Zoltán; Tybalt – Bozsó Péter; Lőrinc – Gálffi László; Baltazár – Galambos Attila; Péter – Jánosi Dávid; patikárius – Valkay Pál; Capuletné – Tóth Judit; Júlia – Szabó Viktória; Dajka – Egri Márta.

Rózsa Gyula

A tavalyi hóról

Körülnéztem. Délidőben a galéria üres volt, a teremőr az előtérben matatott, nem láthatott senki. Előkaptam a zsebből a nagyítót. És mint valami bogaras, kéjenc, vén kollektor az ismert ábrázolásokon, alaposan megvizsgáltam a Henry címet viselő lapot. Valóban tollrajz volt. Ez ki volt ugyan írva mellé a cédulára – Henry, tollrajz, 1998 –, de látnom kellett, hogy *hogyan* tollrajz. Úgy-e, hogy Gyulai Líviusz csak megdolgozta az ifjabb Holbein VIII. Henrikének nyomdai reprodukcióját, egyebek közt pápaszemet, némi grimaszt rajzolva bele kedélyes-komiszkodva, vagy úgy, hogy az egész lapot ő rajzolta pontraszterestül, tónusostul, színestül. Az utóbbit tapasztaltam, éppen megnyugodtam, amikor a hátam mögött megszólalt az idős teremőr hölgy:

– Milyen okos ember, így kell ezt csinálni.

Nem volt mindegy, nem hiába kockáztattam. Egyfelől a mai, elszabadult kémia és fizika korában már sosem lehet tudni egy grafikai nyomatról, hogy mi is valójában (még a dühítően semmitmondó „vegyes technika" jelzés a legtisztességesebb), másfelől Gyulai Líviusz már harminc évvel ezelőtt, agyonmanipulált korunkat messze megelőzve is mestere volt a bravúrosan megtévesztő grafikai technológiáknak. Ebben, a Vigadó Galéria kiállítása szerint, nem változott. A Magányos lovas litográfiájának olyan gomolygó, finomszemcsés, bársonyos a horizontja, mintha a nemes akvatinta eljárással készült volna, A cordobai mecset éjjel (szintén litográfia) szálas, izgatott, töredékvonalas, mint egy rézkarc, a mükénéi és az egyiptomi ábrázolásai kemények, plasztikusak és szigorúan tárgyszerűek, mint a múlt századi acélmetszet-illusztrációk.

Fametszet hatású linóleummetszeteiről pedig Gyulai mindig híres volt, most is az, de ne keltsünk megtévesztő látszatot ezekkel az elismerésekkel. Nem a kézművesbravúr az életmű fő erénye, nem az akrobatikán múlik a teljesítmény, magam legalábbis sosem tudtam méltányolni a gyufaszálból felépített országházépületeket. Erről azonban később, majd a korról szólva, egyelőre maradjunk a Gyulai-életműnél. Amely üstököspályaként indult, ahogyan írni szokás; néhány Villon-illusztráció figyelmeztetett erre a félig retrospektív, félig recens, könnyű tavaszi kiállításon. A grafikus huszonkilenc esztendős volt akkor, amikor – ezerkilencszázhatvanhatban – egyszerre fegyverezte le a szakmát, a kritikát és az irodalomra instruált publikumot ördöngösen beleérző és nagyon korszerűnek érzett ábrázolásaival. Hogy a lomhább, kényelmes felületeket kínáló linóleumból szálkásabb, rostosabb vonalú fametszet-hatásokat hívott elő, ez csak a szakmai különlegességekre érzékenyeknek tűnt még fel, de az, hogy régies népkönyvek és históriák grafikai nyelvén mai varázslatot művel, feltűnt a közönségnek is, amely, mint említettem, könyvekből merítette a vizuális jártasságát. A kettősségek, az anakronisztikus átmetszések, apró, komisz érzelmi és gondolati feszültségek ennél bonyolultabbnak bizonyultak a lapokon. Villon önmagában is gyönyörűen ellentmondásos világát, középkori gyöngédségét és reneszánsz kegyetlenségét balga szüzek, gólyalábon imbolygó disznók, körmeneti keresztet hordozó pucér némberek sokasága zsúfolta hitelessé és apokriffá. Mert a kompozíciókban benne volt a költő, s benne a grafikus kora, elsősorban a finom irónia, a finom erotika és a finom, tünékeny elidegenítés révén.

Gyulai tökéletesen átélte a hatvanas éveket és a francia XV. századot, erről ki-ki gyönyörködve győződött meg a szellemi készültsége arányában, így hát senkit sem lepett meg, hogy rá egy évre éppilyen hiteles-hitetlenül tudósított az angol századfordulóról. A Nagymamák tengerpartja, amelynek dűnés, mólós, öltözőkabinos témájára több fametszet-aggályú linóleum és pontozott-technikás tollrajz készült, Viktória királynő, de Ferenc József és gyaníthatóan Miklós cár meg I. Umberto korának hangulatát is tökéletesen megidézte. S néhány frivol férfiakttal, ős-úszóruhába préselt, s ettől még pikánsabb dámával – de olykor csak egy-egy váratlan színhatással – minősítette is. Nem tudni, tanulta-e Gyulai a brechti dramaturgiát, de bizonyos, hogy nem megtanult anyagként, hanem szuverén természetességgel és folyamatosan használta a *V-effektust*: átélni, átérezni, az azonosulásig *tudni* az ábrázoltat – kort, személyt, hangulatot, miliőt és tárgyvilágot –, aztán nem kevésbé azonosulva a saját korral és a saját egyéniséggel, gyöngéden, de egyértelműen eltávolítani, kritizálni, el-elmélkedni rajta.

Hogy ennek a grafikusművészetnek értelme és táplálója az irodalmi illusztráció, hamarosan nyilvánvalóvá vált mindenki számára. A feladatok káprázatosan, tűzijátékosan követték egy-

mást. Leacock tébolyultan nevettető (legalábbis Karinthy pártfogásában tébolyultan nevettető) paródiája – itt a késő romantikába visszaanakronizált angolkertjével és a litográfia első dús korszakának érzelmeit átélő linómetszetével. Egon Erwin Kisch Monarchia-kritikája – itt a XIX. század aggályosan pontos kőnyomatot eljátszó tollrajzokban. Weöres Sándor eleve kétlelkű Psychéje – itt kissé barokkosítva, kissé romantizálva a magyar klasszicizmust, s hozzá tökéletes rézkarc-illúziókat keltve rajztechnikával. Krúdy biedermeier értelmezésben, de a biedermeiernek azzal a nyílt, már-már szemérmetlen érzékiségével, amely legitim biedermeier írás- és rajzművekben soha, csak titkosan fülledt levelekben, naplókban és rajzsorozatokban élhette ki magát.

Látni való: a Gyulai szövegértelmezései soha nem kétpólusúak, pompás anakronizmusai nem elégszenek meg az illusztrált (mű) és az illusztráló (kor) közötti feszültséggel, hanem archaizálás, asszociáció, csavarás és nem utolsósorban rajztechnikai szabadosság révén többszörösen, olykor alig feltárhatóan rétegeltek. Mindig apokrifek. Nem a fogalom szentírástörténeti, nem is Karel Čapek-i értelmében, mert ott – mindkettőben – az anakronizmus, a túlzás, a tudatos vagy öntudatlan illetéktelenség egységes közegben, egységes észjárás szerint halad. Nem is az illusztrált Faludy György technikája szerint, amelynek a végterméke közmegegyezés szerint már nem Villon-, hanem Faludy-mű. A Gyulai teremtő alakoskodása még leginkább a Weöres Sándoréhoz hasonlítható. Nemcsak a Psyché Weöresééhez, de ahhoz leginkább, mert ott mutatkozik meg a legnagyobb gyönyörűséggel, hogy ez az apokrif abszolút szuverén: nemcsak rekonstruál és reflektál, hanem konstruál is: elszakad, teljesen felszabadul, kiteljesít – újat alkot. És a Gyulai apokrifje nemcsak hasonlítható a Weöreséhez, hanem mérhető is hozzá: autonóm. Ehhez persze nem elég a szakmai fölény és a teljes körű műveltség; mindkettő csak nélkülözhetetlen, de aztán már elfeledhető. Különleges alkat kell hozzá, amely egyszerre befogadó, érzékeny a védtelenségig és biztos, határozott a végletekig. Bocsánat a szóért: tehetség. Kevésbé fellengzősen, de bizonyosan hiányosan is: intellektus, beleérző képesség, kétirányú fölény, amely esetünkben az említett iróniában, a játékosságban és az erotikában ölt testet.

Dicsérje a hatvanas-hetvenes évek közállapotát, hogy ezt a művészetet nemcsak elismerte, hanem foglalkoztatta, honorálta is. Honorálta és foglalkoztatta annak ellenére, hogy a közfelkiáltásra szelektáló korok általában nem a legeredetibb és még kevésbé a legkifinomultabb, a legintellektuálisabb produktumokat szokták pártfogolni. S elismerte annak ellenére, hogy Gyulai mellett, körül és némiképp az ellenében még seregnyi, látszatra megtévesztően hasonló produkciót kellett pártfogolnia.

Soha nem fogjuk talán megtudni – részleteiben és megnyugtatóan legalábbis –, hogy mi magyarázza a hatvanas évek páratlan magyar grafikai fellendülését. Történelmi és társadalmi okelemzések ugyan már akkor, menet közben megjelentek, de már akkor, menet közben érezhetően elégtelenek voltak. Az, hogy a harmincas évek végének, a negyvenes évek elejének grafikája ösztönzően és felszabadítóan hatott az ötvenes évtized végének főiskolásaira, hihető volt. Arra azonban a szaktörténet sem adott magyarázatot, hogy miért választotta akkor annyi pályáját kezdő éppen a grafikát. Kísérleteztek olyan művészetpolitikai feltételezésekkel, hogy a szocialista realizmusból lassan kitisztuló, de még mindig borongós légkörben a képgrafika szabadabban lélegzett, fürgébb, megfoghatatlanabb volt, mint az akkurátus festészet és központi kézzel fogott plasztika. Ez hihető, de ez meg az egzisztenciális kérdésekre nem ad magyarázatot, arra, hogy seregnyi képzőművész miért akart, s többé-kevésbé tudott is akkor grafikai munkákból megélni. A Magyar

Nemzeti Galéria 1968-ban reprezentatívnak szánt Mai magyar grafika-kiállítást rendezett, az ennek nyomán készült albumba ötvennyolc művészt vettek fel, s közöttük dilettáns, ilyenolyan protokollszempont miatt besorozott kettő ha akadt. Egyébként: megbízható rajzképzettség, magas technikai színvonal, kulturált előadásmód, igen gyakran egyéni szemlélet, még műveltség is – ha nem volna ildomtalan a szó – tömegével.

Abban a más művészettörténeti korokból epigonizált, önáltató magyarázatban magunk sem sokáig hihettünk, hogy a sokszorosítható, tehát könnyebben megvásárolható képgrafika az igényes kisegzisztenciák képzőművészete, hogy aki nem vásárolhat jó képet, az jó nyomatot vásárol. Egyetlen ilyen vizionált grafikai magángyűjteményt sem láttam azóta sem; aki nem vásárolhatott jó képet, az bizony giccset, de festményt, jó esetben exlibrist, legjobb, értelmiségi megoldásként, reprodukciót vásárolt. Rézkarcot, metszetet alighanem csak a vállalati ellátási osztályok és az intézményi gondnokok vásároltak akkoriban; a folyosók és az irodák tele voltak ilyen „leltári tárggyal", sokuknak aztán az is lett a sorsa, mint a közületi leltári tárgyaknak általában.

Mindegy, a magyar képgrafika virágzott. Az állami műkereskedelmi hálózatnak külön galériája működött a budapesti Kiskörúton csak a sokszorosított grafika bemutatására, és a benne látható kiállítások egyáltalán nem voltak méltatlanok a teremnek nevet adó Dürer szellemében. Miskolcon évtizedeken át grafikai biennálék vonzották és díjazták a műfaj és a műág legjobbjait, ezt aztán más városok elirigyelték és ők is biennálékat hirdettek a még nem foglalt grafikai funkcióknak és technikáknak. Az irodalmi múzeum megbízásokat adott lehetőleg a legjobb művészeknek, hogy sorozatban illusztrálják egy-egy klasszikus életművét, a napilapok kötelességüknek érezték, hogy illusztrációkat és önálló grafikákat közöljenek, az irodalmi és kulturális újságok még inkább. A legnagyobb megrendelő azonban a minden dolgában akkor éppen megújuló, hatalmas könyvborító- és illusztrációmennyiséget fogyasztó könyvkiadás volt. Az eredmény: sosem látott grafikai fénykor Magyarországon, a szakma közepesei is nagyon erős színvonalon voltak relatíve középszerűek; csupa professzionalizmus, csupa megbízhatóság, csupa technikai perfektség.

A nagyon erős színvonalon közepesek fennsíkjából a dolog természete szerint emelkedett ki egy csúcs – a részletes ismertetésétől most tekintsünk el –, s legfelül a hármas orom, éppúgy, mint a forgalomból akkor éppen kivont magyar címeren: Kondor, Gross és Gyulai. Nem biztos, hogy már akkor minden illetékes egyetértett ezzel a hegy- és vízrajzi leírással, a három név akkor is ott legfölül maradt. A sem műfajba, sem műágba, sem stíluskategóriába nem beszorítható Kondor Béla, aki azért mindent felforgató és mindent újjáépítő grafikus, sőt illusztrátor is volt – ha többnyire maga adta is magának az irodalmi feladatokat. A stíluskategóriába és bármilyen magatartássémába ugyancsak beterelhetetlen, ám az egyetlen színes rézkarc szép mezsgyéi mögé önkéntesen és örökre visszavonuló Gross Arnold – aki viszont a teljes emberséget és a nyüzsgő emberiséget tudta becsalogatni a filigrán, a csodálatosan körmönfont kerítéslécei közé. S végül Gyulai, kettőjüknek életkor szerint követője, teljesítmény szerint rangbéli társa, aki kiment a könyvillusztrálás bizonytalan piacterére.

Nem kell idealizálni a gazdag, mind felszabadultabb akkori könyvkiadást sem. Az ipariskolai nyomdászízlés akkor is érvényesült, sőt hatalmat gyakorolt, és szerkesztőpozícióban is jobban kedvelte a megbízható iparoserényeket, mint a zavarba ejtő eredetiséget. Amint-hogy az irodalmár szerkesztők sem hessegették el messzire a könnyen fogyasztható didaxist, amely az íróknak és az írókat olvasó, csak irodalmon felnövő publikumnak egyébként is a gyen-

géje volt. De a nagy tömegben és a tömegesen biztos színvonalú termelésben alig volt selejt, és mindig jutott munka, s így dicsőség is a különleges, a külön úton járó egyéniségeknek is.

A jelek szerint Gyulai Líviusz nem várta meg a korszak végét. Mert ez a gazdasági alapokon nem nyugvó, szellemi tömegfogyasztással nem inspirált, így műkereskedelmi konjunktúrákkal sem ösztönzött grafikai aranykor egyszer csak hanyatlani kezdett. Így kellett hogy legyen. Ideológiai dühök nem fűtötték, mint minden valamirevaló nagy grafikai korszakot a reformáció–ellenreformáció viaskodásai óta, pártállami agitatív szándék nem erőszakoskodott vele és nem akarta korrumpálni, mint más periódusok és más országok művészetét – egyszer vége kellett hogy legyen, mert olyan látványos volt és olyan inadekvát, mint a matyó népviselet a Szabó Zoltán-szociográfiák értelmezésében. Még sajátos módon útjára indított egy újabb kiváló nemzedéket (a Szabadosok, Bangák, Szemethyk generációját, hogy érthető legyen az utalás), azóta sem világos egészen, hogy milyen egzisztenciális alépítmény van ez alatt az út alatt, s van-e ma alépítmény, töltés egyáltalán. De ne kalandozzunk: a jelek szerint Gyulai követte az idők szavát, s már a hetvenes években otthagyta a múzeumi művészetekhez képest mindenes, de még mindig arisztokratikus tekintélyű képgrafikát a rajzfilm tömegdemokráciájáért.

Jó fordulatot tett: mindaz a grafikai mestertudás, fenséges irónia és melegszívű érzelem, ami a papírlapjain hol bujkált, hol meg-megmutatkozott, új életre kelt a celluloidon – ha még mindig így hívják a filmszalagot. És meg is sokszorozódott. Nívóban alább nem adta, művei itt is remekek, hatása a legnagyobb példányszámú könyvekhez képest is megsokszorozódott. Népszerűsége nőtt, s egyébként többször kinyilatkoztatta, hogy nem rendül meg a kiállítótermek fennköltségétől. Ezt egyébként az éveihez képest felettébb gyér számú kiállítása is bizonyítja. Ezen a mostanin remek animációs filmjeit is vetítette, a Delfiniát, az Új lakókat, a Jómadarakat sorozatban, s ha nagy kárt sejtet is, hogy a legfrissebb is éppen tizedik esztendős, a nagyszerű magyar animációs film élettörténete nem tárgya ennek a dolgozatnak.

Gyulai, az időközben csaknem eltűnt, csaknem titkos képgrafikus alig változott. Technikai igényességben, amint az elején kezdtem, semmit sem, iróniában, szellemi és grafikusi fölényben alig-alig. Csupán a mükénéi oroszlános kapu előterébe került egy sovány, lezüllött, eddig nem látott kecske, a Sárkányt legeltető szűz bizarr, elragadó lapján egy fokkal kihívóbbak a szemérmetlenül biedermeier keblek-combok, mint a Krúdy-borítón, és a Nagymamák tengerpartja legújabb, tavalyi változatán fekete körszakállas az egyébként gyermekkocsit toló, turnűrös dajka.

Így a végére érve aztán – talán az utóbbi művek hatása alá kerülve – mégiscsak felötlik bennem egy részmagyarázat arra, mi táplálhatta a hatvanas évek grafikai virágzását. Meglehet, erősen hipotetikus: a dotált olcsó könyveket, a minisztérium kiutalta honoráriumokat, a díjakat, amelyeket a városok és a megyék kiosztottak, de még a vállalatok és hivatalok műtárgyszámláit is mi fizettük. Ha a közgazdászoknak hinni lehet, mi, valamennyien.

Mit sem von le az érdemünkből, ha nem tudtunk róla.

Gyulai Líviusz kiállítása. Vigadó Galéria, Budapest, 1998. április 16.–május 3.

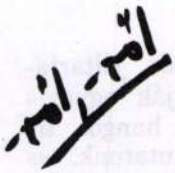

Fáy Miklós

Stora Tuna

Egy szerelem kezdete.

Legalábbis a krimiíró szerint. Serpico ül egy kertben a kutyájával, operaáriákat hallgat lemezről. A szomszédnője átkiabál: Björling? Mire Serpico: nem, di Stefano.

A szerzői szándék szerint így beszélget két különös ember, akiknek az az érdekes hobbijuk van, hogy operát hallgatnak. A végeredmény persze nevetséges. Mintha két művészettörténet iránt érdeklődő így csevegne: Guido Reni? Nem, Michelangelo. Két bokszrajongó így találna egymásra: Patterson? Nem, Muhammed Ali. Hülyeség. Ugyanazt csinálják, de másképpen. Egészen másképpen.

A mi hősünk vagy antihősünk Johan Jonatan Björling, aki finn nagymamájától kapta a Jussi becenevet, és ez úgy ránőtt, hogy élete végéig rajta is maradt. Az élet maga nem volt nagy idő, mindössze negyvenkilenc éves volt Björling, amikor álmában végzett vele a szívroham, mégis negyvennégy éven át szerepelhetett a nyilvánosság előtt a nagymamától kapott néven. Jussi volt akkor, amikor az apja alapította családi énekegyüttesben ötévesen énekelni kezdett, Jussiként járta így be Amerikát a testvéreivel, Jussi volt, amikor az együttes felbomlása után egy ideig egy üzletben dolgozott. Jött az érzékeny filmekbe való jelenet, a helyi patikus meghallotta a hangját, és felhívta rá régi barátjának, a Svéd Királyi Opera igazgatójának a figyelmét. Jussi Björlinget felfedezték, konzervatóriumba járatták. Sima ügy. A lámpagyújtogató szerepével kezdte karrierjét a Manon Lescaut-ban, aztán már csak főszerepek jöttek, a lemezek, a világkarrier, a legjobb színházak és a korai halál.

Ennyi az élet. Ennyi és az utókor. Az utókor, ami most azt jelenti, hogy szerte a világban gyűjtők ezrei jöttek izgalomba a hírre, hogy az EMI összeválogatta Jussi Björling stúdióban készített felvételeit. Nem az összeset, nem az idők kezdete óta, gyerekénekesként nem került be a válogatásba, ahogyan, természetesen azok a felvételek is kimaradtak, amelyeket a konkurenciánál készített, de így is összejött négy cédére való anyag. Sokakat borzongat meg a hír.

Nem tudom, kit kellene előbb megértenünk ahhoz, hogy mi is kellőképpen értékelni tudjuk a szenzációt. Björlinget vagy a gyűjtőket. Kezdjük talán az utóbbival.

A gyűjtő ugyanaz, mint a vadász. Leteszi a pénzt, és övé a trófea. Csodálom Széchenyi Zsigmondot, de azt az egyet soha nem értettem meg, miért gondolta ez a kitűnő vadász, hogy a megfelelő helyre küldött golyóval az állatot tulajdonába vette. Pedig így van: oroszlánom, tigrisem, kiskudum, nagy elefántom lett a vadból egy szép találat után. Ami, talán mondani sem kell, nevetséges dolog. Haza lehet vinni az állat szőrét, bőrét, agancsát, agyarát, csak éppen az életét nem. A gyűjtő, különösen az igazi, a profi, a szenvedélyes gyűjtő ugyanezt csinálja. Ő ugyanis már régen nem stúdiólemezeket vásárol, mert az „konzervzene", hanem kalózfelvételeket, többnyire régi előadások rádió által vagy házilag rögzített hangzó részét. Csodálatos, holdkóros ember, megpróbál birtokba venni valamit, ami a dolog természeténél fogva soha nem lett az övé. Nem volt ott a Metropolitan Opera 1950. évi évadnyitó előadásán, nem is lehetnek emlékei az eseményről, mégis pontosan tudja, hogyan sikerült Cesare Siepi debütálása, és hogyan énekelt. Jussi Björling a címszerepben. Dicsére-

tes küzdelem az idő, a világ, az élet törvényei ellen, csak éppen értelme nincsen. A gyűjtő hajnalig vitatkozik valakivel arról, hogy Jan Peerce jó énekes volt-e vagy sem. Hát nem mindegy?

Természetesen rajongok a gyűjtőkért, csodálom teljesen értelmetlen és használhatatlan tudásukat. A legtöbbjük azonban egy idő után reménytelen esetté válik. Elkezdi a lemezeket önmaguk miatt gyűjteni, ettől aztán olyanná lesz, mint Ferenc József, aki életében lelőtt vagy tízezer zergebakot, talán maga sem tudta, hogy miért. A Bad Ischl-i nyaraló lépcsőházának biztosan nem tett jót az a töménytelen szarvpár. A gyűjtő is csak rakja egymásra a lemezeit, a legértékesebbeket már ki sem csomagolja. Összevész a családjával, elhidegül a feleségétől, aki képtelen megérteni, hogy miért kell annyi pénzt költeni valamire, amit soha nem használnak. Nem veszi észre, hogy ugyanazt a lemezt már másodszor vette meg. Nem utazik sehová, nehogy kirabolják a lakást és elvigyék az ereklyéket, nem megy el az operába, mert minek menjen, ha úgyis ott az a rengeteg lemez. Ha sztárvendég jön, azt azért még meghallgatja, és csalódottan állapítja meg, hogy nem olyan, mint volt.

A gyűjtők csak egymással barátkoznak, órákon át beszélgetnek, és mindig ugyanarra az eredményre jutnak. Callas volt a legnagyobb Traviata, Bruno Walter vezényelte a legcsodálatosabb Varázsfuvolát, kár, hogy angol nyelvű a felvétel. Eltelik öt év, tíz év. A gyűjtő elkezd gondolkozni azon, hogy kire hagyhatná a kincseit. Nem talál senkit, aki méltó lenne rá, ezért végrendelet nélkül hal meg. Az örökös bepakolja az egészet a kocsiba, és elviszi az antikváriumba. Az antikváriumtól természetesen egy másik gyűjtő veszi meg a legérdekesebb darabokat, és az egész kezdődik elölről.

Nem gúnyolódom, valóságos történetet mesélek el.

Nem gúnyolódom, mert ez az élet ártatlan, és tele van valóságos élményekkel. Emberek, akiknek a nevét sem tudom, meghívnak magukhoz, jóltartanak étellel-itallal, és rakják egymás után föl a lemezeket. Öt hangot, tíz hangot, másfél percet mutatnak, és már teszi föl a következő lemezt. Hiába érdekelne jobban az ember a lemezeinél, nem engednek közel magukhoz. Igazából a zenére sincsenek szavaik, fúúú, mondják, meg hogy félelmetes, fantasztikus. Megható élmény a megmutatkozni vágyás s a szemérem küzdelme. Megmutatják a lemezeiket, és rám bízzák, hogy ebből tudjam meg, kik is ők. Többnyire tudom is. Nagyon szeretem a gyűjtőket.

De most azért sem gúnyolódom, mert ezt a lemezt, amelyikről szó van, kifejezetten a gyűjtőknek találták ki. Elsősorban a svéd gyűjtőknek, akik számára Jussi Björling nemzeti hős, Stora Tuna nem értelmetlen kifejezés, hanem kegyhely, Björling szülőhelye. De a kiadó a megmondhatója, hányan telefonáltak a budapesti központnak, amióta a nemzetközi sajtóban közzétették az album megjelenésének hírét. Björling Magyarországon is fontos, még akkor is, ha a négy lemez közül az egyiken kizárólag svédül áriázik. „Ack, som ett fjun sa lätt". Így énekli azt, hogy az asszony ingatag.

Jó lenne tudni, hogy egy igazi gyűjtő mit hall ki ebből a háromszáz percnyi zenéből, mert én nem sokat. Rajongok Björlingért a Bohémélet felvételén, a Thomas Beecham vezényelte változatban. Az szól valamiről. De itt mindig ugyanazt a hangot hallom, mindegy, hogy svédül, angolul vagy olaszul, hogy oratórium, dal, operett vagy opera. Szép, tiszta férfihang, de egyforma. Björling unalmasan énekel, belezsibbad az agyam a monotóniába. A magasságai tisztábbak, biztosabbak, pontosabbak lettek az idők során, ennyi a fejlődés. Meg van az az ária Massenet Manonjából. 1945-ös felvétel. Fúúú. Az félelmetes.

The Jussi Björling Edition,
Studio Recordings, 1930–1959.
EMI, 1998

GYESÜLT ÁLLAMOKBA

999–2000-es tanévre szóló ösztöndíjait. Fulbright
ek, valamint megfelelő szinten tudnak angolul és az
nyterületen és művészeti ágban lehet.
st, Debrecen, Miskolc, Pécs, Szeged, Szombathely,
három példányban, angol nyelven kell a Fulbright

feltételeiről az alábbi helyszíneken:

yi **FULBRIGHT BIZOTTSÁG**

Magyar–Amerikai Oktatási Csereprogram Bizottság

em
óla
3.,

1146 Budapest,
Ajtósi Dürer sor 19-21.
Professzorok Háza, I/107.,
tel: 183-6580,
183-4988, fax: 252-0266

E-mail: bruckner@fulbright.huninet.hu
http://www.prof.iif.hu/flbrght/flbrght.htm

A pályázati kiírás teljes szövege
és a jelentkezési lapok elérhetők a
HVG Online Karrier rovatában is:
http://www.hvg.hu/karrier/fulbright

HIRDETÉS-FELVÉTEL

1075 Budapest,
Wesselényi u. 8.

Tel/fax:
342-6132
322-2448

BELVÁROSBAN, AZ ASTORIÁNÁL!

Termék-, ill. árubemutatók szervezésére alkalmas exkluzív helyiséget biztosítunk kiállítások, rendezvények lebonyolítására.
Tel.: 266-9070/Kiliánné.

MAHIR 72505/1K

PÁRKERESÉS DIPLOMÁSOKNAK

DUÓ® KLUB

A DUÓ Klub már 4 éve a tartós kapcsolatot kereső diplomás fiatalok ismerkedőklubja, 40 éves korig. Az ismerkedést színvonalas szabadidőprogramjaink garantálják. Számos esküvő és többéves párkapcsolat bizonyítja módszerünk sikerességét.

Kérje ingyenes, írásos tájékoztatónkat a 169-9819-es telefonszámon.

roló gázbojlerek

nénybekötési igény nélkül,
nmód: automatikus.
at, alkatrészellátás!

leg víz!

Ford
Móczás Autóház Kft.
Márkakereskedés, márkaszerviz

Vásároljon Ford személygépkocsit és haszongépjárművet a Ford Móczás Autóháztól.

Kitűnő feltételekkel juthat a legújabb modellekhez.

Gyulai Ferenc

Ötéves a Magyar Könyvklub

Körülbelül félmillió családdal áll tartós vagy alkalmi kapcsolatban a Magyar Könyvklub. 1997-ben 333 587 háztartás vásárolt könyvet a klubnál postai úton, vagy a klub saját – Debrecenben, Miskolcon, Pécsett és Szegeden – működő könyvesboltjaiban. A klubtagság nyolcvanhárom százaléka vidéken, tizenhét százaléka Budapesten él. A klub részesedése a hazai könyvpiacon a múlt évben elérte a 25 százalékot, ami szép eredmény – állapította meg a Magyar Könyvklub ötödik születésnapja alkalmából tartott sajtótájékoztatón a klub ügyvezető igazgatója, *Breitner Miklós*.

A továbbiakban megtudtuk, hogy míg 1992-ben a klub mindössze egy saját kiadású könyvet jelentetett meg, ez 1997-ben már 168 címre nőtt. Más hazai kiadókkal együttműködve tavaly harminchárom közös kiadású könyvet forgalmaztak, és a klubtagoknak szóló ajánlataik között harminchat olyan cím volt, melyet más kiadók bocsátottak közre. Négy hazai nyomdát (a szekszárdi, a Dürer Nyomda, a Kossuth és az Alföldi Nyomda) foglalkoztatnak saját kiadású könyveik előállítására, és évente körülbelül százötven hazai fordító, korrektor, szerkesztő, kézirat-előkészítő, valamint tizenöt grafikus működik közre a könyvek megalkotásában.

A Könyvklub kiadványai közül különösen népszerűek az ismeretterjesztő és a művelődéstörténeti könyvek, a különböző kézikönyvek és a képes albumok. Részt vesznek a Budapesti Könyvfesztiválon, április 24–26. között, s természetesen ott lesznek a június 4–8. között sorra kerülő Ünnepi Könyvhéten is.

A klub könyvheti kiadványa lesz még *Horányi Katalin* második könyve, a Szélfogó (a klub jelentette meg az írónő Időzavar című kötetét is), az Amerikában élő szemészprofesszor és regényíró *Bitó László* Ábrahám és Izsák című regénye, a brazil sikerszerző, *Paulo Coelho* történeti oknyomozó regénye, Az Ötödik Hegy, és a nálunk is népszerű *Kurt Vonnegut* fekete humorba öltöztetett, filozofikus sci-fije, az Időomlás.

TAKÁCS

GYÓNI GÉZA-SZOBOR FEHÉRVÁRON. Ma, déli 12 órakor avatják a székesfehérvári Szent István Művelődési Ház díszudvarán Gyóni Géza szobrát. A Gyónban, 1884-ben született költőnek, a Csak egy éjszakára című híres vers alkotójának rövid életében csak három kötete jelenhetett meg. A Krasznojarszkban 1917-ben elhunyt poéta szobrát – Nagy Benedek alkotását – felavatja Takács Nándor megyéspüspök, Székesfehérvár városa nevében köszöntőt mond Nagy István polgármester. Az ünnepségen közreműködik Dávid Kiss Ferenc színművész és a helyi Honvéd Fúvószenekar. BEREGSZÁSZI

A KERESZTÉNY EURÓPA KIALAKULÁSA. A Kelet és Nyugat az első és a második évezred európai újjáépítésében címmel nemzetközi történész konferencia kezdődött tegnap Rómában. A kétnapos tudományos tanácskozást a Római Magyar Akadémia, a Collegium Budapest, az Olasz Középkori Történeti Intézet, a Római Francia Intézet, valamint a Római Lengyel Intézet és Akadémia szervezte. A konferencia első napján, előadások hangzanak el az első keresztény évezred Európájának kialakulásáról. A tanácskozásnak a Római Magyar Akadémián fő témája: a második évezred végének nagy kísérlete, az egységes Európa megteremtésének kérdése. MTI

Rézkarcok, linók, kőnyomatok

Ma nyílik a Vigadóban Gyulai Liviusz tárlata

A budapesti Vigadó földszinti kiállítótermében ma délután 16 órakor nyílik *Gyulai Liviusz* Munkácsy-díjas érdemes művész, a Magyar Művészeti Akadémia tagja kiállítása. A tárlatot *Makovecz Imre* építész ajánlja a közönség figyelmébe.

A festő és grafikus az erdővidéki Baróton, 1937-ben született. Mesterei voltak a Képzőművészeti Főiskolán: *Kmetty János*, *Ék Sándor* és *Fónyi Géza*. A kiállításon láthatóak linómetszetei, kőnyomatai, rézkarcai, eredeti rajzai és rajzfilm-tervei. A tárlókban megtekinthető továbbá egy összeállítás a Gyulai Liviusz-illusztrálta könyvekből is. Ő készítette, mint köztudomású, *Weöres Sándor* remekművének, a Psychének kísérő grafikáit.

A megnyitó után levetítik az érdeklődőknek a festő néhány rajzfilmjét.

SEP

MEGHÍVÓ

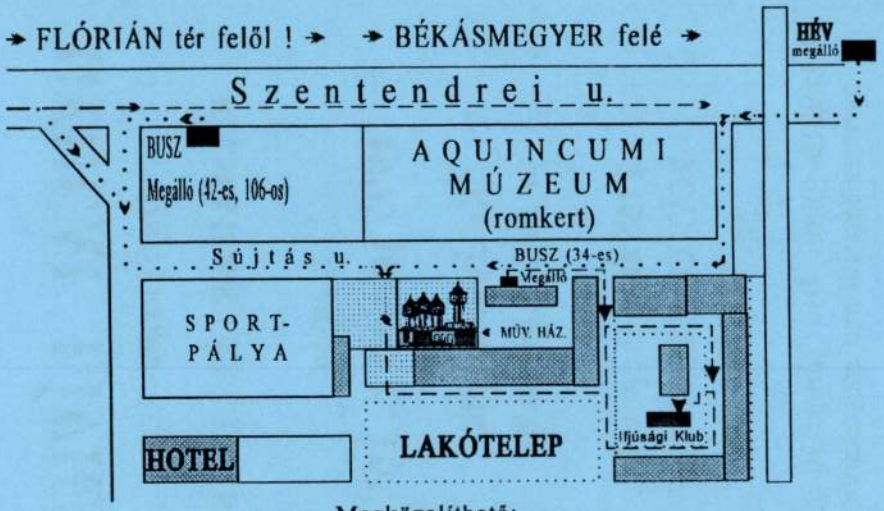

Megközelíthető:

106-os Busszal az Árpád-híd pesti hídfőjétől
34-es Árpád-híd budai hídfőjétől
42-es Árpád-híd budai hídfőjétől
Valamint HÉV-vel a Szentendrei vonalon
az AQUINCUMI megállóig

A Fővárosi Gázművek Rt.
MŰVELŐDÉSI KÖZPONTJA
1031 Budapest AQUINCUM, Sújtás u. 3.

szeretettel meghívja

Önt,

kedves családját és
baráti körét

az emeleti klubban

1997 június 5-től 30-ig

tartó új tárlatára

GYULAI LÍVIUSZ

grafikusművész

KAMARAKIÁLLÍTÁSA

Megnyitó:

1997 június 5. 16^{00}

Közreműködik:
a BIKÓ gitárduó

A tárlatot megnyitja:
MAKOVECZ IMRE
építész

A kiállítás június 4-től június 30-ig a teljes nyitvatartási időben megtekinthető !

GYULAI LÍVIUSZ Évad - Magyarország 1998 június 17.

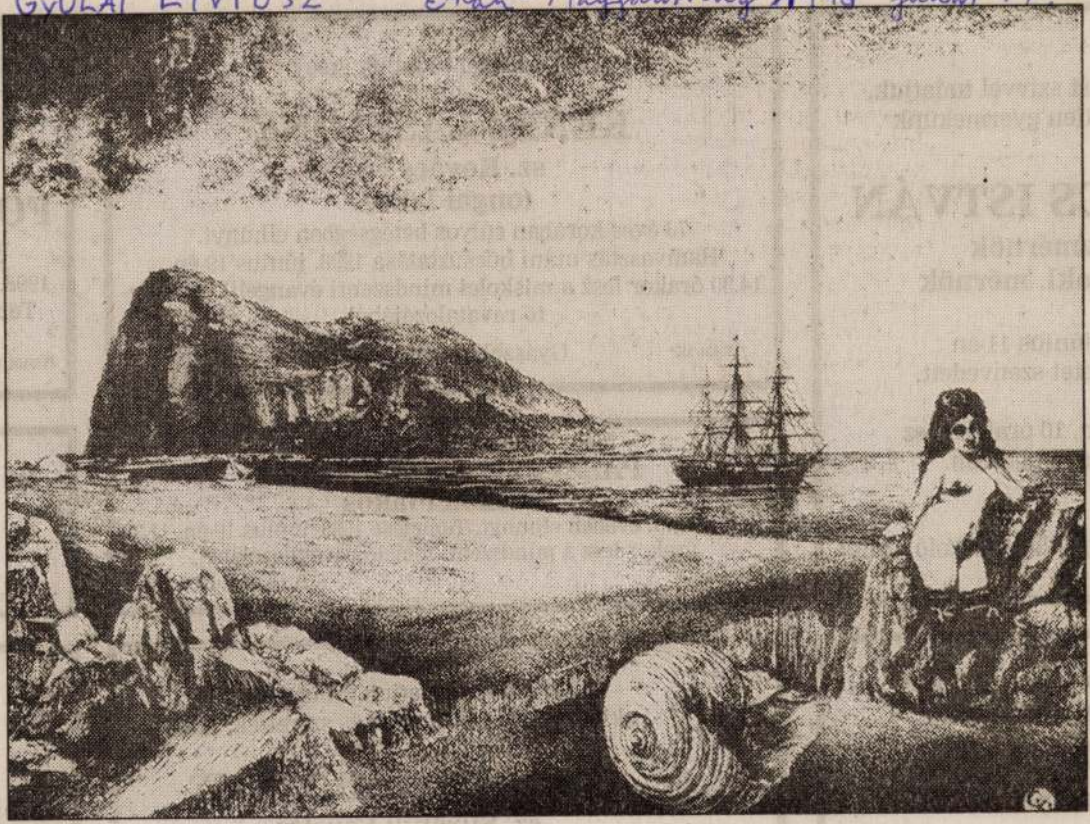

Gyulai Líviusz: Vénus Gibraltár előtt című alkotása is látható a Miskolci Galériában

törtt szívvel tudatjuk,
vetlen gyermekünk

CS ISTVÁN
észmérnök
kokl. mérnök

3. június 11-én
esetet szenvedett.

-án, 10 órakor lesz
tus temetőben.

Örökké gyászoló szülei.

tjuk, hogy szeretett
s nagymamánk

BÉLÁNÉ
rzsébet
ő

Fájó szívvel tudatjuk, hogy

KENÉZ LÁSZLÓNÉ

sz. Kovács Éva
(ongai lakos)

78 éves korában súlyos betegségben elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása 1998. június 19-én, 14.30 órakor lesz a miskolci mindszenti evangélikus temető ravatalozójából.

155423/1K

Gyászolják: férje, leánya, fia és családja.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy
PASZTERCSÁK BERTALAN
miskolci lakos
életének 77. évében elhunyt. Temetése 1998. június 19-én, 11.30 órakor lesz a mindszenti temető ravatalozójából.

155519/1H

A gyászoló család.

Fájó szívvel tudatjuk mindazokkal, akik ismerték, tisztelték és szerették, hogy

KOVALY KÁROLYNÉ

sz. Surányi Sarolta

FOC
M
1998. jú
Teme

155159/1K

te

155157/1K

te

155301/1K

 Napi Hó

Gyulai Liviusz tárlata a Külvárosi Szalonban

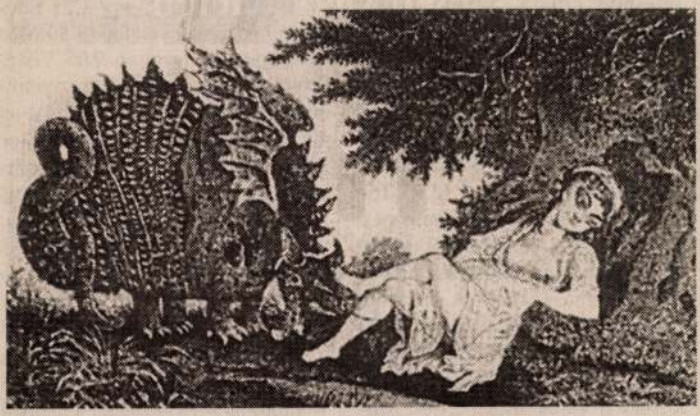

Gyulai Liviusz: Sárkányt legeltető szűz (1992)

A Pestújhelyi Közösségi Ház Külvárosi Szalonjában (Szűcs István utca 45.) ma délután 18 órakor nyílik *Gyulai Liviusz* Munkácsy-díjas érdemes művész tárlata. Az elmúlt esztendőben hatvanadik évét betöltött, Baróton született grafikus és animációsfilm-rendező, aki *Kmetty Jánosnál, Fónyi Gézánál* és *Ék Sándornál* tanult a főiskolán, ezúttal grafikáit mutatja be a közönségnek.

Gyulai Liviusz 1971-ben aranyérmet nyert a II. Firenzei Grafikai Biennálén. 1978-ban a kairói fesztivál Arany Nofretete díját, ugyanebben az évben a lipcsei filmfesztiválon Ezüst Galamb-díjat kapott. Mint könyvillusztrátor is ismert, ő rajzolta többek között *Weöres Sándor* Psychéjének kísérő grafikáit. 1979-ben megkapta a Kulturális Minisztérium „Szép Magyar Könyv" díját.

Alapító tagja a Magyar Művészeti Akadémiának. Ismertebb filmei: Delfinia, Jómadarak, Tinti kalandjai (tévésorozat), Jónás. A tárlatot *Feledy Balázs* nyitja meg. Közreműködik *Vennes Emmy* színművész.

KÁKONYI

Gyulai Liviusz

szolunk... 12.55 Energiaábécé 13.10 Gaia 13.30 Azok a csodálatos állatok... 14.00 A nagy álom 15.55 Az én Petőfim 16.00 Neptun birodalma 16.30 Álompolgár 17.10 Zóna 17.40 Monszun 18.55 Telesport 20.05 Híradó 20.25 Szatelit 21.10 Férjem Afrikában 22.25 Szombat este

MTV 2: 8.00 Nemzetiségi magazinok 10.30 Válogatás 12.05 Mélyvíz 13.01 Európa Ablak 15.01 Triangulum 15.30 Könyvünnepek 16.00 Státusszimbólumok 16.30 Telesport 17.15 Virágzó asztalosok 17.40 Forma–1 18.25 A huszadik század nagy románcai 18.55 Mesetár 19.20 Magyarok cselekedetei 19.30 Híradó, sporthírek 20.00 Kórház a város szélén 21.00 Mosoly-tár 21.55 Senki nem tér vissza 23.30 Mély víz 1.00 A Sziget: Motörhead

DUNA TV: 5.30 Hírek 5.40 Gazdakör 6.15 Szegletkő 6.50 Harmónia 7.20 Kismamaklub 7.50 Hírek; Reggeli muzsika 8.00 Összkép 8.35 Jelenko 9.05 Szimba 9.30 Ami igaz, az igaz 9.45 Zengő ábécé 10.00 Tarkabarka 11.00 Rókák éjszakája 11.55 Vers 12.05 Lapozó 12.20 Élő egyház 12.35 Kelet-Európa kolostorai 13.05 120-as tempó 14.15 A Föld máglyája – vulkánok 15.10 Néhány perc Kabos Gyulával 15.25 A Seuso-kincsek rejtélye 16.35 Magyar történelmi arcképÁllati élet 20.00 Holtomiglan, holtodiglan 21.30 Dolores Claiborne 23.40 Groteszk

Június 7.,vasárnap

KOSSUTH: 6.00 Vasárnapi újság 8.25 Édes anyanyelvünk 8.30 MM – Magyar Millennium 9.05 Világóra 10.05 Római katolikus szentmise közvetítése 11.05 Gondolat-jel 12.00 Déli Krónika 12.25 Harminc perc alatt a föld körül 12.55 Vasárnapi levél 13.05 Névjegy 14.05 Szonda 14.35 Népdalkörök pódiuma 15.05 Művészlemezek 16.05 Dokumentumműsor 17.00 Terasz 18.00 Esti Krónika 19.05 Sportvilág 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 Pitti Katalin és Csurja Tamás operettfelvételeiből 20.05 Rádiófónia – 75 esztendő a magyar zene hullámhosszán 21.05 Szappanopera 21.42 Senkiháziak 22.00 Késő esti Krónika 22.20 Változatok kamarazenére 23.37 Margarete Klose énekel 0.00 Hírek, időjárás, totó. 0.10 Himnusz

PETŐFI: 6.03 Állomáskereső 6.08 Végre vasárnap! 7.38 Sportreggel 8.00 Jó reggelt, Európa! 9.04 Ó, ó, ó nagymami... 10.00 Gordiuszmagazin 11.07 Csúcson. Válogatás a hazai és külföldi slágerlistákról 12.01 Jó ebédhez szól a nóta 13.00 Hírpercek 13.15 Az aranyat fütytyentő vándorlegény (rádiómonda) 14.08 Együtt a család 16.00 Poptarisznya 17.08 Sporthírek 18.30

GYULAI LÍVIUSZ

A **Kőbányai Szabó Ervin Könyvtár** kiállítótermében, az Artotékában rendezték meg Gyulai Líviusz grafikus tárlatát. Az életművet bemutató kiállításon a könyvtár gyűjteményéből származó grafikákat tekinthetik meg az érdeklődők, az erdélyi születésű művész mintegy húsz munkáját. Olyan ismert alkotások láthatók itt, mint a Nagymamák tengerpartja vagy az óriásplakátokon is feltűnt Az öreg Casanova, illetve számos irodalmi alkotás ihlette rajz, mint a Robinson Crusoe, a Shakespeare emlékére, a Don Quijote vagy a Münchhausen báró. A kiállítás azonban újdonsággal is szolgál. Balzac Pajzán históriák című művének illusztrációs lapjait itt láthatja először a közönség. A mesterének Kmetty Jánost, szellemi vezetőjének pedig Kondor Bélát megnevező művész linómetszetei és litográfiatechnikával sokszorosított grafikái mellett animációs filmjeit is vetítik a kiállításon.

Bp. X., Szent László tér 7–14. Nyitva október 26-ig.

MŰÉRTŐ 1999 okt.

			Múzeum Kortárs fotográfiai gyűjteménye
)00 Ft	csere		Magyar Fotográfiai Múzeum kortárs fotográfiai anyag
	Herman Ottó Múzeum letéti anyaga	75.101	Miskolci Galéria
	Herman Ottó Múzeum letéti anyaga	75.75	Miskolci Galéria
	Herman Ottó Múzeum letéti anyaga	62.112	Miskolci Galéria
	Herman Ottó Múzeum letéti anyaga	75.99	Miskolci Galéria

...ket, mert ennél érdekesebb játékot sosem tudtam kitalálni magamnak. Később azért folytattam a gépelemekkel való építkezést, mert kiderült, hogy ehhez értek a legjobban. Ma azért csinálom, mert megismertem a művészet sokféle arcát és én is szeretnék hozzátenni valami..." – mondja a művész önmagáról, alkotói attitűdjét magyarázva. Haraszty István kiállítása február 3-ig várja a látogatókat a Vízivárosi Galériában.

Banderas új filmje

■ MTI

Befejezte új filmje, a The Body (A test) forgatását Rómában a neves filmszínész, *Antonio Banderas*. Az Evita forgatása során Budapesten is járt 39 éves spanyol sztár az új filmben jezsuita pátert alakít, aki a Vatikán megbízásából a Szentföldre utazik. Az ottani ásatások során egy keresztre feszített csontvázat talál – ez heves polémiát vált ki, amelyben vitatják Jézus Krisztus feltámadását. A forgatás színhelyei közt volt Jeruzsálem, Tel-Aviv és Jaffa is. A film többi szereplője: *Olivia Williams* (The Sixth Sense), *John Wood*, *Sir Derek Jacobi* és *Jason Flemyng*. A filmet *Jonas McCord* rendezte.

Az évszázad előadóművésze

■ MTI

Céline Dion québeci popénekesnőt választották Kanadában az évszázad előadóművészének, akinek a legtöbb hanglemezét adták el otthon és külföldön. Az énekesnő, aki jelenleg szüneteltet fellépéseit, minden eddigi rekordot megdöntött lemezeladásaival – indokolta döntését a kanadai hangrögzítők szövetsége. Céline Dion lemezeiből Kanadában kilencmillió, az egész világon pedig több mint 110 millió példányt adtak el az óév végéig.

Busman sziklarajzok

■ K. Gy.

Dél-afrikai gyöngyfüzérek és természetfotók, illetve busman sziklarajzok láthatók péntektől Győrött, a Herman utca 22. és a Móra tér 1. alatt rendezett kiállításokon. A tárlatok anyagát a Dél-afrikai Köztársaság nagykövetsége és a Győr Városi Könyvtár mutatja be.

Major-Zala Lajos költő hetvenéves

Az „illetlenség" jegyében

■ Haklik

A kislakosi születésű *Major-Zala Lajos* 1949-ben hagyta el Magyarországot, majd Svájcban telepedett le. A fribourgi egyetemen és a Sorbonne-on tanult német és francia irodalmat és gyógypedagógiát. Bizonyára a nyugat-európai friss szellemi áramlatok közelségének tudható be, hogy már legkorábbi köteteiben is a modernizmus, az avantgárd eszköztárát használta: Fémember az áramkörben című, 1969-ben megjelent harmadik könyvében a formabontó, a szöveg tipográfiai ellenőrzésével kísérletező költemények mellett közzétette térvers teóriáját is.

Saját megfogalmazása szerint Major-Zala Lajos az „illetlenség" szót tartja a leginkább jellemzőnek munkásságára: a már említett Fémember az áramkörben esztétikai programja után azzal botránkoztatta meg a „hivatalos" irodalmat, hogy „disszidensként" a népi imádságokat emelte verseibe, majd Csonton virág (1972), Katarzis (1976) és Játszszunk szerelmet (1989) című köteteiben literatúránk ama témáját helyezte vissza ismét jogaiba – ezzel húsz évvel előzve meg irodalmuknak a kánon szerint is elfogadott „nagykorúságát" –, amely már *Janus Pannonius*, *Balassi Bálint* és *Csokonai* költészetében is erősen jelen volt, aztán kiűzettetett az irodalomból: a szexualitást, és annak prüdériától mentes nyelvi megjelenítését. Legutóbbi három kötetében a magyar nemzet életképességét kérdőjelezte meg, az öngyilkossági ráta, valamint a születési és halálozási arányok tényeire alapuló, szeretettel önostorozó versekben.

A Csokonai Társaság tiszteletbeli elnöke. Huszonegy magyar és három francia kötete jelent meg.

Moreau Arany Medve-díja

■ MTI

A februárban nyíló, 50. berlini filmfesztiválon *Jeanne Moreau* francia színésznő életművéért Arany Medve-díjat vehet át.

A február 9-én nyíló filmszemlén a közönség megtekintheti az Oscar-díjas színésznő korábbi filmjeiből összeállított sorozatot, valamint egy életrajzfilmet is bemutatnak. A fesztivál igazgatója szerint Moreau népszerűsége ötven éve töretlen a mozirajongók és a filmrendezők körében.

Az 1928-ban született művész 1949-ben debütált a filmvásznon, de az első igazi sikert a *Louis Malle* rendezte, Felvonó a vérpadra című thrillerben aratta. További híres filmjei: Jules és Jim (1962), Egy szobalány naplója (1964), A menyasszony feketében volt (1968), Querelle (1982) és a A világ végéig (1991).

A színésznő pályafutása alatt olyan hírességekkel forgatott, mint *Francois Truffaut*, *Michelangelo Antonioni*, *Joseph Losey*, *Orson Welles*, *Jacques Demy* és *Luis Bunuel*.

Ma nyílik Gyulai Líviusz kiállítása

Vajdasági Mo. Hét 2000. IV.

■ Ilosvai

Gyulai Líviusz Munkácsy-díjas érdemes művész kiállítása ma 18 órakor nyílik meg a Madách Színház épületében, a Tolnai Galériában (Erzsébet krt. 31.). A festő és grafikus munkáit *Feledy Balázs* ajánlja a vendégek figyelmébe.

Az erdélyi Baróton, *Baróti Szabó Dávid* és *Benedek Elek* pátriájában 1937-ben született festő *Kmetty János*, *Ék Sándor*, *Bernáth Aurél* és *Barcsay Jenő* diákja volt a főiskolán. A hetvenes években alakította ki a maga összetéveszthetetlen stílusát.

Könyvillusztrátorként és rajzfilmek készítőjeként is nevet szerzett. Kitüntették a Cannes-i Filmfesztiválon és többször elnyerte a Szép Magyar Könyv díjat is.

A kiállítás helyszínén megvásárolható a 300 számozott példányban a 2000. évre készült naptár, amelyben Gyulai Líviusz legszebb illusztrációit (*Defoe*, *Rostand*, *Csokonai*, *Balzac*, *Weöres*) gyűjtötte összsze.

erre a másnap reggel, mondta, s megbeszéltük, hogy az istentisztelet után, amikor már szétoszlik a tömeg, a városligeti parkban találkozunk, valahol az állatkerttel szemben. Ezután mintegy tíz perc állt a rendelkezésemre, hogy riportert, kamerát szerezzek, mert számítottam arra, hogy az istentisztelet után esetleg már késő lesz.

A szituáció felejthetetlen, nem nehéz belegondolni. Romániában forradalom dúl, lövik a román és magyar forradalmárokat, demokratákat, *Tőkés László* bujkál és üldözik, éppen ezért van ennyi ember a téren. Szenteste van, milliók nézik a televíziót, prédikációra készülök, s közben riporter után szaladgálok, aki majd másnap reggel beoson a Belügyminisztérium titkos helyiségeibe, hogy filmre vegye a papírdarálót és a

tam mindössze, akkor, [illegible] augusztus végén néhány társával éhségsztrájkot folytatott a csehszlovák nagykövetség előtt – én is beálltam közéjük néhány órára, akkor már mint az első szabadon választott országgyűlési képviselő –, hogy az akkor Prágában börtönbe zárt *Deutsch Tamást* és *Kerényi Györgyöt* szabadon engedjék.

Éjjel fél három körül találkoztam Zolival, s a Végvári úrral megbeszélt helyre indultunk, befelé a parkba, úgy, hogy én mentem elöl, Zoli messziről követett, ahogy Végvári kérte tőlünk. Legalább 15 percig „sétáltunk" így a parkban, legalábbis nagyon hosszúnak tűnt az idő, amikor Végvári előlépett valamelyik bokorból. Nagyon izgalmas volt a helyzet, s mint később kiderült, mind a

hetünk. Oké, de mit? *Hozom, mindjárt hozom* – mondja Józsi bá'. *De mit? Hát, amit még nem daráltak be. Dossziékat. Arról, hogy kiket és miket figyel a cég.* S elmegy. Ketten maradunk. Remegünk, alig kapunk levegőt. Visszajön, kezében dossziék, úgynevezett *területi összefoglaló jelentések*, súgja, *itt van, csinálják, csak takarják le a kézzel írt neveket, nehogy azonosítani lehessen, honnan került ki a cégen belül a dolog*, mondja. Kimegy, vissza a kapcsolgatótáblához, ügyelni. Mi nekiállunk.

Régebbi, jó féléves, háromnegyed éves anyagok. Konkrét bizonyítékok arra, hogy az állampárt hogyan figyelte meg a pártokat és vezetőiket néhány hónapja. Felháborító. Suttogva olvasom a sorokat, a kamera jár. Kapkodunk. Nyílik az ajtó. Józsi bácsi jön vissza. *Hogy állunk?* – kérdi. *Jól. De ez így nem elég, valami frissebb kellene, olyan, a MaSZoP-kongresszus utáni, ami azt tanúsítja, hogy a megfigyelések*

ból, de hozom azt is. Filmezzetek, [illegible] itt vagytok, tároljon föl ez az egész disznóság. Kimegy.

Az operatőr srác suttog: félek. Én is, mondom, meg hogy nyugi, majd túl leszünk rajta. Izzad a kezünk. Az övéből kicsúszik a kamera. Épphogy elkapjuk. Tényleg, állati idegesek vagyunk. Józsi bá' jön vissza, lihegve, letesz az asztalra egy újabb dossziét. *Itt van*, mondja, *ez egészen friss.* Tényleg az, egy-két napos, hetes jelentések. Észbontó. A cég ugyanúgy működik, figyel, jelent, mint hónapokkal korábban. Mérges vagyok. Mit hazudoznak akkor össze? – gondolom.

(...) Újra a le nem hallgatott szobában. A friss dosszié lapjai következnek. Olvasom, félhangosan. Tényleg észbontó. Hogy volt merszük ezt csinálni? Hogyan remélték, hogy soha semmi nem derül ki? Hogyan lehettek politikailag ennyire féleszűek, hogy ezt megengedték maguknak? – jár közben a fejemben. *Mindjárt*

[illegible] ket biztatni, [illegible] cuccunkat. A kazettát kivesszük a gépből, beteszem a táskámba. Mi legyen a kamerával? – *Azt hagyjátok itt, majd én holnap, a szolgálat után kiviszem, nehogy ezen bukjunk meg* – mondja Józsi bá'. Ránézek az operatőrre, elvégre ez az ő saját gépe. – *Oké* – jelez a szemével, csak már menjünk. Józsi bá' rém feszült. *Miért?* – *Nem tudom, nem tudom, de ideges vagyok* – válaszolja szájával-szemével. *Ti csak menjetek, úgy, ügyesen, ahogy bejöttetek. Ha valami lenne, akkor fussatok, ahogy tudtok, én fedezlek titeket* – súgja már lefelé a liftben. „Na, ha ez beugratás, palimadárfogás, akkor most táskámban a kazetta, táskámban a bizonyíték, most kell hogy lefogjanak, s akkor nekünk lőttek – így is, úgy is" – gondolom.

Végvári József–Lovas Zoltán: Szomorújáték (részletek), Magyar Narancs, 1990. február 5.

NAPI MAGYARORSZÁG
POLGÁRI NAPILAP

Főszerkesztő: **D. Horváth Gábor**
Főszerkesztő-helyettes: **Tarr Péter,**
O. Kovács Attila
Lapszerkesztők: **Gajdics Ottó, Ludwig Emil**
Szerkesztőség: 1091 Budapest, Üllői út 51.
Telefon: 216-1274, 06-30-916-3843, -44, -45, 06-30-916-3847
Telefax: 215-3197 Levélcím: 1450 Bp. 9. Pf. 74.
E-mail: mahir@mail.elender.hu Internetcím: http://www.napimagyarorszag.hu

Kiadja a MAHIR Lapkiadó Korlátolt Felelősségű Társaság
Felelős kiadó: dr. Győri Tibor ügyvezető igazgató. Lapigazgató: Lovas Lajos

Terjeszti a Hírker Rt., a Nemzeti Hírlap-kereskedelmi Rt. és a regionális részvénytársaságok. Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap-előfizetési és Elektronikus Posta Igazgatósága (HELP). Előfizethető a hírlapkézbesítőknél, vidéken a postahivatalokban, Budapesten a HELP ügyfélszolgálati irodáinál, valamint a Hírlap-előfizetési és Lapellátási Irodánál (1089 Budapest VIII., Orczy tér 1.). Levélcím: Helir, 1900 Budapest, Orczy tér 1. Telefon: 303-3441, 303-3442. Telefax: 303-3440, közvetlenül, postautalványon vagy átutalással a Postabank és Takarékpénztár Rt. 11991102–02102799 pénzforgalmi jelzőszámon.

Előfizetés OTP-bankkártyával hétfőtől szombatig, 9–20 óráig: InterTicket ügyfélszolgálat, (06–1) 266-0000 telefonszámon.
Előfizetési díj egy hónapra 965 forint, negyedévre 2895 forint, fél évre 5790 forint, egy évre 11 580 forint
Hirdetésfelvétel: MAHIR Press Média Kft.
1075 Budapest, Wesselényi u. 8. Telefon: 322-2448, 342-6164.
Fax: 342-6132. 1085 Budapest, Blaha Lujza tér 3. Telefon/fax: 338-3723

Nyomtatás: Magyar Hivatalos Közlönykiadó Kft. Lajosmizsei Nyomdája
Felelős vezető: Burján Norbert igazgató
Vidék ISSN: 1418-0863; Budapest ISSN: 1418-04 3 X

Kedves olvasóink! Az oldalon megjelenő vélemények tartalma nem feltétlenül azonos a szerkesztőség álláspontjával.

Lapunkat rendszeresen szemlézi Magyarország legnagyobb médiafigyelője, az »OBSERVER«
OBSERVER BUDAPEST MÉDIAFIGYELŐ KFT. 1084 Budapest VIII., Auróra u. 11. Telefon: 303-4738, fax: 303-4744 http://www.observer.hu

GYULAI LIVIUSZ

FELGYBALÁZS:
VARÁZSLAT, IRÓNIA, BRAVÚR
IVAPÚT 2000 febr., 49-50

ÍVÓ

eti Galéria és a
ávközlési Rt.

ghívja Önt

ik ünnepélyes aláírására

én 11.30 órára

zeti Galéria
kupolatermébe.

A VIGADÓ GALÉRIA
tisztelettel meghívja Önt 1998. április 16-án 16 órára

GYULAI LÍVIUSZ

grafikusművész
kiállítására

Megnyitja:
MAKOVECZ IMRE

Megtekinthető: 1998. április 16-tól május 3-ig, hétfő kivételével naponta 10-től 18-óráig.

A kiállítás létrejöttét támogatták: Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány, Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete

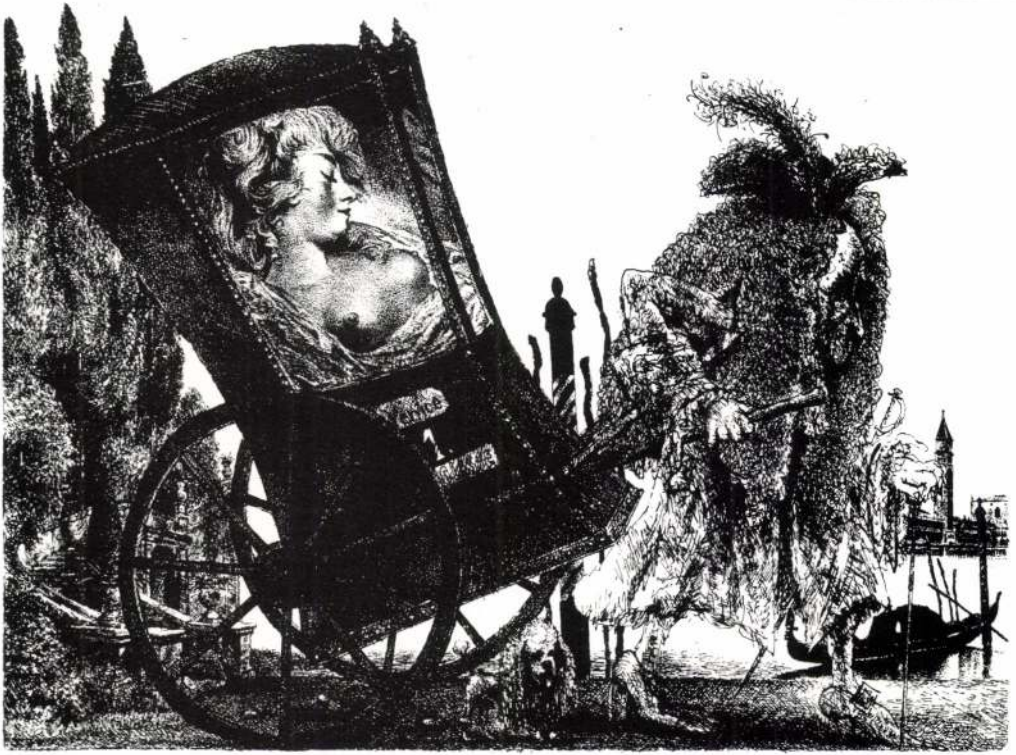

KIÁLLÍTOTT MŰVEK JEGYZÉKE:

Villon: Hadova és hamuka, 1966.
lino, 390x455
Weöres S.: Psyché, 1970.
toll, 195x215
Weöres S.: Psyché, 1970.
toll, 245x325
Weöres S.: Psyché, 1970.
toll, 165x135
Leacock: Gertrúd, a nevelőnő, 1971.
lino, 350x410
E. E. Kisch: Szenzáció! Szenzáció!, 1974.
toll, 165x120
E. E. Kisch: Szenzáció! Szenzáció!, 1974.
toll, 200x145
Fuller: Egy komisz kölyök naplója, 1975.
toll, 235x200
Rónaszegi M.: Az a híres Háry János I–III., 1977.
szines toll, 275x250
Carmina Burana 1980.
lino, 400x265
Cervantes: Don Quijote I–IV., 1983.
lino, 260x360
Stendhal illusztráció 1983.
lino, 125x105
Mese illusztrációk I–IV., 1983.
szinezett lino, 125x155
Csokonai illusztrációk I–III., 1983.
toll, 250x185
Az öreg Casanova, 1984.
szines toll, 385x435
Robinson, 1985.
lino, 580x425
Don Quijote, 1985.
lino, 550x425
Münhausen, 1986.
lino, 550x425
Figuratervek a Delfinia cimü rajzfilmhez I–II., 1975.
Figuratervek a Tinti a kentaur cimü rajzfilmhez I–VI., 1986.

GYULAI LÍVIUSZ
GRAFIKUSMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA
ÚJPEST GALÉRIA (Bp. Tavasz u.4.)

Gyulai Líviusz az erdélyi Baróton született 1937-ben. 1962-ben fejezte be tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán. Mesterei: Kmetty János, Fónyi Géza és Ék Sándor voltak. 1958 és 1975 között elsősorban egyedi grafikával és könyvillusztrációval foglalkozott. 1975 és 1980 között animációs filmeket is készített. 1971-ben a II. Firenzei Grafikai Biennálé aranyérmét nyerte el. 1973-ban Munkácsy-díjban részesült, 1978-ban Új lakók című filmjével a kairói filmfesztiválon elnyerte az Arany-Nofretete-díjat, ugyanebben az évben a lipcsei rövidfilmfesztiválon Ezüst Galamb díjat kapott, 1979-ben megkapta a Kulturális Minisztérium Szép Magyar Könyv díját. 1972 Lipcse IBA aranyérem. 1980 Lipcse IBA ezüstérem. 1984 Dürer Terem (Művészeti Alap bronz kiállítási nívódíja).

FONTOSABB KIÁLLÍTÁSOK:

1966. Budapest, Dürer Terem
1973. Amsterdam (Szabó Vladimirral és Gross Arnolddal)
1980. Miskolc, József Attila Könyvtár
1981. Budapest, Műcsarnok Dorottya-utcai kiállítóterme
1982. Budapest, Csepel Galéria
1982. München
1985. Sopron Festőterem

Részlet Bán András: Gyulai Líviusz (Corvina, Budapest, 1978) c. könyvéből: „Nem véletlen hogy az irodalmiasság felé hajlottam: nem vagyok műtermi művész. Ám azzal, hogy az illusztrációt választottam, azzal egyuttal megszabtam a pályám időbeli alakulását is: az illusztráció, még ha könnyed felfogásban csinálnám is (igazán persze nem is tudnám könnyen venni), időt igényel, sok időt. Nem lehet csupán egy kiadónak dolgozni, nem lehet megszervezni, hogy a kiadók szépen egymásután adják a munkákat: csőstül jön, vagy semmi. És az egyszerre kapott munkák közül biztosan azt adják ki kevésbé igényes köntösben, rosszabb nyomdatechnikával, amihez jobban vonzódom, amit szívesebben csinálok, s persze ahhoz van a legkevesebb idő is. Önálló lapra így alig van időm: a könyveket nem lehet félkézzel csinálni. De az sem véletlen, hogy az önálló lapok többsége témáját tekintve kiegészítője az irodalmi anyagból fogant elgondolásaimnak, olyan művekhez kapcsolódik, amelyeket talán soha nem fogok illusztrálni, vagy ha illusztráltam már – nem sikerült. Kétségtelen, úgy igaz, hogy egészen más mértékkel mérik a kiállítóművészetet, annak azonban még sincs értelme, hogy csupán azért csináljak kiállítást, hogy megmutassam: élek, dolgozom. Az illusztráció megbújik, ritka a kiugró siker, és általában a kiugró könyvsiker is.

Az illusztrátor munkája nem a szakmának szól. Én viszont mindig úgy érzem, hogy így élő és eleven a kapcsolatom a világgal, a világ dolgaival. Igy vagyok igazán reflektorfényben – ha nem hiúsági oldalról szemléljük, hanem a munka oldaláról... A kiállítás közelsem olyan hatóerejű, mint a könyv. Márpedig az a feladatunk, hogy minél több ember életébe belopjuk a képzőművészetet: úgy látom, az illusztráció, a kisgrafika területén egyre több erre a lehetőség."

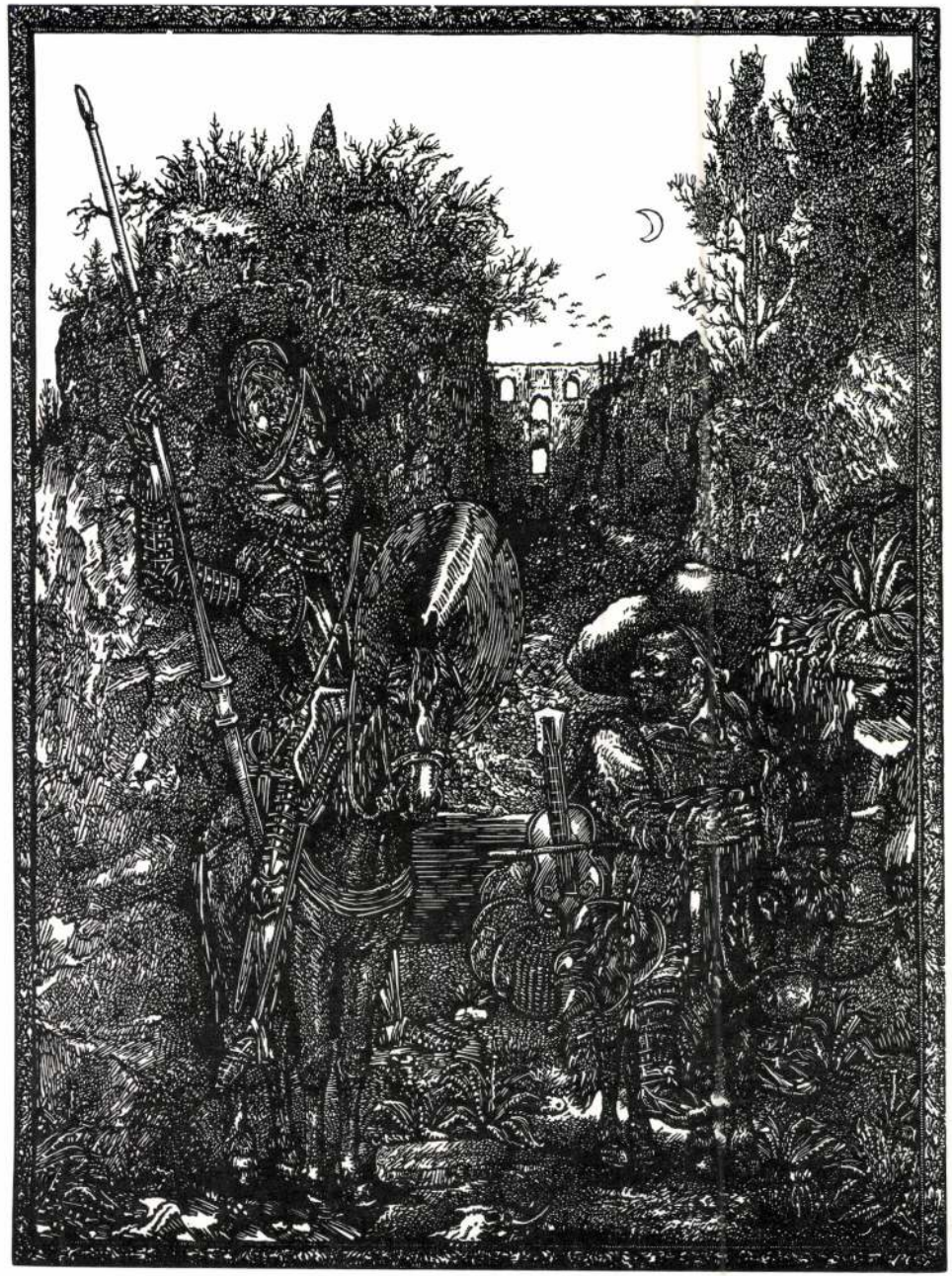

MAGYAR NAPLÓ
SZÓ ÉS KÉP
1995/4

Az irónia irónja

Gyulai Líviusz klasszikus illusztrációi

Hiányoznak a csinnadrattás verniszázsok. A hangos kiállítások. A borgőzös összeröhögések, ölelkezések, alkalmi baráti találkozók. Könyvekbe zárkózott Gyulai Líviusz. Oda vonult vissza, ahonnan indult. Dante, La Fontaine és Cervantes, Gustave Doré által megálmodott képi világba. Kivonult a műterméből, kivonult a városból is. És kiüzetett az önmagát fölszámoló könyvművészetből is. (Mert ma már valóban *művészet* igényes kiadású, hibátlanul gondozott könyvre bukkanni a piacon.)

Gyulai Líviusz mégsem a mártíromságként megélt remetelét vállalója. Idillikus kertje, padlásszobája, a műhelynek választott csöndes zug otthonosságot sugall. Sem sértettség, sem tétlenség nem ér fel ide.

Munkáiban pedig a kezdetektől ott lüktet az az összetéveszthetetlen izgalom, az a szellemi kaland, amire a mester invitál. Ott incselkedik a játék. A halálosan komoly játék, mely még a hangulatot, az álmodott idillt is játékszerének tekinti. És bújócskát játszik — ipi-apacs te vagy a hunyó — a fanyar nosztalgikus romantika, a hamis áhítatot grimasszá rántó gesztus, a mindent idézőjelbe záró kétkedés. S mindezzel szerves egységben az európai műveltség és művészet legjobb hagyományai, a szerény anyagokat is nemessé avató brilliáns technikai tudás, a mívesség. A klasszikus értékekhez ragaszkodó minőségi provincializmus és a teljesség horizontját átívelő nagyvonalúság...

— Persze mindez csak néhány, szinte találomra kiválasztott, de talán mégis jellemző vonás a pályakép egészéből. Keressük az eredetét együtt. Kik és hogyan hatottak rád a gyűjtögetés, a tanulás kezdeti időszakában?

— Szerencsés helyzetben voltam már a Képzőművészeti Főiskolán is, mert egy, az egész későbbi életünket meghatározó személyiséggel találkozhattam, mégpedig Kondor Bélával. Különös találkozás volt ez, mert ő még nem volt olyan idős, hogy ne lett volna valami közös beszélnivalónk. Viszont egy megilletődött távolságtartás már volt közöttünk, hiszen olyan jelentős művek álltak már mögötte, hogy mesterként tudtuk tisztelni. Egy pályakezdő fiatal számára — tehát számunkra is — akiknek a munkáját ő figyelemmel kísérte, hallatlan nagy élmény volt, hogy itt van közöttünk egy ember a legfrissebb alkotásaival. S ezeknek a munkáknak a születését mi is nyomon követhettük. Egészen más könyvekből, vagy akár eredeti művekből is tanulni a mesterséget, ellesni a titkot, mint a legmagasabb színvonalon gondolkozó és teremtő ember társaságát élvezni.

— Azt vártam, hogy tekintélyes, idős mestereket kezdesz emlegetni.

— Mi egyből tudtuk, kivel szívunk egy levegőt. Oly mértékben, hogy az első kiállításán — ami 59-ben volt, talán a Fényes Adolf teremben, a félemeleten egy pici kis galériában — már csodálhattuk Kondor klasszikus műveit, például a Darázskirályt, de ott volt a diplomamunkája, a Dózsa-sorozat is. Ez nekünk akkora élmény volt, hogy szinte naponta zarándokoltunk el bámulni a képeit. De kétségtelen, hogy nekünk még jutottak nagy hatású, tekintélyes mesterek is. Szívesen emlékszem vissza Kmetty Jánosra, aki érdekes módon Kondort is tanította, és figyelemmel kísérte pályájának alakulását. Mondhatnám azt is, hogy tisztelője volt Kondornak. De mestere volt valamikor Nagy Lászlónak, a költőnek, aki szintén képzőművésznek indult. János bácsi nagyon büszke volt rá. Igen idős volt már ekkor, 70 éves, mi voltunk az utolsó évfolyama, de rengeteget számított egy bölcs öreg mester, aki már tényleg csak a lényegre szorítkozott, viszont rendkívül kollegiális volt velünk. Mint egyenrangú, azonos mesterséget űző munkatárssal tárgyalt velünk. A legérzékenyebb embereket is nagy tapintattal közelítette meg. Akadtak közöttünk kollégák, akik soha többé nem kaptak ennyi megértést későbbi pályájukon, s bele is pusztultak ebbe. Ilyen volt Gruber Béla is, aki azt hiszem, 26 éves volt, amikor meghalt, és teljes életművet hagyott maga után. Ő már az órákon is érett képeket festett. Kmetty csak annyit korrigált rajta, amennyi elengedhetetlen volt. Olyan apróságokat, amelyek ronthatták volna az egész mű hitelét. Minden reggel ő érkezett a legkorábban, megszégyenítve minket. Mi nagyon szerettünk aludni, mindig késtünk...

A másik ember, aki nagyon fontos volt számomra, Barcsay Jenő. Művészeti anatómiára tanított bennünket, s az első esztendőben tárgyábrázolásra is. Bűbájos ember volt, a személyisége vonzott ben-

Gyulai Líviusz: Szűz, legelésző sárkányokkal (litográfia)

GYULAI Líviusz

év minden számában hozott két-három könyvismertetést tőlem. Erre nagyon büszke vagyok. Mert így tudta meg néhány szerző, például Bodor Ádám, Kardos G. György, Lengyel Péter, Kertész Imre, Krasznahorkai László, annak idején Esterházy Péter, hogy olvastuk, olvassuk őket. Láthatták ugyanezt a *World Literature Today*-ben is; ez ugyancsak jelentékeny orgánum. Sosem felejtem el: Mándy Iványal találkoztam, épp egy éve, amikor itt voltam, odajött hozzám, „bensőségesen" megrázta kezem: nem tudtam, miért. Nagyon meg voltam hatódva. Megköszönte az — amint mondta, idézem — „rendkívül érzékeny és okos" cikkemet, azt mondta, bizonyos szempontból jobban láttam, hogy ő mit akart mondani, mint az itteni kritikusok. Erre roppant büszke voltam.

— *Joggal lehetsz büszke! Nem kevésbé arra, amit most a Yale egyetemmel csinálsz.*

— Az új programomra gondolsz? Jelenleg az orvoskaron orvosokkal foglalkozom — nem középiskolás fokon: „tálalok nekik egy kis kultúrát". Nagyon érdekes. A program neve: „Humanities in Medicine". Ez nagyjából felölel minden művészi ágat. Előadásokat szervezek, amelyek az élettel, a betegségekkel és a halállal kell foglalkozzanak. Neves embereket hívunk meg, Nobel-díjasokat, bármilyen nemzetiségűeket, olyanokat, akik hajlandóak eljönni hozzánk és előadni azt, hogy miként kapcsolódnak saját szakmájukhoz — farmakológia, pszichiátria, epidemológia és így tovább — ezek a kérdések. Kéthetenként vannak ezek az előadások — ingyenesek. Előtte van egy koktél-party, ahol az orvostanhallgatók elbeszélgethetnek az előadóval. A tiszteletdíj nevetségesen kevés, mégis kiváló szaktekintélyek, Nobel-díjasok versengenek azért, hogy szerepelhessenek. Mostanra szinte presztízsüggyé vált részt venni nálunk a Humanities-sorozatban. A kéthetenkénti előadásokon kívül szervezek még hat szemináriumot és félévenként három kurzust, melyből egyet én tanítok. Katalógusban meghirdetett kurzusokról van persze szó; szabadon választhatják az orvostanhallgatók ezeket az úgynevezett „elective", intellektuális, gazdagító — luxus — programot. Az én előadás-sorozatom azt a kérdést vizsgálja, hogy a betegség elősegíti-e vagy hátráltatja az alkotói folyamatot? Példáimat a magyar irodalomból hozom. Vizsgálom azokat az írókat, költőket, akik fizikailag vagy idegileg betegek voltak. Csak olyan írókat választhattam a tematikába, akiknek a művei angolul olvashatóak, akiket lefordítottak. Rettentő kicsi a választék. Tehát rendelkezésemre állt például Csáth Géza, Karinthy Frigyes, József Attila és Radnóti Miklós. Az ő műveikből adhatok a diákoknak angol nyelvű köteteket. Ezen belül is azokkal foglalkozunk, akik „érdekesen voltak betegek". Akiknek a betegsége és alkotóművészete szoros kapcsolatban áll egymással. Ugyanakkor mindegyiknek más betegsége kell legyen, hogy különböző példákat sorakoztathassak fel. Karinthy agydaganata, Csáth Géza morfinizmusa jól illett a sillabuszba: remekműveket írtak, miközben súlyos betegséggel küszködtek.

— *Kosztolányi, Babits neve nem merült föl?*

— Remek példák lennének, de sajnos, nincs megfelelő angol fordításuk. Néhány verset találhatok, de ez kevés ahhoz, hogy szemináriumi anyagként érdemben foglalkozhassanak vele az orvostanhallgatók. Jóval több anyag kell, hogy beválaszthassuk a kurzus témái közé, hogy tudjanak hozzáolvasni a könyvtárban. Csáth Géza érdekes módon több embernek is felkeltette a figyelmét. Két novellás kötete jelent meg egymás után, a második Philipp Roth híres sorozatában, már puha kötésben is. Aztán itt van Radnóti! Az ő műveiből már több fordítás-kötet készült: a legutolsó Ozsváth Zsuzsanna és Fred Turner fordításában *(Foamy Sky)*, a múlt évben jelent meg. Szerintem kitűnő! Fannykának is nagyon tetszett. Ezt a kötetet boldogan adhatom a hallgatók kezébe, és könyvesboltokban is kapható. Így Radnótit most már fel tudom venni a kurzus témái közé. A téma nála már-már a paranoia, az állandó haláltól félelem; „előérzései", jóslatai már-már a parapszichológia határát súrolják. Megélte, megírta verseiben előre szörnyűséges sorsát.

— *Látom, ez az egyetemi munkád is mélyen foglalkoztat, önmagában is eléggé leköthet. Pedig az eddig felsoroltakon kívül van még egy fontos munkaterületed, melyről eddig nem beszéltünk: a Pen Club.*

— Nagyon-nagyon megható, hogy újra megválasztottak hat évre elnöknek. S ez már harmadszor történik meg 1978 óta. A Nemzetközi Pen Menekült Írók Központja amerikai elnökeként valamennyi Pen-kongresszuson alkalmam volt harcolni a bebörtönzött írókért, jobboldali és baloldali diktatúrákkal szemben egyaránt. Nagy élmény volt — még a Kádár-korszakban — összejönni írótársakkal a kongresszusokon, s a kiutazó delegátusoktól személyesen megtudni, mi a helyzet otthon. Csicsery-Rónay Istvánnal együtt szoktunk megjelenni: akkoriban ő volt az egyik alelnök. Egészen visszatelepüléséig nagyon aktívan részt vett csoportunk munkájában.

— *Tudnál említeni olyan esetet, amikor a Pen-Clubon át sikerült eredményesen fellépni írók, személyiségi jogaik védelme érdekében?*

— Ó, persze. Nagyon sok ilyen volt. Ami most hirtelen eszembe jut: Dorin Tudoran román költőt, írót nagyjából mi tudtuk kimenteni a Ceausescu-kormány üldözése elől. Ugyancsak nagy munkával, pénzzel, idővel sikerült Atanas Slavov bolgár író-költőnek a családját, feleségét, lányát kihozatni. Hosszú, fárasztó huzavona után. Ezeket az akciókat a mi csoportunk, a Menekült Írók Központja intézte, bonyolította. London segített, de az oroszlánrész ránk hárult. Rengeteg levelet írtunk annak idején akkor is, amikor előzetes letartóztatásba került Konrád Gyuri, vagy amikor a határon lefogták. Még jóformán Pesten nem is tudták, mi már elkezdtünk körtelefonozni érdekében. Sok jól lemérhető siker volt, valahányszor kiszabadíthattunk egy-egy írót a börtönből, vagy amikor közbelépésünkre elengedték valakinek a hátralévő büntetését. A legkülönbözőbb nemzetiségű és felfogású írók érdekében harcoltunk, harcolunk. (Az elmúlt két évben Salman Rushdie érdekében lobbyzunk lelkesen.) Ez a munka ma is intenzíven folyik, mert sajnos még ma is kényszerülnek menekülésre írók.

Széles Klára

nünket, ugyanakkor nagy hatással volt ránk az egész munkássága. Az Erzsébet téren volt a Nemzeti Szalon — amit azóta lebontottak —; itt láthattuk egy gyűjteményes kiállítását, amely a fiatalkori zsengéktől a kiforrott munkákig mindent bemutatott. De még ekkor sem pusztult ki belőle a kísérletező kedv. Újabb és újabb korszakait élte és festette. Nekünk ezek a kiállítások igazi kikötők voltak. Örökké visszatértünk és lehorgonyoztunk a képek előtt. A szó hagyományos értelmében nem volt igazán kifinomult pedagógus. De mindent pótolt a személyisége és az életműve. Az egész főiskola szemléletére nagy hatással voltak azok az öregek, akik szellemi teljesítménye az egész magyar képzőművészeten nyomot hagyott. A legendás Bernáth Aurél, az ekkor már nagybeteg Szőnyi István, aki évfolyamtársaimat tanította egy rövid ideig... Bernáth Auréllal azonban közvetlen munkakapcsolatba is kerültem. A legkedvesebb képeiről akart litográfiákat készíteteim neki a megvalósításban. Kissé keserű embernek ismertem meg, s nem kevés büszkeséggel mondhatom, hogy néhányszor sikerült megnevettetnem. S amikor föloldódott, akkor derült ki, hogy mennyire tele volt mesélő kedvvel. Igen közel kerültünk akkor egymáshoz. '56-ban neki is volt egy kiállítása az Ernst Múzeumban, amire addig jártunk, amíg be nem csukott. Párját ritkító alkotó volt, aki Egrihez hasonlóan érezte a vizet, a levegőt, a távlatokat, s mindezt Bernáth Aurél-i átiratban.

— Rajtad semmiféle stiláris nyomot nem hagytak azok az emberek, akiket most felsoroltál, pedig éppen a kondori életmű tűnt sokak mára megkerülhetetlennek a későbbiekben.

— Úgy tűnik, mégis Ádám-Évánál kell kezdenem, hogy a válasz érthető legyen. Egy erdélyi kis faluban születtem, Baróton. Egy ilyen kis faluban igazán nem volt sok olvasnivaló. A Tolnai Világlapja, a Biblia és néhány öreg kalendárium. Biztos mulatságosnak tűnik sokak számára, hogy nekem a Tolnai Világlapja valóban elhozta a nagyvilágot. Megtudtam, hogy van egy walesi herceg. Mivel Tolnai adta ki az első magyar bűvészkönyvet, ezért a lapba is mindig belecsempészett valami ilyesmit, s a számtalan kép között mindig akadt egy-két olyan, ami megmozgatta az ember fantáziáját. E lap képi világának hatása mellett bennem nagy volt a betűéhség. Mindent elolvastam az égegyadta világon, ami betű volt. S Magyarországra való átkerülésem után, Sopronban ez méginkább kiteljesedett. A negyvenes évek végén, tehát a koalíciós időkben kerültem Sopronba, ahol még a maga érintetlenségében várt engem egy csodálatos hely, a városi könyvtár „több millió" kötettel. Kilencéves koromtól odaszoktam. Ekkor még nem működött a politikai szelekció, nem küldték még zúzdába a nemkívánatos klasszikusok könyveit. Én kapásból mindent el akartam olvasni. Volt itt egy nagyon kedves idős hölgy, aki fölfigyelve rám, elkezdett vezetni, formálni kezdte az ízlésemet. Ez a kapcsolat annyira bensőséges lett, hogy a szó szoros értelmében munkatársa lehettem. Azért kezdtek „átnevelni". Ekkor, jobb híján, én helyettesítettem őt. Ott volt a könyvtár ember nélkül, s akkor én elmagyaráztam a buszkalauznőnek, hogy ez szemét, ezt ne olvassa, inkább válassza a másikat. Miközben magával ragadott ez a népnevelői magatartás, zsákszámra hordtam haza a könyveket olvasni. Mivel a gyűjtemény nagyon sokszínű volt, hozzáférhettem igazi értékekhez is. Forgathattam a fóliánsokat, a metszetes könyveket. Ekkor ismertem meg Gustave Dorét, aki a mai napig a kedvencem. A Don Quijote, a Münchhausen báró, vagy Balzacnak a Pajzán históriák című könyve mind az ő illusztrációival kerültek kiadásra. De nagyon sok német nyelvű kötet is volt a könyvtárban, a Sopronban élő svábok kedvéért, s én megcsodálhattam a kor színvonalát messze meghaladó művészeti könyveiket. Ezekből a reprodukciókból merítettem első művészettörténeti élményeimet.

Ötödik elemista voltam, amikor egy osztálytársam szólt, hogy van itt egy művészeti szabadiskola, ahol rajzolni lehet. Így találkoztam Ágoston Ernővel, aki rendkívüli hatást gyakorolt rám. Ő egy önmagával meghasonlott ember volt, alig dolgozott valamit, vagy talán már semmit, de gyönyörű rézkarcai voltak a soproni múzeumban, és láttam nagyszerű pasztellképeit is. Olyan iskolát csinált, hogy szerencsés lehetett az az ember, aki ott tanulhatott. Itt minden nemzedék és minden alkotói szándék megtalálható volt a giccses emléktárgyakat festő vénkisasszonyoktól a magukat kereső műkedvelőkig, s persze a még szinte gyerek kezdők is. Velünk, fiatalokkal megkülönböztető alapossággal foglalkozott, rengeteg portrét rajzoltunk, ráadásul szénnel, ami egy igen kacifántos dolog, mert abban a pillanatban, ahogy nem frissen, ropogósan csinálod, elkezded nyúzni, tönkremegy az egész. Engem ő készített fel a képzőművészeti gimnáziumra, amiről akkor hallottam először. Nagyon zaklatott körülmények között éltem, a nevelőapám egy vadállat volt, néha még a létem is veszélyben forgott, úgyhogy szinte Ágoston Ernőnek köszönhetem, hogy a [illegible] kerültem, ő Komjáthy Gyula bácsi. Furcsa ember volt ő is. Jóval a halála után összeismerkedtem egy tanáremberrel, aki Csepelen iskolagalériát alapított, összeszedtem Gyula bácsi szétszórt munkáit, s szinte az utolsó pillanatban adózhattunk az emlékének egy kiállítással. Neki Szőnyi István, Patkó Károly, Varga Nándor Lajos, Aba-Novák voltak a barátai. Mindannyian művelték a rézkarcot is, s elmentek a British Museumba, hogy ott tanulmányozhassák Rembrandt maratási technikáját. Az öreg mindent tudott a rézkarcról, éppen ezért engem soha nem is engedett a gimnáziumban karcolni. Ráadásul csak tollal hagyott rajzolni, így a rajzversenyeken sem nyerhettem, mert ott meg a ceruza volt az előírás. Viszont ennek köszönhetően a főiskolai felvételin semmilyen nehézséget nem okozott megrajzolnom egy aktot.

— Kissé zavarodottan ülök itt melletted, mert rólad szeretnék minél többet megtudni, s közben te csak a barátaidról, tanáraidról, mestereidről beszélsz. Illetve emlegetted még az olvasmányélményeidet is...

— Ismét a könyvtárhoz kell visszatérnem. 1956 után nekünk a mo-

dern művészettel való ismerkedésünk a főiskola könyvtárában kezdődött. Egymás kezéből téptük ki a frissen beszerzett nyugati Skira köteteket. Annyira meghatározó élmény volt Van Gogh, Cézanne, Gauguin vagy Picasso, mintha személyesen találkoztunk volna velük. Mostanában gondolkodtam el, hogy a nagy szellemi ínség után ez olyan volt, mintha az eredeti művekkel találkoztunk volna. Talán a mi generációnk volt az első, amely sok-sok képzőművészeti korszakot egyszerre élt át szinte sokkhatásszerűen. A grafikában sokkal szabadabb volt az ember. Velünk volt Kondor, akit nem volt érdemes utánozni, mert annyira eredeti volt. Láthattuk, hogy érdemes önállónak lenni, új utat járni, az ő személyisége sugallta ezt. Másod- vagy harmadéves lehettem talán, amikor Kondornál megjelent Nagy László, aki akkor már az Élet és Irodalom képszerkesztője volt. Tőle állandó illusztrálási lehetőséget kaptam. Általa ismerhettem meg a jelenkaptam. Nagy László ajánlott engem a könyvkiadók figyelmébe, s így juthattam újabb feladatokhoz. Olyan műveket kaptam illusztrálásra, amelyek illettek a megjelent rajzaim hangulatához. Mészöly Dezsővel éppen a közelmúltban elevenítettük föl, hogy az általa fordított teljes Villont — Villon és a többiek volt a címe — én illusztrálhattam, s meg is kapta a Szép Könyv címet. De illusztrálhattam Shakespeare kortársait, ófrancia költőket. Fiatalemberként teljesen megrettentem, hogy egy-egy ilyen művet nyolc vagy tíz grafikával el kell intézni. Szinte rákényszerültem arra, hogy a könyvek hangulatának teljességét megpróbáljam megjeleníteni. Ebben az időben sok pótolnivalója volt a magyar könyvkiadásnak, s igyekeztek ezeket a könyveket széppé tenni. Törekedtek a bibliofil kiadásokra.

— Nem tudom, jól értem-e, de ezek után azt kell hinnem, hogy sajátos hangulatú grafikáid, egyáltalán munkásságod legfontosabb ihletője a könyv, az irodalom.

— Igen, ez így van. Mindig úgy fogtam föl az illusztrálást, hogy önálló grafikai lap szülessék, amely a szövegkörnyezet nélkül is megállja a helyét. Nem nyomtathatták olyan rossz papíron és olyan igénytelenül az illusztrálandó művet, hogy bennem ne az igényesség dolgozzon. Mondanom sem kell, hogy a legtöbb könyvhöz alapos felkészülésre volt szükség. Szó sem lehetett blöffről, szinte magánkutatóként igyekeztem egy-egy mű szellemi környezetét földeríteni.

— Az valóban feltűnő, hogy a lapjaid nem egyszerűen elmesélik a történetet, hanem hozzátesznek a munkához. Ebből a szempontból talán a legizgalmasabb Weöres Sándor Psychéje...

— Minden könyvillusztráció versenyfutás. Nagyon későn döntötte el a kiadó, hogy illusztrációk is kerüljenek ebbe a könyvbe. Amikor elmentem Weöres Sándorhoz, hogy megbeszéljük a részleteket, mondanom sem kell, hogy egy bűbájos emberrel találkoztam. Már régen befejezte ezt a művet, de még mindig úgy érezte, igazíthatna rajta. Legszívesebben hozzáírt volna [illegible] az ötletektem. Én is minden munkámat örökké javítanám, soha nem vagyok vele elégedett. Még a nyomdában is legszívesebben kivenném a könyvből, mert mindig eszembe jut valami javítanivaló. Ez egy kicsit az alkotás természetrajza is. Hiszen hány túlcsinált, elrontott kép kell ahhoz, hogy az ember megérezze, hogy valamit mikor kell abbahagyni.

Megkaptam Weöres Sándortól a kéziratot, és élmény volt szinte elsőként bebarangolni a Psyché világát. Megismerni azt a stílusbravúrt, azt a beleérző képességet, amely révén Weöres belebújt egy XIX. századi költőnő szerepébe. Teljesen kétségbe voltam esve, hogy ilyen rövid idő alatt hogy tudok méltó illusztrációkat készíteni. Weöres nem mondta meg, hogy mit képzel el, csak mutatott néhány olasz könyvet, remek darabok voltak, s akkor megéreztem, hogy ő mit álmodik. Ha egy mód volt rá, minden könyvemnek fehér volt a borítója, s az ő elképzelése is ezt a hangulatot sugallta. A beszélgetésünk azért volt fontos, mert Weöres annyira belelovallta magát — pedig már akkor is idős ember volt —, hogy kitalálta: legyen benne korabeli kézirat is. Azon gondolkoztunk, hogy melyik jelentős nőalaknak lehetett ilyen férfias kézírása, mint a képzeletbeli Psychének. Én azonnal mondtam, hogy ezt nem vállalom, nem tudom ezt a hangulatú kéziratot reprodukálni. Viszont Szendrey Júliára gondoltam, akinek a kezevonásához hozzá is lehetett férni. Petőfi forrongó korában minden értelmiségi szerepet vállaló nő George Sand akart lenni, szivarozott, férfinadrágban járt és rövidre vágatta a haját. Nagyon jó ötletnek tartottuk. De aztán végül valamelyik ismerősének a kislánya, egy szombathelyi grafikus kislány csinálta meg a kötetbe kerülő négysorost.

Ma is úgy érzem, hogy sokkal szebb könyv is lehetett volna, de Weörest akkoriban még nem becsülték sokra. Én viszont máig büszke vagyok, hogy részt vehettem ebben a szellemi kalandban, és találkozhattam vele.

Sosem foglalkoztam elemző módon a saját munkáimmal, de olyan században élünk, amikor el akartuk jönnünk, hogy a középkor embere szinte ugyanazokkal a tragédiákkal, bajokkal, morális problémákkal volt kénytelen szembenézni, mint a mai. A költészetükből, a képzőművészetükből árad a velünk rokon műveltség, közben mi tele vagyunk kétségekkel, undorítónak, rohadtnak, cinikusnak találjuk az egész világunkat. Középkori kórok és háborúk pusztítanak manapság, s ebben a légkörben kell nap mint nap újból és újból a rajzlap fölé, a kő, a dúc fölé hajolni, a festőállvány elé állni, és meg kell teremteni azt a milliőt, amiben még pislákol annyi hit, hogy érdemes csinálni. Egy őrületben, egy információs viharban, ami megtépáz bennünket, amiben persze rengeteg izgalom és csodálatra méltó gazdagság is van, egyre magányosabban kóválygunk. És én eközben leteszem a fenekemet, és rakom a pöttyöket, mint a légy. Véres háborúk dúlnak, és én úgy csinálok, mintha semmi sem történne. Ezek azok az idézőjelek, — az én kis meghasonlásaim — groteszk kérdőjeleim, amiket a vonzódásaim köré ki kell tennem.

Antall István

Gyulai Líviusz az erdélyi, erdővidéki Baróton született. Kilenc esztendősen került Magyarországra. Sopron városi könyvtárának gyűjteménye olvasnivalót kínált. Az itt található könyvek formálták első képzőművészeti, könyvművészeti és művészettörténeti élményeit. **Ágoston Ernő** körében a rajzolás, festés alapelemeit is elsajátíthatta, miközben itt készülhetett föl a képzőművészeti gimnázium felvételi vizsgájára is. Középiskolai éveiben **Komjáthy Gyula** igazította érdeklődését. A Képzőművészeti Főiskolán **Kmetty János** a mestere, de **Bernáth Aurél** és **Barcsay Jenő** is jelentős hatással volt gondolkozásmódjára.

Fiatalabb pályatársként, barátként tanúja és részese lehetett **Kondor Béla** egyre teljesebb, egyre gazdagabb művészi kibontakozásának. 1962-ben diplomázott a Képzőművészeti Főiskola grafikai szakán. A hetvenes évek közepéig elsősorban egyedi grafikákat és könyvillusztrációkat készít. Utóbb ezekkel egyidőben animációs és rajzfilmeket is. Televíziós sorozata is ismert e műfajban, de készített hagyományos gyermek-diafilmet is. Budapesten az Atrium Hayett és a Taverna szállodákban murális munkáit csodálhatjuk.

Kiállításon mutatkozott be A Dürer teremben Budapesten (1966), Amszterdamban (Szabó Vladimirral és Gross Arnolddal, 1973), Miskolcon (1980), A Csepel galériában és a Műcsarnok Dorottya utcai kiállítótermében (1981), Münchenben (1982), A Festőteremben Sopronban (1985), Kecskeméten (1988), Sárospatakon a Képtárban (1992).

Legfontosabb filmjei a Delfínia, az Új lakók, a Jómadarak és a Tinti Kalandjai. Utóbbi kettő televíziós sorozat volt.

Gyulai Líviusz elnyerte a Firenzei Grafikai Biennálé aranyérmét 1971-ben. Lipcsében a Könyvművészeti Biennálé, az IBA aranyérmét kapta meg 1972-ben. A Munkácsy díjat 1973-ban érdemelte ki. Az Új lakók című filmje Arany Nofretete díjas Kairóban, 1978-ban. Ugyanebben az esztendőben a Lipcsei Rövidfilmfesztiválon Ezüstgalamb díjra érdemesítették. A Művelődési Minisztérium Szép Magyar Könyv díjának különböző elismeréseit éveken át Ő kapta illusztrációiért, könyvterveiért. 1980-ban ismét sikeresen szerepelt Lipcsében, elnyerte az IBA ezüstérmét. A Művészeti Alap kiállítási nívódíjának tulajdonosa 1984-ben. A Csillag Albert Alapítvány díját 1987-ben kapta meg. 1989-ben lett érdemes művész.

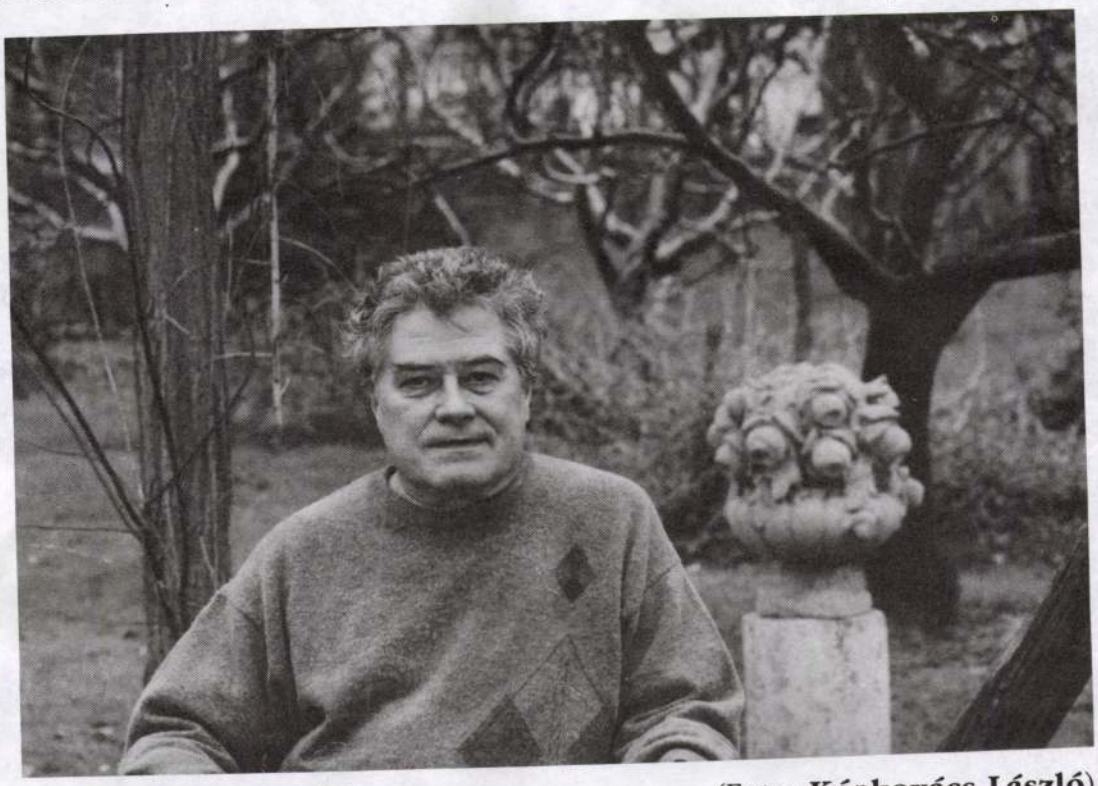

Gyulai Líviusz kertjében (Foto: **Képkovács László**)

A **Magyar Napló** képzőművészeti posztermellékletét a **CL Cimena Video Stúdió** támogatta

Idéző-jel

...

A kő fölé hajol, mégsem pattint szikrát.
Kalapács nem lendül, csak a toll lépeget a simára símogatott lapon.
Madárnyomok a havon.
A kő-tükörben a múlt hulló foncsora. Visszabámul az idő.
Eltátja száját a bumfordi, szelíd szépség, fodraiból előbuggyan a termékeny reménység.
Szerelmet álmodik a kamasz, nyál csordul ajkán.
Csillog a tollhegyre tűzött boldogság.
Ennek az üveg alá símuló panoptikumnak egyetlen egyede el nem pusztulhat.
Lepkék hímpora nem hullik, szivárvány ível fekete-fehérben,
porszemeken játszik a napfény.
S a kő megelevenedik.
Régi ruhásszekrények levendula illata nyomja el
a tinta, a gumiarábikum, a higító, a litográffesték s a vízben ázó papír szagát.
Az örökkévalóságba, a könyvbe símul, a betű mellé hever a rajz.
S a mesebeli, mindig füstölgő, repedt-fazék hangú apró ember
ősz fürtjeibe túr, zavartan húzgálja kitérdelt mackónadrágját.
Úgy érzi, neki már semmi köze az egészhez.
A nevét is nehezen kanyarítja munkája alá:
Gyulai Líviusz...
Pedig az anyag néha felesel.
Fölvérzik a linoleum, amikor testébe mélyed a kés.
Hullanak a metszetvonalak göndör forgácsai, s a műtét mégis sikerül.
Föltámadnak a holtak is, a százada porladó Psyché újra ölelésre tárja karját...
Friss borillat illan Csokonai termetes orra alól,
álmatag tekintete akkor is Lillát lát, ha Rozáliát gondol.
De jó tanítványa az ábrázoltaknak az ábrázoló.
Közös játékaik nem kopnak, s a kártya fölött pohár üvege villan, és bizonyos,
hogy a suta Toulouse-Lautrec is jól érzi - magas székén kácsongva - magát.
Gyulai Líviusznál lenni jó.
Itt van mindenki, akit, s akikről eddig olvastunk.
föltámad a Gutenberg-galaxis.
S a litográfiák, a rézkarcok, a metszetek figurái
- kezüket illendően ajkuk elé tartva -
kacagják a halált jósló fontoskodókat.
Mindörökké...

Antall István

MAGYAR NAPLÓ

A MAGYAR ÍRÓSZÖVETSÉG LAPJA * MEGJELENIK HAVONTA * VII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM * 1995. ÁPRILIS * ÁRA: 58 FT.

JUHÁSZ FERENC,
ORBÁN OTTÓ,
TÓTH BÁLINT, ÁGH ISTVÁN,
MARSALL LÁSZLÓ,
ORAVECZ IMRE,
MEZEY KATALIN
ÉS PETŐCZ ANDRÁS,
VERSEI

LÁZÁR ERVIN,
KÖRMENDI LAJOS,
CZIGÁNY ZOLTÁN,
HERCEG JÁNOS
ÉS CARLOS FUENTES
PRÓZÁI

GÖNCZ ÁRPÁD
KOVÁCS BÉLÁRÓL,
POMOGÁTS BÉLA
BÉKÉS GELLÉRTRŐL

INTERJÚ NAGY KÁROLLYAL,
GYÖRGYEI KLÁRÁVAL
ÉS GYULAI LÍVIUSSZAL

POSZTERMELLÉKLET:
GYULAI LÍVIUSZ LITOGRÁFIÁI

SZÉPIRODALOM

Juhász Ferenc: Miből vagy, költő? 3
Lázár Ervin: Ballangkóró 4
Orbán Ottó: Shakespeare-ből 5
Tóth Bálint versei 6
Ágh István: Hátulsó világban 6
Marsall László versei 7
Oravecz Imre: Csődörös 7
Mezey Katalin versei 8
Körmendi Lajos: Mint egy kicsi király 8
Czigány Zoltán: Hétfő 11
Petőcz András versei 14
Herceg János: Az idegen 15
„Mindig a por a győztes..." (Majoros Sándor Herceg Jánosról) 15
Carlos Fuentes: A hadjárat (regényrészlet; Pál Ferenc fordítása) 17

ESSZÉ

Pál Ferenc: Latin-amerikai fejlődésregény 20

JEGYZET

Göncz Árpád: Kovács Béla elhurcolásának évfordulóján 21
Pomogáts Béla: Békés Gellért 80 esztendeje 23

PÁRBESZÉD

Amerikai küldetés
Beszélgetés Nagy Károllyal (Oláh János) 24
A színház mindig az örök keresés médiuma marad
Beszélgetés Györgyey Klárával (Széles Klára) 27

SZÓ ÉS KÉP

Az irónia irónja
Gyulai Líviusz klasszikus illusztrációi (Antall István) 30

KÖNYVSZEMLE

Szavak Naconxypánból
Gulácsy Lajos: Pauline Holseel (Szepesi Attila) 33
Táguló horizont — szűk látószög
Nguyên Du: Kju regénye vagy a meggyötört lélek sóhaja
(Szepes Erika) 34
Túl mindenen
Pálfi Ágnes: Angyalgyökér (Csűrös Miklós) 36
Táj és történet
Pálinkás György: A városban esik az eső (Gyarmati Krisztina) 36
Posztmodern minimalizmus
Darvasi László: A Borgognoni-féle szomorúság
(Györffy Miklós) 37
Változatok életre, halálra
Méliusz József: Jitgadal elégia (Mikes Tamás) 38
Vonások egy nemzedék fantomképén
Csipesszel a lángot
Tanulmányok a legújabb magyar irodalomról
(Tarjányi Eszter) 39

A MAGYAR ÍRÓSZÖVETSÉG TÁJÉKOZTATÓJA 42

Címlapunkon: Sellő (Gyulai Líviusz linómetszete)
Hátsó borítónkon: Robinson Crusoe (Gyulai Líviusz linómetszete)
Mellékletünkön: Az öreg Casanova (Gyulai Líviusz linómetszete)

MAGYAR NAPLÓ

A Magyar Írószövetség lapja
Megjelenik havonta
Főszerkesztő: Oláh János (próza)
Főmunkatárs: Bella István (vers)
Szerkesztők:
Antall István (képzőművészet)
Majoros Sándor (próza)
Tóth Zsolt (kritika)
Olvasószerkesztő: Csontos János
Írószövetségi tájékoztató:
Tölcsér Éva
Lapterv: Molnár Kálmán
A szerkesztőség címe:
1062 Budapest VI., Bajza utca 18.
Postacím: 1426 Bp. Pf. 108.
Telefon: 342-87-68; 322-88-40;
Fax: 32-13-419.
Fogadóóra:
csütörtökön 14—16 óráig
Kiadja a Magyar Írószövetség
1062 Budapest VI., Bajza utca 18.
Felelős kiadó: Tornai József elnök
Szedés és nyomás: 95.065
MSZH Nyomda és Kiadó Kft.
Felelős vezető:
Nagy László ügyvezető igazgató
Terjeszti a Nemzeti Hírlapkereskedelmi Rt. és a regionális részvénytársaságok. Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél, a Hírlap-előfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) közvetlenül, utalványon vagy átutalással a HELIR 215-96162 számra; illetve a szerkesztőség címén: 1062 Budapest VI., Bajza utca 18.; postacím: 1426 Bp. Pf. 108. Előfizetési díj: 1 évre 600,— Ft, fél évre 300,— Ft, negyedévre 150,— Ft. Egy szám ára: 58,— Ft (áfával). Külföldön terjeszti a Kultúra Külkereskedelmi Vállalat (és bizományosai), 1389 Bp., Pf. 149., az előfizetési díj (22 USD) átutalható a Magyar Hitelbankhoz (H-1133 Budapest), a Kultúra 202-10995 számú számlájára.

Megjelenik a Nemzeti Kulturális Alap, a Polgári Bank és a Német—Magyar Társaság támogatásával

ISSN 0865—2910

és így ezt a kötetet is létrehozó, a kanonizálásra törekvő erőket mozgósíthat. Mégsem hinném azt, hogy csak az elfogadtatás, a lajstromba való kerülés lenne elsősorban a nemzedékszervező erő, hiszen — a már megtörtént elfogadást is jelezve — mintha ennek a generációnak az önszervező lehetőségei minden korábbinál jobbak lennének (saját folyóirat, könyvsorozat, konferenciák), és a nem kifejezetten nemzedékspecifikus vezető irodalmi lapok sem zárkóznak el előlük, sőt...

Bár a recenziónak többnyire nem feladata a vizsgált könyvről már megjelent írások nyomába eredni, jelen esetben — hiszen ezek a generáció irodalomfelfogása miatt is még inkább benne vannak a vizsgált tárgyban — szinte kötelező. Az eddig megjelent írásoknak már a száma is jelzésértékű. Az érthetetlennek, az olvasóval nem törődőnek és szűkebb olvasói rétegre redukáltnak bélyegzett legújabb irodalom: talán mégis *közügy*.

A történeti nézőpont kerülését, az irodalmi hagyományhoz való kapcsolódás kifejtésének a hiányát vetette a szemükre Margócsy István a szerzőknek és állította ezt ellentétbe azzal, hogy a kötet történeti fogalmakat használ (mint például a nemzedéket!). Ez a kétségkívül feltűnő történetietlen nézőpont talán az esztétikumon kívüli szempontok megváltozásával járó, az irodalom társadalmiságától, történelmi szerepétől még jobban elijedő, az új viszonyt még nem teljesen tisztázó bizonytalan érzésnek tulajdonítható. E generáció kritikusainak ugyanis könnyebben az érdeklődési körébe kerülhetett volna a történeti látásmód, hiszen többségük — bevallottan, vagy csak szaktanulmányaik számából kikövetkeztetve — inkább irodalomtörténésznek, eszmetörténésznek vallhatja magát. Ha pedig a már említett kötetvégi életrajzokat nézzük, akkor feltűnő, hogy a szépíróknak is nagy száma tekinthető „szakembernek", vagyis rendelkezik magyar szakos végzettséggel.

Mindez persze semminemű minőségi felhangot nem jelent, hanem csak annak a jelzését, hogy nem a történeti látásmódra való képesség hiánya miatt hiányozhatnak az irodalmi hagyományra visszatekintő, azt alaposabban bemutató szövegek. Lehet, hogy éppen ez is a „legújabb" kritika része?

A történelmi, hagyományos kategóriák használata és a magyar irodalomtörténeti hagyományoktól való fokozottabb távolságtartás tehát valószínűleg nem a szemléletbeli zavar eredménye és talán a másik ellentmondás sem az, hogy a kritika átesztétizálódását jósoló gondolatok többségükben a korábbiaknál fokozottabban tudományos formában valósulnak meg. Feltűnő a fogalmibb nyelvre való törekvés, a vizsgált műről szóló korábbi vélemények filológusi pontosságú számbavétele, az elméleti szakirodalom fogalmainak kedvelt használata és — néha talán kissé túlzottan is — mutatós lábjegyzetelése.

Az ellentmondásként is értelmezhető megfigyelésekben az a bizonytalanság érződik, amely a korábbi kritikusi szemléletet elutasítani nem akarja, továbbvinni pedig a megváltozott körülmények miatt nem tudja. A „legújabb kritikában" él a vágy, hogy önmaga érvényesítését a korábbi kánon érvénytelenítésével valósítsa meg, de ez ellen az ízlésbeli rokonság és a morális szimpátiaérzések dolgoznak. Ezért más orientáció kerül előtérbe: a nyugati magas-, és tömegkultúra, s a legújabb és legdivatosabb irodalomelméletek. Mintha a korábbi kritika bölcseleti jellege ezért inkább teoretikussá változna át. A két kifejezés közötti árnyalati különbség abban nyilvánul meg, hogy ez a legújabb kritika hajlamosabb visszavonulni az esztétikum ösztönös, nem magyarázható sejtelmes területéről és a racionalizálhatóval foglalkozni, inkább szakterminológiát használni, a pedagógiai és világnézetbeli hangsúlyokról jobban elfeledkezni. Ez persze nem a kritikusi egyéniség háttérbeszorulását jelenti, hiszen a kötet legkiválóbb szerzői kialakult és kipróbált, mással össze nem téveszthető látás- és beszédmóddal, problémaérzékenységgel rendelkeznek. Az irodalomelméleti megközelítés lepárlódásának egyik nagy nyeresége, a szakterminológia kedvelt használata ellenére, a közvetlenebb hang és a vélemény szubjektivitását hangsúlyozó többségében vidámabb nyelv.

Gyulai Líviusz: Linómetszet

Négy nagy részre tagolódik a könyv, amelyben az első a nemzedéket általában lenne hivatva bemutatni, majd a második rész verselemzésekkel, a harmadik prózaelemzésekkel foglalkozik, a negyedik pedig szövegelemzési stratégiákat mutat be. Egyet az olvasáselmélet kamatoztatásával (Szilasi László), egyet a narrációs módszerek szempontjából (Farkas Zsolt) és egyet a logikai töréspontok szövegszervező lehetőségeiről (Hárs Endre). A kötet utolsó esszéje — Garaczi Lászlóé — zárja azt a zárójelet, amelyet a könyv első tanulmánya — Takáts Józsefé — nyitott meg azzal, hogy az egészként való bemutatás nehézségeit vázolta fel. Garaczi mintha visszamenőleg még idézőjelbe is tenné az egész könyvet, azzal, hogy a „legújabb" kritika korlátjait, a megvalósítás lehetetlenségeit villantja fel. A cím — *Csipesszel a lángot* — is ebből a zárószövegből ered, ami a szerkesztő mélységes egyetértését sugallja.

És végül: ami feltűnően hiányzik (talán csak egyetlen kivétellel), az a legújabb irodalom szövegeinek minőségét firtató állítások elfogadható alátámasztása. Elismerve a kötet egyik szerzőjének, Abody Ritának minden ez ellen felsoroltatott ellenérvét, igazat adva Garaczi László ellenérzésének, valamint azt is belátva, hogy az ismeretelméleti megfontolások erősen ez ellen dolgoznak, azért a legújabb irodalom kritikájának is kellene valami fogódzót nyújtania, legalább pár szempontot sejtetve, arra nézve, hogy az egyes szövegek közül melyiket lehet valódi és követhető értéknek és melyiket csak a szöveggyártó rutinjának tartani. *(Nappali Ház, 1994)*

Tarjányi Eszter

A MAGYAR ÍRÓSZÖVETSÉG TÁJÉKOZTATÓJA

Díjak, kitüntetések

A Magyar Művészetért Közhasznú Társaság díjátadó gálán és művészfarsangon köszöntötte ez évi kitüntetettjeit, február 9-én, a Magyar Honvédség Művelődési Házában. Elismerésben részesült: **Ágh István** és **Esterházy Péter**.

*

Darvas József-díjat kapott február 10-én, Orosházán **Márkus Béla** és **Körmendi Lajos**.

*

A Gábor Andor-díjat a kuratórium 1995-ben a ***Mítosz és utópia*** című irodalom- és eszmetörténeti tanulmánykötetnek ítélte oda. A kötet szerkesztője: **József Farkas** irodalomtörténész. A díjat **Goda Gábor**, a kuratórium elnöke nyújtotta át március 8-án.

*

Pro Cultura Hungarica magyar kulturális kitüntetést kapott **Gordon Holmebakk**, a Gyldendal norvég kiadó főszerkesztője. Holmebakk közvetítésével eddig tizenhárom magyar mű jutott el a norvég olvasókhoz.

Irodalmi estek

A ***Lyukasóra*** című tv-műsor és folyóirat estjére várta az érdeklődőket a Berzsenyi Társaság február 16-án a Rátkai Klubba. Vendégek voltak: **Gyurkovics Tibor, Lator László, Mészöly Dezső, Szakonyi Károly** és **Vargha Domokos**. A beszélgetőtárs és házigazda **Kiss Dénes** volt.

*

Fehér Klára és **Nemes László *Kényszerbérlet*** című szerzői estjére került sor február 17-én a Fészek Művészklubban. Az esten közreműködött: **Balogh Erika, Gyimesi Pálma, Kovács István, Orosz Helga** és **Székhelyi József**. A házigazda-rendező **Solymosi Ottó** volt.

*

Kassai Franciska *A vágy szívei* című kötetének bemutatóját tartotta február 18-án a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár XIII. kerületi Főkönyvtára. A műsort **Baranyi Ferenc** vezette. Közreműködött: **Jász Anikó**.

*

Andrassew Iván *Peremkirályság* című novelláskötetét mutatták be február 21-én az Írók Könyvesboltjában.

*

Gábor Marianne festőművész kiállításának megnyitójára került sor március 1-jén a Bálint Zsidó Közösségi Házban. A megnyitót irodalmi műsor követte **Gábor Ignác** és **Rónai Mihály András** emlékére. Közreműködött **Keres Emil**.

*

Polisz-estet tartottak ***Versek a dzsungelben*** címmel, március 2-án a Miskolci Egyetemvárosban. Közreműködtek a szerzők és a szerkesztők, többek között: **Bognár Antal, Csontos János, Kolozsvári Papp László, Ludvigh Károly, Pálfi Ágnes, Szondi György, Turcsány Péter**, valamint a helyi Bruthalia Alkotókör tagjai.

*

Vezér Erzsébet *Ady-tanulmánykötetének* bemutatóját tartották március 2-án az Írók Könyvesboltjában.

*

A Műhely folyóirat szerkesztői: **Mártonffy Marcell, Szakál Gyula, Villányi László** a nyíregyházi Tanárképző Főiskolán tartottak előadást és felolvasást március 2-án.

*

Műhely-estet rendezett a Magyar Írószövetség Szegedi Csoportja és a Bálint Sándor Művelődési Ház március 6-án Szegeden. Vendégek voltak: **Baka István, Czilczer Olga, Kelemen Zoltán, Lovas Ildikó, Sánta Gábor, Tolnai Ottó**, a Műhely szerzői és **Villányi László**, a folyóirat főszerkesztője. Az est házigazdája **Fried István** irodalomtörténész volt.

*

Mándy Ivánnal beszélgetett **Réz Pál** a Petőfi Irodalmi Múzeum *X beszélget Y-nal* című irodalmi sorozatában március 7-én.

Bevezetett
könyvnyomtatással foglalkozó nyomda
ajánlja szolgáltatásait.
Áraink rugalmasak, melyeket
személyes megbeszélés alapján alakítunk ki.

Mindent egy helyen!

Pénzes Károly nyomdája,
2083 Solymár, Mátyás király út 7.
Telefon: 06-60-347-023, 06-30-420-049

A DEÁK ÉTTEREM
továbbra is szeretettel várja
kedves vendégeit!
A szövetség tagjainak változatlanul
harminc százalékos kedvezményt
biztosítunk!
Rendezvények lebonyolítását vállaljuk!

A Magyar Írószövetség levélcíme:

1397 Budapest, Pf.: 546.
Telefon: 3228-840.
Telefax: 1213-419.

Az Új Művészet 1995. márciusi számából

Művészcsoportok
SZOBOSZLAI JÁNOS: Jam session. A fű 1994-ben
LÓSKA LAJOS: ARTBLOCK
ZWICKL ANDRÁS: Búcsúzás. Az Újlak-csoport kiállítása
TARDOS KÁROLY:
Az Újlak-csoport és a Tűzoltó utcaï kiállítási tér
SINKÓ ISTVÁN: Túlsó part, innen nézve
Kortárs Amerika
STURCZ JÁNOS: A tudás és bűnbeesés almája — New York
Beszélgetés Tom Wolfe-fal (részlet)
NINA CZEGLÉDY:
Esztétikai terroristák: Bruce Nauman és Paul Garrin
P. SZABÓ ERNŐ: Miki egér esete a Nagy Amerikai Akttal.
Roy Lichtenstein és Tom Wesselmann kiállítása
Münchenben
ANDRÁS EDIT: Hálók fedésben.
Kortárs amerikai művészek Budapesten

Az Új Művészet kapható az újságárusoknál, belvárosi könyvesboltokban, galériákban, metróállomásokon és az Art-mozikban. Az Új Művészet előfizethető a szerkesztőségben. 1054 Budapest, Báthori u. 10. VII/707., tel./fax: 131-6702

A YAHALOM ZSIDÓ SZABADEGYETEM ÁPRILISI PROGRAMJA

Április 13., 17 óra:
Stark András: A pszichoterápia és a zsidóság kapcsolata
Április 27., 17 óra:
Babits Antal: A keresztény—zsidó bitviták története
Gábor György: A korai keresztény antijudaizmus forrásai

TISZTELT OLVASÓ!

Amennyiben támogatni kívánja a Magyar Naplót, kérjük, hogy támogatását az Arany János Alapítványnak utalja át a mellékelt csekken vagy rózsaszín postautalványon. Számlaszám:

OKHB 216-20933-7014
AJAP — Magyar Napló szerkesztőség

Aki legalább 1000 forinttal hozzájárul költségeinkhez, annak 1995-ben tiszteletpéldányt küldünk. Az alapítványi befizetések az adóalapból levonhatók.

Figyelem! Rendelje meg Ön is a Magyar Naplót!

MEGRENDELŐLAP

Megrendelem 199..... ..... hónaptól a Magyar Napló

☐ egy számát 58 forintért ☐ fél évre hat számot 300 forintért

☐ negyed évre 3 számot 150 ☐ egész évre 12 számot 600 forintért.

A megrendelő neve: .....

Címe: .....

.....

.....
aláírás

A megrendelőlapot a HELIR címére: 1900 Budapest XIII., Lehel út 10/a., vagy a szerkesztőségbe: 1426 Bp. Pf. 108. kérjük eljuttatni.

Gyalai Líviusz
Magyar Hírlap
2003. 12. 24.

Nagy öregek és fiatalok: karikaturisták és szobrászok tárlata a Budapest Galériában

A KOKSZ nyílt titkai

A szatirikus képzőművészet nagy öregjei és ifjabb tehetségei közös kiállításon mutatkoznak be a Budapest Galériában. A rajzok és szobrok némelyike szinte az elevenünkbe vág. A néző sokszor nem is tudja, sírjon vagy nevessen.

Wagner István

A KOKSZ rövidítés nem takar mást, mint a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének Szatirikus Képzőművészeti Szakosztályát. 2002 tavaszán jött létre kortárs karikaturisták csoportosulásából. Most közülük tizenöten a Budapest Galéria termében álltak a nyilvánosság elé január 4-éig tartó kollektív kiállításukkal. A rangidős mesterek – mint a nyolcvan feletti Kaján Tibor vagy a hetvenen túli Sajdik Ferenc – mellett olyan „benjáminok" is jelen vannak, mint az egykor csodagyerekként felfedezett, de mára harmincassá „cseperedett" Varga Zsófi vagy a még nála is ifjabb, huszonéves Makina.

Gyulai Líviusz tiszteletbeli tag meghívása tovább színesíti az amúgy is változatos palettát, amennyiben a romantika és a nosztalgiázás vonulatát képviseli fekete-fehér litográfiáival és linómetszeteivel. Leginkább Balzac Borsos történeteihez készített illusztrációi állnak közel a tradicionális karikatúrához. Kaján Tibornak a mesterség a kisujjában van: az ötvenes évekből Rákosi pajtást kapta ceruzavégre, a kubizmustól a szecesszióig lavíroz. Kemény György rokon törekvéseit merőben más, plakatív eszközökkel valósítja meg. Művészettörténeti barangolásainkat folytathatjuk Halász Géza műveit látva. Ő Michelangelo Mózesét „tömegközlekedteti" villamoson, Leonardo Utolsó vacsoráját vasúti étkezőkocsiba helyezi át, Ingres forrás-nimfáját pedig tűzoltó-ügyeletesnek osztja be. Jelenszky László a kőkorszaki barlangrajzokhoz gépkocsi-körvonalakat társít, velencei gondolái fölé vastraverzek és felhőkarcolók magasodnak fenyegetően. Sajdik egész falat betöltő Budapest-panorámáján mintha közlekedésrendészeti helikopterből látná a Duna-hidak gépkocsidugóit, Kern András slágerének „szemüvegén" át nézi a Lövölde teret, és címadásában is szellemes a Nemzeti „Egyetnemértés" Színházának távlati látványát. Lipták György Krúdyval siratja el „Ó Ó Ó Óbuda" lassan végleg eltűnő, földszintes házacskáit. „Újdonsült Budája" pedig procc, posztmodern rongyrázás. Fenekovács László terepszínű sakk-készletét nevezi Álcázásnak, Nemzetben gondolkodója olyan „kentaur", amely-

fotó: Hegedűs Márta

A rajzok mellett szobrok is szerepelnek a tárlaton. Árvay László Papagena ciklusának egyik alakja (balra) szerényen hátat fordít Szalay Pál emlékműtervének

dály's Country keserű felkiáltásával virágos szélű parasztkányér közepére Mick Jagger ordító portréját pingálja, tiltakozásul a feltartóztathatatlan globalizáció ellen. Tettamanti Béla inkább a lélek mélységeibe hatol avagy filozofikus magaslatokra emelkedik, amikor nyúzott izomembere vállán viseli kiemelt agyvelejét, a másik tenyerén hordja „tojásfejét", a velocipédesnek pedig a nyakán is kerék ül, míg 2-4-6-8 kusok mondájának állatalakjai. Szerényi Gábor szójátékokat ötvöz képjátékokkal, vendéglátóipari nyakkendőivel pedig a fekete humort képviseli a rájuk csorgatott „étlap" révén. Varga Zsófi Jákob álmának biblikus látomása mellett Európa antik legendájában a női álarc mögött vicsorgó fogsorú farkas bújik meg morbida módon. Makina viszont fekete alapon rajzol Éjféli falfirkákat graffitimodorban.

műfajként is divatos Mozart muzsikáját ülteti át plasztikáiba Papagena-ciklusában. Madárfejű és lábú női aktjaival, míg Szalay Pál úgynevezett emlékműtervei korunk napi politikáját is célba veszik. Kompozíciói önmagukért beszélnek, férfitorzót helyez el hintalovon vagy páncélszekrény tetején, „I-ség" címen pedig gúzsba köti a kéz öt ujjának megfelelően ábrázolt emberi figurákat.

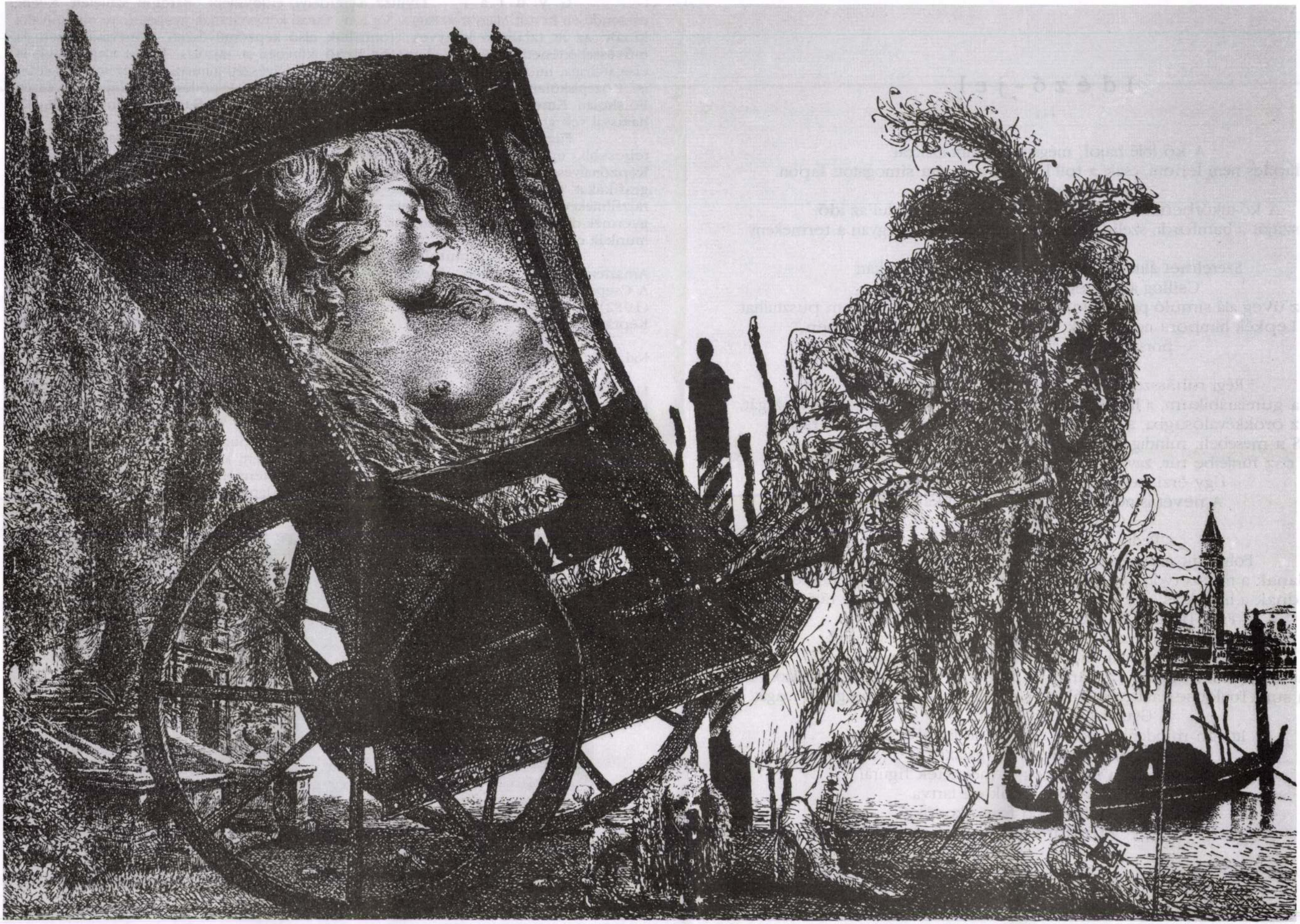

Gyulai Líviusz

Öreg Casanova (litográfia)

I d é z ő - j e l

...

A kő fölé hajol, mégsem pattint szikrát.
Kalapács nem lendül, csak a toll lépeget a simára símogatott lapon.
Madárnyomok a havon.
A kő-tükörben a múlt hulló foncsora. Visszabámul az idő.
Eltátja száját a bumfordi, szelíd szépség, fodraiból előbuggyan a termékeny reménység.
Szerelmet álmodik a kamasz, nyál csordul ajkán.
Csillog a tollhegyre tűzött boldogság.
Ennek az üveg alá símuló panoptikumnak egyetlen egyede el nem pusztulhat.
Lepkék hímpora nem hullik, szivárvány ível fekete-fehérben,
porszemeken játszik a napfény.
S a kő megelevenedik.
Régi ruhásszekrények levendula illata nyomja el
a tinta, a gumiarábikum, a higító, a litográffesték s a vízben ázó papír szagát.
Az örökkévalóságba, a könyvbe símul, a betű mellé hever a rajz.
S a mesebeli, mindig füstölgő, repedt-fazék hangú apró ember
ősz fürtjeibe túr, zavartan húzgálja kitérdelt mackónadrágját.
Úgy érzi, neki már semmi köze az egészhez.
A nevét is nehezen kanyarítja munkája alá:
Gyulai Líviusz...
Pedig az anyag néha felesel.
Fölvérzik a linoleum, amikor testébe mélyed a kés.
Hullanak a metszetvonalak göndör forgácsai, s a műtét mégis sikerül.
Föltámadnak a holtak is, a százada porladó Psyché újra ölelésre tárja karját...
Friss borillat illan Csokonai termetes orra alól,
álmatag tekintete akkor is Lillát lát, ha Rozáliát gondol.
De jó tanítványa az ábrázoltaknak az ábrázoló.
Közös játékaik nem kopnak, s a kártya fölött pohár üvege villan, és bizonyos,
hogy a suta Toulouse-Lautrec is jól érzi - magas székén kácsongva - magát.
Gyulai Líviusznál lenni jó.
Itt van mindenki, akit, s akikről eddig olvastunk.
föltámad a Gutenberg-galaxis.
S a litográfiák, a rézkarcok, a metszetek figurái
- kezüket illendően ajkuk elé tartva -
kacagják a halált jósló fontoskodókat.
Mindörökké...

Antall István

G y u l a i Líviusz az erdélyi, erdővidéki Baróton született. Kilenc esztendősen került Magyarországra. Sopron városi könyvtárának gyűjteménye olvasnivalót kínált. Az itt található könyvek formálták első képzőművészeti, könyvművészeti és művészettörténeti élményeit. **Ágoston Ernő** körében a rajzolás, festés alapelemeit is elsajátíthatta, miközben itt készülhetett föl a képzőművészeti gimnázium felvételi vizsgájára is. Középiskolai éveiben **Komjáthy Gyula** igazította érdeklődését. A Képzőművészeti Főiskolán **Kmetty János** a mestere, de **Bernáth Aurél** és **Barcsay Jenő** is jelentős hatással volt gondolkozásmódjára.

Fiatalabb pályatársként, barátként tanúja és részese lehetett **Kondor Béla** egyre teljesebb, egyre gazdagabb művészi kibontakozásának. 1962-ben diplomázott a Képzőművészeti Főiskola grafikai szakán. A hetvenes évek közepéig elsősorban egyedi grafikákat és könyvillusztrációkat készít. Utóbb ezekkel egyidőben animációs és rajzfilmeket is. Televíziós sorozata is ismert e műfajban, de készített hagyományos gyermek-diafilmet is. Budapesten az Atrium Hayett és a Taverna szállodákban murális munkáit csodálhatjuk.

Kiállításon mutatkozott be A Dürer teremben Budapesten (1966), Amszterdamban (Szabó Vladimirral és Gross Arnolddal, 1973), Miskolcon (1980), A Csepel galériában és a Műcsarnok Dorottya utcai kiállítótermében (1981), Münchenben (1982), A Festőteremben Sopronban (1985), Kecskeméten (1988), Sárospatakon a Képtárban (1992).

Legfontosabb filmjei a Delfínia, az Új lakók, a Jómadarak és a Tinti Kalandjai. Utóbbi kettő televíziós sorozat volt.

Gyulai Líviusz elnyerte a Firenzei Grafikai Biennálé aranyérmét 1971-ben. Lipcsében a Könyvművészeti Biennálé, az IBA aranyérmét kapta meg 1972-ben. A Munkácsy díjat 1973-ban érdemelte ki. Az Új lakók című filmje Arany Nofretete díjas Kairóban, 1978-ban. Ugyanebben az esztendőben a Lipcsei Rövidfilmfesztiválon Ezüstgalamb díjra érdemesítették. A Művelődési Minisztérium Szép Magyar Könyv díjának különböző elismeréseit éveken át Ő kapta illusztrációiért, könyvterveiért. 1980-ban ismét sikeresen szerepelt Lipcsében, elnyerte az IBA ezüstérmét. A Művészeti Alap kiállítási nívódíjának tulajdonosa 1984-ben. A Csillag Albert Alapítvány díját 1987-ben kapta meg. 1989-ben lett érdemes művész.

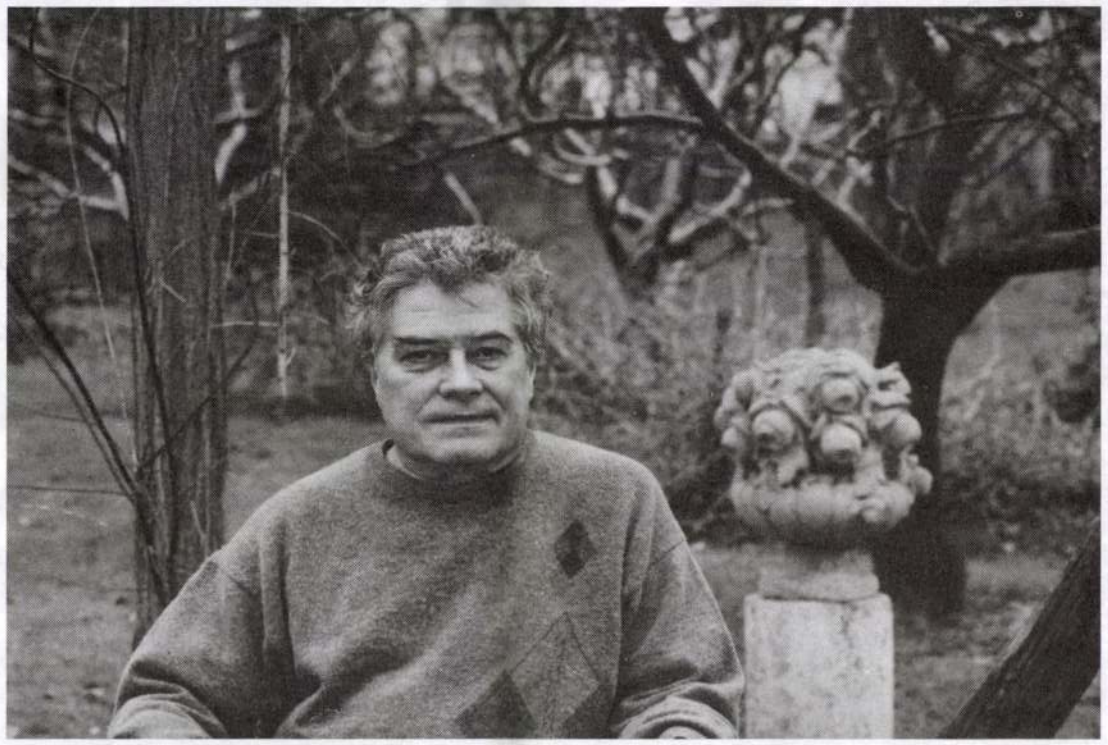

Gyulai Líviusz kertjében (Foto: **Képkovács László**)

A **Magyar Napló** képzőművészeti posztermellékletét a **CL Cimena Video Stúdió** támogatta

Baróton, Székelyföldön, a Hargita lábánál, 1937-ben született, ahonnan kilencéves korában Magyarországra repatriált a család. Sopronba költöztek 1946-ban, Líviusz itt folytatta iskoláit, bújta a könyvtárat, és nemcsak olvasni szeretett, hanem kedves könyveit illusztrálni is, előbb a maga kedvére, aztán tudatosan grafikusnak készülve. Sopronból Budapestre vezetett az útja, a képzőművészeti gimnáziumba, majd a főiskolára, melyet 1962-ben fejezett be. Kmetty János, Fónyi Géza és Ék Sándor voltak a mesterei. Főiskolás korától egyedi grafikával és könyvillusztrációval foglalkozott, Kondor Béla festő, Nagy László, Kormos István költő egyengette az útját.

A Magvető Kiadótól kapta az első feladatát, Karinthy Frigyes Notesz című könyvének illusztrálását a Vidám könyvek sorozatban. Aztán Mikszáth Kálmán, Krúdy Gyula, az Illyés Gyula által átdolgozott Lúdas Matyi, s szinte az egész kortárs magyar irodalom, Weöres Sándor, Juhász Ferenc, Lázár Ervin és sokan mások következtek. Majd a világirodalom nagyjai: Villon, Balzac, Rostand, Laurence Sterne.

Elemi rajzösztöne vezeti a kezét, miközben szinte újrateremti a művet a látványban, mely magától is mesélni kezd, egyszerre közvetítve a mű mondanivalóját és saját belső, finom iróniával, humorral átszőtt művészi felfogását és látásmódját. A könyvillusztráció ma is szerelme, s bőkezűen ontja magából őket könnyű – egyik méltatója szerint szitakötő – kézzel, technikai bravúrral, lett légyen szó ceruzáról, tollról, litográfiáról vagy linómetszetről. Folyamatosan illusztrálja a Littera Nova Kiadó Sophie-könyvek sorozatát, a mai magyar költők és írók gyerekeknek írt munkáit. Legutóbb Babits Mihály Jónás könyve lett általa is könyvészeti ritkaság, elnyerve a 2001. évi Szép Magyar Könyv díját, az utóbbit nem először.

Egyedi grafikáiból 1966-ban a Dürer-teremben volt a bemutatkozó kiállítása. Azóta számos kiállításon szerepeltek a képei itthon és külföldön, sok díjat, érmet hazahozván. Mindenütt lenyűgözte valamivel a közönséget, oly szeretettel, szellemesen varázsolja elő a régi korokat, nosztalgiát és romantikát, nagy és esendő hősöket, férfit és nőt, pajzánul is józűen játszadozva ötletekkel, részletekkel. Pályatársai, barátai, kritikusai nevezték már utolsó Mohikánnak, nagy Varázslónak, mert nincs hozzá hasonló a magyar képzőművészetben. Mily szokatlan és üdítő látvány volt az első óriásplakátok között Az öreg Casanovája, ki már alig látszik köpenyéből, de húzza a gyalogh intójában élvetegen elomló húsú hölgyet, akinek kegye maga az élet. Szellemesen sűrített üzenet e tehetségét tékozló zseniális kalandorról és koráról, akiről és amiről Gyulai Líviusz mindent tud, szóban elmesélve is.

A hetvenes években kezdett animációs filmeket csinálni, két tévésorozatot is készített a gyerekeknek, a Jómadarakat (1979-1980) és a Tinti kalandjait (1987-1989). Újabban egyedi rövidfilmeket készít, ezekkel is egyik díjat nyeri a másik után. 1978-ban az Új lakók című animációs filmje a kairói filmfesztiválon Arany Nofretete-díjat, a lipcsei rövidfilmfesztiválon pedig Ezüst galamb-díjat kapott. A Jónás az 1998-as cannes-i filmfesztiválon aratott sikert, és eljutott Chicagóba, Rio de Janeiróba s szerte a világba, csakúgy mint a Golyós mese, mely 2000-ben első díjban részesült a római 1. internetes filmfesztiválon. 2002-ben a gyerekkoráról, főként soproni élményei alapján készítette Az én kis városom című rövidfilmet, amely a VI. kecskeméti nemzetközi animációs filmfesztiválról rögtön elhozta a filmkritikusok díját, és a közönség felszabadult mosolyát. Filmjei is azt a mélyen átélt, humorral, szellemes gúnnyal átszőtt világlátást tolmácsolják, mint grafikái, illusztrációi.

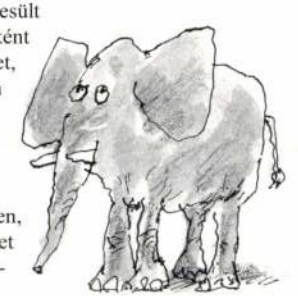

A korábbi külföldi kiállítások helyszínei között szerepelt: München, Amszterdam, Bologna, Berlin, a Baltikum, Helsinki. Az ismeréseket Munkácsy Mihály-díj (1973), Magyar Művészetért Díj (1998) és az érdemes művész kitüntető cím (1989) gyarapítja.

Molnár Éva

Narodil se r. 1937 v Barótu, na území obývaném Sikuly v Sedmihradsku, na úpatí hory Hargita; když mu bylo devět let, rodina repatriovala do Maďarska. R. 1946 se odstěhovali do Soproně, zde pokračoval Líviusz ve svých studiích, vysedával v knihovně, a nejenom rád četl, nýbrž své oblíbené knihy i rád ilustroval, započátku pro vlastní potěšení, poté i vědomě, když se připravoval na dráhu grafika. Jeho cesta vedla ze Soproně do Budapešti, na výtvarné gymnázium, později na Vysokou školu výtvarných umění, kterou dokončil r. 1962. Byl žákem Jánose Kmettyho, Gézy Fónyiho a Sándora Éka. Od svých vysokoškolských let se zabýval volnou grafikou a ilustrací knih, na cestě jeho růstu mu byli poradcem malíř Béla Kondor, básníci László Nagy a István Kormos.

První úkol, ilustrace knihy Frigyese Karinthyho Notesz (Zápisník) v edici Vidám könyvek (Veselé knihy) mu byl zadán Nakladatelstvím MAGVETŐ. Následovala další zadání: Kálmán Mikszáth, Gyula Krúdy, Lúdas Matyi (Matěj Husopas) v úpravě Gyuly Illyése, a téměř celá současná maďarská literatura, Sándor Weöres, Ferenc Juhász, Ervin Lázár a mnozí další. Poté velikáni světové literatury: Villon, Balzac, Rostand, Laurence Sterne.

Jeho ruka je vedena základním instinktem, mezitím takřka znovutvoří dílo v podívané, která začne vyprávět i sama od sebe, zprostředkujíc současně myšlenkovou náplň díla i své vlastní vnitřní umělecké chápání a nazírání protkaný jemnou ironií a humorem. Ilustrace knih je i dnes jeho láskou a štědře ji chrlí ze sebe lehkou rukou – dle mínění jednoho z jeho oceňovatelů rukou vážky – technickou bravurností, byť by se jednalo o kresbu tužkou, tuší, o litografii či linoryt. Průběžně ilustruje edici knih Sophie Nakladatelství Littera Nova, práce současných básníků a spisovatelů psané dětem. Posledně i jeho zásluhou se stala Jonášova kniha Mihálye Babitse bibliofilskou vzácností, když získal za ni cenu Krásné maďarské knihy roku 2001, kterou získal již poněkolikáté.

Svými volnými grafikami debutoval v roce 1966 na výstavě v Dürerově síni. Od té doby jeho díla byla představena na četných výstavách doma i v zahraničí, a získala mnoho cen a medailí. Všude si něčím podmanil obecenstvo díky tomu, jakou láskou a duchaplností vyčarovává starodávné doby, nostalgii, romantiku, velké, ale i chybující hrdiny, ženu i muže, přitom si prostopášně a s chutí pohrává s nápady a podrobnostmi. Jeho kolegové, přátelé, kritici ho již nazvali i posledním Mohykánem, velkým Čarodějem, protože jemu podobný v maďarském výtvarném umění není. Jakou neobvyklou a osvěžující podívanou byl mezi prvními obřími plakáty jeho Starý Casanova, který se již téměř ztrácí pod svým pláštěm, přesto táhne dámu s rozkošnicky se rozplývajícím tělem ve svých nosidlech, dámu, jejíž největší milostí je sám život. Je duchaplně koncentrovaným výkazem o tomto geniálním dobrodruhovi mrhajícím svým talentem a o jeho době, o němž a o níž Líviusz ví vše, a to i při vyprávění slovy.

V sedmdesátých letech začal s tvorbou animovaných filmů, pro děti nakreslil i dva televizní seriály, Jómadarak (Rosťáci) (1979-1980) a Tinti kalandjai (Tintiina dobrodružství) (1987-1989). Poslední dobou tvoří autorské krátké filmy, za které získává jedno ocenění za druhým. V roce 1978 jeho animovaný film Új lakók (Noví obyvatelé) získal na filmovém festivalu v Káhiře cenu Zlaté Nefertiti, na festivalu krátkých filmů v Lipsku cenu Stříbrné holubice. Jonáš skládil úspěch na filmovém festivalu v Cannes r. 1998 a dostal se do Chicaga, Rio de Janeira a do celého světa, podobně jako Kuličková pohádka, které byla udělena na prvním Internetovém filmovém festivalu v Římě 1. cena. O svém dětství, zejména na základě svých zážitků v Šoproni natočil v roce 2002 krátký film Az én kis városom (Městečko mé), jehož okamžitým oceněním byla cena filmových kritiků a udělněný úsměv diváků. Jeho filmy interpretují tentýž hlubоce prožívaný pohled na svět protkaný humorem a duchaplnou ironií jako jeho grafiky a ilustrace.

Mezi místa jeho dřívějších výstav se řadí Mnichov, Amsterodam, Boloňa, Berlín, Pobaltí, Helsinky. Sběrí jeho ocenění obohacuje Cena Mihálye Munkácsyho (1973), Cena za maďarské umění (1998) a titul Zasloužilý umělec (1998).

Éva Molnár

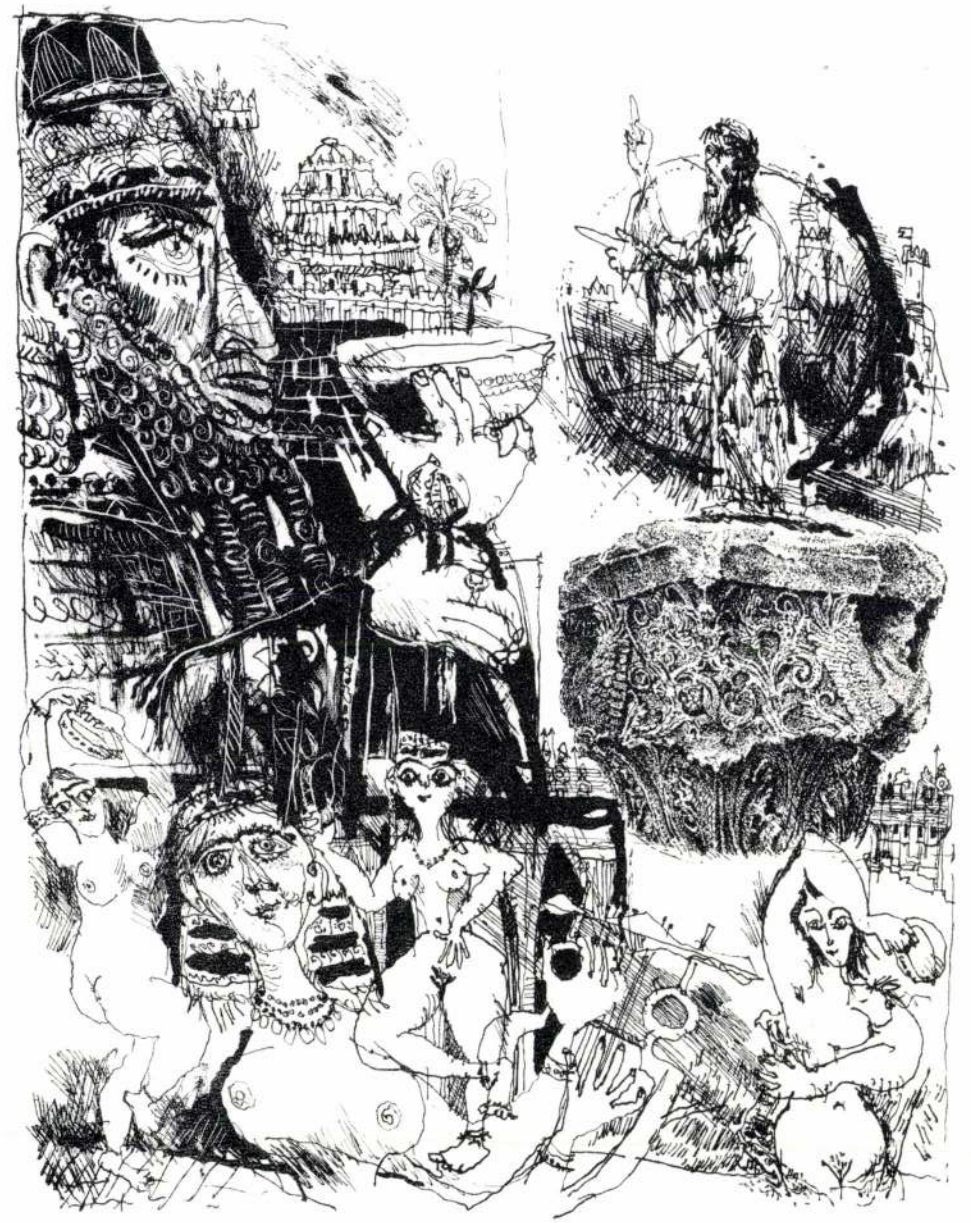

Babits Mihály: Jónás könyve, *2001, litografía; Arcus könyvkiadó*
Mihály Babits: Jonášova kniha, *2001, litografie, Nakladatelství Arcus*

„Mindig úgy fogtam föl az illusztrálást, hogy önálló grafikai lap szülessék, amely a szövegkörnyezet nélkül is megállja a helyét. Nem nyomtathatták olyan rossz papíron és olyan igénytelenül az illusztrálandó művet, hogy bennem ne az igényesség dolgozzon."

„Ilustraci jsem chápal vždy tak, aby se zrodil samostatný grafický list, jenž obstojí i bez kontextu. Nehylo možné vytisknout dílo na tak špatný papír a tak nenáročně, aby ve mně nezačala pracovat snaha o náročnost."

Nádor Tamás: Az irónia írója *(Autor ironie)*
(Beszélgetés Gyulai Líviusszal
Rozhovor s Líviem Gyulaim)

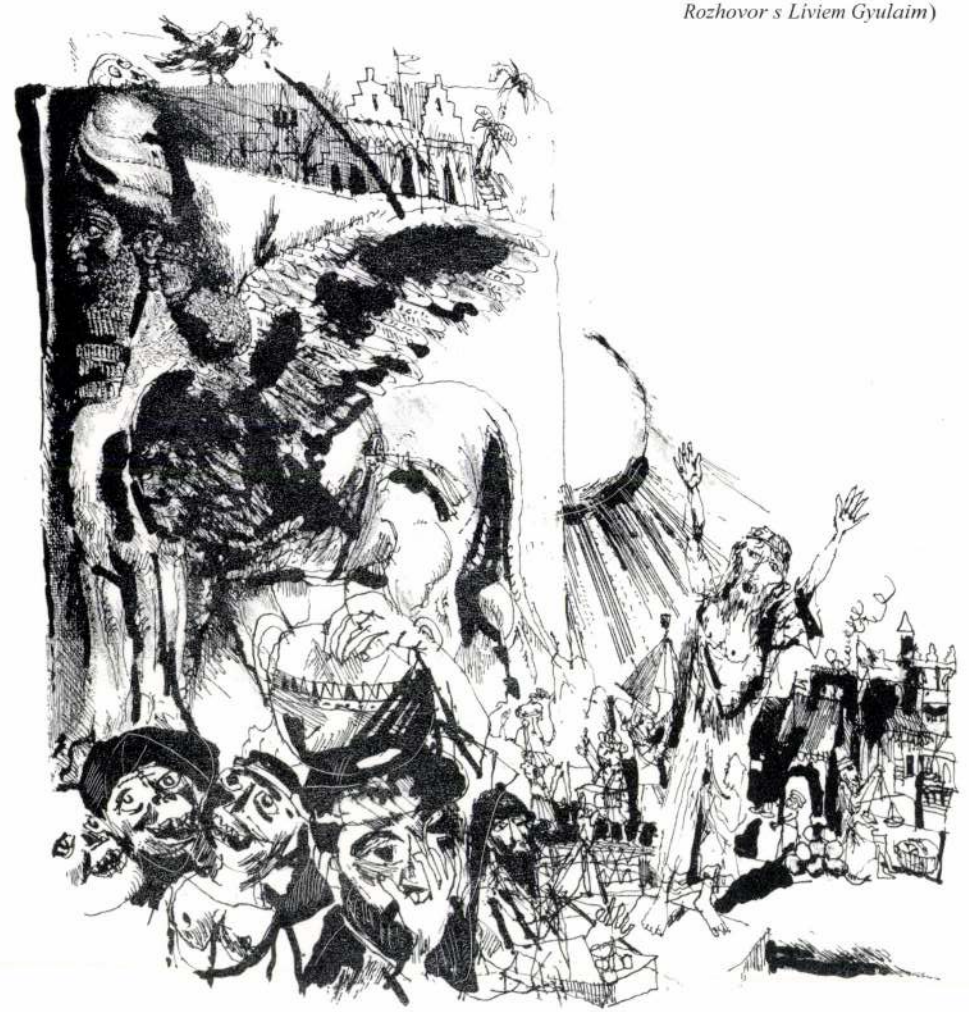

Babits Mihály: Jónás könyve, *2001, litografía; Arcus könyvkiadó*
Mihály Babits: Jonášova kniha, *2001, litografie, Nakladatelství Arcus*

Prágai Magyar Kulturális Központ, 2003. október 24. – október 31.
Maďarské kulturní středisko v Praze, 24. října – 31. října 2003

A kiállítás kurátora: PhD Farkas Veronika művészettörténész.
Kurátor výstavy: PhDr. Veronika Farkas, historička umění.

A kiállítást a Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége és a Prágai Magyar Kulturális Központ rendezte.
Výstava uspořádal Svaz Maďarů žijících v českých zemích ve spolupráci s Maďarským kulturním střediskem v Praze.

A katalógust a Cseh Köztársaság Kulturális Minisztériumának anyagi támogatásával a Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége adta ki.
Katalog vydal Svaz Maďarů žijících v českých zemích za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky.

Szamártestamentum, *közjóhasznú francia mesék és bolondozások. Hétköznapok, Budapest, 1983*
Első testamentum, *Středověké francouzské pohádky a frašky. Nakladatelství Helikon, 1985*

Münchhausen báró, *linóleummetszet, 1986*
Baron Prášil, *linoryt, 1986*

„Grafikus vagyok, könyvillusztrátor. Nincs nagyobb, sem kisebb vágyam, minthogy az illusztrálandó müben csakugyan az író társa legyek."

„Jsem grafikem, ilustrátorem knih. Nemám větší ani menší touhu, než abych v díle, jenž se má ilustrovat, byl vskutku partnerem spisovatele."

Nádor Tamás: Az irónia írója *(Autor ironie)*
(Beszélgetés Gyulai Líviusszal
Rozhovor s Líviem Gyulaim)

Babits Mihály: Jónás könyve, *2001, litográfia; Arcus könyvkiadó*
Mihály Babits: Jonášova kniha, *2001, litografie, Nakladatelství Arcus*

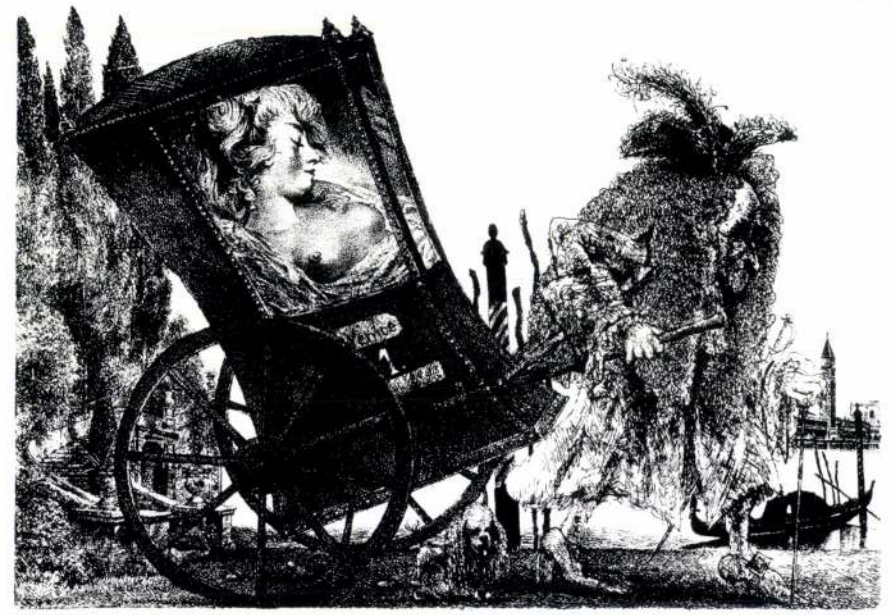

Az öreg Casanova, *1992, litográfia*
Starý Casanova, *1992, litografie*

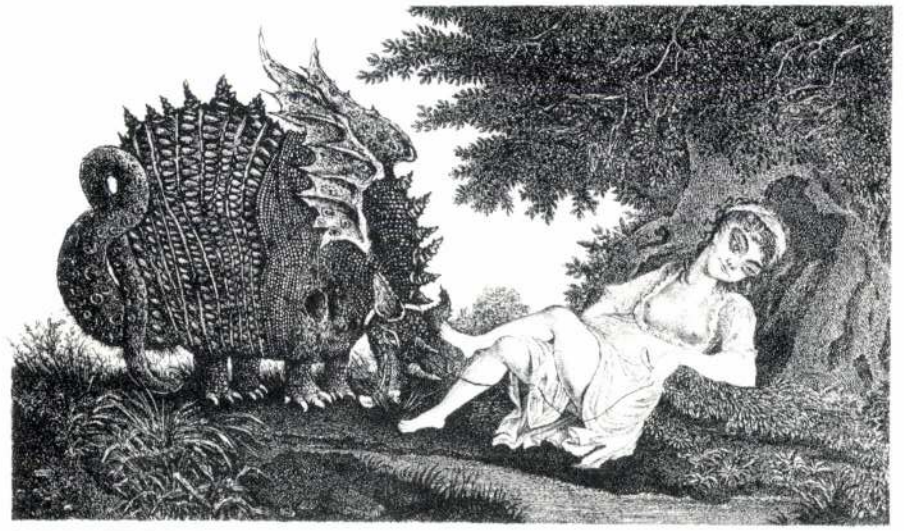

Sárkányt legeltető szűz, *1991, litográfia*
Panna pase draka, *1991, litografie*

Gyulai Líviusz

DÍJAK, KITÜNTETÉSEK – *CENY, VYZNAMENÁNÍ*

elnyerte a II. Firenzei Grafikai Biennálé aranyérmét	1971	*získal zlatou medaili na 2. grafickém bienále ve Florencii*
Lipcse, IBA aranyérem	1972	*Lipsko, zlatá medaile IBA*
Munkácsy-díjban részesült	1973	*byla mu udělena Munkácsyho cena*
Új lakók című filmjével a kairói filmfesztiválon	1978	*na filmovém festivalu v Káhiře svým filmem*
Arany Nofretete-díjat nyert,		*Új lakók (Noví obyvatelé) získal cenu Zlaté Nefertiti*
a lipcsei rövidfilmfesztiválon	1978	*cena Stříbrné holubice*
Ezüst Galamb-díjat kapott		*na festivalu krátkých filmů v Lipsku*
a Kulturális Minisztérium Szép Magyar Könyv Díja	1979	*cena Krásné maďarské knihy ministerstva kultury*
Lipcse, IBA ezüstérem	1980	*Lipsko, stříbrná medaile IBA*
Dürer Terem, Művészeti Alap bronz kiállítási nívódíja	1984	*Dürerova síň, bronzová cena Uměleckého fondu*
Csillag Albert Alapítvány födja	1987	*hlavní cena Nadace Alberta Csillaga*
Érdemes művész	1989	*Zasloužilý umělec*
A Cannes-i filmfesztivál 1.díja	1999	*1. cena filmového festivalu v Cannes*
Róma, az első Internet Fesztivál 1.díja	2001	*Řím, 1. cena prvního Internetového festivalu*
KAFF, a Magyar film- és tévékritikusok díja	2002	*KAFF, cena maďarských filmových a televizních kritiků*

FONTOSABB KIÁLLÍTÁSAI – *VÝZNAMNĚJŠÍ VÝSTAVY*

Budapest, Dürer Terem	1966	*Budapešť, Dürerova síň*
Amszterdam, Szabó Vladimirral	1973	*Amsterodam, spolu s Vladimírem Szabóem*
és Gross Arnolddal		*a Arnoldem Grossem*
Miskolc, József Attila Könyvtár	1980	*Miškovec, Knihovna Attily Józsefa*
Budapest, a Műcsarnok Dorottya utcai Kiállítóterme	1981	*Budapešť, Výstavní síň Galerie umění v ulici Dorottya*
Budapest, Csepel Galéria	1982	*Budapešť, Galerie Csepel*
München	1982	*Mnichov*
Sopron, Festőterem	1985	*Šoproň, Síň malířů*
Kecskemét, Erdei Ferenc Művelődési Központ	1988	*Kecskemét, Osvětové středisko Ference Erdeiho*
Zalaegerszeg, Városi Hangverseny- és Kiállítóterem	1989	*Zalaegerszeg, Městská koncertní a výstavní síň*
Sárospataki Képtár	1992	*Galerie v Šárospataku*

FILMJEI – *FILMY*

Delfínia	1976	*Delfínie*
Új lakók	1977	*Noví obyvatelé*
Jómadarak 1979-80 (tévésorozat)	1979-80	*Rošťáci (televizní seriál)*
Tinti kalandjai 1987-89 (tévésorozat)	1987-89	*Tintiina dobrodružství (televizní seriál)*
Jónás	1997	*Jonáš*
Golyós mese	1999	*Kuličková pohádka*
Szindbád, bon voyage!	2001	*Sindibáde, bon voyage!*
Az én kis városom	2002	*Městečko mé*
Könny nem marad szárazon	2003	*Slza nezůstane suchá*

A külön nem jelölt ábrák a **Golyós mese** figuratervei. Az angyalt ábrázoló kép a **Könny nem marad szárazon** figuratervei.
Zvlášť neoznačené obrázky jsou návrhy figur z filmu **Kuličková pohádka**. *Obrázek andílka je z filmu* **Slza nezůstane suchá**.

Gyulai Líviusz

PRÁGA

2003

Gyulai Livius Életünk 1998/5-6.

aminek az a nézetkülönbség volt az alapja, hogy míg a vásárhelyiek a párt nemzetiségi politikájának „legnagyobb vívmányaként" méltatták a Magyar Autonóm Tartomány létezését a maguk „vásárhelyi központjával", addig a kolozsváriak körében sokan hangoztatták az Autonóm Tartomány „kirakat-jellegét" azzal az egyre hátrányosabb helyzetet teremtő gyakorlattal szemben, amely ugyancsak a párt nemzetiségi politikájának „vonalán" évről évre sorvasztotta a tartományon kívüli magyarság „nemzetiségi vívmányait", mindenekelőtt épp azon a kolozsvári „színtéren", ahol a legtöbb intézménye és „megvalósítása" létezett egy bizonyos nemzetiségi autonómiának. 1956 után – miután a kolozsvári írók és általában az ottani magyar értelmiség, egyetemi fiatalság körében „veszélyesebb szolidarizálás" nyilvánult meg a magyar felkeléssel – az addiginál is megbélyegzőbben lehetett „kolozsvári magyar nacionalizmust" emlegetni, ami az újabb fejlemények hullámaival úgy vetődött élesebben felszínre, hogy a Földes-ügyben a „vásárhelyi elvtársak" ugyancsak „új adatként" tárták a párt elé Földesnek azt a „nacionalizmusát", amellyel a nemzetiségi jogok és vívmányok „gettózásának" minősítette a Magyar Autonóm Tartományt, s ennek a folyományaként legújabban a hullám odáig verődött, hogy az írószövetségi jelentés – és annak közölt szövegrészei – révén hivatalos ítéletként és nyilvánosan is megbélyegzést nyert a „sovén és nacionalista megnyilatkozás". S mindez a hamisítás azáltal vált különösképpen veszedelmessé, hogy ugyancsak az új évnek a téli heteiben – éppen a „román fejedelemségek egyesülésének centenáriumi ünnepén" – kezdett kibontakozni Kolozsváron az a kampány, amely a román és magyar egyetem „egyesítéseként" a Bolyai Tudományegyetem autonóm önállóságának megszüntetését célozta, ami minden addiginál nagyobb jele volt annak, hogy a román nacionalizmus „vonalába" illeszkedő pártvezetés valóban „gettózó" politikát folytat a nemzetiségi kérdésben – ott, ahol kisebbségben él a magyarság, megszüntetik vagy korlátozzák a veszélyeztetettség nélküli létezéshez szükséges jogokat, intézményeket, „megvalósításokat", „átirányítva" azok egy részét a tömbben élő magyarság tartományába, ahol a nemzetiség elsorvasztása és beolvasztása rövidebb távlatban eleve akadályos –, és e politika megvalósításában a legkézenfekvőbb fegyverként az került „bevetésre", hogy aki ellene van a „nemzetiségi elkülönülés" megszüntetésének, a „nemzeti válaszfalak" ledöntésének, az a „testvéri együttélést" ellenző „magyar nacionalizmus" megtestesítője és hordozója.

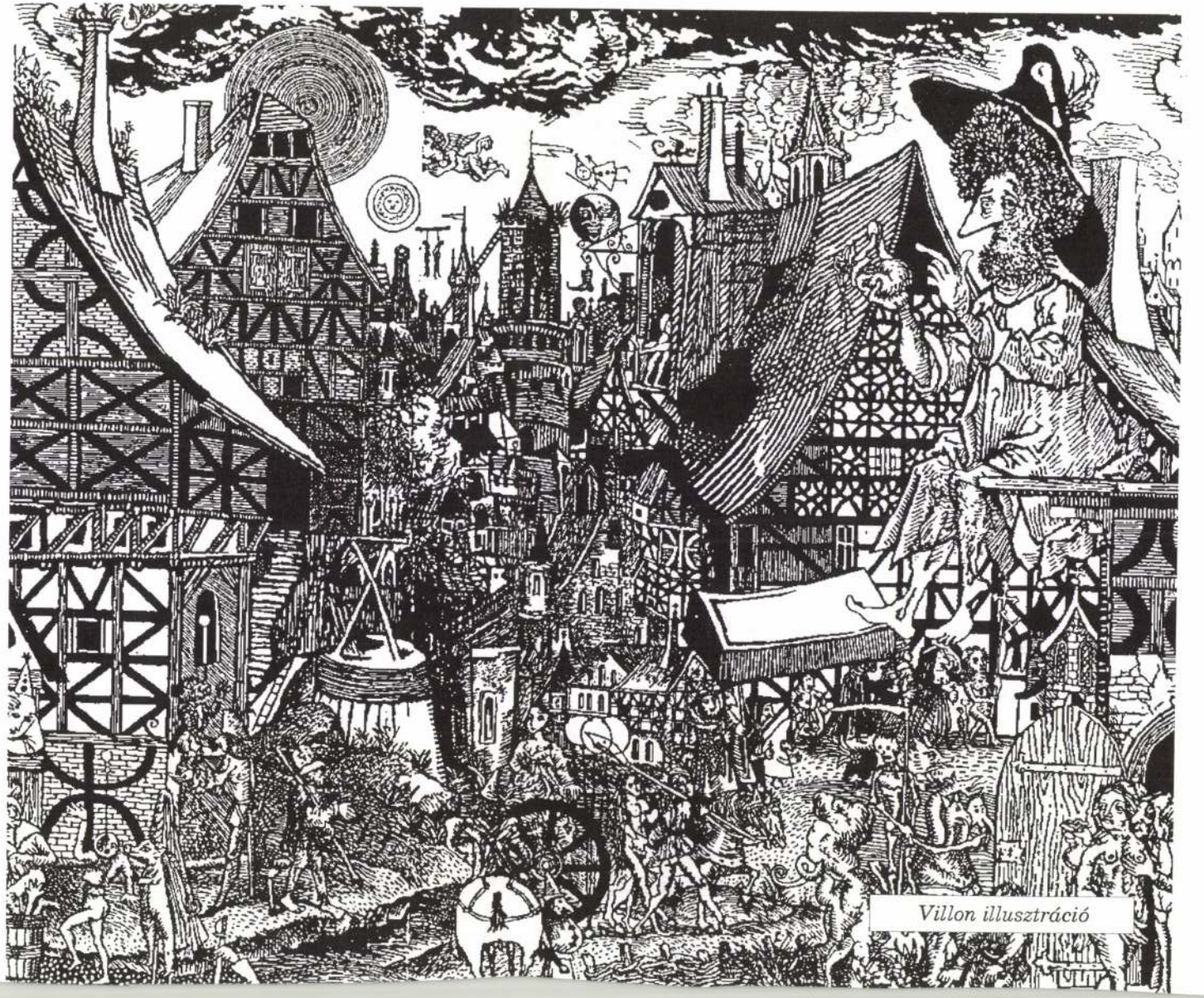

Villon illusztráció

GÁL JÓZSEF

„Az illusztráció – kísérőzene"

Beszélgetés Gyulai Líviusz grafikusművésszel a könyvillusztrálásról

Kitüntető helyet teremtett magának a magyar könyvillusztrátorok között. Finoman aprólékos rajzai – gyakorta kedves fricskával – elmúlt korok hangulatát idézik. Illusztrálta a magyar irodalom jeleseinek munkáit: Csokonait, Mikszáthot, Krúdyt, Szerb Antalt, Illyést, Jékelyt. Weöres Psycheje ma már csak Gyulai Líviusz illusztrációival teljes számomra.

A világirodalom kitünőségei közül pedig Verne, Swift, Calvino, Egon Erwin Kisch, Henrich Mann, Asturias, Neruda, Caragiale és mások munkáinak vizuális megjelenítését segítette.

Tevékenységéért 1971-ben a II. Firenzei Grafikai Biennalé aranyérmét, 1979-ben a Kulturális Minisztérium Szép Magyar Könyv díját, 1972-ben és 1980-ban az IBA aranyérmét kapta.

Az 1970-es évek közepétől folyamatosan készít animációs filmeket is. Az 1977-ben készült Új lakók című filmjét 1978-ban Kairóban Arany Nofretete, Lipcsében pedig Ezüst Galamb díjjal jutalmazták.

Munkássága elismeréseként 1973-ban Munkácsy-díjat, 1989-ben pedig Érdemes Művész címet kapott.

*

– Barót – Sopron – Budapest. Három hely, három szülőföld?

– Inkább három otthon. Mindhárom fontos, mindhárom mást adott, egyik sem helyettesítheti a másikat. Barót, a szülőföld erdélyi kisváros. Zárt világú, de a természet gyönyörűségével körülölelt világ. Ebben a világban is ott voltak a könyvek. A karácsonyfám alatt a Gulliver, Robinson, Grimm mesék. Magyar legendák. A szekrény tetején ülve meg bújtam a Tolnai Világlapja régi számait.

Kilenc éves voltam 1947-ben, amikor Magyarországra költöztünk. Sopronba. A város ekkor még frissen viselte a háborús pusztítás nyomait. Érdekes és éppen a sors iróniája, hogy a bombázás következtében kapta vissza eredeti hangulatú középkorias jellegét: várfalaival, régi házaival, gótikus építészeti emlékeivel. Sopronba kerülve első döbbenetes élményem romváros volta, a másik, a természet élni akarása, a gyümölcstől illatos város. Nálunk Baróton nem volt szőlő. A szilvát, a diót is úgy hozták hozzánk kasos szekereken. Sopronban pedig derékig jártunk a szőlőben. Emlékszem, iskolánk – a Petőfi téri iskola – pincéjében is borospince volt. Szüretkor szinte egész Sopron cefreillatú volt. Nagyon sok soproni polgárnak volt szőlője.

Romantikus lap kutyafogattal II.

A mi áttelepülésünk után azonban hamarosan megkezdődött az államosítás, ezt követte a kitelepítés, és a csodálatos szőlőkultúra rövid idő alatt tönkrement. Sopron példája tudatosította bennem, hogy egy-egy táj évszázadok alatt kialakult kultúráját milyen hamar tönkre lehet tenni.

Sopron más nagy élményem színhelye is volt. Persze én mindig mindenütt ott akartam lenni. Például a mozi. Emlékszem, szinte naponta jártunk moziba. Ekkoriban nagyon sok Chaplin-filmet láttam. Izgalmas zenei és képzőművészeti élet is kibontakozott – igaz, rövid időre – Sopronban. Szinte minden hétre jutott valamilyen esemény. A város a lokálpatrióták városa volt. Fontosnak tartották múltjukat, büszkék voltak rá, ápolták hagyományaikat. Engem is érdekelt a régészet, a kultúrtörténet. *Csatkai Bandi* bácsi, a Múzeum akkori igazgatója, a Soproni Szemle főszerkesztője segített nyitogatni a szememet erre a világra.

A könyvszeretetemet hoztam már Barótról. Most itt volt a könyvtár, amelynek szinte lakója lettem. Két-három naponta olvastam el egy-egy könyvet. A könyvtárosok nem is akarták elhinni, hogy én valamennyit végigolvastam, ezért elmeséltették velem a tartalmát. Nagy olvasó-szenvedélyemnek köszönhettem, hogy gyerekként rám bízták a kölcsönzést olyankor, amikor a könyvtárosok továbbképzésen voltak. Sajnálom még ma is, hogy 48 után a könyvtár sok érdekes könyvét zúzdába küldték.

És még egy fontos élmény kötődik Sopronhoz. Már Baróton is rajzoltam. Ez a tevékenység itt nem csak folytatódott, hanem lassan tudatossá vált. Sopronban is működött a festők szabadiskolája. A legkülönbözőbb korú emberek jártak oda. Volt közöttük kimondottan tehetséges is, de nem tudott eljutni a főiskolára. Mások csak hobbiból hódoltak a festésnek, rajzolásnak. A kör

vezetője maga is nagyon tehetséges, csodálatos festőművész volt. Neve *Ágoston Ernő*, Münchenben végezte el az akadémiát. Egyforma odaadással foglalkozott az 50-60 évesekkel, s velünk gyerekekkel. Máig őrzöm az emlékét ezen órák hangulatának.

– *Ő készített föl az iskolaváltásra, a képzőművészeti gimnáziumra?*

– Igen, ismerte ezt az iskolát. Akkortájt – tudomásom szerint – ez az egy ilyen jellegű gimnázium működött az országban. Így soproniak is tanultak ott. Sokat gyakoroltatott, sok gipszmásolatot készíttetett velem, amit akkoriban nagyon untam csinálni. Csak később jöttem rá, mennyire igaza volt, amikor ezt a módszert választotta.

1952-ben kerültem a budapesti Képzőművészeti Gimnáziumba. Ez újabb nagy élményt jelentett. Élmény volt maga Budapest is hatalmas méreteivel, légkörével. A gimnáziumban nagyszerű tanárok segítették pályafutásom alakítását. A sok közül az egyik legremekebb ember *Komjáti Gyula* bácsi volt. Maga is régi rézkarcos művész, egy olyan jelentős művészcsoport tagja, akik nagyon magas színvonalon művelték ezt a műfajt. *Szőnyi, Aba-Novák, Patkó Károly, Varga Nándor Lajos* neve fémjelezte a színvonalat.

Komjáti Gyula bácsi – noha nagyon szerettem volna – akkor nem engedett rézkarcot csinálni. Az volt az elve, hogy először tanuljunk meg nagy biztonsággal rajzolni. Egyébként Sopronban szénnel rajzoltunk, Gyula bácsi a tollal való rajzolásra ösztökélt. A ceruzát nem engedte. Igaz, én sem szerettem.

Gyula bácsi gyakran vitt bennünket múzeumokba. Egyik alkalommal a mai Petőfi Irodalmi Múzeumban jártunk (akkor nem ez volt a neve) s ott láttam egy csodálatos – talán a múlt század végén, talán a század elején kiadott – Rembrandt rézkarc albumot. Ez az album még inkább erősítette bennem a rézkarc iránti szeretetet.

Gyula bácsin kívül más, jóemlékezetű tanáraim is voltak a középiskolában. Az 50-es évek eleje is a fagyos politikai légkör esztendei voltak. Mi ezt – tanáraink jóvoltából – nem nagyon éreztük. Ez a gimnázium olyan szellemet sugárzott, amelyet manapság talán liberálisnak lehetne nevezni. Tanáraink tudták, hogy képzőművészeknek készülünk, s bizonyára ezért vették kevésbé szigorúan a természettudományi tárgyakat, a matematikát, a fizikát.

1956-ban kerültem a Képzőművészeti Főiskolára. Szinte belecsöppentem a forradalomba. A Főiskola azért is a nagy élmények emléke, mert olyan mesterekkel kerültünk tanár–tanítvány kapcsolatba, akiket addig csak távolról csodálhattunk–tisztelhettünk munkásságukért. Elsőként olyan embert említek, aki engem az órákon nem tanított. *Koffán Károly*ról van szó, akit később 56-os tevékenysége miatt eltávolítottak a Főiskoláról. Később persze gyakran találkoztunk. Őt azért is említem, mert ő volt a mentora a század egyik magyar festőóriásának, *Kondor Béla*nak. Kondor helyzete a Főiskolán – enyhén szólva – zűrös volt. Koffán „vállalt érte kezességet", nála fejezte be tanulmányait. Sajnos nem tanított Varga Nándor Lajos sem. Őt talán 55-ben távolították el. Szelleme azonban meghatározó volt. Egyik nagy érdeme a Főiskola évkönyveinek sorozata. Évről-évre megjelentette az évkönyvekben a hallgatók diplomamunkáit. Ezeknek az annaleseknek nagy a művészi értéke, de nagy – a hallgatói diplomamunkák miatt – a dokumentumértéke is.

Tanárom volt *Barcsay Jenő*, akit nagyon tiszteltünk és szerettünk. Másodévben lett tanárom – sajnos rövid ideig – *Kmetty János*. Metti bácsi festő

volt, én meg már az első évben grafikára jártam. De grafikatanáromat *Csanády Andrást* 56-os „dolgai" miatt kirúgták a Főiskoláról. Így kerültem Metti bácsihoz. Mivel addig nagyon keveset festettem, mi tagadás – nagy izgalommal készültem a találkozóra. Rövid idő alatt kiderült, hogy Kmetty pedagógusnak is nagyszerű. Akkor már idős ember volt, 70 éves. De nem elsősorban a kora miatt távozott a Főiskoláról, hanem azért, mert nem értett egyet azzal az akkor meghonosított gyakorlattal, hogy a hallgatók vegyék föl a tanárszakot is. Az volt a véleménye, hogy egy országnak el kell tudni tartani egy művészképzőt. Rajztanárokat úgyis képeztek a pedagógiai főiskolák. Kmetty számomra azért volt meghatározó, mert olyan tapintattal, olyan kollegialitással foglalkozott velünk – mindegy, hogy milyen képességű volt a hallgató – ami előtt csak lehajolni tudok.

Tőlük én annyi töltést kaptam a pályakezdésemhez, amennyire szükségem volt. Ezt követően persze jöttek új tanárok is, ők azonban alig hagytak nyomot bennem.

– *Hogyan kerültél „kapcsolatba" az illusztrálással?*

– Kondor Béla tanulmányainak befejeztével is vissza-visszajárt a Főiskolára. Egyik alkalommal elhozta magával a költő *Nagy Lászlót*, aki akkor az Élet és Irodalom képszerkesztője volt. Mondanom sem kell, akkoriban más jellegű volt az ÉS. Gyakran jelentek meg benne elbeszélések, olyan irodalmi alkotások, amelyeket illusztrációk színesítettek. Nagy László néhányunktól kért rajzokat, ezek megjelentek. Ezt követően pedig – valószínű elégedett volt a munkámmal – több-kevesebb rendszerességgel adott megbízást. Ez nagyon jó gyakorlat volt egy pályakezdő számára. Jó azért, mert különböző szerzők, különböző stílusú történeteihez kellett rajzokat készíteni. Jó azért is, mert a kiadók lassan megismerték az ember nevét, ezáltal kialakultak és bővültek kapcsolatai.

Egyébként is a 60-as évek a magyar könyvkiadás nagy korszaka volt. Olyan alkotások láttak napvilágot, amelyeknek már régen meg „kellett" volna jelennie, de a politikai viszonyok nem tették lehetővé a hazai kiadást. Egyremásra jelentek meg addig hallgatásra ítélt magyar írók és költők munkái is. Érdekes előrejelzést jelentett a Nagyvilág. Ha a Nagyvilág jeles nyugati írótól közölt valamit, várható volt, hogy rövidesen valamelyik munkáját ki fogják adni.

Az igaz, hogy ez a korszak még nem jelentette nyomdatechnikailag a csúcspontot, de már jó minőségben lehetett könyveket készíteni. (Annál szomorúbb, hogy napjaink magas szintű nyomdatechnikájával mennyi rossz könyv jelenik meg!)

– *A 60-as évek közepétől a 90-es évekig évi 4-5, néha 8–10 könyvet is illusztráltál évente. Bizonyára megfogalmaztad magadnak milyen a jó illusztráció!*

– Egy kis kitérővel kezdem a választ. Szerencsés voltam, mert fiatal koromban el tudtam menni olyan fontos helyekre, amelyek az emberiség kultúrája szempontjából meghatározóak voltak. Ezeken a helyeken eredetiben is láthattam fontos emlékeket, műveket. Így például a 60-as évek második felében az egyik első „expresszes" csoporttal fiatal építészek és képzőművészek társaságában eljuthattam Egyiptomba. Egyiptom döbbentett rá, hogy a múzeum minden jó szándéka ellenére szinte „megöli" a műalkotásokat azáltal,

Az oroszlános kapu Mykeneiben

hogy elmozdítja eredeti helyükről. A múzeumi tér – bár ma már igen sokféle és rafinált megoldást alkalmaznak a bemutatásra – mégsem képes olyan közeget teremteni, mintha az eredeti helyén lenne, eredeti világításban! A múzeum persze pótolhatatlan szerepet tölt be az emberiség múltjának, régi kincseinek a megőrzésében. Ha nem gyűjtötték volna, ha nem gyűjtenék össze ezeket a tárgyakat, mára már az enyészeté lenne vagy ellopták volna. És mégis ad egyfajta élményt a kor szellemiségéből.

Egyiptomban, Gizehben eredeti helyükön láttam reliefeket, s itt vált számomra egyértelművé milyen célt szolgáltak. Ezek a domborművek kis történeteket ábrázoltak. Egy kis ablakon furcsa, surló fényű megvilágítást kaptak, amelynek eredményeképpen szépséges panoráma született. Lenyűgöző élmény volt. Itt jól lehetett látni, hogy az egyiptomiak által alkalmazott különböző vésési technikák a szó szoros értelmében átszellemítették az anyagot.

A British Múzeumban pedig szerencsém volt látni a sumér-akkád pecséthengereket. Döbbenetes volt a megjelenésük. Ezek a kis hengerecskék műtárgyként is csodálatosak voltak. A rajtuk látható ábrázolások üzenetet hoztak a múltból.

A görög vázákon, edényeken elsősorban a görögség mítosza jelenik meg,

de közéjük lopták mindennapi életük eseményeit is. A görög vázák, edények mindig is nagy-nagy élményt jelentenek. Ezeken a hétköznapi tárgyaikon is sokféle technikával, sokféle leleménnyel ábrázolták világukat. Csodálatos edényeik láttán sóvárogva gondol az ember mindennapjaikra, amelyben hétköznapi tárgyaik – egy gabona- vagy olajtároló – önmagában is remekmű volt.

Mindenki ismeri a Biblia Pauperum ábrázolásait, a katedrálisok színes üvegablakait. Nemrégiben láttam a chartresi katedrális lenyűgöző üvegablakait. Semmi mással nem helyettesíthető élményt adott az ablakok tündöklése.

Az egyiptomi relief, a sumér-akkád pecséthenger, a görög váza, a katedrális üvegablaka valójában illusztráció. A mai értelemben vett illusztráció gyökerét véleményem szerint ezen a „tájon" kell keresni. Azért itt, mert ekkoriban az írás-olvasás privilégiuma a papoké–tudósoké volt, az átlagember számára elérhetetlen vágy. Ám e korok emberének is megvolt az igénye saját múltjának és jelenének megjelentetésére, múltjának felidézésére. És volt szeme a körötte lévő tárgyakra, amelyeken mítoszaikat, históriájukat és jelenüket is ábrázolták.

A lényeg – az illusztrációs igény, amelyet manapság többen is pejoratív tartalommal töltenek meg – megvolt már a korábbi évszázadokban is az emberekben. Kifejezetten azt a célt szolgálta, hogy láthatóvá tegye az általuk ismert, kiszínesített világot. Az illusztráció ekként bizonyos esztétikai hordozóvá – rajzzá, szoborrá, iparművészeti alkotássá – vált.

Ezt az örökséget vitte tovább a könyv megjelenése. Nemcsak a kézzel írt kódexeké, hanem a könyvkiadás első évtizedeié is. Az első időkben elsősorban a tartalom színesítésére használták, s csak a későbbi évszázadokban vált a mai értelemben vett műalkotássá. Az alkotás értéke ez esetben is a művész kvalitásától függött.

Az illusztráció szerepéről, fontosságáról szólva emlékezz csak vissza gyermekkori olvasmányaidra! Nem azok maradtak meg benned elsősorban, amelyek illusztrálva voltak? Énbennem igen. Emlékszem, mielőtt egy-egy könyvet kivettem a könyvtárból, mindig végiglapoztam. Ha volt benne illusztráció – s ezek a képek fölkeltették az érdeklődésemet, ha tetszettek a helyszínek, a figurák, a ruhák, mindaz, amit ábrázoltak – akkor kivettem, végigolvastam. A képek nekem bizonyos értelemben többet jelentettek, mint a tartalomjegyzék. Ez bizonyára primitív szelektálásra vall, de gyerekként egyik válogatási szempontom volt.

– *És hogyan válogattad az általad illusztrált könyveket?*

– Mostanában nem nagyon jelennek meg illusztrált könyvek. A magánkiadók nem foglalkoznak ilyesmivel, vagy nincs rá pénzük. Más a világ! Tehát, nincs is módomban válogatni. De régen sem válogattam. Igyekeztem a rám bízott munkát a legjobb tudásom szerint elvégezni. Egyetlen kiadó, egyetlen kérésére sem mondtam nemet. Engem leggyakrabban a Szépirodalmi, a Magvető, a Helikon és a Móra foglalkoztatott, s ezek a kiadók olyan megbízásokat adtak, amelyeket nem kellett visszautasítanom.

– *Mi a munkamódszered, hogyan kezdesz hozzá az illusztráláshoz?*

– Mindenek előtt megpróbálom beleásni magam az író világába. Nem egyszer fordult elő, hogy kétszer-háromszor is végigolvastam a könyv kéziratát. Mindig is nagy tisztelettel fordultam, és fordulok az író és írása felé,

hogy legjobb tudásom szerint végezhessen el feladatomat. Az illusztrálás folyamata felfokozott állapot. A színészéhez hasonlít. Ha mellékszereplő vagy is, akkor is végig kell csinálni a darabot olyan intenzitással, mintha te lennél a főszereplő. Az illusztrátor is valahogy ilyen helyzetben van.

Ha történeti témájú könyvet kell illusztrálnom, akkor további feladatok várnak rám. Alaposan meg kell ismernem a kort, a szokásokat, a különböző eszközöket, a ruházkodást, mindent, amit meg kell jelenítenem. Ez a folyamat alapos kutatómunkát, elmélyült búvárkodást igényel. Az antikváriumok régi bogarászója révén mára már igen alapos kézikönyvtáram alakult ki, így legtöbbször kézközelben van minden olyan forrás, amelyre szükségem van. Azért persze előfordul, hogy múzeumokban, levéltárakban kell kutatnom. Így volt például Reguly életregénye esetében is. Ehhez sokat kellett tanulmányoznom nyelvrokonaink kultúráját, életvitelét. Szeretem a búvárkodást, mert a régészet, a kultúrtörténet – mint mondtam már – gyermekkorom óta érdekel. Azért is izgalmas a búvárkodás, mert általa új területekkel ismerkedhetek meg vagy legalábbis belekóstolhatok olyan világokba, amelyek addig ismeretlenek voltak számomra. A búvárkodás kaland is, hiszen sok olyan vizuális élményt ad, amely kihatott/kihat egyéni grafikáimra is. Ugyanis az így megélt élmény vagy nem fért bele az illusztrációk sorába, vagy annyira erős volt a hatás, hogy mindenképpen ki kellett beszélnem magamból, így önálló lapokon keltek életre.

– Mondtad: többször is végigolvasod az illusztrálandó könyvet, beleéled magad a történetbe. Ez azt jelenti, hogy olvasás közben már megjelennek a figurák képzeletedben?

– Persze, de én nem a figurákkal kezdek, hanem a címlappal. Mindig a címlappal. Erősen kényszerítem magam, hogy a címlapra koncentráljak. Úgy élem meg, mintha csak a címlap lehetősége adatott volna az író világának megjelenítésére, következésképpen: mindent, ami fontos ide mentek. A címlapot – meggyőződésem – radikálisan és felelősséggel kell elkészíteni. Ha ismert a szerző és a munkája azért, ha ismeretlen akkor meg azért. Az első esetben, különösen ha klasszikus, azt kérdem magamtól: hogyan jövök én ahhoz, hogy ilyen zseni munkájához hozzászóljak. Ha meg ismeretlen, először jelenik meg, akkor a figyelemfölhívás, az eladás felelőssége egy kicsit az én nyakamba is szakad.

Ha a címlappal megvagyok, akkor már kialakultak a szereplők is: a főhős és a mellékszereplők egyaránt. Nem könnyű ez, hiszen a klasszikusok Tolsztoj és Thomas Mann, Krúdy és Jókai, Anatole France vagy Proust rendkívül részletességgel írják le szereplőiket, a helyszíneket. Az író tehát arra kényszeríti az illusztrátort, hogy amit ő leírt azt vizuálisan jelenítse meg. Áldatlan helyzet, hiszen az író *után* az olvasó is elvárja, hogy azt lássa a képen, amit olvasott. A rajz által megjelenített személyek, az ábrázolt világ mindig szegényesebb, mint ami az olvasó képzeletében él. Ambivalens állapot ez, mert az olvasók egy része szívesen veszi az illusztrációt, de ha nincs rajz, akkor egyéni módon jelenhet meg képzeletében a kép. Az olvasó képe mindig álomszerű, nem materializálódott. A rajzoló általi materializálás viszont kissé a rendőrségi fantomképekhez hasonlít. A szemtanúk elmesélik a grafikus pedig megjeleníti a körözött személyt.

Kísérteties játék ez. Tolsztoj Natasája például annyira bájos, csodálatos

alak, hogy alig mert hozzányúlni az ember. Egyszerűbb a feladat, ha mesefigurát kell megeleveníteni: Aladdint, Naszreddin Hodzsát vagy Münchausent.

– *Mi is akkor az illusztráció?*

– *Kísérőzene.* Bár van egy remekmű: a Biblia, amely a kísérőzene funkción túl is sok-sok művésznek adott inspirációt önálló művek elkészítésére. Illusztrálta Rembrandt, Dürer, hogy csak a legjelentősebbeket említsem. Dürer felesége – mondják – a piacon árulta ezeket a metszeteket. Egyébként mindig, ma is sokan merítenek ihletet ebből a műből. Minden kor jelentős művészei készítettek és készítenek illusztrációt. Ezeknek azonban már korántsincs alapvetően meghatározó funkciója. Inkább a kiegészítő, az esztétikai köntöst emelő funkció lett a domináns.

– *Az epika, a dráma szinte kínálja a vizuális megjelenítéshez önmagát, az elvonatkoztatott témájú írások már kevésbé. Milyen feladatot jelent a filozófikus jellegű alkotások illusztrálása?*

– Ezen nem sokat tűnődtem. Ennek egyik meghatározó oka lehet, hogy a filozófikus hangvételű írások – az intellektuális vagy esztétikai élményen kívül – semmiféle illusztrációs inspirációt nem adnak. Camust nagyon nagyra tartom, de illusztrálásra bizony nem ösztönöz. És úgy látom, hogy a XX. századi irodalom nagyon magának való világ. Lehet hogy azért, mert az általa ábrázolt világból valamiképpen érintve vagyunk, lehet, hogy azért, mert csak a filozófiai értékeket mozgatja és nem a vizuálisat.

Szent Jeromos

Nekem Dickens az utolsó író, akinek művei képileg is megszólalnak. A magyar irodalomban pedig Krúdy. Krúdy világa történelmi eklektika. Krúdy úgy játszik a korokkal, hogy az szinte „ordít" a vizualitás iránt. Kicsordul belőle a krúdysan csavarodó, mindent átható mesélőkedv.

– *Legkedvesebb illusztrációs munkáid között emlegeted Weöres: Psychéjét, Szerb Antal: A királyné nyaklláncát, Sterne: Érzelmes utazását.*

– A Psyche egyébként is a múltban játszódik.

– *A jó illusztrátor a jó műfordítóhoz hasonló. Sokféle stílust, sokféle történést kell lefordítani a képek nyelvére. Előfordult, hogy valamelyik kifogott rajtad?*

– Elég gyakran előfordul, hogy egy-egy könyv nem találja meg méltó rajzolótársát. Például én tudtam volna olyan könyvet adni Hihinek (Hegedüs István) és Kaján Tibornak, amelyek remekül illenek személyiségükhöz.

Az illusztrátor és az író egyik nem szerencsés találkozásának tartom két kiváló ember Hemingway és Kondor Béla esetét. Az öreg halász rajzait kellett Kondornak elkészítenie. Véleményem szerint ez nem sikerült Kondornak önmaga nívóján. Egyik meghatározó okát abban látom, hogy Kondorhoz inkább észak és nem a mediterranum világa állt közel. Persze, hogy megoldotta, hiszen zseniális művész volt, de rajzai kissé idegenek a könyv testétől.

Nekem is akadtak olyan munkáim, amelyekről azt hittem, beletörik a bicskám. Az egyik mindjárt pályakezdésem elejéről való. A Magvető Villon verseinek kiadására készült Mészöly Dezső fordításában. Talán ez volt az első, vagy az elsők közötti szlenges fordítása Villonnak. A kiadónak azonban „kevés" volt önmagában a költő, ezért a kötethez korabeli francia szerzőket „csatoltak", sőt, volt köztük ófrancia is. A kiadói gyakorlat szerint pedig megkötötték az illusztrációk számát. Úgy emlékszem tíz linómetszetet készíthettem. Én pedig nagyon szerettem a középkort, a gótikát és Villont is. Rengeteg közölnivalóm lett volna Villonról, önmagáról, de hozzátették a „többieket" is. Így lett Villon és a többiek. Sűrítettem, igyekeztem nagyon visszafogni magam, végül is Villon és a többiek címmel nagyon szép bibliofil kiadás született belőle. Ma is büszke vagyok rá.

Erőpróbáló feladatom volt Strindberg Álomutazása is. Észak világa nekem kissé idegen világ. Mi, itt délebbre élők oldottabbak, temperamentumosabbak vagyunk. Észak népe – én úgy látom inkább befelé forduló, többet foglalkozik önmagával. Azért volt nehéz a feladat, mert nehezen találtam rá a stílusra. Végül is az álomjáték érintett meg, ez segített egy szürrealisztikus grafikai megközelítéshez.

Nehéz feladat volt a Háború és béke három kötetes címlapjának megtervezése. Mindhárom kötet más címlapot igényelt. Úgy találtam, hogy végül is sikerült jól megoldani, de a Kárpáti Kiadó elmondhatatlan silány technikai színvonalon jelentette meg. Sajnáltam.

– *Munkáidra a finom, cizellált, a múlt századi rajzok hangulatát idéző megjelenés a jellemző. Ám ezek a figurák – szinte mind – egy kissé irónikusak, csúfondárosak. A világot is ilyen fonákjáról szemléled?*

– Gyerekkorom óta megvan bennem ez a fajta szemlélet. De ez nem cinizmus, csak igyekszem mindenben legalább egy morzsányi humort találni. Ez nem fekete humor! Én a humort nagyon emberinek tartom.

– *Kevés a szín a grafikáidon, illusztrációidon.*

– A sokszorosító grafikáimon, ha csak lehet, kerülöm a színeket. Ami fekete-fehéren jó, az nem szorul támaszra. A fekete-fehér önmagában is csodálatos. Ezt használták olyan óriások is, mint Rembrandt, Goya. A színeknél az arányokat tartom fontosabbnak.

– *Mi foglalkoztat mostanában?*

– A Pajzán históriák. Először a Széchenyi Könyvtárban olvastam egy, a harmincas években megjelent könyvben. Tudtommal Szini Gyula fordította le archaizált nyelvre. Nagyon jól mulattam rajta. Balzac – állítólag – egyszer azt nyilatkozta, ha a többi munkáját el is felejtik, ez bizonyára megmarad. A Pajzán históriák Rableais temperamentumos világa. Láttam egy Dare által illusztrált példányt is. Abban a kötetben pedig – ráadásként? – a nagytermészetű Nagy Péter cár történetei is benne voltak.

A Balassi Kiadó egyik munkatársa biztatott, mondván, csináljunk olyan kiállítást, amely kedvenc olvasmányaink illusztrációit mutatja be. A Pajzán históriákat régen szerettem volna már illusztrálni. Most – szerencsémre – alkalom kínálkozik erre. És foglalkozom egy új animációs filmmel is: Golyós mese a címe az új filmemnek.

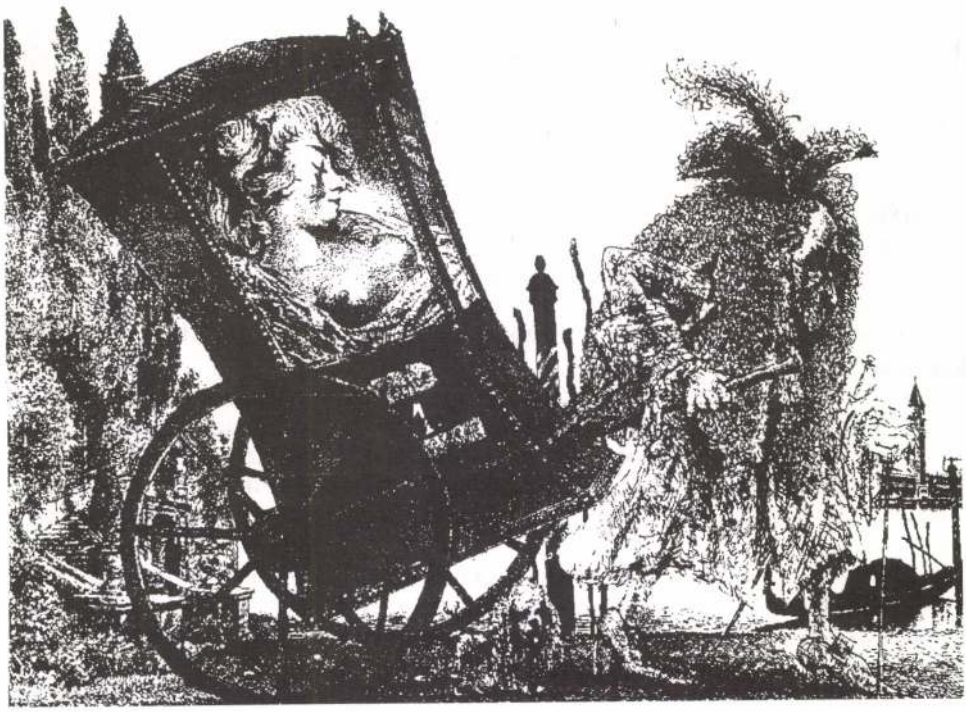

Az öreg Casanova

Ø Gyulai Margit

Keramikus 1917

Éinisk 1930.83. l.

Gyulai Margit

Az iparmüvésznő Párizsban a magyar müvészek Closerie des Lilas- ban összejött társaságában részt vett

Kellér Andor: Déli posta Bp. 1964. 1 0 4. 1.
József Attila a Closerie des Lilas-ban

Gyulai Márton

otvös

Kolozsvárt a XVIII. század
elsőfelében.

~~Kelemen~~ C

Régi ötv. rajzenlékek
Kvárt. Kvári Hirlap
1916 jan 4

K Δ

melyet most rendezünk s
alatt álló anyagból Művé
tisztelettel kérjük, ho
boriték felhasználásáva
kében mielőbb hozzánk j

Abban a reményben,
belül megérkezik, foga
tünket.

M

Az életrajz beküldése a lexikonra

Endrényi Imre,

Gyulai Márton

ötvös

l.

és ötvönnek

Zoltötv Debr. ben 49 l.

1937

13.

Gyulai Márton ötvös. A 18. sz. első felében Kolozsvárt tanult. (Kelemen L., Kolozsvári Hirlap 1916 jan. 4.)

101

Gyulai Marton

ötv.

U. 2173

~~Ács Lipót IX. 49.~~

M.D.K.

Gyulai Király, városi mérnök

készítette a Nyitrán felépítendő kaszárnyiépületek terveit.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.

szep. 12. sz. 6. old.

Gyulai Miklós

1557 1627

ötvös, 1598 - 1600 1635

Debrecen

l.

Zoltóto Debr. 10 l.

I. = 1557 - 1598 (1600 k

+

II. = 1627 - 35

Gyulai Miklós

ötvös

Debrecen XVI. 17

l.

Scherer

I. 171. l.

Zoltai is emliti

C. Jegyző

Felvételett Buda
délután 4 órakor, a III.
küldött vegyes szakbizott
termében tartott üléséről.

Havas Sándor m
gi tag elnöklete alatt jelen

A kormány részéről
feri tanácsos úr.

A műemlékek országo
Lajos, dr. Torma Károly,
dy Gusztáv biz. tag urak.

A főváros részéről:
báró, Halmár Endre, Li
Ferenczy Károly biz. tag urak

Gyulai Miklós

ötvös Debrecen
1598 — 1635

lásd

Zoltötv Debr. 10
12. l.
29-30
38

BUDAPEST

1.

Koronázó templom: III. Béla és neje sírja

Királyi hamvat. VU 1813, 1151.

Gyulai Miklós

ötnös Debrecen
1635

l.

2 oltötv Debr. 30. l.

9 OKT. 22
LKd
LKd

Gyulai Miklós

ötvös Debrecen
1557

l.

Zoltóto Debr. 38. l.

Szenterzsébet

XXIII

Gyulai Miklós

özvö., Debrecen

1627

l.

Zoltótvdchr. 29. l

kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

1940 szám.

. 9

1940 OKT. 22 1

A 5 A

A Müemlékek Országos Bizottságának

lból
ti ügyben
nyozva.

B U D A P E S T .

IX.Hőgyes Endre u.10. sz.

~~Gyulai~~ ~~13~~.14 1. Miklós ötvös 1598. k Debrecenben. (Révész K., Tört. Tár 1887 607. l.) — 15 2. Miklós ötvös 1627–35. debreceni mester. (Mihalik J., Arch. Ét. 1893 433. l.)

102

4292

Gyulai[1] Miklós, ötvös. [1598.
táján a debreczeni ötvös czéh
kötelékébe tartozott, s való-
szinüleg Debreczenben mükö-
dött. A XVII. század első felében
(1627–1635) állandóan a deb-
reczeni mesterek közt szerepel.

Gyulai Miklós, ötös, 1598–1600,
Debrecen.

Tört. Tár
1887, 594–607.
Révész: Debreceni ötvösök
rendszabályai.

M.D.K.

Gyulay Lirlós ács, ácsmester

Egerben az 1720-évi

adóösszeírásban szerepel

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 335 old.

GYULAI NATÁLIA

A MAGY. IP. MŰV. AZ EZRED FORDULÓN

24. o.

4294

Gyulai Sámmel, rézmetsző.

A XVIII. század végén talán Kolozsvárt született, a hol később iskoláit is végezte. Bár a hivatalnoki pályára készült nagy szeretettel rajzolgatott s Nagy Sámmel (: lásd alt :) kolozsvári rézmetszőtől a szép írást és a rézmetszéselemeit is elsajátitotta. Később Bécsbe került s az 1820-30-as években az erdélyi udvari cancellariánál szolgált. A művészettel azonban ekkor sem hagyott fel, s többnyire művészekkel barátkozott. Bécsben a Józsefvárosban a 20-as évek végén egy házban lakott Markó Károlylyal, aki már akkor hirneves festő, neki pedig belső jó barátja volt. Mikor 1829-ben Barabás Miklós Bécsbe került, vele is megujitotta a még kolozsvári tartózkodása alkalmával keletkezett ismeretséget, s ő volt az, aki Barabást Markónak bemutatta. Metszeteinek sorozata mindezideig még csak megközelitőleg sem ismeretes. A Történelmi Képcsarnok hatalmas metszetgyüjteményében mindössze 2 drb szignált metszete van, melyek más más felvételben Szilágyi Ferencz* Kolozsvári tanárt ábrázolják. Ezek közül az elsőnek szövege: Franc. Szilagyi / Prof. Eloq. / in / Ill. Coll. Refor. Claud.

4295

A felirat felett a tudós professor kettős ovalis keretben lévő, pontozott modorú mellképe látható. Alakja: 8°. Jelz.: S. Gyulai sculp.

A második szövege azonos az elsőével, kettős ovalis keretben pontozott modorú mellkép és szintén 8°. Jelz.: sc. Gyulay.

Barabás Miklós emlékiratai. (Közli: Kézdi Kovács László) Bpest. 1902. 54. l. (Olcsó kvtár 1255–1258 sz.). — Tört. Képcsarnok metszetgyűjteménye, Bpest. —

Gyulai

GY. 2. *Sámuel*, rézmetsző. * Kolozsvárt (?) a XVIII. sz. végén. A rézmetszést Nagy Sámuel kolozsvári rézmetszőtől tanulta. A hivatalnoki pályán működött, az 1820—30 as években Bécsben az erdélyi udvari kancelláriánál szolgált, közben azonban a rézmetszéssel is foglalkozott. Szoros barátságban állott Markó Károllyal és Barabás Miklóssal. Művei közül ~~említésreméltó~~ Szilágyi Ferenc kolozsvári tanárt ábrázoló metszete pontozó modorban.

T 1814.

Tört. kép-
[illegible]

két

E. G. I. 432 l

L az előtérben folyik, hol

ta 1849. február 26-án

~~[illegible]~~ Dembinszky vezérlete alatt L ~~lévő~~ honvéd
nek a gróf Schliktől vezényelt uhlános ~~[illegible]~~ chevaux
alogosokkal, ~~[illegible]~~ míg a szabad téren az elesett katonák
fekszenek. ~~s egy osztrák lovas fékezi lovát~~. A háttér-
sal küzdő seregek harczolnak s a hegyeken in-
tó, melynek épületeiz ~~[illegible]~~ a templom tornya
ta a kép alatt:

t bei Kápolna in Ungarn am 26ten Februar
."

ců haben bei T. Werner in Wien".

, méretei 21.7 : 32.8 cm.

a 4868 (alányomással)

107/95 № 386

Gyulai Sámuel
festő

I. Ferenc, mint erdélyi
nagyfejedelem, meg ne-
meriti Lázár József-et
1832. aug. 1.
Könyvalakú perga-
ment oklevél.
Fenti dissitésével.

Bares 115. 7

Voyer.

a. 39

Rutar,
S.

Guida di Spalato e Salona

Jelić, d., Dulić, Fr. —

l. „Spalato e Salona" alcuni

Gyulai Samuel

vérm.

l. Biró-Barabás

214. l.

VASÁRNAP

30

Kath. AS. Judit
Prot. Judit

☽ Első negyed 5 ó. 44 p.

HÉTFŐ

31

Kath. Loy. Ignác
Prot. Oszkár

KEDD

1

Kath. Vas. Péter
Prot. Vas. Péter

AUGUSZTUS

Izr. Ab 9. Jer. puszt. böjtje

SZERDA

2

Gyulai Sámuel

I. Ferenc, mint erdélyi nagyfejedelem megnemesíti Lázár József 1832 aug. 1. Könyvalakú pergament oklevél a király sajátkezű alázrásával. Az első oldal a Család és az erdélyi nagyfejedelemség olajfestésű (?) címerével. A lapok szélei késő empire izlésű díszítésűek. Készítette Gyulai Sámuel.

Az Egri Vármuzeum Bardeszy-gyűjteményének vezetője.

Bpest. 1937. 115. szám

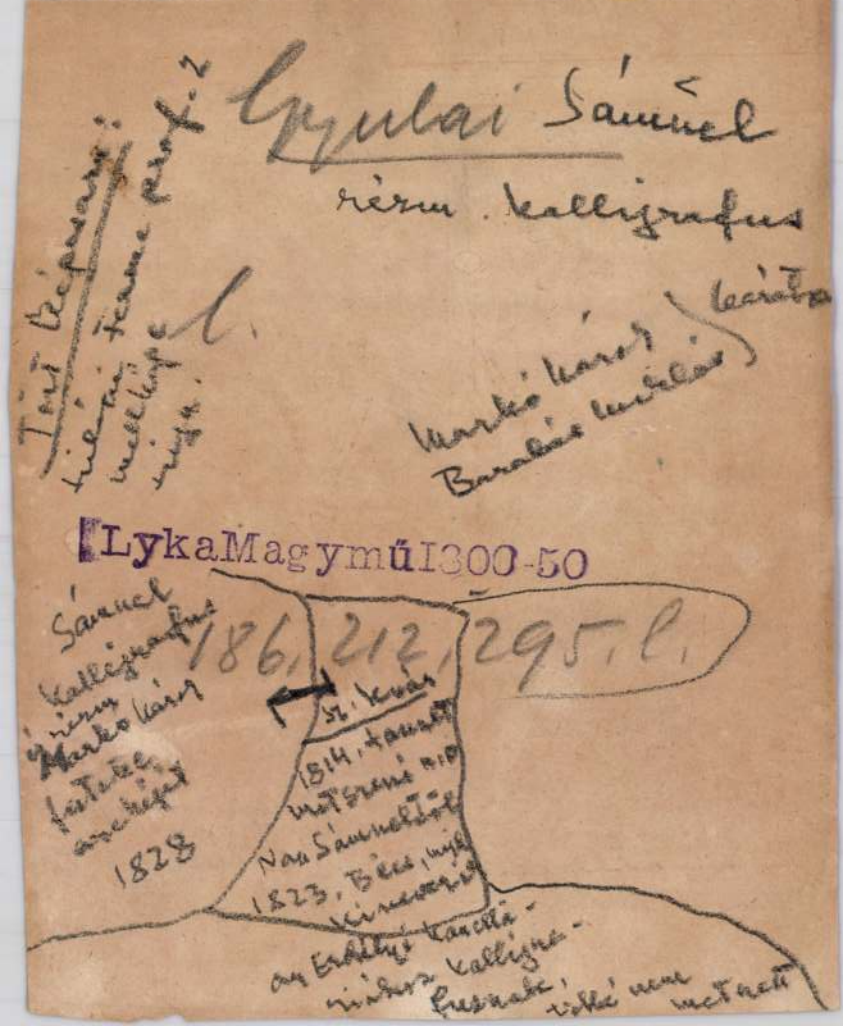

Gyulai Sámuel

rézm. kalligrafus

Tőt Bécsben: tilitái ferme prof.? mellköpe nyi.

l.

Markó Károly Baralás Miklós } kárátos

LykaMagymű1300-50

Sámuel kalligrafus rézm. Markó Károly festete arcképet 1828

186, 212, 295. l.

Sz. Kvár

1814. tanult mint szerint n.p. Nap Sámuelből 1823. Bécs, mint kinevezik

az Erdélyi kancellariához kalligrafusnak, volle nem mint

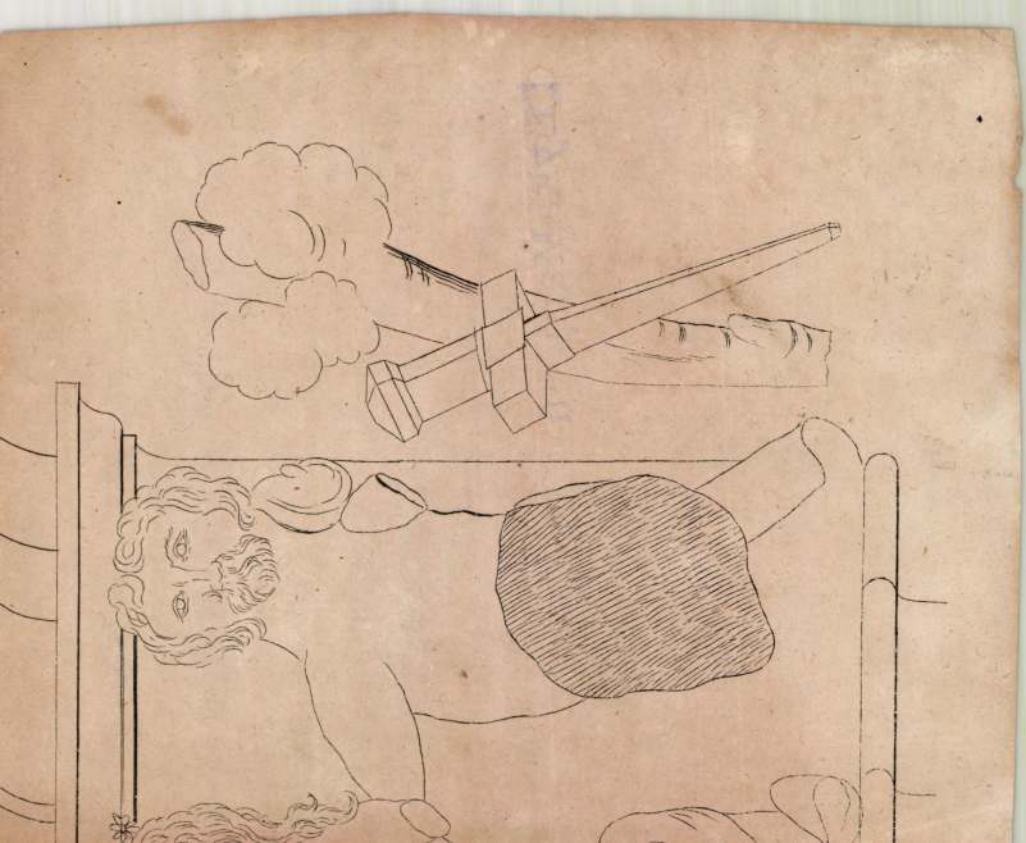

Gyulai Sámuel

kalligrafus

rézmetsző

l.

Márk Barónélete

61. l. - 62. l.

214. l.

Vordergrund oder seitlich, später bei grö
g oder Hintergrund die Bewohner des Gebu
der mit ausgebreiteten Flügeln dargestel
meinen Konturen erhalten ist, fällt etwas
heraus und ist möglicherweise durch irge
de bedingt. Ein zweites Kompositionszentr
liegende Gewandfigur gebildet haben. Die
ren gehalten oder getragen worden zu sei
gehören auch die einzeln gefundenen, unbä
benen männlichen Figurenreste sowie die
nen zeugenden bärtigen Männergestalten s
nach den oben beschriebenen Anhaltspunkt
in diesem Zusammenhange als Apostel aufg
als Nonnen dargestelten Figuren zu dem i
hört haben können oder einem anderen Leb
zuzuweisen sind, dass sich aber mangels w

Gyulai Sámuel
festő

l.

Barcsay egrivár-muz
g. l.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁTÓL
BUDAPEST, IX., RÁKOS-U. 10.

37
----------szám.

ágos

Dr. S z a b ó F e r e n c

tanár Urnak

M i s k o l c .

4293

Gyulai Sámuel, ötvös. A XVII. század derekán Kolozsvárt működött. Valószínűleg 1640-ben lépett az ötvös czéhbe, melynek még a 70-es évek felé is tagja volt. 1667. jan. 28-án Patikarus Miklós öccsét, Tankó nevű lengyelt szegödtették be hozzá az ötvös műre.

1653. feldes, lábas, kívül-belül aragyszott kupát kérit kvár vár rendelésére 65 frt-ért

→ Apafi Mihály fejed. tamáre díszkardot készítette 1675-76.

Jakab Elek. Kolozsvár tört. Bpest. 1888. II. k. 620. és 779. l.

Gyulai Sámuel

kolozsvári ötvös. Apafi Mihály díszkardját készítette.

(3) Novák János: A kolozsvári ötvös céh a XVIII. században. 28. Kolozsvári 1913. 57-58. l.

(2) Jakab Elek: Oklevéltár Kolozsvár tört. II. és III. közléséhez. CCCLIII. sz. okm. 730. l.

(1) Bíró kolozsvári Mihály 35. l.

SCHILLER

BUDAPEST

VII., Erzsébet-körút 42.

Telefon: 45-3-51.

Női vagy **férfi kézzel** vagy **géppel varrott**

BŐRKEZTYŰK 4.90

az összes különleges divat fazonokban.

Minden pár keztyűért teljes szavatosságot vállalunk.

Gyulai Sámuel

ötvös Kolozsvár

I. Apafi Mihály fejedelemnek dolgozott

Nokolótvcéh

57. l.

Fentire 1675-ben a fejedelem diszkardjának elkészítését bízzák. A rendkívül díszes és értékes kard 1676 május 8-ára készült el, sakért az ötvös munkadíj amén 65 forintott kapott.

u. o.

nalités demandées. Quant au règle-
ne vous me donnez un crédit de trois
ferai face exactement à mes obligati-

nes salutations sincères

Horváth László

Gyulai Sámuel

ötvös

1653-ban egy fedeles lábas kívül belül aranyos kupát készitett Kolozsvár város részére.

Nokolötvcéh. 58. l.

tes dans les fabriques. Mais vu nos
onne le délai demandé, seulement je
t
ous satisfaire à nos obligations en deux
s salutations sincères

Edouard de Tourgesoz

Gyulai Sámuel

ötvös, Kolozsvár 1645.

Nokolötvrch. 28. l.

17. 16

Gyulai Sámuel ötvös 1640–1667. Kolozsvárt. (Jakab E., Kolozsvár tört. II. 620, 779. l.)

103

D Gyulai Sámuel

antalos

l.

Schoen Kálmán-tere

12. l.

Orsógomb agyagból VI. 247.

Gyulay Ötvös Ferenc

1563 Nagyvárad

lásd

Szádeczky II. 72. l

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

élyezem:

vagy helyettesének
láírása.

— Endrényi Imre, Szeged.

2.

Nyulassy Ferenc ötvös 1563. Nagyváradon. (Szádeczky L., Iparfejl. és céhek tört. Bp. 1913 II. 72. l.)—

~~Germán - ábrázolások V. 56.~~

l. Gy. István

Gyulai Ötvös István

Ötvös Debrecen

1598.

l.

Scherer

I. 170. l.

Zoltai is emliti

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
írópapír – lap,		Gót stil. 21/34. cm.

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Gyulai Pál

Megbízást kapott a művész, hogy
Vajda János mellszobrát készítse el
a kiskőrösi Vajda János Gimnázium
parkja részére.

------Köztéri munkák.
MŰVÉSZET, 1979. december - 47. lap.

l. Gy. János

Gyulai Ötvös János

Ötvös Debreczenben

XVI. sz.

l.

Scherer

I. 171 l.

Zoltai is említi

Károly egyetemi tanár úr
az utóbbiról pedig elnök ú
referálni.— Ezeknek megtör
te előtt azonban tudatja a
elnök a bizottmánnyal, ho
előterjesztésére a főváros tek
tetes tanácsa már utasító
és a számvevőséget, hogy vizs
ásatásoknak 1883 évben va
folytatására a jövő évi köl
segélőirányzat „rendkívüli"
című rovata alatt 3000 frt
vegyen fel, úgy az idén nem
lesz már kényelem a bizot
mány az ásatási költségekn
engedélyezésével költségvetés
nácsi és pénzügyi bizottmány
letárgyalása után utólag ke
relmezni.

Gyulai Rácz Ambrus, Kassai

ötvös III. 77.

Mur. és Kit. Ést

Gyulai Rácz Ambrus

M.D.K.

Gulai Sámuel
rézmetsző

Markó Károly életéről írt 1928 körül
kis életrajzot.

Lyka Károly: id. Markó Károly · 78 lap.
Élet és Tudomány, 1960. jan. 7. — 3 oldal

Gyulai Tiber.

Kiállitotta müveit a Nemzeti Szalon 1940-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Gyulai Zsigmond

Kiskapusi születésü

Beállott 1833. jan. 28.

Kolozsvári asztalosok

4. l.

2.

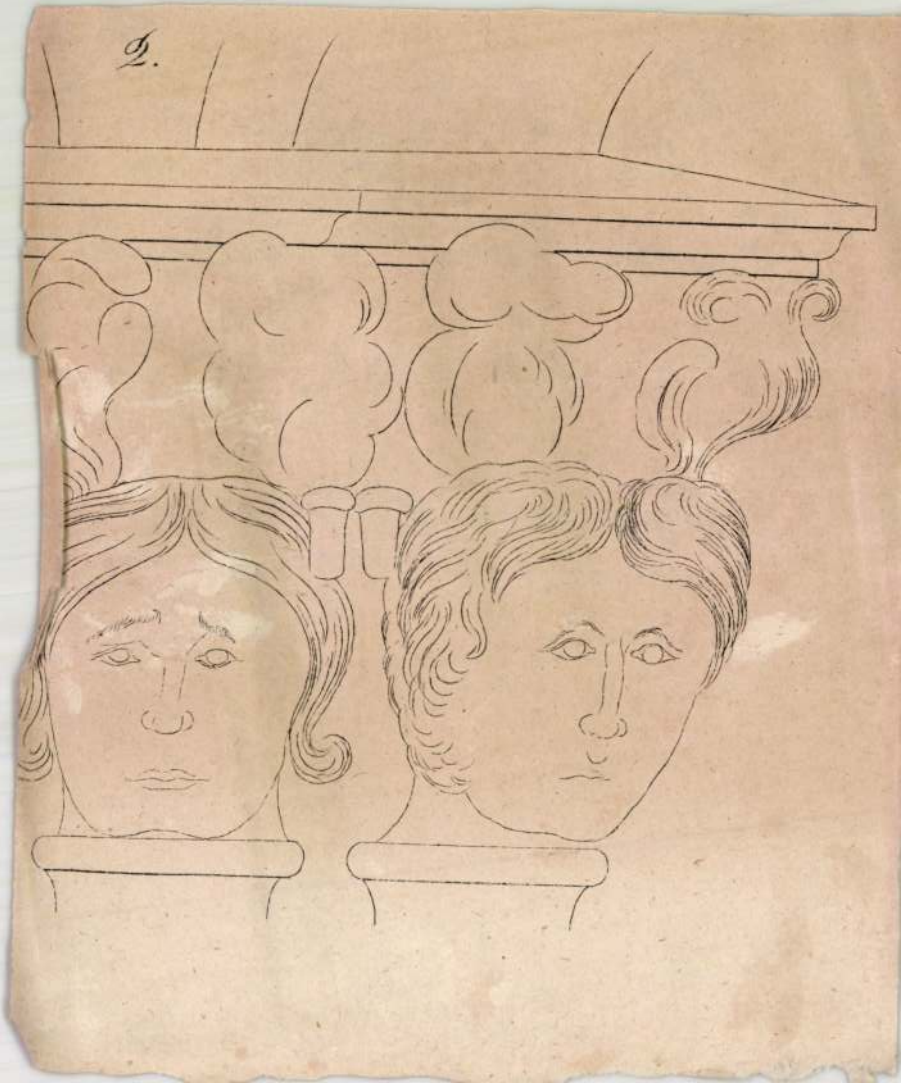

MAHIR MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gyulay Zsolt, grafikus

NÉPSZAVA

1984 JUL 2 81

1021

Gyulay Zsolt

KÖKÖRCSINEK

Pintér Lajos

HALAK KÖ

Arcodról a rezdülés
karácsonyi asztal
morzsáit:
összeszedem.

Boros pohár, benne korty
hajósi bor,
bíbor, bíbor.

Jó, hogy magas vagy,
jó, hogy puha a kezed.
Ti, győztesek,
ámuljatok e vesztes
semmiségeken.

Útitárs vagyok?
Vagy társ,
vagy idegen?

— S mit? Jó ég! —
Figyelj már rám is,
mint a rengő lombok,
mint áramvert drótok,
figyeld,
mit súgnak,
mit jósolnak az idegek.
Talán esély
e versbeírt szerelem,

milyen jó,
vacsorára várok veled,
s azt figyelem:
a kettétört semmit, vagy
tányér pisztrángod,
vagy pisztráng tested
kínálod.